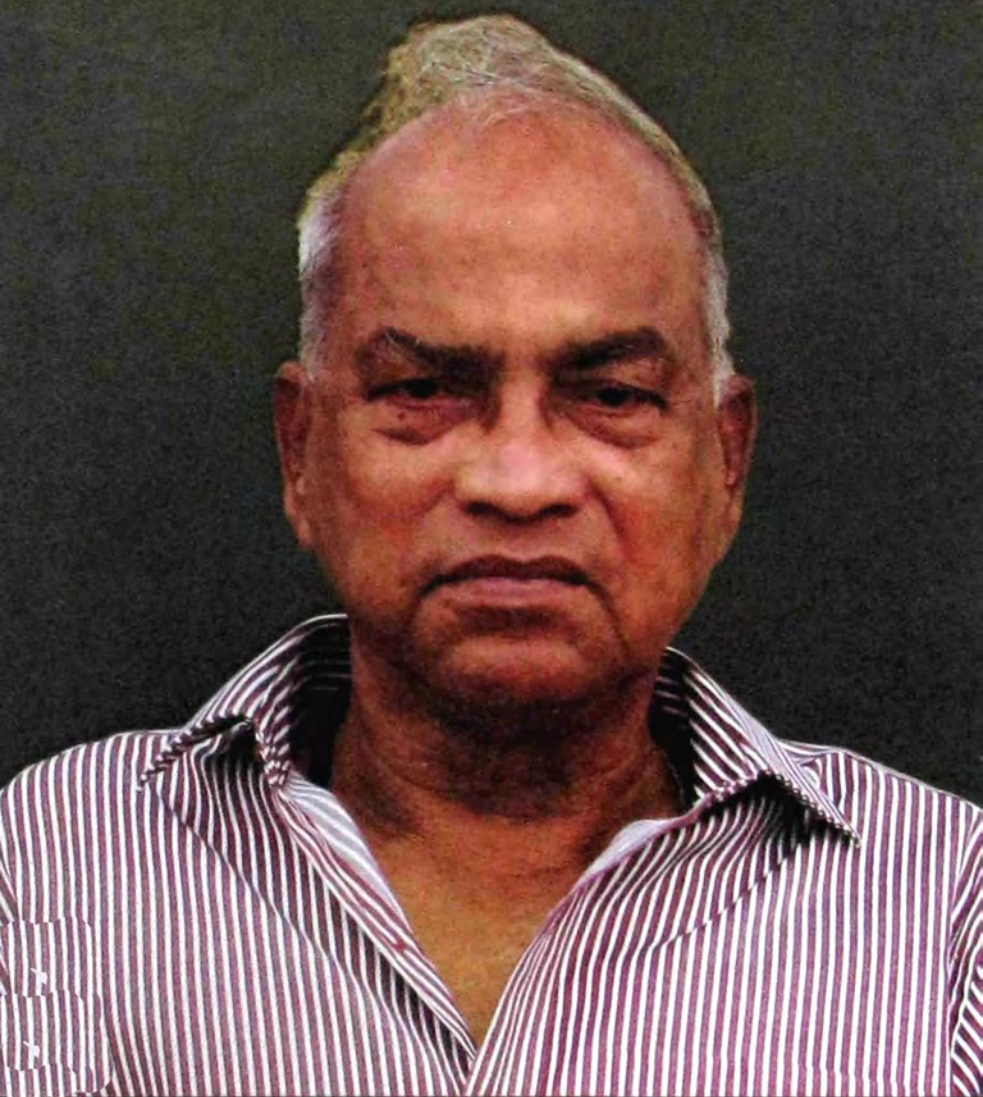

ଉପନ୍ୟାସ ନୁହେଁ
ଜୀବନ ଗାଥା

ଈ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଦାସ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଉପନାସ ନୁହେଁ ଜୀବନ ଗାଥା

ରଚନା

ଡଃ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଦାସ

ପ୍ରକାଶକ

ସମ୍ପର୍କ ମେଡ଼ିଆ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଉପନ୍ୟାସ ନୁହେଁ

ଜୀବନ ଗାଥା

UPANYASH NUNHE

JEEBAN GATHA

ରଚନା : ଇଂ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଦାସ

ଏସ୍.ବି. ଭବନ, ପ୍ଲଟ୍ ନଂ.: ୧୭୭୪/୩୭୪୦

ଶବର ସାହି ଲେନ, କଟକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଓଡ଼ିଶା-୭୫୧୦୦୭

ଦୂରଭାଷ : ୯୯୩୭୪୬୪୦୪୮

Author **Bramhananda Das**

S B Bhawan, Plot No 1774/3740, Sabarasaahi Lane,

Kalpana, Bhubaneswar, Odisha-751006

Ph 9937464048

ପ୍ରକାଶକ : ସମ୍ପର୍କ ମେଡ଼ିଆ

ପ୍ଲଟ୍ ନଂ.: ଏନ୍-୬/୩୯୭, ଆଇ.ଆର୍.ସି. ଭିଲେଜ୍,

ଜୟଦେବ ବିହାର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୫

ଭ୍ରାମ୍ୟଭାଷ : ୯୯୩୮୮୨୧୯୬୫୪

Publisher Sampark Media

Plot No N-6/397, I R C Village,

Jayadev Vihar, Bhubaneswar-751015

Mob 9938619654

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ : ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା-୨୦୧୭

First Edition ShriGundicha-2017

ପ୍ରଚ୍ଛଦ : ସମ୍ପର୍କ ମେଡ଼ିଆ

Cover Design Sampark Media

ଅକ୍ଷରସଜ୍ଜା : ସମ୍ପର୍କ ମେଡ଼ିଆ

DTP Sampark Media

ମୁଦ୍ରଣ : ଅରୋପ୍ରଭା ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ

Printed at Aroprava Printras

IIRC Village, Bhubaneswar

ମୂଲ୍ୟ : ଟ ୧୬୦

Price ₹ 160

ଉତ୍ସର୍ଗ

ହଜେଇ ଦେଇଥିବା
ପ୍ରିୟତମା ଚୁକୁନାକୁ...

—ଲେଖକ

ଅଜଣା ସତ୍ୟ

୧୯୯୯ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ୩୧ ତାରିଖରେ ମୁଁ ସରକାରୀ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେଲି । ୨୦୦୧ ଡିସେମ୍ବର ୭ ତାରିଖରେ ମୋର ଧର୍ମପତ୍ନୀ ସ୍ନେହବାଳା ଶ୍ରଦ୍ଧାନାମ (ତୁକୁନା)ଙ୍କର ସ୍ୱର୍ଗବାସ ହୁଏ । ତାଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ପରେ ମୋ ପକ୍ଷରେ ଗୃହବାସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ହୋଇପଡ଼େ । ତାଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ମୋର ବୋଉ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯାଇଥିଲା । କଥାରେ ଅଛି “ମାତା ଯସ୍ୟ ଗୃହେ ନାସ୍ତି ତାର୍ଯ୍ୟାତ ପ୍ରିୟବାଦିନୀ ।” ଅର୍ଥାତ୍, ଯେଉଁ ଗୃହରେ ମା’ ନ ଥାଏ ସେଠାରେ ସ୍ତ୍ରୀ ହିଁ ମାତୃସମ ବ୍ୟବହାର କରି ଘରକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇଥାଏ । ନଚେତ୍ ସେ ଗୃହରେ ଆଉ ସୁଖ-ଶାନ୍ତି ଆଶା କରିବା ବୃଥା । ସେହି କାରଣରୁ ବୋଧହୁଏ ଏକ ପ୍ରକାର ମୁଁ ମୋର ମାନସିକ ଭାରସାମ୍ୟ ହରାଇ ବସିଲି । ଯେକୌଣସି କାରଣରୁ ହେଉନା କାହିଁକି ନିଃସଜାତା ଅତୀବ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ । ବିଶେଷକରି ବୟସ୍କଙ୍କ ପାଇଁ । ଏହି ନିୟମରେ ମୋ ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଘଟିବାରେ କିଛି ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ନ ଥିଲା । ମୁଁ ବି ଦିନେ ସେହି ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଶିକାର ହେଲି । ସରି ସରି ଆସୁଥିବା ଜୀବନଯାତ୍ରାରେ ସଞ୍ଜ ନଇଁ ଆସୁଥିବାବେଳେ ଚିରସହଚରୀ, ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା, ପ୍ରିୟବାଦିନୀ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ହରାଇବା ପରେ ମୁଁ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲି । ଏତିକିବେଳେ ମୋର ଅତିପ୍ରିୟ ପୌତ୍ରୀ (ନାରୁଣୀ), ଏପରିକି ଝିଅ, ବୋହୂ ମୋତେ ସାହୁନା ଦେବା ଛଳରେ କହିଲେ ଆପଣ ଅବସର ସମୟରେ ନିଜର ଅନୁଭୂତି ଲେଖନ୍ତୁ ।

ସେମାନଙ୍କ କଥା ମୋ ଭିତରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ନୂତନତା ଭରିଦେଲା । ମୁଁ ପୁଣି ମୋର ପୂର୍ବ ସ୍ମୃତିକୁ ଫେରିଆସିଲି । ଯାହା ଗାତାରେ ଭଗବାନ କହିଛନ୍ତି—

“ନହି କଣିତ୍ କ୍ଷଣପି ଜାତୁ ତିଷ୍ଠତି କର୍ମକୃତ୍ ।”

ସେମାନଙ୍କ କଥାରେ ମୁଁ ଉତ୍ସାହିତ ହେଲି । ଭାବିଲି ମୋର ଏହି ତୁଳ୍ଲ ଜୀବନର କିଛି ଖଟା-ମିଠା ସ୍ମୃତି ଅନୁଭୂତିକୁ ମୁଁ ମୋର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଲେଖି ଶୁଣାଇବି । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନିଜେ ନିଜକୁ ପରଖିଲି । ମୁଁ ତ ଏତେ ବଡ଼ ମହାନ ଲୋକ ନୁହେଁ କି ମୋର ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ଏତେ ଘଟଣା ବହୁଳ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେ ମୋର ଆତ୍ମକାହାଣୀ ଲେଖିବି ? ମୋର ଜୀବନ ଚରିତର ଧାରାବାହିକ କଥାକୁ ଲେଖିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ମୋ ପାଖରେ ନାହିଁ କି ମୁଁ ମୋର ସ୍ନେହର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମୋ କଥା ଲେଖି ଶୁଣାଇ ତାଙ୍କୁ ଖୁସି କଲାଭଳି ଯୋଗ୍ୟତା ମୋ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଏପରି ଏକ ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟ ହାତକୁ ନେବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହେବା ଅନୁଭବ ହେଉଥିଲେ ବି ମୁଁ ସେହିମାନଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ କଲମ ଧରିବାର ସାହସ କଲି ।

ହଁ-ନାହିଁର ଦୋଛକିରେ ଠିଆହୋଇ ଅନେକବାର ଚିନ୍ତା କରିଛି । ବିଗତ ଷୋହଳ ବର୍ଷର ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନଯାପନର ଦୁଃଖ-କଷ୍ଟକୁ ଛାତିରେ ଚାପି ରଖୁଥିବା ଅନେକ ଅକୁହା କଥା, ଯାହାକୁ ମୁଁ ମୁକ୍ତ ଭାବେ କହିପାରି ନ ଥିଲି ତାହା ଆଜି ଲେଖି ଲେଖି ଲେଖିଦେଲି । ମୁଁ ଏ ଯାହା ଯାହା ସବୁ ଲେଖିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଛି ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ । କେବଳ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ତାହା ଦର୍ପଣ ପରି ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ନିର୍ମଳ ମଧ୍ୟ । ସତ ଲେଖିଛି । ଅନେକ ସତ ଲେଖିବା ଲାଗି ଦିଆଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛି । “ମା’ ଲିଖେତ୍ ସତ୍ୟ ପ୍ରିୟ ।” ଯେଉଁ ସତ୍ୟ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ମୋ ଜୀବନରେ ସ୍ମୃତି ହୋଇ ବିସ୍ମୃତି ଗର୍ଭରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଉଥିଲେ ସେହିମାନଙ୍କୁ ହିଁ ମୁଁ ଏଠାରେ ଅବତାରଣା କରିଛି । ମୋର ଏହି ଲେଖାକୁ କିଏ ଗ୍ରହଣ କରିବ କି ନାହିଁ ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ । ହୃଦୟର ଗ୍ରହଣୀୟତାରେ ହିଁ ଏହାର ସାର୍ଥକତା ନିର୍ଭର କରେ । ମୋର ଲେଖା ପଢ଼ି କେତେ କିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ବି ହୋଇପାରନ୍ତି । ଏଥିରେ ମୁଁ ଦୁଃଖିତ ହେବିନାହିଁ, ଯେହେତୁ ମୁଁ ମୋ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଘଟଣାର ସତ୍ୟତାକୁ ଏଠାରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛି । ଯଦି କାହାକୁ କେବେ ଏହି ଲେଖା କଷ୍ଟ ଦିଏ ତେବେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ କ୍ଷମା ମାଗିନେଉଛି ।

ମୋର ଶୁଭେଚ୍ଛା ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧକୁ ଓ ଆଗ୍ରହକୁ ଉପେକ୍ଷା ନ କରି ଅତୀତର ଜୀବନ କାହାଣୀକୁ ଏଠାରେ ଲେଖୁଛି ମାତ୍ର । କିନ୍ତୁ କର୍ମଫଳକୁ ଆଶା କରିନାହିଁ । କାରଣ କର୍ମ କରିବାରେ ଆମର ଅଧିକାର ଅଛି ହେଲେ ଫଳରେ ଅଧିକାର ନାହିଁ । ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଏ କଥାଟିକୁ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଗୀତା ବୁଝାଇବାବେଳେ କହିଛନ୍ତି—“କର୍ମଣ୍ୟୋ ବାଧକାରସ୍ତେ ମା’ ଫଳେଷୁ କଦାଚନ ।”

ନିଜକଥା

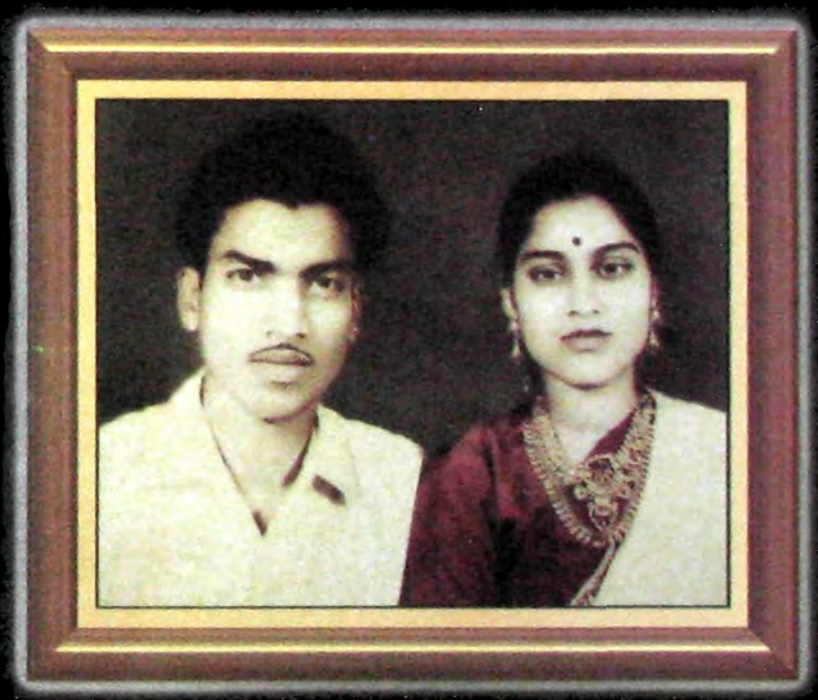
ଜୀବନର ନୀରବଛିନ୍ନ ଚଳାପଥରେ ବାଟ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ହଠାତ୍ ଯାତ୍ରାର ଦିଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଗଲା । ୧୯୬୧ ମସିହା ମେ ମାସ ୧୧ ତାରିଖ ଦିନ ତୁକୁନା ନାମକ ଝିଅଟିଏ ଜୀବନସାଥୀ ହେବାକୁ ସହମତି ପ୍ରକାଶ କରି ମାରି ନେଇଥିଲେ ମଥାରେ ସିନ୍ଦୂର ଓ ହାତରେ ଶଙ୍ଖା । ଜୀବନର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅକାବକା ରାସ୍ତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ସେ । ମୁଁ ସେଦିନ ତାଙ୍କୁ ମୋର ଜୀବନର ସାଥୀ ଭାବେ ଆପଣେଇ ନେଇଥିଲି । ଅଗ୍ନିକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ଆମେ ଦୁଇଜଣ ସେହିଦିନଠାରୁ ପତି-ପତ୍ନୀ ଭାବେ ସମାଜରେ ପରିଚିତ ହେଲୁ । କଥା ଥିଲା ଜୀବନଟା ଗୋଟେ ସିଧାସାଧା ରାସ୍ତା ନୁହେଁ । ବାଟରେ ଚାଲୁଚାଲୁ କେତେବେଳେ ପଡ଼ିପାରେ ବୈଶାଖ ମାସର ଝାଞ୍ଜି ଖରା ତ ଆଉ କେତେବେଳେ ପଡ଼େ ଡହଡ଼ହ ତତଲା ବାଲି । ପୁଣି କେବେ କେବେ ପଡ଼ିପାରେ ଖାଲ-ଖମା କିମ୍ବା ପଡ଼ିପାରେ ଅଗଭୀର ନଦୀ । ଯେଉଁ ନଦୀର ଘାଟରେ କୁମ୍ଭୀର ଓ ତଙ୍ଗାରେ ବାଘ ଆଇପାରେ । ଏସବୁକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆମେ ବଢ଼ିବା ଆଗକୁ । ଆମର ପଛକୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ଆପେ ଆପେ ଟାଣି ହୋଇଗଲା ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦର ରେଖା । ସେଦିନ ମୋ କଥାରେ ତୁମେ ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରି ହୁଁ ମାରିଥିଲ । ସେହି ସାହସଭରା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିରେ ମୁଁ ତୁମର ହାତଧରି ବାଟ ଚାଲିଲି ନିର୍ବିଘ୍ନରେ । ହେଲେ ସତକୁସତ ଆମ ଜୀବନର ଚଳାପଥରେ କାହିଁକି କେଜାଣି ସେଦିନ ବହିଲା ଅଦିନ ଝଡ଼ । ସତେ ଯେପରି କାଳର କରାଳ ଗର୍ଭରେ ଲୀନ ହୋଇଯିବ ସବୁକିଛି । ଆକାଶ ଥିଲା ଫର୍ଜୀ, ନଦୀର ଗର୍ଭ ଥିଲା ଶାନ୍ତ, ଦକ୍ଷ ନାଉରିଆ ବି ଥିଲା । ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ଥିଲାପରେ ବି ନିୟତିର ନୀତି ଥିଲା ଅଲଗା । ଜୀବନ ଯାତ୍ରାର ମଝି ଦରିଆରେ ତଙ୍ଗା ବୁଡ଼ିଗଲା । ନିମିଷକେ ସବୁ ହୋଇଗଲା ଓଲଟ

ପାଲଟ । ସେଦିନ ତୁମକୁ ମୁଁ ଅନେକ ଖୋଜିଲି । ହେଲେ ତୁମେ ଥିଲ ସେପାରିରେ
 ଆଉ ମୁଁ ଥିଲି ଏପାରିରେ । କେତେ ଯେ ତୁମକୁ ମୁଁ ନେହୁରା ହୋଇ ନ ଡାକିଛି ।
 ତୁମେ ମୋ କଥା ଶୁଣୁଥିଲ କି ନା ମୁଁ ଜାଣେ ନା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି କେବେ ତ
 ତୁମେ ମୋ କଥାରୁ ବାହାରି ଯାଇନ, ହେଲେ ଆଜି କାହିଁକି କ’ଣ ପାଇଁ ମୋ ଉପରେ
 ଏତେ ଅଭିମାନ । କ’ଣ ହୋଇଛି ତୁମର ? ତୁମେ କ’ଣ ଦେଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି
 ଭୁଲିଗଲ ? ଭୁଲିଗଲ କ’ଣ ତୁମ ପ୍ରିୟ ମଣିଷଟିକୁ ? କାହିଁକି ତୁମେ ମୋତେ ମଝି
 ଦରିଆରେ ଏକା କରିଦେଇ ଚାଲିଗଲ ? ମନରେ ଏମିତି ଅନେକ ବାଞ୍ଛିତ ଅବାଞ୍ଛିତ
 ପ୍ରଶ୍ନ । ଆଉ ମୁଁ ସେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ବିଳମ୍ବରେ ହେଲେ ବି ପାଇଛି । ତେଣୁ ସେହିଦିନଠାରୁ
 ମୁଁ ଆଉ ଚୁକୁନାକୁ ଖୋଜୁନି । କାରଣ ମୁଁ ବୁଝିପାରିଛି, ଜଣେ ସେପାରିରେ ଆଉ
 ଜଣେ ଏପାରିରେ ।

କେତେ ଯେ ଆଉ ଖୋଜିଥାନ୍ତି ? ସେ ତ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ମୋତେ ଏକା
 କରି । ଏ ପାର୍ଥବ ସଂସାରରେ ସେ ଥିଲେ ମୋର ଏକମାତ୍ର ଦରଦୀ ବନ୍ଧୁ ଓ ପ୍ରେରଣାର
 ଉତ୍ସ । ବୟସର ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଆଜି ନିଃସଙ୍ଗ ହୋଇଗଲି । ଏବେ ମୁଁ ଦିଗହରା ପଥିକଟିଏ ।
 ନିଃସଙ୍ଗତା କେତେ ଯେ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ଅନୁଭବୀ ହିଁ କେବଳ କହିପାରେ । ମୋର
 ସହଧର୍ମିଣୀ ଚୁକୁନାଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରାୟ ଚାଳିଶ ବର୍ଷ ବିତାଇବା ପରେ ତାଙ୍କ ସହ ମୋର
 ଯେଉଁ ଅଲିଖିତ ଅଭିଳାଷ ସ୍ମୃତିକୁ ଲେଖିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କଲି, ତାହା ଛାଏଁ ଛାଏଁ ଲେଖି
 ହୋଇଗଲା ଆତ୍ମକାହାଣୀ ଭାବେ । ଏହାକୁ କେହି “ଉପନ୍ୟାସ ନୁହେଁ ଜୀବନ ଗାଥା”
 ଭାବେ ପଢ଼ିପାରନ୍ତି କିମ୍ବା ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ଭାବି ପାରନ୍ତି ଆତ୍ମଲିପିଟିଏ ବୋଲି ।

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ

With my beloved wife
Late Snehabala Das

Happiest Moments
with Family

Happiest Moments
with Family

Moments
at Muscut

Moments
at Bangkok

ସୂଚୀ

୧	ବଂଶାବଳୀ	୧୧
୨	ବାଲ୍ୟ ଜୀବନର କଥା	୧୩
୩	ବାଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷା	୧୯
୪	ମଧ୍ୟ ଜଂଗାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ	୨୩
୫	ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲରେ ଅଧ୍ୟୟନ	୨୬
୬	ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ଶିକ୍ଷା	୩୧
୭	ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ ଶିକ୍ଷା	୩୮
୮	ଚାକିରି ଜୀବନ ଓ ବିବାହ	୪୩
୯	ବଶାଙ୍ଗଟ	୫୨
୧୦	ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ବଦଳି	୬୮
୧୧	କେନ୍ଦୁଝର ବଦଳି	୭୨
୧୨	ପାଲଲହଡ଼ାକୁ ବଦଳି	୮୪
୧୩	ଦ୍ୱିତୀୟବାର ଭୁବନେଶ୍ୱର ବଦଳି	୯୧
୧୪	ଜଗତସିଂହପୁର	୧୦୧
୧୫	ଜାତୀୟ ରାଜପଥ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଭୁବନେଶ୍ୱର	୧୨୧
୧୬	ମହାବାତ୍ୟା	୧୨୫
୧୭	ବିୟୁଟି ପାର୍ଲର୍	୧୩୦
୧୮	ପତ୍ନୀଙ୍କ ବିୟୋଗ	୧୩୨
୧୯	ବଡ଼ ଉତ୍ତରୀର ବିୟୋଗ	୧୪୮
୨୦	ହୃଦରୋଗର ପ୍ରାକ୍ ସୂଚନା	୧୫୧
୨୧	ଦେଶ ବିଦେଶରେ ଭ୍ରମଣ	୧୫୪
୨୨	ହୃଦରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ	୧୭୧
୨୩	ଚିଲିକା ଦର୍ଶନ	୧୮୦

୨୪	ରାମୋଜୀ ଫିଲ୍ମ ସିଟି	୧୯୩
୨୫	ମା' ତାରିଣୀ ମନ୍ଦିର	୧୯୬
୨୬	ଶିରିଡ଼ି ସାଇ ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନ	୨୦୩
୨୭	ବ୍ୟାଙ୍କରେ ପାଞ୍ଚଦିନ	୨୧୦
୨୮	ନବକଳେବର ୨୦୧୫	୨୧୮
୨୯	ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା	୨୨୧
୩୦	ନାତିର ଜର୍ମାନ ଯାତ୍ରା	୨୨୪
୩୧	ଉପସଂହାର	୨୨୮

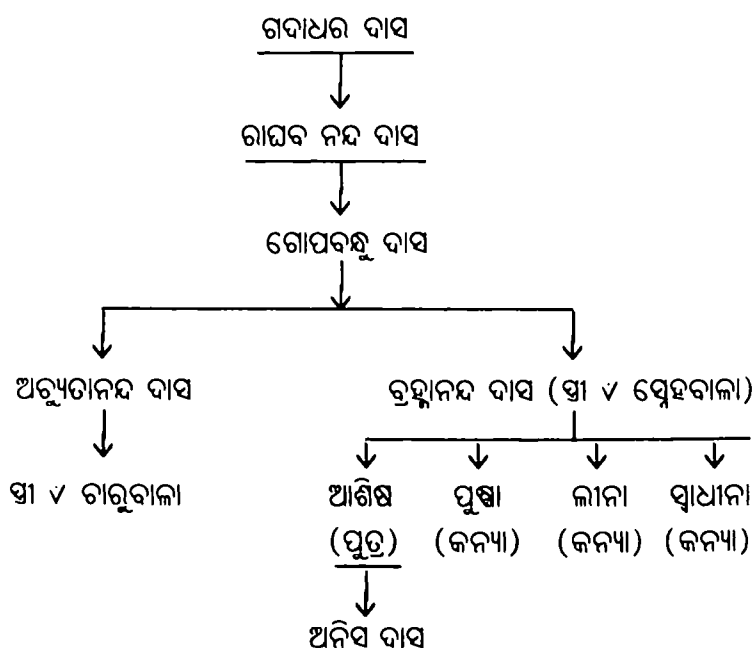

ବଂଶାବଳୀ

ଅବିଭକ୍ତ କଟକ ଜିଲ୍ଲା ବର୍ତ୍ତମାନର ଜଗତସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲା ବାଲିକୁଦା ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଳାବୋଳ ନାମକ ଗ୍ରାମର ଏକ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ କରଣ ପରିବାରରେ ମୋର ଜନ୍ମ । ବୋଉଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲି ମୋର ପ୍ରକୃତ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ହେଉଛି ପଣିମ ବଙ୍ଗଳା ବର୍ତ୍ତମାନ ଜିଲ୍ଲାର ନଲହାଟ । ମୋର ଜନ୍ମ ସମୟରେ ବାପା ଏଠାରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲେ । ମୋର ପିତାଙ୍କ ନାମ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ଓ ମାତାଙ୍କ ନାମ ସୁଶିଳା ସୁନ୍ଦରୀ ଦେବୀ । ଆମର ବଂଶଲତା ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ । ଶୁଣିଥିଲି ଆମର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ କୌଣସି ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଆସି ଉକ୍ତ ଗାଁରେ ପ୍ରଥମେ ବସବାସ କରି ରହିଲେ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଆଠଗୋଟି ପରିବାର ଆମ ଗାଁରେ ମଠମାନ୍ତିରେ ରହିଲେ । ଆଉ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ପରିବାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ରହୁଥିବା ସ୍ଥାନରେ ରହିଲେ । କାଳକ୍ରମେ ଆମେ ରହୁଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ମହାନ୍ତି ସାହି ବୋଲି ଲୋକେ ଡାକିଲେ ଓ ମଠସାହି ପୂର୍ବନାମ ବଜାୟ ରହିଲା । ମୁଁ ଦେଖିବାରେ ଦୁଇ ସାହି ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତମ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । କେବେ ଆଉ କେଉଁମାନେ ପ୍ରଥମେ ଏଠାକୁ ଆସି ବସବାସ କରି ରହିଲେ ତାହାର ହିସାବ ମୋ ପାଖରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆମ ମହାନ୍ତି ସାହିର ମୋର ଉପର ଦୁଇପିଢ଼ି ହିସାବ ମୋତେ ଜଣା ଅଛି । ଆମ ସାହିରେ ମୋଟ ପାଞ୍ଚଟି ପରିବାର ରହୁଥିଲେ । ଯଦିଓ କେହି କାହାର ରକ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ ପାଞ୍ଚ ପରିବାର ଗୋଟିଏ ପରିବାର ପରି ଚଳୁଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ହିଂସା କି କଳିଗୋଳ, ବାଦବିବାଦ ଦେଖାଯିବାର ମୁଁ କେବେ ଦେଖିନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଆମ ମହାନ୍ତି ସାହିର ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ସୁନାମ ଥିଲା । ବାହାରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଆମ ସାହିକୁ ଆସିଲେ ସେ କେବେ ଭୁଲରେ କହିପାରିବ ନାହିଁ ଏମାନେ ସବୁ ଗୋଟିଏ ପରିବାର ନୁହେଁ ବୋଲି । ସାହିର ବଡ଼ଭାଇ ହିସାବରେ ମୋର ପିତା ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ଓ ତାଙ୍କ ପିତା

ରାଘବ ନନ୍ଦ ଦାସ; ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ତାଙ୍କ ପିତା କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ; ନାରାୟଣ ପ୍ରସାଦ ଦାସ, ପିତା ନବଘନ ଦାସ; ପଦ୍ମ ଚରଣ ଦାସ, ପିତା କପିଳ ଚରଣ ଦାସ; ବ୍ରଜକିଶୋର ଦାସ, ପିତା ଦୁର୍ଗାଚରଣ ଦାସ । ମୁଁ କେବେ ମୋ ଜେଜେବାପା ଓ ଜେଜେ ମା'କୁ ଦେଖୁନାହିଁ । ପାଞ୍ଚ ପରିବାରର ପିଲା ମିଶି ଆମ ପିଢ଼ିରେ ଥିଲୁ ମୋଟ ଚଉଦ ଭାଇ ଓ ନଅ ଭଉଣୀ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଏ ଦୁନିଆଁରୁ ବିଦାୟ ନେଲେଣି । ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଠ ଭାଇ ଓ ପାଞ୍ଚ ଭଉଣୀ ଜୀବିତ ରହିଛୁ । ପିଲାବେଳେ ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଆମ ସାହି ସବୁବେଳେ ଗହଳି ଚହଳି ଲାଗି ରହିଥାଏ । ବଡ଼ ସାହି, ଲମ୍ବା ଚଉଡ଼ା ଅଗଣା । ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ବରେ ଗାଁ ରାସ୍ତାକୁ ବାଟ ଓ ବଡ଼ ବଡ଼ ପାଞ୍ଚ ବଖରା ଘର । ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ପାଞ୍ଚୋଟି ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୋଷେଇ ଘର । ପୂର୍ବ ଓ ପଶ୍ଚିମ ପଟରେ ସବୁ ରହିବା ଘର । ବାରିପଟକୁ ଯିବାକୁ ପୂର୍ବ ଓ ପଶ୍ଚିମ ପଟେ ବାଟ । ସାହିର ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଧାନ ଖଲା, ଛଣ ଖଲା, ଗାଈ ଗୁହାଳ ଏବଂ ଶେଷରେ ପୋଖରୀ । ସମସ୍ତ ଘରଗୁଡ଼ିକ ମାଟିକାନ୍ଥ ଓ ନଡ଼ାଛପର । କେବଳ ଶୋଇବା ଘର ଆରୁ ଘର ଥିଲା ।

ବଂଶ ବୃକ୍ଷ

ବାଲ୍ୟ ଜୀବନର କଥା

ଆମ ଦେଶ ସ୍ବାଧୀନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମୋର ପିତା ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ପର୍ଯ୍ୟବସ୍ଥା ବର୍ଦ୍ଧମାନ ଜିଲ୍ଲାରେ ଥିବା ବି.ଏନ୍.ଆର, କମ୍ପାନୀରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ବର୍ଦ୍ଧମାନ ଜିଲ୍ଲାର ନଳହାଟଠାରେ ୧୯୩୭ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୧୦ ତାରିଖ, ଶ୍ରାବଣମାସ, ପଞ୍ଚମୀ ତିଥି, ମଙ୍ଗଳବାର ଦିନ ମୁଁ ଭୂମିଷ୍ଠ ହେଲି । ମୋ ଜନ୍ମକୁଣ୍ଡଳୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାପରେ ଜଣାଗଲା, ମୋର ରାଶି-କନ୍ୟା, ନକ୍ଷତ୍ର-ହସ୍ତା, ସଂଖ୍ୟା-୧୩/୬ । ଜାତକ ନାମ-ପୁରୁଷୋତ୍ତମ, ଶ୍ରଦ୍ଧାନାମ-ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ, ଡାକନାମ-ବାଉ, ଗୋତ୍ର-କାଶ୍ୟପ ।

ପରିବାର କହିଲେ, ବାପା-ବୋଉ, ବଡ଼ଭାଇ, ବଡ଼ଭଉଣୀ, ମୁଁ ଓ ସାନଭାଇ । ସାନଭାଇ ଜନ୍ମ ହେବାର କିଛିଦିନ ପରେ ଆମ ଗାଁ ‘ଅଳାବୋଲ’ରେ ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ପୁନରାୟ ନିଜ କର୍ମସ୍ଥଳୀକୁ ବାପା ଫେରିଯାଇଥିଲେ । ଅଳାବୋଲ ଗ୍ରାମକୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ ବାଲିକୁଦାଠାରୁ ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ନାଗପୁରଠାରୁ ମା’ ଛାଗୁଆଳୀ ଓ ପାଟଣା ଗ୍ରାମ ଦେଇ ଆସିବାକୁ ପଡ଼େ । ସେବେ ଗାଁକୁ ଯିବାକୁ ରାସ୍ତା ନ ଥାଏ । ଧାନ ବିଲର ହିଡ଼ ଦେଇ ଲୋକମାନେ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲେ । ଗ୍ରାମକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅଳାବୋଲ ମି.ଇ.ସ୍କୁଲ ପଡ଼େ । ଏବେ ସେଠାରେ ଏକ ବାଲିକା ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ହୋଇଗଲାଣି । ଗ୍ରାମର ଆରମ୍ଭରେ ମା’ କାଉଶୁଣୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର । ଅଳାବୋଲ ଗ୍ରାମଟି ବାଲିକୁଦା ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ କଟକ ଜିଲ୍ଲା ଅଧୀନରେ ଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଜଗତସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲା ଘୋଷଣା ହେବାପରେ ତା’ ଅଧୀନକୁ ଚାଲିଗଲା । କେହି କେହି ଆମ ଗ୍ରାମକୁ ଅଳାବୋଲପୁରଣ ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ଏହା ଜଗତସିଂହପୁର ସଦର ମହକୁମାଠାରୁ କୋଡ଼ିଏ କିଲୋମିଟର । ଆମ ପିଲାଦିନେ ଠାକୁରାଣୀ ଗୋଟିଏ

ଚାଳଘରେ ପୂଜା ପାଉଥିଲେ । କାଳକ୍ରମେ ଏହି ଚାଳଘର ସ୍ଥାନରେ ଏବେ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଦିରଟିଏ ହୋଇଗଲାଣି । ତାଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ ନୀତି ପାଇଁ ଜମିବାଡ଼ିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ସେ ସମୟରେ ବନମାଳି ପଣ୍ଡା ନାମକ ଜଣେ ପୂଜକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ତାଙ୍କ ପୁଅ ଫକୀର ଚରଣ ପଣ୍ଡା ପୂଜାପାଠ କରିବାର ଦାୟିତ୍ବ ନେଇଥିଲେ । ଏବେ ଫକୀର ନନାଙ୍କ ପୁଅ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପୂଜାପାଠ ଦାୟିତ୍ବରେ ଅଛନ୍ତି । ଗ୍ରାମଟି ବଡ଼ ନ ହେଲେ ବି ଛୋଟ ବୋଲି କହିବା ଠିକ୍ ହେବନାହିଁ । ସେବେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଆନୁମାନିକ ଭାବେ କୁହାଯାଉଥିଲା ସାତ କିମ୍ବା ଆଠ ଶହ ମଧ୍ୟରେ । ମୁଖ୍ୟତଃ ଗାଁଟିକୁ ଚାରିଟି ସାହିରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମରେ ସ୍ବାଇଁ ସାହି ବା ପ୍ରଧାନ ସାହି, ଦ୍ବିତୀୟରେ ମହାନ୍ତି ସାହି ବା କରଣ ସାହି, ତୃତୀୟରେ ମଠ ସାହି (କରଣସାହି), ଚତୁର୍ଥରେ ବାଉରୀ ସାହି ବା ହରିଜନ ସାହି । ଏହିପରି ହିସାବରେ ଲୋକମାନେ ସାହିର ନାମକରଣ କରି ଡାକୁଥିଲେ । ସାହିମାନଙ୍କର ନାମକରଣ କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀ ଥିଲା ଏପରି ଯେ, ଯେଉଁ ବର୍ଗର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ଥିଲା ସେହି ଅନୁସାରେ ସାହିର ନାମକରଣ କରାଯାଉଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଗାଁରେ ଧୋବା, ଭଣ୍ଡାରୀ, କେଉଟ, ବଡ଼େଇ, କମାର, ଗୁଡ଼ିଆ ଜାତିର ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ବସବାସ କରୁଥିଲେ । ଆମ ମହାନ୍ତି ସାହିଟି ଗ୍ରାମର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଆସିଥାଏ । ତାକୁ ମହାନ୍ତି ସାହି ବୋଲି ଲୋକେ କୁହନ୍ତି । ଆମ ବାପାଙ୍କର ଦୁଇଟି ଖଞ୍ଜା ଥିଲା । ଗୋଟିକରେ ପାଞ୍ଚ ଭାଇ ମିଶି ରହୁଥିଲେ । ଦ୍ବିତୀୟ ଖଞ୍ଜାଟି ତାଙ୍କର ନିଜସ୍ବ ଥିଲା । ପାଞ୍ଚ ଭାଇ ରହୁଥିବା ଖଞ୍ଜାକୁ ମହାନ୍ତି ସାହି, ନିଜସ୍ବ ଖଞ୍ଜାକୁ ନୂଆସାହି ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ପୁରୁଣା ସାହି ଆଉ ନୂଆ ସାହି ମଝିରେ ମାଗୁ ବାରିକଙ୍କ ଖଞ୍ଜା । ଘରଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ନଡ଼ା ଛପରର ଥିଲା । ଗାଁରେ ସବୁଘର ପ୍ରାୟତଃ ଏହିପରି ଥିଲା । କେବଳ ଆମ ଗାଁକୁ ଲାଗି ପୁରଣ ଗ୍ରାମର ଗୋଲଖ ଚନ୍ଦ୍ର କାନୁନ୍ଗୋ ଓ ନରିଲୋ ଗ୍ରାମର ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ କାନୁନ୍ଗୋଙ୍କ ଘର କୋଠା ଥିଲା । ଗୋଲଖ ଚନ୍ଦ୍ର କାନୁନ୍ଗୋ ଜଣେ ଜମିଦାର ଥିବାବେଳେ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ କାନୁନ୍ଗୋ ଜମିଦାର ଆଉ ରାଜନେତା ଥିଲେ । ସେ ସେତେବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ରାଜ୍ୟପାଳ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ । ନୂଆସାହିରେ ଆମର ଗାଈଗୋରୁ ରହିବା ପାଇଁ ଗୁହାଳ, ଧାନ ରହିବା ପାଇଁ ଅମାର ସହିତ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଘର ଥିଲା । ସେଠାରେ ଆମେ ପିଲାମାନେ ନିରୋଳାରେ ପାଠ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଯାଉଥିଲୁ । ନୂଆସାହିର ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ଗ୍ରାମର ରାସ୍ତା ଏବଂ ରାସ୍ତାକୁ ଲାଗି ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳଜୀଉ ଠାକୁରଘର ଥିଲା । ସେ ଚାଳଘରେ ରହି ପୂଜା ପାଉଥିଲେ । ଆମ ନୂଆସାହିର ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ କୁଞ୍ଜବିହାରୀ ଠାକୁର ଗୋଟିଏ ଚାଳଘରେ ରହି ପୂଜା ପାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ରହିବା ପାଇଁ ଯଦିଓ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରି ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏବେ ଏହି ମନ୍ଦିରର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇସାରିଛି ଓ ସେଠାରେ ଠାକୁର ପୂଜା ପାଉଛନ୍ତି । ମନ୍ଦିରକୁ ଲାଗି ଏକ ବଡ଼ ପଡ଼ିଆ ରହିଛି । ତାକୁ ଠାକୁର ପଡ଼ିଆ ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ଏଠାରେ ଗାଁର ପିଲାମାନେ ଖେଳକୁଦ କରନ୍ତି । ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ ଯଥା : ଦୋଳ, ଦଶହରା, କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଓ ରଜ ସମୟରେ ବାହାରେ ରହି ପାଠ ପଢୁଥିବା ଗାଁର ପିଲାମାନେ ଗାଁକୁ ଛୁଟିରେ ଆସି ଡ୍ରାମା କରୁଥିଲେ । ଗାଁର ଘରମାନଙ୍କରୁ ପଟାଖଟ ଅଣାଯାଇ ମଞ୍ଚ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଉଥିଲା । ସ୍ତ୍ରୀ, ଚିତ୍ରାଳୟରୁ ଭଡ଼ାରେ ଆଣି ଡ୍ରାମା କରାଯାଉଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ପୁଅପିଲାମାନେ ଝିଅପିଲା ବେଶ ହୋଇ ଅଭିନୟ କରୁଥିଲେ । ନାଟକ ମଧ୍ୟରେ ‘ମାଟିର ମଣିଷ’, ‘ମୂଲିଆ’, ‘କାର୍ତ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟ’, ‘ଚକ୍ରୀ’, ‘ଭାଇ-ଭାଉଜ’, ‘ମାଣିକଯୋଡ଼ି’, ‘ଭାତ’, ‘ଡାକବଙ୍ଗଳା’ ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ସାମାଜିକ, ପୌରାଣିକ ନାଟକ ଅଭିନୀତ ହେଉଥିଲା । ନାଟକଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଥିଲେ ପୁରଣ ଗ୍ରାମର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅବନୀକାନ୍ତ କାନୁନ୍‌ଗୋ । ମନେଅଛି ଗ୍ରାମରେ ଯେବେ ଡ୍ରାମା ହୁଏ ଏହି ସମୟରେ ପ୍ରାୟ ବର୍ଷା ଦେଖାଦିଏ । ଥରେ ଏପରି ହେଲା ଯେ, ଆମେ ଜଗତସିଂହପୁର ନିକଟରେ ଡିଜିସ୍‌ସର ଗ୍ରାମରୁ ଡ୍ରାମା ପାଇଁ ଆଣିଥିବା ଚିତ୍ରପଟ୍ଟ ସବୁ ବର୍ଷା ହେତୁ ସର୍ବାନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଫେରସ୍ତ କରି ନ ପାରିବାରୁ ସ୍ତ୍ରୀ ମାଲିକ ଆମ ନାମରେ କେଶ୍ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରେ ତାହା ସମାଧାନ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ଲଣ୍ଡନ ଲାଇଟ୍ ଓ ଡେ-ଲାଇଟ୍ ଯୋଗେ ଡ୍ରାମା ହେଉଥିଲା । ଗାଁରେ ଆମର ବଡ଼ ବଡ଼ ତିନୋଟି ପୋଖରୀ ଥିଲା । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଆମ ଘର ପାଖରେ କାଉଶୁଣୀ ପୋଖରୀ, ଷୁଲ୍ ପାଖରେ ମଲ୍ଲୁରା ପୋଖରୀ ଏବଂ ହରିଜନ ସାହି ପାଖରେ ଥିବା ପୋଖରୀକୁ ପଦ୍ମପୋଖରୀ ବୋଲି କହିଥାଆନ୍ତି । ବର୍ଷାରତୁରେ କାଉଶୁଣୀ ପୋଖରୀରେ ଧଳା, ନାଲି ଓ ନେଳୀ ରଙ୍ଗର କଇଁଫୁଲ ସହିତ ପୋଖରୀ ଛୁଡ଼ାରେ କାସତଣ୍ଡି ଫୁଲର ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା ମନକୁ ମୁଗ୍ଧ କରୁଥିଲା । ଆମେ ପ୍ରାୟତଃ ଏହି ପୋଖରୀକୁ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲୁ । ପିଲାଦିନେ ମୁଁ ପୋଖରୀରେ ବନିଶ୍ ପକାଇ ବହୁତ ମାଛ ଧରୁଥିଲି । ମାଛ ଧରିବା ଆଉ ଖେଳିବାରେ ମୋର ବହୁତ ସୌକ୍ ଥିଲା ।

ଶନିବାର ଦିନ ମୋ ସାନଭାଇର ହଠାତ୍ ପ୍ରବଳ ଝାଡ଼ା ହେଲା । ତା’ପରଦିନ ଥିଲା ଭାଦ୍ରବ ମାସ ଦ୍ଵିତୀୟ ରବିବାର ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା । ରବିବାର ଦିନ ସକାଳୁ ଭାଇ

ନିକଟସ୍ଥ କଣିଆ ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ନଟବର ମହାନ୍ତି ହୋମିଓପାଥ୍ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖକୁ ଔଷଧ ପାଇଁ ଯାଇ ସେଠାରୁ ଔଷଧ ଧରି ଫେରିବା ପୂର୍ବରୁ ସାନଭାଇଟି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆଖିବୁଜି ଦେଇଥିଲା । ତା' ପର ରବିବାର ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା ଦିନରେ ମୋର ଦାଦା ପୁଅ ଭାଇ ବାବାଜୀର ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଏହି ଅଘଟଣ ପରଠାରୁ ଆମ ପରିବାରରେ ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା କେବେ ହୁଏନାହିଁ । ଏହି ଦୁଃସମ୍ବାଦ କଲିକତାରେ ରହୁଥିବା ବାପାଙ୍କ ନିକଟକୁ ତାର ଦ୍ଵାରା ଜଣାଇ ଦିଆଗଲା । ସେ ସମୟରେ ବାପାଙ୍କର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ନ ଥିଲା । ବାପା ହଠାତ୍ ଏପରି ଏକ ଦୁଃଖଦ ଖବର ପାଇ ବସାକୁ ଫେରି ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ଘରର ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ଚୋରି ହୋଇଯାଇଛି । ଏପଟେ ନିଜର ଦେହ ଖରାପ ସେପଟେ ପୁଅର ଅକାଳ ବିୟୋଗର ଦୁଃଖଦ ସମ୍ବାଦ ! ପୁଣି ତା' ସାଙ୍ଗକୁ 'ବେଡ଼ି ଉପରେ କୋରଡ଼ା' ପରି ଭଡ଼ାଘରେ ଯାହା କିଛି ଜିନିଷ ଥିଲା ସେ ପୁଣି ଚୋରି । ମନ ଭିତରେ ଅକୁହା ଦେବନାକୁ ଚାପିରଖି ସେ ଫେରିଲେ ଗ୍ରାମକୁ । ସେହି ଭଗ୍ନ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ତଥା ହୃଦୟର ଅକୁହା ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ନେଇ ସେ ପ୍ରଥମେ ଆମ ପୁରୁଣା ସାହିରେ କିଛିଦିନ ରହିଲେ । ତା' ପରେ ସେ ତାଙ୍କ ନୂଆସାହିରେ ଯାଇ ରହିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ବୋଉ ମୁଁ ରହିଲୁ । ସେଠାରେ ବାପାଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା କରାଗଲା । କିନ୍ତୁ ଦିନକୁ ଦିନ ତାଙ୍କର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଖରାପରୁ ଖରାପ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ତେଣୁ ଆମ ଗାଁ ନିକଟରେ ପରାହାଟ ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଜଣେ କବିରାଜ ବୈଦ୍ୟଙ୍କ ପାଖରେ ବାପାଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା କରାଗଲା । ସେବେ ଗାଁମାନଙ୍କରେ କବିରାଜ ଓ ହୋମିଓପାଥ୍ ଔଷଧ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଆଜିକାଲିପରି ସେବେ ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନର ଏତେଟା ଉନ୍ନତି ହୋଇ ନ ଥିଲା । ବାପାଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପଡୁଥିଲି । ପିଲାଦିନେ ବହୁତ ଚଗଲା ଥିଲି । ଏଥିପାଇଁ ମୋତେ ବାପା ଓ ମୋ ବଡ଼ଭାଇଙ୍କଠାରୁ ବହୁତ ଗାଳି ସହିତ ଅନେକ ମାଡ଼ ଖାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିଛି ।

୧୯୪୨ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୯ ତାରିଖ ଦିନ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ଭାରତଛାଡ଼ ଆନ୍ଦୋଳନର ଡାକରା ଦେଇଥିଲେ । ଆମ ଦେଶରେ ଭାରତଛାଡ଼ ଆନ୍ଦୋଳନ ତଥା ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ଯୋରସୋର ଚାଲିଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ବୁଢ଼ା-ବୁଢ଼ୀ, ଯୁବକ-ଯୁବତୀ ଏପରିକି ଛୋଟ ପିଲାମାନେ ହାତରେ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ କଂଗ୍ରେସ ପତାକା ଧରି ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଡାକରାରେ 'ଜୟ ଭାରତ ମାତା କି ଜୟ', 'ବନ୍ଦେ ମାତରମ୍' ଇତ୍ୟାଦି ଧ୍ବନି ଦେଇ ଗାଁ ସାରା ବୁଲୁଥିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଥିଲି । ବାପାଙ୍କର ଦେହ ଭଲ କରିବା ପାଇଁ ଯାହା ଯାହା ଚିକିତ୍ସା କରିବାର କଥା

ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଦିନକୁଦିନ ତାଙ୍କ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟରେ ଅବନତି ଘଟିବାରେ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଅତ୍ୟଧିକ ଖରାପଆଡ଼କୁ ଗତି କରିବାରୁ ଦାଦାମାନେ ତାଙ୍କୁ ନୂଆସାହିରୁ ପୁରୁଣା ସାହିକୁ ନେଇଆସିଥିଲେ । ନୂଆ ସାହିରୁ ବାପାଙ୍କୁ କାହିଁକି ପୁରୁଣା ସାହିକୁ ଅଣାଗଲା ତା’ର ଅର୍ଥ ମୁଁ ସେ ସମୟରେ ବୁଝିପାରି ନ ଥିଲି । ପରେ ସବୁକଥା ବୁଝିପାରିଲି ।

ମାର୍ଗଶୀର ମାସ ପାହାନ୍ତା ପ୍ରହର ସକାଳର ଶୀତୁଆ ପବନ ଆକାଶରେ କା’ କା’ ରାବ କରି କୁଆମାନେ ବାହାରି ଗଲେଣି । ସକାଳର ଆଲୋକ କବାଟର ଫାଙ୍କ ଦେଇ ଘରର ମଝିକୁ ଆସିଯାଇଥିଲା । ହଠାତ୍ ଦୁଇଜଣ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ କଥାରେ ମୋର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଶୁଣିଲି, ଆହା କେତେ ବା ବୟସ ହୋଇଥିଲା । ଏ ବୟସରେ ଗୋପ ଭାଇ ପରି ଜଣେ ସୁଧାର ଲୋକଟିଏ ଚାଲିଗଲେ, ଭାଉଜ ଓ ଛୁଆ ତିନିଟାକୁ ଅନାଥ କରି । ଏ ବୟସରେ ଭାଉଜଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ସିନା, ହେଲେ ଏତେବଡ଼ ଗୁରୁଦାୟିତ୍ବକୁ ପୁଣି ତାଙ୍କରି ମୁଣ୍ଡରେ ସାରା ଜୀବନ ବୋହିବାକୁ ଅଜାଡ଼ି ଦେଇଗଲେ ! ଆଉ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ କଥାକୁ ଦୋହରାଇ କହିଲେ— “କାଲେ କାଲେ ଭଲ ଲୋକମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରକୃତରେ ଭଗବାନ ଏଇମିତି ଦୁଃଖ ରଖୁଥାଆନ୍ତି । ଭଲ ଲୋକଙ୍କୁ ଏ ସଂସାରରେ ବେଶିଦିନ ନ ରଖି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇ ଯାଇଥାନ୍ତି ।” ତା’ ପରେ ମୋର ଅନୁଭବ ହେଲା ମୁଁ ଯେଉଁ ଘରେ ଶୋଇଛି ସେ ଆମ ଘର ନୁହେଁ । ମୁଁ ଏଠାରେ କାହିଁକି ଶୋଇଛି ଆଉ ଏ କ’ଣ ଶୁଣୁଛି ? ବିଛଣାରୁ ଉଠି ଶୁଣିଲି ସାହିରେ କେତେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ବଡ଼ ପାଟିରେ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି । କିଛି ବୁଝି ନ ପାରି ମୁଁ କବାଟ ଖୋଲି ଆମ ଘରକୁ ଦୌଡ଼ିଗଲି । ଯିବା ସମୟରେ ମୋର ଜଣେ ଖୁଡ଼ି ମତେ ଧରି ବାହୁନିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଘର ସାମ୍ନାରେ ଅନେକ ଲୋକ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି । ଘର ଭିତରେ ଚଟାଣରେ ଜଣେ ଶୋଇଥିବାର ଦେଖିଲି ଓ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଧଳାଲୁଗା ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପାଖରେ ମୋର ଭାଇ-ଭଉଣୀ ବସି କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି । ହଠାତ୍ କିଛି ବୁଝିପାରି ନ ଥିଲି । ଘରେ ବୋଉ ମୋତେ ଧରି ବଡ଼ ପାଟିରେ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତା’ କାନ୍ଦ ଦେଖି ମୁଁ ମଧ୍ୟ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲି । ପରେ ବୁଝିଲି ଘରେ ଶୋଇଥିବା ଲୋକଟି, ମୋ ବାପା । ଆଉ ସେ ଜୀବିତ ନାହାନ୍ତି । ଆମମାନଙ୍କୁ ଅନାଥ କରିଦେଇ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ଏହା ହିଁ ଥିଲା ମୋ ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁଃଖଦ ଘଟଣା, ଯାହା ଜୀବନ ତମାମ ମୋତେ ଦୁଃଖିତ କରି ରଖିଦେଲା । ଯେବେ ଯେବେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ ମୋର

ହୃଦୟ ବାପାଙ୍କ ଉଷ୍ମ ଅନୁଭବ ପାଇଁ ଡହଳବିକଳ ହୋଇଯାଏ । ୧୯୪୬ ମସିହା ମାର୍ଗଶୀର ମାସ ଅମାବାସ୍ୟା ତିଥିର କାଳ ରାତିରେ ବାପା ଆମମାନଙ୍କୁ ପର କରିଦେଇ ଚାଲିଗଲେ ଆଗପାରିକୁ । ସେବେଠାରୁ ଆମେ ହୋଇଗଲୁ ବାପଛେଉଣ୍ଡ ଆଉ ଅନାଥ ।

ଗାଁରେ ମୋର ବାଲ୍ୟ ଜୀବନଟି ଦୁଃଖମୟ ହୋଇଥିଲେ ବି କାହିଁକି କେଜାଣି ଗାଁ ପ୍ରତି ମୋର ଗୋଟେ ଅହେତୁକ ଆକର୍ଷଣ ଓ ଦୁର୍ବଳତା ରହିଆସିଛି । ଗାଁଟି ଆମର ବଡ଼ ଗାଁ ଭାବେ ପରିଚିତ ନ ହେଲେ ବି ଆଖପାଖ ଗାଁମାନଙ୍କରେ ଆମ ଗାଁର ପରିଚୟ ଭିନ୍ନ । ଆଉ ଯାହା ଆଉ କି ନ ଆଉ କିନ୍ତୁ ଶିକ୍ଷା ଓ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅନ୍ୟ ଗାଁ ଅପେକ୍ଷା ସର୍ବାଧିକ କାରଣରୁ ଆମ ଗାଁର ମହତ୍ତ୍ୱ ବେଶି । ଗାଁର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରେ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷକ, ପ୍ରଫେସର, ଜାଜିନିୟର, ଡାକ୍ତର, ପଶୁଡାକ୍ତର, ଓକିଲ, ପୋଲିସ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ସହିତ ବିଶିଷ୍ଟ ସାହିତ୍ୟିକ, ଔପନ୍ୟାସିକ ଅଛନ୍ତି । ଏବେ ବି ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଗାଁକୁ ଯାଏ ମୋର ବାଲ୍ୟଜୀବନର ସ୍ମୃତି ମନେ ପଡ଼ିଗଲେ କବି ସଚ୍ଚି ରାଉତରାୟଙ୍କର ସେହି କବିତାଟି ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ । କବି ସଚ୍ଚି ରାଉତରାୟ ତାଙ୍କ ଗାଁର ବାଲ୍ୟ ଜୀବନକୁ ମନେପକାଇ ଯେଉଁ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ କବିତାଟି ଲେଖିଛନ୍ତି—

“ଛୋଟ ମୋର ଗାଁଟି
 ଭୂଗୋଳ ପୋଥି ପତରେ ପଛେ
 ନ ଆଉ ତା’ର ନାଁଟି ।
 ମାଟିର ସେହି ସରଗ ମୋର
 ସେଇଠି ଅଛି ମୋ ଷଠାଘର
 ଜଳିବ ପୁଣି ସେଇଠି ଶେଷେ
 ମୋହରି ଚିତା ନିଆଁଟି
 ଛୋଟ ମୋର ଗାଁଟି... ।”

ବାଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷା

ମୁଁ ବାପାଙ୍କ ପାଖରୁ ପ୍ରଥମ ପାଠପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି । ଘରର ଏକମାତ୍ର ପ୍ରତିପୋଷଣ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ଓ ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ହେଉଥିବା ଆୟ ଉପରେ ଯେହେତୁ ଆମ ଘରର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା, ତେଣୁ ସେ ଚାଲିଯିବା ପରେ ସ୍ଵାଭାବିକ ଭାବେ ଆମର ଆର୍ଥିକ ସଙ୍କଟ ଦେଖାଦେବା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ନୁହେଁ । ମୋର ବଡ଼ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀ ସେହି ସମୟରେ ପାଠ ପଢୁଥିଲେ । ବାପାଙ୍କ ଅକାଳ ବିୟୋଗ ପରେ ବୋଉର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଅସ୍ଥିର ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ମୁଁ ଏ ସବୁକୁ ସେତେବେଳେ ଧ୍ୟାନ ଦେଉ ନ ଥିଲି । କାରଣ ମୋ ବୟସ ଯାହା ଥିଲା ତାହା ଆମ ଘରର ଅବସ୍ଥାକୁ ବୁଝିବାରେ ମୁଁ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରୁ ନ ଥିଲି । ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଖେଳକୁଦରେ ମାତୁଥାଏ । କହିବାକୁ ଗଲେ ଗୋଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚଗଲା ପିଲା । ବୋଉ ସେତେବେଳେ ଘରକୁ ସମ୍ଭାଳିବା ଚିନ୍ତାରେ ଯେହେତୁ ଥିଲା ତେଣୁ ସେ ଆଉ ମୋ ଚଗଲାମୀ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ସମ୍ଭବ ହେଉ ନ ଥିଲା । ଏହାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ମୁଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଚଗଲାମୀ କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ପାଇଗଲି । ସେହି କାରଣରୁ ମୋ ପାଠପଢ଼ା ବିଳମ୍ବ ହେଲା ।

ମୁଁ ପାଠପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ କଲାବେଳେ ଗାଁରେ ଚାଟଶାଳୀରେ ପାଠପଢ଼ାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଦୁଇଟି ଚାଟଶାଳୀ ଥିଲା । ସେବେ ଚାଟଶାଳୀରେ ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ବିଶେଷ କରି ଉଚ୍ଚଜାତିର ପିଲାମାନେ ଯାଉଥିଲେ । ଚାଟଶାଳୀରେ ଅବଧାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକାଂଶ କରଣ ଜାତିର ଥିବାବେଳେ ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟକ ମାଟିବଂଶ ଓଝା ଥିଲେ । ଅବଧାନମାନଙ୍କ ପୂର୍ବଜମାନେ ଖଡ଼ିପାଠରେ ନିପୁଣ ଥିଲେ । ସେମାନେ ଲାଲାବତୀ ସୂତ୍ର ଜାଣନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ସେହି ବିଦ୍ୟା ବଳରେ ସେମାନେ ଗଛର ପତ୍ର ଓ ଉଡ଼ିଯାଉଥିବା ପକ୍ଷୀର ପର ଗଣି

ଦିଅନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ସେ ବେଳର ବୟସ୍କମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଛି । ଆମ ଘର ପାଖର ଗୋପାଳଜୀଉ ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା ଚାଟଶାଳୀରେ ମୁଁ ପାଠ ପଢୁଥିଲି । ସେତେବେଳେ ଆମକୁ ଯେଉଁ ଅବଧାନ ପାଠ ପଢ଼ାଉଥିଲେ ସେ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା, ସ୍ଵର ଶିକ୍ଷାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପଢ଼ିଶିକ ପଣିକିଆ, ସଂଖ୍ୟା ଲେଖିବା ପ୍ରଣାଳୀ, ପାହିଅଣା, କାଣିବିଶ୍ଵା ସହିତ ହରଣ, ଗୁଣନ, ମିଶାଣ, ଫେଡ଼ାଣ, ମାନସାଙ୍କ ବିଷୟରେ ପଢ଼ଉ ଥିଲେ । ଅବଧାନ ପ୍ରଥମେ ଚାହାଳା ଘର ମାଟି ଚଟାଣରେ ଗୋଲ ଖଡ଼ିରେ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷାଉଥିଲେ । ବେଳେବେଳେ ମାଟି ସିଲଟରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିଲା । ସେଠାରେ ପଢ଼ିବାକୁ ହେଲେ ଅନେକ ନୀତି ନିୟମ ମାନି ଚଳିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଯଦି କୌଣସି ଚାଟ (ଯାହାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଛାତ୍ର କୁହାଯାଉଛି) କେହି କିଛି ବେନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା ତେବେ ତାକୁ ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ସେହି ଦଣ୍ଡ ଭିତରେ ଥିଲା, ଆଖୁଆ ବସିବା, ଏକଗୋଡ଼ିଆ ଠିଆ ହେବା, କାନ ଧରି ବସଉଠ ହେବା, ପୁଣି ଅଧିକ ଦୁଷ୍ଟ ହେଉଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏକଗୋଡ଼ିଆ ସହ କାନ-ନାକ ଧରି ଠିଆ ହେବା ପରି ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବାକୁ ପଡୁଥିଲା ।

ଚାଟଶାଳୀରେ ଅବଧାନଙ୍କ ପାଖରେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କର ଗଣିତରେ କେବେ ଦୁର୍ବଳ ହେବାର ଦେଖାଯାଇନାହିଁ । ଠାକୁର ଘର ପାଖ ଚାଟଶାଳୀରେ ପାଠ ପଢ଼ିବା ପରେ ମୁଁ ଆମ ଗାଁର ପାତାମର ସ୍ଵାଇଁଙ୍କ ଘରେ ହେଉଥିବା ଚାଟଶାଳୀରେ ପ୍ରାୟ ଏକବର୍ଷ ପାଠ ପଢ଼ିଲି । ସେ ସମୟରେ ବୀରକିଶୋର ମହାନ୍ତି ନାମକ ଜଣେ ଅବଧାନ ପାଠ ପଢ଼ାଉଥିଲେ । ସେଠାରେ ବହୁତ ପୁଅଝିଅ ପାଠ ପଢୁଥିଲେ । ଅବଧାନଙ୍କ ନିଜ ଗ୍ରାମ ଥିଲା ଶୁଦ୍ଧକଣ୍ଠି । ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ଛାତ୍ରବସ୍ତ୍ର ଅବଧାନ ।

ତା'ପରେ ଆମ ଗାଁ ଅଳବୋଳ ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମୋର ନାମ ଲେଖାଇ ଦିଆଗଲା । ସେଥିରେ ଚାରିଗୋଟି ଶ୍ରେଣୀ ଥିଲା । ଶିଶୁ ଶ୍ରେଣୀ, ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ, ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ । ସେବେ କେବଳ ସାହିତ୍ୟ ପାଠ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ବହି କିଣାଯାଉଥିଲା । ମଧୁସୂଦନ ରାଓଙ୍କ ବର୍ଷବୋଧ, ଶିଶୁବୋଧ, ଓ ବାଳବୋଧ ବୋଲି ଆମ ପାଇଁ ସାହିତ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଥିଲା । ମାଷ୍ଟ୍ରେ ନିଜ ମନରୁ ଗଣିତ ପଢ଼ାଉଥିଲେ । ମୁଁ ଚାହାଳୀରେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଶିକ୍ଷା ଶେଷ କରି ଆସିଥିଲେ ବି ମୋତେ ଶିଶୁ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେବର ପାଠପଢ଼ା ଉପକରଣ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର କଲମ, ପେନ୍‌ସିଲ, ଡାଇରୀ, ଯନ୍ତ୍ରବାକ୍, ଖାତା ଓ ବହି ଅଛି ସେବେ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମୋ ସମୟକୁ କାଗଜ କଲମର ବ୍ୟବହାର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

କାଠି କଲମ, ପର କଲମ, ନିବ୍ କଲମ, ସ୍ୟାହି ଦୁଆତ, ମାଟି ସିଲଟ, ମାଟିରେ ତିଆରି ଗୁଲି ଓ ବାଉଁଶ କାଠି, ମୁଣ୍ଡାଖଡ଼ି, ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ଶଙ୍ଖ ଖଡ଼ି, କଳାପତା ମାଧ୍ୟମରେ ପାଠ ପଢ଼ାଯାଉଥିଲା । ଆମେ ସ୍କୁଲକୁ ଯିବାବେଳେ ସ୍ୟାହି ଦୁଆତ, କଲମ, ଚଟେଇ (ଆସନ) ବହି-ଖାତା ଖଡ଼ି, ଗୁଲି ଓ କାଠି ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ସେବେ ସ୍ୟାହି ସହକରେ ମିଳୁ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ଆମେ କେସୁଦରା ପତ୍ରକୁ ଶିଳରେ ବାଟି ତା'ର ରସକୁ କପଡ଼ାରେ ଛାଣି ତାକୁ ହିଁ ସ୍ୟାହି ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲୁ । ବେଳେବେଳେ କାଳି ପାଇଁ ଏକ ବଟିକା ମିଳୁଥିଲା ତାକୁ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲୁ ।

ମୁଁ ଦୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାବେଳକୁ ଆମ ଗାଁରେ ମଧ୍ୟ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଖୋଲି ସାରିଥିଲା । “ଅଳାବୋଲ ମଧ୍ୟ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ”ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଥିଲେ ପୁରଣ ଗ୍ରାମନିବାସୀ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ କାନୁନ୍‌ଗୋ । ନିଜେ ସେ ସେହି ବିଦ୍ୟାଳୟର ସମ୍ପାଦକ ଥିଲେ । ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟଟି ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା । ସେହି ବର୍ଷର ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ତାରିଖରେ ଆମ ଦେଶ ଭାରତ ବିଦେଶୀମାନଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଥିଲା । ଆମ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିବା ପରେ ଗାଁ ଗାଁ ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ଓ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ନାଟଗୀତର ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲା । ଆମେ ପିଲାମାନେ ପତାକା ଧରି ‘ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ କି ଜୟ’, ‘ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ କି ଜୟ’ କହି ଗାଁ ବୁଲିଲୁ । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ‘ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ’, ‘ଭାରତଛାଡ଼ ଆନ୍ଦୋଳନ’ ଓ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବା ‘ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ’ ଆଦି ଅହିଂସା ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯାଉଥିଲା । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ତାକରାରେ ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗଦେଇ ଅନେକବାର କାରାବରଣ କରିଥିଲେ । ସେ କାରାଗାରରେ ଥିବାବେଳେ ମଧ୍ୟ ଯୁବକ-ଯୁବତୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ତାକରାରେ ବହୁ ଯୁବକ-ଯୁବତୀ ପାଠପଢ଼ା ଛାଡ଼ି ସଂଗ୍ରାମୀ ଭାବେ ଯୋଗଦେଇ ଆମ ଦେଶକୁ ବିଦେଶୀ ଶାସନରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାରେ ସଫଳ ହେଲେ । ତେଣୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ସେହିମାନଙ୍କ ନାମ ନେଇ ସାରା ଦେଶ ଜୟଜୟକାର ଧ୍ବନୀ ଦେଲା । ଏହା ହିଁ ସେତେବେଳେ ଆମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଥିଲା ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଖୁସିର କଥା ।

ସେତେବେଳେ ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଦେଶପ୍ରେମ ଏପରି ଭାବରେ ଥିଲା ଯେ, ସେମାନେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ବାଜି ଲଗାଇ ଦେଉଥିଲେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସାମିଲ କରିବା

ନିମନ୍ତେ ବିଶିଷ୍ଟ ସଂଗ୍ରାମୀମାନେ ବହୁ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର କବିତା ଓ ଦେଶାତ୍ମବୋଧ ସଙ୍ଗୀତ ଲେଖି ପଢୁଥିଲେ । ଯେପରି ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ଲେଖୁଥିଲେ—

“ମିଶୁ ମୋର ଦେହ ଏ ଦେଶ ମାଟିରେ
ଦେଶବାସୀ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତୁ ପିଠିରେ ।
ଦେଶର ସ୍ୱରାଜ ପଥେ ଯେତେ ଗାଡ଼
ପୁରୁ ତହିଁ ପଡ଼ି ମୋର ମାଂସ ହାଡ଼ ।”

ସେହିପରି ଉତ୍କଳ ଗୌରବ ମଧୁସୂଦନ ଦାସଙ୍କ ଡାକରାର ସ୍ପୋଗାନ ଥିଲା—

“ଉଠରେ ଉଠରେ ଉତ୍କଳ ସନ୍ତାନ
ଉଠିବୁ ଆଉ ତୁ କେତେ ଦିନେ,
ପୁରୁବ ଗୌରବ ପୁରୁବ ମହିମା
ପଡ଼ୁ ନାହିଁକିରେ ତୋର ମନେ ।”

ସବୁକି ଭୀମ ଭୋଜ ମଧ୍ୟ ଏଥିରୁ ବାଦ ପଡ଼ି ନ ଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଭାଷାରେ ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

“ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଆରତ ଦୁଃଖ ଅପ୍ରମିତ
ଦେଖୁ ଦେଖୁ କେବା ସହୁ,
ମୋ ଜୀବନ ପଛେ ନକେଁ ପଡ଼ିଥାଉ
ଜଗତ ଉଧାର ହେଉ ।”

ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କର ୧୯୨୮ ମସିହାରେ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁଃଖଦ କଥା ଯେ ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇବାର ଆନନ୍ଦକୁ ସେ ଅନୁଭବ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେହିପରି ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ନାଥୁରାମ ଗଡ଼ସେ ପରି ଜଣେ ହିନ୍ଦୁ ଆତତାୟୀ ୧୯୪୮ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ମାସ ୩୦ ତାରିଖ ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଞ୍ଚଟାରେ ପାର୍ଥନା ସଭାକୁ ଆସୁଥିବା ସମୟରେ ଗୁଳିକରି ହତ୍ୟା କରିଦେଇଥିଲା । ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଭୟଙ୍କର ଦୁଃଖଦ ଖବର ନିମିଷକେ ସାରା ଦେଶରେ ପ୍ରଚାର ହୋଇଗଲା । ସାରା ଦେଶ ଶୋକପ୍ଲୁବିତ ହୋଇଗଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଟିରୁ ଆପେ ଆପେ ବାହାରି ଆସୁଥିଲା ଆହା...

“ଗାନ୍ଧୀ ବୁଢ଼ା ଚାଲିଗଲେ... ।”

ମଧ୍ୟ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ

ଗାଁ ସ୍କୁଲରୁ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ପାସ୍ ହୋଇ ‘ମଧ୍ୟ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ’ରେ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି । ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଚତୁର୍ଥଠାରୁ ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ଥିଲା । ମୁଁ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ଆମ ଗାଁର ବସନ୍ତ ଦାସ, ଧୃବ ଚରଣ ଦାସ, କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ ସ୍ୱାଇଁ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ଦୟାନିଧି ସ୍ୱାଇଁ, ଅପର୍ତ୍ତ ସେଠୀ, ଶିବେଶ୍ୱର ବିଶ୍ୱାଳ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବାରିକ ପ୍ରଭୃତି ବାଳକମାନେ ପଢୁଥିଲାବେଳେ ସେବତୀ ସ୍ୱାଇଁ, ଶୈଳବାଳା ସ୍ୱାଇଁ, ରଜନୀଗନ୍ଧା ବାରିକ ନାମକ ଝିଅ ପିଲାମାନେ ପଢୁଥିଲେ । ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲେ—(ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ) ଯଦୁମଣି ଦାସ, ଧନେଶ୍ୱର ବିଶ୍ୱାଳ-ବାଲିକୁଦା, ବାଉରାବନ୍ଧୁ ବିଶ୍ୱାଳ-ନାଗପୁର, ଶ୍ରୀକର ସାମଲ, ବଂଶୀଧର ନାୟକ-କଣିଆଁ ଓ ଭଗବାନ ଦାସ-ବାଇଗେଣି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତି ଓ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପିଲାମାନେ ଏଠାରେ ପାଠ ପଢୁଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରାୟ ପଚାଶରୁ ତିରିଶ ପିଲା ଥିଲେ । ପାଠପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମେ ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ପିଲାମାନେ ଏକାଠି ସ୍କୁଲ ବାରଣ୍ଡାରେ ଧାଡ଼ିରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲେ । ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରାର୍ଥନା ସଭାରେ ଭାଗ ନେଉଥିଲେ । ଭକ୍ତକବି ମଧୁସୂଦନ ରାଓଙ୍କ ରଚିତ “ଅଶ୍ୱଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପତି ମୋ ଜୀବନ ସ୍ୱାମୀ” ପ୍ରାର୍ଥନାଟିକୁ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ସମବେତ କଣ୍ଠରେ ଗାନ କରୁଥିଲେ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦଙ୍କ ରଚିତ “ଆହେ ଦୟାମୟ ବିଶ୍ୱ ବିହାରୀ, ଘେନ ଦୟା ବହି ମୋର ଗୁହାରୀ” ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ମଧ୍ୟ କେବେ କେବେ ଗାନ କରାଯାଉଥିଲା ।

ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ପଡୁଥିବାରୁ ଆମକୁ ଛାତ୍ରାବାସର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥାଏ । ବିଦ୍ୟାଳୟଟିର ଆଖପାଖ ଗ୍ରାମରୁ ଆସୁଥିବା ପିଲାମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିସାରିବା ପରେ ଚାଲିଚାଲି ଗ୍ରାମକୁ ଫେରି ଯାଆନ୍ତି । ବିଦ୍ୟାଳୟର ପରିମଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପିଲାମାନେ ପାଳି କରି ଶ୍ରେଣୀଗୃହକୁ ସଫା କରିବାର ଦାୟିତ୍ବ ବହନ କରୁଥିଲେ । ଏହିସବୁ କାମକୁ ତଦାରଖ କରିବା ପିଲାକୁ ମନିଟର କୁହାଯାଉଥିଲା । ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ବାବଧାନରେ ବିଦ୍ୟାଳୟର ହତା ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଫୁଲ ବଗିଚା କରାଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସ୍କୁଲ ସବ୍‌ଜନ୍‌ସପେକ୍ଟର ନିୟମିତ ବ୍ୟବଧାନରେ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଆସିବାର ଖବର ପାଇବା ମାତ୍ରେ ସମସ୍ତେ ସତର୍କ ହୋଇଯାଉଥିଲେ । ସ୍କୁଲ ପରିସର ଦୁଇ ତିନିଦିନ ଆଗରୁ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଉଠୁଥିଲା । ପିଲାମାନେ ସଫା ପ୍ୟାଣ୍ଟ-ସାର୍ଟ ପିନ୍ଧି ସ୍କୁଲକୁ ଆସୁଥିଲେ । ସେ ଆସିବା ଦିନ ସ୍କୁଲରେ ଗୋଟେ ମହୋତ୍ସବ ପାଳନ ହେବାପରି ଅନୁଭବ ହେଉଥିଲା । ସ୍କୁଲ ପ୍ରାଙ୍ଗଣଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ କରାଯାଉଥିଲା । ପରିଦର୍ଶକଙ୍କ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ରଚିତ ସ୍ଵାଗତ ସଙ୍ଗୀତକୁ କେତେଜଣ ଝିଅ ପିଲାଙ୍କୁ ମୁଖସ୍ତ କରାଇ ଗାନ କରାଯାଉଥିଲା । ପରିଦର୍ଶକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଯାଇ ପିଲାମାନଙ୍କର ପାଠପଢ଼ାର ମାନ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖୁଥିଲେ । ପରିଦର୍ଶକ ଆସି ଫେରିଯିବା ପରଦିନ ପିଲାମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସ୍କୁଲ ଛୁଟି କରାଯାଉଥିଲା । ଆଜିକାଲି ପରି ସେ ସମୟରେ ବିଜୁଳିବତାର ସୁବିଧା ନ ଥିଲା । କିରୋସିନି ତେଲରେ ଜଳୁଥିବା ଡିବିରି ଓ ଲଣ୍ଠନରେ ଆମେ ପାଠ ପଢୁଥିଲୁ । ମୋ ଦାଦାଙ୍କ ପୁଅ ସନ୍ତୋଷ ଭାଇ ମଧ୍ୟ ମୋ ସହିତ ପାଠ ପଢୁଥିଲେ ।

ସକାଳୁ ଉଠିବା ପରେ ପ୍ରଥମେ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିବାକୁ ହୁଏ । ଦାନ୍ତକାଠି ଭାବରେ କେବଳ ଲିମ୍ବ, ସାହାଡ଼ା, କରଞ୍ଜି କିମ୍ବା ଗବ ଗଛକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା । ଆଜିକାଲିପରି ବ୍ରସ୍ ଓ ଟୁଥପେସ୍ଟ ନ ଥିଲା । ସକାଳର ଜଳଖିଆ ଭାବେ ଚୁଡ଼ା, ମୁଡ଼ି ଓ ପୋଡ଼ପିଠା ଇତ୍ୟାଦି ଥିଲା । ଜଳଖିଆ ଖାଇସାରିବା ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଉଥିଲା ଘରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ପାଠ । ତା’ପରେ ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ ସାରି ପଖାଳ ସହିତ, ସାଗ ଭଜା, ବଡ଼ିଚୁରା, ବାଇଗଣ ଭର୍ତ୍ତା, ହାତ ତିଆରି ଆଚାର ସାଙ୍ଗକୁ ଶୁଖୁଆ ପୋଡ଼ା ଖାଉଥିଲୁ । ଯେତେବେଳେ ଘରେ ଯାହା ଥିଲା ତାକୁ ପେଟପୁରା ଖାଇଦେଇ ସ୍କୁଲକୁ ସଅଳ ସଅଳ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ବାପା ଚାଲିଯିବା

ପରେ ଯେହେତୁ ଆମର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ସେତେ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ନ ଥିଲା ତଥାପି ବୋଉ ଆମକୁ କେବେ ଅଭାବ ଅନୁଭବ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଦେଇ ନ ଥିଲା ।

ଧାନ, ବିରି, ମୁଗ, ନଡ଼ିଆ ଏସବୁ ଆମେ ନିଜ ବାଡ଼ିବଗିଚାରୁ ସହଜରେ ଅମଳ କରି ପାରୁଥିଲୁ । ଆମ ଘରକୁ କେହି ଧାନ କିଣିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ ବୋଉ ମୋତେ ‘ଅମାରରୁ’ ଧାନ ବାହାର କରିବାକୁ କହୁଥିଲା । ଧାନ ଅମାରରେ ପଶିଲେ ବମା ପୋକ ଦେହସାରା ଲାଗିଯାଆନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ସାରାଦେହ କୁଣ୍ଡାଇ ହୁଏ । ସେବେ ସବୁ ଜିନିଷ ଶସ୍ତା ଥିଲା । ଅଣିଟି ନଡ଼ିଆରେ ହୁଏ ପଣେ । ପଣେ ନଡ଼ିଆର ଦାମ ସେତେବେଳେ ମାତ୍ର ଚାରି ଟଙ୍କା ।

ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଜଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ମୋର ବଡ଼ ଭାଇ ଅରୂପାନନ୍ଦ ଦାସ ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଏକାଦଶ ପାଶ୍ କଲାପରେ ଘରର ଆର୍ଥିକ ଅସୁବିଧାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସେ ଆଉ କଲେଜରେ ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେନାହିଁ । ତା’ପରେ ସେ ଅନୁଗୁଳ ସ୍ଥିତ ପି.ଟି.ସି ପୋଲିସ୍ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦେଲେ । ସେଠାରୁ ସେ ପାଶ୍ କରି ପ୍ରଥମେ ଆସି ପୋଲିସ୍ ବିଭାଗରେ ଆଠଗଡ଼ର ଗୁରୁଡ଼ିଝାଟିଆ ପୋଲିସ୍ ସେସନରେ ଏ.ଏସ୍.ଆଇ. ଭାବେ ଚାକିରିରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହେଲେ । ଚାକିରି କରିବା ପରେ ମୋର ମନେହୁଏ ମୁଁ କ୍ଷଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କର ଆମ ମାମୁଁ ଘର ଗ୍ରାମ ଗଜରାଜପୁର ନିବାସୀ ଚୌଧୁରୀ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଚରଣ ଦାସଙ୍କ ମଧ୍ୟମା କନ୍ୟା ଚାରୁବାଳା ଦାସଙ୍କ ସହିତ ବିବାହ ହେଲା ।

ମୋ ପିଲା ସମୟରେ ମାଛ, ଶୁଖୁଆ, କଙ୍କଡ଼ା ପ୍ରବଳ ଶସ୍ତାରେ ମିଳୁଥିଲା । ନିକଟସ୍ଥ ବୋରିକିନା ଗାଁ ହାଟରେ ଏସବୁ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ମିଳୁଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ଏହି ହାଟଟି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଥିଲା । ଆମ ଭାଉଜ ଆମିଷ ପ୍ରିୟ ଥିବାରୁ ପ୍ରାୟ ଅନେକ ସମୟରେ ଆମିଷ ତରକାରୀ ହେଉଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ପୁରଣ ଗ୍ରାମର ଜଣେ ଅସବର୍ଷ ମହିଳା ନିୟମିତ ମାଛ, ଶୁଖୁଆ ଦେଉଥିଲେ । ୧୯୫୩ ମସିହାରେ ମୁଁ ମାଜନର ପରୀକ୍ଷା ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲ ସେଣ୍ଟରରେ ଦେଇଥିଲି । ଆମେ ସେଠାରେ ଯେତେ ପିଲା ପରୀକ୍ଷା ଦେଇଥିଲୁ ପ୍ରାୟତଃ ଅଧିକାଂଶ ପିଲା ପରୀକ୍ଷାରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲୁ ।

ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲରେ ଅଧ୍ୟୟନ

ଅଷ୍ଟମ, ନବମ, ଦଶମ ଓ ଏକାଦଶ ଏହିପରି ଚାରୋଟି ଶ୍ରେଣୀକୁ ନେଇ ଉଚ୍ଚ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ଏବେ ଏଥିରେ କିଛିଟା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି । ମୁଁ ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି । ସେ ସମୟରେ ଆମ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲ ବ୍ୟତୀତ ଅଲଣାହାଟ (ମୁଣ୍ଡାଳ) ହାଇସ୍କୁଲ, ଗାଦିବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ୟାପୀଠ (କାଦୁଅପଡ଼ା), ଏସ.କେ.ଏକାଦେମୀ (ଜଗତସିଂହପୁର), ନାଲିବର ହାଇସ୍କୁଲ (ନାଲିବର) ଏବଂ ସାରଳା ଏକାଦେମୀ (କନକପୁର) ଏହିପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଥିଲା ।

ଆମ ଗାଁଠାରୁ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଦୂରତା ଅତେଜ ମାଇଲ (ଚାରି କିଲୋମିଟର) । ସେତେବେଳେ ସ୍କୁଲକୁ ଯିବାଆସିବା କରିବା ପାଇଁ ରାସ୍ତାଟିଏ ନ ଥିଲା । ଗାଁ ଧାନକ୍ଷେତର ହିଡ଼ ଦେଇ ଯିବାଆସିବା କରୁଥିଲୁ । ଯିବା ବାଟରେ ନାଗପୁର ଯୋଗ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଅସ୍ତ୍ରାୟୀ ବାଉଁଶର ଚାର ଉପରେ ବିପଦ ସଙ୍କୁଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ପୋଲ ଢଳେଇ ହୋଇଗଲାଣି । ବର୍ଷାଦିନେ ଝଡ଼ବତାସ ହେଲେ ସେ ପୋଲଟି ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଥିଲା । ଯିବାଆସିବା ପାଇଁ ବହୁତ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଧାନ ଅମଳ ହେବାର ସମୟ ହୋଇଆସିଲେ ଆମେ ହିଡ଼ରେ ଗଲାବେଳେ ଧାନ ଗଛକୁ ହାତରେ ଆଡ଼େଇ ଆଡ଼େଇ ଯିବାକୁ ହେଉଥିଲା । ବିଦ୍ୟାଳୟଟିର ଘରଗୁଡ଼ିକ କିଛି ଅଂଶ ଚାଳ ଓ ଆଉ କିଛି ଅଂଶ ଟିଣ ଛପର ଥିଲା । ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଆଉ ଭୋଲି ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ବସା ସେହି ହଡ଼ା ଭିତରେ ଥିଲା । ସାମ୍ବାରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଖେଳ ପଡ଼ିଆ ଥିଲା । ଶିକ୍ଷକମାନେ ଯେହେତୁ ଆଖପାଖ ଗ୍ରାମର, ତେଣୁ ସେମାନେ ସାଇକେଲରେ ଯିବାଆସିବା କରୁଥିଲେ । ବିଦ୍ୟାଳୟଟି କଟକ ଓ ମାଛଗାଁ ରାସ୍ତାର ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ

ଅବସ୍ଥିତ । ରାସ୍ତାର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ବରେ କଟକ ଓ ମାଛ ଗାଁ କେନାଲ । ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ କାଠପୋଲ ଥିଲା । ସେହି ପୋଲ ଉପର ଦେଇ ଗାଁର ଲୋକମାନେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଓ ଆନାକୁ ଯିବାଆସିବା କରୁଥିଲେ । ଆନାଟପକ୍ଷପଟକୁ ଅଳକା ନଦୀ । ସ୍କୁଲ ପାଟେରାକୁ ଲାଗି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ବଡ଼ ଦୋକାନ ଥିଲା । ସେବେ ବାଉରି ସାହୁ ଓ ମଧୁ ସାହୁ ମିଠା ଦୋକାନର ଚାହିଦା ବେଶ୍ ପ୍ରସଂଶିତ ଥିଲା ।

ବାଲିକୁଦା ନିବାସୀ ଜମିଦାର ପରାକ୍ଷିତ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ବାରା ୧୮୮୫ ମସିହାରେ ବାଲିକୁଦା ମଧ୍ୟ ଜଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କରି ବଂଶଧର ରାଜକିଶୋର ଦାସଙ୍କ ଦ୍ବାରା ବର୍ତ୍ତମାନର ଉଚ୍ଚ ଜଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି । ମୁଁ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରେ ନାମ ଲେଖାଇବା ସମୟରେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଭାବେ ଥିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପର୍ଶୁରାମ ଦାସ । ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ମୋର ମାମୁଁ ଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ଅଗାଧ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଥିଲା । ଗଣିତ, ସାହିତ୍ୟ, ବିଜ୍ଞାନ, ଜଂରାଜୀ ଓ ସଂସ୍କୃତ ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବୁଝାଇ ପାରୁଥିଲେ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ସେ ଏକାଧାରରେ ବହୁମୁଖ ପ୍ରତିଭାର ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ । ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ସେବେ ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ସୁନାମ ଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ଛୋଟରୁ ବଡ଼ ଯାଏ ସମସ୍ତେ ମାନୁଥିଲେ । ସେହି ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସୁକନ୍ୟା ହେଉଛନ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନର ସୁନାମଧନ୍ୟା ଉପନ୍ୟାସିକା ଜ୍ଞାନପୀଠ ପ୍ରାପ୍ତ ଡକ୍ଟର ପ୍ରତିଭା ରାୟ । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଆମ ଗାଁ, ଆମ ରାଜ୍ୟ, ସାରା ଦେଶ ଆଜି ଗର୍ବିତ ।

ମୋର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ପର୍ଶୁରାମ ଦାସଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ, ପୂର୍ବଚନ୍ଦ୍ର କାନୁନ୍‌ଗୋ, ପର୍ଶୁରାମ ମହାନ୍ତି, ଶ୍ରୀଧର ସାହୁ, କ୍ଷେତ୍ରମୋହନ ଶତପଥୀ (ପଣ୍ଡିତ), ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ନରୋତ୍ତମ ମହାନ୍ତି, ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି, ବାସୁଦେବ ସାହାଣୀ, ଭାସ୍କର ଚନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି, କୁଳମଣି ସ୍ବାଇଁ, ବାଳକୃଷ୍ଣ ଦାସ ଓ ବଂଶୀଧର ନାୟକଙ୍କ ପରି ଦକ୍ଷ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପାଠ ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । ଶିକ୍ଷକମାନେ ତାଙ୍କ ନିଜ ନିଜ ଗୁଣରେ ଏତେ ମାତ୍ରାରେ ଗରିୟାନ ଥିଲେ ଯେ, ସେକଥା ଏଇ କେତୋଟି ପୃଷ୍ଠାରେ କହିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ଇଚ୍ଛାପୁରର ଡ. ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ପରିଜା, ମାଛଗାଁର ଡ. ଶ୍ରୀରାମ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ବାଲିକୁଦା ମଧ୍ୟ ଜଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପାଠ ପଢ଼ିଥିଲେ ।

୧୯୫୨ ମସିହାର ଘଟଣା । ସେ ସମୟରେ ମୁଁ ଆମ ଗାଁ ମଧ୍ୟ ଜଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପାଠ ପଢୁଥିଲି । ସେହି ବର୍ଷ ପ୍ରଥମ କରି ଆମ ରାଜ୍ୟର ବିଧାନସଭା ପାଇଁ ନିର୍ବାଚନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥାଏ । ବାଲିକୁଦାର କେତେକ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅନୁରୋଧ

କ୍ରମେ ତ. ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ପରିଜାଙ୍କ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ତାଙ୍କୁ ବିଧାନସଭା ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଭାବେ ଛିଡ଼ା କରାଗଲା । ପରିଜା ସାହେବଙ୍କ ପାଇଁ ଭୋଟ ପ୍ରଚାର କରୁଥିଲୁ । ପରିଜା ସହେବଙ୍କ ଗାଁ ଇଚ୍ଛାପୁର ଆମ ଗାଁଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଚାରି କିଲୋମିଟର ହେବ । ସେଥର ସେ ବାଲିକୁଦା ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀରୁ ବିଧାନସଭାକୁ ବିଧାୟକ ଭାବେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଜଣେ ନିଚ୍ଛକ ଭଦ୍ର, ନିର୍ମଳ ଓ ସଜୋଟ ମଣିଷ ହୋଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଏ ଗୋଳିଆ ରାଜନୀତିଟି ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ, ତେଣୁ ସେ ଅଳ୍ପ କେତେଦିନ ପରେ ବିଧାନସଭା ସଭ୍ୟ ପଦରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇଦେଲେ । ତା’ପରେ ସେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଏହା ଥିଲା ୧୯୫୫ ମସିହାର କଥା ।

୧୯୫୫ ମସିହା ମେ ମାସ ବାର ତାରିଖରେ କଣିଆଁ ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ସାଧୁଚରଣ ମହାନ୍ତିଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ଦେବେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ମୋ ବଡ଼ ଭଉଣୀର ବାହାଘର ହୋଇଥିଲା । ସେହିବର୍ଷ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସର ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ ଦେବୀ ନଈରେ କଟକ ମାଛ ଗାଁ ରାସ୍ତାର ବରଡ଼ା ଗାଁ ନିକଟରେ ନଦୀବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଜଗତସିଂହପୁର, ବାଲିକୁଦା, ତିର୍ତ୍ତୋଲ ସମେତ ବହୁ ଅଞ୍ଚଳ ଜଳମଗ୍ନ ହୋଇଗଲା । ସେହିଦିନ ଆମେ କେତେକ ସ୍କୁଲ ପିଲା ମାଛ ଗାଁ ଯାଇଥିଲୁ ନଈବଡ଼ି ଦେଖିବାକୁ । ସେଠୁ ଫେରି ଶୁଣିଲୁ ନଦୀ ବନ୍ଧରେ ଘାଇ ହୋଇଯାଇଛି । ଯଦିଓ ଆମ ଗାଁକୁ ପାଣି ପଶି ନ ଥିଲା ତଥାପି ପଛୁଆ ପାଣି ଆସିଯିବାରୁ ଗାଁ ଲୋକମାନେ ସେଠାରେ ମଞ୍ଚା କରି ଜଗି ରହିଥିଲେ । ଆକାଶ ମାର୍ଗରୁ ହେଲିକପ୍ଟରରୁ ଶୁଖିଲା ଖାଦ୍ୟପୁଡ଼ିଆ ପକାଯାଉଥାଏ । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଓ ମୋର ସାଥୀ ଦୟାନିଧି ମିଶିକରି ସେ ଶୁଖିଲା ଖାଦ୍ୟ ପୁଡ଼ିଆକୁ ପାଣି ଭିତରୁ ଗୋଟାଇ ଆଣି ଆଖପାଖ ଗାଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟୁଥିଲୁ ।

ମୋର ସ୍ୱପ୍ନ ମନେଅଛି ଯେ, ଆମ ନୂଆସାହିର ପଡ଼ାଘରେ ମୁଁ ବସି ପଡ଼େ । ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ମୋର ଜଣେ ଭାଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦାସ ପାଖକୁ ଆସି ପଚାରିଲେ ଆରେ କ’ଣ କରୁଛୁ ? କହିଲି ଇଂରାଜୀ ଗ୍ରାମାର ପଢୁଛି । ସେ ମୋତେ ଗ୍ରାମାର ବିଷୟରେ କିଛିଟା ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ମୋଠାରୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଠିକ୍ ଉତ୍ତର ନ ପାଇ ମୋ ଉପରେ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିବାରୁ ମୁଁ କହିଥିଲି, “ଭାଇ ମୋର ଏ ଗ୍ରାମାର ହେଉନାହିଁ । ଏପରିକି ସେ ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ମୋର ମୋଟେ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ ।” ସେଦିନ ସେ ମୋତେ ଗ୍ରାମାର ପଢ଼ି ବୁଝିବାର ଅନେକ ସୂତ୍ର ଓ ଅନେକ ଉପାଦେୟ କଥା କହିଥିଲେ । ଶେଷରେ ବୁଝାଇ କହିଥିଲେ, “ଦେଖ ତୋର ଯେଉଁ ବିଷୟରେ

ପଢ଼ିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ଆସୁନାହିଁ ତୁ ସେ ବିଷୟକୁ ବାରମ୍ବାର ପଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର । ଏପରି କଲେ ସେ ବିଷୟରେ ତୋର ଧାରେ ଧାରେ ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ିବ ।” କଥାରେ ପରା ଅଛି—“ରୁରୁ ନ ରୁରୁ ଭୁଞ୍ଜୁ ପିତା, ବୁଝୁ ନ ବୁଝୁ ପଢ଼ ଗୀତା ।”

ତାଙ୍କରି କଥା ମାନି ମୁଁ ଇଂରାଜୀ ଗ୍ରାମାର ବାରମ୍ବାର ପଢ଼ିଥିଲି । ଯାହା ଫଳରେ କି ମୁଁ ସଫଳତା ପାଇଲି । ମୋର ସବୁଠାରୁ ଭଲ ଗ୍ରାମାର ହେଲା । ଏଥିରେ ମୋ ଭାଇ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲେ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନ ପରେ ତତ୍କୁର ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ ୧୯୫୭ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳ ଗଠନ କଲେ । ସେହିବର୍ଷ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ସେ ରାଜ୍ୟପାଳ ପଦରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଦାୟିତ୍ଵ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ସେହିବର୍ଷ ଆମର ମାଟ୍ରିକ୍ ଫାଇନାଲ୍ ପରୀକ୍ଷା ହୋଇଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ଫାଇନାଲ୍ ପରୀକ୍ଷା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସ୍କୁଲରେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ପ୍ରିଟେଷ୍ଟ ଓ ଟେଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଟେଷ୍ଟ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାପରେ ପିଲାମାନେ ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ମନୋନୀତ ହେଉଥିଲେ । ଆମେ ବୋର୍ଡ ଅଫ ସେକେଣ୍ଡାରୀ ଏଜୁକେଶନ୍ ଅଧୀନରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଉଥିଲୁ । ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲର ସେଣ୍ଟର ସେଡେବେଲେ କଟକର ରେରେନ୍ସ କଲେଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲରେ ହୋଇଥିଲା । କଟକ ଯିବାକୁ ହେଲେ ବାଲିକୁଦାରୁ ଜଗତସିଂହପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାଲି ରାସ୍ତାରେ ଚାଲି ଚାଲି ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ସେଠାରୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ବସରେ କଟକ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । କଟକର ରେରେନ୍ସ କଲେଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲର ବହୁତ ସୁନାମ ଥିଲା । ଆମେ ପରୀକ୍ଷା ଦେବା ସମୟରେ ସେ ସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନାରାୟଣ ପତି । ସେ ଜଣେ ପ୍ରତିଭାବାନ ଓ ଅଭିଜ୍ଞ ଶିକ୍ଷକ । ତାଙ୍କଦ୍ଵାରା ରଚିତ ଅନେକ ଗଣିତ ପୁସ୍ତକ ଆମେମାନେ ପଢୁଥିଲୁ । ଧୋତି ପଞ୍ଜାବୀ ପିନ୍ଧୁଥିବା ଜଣେ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ଥିଲେ ସେ । ସେଦିନ ପରୀକ୍ଷା ଦେବା ସମୟରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା ହଲରେ ଦେଖୁଥିଲି ।

ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇସାରିବା ପରେ ମୁଁ ବୋଉକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଚୌଦ୍ଵାର ଚାଲିଗଲି । ସେତେବେଳେ ମୋ ଭାଇ ଚୌଦ୍ଵାର ପୋଲିସ୍ ଷେସନରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଥିଲେ । ତେଣୁ ଭାଇ ସେଠାରେ ରହୁଥିଲେ । କଟକରୁ ଚୌଦ୍ଵାର ଯିବାକୁ ହେଲେ ଯୋଡ଼ା ଘାଟରୁ ମଟର ଲକ୍ଷରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ । କେବଳ ଖରାଦିନେ ଯୋଡ଼ା ଆନିକଟର କଡ଼ ରାସ୍ତାରେ ଯିବାଆସିବା କରିବାର ସୁବିଧା ଥିଲା । ନଚେତ କଟକରୁ ଟ୍ରେନ୍ରେ ନିର୍ଗୁଣ୍ଡି ଷେସନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ସେଠାରୁ ନାଲି ରାସ୍ତାରେ ଚାଲି ଚାଲି ଯିବାକୁ

ପଡୁଥିଲା । ଚୌଦ୍ୱାର ଆନାରେ କଟକର ବାଇଶିମୌଜା ବେଶକାର ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ହରେକୃଷ୍ଣ ମହାନ୍ତି ପୋଲିସ୍ ଜିନ୍ଦୁପେକୃତ ଥିଲେ । ଚିଟାଗଡ଼ ପେପର ମିଲ୍ ନୂଆ ନୂଆ ଭାବେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ମୋର ସେ କମ୍ପାନୀରେ ଚାକିରି ହୋଇଯିବାର ସାମାନ୍ୟ ଆଭାସ ମୁଁ ପାଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ହରିବାରୁଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ତାଙ୍କ ଝିଅ ‘ବନଜା’ ଓ ପୁଅ ‘ବୁଢ଼ା’କୁ ତାଙ୍କ ଘରେ ଗଣିତ ପଢ଼ାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଇଂରାଜୀ ପଢ଼ାଇବାକୁ ବର୍ଷନବାରୁ ବୋଲି ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ ଏବଂ ଛୋଟ ପିଲାଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇବାକୁ ଜଞ୍ଜେଶ୍ୱର ଦାଶ ବୋଲି ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ । ସେତେବେଳେ କଟକରେ ଶାନ୍ତିଲତା ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଖୁବ୍ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଜଞ୍ଜେଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ଶାନ୍ତିଲତାର ସେହି ହତଭାଗ୍ୟ ସ୍ୱାମୀ । ମୋର ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ପ୍ରକାଶ ହେବାର ସମୟ ପାଖେଇ ଆସୁଥିଲା । ସେଠାରେ ଆମ ଅଞ୍ଚଳର ମାଛ ଗାଁ ନିବାସୀ ନୀଳମଣି ସ୍ୱାଇଁ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଓଡ଼ିଏମ୍ବର ଉଇଡ଼ିଜ୍ ବିଭାଗରେ ସହ-ପରିଚାଳକ ଭାବରେ କାମ କରୁଥିଲେ ଓ ଆମଘର ଲାଜନ୍ତର ଶେଷ ଘରେ ରହୁଥିଲେ । ମୋର ଜଣେ ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁ ନାରୁ ବିଶ୍ୱାଳ ହାତରେ ଖଣ୍ଡେ ‘ସମାଜ’ ନାମକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଧରି ବୌଡ଼ି ବୌଡ଼ି ଆସି ଆମ ଘରେ ଭାଇଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଖୁସିରେ କହିଥିଲା, ଭାଇ ଦେଖନ୍ତୁ ବାଉ ଆମର ମାଟ୍ରିକ୍ସରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଶ୍ କରିଛନ୍ତି । ସେ ସମୟରେ ପାଶ୍ କରୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କର ନାମ ଓଡ଼ିଆ ଖବରକାଗଜରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା । ତା’ର ନାମ ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲର ପ୍ରଥମରେ ଛପା ଯାଇଛି । ଆମେ ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲରୁ କେହି ଜଣେହେଲେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଶ୍ କରିପାରି ନ ଥିଲୁ ।

ମୋର ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ବିଜ୍ଞାନ ପଢ଼ିବାର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଭାଇ ମୋର କଲେଜରେ ପଢ଼ିବା ବିରୋଧରେ ଥିଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ବୋଉକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ମୁଁ ଗାଁକୁ ଫେରିଆସିଲି । ଆସିବାବେଳେ ଭାଇ କହିଥିଲେ, “ତୁ କଟକରେ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ସ୍କୁଲରେ ଡିପ୍ଲୋମା ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଦେବୁ ।” ମୋର ସାଥୀ ଦୟାନିଧି ସ୍ୱାଇଁ କଟକରେ ମଧ୍ୟ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପଢ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ମୋର ଜଣେ ଭାଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦାସ ଓ ମାମୁଁ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦାସ କଟକରେ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପଢୁଥିଲେ । ଶେଷରେ ମନସ୍ତ କଲି ଯେ, ମୁଁ କଟକରେ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂରେ ଡିପ୍ଲୋମା ପଢ଼ିବି ।

ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ଶିକ୍ଷା

୧୯୫୭ ମସିହାରେ ମୁଁ ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ କରି କଟକରେ ଥିବା ‘ଓଡ଼ିଶା ସ୍କୁଲ ଅଫ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ’ରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି । ମୋର ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ ଦୟାନିଧି ସ୍ୱାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ନାମ ଲେଖାଇଲେ । ଏହି ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ସରକାରୀ ଚାକିରି ନିଶ୍ଚୟ ମିଳିବାର ଆଶା ନେଇ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ପିଲାମାନେ ଏଠାରେ ପଢ଼ିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ମହାନଦୀ ନିକଟ ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ଏହି ସ୍କୁଲ ପାଖରେ ଦୁଇଟି ଛାତ୍ରବାସ ଥିଲା । ଗୋଟିଏ ‘ଆଠଗଡ଼ ଛାତ୍ରବାସ’ ଓ ଅନ୍ୟଟି ‘ପ୍ରିନ୍ସ ଅଫ ଓଏଲ୍ ଛାତ୍ରବାସ’ । ଏହାଛଡ଼ା ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବାରାକ୍ ଛାତ୍ରବାସ ନିମନ୍ତେ ଥିଲା । ସେହି ବାରାକ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ଇଂରେଜ ଶାସନ ସମୟରେ ସେନା ନିବାସ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିଲା । ଆମେ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷର ଛାତ୍ରମାନେ ସେହି ବାରାକ୍‌ରେ ରହୁଥିଲୁ । ମୁଁ ଓ ଦୟାନିଧି ସପ୍ତମ ବାରାକ୍‌ରେ ରହୁଥିଲୁ ।

ସକାଳ ସାତଟା ସମୟକୁ କାମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ତା’ ପୂର୍ବରୁ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ପାଖରେ ଥିବା ଚୁଡ଼ା, ଗୁଡ଼ ବା ଛତୁଆ ଚକଟା ଖାଇ ତରତରରେ ବାହାରିଯିବାକୁ ହେଉଥିଲା । ସକାଳର ଫ୍ଲର୍କସଫ୍ କାମ ବହୁତ ଅତୁଆ ଓ କଷ୍ଟ ଲାଗୁଥିଲା । କାମ କରୁ କରୁ ତାହା ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଗଲା । କାମ ମଧ୍ୟରେ ଫ୍ଲର୍କସଫ୍‌ରେ ବଢ଼େଇ କିମ୍ବା କମାର କାମ ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କାମ ଶିଖାଇବା ପାଇଁ ସେଠାରେ ଅଭିଜ୍ଞ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆସାନ୍ତି । କୋଠାଘର ଓ ପୋଲ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତିଆରି କରାଯାଉଥିବା କାଠ ଆଉ ଲୁହାର ସରଞ୍ଜାମ କିପରି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ତାହା ସେଠାରେ ଆମକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥାଏ । ଅପରାହ୍ନରେ ଥିଓରୀ କ୍ଲାସ୍ ହୁଏ ।

ଓକ୍ସିଡ଼ରେ ବହୁତ କଠିନ କାମ କରିବାକୁ ପଡୁଥିବାରୁ ଅନେକ ଛାତ୍ର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରୁ ହିଁ ପାଠଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଯାଉଥିଲେ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଷ ପଢ଼ିଲାବେଳକୁ ମୋତେ ପ୍ରିନ୍ସ ଅଫ ଓଏଲ୍ ଛାତ୍ରାବାସ ଓ ମୋର ବନ୍ଧୁ ଦୟାନିଧିକୁ ଆଠଗଡ଼ ଛାତ୍ରାବାସରେ ରହିବାକୁ ହେଲା । ସେହି ରୁମ୍‌ରେ ଆମେ ମାତ୍ର ଦୁଇଜଣ ଛାତ୍ର ରହୁଥିଲୁ । ଏତିକିବେଳକୁ ଆମର ନୂଆ ହଷ୍ଟେଲର କାମ ଶେଷ ହୋଇସାରିଥିଲା ।

ନୂଆ ହଷ୍ଟେଲଟି ବହୁତ ଲମ୍ବା ଓ ତିନି ମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ ଥିଲା । ରୁମ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ବିଶାଳ ଓ ଚାରି ଶଯ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଥିଲା । ମୋତେ ଏହି ହଷ୍ଟେଲର ତୃତୀୟ ମହଲାର ୧୧୦ ନମ୍ବର ରୁମ୍‌ରେ ରହିବାକୁ ସୁଯୋଗ ମିଳିଲା । ରୁମ୍ ଭିତରୁ ମହାନଦୀଟି ଖୁବ୍ ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ଦେଖି ହେଉଥିଲା । ମୋ ସହିତ ରୁମ୍‌ରେ ଫକୀର ଚରଣ ମିଶ୍ର, ବଂଶୀଧର ମହାନ୍ତି ଓ ଟି.ଡେଜେଶ୍ଵର ରାଓ ରହୁଥିଲେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଷର ଛାତ୍ର ଥିଲୁ । ସେହି ବର୍ଷ ଆମକୁ ଆମର ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ବିଭାଗ ଚୟନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ସେବେ ଆମକୁ ମାତ୍ର ତ୍ରିନୋଟି ବିଭାଗରେ ପାଠ ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସିଭିଲ୍, ମେକାନିକାଲ୍ ଓ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକାଲ୍ । ମୁଁ ଓ ଦୟାନିଧି ସିଭିଲ୍ ପଢୁଥିଲୁ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଷ ଆମକୁ ଫିଲ୍ଡରେ ସର୍ଭେ କାମ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । କଟକ ଉପକଣ୍ଠ କାଳିଆବୋଦାରେ କେତେକ ବାବାଜୀ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଆଶ୍ରମ କରି ରହୁଥିଲେ । ସେଠାରେ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଫୁଲ ବଗିଚା କରିଥିଲେ । ତାହା ଅତୀବ ମନୋରମ ଲାଗୁଥିଲା । ସେହି ଆଶ୍ରମରେ ଥିବା ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ବହୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅଫିସର, ରାଜନେତା ଓ ବଡ଼ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ତାଙ୍କର ଶିଷ୍ୟତ୍ଵ ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ କ'ଣ ହେଲା କେଜାଣି ଦିନେ ସେ ଆଶ୍ରମ ଉପରେ ପୋଲିସ୍ ଚଢ଼ଉ କଲା । ସେଠାରେ ଥିବା କେତେଜଣ ବାବାଜୀ ଗିରଫ ହେଲେ । ବୈରାଗୀ ନାମରେ ଜଣେ ଦୁଷ୍ଟ ବାବା ସେଠାରେ ଥିଲେ । ଆମେ କାଳିଆବୋଦାରେ ସର୍ଭେ କାମ କରିବା ସମୟରେ ବୈରାଗୀ ବାବାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ବୈରାଗୀ ବାବାଙ୍କୁ କେଉଁଠି ସାକ୍ଷାତ କରିହେବ ବୋଲି ଜଣେ ବାବାଙ୍କୁ ପଚାରିବାରୁ ସେ ଭାରି ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ ଯେ ସେ ହିଁ ବୈରାଗୀ ବାବା । ତାଙ୍କ ଚେହେରା ସହିତ ତାଙ୍କର ରୁକ୍ଷ ଭାଷାର ଉତ୍ତର ଶୁଣି ଆମେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ସେଠାରୁ ଫେରି ଆସିଲୁ ।

ସେତେବେଳକୁ ସର୍ତ୍ତ ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ଆମ ସାର୍ ଏନ୍.ସି.ମଲ୍ଲୁ ଆସି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ନ ପାଇ ସେଠାରୁ ରାଗରେ ଫେରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଆମେ କାମ ସାରି ସ୍କୁଲକୁ ଫେରିବା ପରେ ଜାଣିଲୁ ଯେ, ଏଥିପାଇଁ ଆମ ଉପରେ ଚାରିଅଣା ଲେଖାଏଁ ଫାଇନ୍ ଲାଗୁ କରାଯାଇଛି । ପୁଣି ତାହା ସ୍କୁଲର ନୋଟିସ୍ ବୋର୍ଡରେ ଲଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ସେ ସମୟରେ ଆମ ପାଇଁ ଏହା ଥିଲା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଶିକ୍ଷା । ମୁଁ ସେଠାରେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ପ୍ରିନ୍ସପାଲ୍ ଥିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଯଦୁମଣି ମହାନ୍ତି ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଷ ପାଠ ପଢ଼ିବାବେଳକୁ ମୋର ଦେହ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖରାପ ହୋଇଯିବାରୁ ମୋତେ କଟକ ବଡ଼ ଡାକ୍ତଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଗଲା । ସେ ସମୟରେ ଡାକ୍ତର ନିଶାମଣି ନନ୍ଦ ଆମ ହଷ୍ଟେଲ ଡାକ୍ତର ଥିଲେ । ମୋର ପରିସ୍ରା ନ ହେବାରୁ ସେ ମୋତେ ଅନେକ ଔଷଧ ଦେବା ପରେ ବି ମୋର ପରିସ୍ରା ହେଲା ନାହିଁ, ତେଣୁ ମୋତେ ଭାରି କଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା । ରାତିରେ ଡିଉଟିରେ ଥିବା ଜଣେ ଆଚେଣ୍ଡା ମୋତେ ଚଲାଇ ଚଲାଇ ପରିସ୍ରା ଘରକୁ ନେଇଯିବାରୁ ମୋର ଗୁଡ଼ାଏ ପରିସ୍ରା ହୋଇଗଲା ପରେ ଭଲ ଲାଗିଲା । ପରଦିନ ତିନି ନମ୍ବର ଡ୍ଵାର୍ତର ଡାକ୍ତର ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ କହିବାରୁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଥିବା ଡାକ୍ତରୀ ପାଠ ପଢୁଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ କ୍ଲସ୍ ନେଇଥିଲେ । ଗଲାବେଳେ ସେ ମୋ ପିଠି ଆପୁଡ଼େଇ ଧନ୍ୟବାଦଟିଏ ଦେଇଗଲେ । ହାସପାତାଳରେ ଥିବାବେଳେ ମୋ ସହିତ ପାଠ ପଢୁଥିବା ଅନେକ ସାଥୀ ମୋତେ ଦେଖିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୋର ବନ୍ଧୁ ଦୟାନିଧି ମୋ ପାଖେ ପାଖେ ରହି ମୋର ସମସ୍ତ ସେବା କରୁଥିଲା । ସେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହଯୋଗ ଓ ଉପକାରକୁ ମୁଁ ମୋ ଜୀବନରେ କେବେ ବି ଭୁଲିପାରିବି ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଥିଲା ଜଣେ ଦରଦୀ ବନ୍ଧୁ ।

ସେହିବର୍ଷ ଆମ ସ୍କୁଲରେ ଏକ ବଡ଼ ଧରଣର ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇଥିଲା । କାରଣ ଥିଲା ଏତିକି ଯେ, ଜଂ ବନବାସୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଜଣେ ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଷର ଛାତ୍ରକୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ଠିକ୍ ଉତ୍ତର ନ ପାଇବାରୁ ତାକୁ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଠିଆ କରାଇ ଦଣ୍ଡ ଦେଇଥିବାରୁ ଶିକ୍ଷକର ଏପରି ଆଚରଣକୁ ବିରୋଧ କରି ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇଥିଲା । ଆନ୍ଦୋଳନର ରୂପ ଶେଷରେ ଏପରି ହେଲା ଯେ, ଛାତ୍ରମାନେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବିଧାନସଭା ଚାଲିଥିବାବେଳେ ସେଠାରେ ଗଣଗୋଳ କରିଥିଲେ । ଯାହା ଫଳରେ କି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଛାତ୍ର ଗିରଫ

ହୋଇଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ବିଧାନସଭା ତିନି ନମ୍ବର ସ୍ଥିତ ପଟେଲ ହଲରେ ହେଉଥିଲା । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଆନ୍ଦୋଳନରୁ ନିବୃତ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ତଦନ୍ତ କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ତତ୍କାଳୀନ ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ ବି.ଏସ. ଜୁଡୁଲା ସାହେବଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ କମିଟି ତା'ର ରିପୋର୍ଟ ଦେବାପରେ ଆନ୍ଦୋଳନର ସମାଧାନ ହୋଇଥିଲା । ମୋ ଜାଣିବାରେ ବରଂ ବନବାସୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଥିଲେ ଓ ଜଣେ ଭଲ କ୍ରିକେଟ ଖେଳାଳୀ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ।

ତୃତୀୟ ବର୍ଷକୁ ମୋତେ ନୂଆ ହଷ୍ଟେଲର ଦ୍ୱିତୀୟ ମହଲାରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମୋର ରୁମ୍‌ମେଟ୍ ଥିଲେ ଚୈତନ୍ୟ କୁମାର ସାହୁ, ଗୌରାଙ୍ଗ ଚରଣ ପଣ୍ଡା, ଟି. ତେଜେଶ୍ୱର ରାଓ । ଏମାନେ ତୃତୀୟ ବର୍ଷର ଛାତ୍ର ଥିଲେ ।

୧୯୬୦ ମସିହାରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ସ୍କୁଲ ତରଫରୁ ଉତ୍ତର ତଥା ପଶ୍ଚିମ ଭାରତ ଭ୍ରମଣରେ ଯାଇଥିଲୁ । ଆମ ସାଙ୍ଗର ଆମର ଇଞ୍ଜିନିୟର ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଆଉ ଦୁଇଜଣ ଅଧ୍ୟାପକ ମଧ୍ୟ ଯାଇଥିଲେ । ମୋର ବନ୍ଧୁ ଦୟାନିଧି ସ୍ୱାଇଁ କିଛି କାରଣ ବଶତଃ ଯାଇପାରି ନ ଥିଲା । ଆମେ ପ୍ରଥମେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶର ଆଲାହାବାଦ ଡିବିସିଂରେ ଗଙ୍ଗା, ଯମୁନା ଓ ସରସ୍ୱତୀ ନଦୀର ମିଳନ ସ୍ଥଳକୁ ଦେଖିଲୁ । ମୋତିଲାଲ ନେହରୁ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଘର ‘ଆନନ୍ଦ ଭବନ’କୁ କଂଗ୍ରେସ ଦଳକୁ ଦେଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେ କଂଗ୍ରେସର ଜଣେ ଟାଣୁଆ ନେତା ଥିଲେ । ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବା ପରେ ତାଙ୍କର ସୁପ୍ରତ ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଭାବେ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେଠାରୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଆଗ୍ରା ଆସିଲୁ । ଆଗ୍ରା ସହରର ଯମୁନା ନଦୀ କୂଳରେ ବିଶ୍ୱ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତାଜମହଲ ଅବସ୍ଥିତ । ମୋଗଲ ଶାସକ ସାହାଜାହାନ ତାଙ୍କ ରାଣୀ ମମତାଜଙ୍କ ସ୍ମୃତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶଙ୍ଖ ମଲମଲ ପଥରରେ ନିର୍ମାଣ କରିଥିବା ଏହି ତାଜମହଲ ଏକ ବିରଳ ପ୍ରେମର ସ୍ମାରକୀ ଭାବେ ବିଶ୍ୱର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିପାରିଛି । ଏହାର ନିର୍ମାଣ ଶୈଳୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚିତାକର୍ଷକ । ଚାନ୍ଦିନୀ ରାତିରେ ଯମୁନା ନଦୀର ସ୍ୱଚ୍ଛ ଜଳରାଶିରେ ତାଜମହଲର ଝଲକ (ପ୍ରତିବିମ୍ବ) ଅତୀବ ରମଣୀୟ । ବୁଲିବା ସମୟରେ ଅନେକ ତରୁଣୀ ପ୍ରେମୀୟୁଗଳଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ହଠାତ୍ ପାଟିରୁ ବାହାରିଆସେ ଉଇଲିୟମ୍ ସେକ୍ସପିୟରଙ୍କ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନାଟକ “ରୋମିଓ ଜୁଲିଏଟ୍”, ଯାହାଙ୍କ ଅମର ପ୍ରେମର ପରିଣତି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଏକ ପ୍ରେମର ଅଙ୍ଗଳିକା ଗଢ଼ି ତୋଳିଛି । ସେହିପରି ଲୈଲା ମଜନୁନ, ସଲିମ୍-ଅନାର୍କଲିଙ୍କର ପ୍ରେମକାହାଣୀ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇରହିଛି ।

ଆଗ୍ରାରେ ଫେରି ଦିଲ୍ଲୀରେ ତିନିଦିନ ରହିଥିଲୁ । ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଲାଲକିଲା, କୁତବ୍‌ମାନାର, ଇନ୍ଦିଆଗେଟ୍, ଯନ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ର, ମହାମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସମାଧି ପୀଠ ‘ରାଜଘାଟ’ ବୁଲି ଦେଖୁଥିଲୁ । ଦିଲ୍ଲୀରେ ଥିବା ସମୟରେ ପାର୍ଲ୍ୟାମେଣ୍ଟ ଅଧିବେଶନ ଚାଲିଥାଏ । ଜଗତସିଂହପୁରର ତତ୍କାଳୀନ ରାଜ୍ୟସଭା ସାଂସଦ ଭାଗୀରଥ ମହାପାତ୍ର ଏବଂ ଲୋକସଭା ସାଂସଦ ଚିନ୍ତାମଣି ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କଠାରୁ ତା ୨୨-୦୨-୧୯୬୦ ସୋମବାର ଦିନ ପାଞ୍ଚ ନେଇ ଆମେ କେତେଜଣ ଲୋକସଭା ଏବଂ ରାଜ୍ୟସଭା ଭିତରେ ପବ୍ଲିକ୍ ଟ୍ୟାଲେରୀରେ ବସି ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲୁ । ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ପଣ୍ଡିତ ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁ ସ୍ବାଧୀନ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଲୋକସଭାରେ ତାଙ୍କ ଭାଷଣ ରଖୁଥିଲେ । କୋର୍ଟରେ ତାଙ୍କର ଅତି ପ୍ରିୟ ଲାଲ୍ ଗୋଲାପ ଫୁଲ ଶୋଭା ପାଉଥାଏ । ଏସବୁ ସ୍ବଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖି ମୁଁ ସେଦିନ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଯାଇଥିଲି ।

ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଆମେ ବମ୍ବେ ଆସିଗଲୁ । ସେଠାରେ ଚାରିଦିନ ରହଣୀ ସମୟରେ ଗେଟ୍ ଓ ଅଫ୍ ଇନ୍ଦିଆ, ମେରାଇନଡ୍ରାଇଭ୍, ତାଜ ହୋଟେଲ୍, ମାଲବାର ହିଲ୍, ସୁ ହାଉସ୍, କମଳା ନେହରୁ ପାର୍କ ଇତ୍ୟାଦି କେତେକ ସ୍ଥାନ ବୁଲି ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲୁ । ସେଠାରେ ‘ଦାଦର’ ନାମକ ଗୋଟିଏ ଜାଗା ରହିଛି । ସେଠାକୁ ଯାଇ ଅନେକ ସିନେମା ଷୁଟିଓ ଦେଖୁଲୁ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆର.କେ ଷୁଟିଓ ଅନ୍ୟତମ । ସେ ସମୟରେ ରାଜକାପୁର ସାହେବ ସ୍କୁଲ୍ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଷୁଟିଓ ବୁଲି ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ । ଷୁଟିଓଟି ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶରେ ଥିଲା । ସେଠାରେ ଆମେ ସେଦିନ “ଡାର୍ ଓର ଡଲଫିନ” ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରଟି ସୁଟିଙ୍ଗ୍ ହେଉଥିବାବେଳେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ଦୁଃଖର କଥା ଯେ, ସେହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରଟିକୁ ମୁଁ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପ୍ରେକ୍ଷାନୁକ୍ରମରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । ଭ୍ରମଣ ସମୟରେ ଆମେ ବହୁତ ନୂଆ ନୂଆ ସ୍ଥାନ ବୁଲି ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲୁ । କିନ୍ତୁ ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ଯାହା କିଛି ମନେ ପଡ଼ିଲା ତାହା ହିଁ ଏଠାରେ ଲେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲା । ବମ୍ବେରୁ ଆମେ ସିଧା କଟକ ଫେରି ଆସିଲୁ । ଭ୍ରମଣରୁ ଫେରି ମୁଁ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଖୁବ୍ ଯୋରସୋରରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲି । ଦିନକର ଘଟଣା, ମୋର ଫାଇନାଲ୍ ପରୀକ୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ଆମ ଗାଁର ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦାସ (ନିଲୁ ମାମୁଁ) ଆମ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଆସି ମୋତେ ଯୋକ୍ତା ଆନିକଟକୁ ଡାକିନେଲେ ଗପସପ କରିବାକୁ । ସେଦିନ ଥିଲା ଗ୍ରୀଷ୍ମରତ୍ନର ଚାନ୍ଦିନୀ ରାତି । ସେହି ସମୟରେ ମହାନଦୀର ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଦେଖିଲେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ଲାଗେ । ସେଠାରେ

ବସି ମହାନଦୀର ସୁନ୍ଦରତାକୁ ମନଭରି ଉପଭୋଗ କରିବାବେଳେ ଆସେ ଆସେ ମନ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଥିଲା ସ୍ୱର୍ଗୀୟ କବି ମାୟାଧର ମାନସିଂହଙ୍କ କବିତା “ମହାନଦୀରେ ଜୋସା ବିହାର” —

“ତରଣୀ ଚଳଇ ମୋର ବାରବାଟୀ ତଳେ
ରହରେ ନାଉରୀ ଦଣ୍ଡେ ଭିଡ଼ି ଏଠି ତରୀ
ମଥା ମୋ ଲାଗଇ ପୁତ ସୋପାନ ପସ୍ତରେ,
ଦିଏ ଅପଦାର୍ଥ ପ୍ରାଣେ କୃତ କୃତ୍ୟ କରି ।

x x x x x x

ଶିଳାଗୃହ ଅନ୍ଧକାର ବାସୀ ମୁଁ ଜନନୀ
ଉତ୍ତଳ ନ ଥିଲି କାଣି ଅଛି ଲୋ ତୋ ପୁରେ
ଏମନ୍ତ ରୂପର ଲାଲା ନ ଚାହୁଁ ତରଣୀ
ଆଜି ଏ ଜ୍ୟୋଷ୍ଠାରେ ନୀଳ ମହାନଦୀ ପ୍ରରେ ।”

-ମାୟାଧର ମାନସିଂହ

କବି କାଳେ କାଳେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରିୟ । ସାଧାରଣ ମଣିଷଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା
କବିମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଥାଏ ତାହା ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନଙ୍କଠାରୁ ଭିନ୍ନ
ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଟିକେ ନିଆରା ପଣରେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ।
ସେତେବେଳକୁ ରାତି ଅଧିକ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ଆମେ ଫେରି ଆସୁଥିଲୁ । ଆମ
ହଷ୍ଟେଲ୍ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଜଳଖିଆ ଦୋକାନ ଥିଲା । ତାକୁ ବେଙ୍ଗ ଦୋକାନ
ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ସେ ଦୋକାନର ମାଲିକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ କଳା । ତାଙ୍କର ଏପରି ରୂପ ଯେ
ରାତିରେ ଦେଖିଲେ ଜଣେ ଡରିଯିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ
ବହୁତ ଭଲ ଥିଲା । ଆମ ହଷ୍ଟେଲର ଅଧିକାଂଶ ପିଲା ତାଙ୍କ ହୋଟେଲରେ ଖାଇବାକୁ
ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ବେଙ୍ଗ ଦୋକାନର ବିରି ବରାଣ ଚାହିଦା ଥିଲା । ବଡ଼ ବଡ଼ ବରାଣ
ଦାମ ଥିଲା ମାତ୍ର ଦଶ ପଇସା । ହଷ୍ଟେଲ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ ମୁଁ ଓ ଦୟାନିଧି ମଙ୍ଗଳାବାର
ଥାନା ପାଖରେ ଥିବା ହୋଟେଲରେ ଖାଇବାକୁ ଯାଉ । ଦଶଅଣା (ବାଷ୍ପି ପଇସା)
ଦେଲେ ପେଟପୁରା ଖାଇବାକୁ ମିଳୁଥିଲା । ମଙ୍ଗଳାବାର ଜଳଖିଆ ଦୋକାନର ମଲାଜ
ଚପର ମଜା ମୁଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୁଲି ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଆମ ପୂର୍ବରୁ ଯେତେ ପିଲା
ପାଶ୍ୱ କରିଥିଲେ ତାଙ୍କର ଇଷ୍ଟରଭ୍ୟୁସ ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆମ

ବେଳକୁ ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ ଦେବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ପରୀକ୍ଷାରେ ପାଶ୍ କରିବା ପରେ ତା ୧୧-
 ୦୮- ୧୯୬୦ ମସିହା ସକାଳ ସମୟ ୧୦ଟା ୩୦ ମିନିଟ୍ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ସ୍ଥିତ
 ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରସ୍ ଅଫିସ୍, ଯାହାକୁ ସେ ସମୟରେ ନାଲିକୋଠା ବୋଲି କହୁଥିଲେ ।
 ସେଠାରେ ବୋର୍ଡ ଅଫ୍ ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରସ୍ମାନଙ୍କ ମିଟିଂରେ ସାକ୍ଷାତକାର ପାଇଁ
 ଆମ ପ୍ରିନ୍ସପାଲ୍ ଯଦୁମଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଅଫିସ୍‌ରୁ ଏକ ଚିଠି ପାଇଥିଲି । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ
 ଓ ସମୟରେ ମୁଁ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ସାକ୍ଷାତକାର ଦେଇଥିଲି । ବୋର୍ଡ ଅଫ୍
 ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରସ୍ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଥିଲେ କେ. କେ. କାର୍ଯ୍ୟା, ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର,
 ରୋଡ୍ ଆଣ୍ଡ ବିଲଡିଂ (R & B), ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଲିଙ୍ଗରାଜ ମିଶ୍ର, ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ
 (P.H.), ଏସ.କେ. ପାଲିତ, ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର, ଜଳସେଚନ ବିଭାଗ । ସାକ୍ଷାତକାର
 ସରିବା ପରେ ମୁଁ ସେଠାରୁ ଫେରିଆସିବାର ଦୁଇମାସ ପରେ ତା ୧୦-୧୦-
 ୧୯୬୦ ମସିହାରେ ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର (R & B) ଅଫିସ୍‌ରୁ ଚିଠିଟିଏ ଆସିଲା ଯେ,
 ମୋର ସମ୍ବଲପୁର (R & B) ବିଭାଗରେ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟ ଓଭରସିୟର ହିସାବରେ ନିଯୁକ୍ତି
 ମିଳିଛି । ନିଯୁକ୍ତି ଖବର ପାଇବା ପରେ ମୁଁ, ମୋ ଭାଇ ଓ ବୋଉ ବହୁତ ଖୁସି
 ହୋଇଗଲୁ । ଯେଉଁଦିନକୁ ମୋତେ ନିଯୁକ୍ତି ହେବାର ତାରିଖ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଠିକ୍
 ସେହିଦିନ ମୁଁ ଯାଇ ମୋର ଚାକରି ଜୀବନର ଶୁଭାରମ୍ଭ କଲି ।

ପ୍ରାକୃକାଲ୍ ଶିକ୍ଷା

୧୯୬୦ ମସିହାରେ ସମ୍ବଲପୁରକୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ କଟକରୁ ଟ୍ରେନରେ ମେରାମୁଣ୍ଡଳୀ ରେଳଷ୍ଟେସନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ମହାନଦୀ, ବିରୂପା ନଦୀରେ ପକ୍କାପୋଲ ନିର୍ମାଣ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ମୁଁ ମେରାମୁଣ୍ଡଳୀ ଷ୍ଟେସନଠାରୁ ବସ ଯୋଗେ ସମ୍ବଲପୁର ଯାଇଥିଲି । ସେଦିନ ବସରେ ବସି ଟିକେଟ୍ କାଟିବା ସମୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ଏ ବସର କଣ୍ଡକ୍ଟର ହେଉଛନ୍ତି ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ । ତାଙ୍କର ନାମ ବୃକୋଦର ସ୍ବାଇଁ । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ବିଶିଷ୍ଟ କଳାକାର ଦୁଃଖୀଶ୍ୟାମ ସ୍ବାଇଁଙ୍କର ଭାଇ । ଯାହାହେଉ ସେ ଉଦ୍‌ଭାଲୋକ ସମ୍ବଲପୁରର ତାଙ୍କ ବସାରେ ମୋତେ କିଛି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇଥିଲେ ଓ ମୋର ବହୁତ ଉପକାର କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସେହି ସାହାଯ୍ୟକୁ ମୁଁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୁଲିନାହିଁ ।

ସେଠାରୁ ଆସି ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ରେଷ୍ଟ ସେକ୍ଟରେ ରହିଲି । ଏହା ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ । ୧୯୬୦ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ୨୬ ତାରିଖରେ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଯୋଗଦେଲି । ସେ ସମୟରେ ସମ୍ବଲପୁର ଡିଭିଜନର ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ଇଂ. ପି.ଆର.ଏମ୍. ପଟ୍ଟନାୟକ । ସେ ବରଗଡ଼ ପୂର୍ବ ବିଭାଗ ସବ୍‌ଡିଭିଜନକୁ ପ୍ରାକୃକାଲ୍ ଟ୍ରେନିଂ ନେବାପାଇଁ ତା ୭-୧୧-୧୯୬୦ ରିଖରେ ଅର୍ଡର କରିଦେଲେ । ମୁଁ ତା ୭-୧୧-୧୯୬୦ରେ ଜଏନ୍ କଲି । ବରଗଡ଼ ସମ୍ବଲପୁରଠାରୁ ୪୫ କିଲୋମିଟର । ସେଠାରେ ମୋର ମଉସା ରାଧାମୋହନ ମହାନ୍ତି ଏସ.ଡି.ଓ (ଆଜିକାଲିର ସବ୍‌କଲେକ୍ଟର) ଥିଲେ । ମୁଁ ଯାଇ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କରି ବସାରେ ରହିଲି । ତା' ପରଦିନ ଅପିଏଲ୍ ଯାଇ ଏସ.ଡି.ଓ, ଇଂ. ବି.ଏମ୍. ରାୟଚୁଡ଼ାମଣିଙ୍କ

ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇ ସମସ୍ତ କଥା ହେଲି । ମୋତେ ତାଙ୍କ ସହ କଥା ହେବାବେଳେ ଅନୁଭବ ହେଲା ଯେ, ସେ ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭଦ୍ରଲୋକ । ସେ ଥିଲେ ଓଡ଼ିଶା ଡିପ୍ଲୋମା ଇଞ୍ଜିନିୟର୍ ସେବାସଂଘର ଜନ୍ମଦାତା, ଯାହା ୧୯୪୪ ମସିହାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା । ମଉସାଙ୍କ ବସାଠାରୁ ଆମ ଅଫିସ୍ ବହୁତ ଦୂର । ତେଣୁ ମୁଁ ଆଉ ଏତେ ଦୂର ଯିବାଆସିବା ନ କରି ଆମ ଅଫିସ୍ ପାଖ କ୍ୱାର୍ଟରରେ ରହିଲି । ସେ ଘରେ ମୋ ପୂର୍ବରୁ ପାତବାସ ଜେନା ନାମକ ଜଣେ ସିନିୟର ଇଞ୍ଜିନିୟର ରହୁଥିଲେ । ଜେନାବାବୁଙ୍କ ଘର ଆମ ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଅଞ୍ଚଳରେ । ମୋତେ ଜେନାବାବୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇ କାମ ଶିକ୍ଷିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଫିଲ୍ଡ କାମ ସହିତ ଅଫିସ୍‌ରେ ଏଣ୍ଟିମେଣ୍ଟ କାମ ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ମୋ ସହିତ ଗୌରାଜ୍ ଚରଣ ପଣ୍ଡା ମଧ୍ୟ ବରଗଡ଼ରେ ଟ୍ରେନିଂରେ ଥିଲେ ।

ବରଗଡ଼ରେ ଥିବାବେଳେ ସେଠାକାର ବିଶ୍ୱପ୍ରସିଦ୍ଧ ମୁକ୍ତାକାଶ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ମହାନାଟକ ‘ଧନୁସ୍‌ଯାତ୍ରା’ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଲା । ଏହା ପ୍ରାୟତଃ ଜାନୁଆରୀ ମାସରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଯାତ୍ରା ପ୍ରାୟ ଏଗାର ଦିନ ଧରି ଚାଲେ । ନାଟକଟି ଦ୍ୱାପର ଯୁଗର କଥାବସ୍ତୁ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହି ସମୟତକ ବରଗଡ଼ ପାଲଟିଯାଏ ମଥୁରା ନଗରୀ । ଆଉ ଅମ୍ଭାପାଲି ପାଲଟିଯାଏ ଗୋପପୁର । ବରଗଡ଼ ଓ ଅମ୍ଭାପାଲି ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିବା ଜୀରା ନଦୀଟି ପାଲଟିଯାଏ ଯମୁନା ନଦୀ । ଏଠାରେ ସେହି ସମୟରେ କଂସରାଜାଙ୍କ ରାଜୁତି ଚାଲେ । କଂସରାଜା ସହରର ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ବୁଲିବୁଲି ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଓ ରାଜନେତାଙ୍କ ସମେତ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ନିଜର ଆଦେଶ ଜାହିର କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ସବୁ ଚାଲେ । ଆଦେଶକୁ ଅବମାନନା କଲେ ରାଜ ଦରବାରକୁ ଡକାଇ ଦୋଷୀକୁ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯାଏ । ବରଗଡ଼ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଏକଶହ କିଲୋମିଟର ଦୂରତାରେ ଅବସ୍ଥିତ ନୃସିଂହନାଥ । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ପଞ୍ଚୁପାଣ୍ଡବ ଘାଟ, ଜଳପ୍ରପାତ, ବୁଦ୍ଧିଷ୍ଟ ବିହାର ଭଳି ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ସେଠାରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେସବୁ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ନ ଥିଲି ।

ସମ୍ବଲପୁର-ବରଗଡ଼ ରାସ୍ତା ଏନ୍.ଏଚ୍. ମଧ୍ୟରେ ଦକ୍ଷା ନାମକ ଏକ ନଦୀ ପ୍ରବାହିତ । ସେଠାରେ ଥିବା ସମୟରେ ଉକ୍ତ ନଦୀ ଉପରେ ଏକ ନୂଆ ପକ୍ସ ପୋଲର ଭୂମିପୂଜା ହୋଇଥିଲା । ବର୍ମା କନଷ୍ଟ୍ରକ୍ସନ୍ ନାମକ ଏକ କମ୍ପାନୀ ସେ ପୋଲ ନିର୍ମାଣ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇଥିଲେ । ସେଦିନ ଆମ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ସମସ୍ତ

କର୍ମଚାରୀ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ପୂଜା କରିଥିଲେ । କାମ ଶେଷ ହେବାପରେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବରଗଡ଼କୁ ଫେରିଆସିଲୁ । ବସାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲି ମୋ ବଡ଼ଭାଇ ଏକ ଚିଠି ପଠାଇଛନ୍ତି । ଚିଠିଟି ନାଲି କାଳିରେ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା । ଖୋଲି ଦେଖିଲି । ମୁଁ ତାକୁ ଥରେ ନୁହେଁ ଦୁଇ-ତିନିଥର ପଢ଼ିଲି । ବିଶ୍ୱାସ କରି ନ ଥିଲି କି ଭାଇଙ୍କଠାରୁ ହଠାତ୍ ଏପରି ଏକ ଚିଠି ପାଇବି ବୋଲି । ଏପରି ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଚିନ୍ତାଧାରା ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ଆସିଲା କିପରି ? ଚିଠିର ବିଷୟ ଥିଲା, ମୋର ବିବାହ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ । କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତାକଲି । ଭାବିଲି ଚିଠିର ଉତ୍ତର କିଛି ନ ଲେଖି ରୁପ୍ ରହିବି । କିନ୍ତୁ ପରେ ଭାବିଲି ଯେ, ତାଙ୍କ ଚିଠିର ଉତ୍ତର ନ ଦେଲେ ସେ ଭାବିବେ ଏ କଥାରେ ମୋର ସହମତି ରହିଛି । “ମଉନେ ସମ୍ମତି ଲକ୍ଷଣ ।” ହଁ ଓ ନାହିଁର ଦୋହକିରେ ଠିଆହୋଇ ଅନେକ ଚିନ୍ତା କଲାପରେ ସ୍ଥିର କଲି ଯେ, ଭାଇଙ୍କ ଚିଠିର ଉତ୍ତର ଦେବି । ତେଣୁ ଭାଇଙ୍କୁ ଲେଖିଲି...

ମାନନୀୟ ଭାଇ,

ମୋର ପ୍ରଣାମ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ଭାଇଙ୍କୁ ମୋର ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇ ଦେବେ । ଆପଣଙ୍କ ଚିଠି ପାଇଛି । ହଠାତ୍ ଏପରି ଏକ ଚିଠି ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ କେବେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲି । ଆପଣ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଟ୍ରେନିଂରେ ଅଛି । ତାଲିମ୍ ସରିବା ପରେ କେବେ ମୋର ଚାକିରି ହେବ ତାହା ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଘରର ଅବସ୍ଥା ଏତେଟା ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ନୁହେଁ । ରହିବା ପାଇଁ ଘରର ମଧ୍ୟ ଅଭାବ ରହିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଘରେ ଆଉ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ସର୍ବୋପରି ମୁଁ ଏତିକି କହିବି କି ଏହା ଏକ ଅବାସ୍ତବ ପ୍ରସ୍ତାବ । ଯେହେତୁ ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଭଲଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ସେ ଝିଅ ହେଉଛି ଆମ ରକ୍ତ ସମ୍ପର୍କୀୟା ଭଉଣୀ । ଆପଣଙ୍କର ସଂସାର ବିଷୟରେ ମୋ'ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଭିଜ୍ଞତା ରହିଛି । ମୁଁ ବା ଆପଣଙ୍କୁ କି ପରାମର୍ଶ ଦେଇପାରିବି । ଦୟାକରି ଆପଣ ଆଣିଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବରୁ ନିବୃତ୍ତ ରୁହନ୍ତୁ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ କ୍ଷମା ଦେବେ ।

॥ ଜତି ॥

ଆପଣଙ୍କର ସ୍ନେହର ଭାଇ,

ବରଗଡ଼, ସମ୍ବଲପୁର, ତା ୧୫-୦୨-୧୯୬୧

ଚିଠିଟି ଲେଖି ପୋଷ୍ଟ କରିଦେଲି । କିଛିଦିନ ପାଇଁ ଦୁଇ ଭାଇଙ୍କର ଏହିପରି ପତ୍ରାଳାପ ଚାଲିଥିଲା । ଭାଇ କିନ୍ତୁ ନଛୋଡ଼ବନ୍ଧା । ସେ ମୋର କୌଣସି କଥାକୁ ଭୂକ୍ଷେପ ନ କରି ତାଙ୍କ କଥାରେ ଅଟଳ ରହିଲେ । ଦିନେ ସେ ଶେଷ ଚିଠି କହି ରାଗ ଓ ଅଭିମାନରେ ଲେଖିଲେ, ଯାହାକି ମୋ ପିଲାଦିନ ଆଉ ପଢ଼ିବା ସମୟର ଘଟଣା ସବୁ ମନେ ପକାଇ ଦେଇଥିଲା । ତା'ପରେ ମୋର ବା ଆଉ ଚାରା କ'ଣ । ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କଲି ଗାଁକୁ ଯାଇ ବୋଉ ସହିତ ଏ ବିଷୟରେ ଭଲ ଭାବରେ କଥା ହୋଇ ବିବାହ ଏବେ ନ ହେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିବି । ଛୁଟି ନେଇ ଗାଁକୁ ଯାଇ ମୋର ସମସ୍ତ ଅସୁବିଧା କଥା ବୋଉକୁ ଜଣାଇଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ମୋର କୌଣସି କଥାକୁ ନ ଶୁଣି ଭାଇଙ୍କ କଥାକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲା, ଭାଇ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରି ଏ ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଛି । ଆଉ ତୁ ଯେଉଁ ସେ ଝିଅ ସମ୍ପର୍କୀୟା ବୋଲି କହୁଛୁ, ଏ ବିଷୟରେ ଝିଅର ମା' ଓ ଅଜା ସହିତ ବିଚାର ବିମର୍ଷ କରି ଶେଷରେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ଏହିସବୁ କାରଣରୁ ବିବାହ ବିଷୟରେ ତୋର କିଛି ଆପତ୍ତି କରିବାର କାରଣ ନାହିଁ । ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ବହୁତ ଜାଗାରୁ ଆସୁଛି । କିନ୍ତୁ ଆମର ପ୍ରଥମ ପସନ୍ଦ 'ଚୁକୁନା' । ସେ ପିଲାଟି ଦିନରୁ ମୋ ସାମ୍ନାରେ ଚଳି ଆସିଥିବାରୁ ମୁଁ ତାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଛି । ମୁଁ ତାକୁ ଜାଣେ ସେ କିପରି ପିଲା ଆଉ ତା' ଚାଲିଚଳଣି କିପରି ।

ତୁ ମଧ୍ୟ ପିଲାଟି ଦିନରୁ ତାକୁ ଦେଖୁଛୁ । ତା'ଠାରୁ ଆଉ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଓ ଗୁଣର ଝିଅ ଯେ ମିଳିବେ ସେ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ନାହିଁ । ବୋଉକୁ କହି ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟକୁ ତା' ମାଉସୀ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲି । ଆମ ଘର ଓ ତା' ମାଉସୀ ଘରର ଦୂରତା ମାତ୍ର ଏକଶହ ମିଟର । ଆଜ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହେଲା, କଥା ହେଲି । ମୋତେ ସେ ଅଭିମାନରେ କହିଲା, ଏ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ତୁ କ'ଣ ରାଜି ନୁହଁ ମୁଁ ଶୁଣୁଛି ? ମୁଁ ସମସ୍ତ କଥା ତାକୁ ଖୋଲା ମନରେ କହିଥିଲି ।

ମୁଁ ଚୁକୁନା ସାଙ୍ଗରେ କଥା ହେବାକୁ କହିବାରୁ ସେ ତାଙ୍କ ଘରେ କାମ କରୁଥିବା 'ପାତି' ନାମରେ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କ ହାତରେ ଡକାଇ ପଠାଇଲା । ଚୁକୁନାକୁ କହିଲି, ଦେଖ ! ତୁମେ ଆମ ଘରର ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଜାଣିଛ । ସବୁ ଜାଣିଶୁଣି ସେ ଘରର ବୋହୂ ହେବାକୁ କାହିଁକି ଇଚ୍ଛା କରୁଛ ? ମୁଁ ତା'ଠାରୁ ହଁ କି ନା ଶୁଣିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବାବେଳେ ସେ ମୋତେ ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ସିଧା ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ଆଜକୁ ସମସ୍ତ କଥା କହିଲି । ଆଜ କହିଲା ଏତିକି ତୁ ବୁଝିପାରୁନୁ ! “ମଉନେ ସମ୍ମତି ଲକ୍ଷଣ !” ପିଲାବେଳରୁ ସେ ଲାଜକୁଳି ସ୍ୱଭାବର । ତୁକୁନା ମୋ ବୋଉର ନିଜ ମାଉସୀ ଝିଅର ଭଉଣୀର ଝିଅ । ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲି । ଶୋଇବାବେଳେ ଚିନ୍ତା କଲି ମୁଁ ଭୁଲ୍ କରିନାହିଁ ତ ? ଯେହେତୁ ମୋ ପରିବାରର କୌଣସି ସଦସ୍ୟ ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଝିଅ ଦେଖି ଯାଇ ନ ଥିଲେ, ତେଣୁ ମୋତେ କଥାଟା ଚିକେ ଅତୁଆ ଲାଗୁଥାଏ । ସକାଳ ହେଲା । ମୁଁ ବରଗଡ଼ ଫେରିବାକୁ ବାହାରିଲି ।

ସେବେ ଆମ ତାଲିମ୍ ପାଇବାର ସମୟସୀମା ଥିଲା ମାତ୍ର ତିନିମାସ । ଆମକୁ ପଚାଶ ଟଙ୍କା ହିସାବରେ ଷାଇପେଣ୍ଡ ମିଳୁଥିଲା । ତାଲିମ୍‌ର ସମୟ ଶେଷ ହୋଇଯିବାରୁ ମୋର ଚାକିରିର ନିୟୁକ୍ତି ହେବାର ଚିଠି ଆସିଗଲା ।

ମୋର ପ୍ରଥମ ପୋଷ୍ଟ ସମ୍ବଲପୁରର ଏନ୍. ଏଚ୍. ସବ୍‌ଡିଭିଜନକୁ ହୋଇଥିଲା । ନିୟୁକ୍ତି ପତ୍ରଟି ପାଇବା ପରେ ସେଦିନ ମୁଁ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଯାଇଥିଲି ଓ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବୋଉ ଓ ଭାଇଙ୍କୁ ଡାକ ଯୋଗେ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲି ।

ଚାକିରି ଜୀବନ ଓ ବିବାହ

୧୯୬୧ ମସିହା ଫେବୃଆରୀ ମାସ ୨୭ ତାରିଖରେ ମୁଁ ବରଗଡ଼ରୁ ବାହାରି ସମ୍ବଲପୁର ଏନ୍.ଏଚ୍. ଅଫିସ୍‌ରେ ୨୮ ତାରିଖରେ ଯୋଗଦେଲି । ସେଠାକାର ଏସ.ଡି.ଓ. ଥିଲେ ନାରାୟଣ ପ୍ରସାଦ ସ୍ବାଇଁ । ମୋର ପ୍ରଥମ ନିଯୁକ୍ତି ଓଭରସିୟର ଭାବେ ହୋଇଥିଲା । ମାସକୁ ଦରମା ମାତ୍ର ୧୨୦ ଟଙ୍କା + ୨୭ ଟଙ୍କା ଆଠଅଣା । ମୋଟ ୧୪୭ ଟଙ୍କା ୫୦ ପଇସା । ମାସକ ପରେ ଦରମା ବଢ଼ି ୧୮୫ + ୩୫ = ମୋଟ ୨୨୦ ଟଙ୍କା ହୋଇଥିଲା ।

ହୀରାକୁଦ ସମ୍ବଲପୁରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୧୫ କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା ଦୂରତାରେ ଥିବାବେଳେ ବୁର୍ଲା ସମ୍ବଲପୁରଠାରୁ ୧୮ କିଲୋମିଟର ଦୂରତାରେ ଥିଲା । ମହାନଦୀର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ବରେ ବୁର୍ଲା ଓ ବାମ ପାର୍ଶ୍ବରେ ହୀରାକୁଦ ଅବସ୍ଥିତ । ମହାନଦୀର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ବରେ ଥିବା ଦୁଇଟି ବଡ଼ ପାହାଡ଼କୁ ସଂଯୋଗ କରାଯାଇ ହୀରାକୁଦ ନଦୀବନ୍ଧ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ମହାନଦୀ ଓଡ଼ିଶାର ସର୍ବବୃହତ୍ତମ ନଦୀ । ୮୫୧ କିଲୋମିଟର ଯାଏଁ ଲମ୍ବିଥିବା ନଦୀ । ଏସିଆ ମହାଦେଶର ସର୍ବବୃହତ୍ତମ ମାଟିବନ୍ଧ । ୪୮୦୦ ମିଟର ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧ । ୧୯୫୭ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ମାସର ୧୩ ତାରିଖରେ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଣ୍ଡିତ ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁଙ୍କ ଦ୍ବାରା ଏହା ଉଦଘାଟିତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଦାୟିଦ୍ବରେ ଥିଲେ ତତ୍କୁଳ ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ । ନଦୀବନ୍ଧର ଉପର ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ କୃତ୍ରିମ ଜଳଭଣ୍ଡାର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ୭୪୬ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର । ମହାନଦୀର ବାମ ପାର୍ଶ୍ବରେ ଥିବା ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଗାନ୍ଧୀ ମିନାର ଓ ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ବରେ ଥିବା ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଜବାହରଲାଲ ମିନାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଗାନ୍ଧୀ ମିନାରର ଉପର ଭାଗରେ

ଦେଖିଲେ ମହାନଦୀ ଜଳ ଭଣ୍ଡାରଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୁଏ । ମୁଁ ସମ୍ବଲପୁରରେ ଥିବା ସମୟରେ ଅନେକ ଥର ଗାନ୍ଧୀ ମିନାର ଓ ଜବାହର ମିନାର ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । ଏପରିକି କଂକ୍ରିଟ୍ ତ୍ୟାମ୍ବଟିରେ ଥିବା ସୁଡ଼ଙ୍ଗରେ ପଶି ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳି ପାରିଛି ।

ଜଂ. ପି.ଆର୍.ଏମ୍. ପଟ୍ଟନାୟକ ବଦଳି ହୋଇଯିବା ପରେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଆସିଲେ ଜଂ. ନିମାଇଁ ଚରଣ ପାଣି । ଏଥିମଧ୍ୟରେ ମୋତେ ଗୋଟେ ସରକାରୀ କ୍ୱାର୍ଟର୍ ମିଳିଗଲା । ପାଖରେ ଥିଲା ବନବିଭାଗ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର କ୍ୱାର୍ଟର୍ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ହେଡ଼କ୍ୱାର୍ଟର୍ ଚିନ୍ତାମଣି ପଟ୍ଟନାୟକ, ହେଡ଼ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ମହାନ୍ତି ବାବୁ ଓ କୁର୍ଲ ପଣ୍ଡାବାରୁ ମଧ୍ୟ ରହୁଥିଲେ । ପାଖରେ ଅବକାରୀ ସୁପରିନଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଓ ତାଙ୍କର ଆର୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି ରହୁଥିଲେ । ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର ମହାକୁଡ଼ ନାମରେ ଜଣେ ପିଅନ୍ ମୋର ଥିଲା ।

ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସ୍ଥାନରେ ମୋର ବିବାହ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା କଥାର ଚିଠିଟିଏ ମୋ ଭାଇଙ୍କଠାରୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା । ବିବାହ ତାରିଖ ଥିଲା ୧୧-୫-୧୯୬୧ । ଏତେ କମ୍ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ମୋର ବିବାହ ହେବା କଥାକୁ ମୁଁ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରି ନ ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ନାଚାର ଥିଲି । ବାଧ୍ୟହୋଇ ମୁଁ ୧୯୬୧ ମସିହା ମେ ମାସ ୯ ତାରିଖରେ ଛୁଟିରେ ଗାଁକୁ ଆସିଲି । ମୋର ବିବାହ ସମୟକୁ ଭାଇ ଜଗତସିଂହପୁରରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ସେହିଠାରେ ମୋ ବିବାହ ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ କେନ୍ଦ୍ରପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର ଗରଦପୁର ବ୍ଲକର ଜଜତଳଙ୍ଗ ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଜମିଦାର ସ୍ୱର୍ଗତ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ କାନୁନ୍‌ଗୋଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ସ୍ୱର୍ଗତ କ୍ଷୀରୋଦ ଚନ୍ଦ୍ର କାନୁନ୍‌ଗୋଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠକନ୍ୟା ସ୍ନେହବାଳା ତାଙ୍କନାମ ଚୁକୁନାଙ୍କ ସହିତ ୧୧.୦୫.୧୯୬୧ରେ ମୋର ଶୁଭ ପରିଶୟ ହେଲା । ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଗାଁକୁ ସିଧାସଳଖ ଯିବାକୁ ରାସ୍ତା ନ ଥିବାରୁ ମହାନଦୀରେ ଡଙ୍ଗା ଦ୍ୱାରା ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ଜଗତସିଂହପୁରଠାରୁ ବସରେ ତାରପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ସେଠାରେ ଥିବା ସ୍ୱର୍ଗତ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ କାନୁନ୍‌ଗୋଙ୍କ କୋଠାରେ କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ ପରେ ପାଲିଙ୍କିରେ ଡଙ୍ଗା ସାହାଯ୍ୟରେ ନଦୀ ପାର ହୋଇ ଜଜତଳଙ୍ଗରେ ପହଞ୍ଚି ଥିଲୁ । ବିବାହ ଉତ୍ସବକୁ ବରଗଡ଼ ଏସ.ଡି.ଓ. ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସମସ୍ତେ ଆସିଥିଲେ । ବିଶେଷକରି ତାଙ୍କ ସାନଝିଅ ଝାନସୀ ମହାନ୍ତି (ଗୁନୁ) ମୋ ପାଖେ ପାଖେ ରହି ବାହାଘରର ସମସ୍ତ ଭଲମନ୍ଦ କଥା ବୁଝାବୁଝି କରୁଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ସହଯୋଗର କଥାକୁ ମୁଁ କେବେ ବି

ଭୁଲି ପାରିବି ନାହିଁ । ସେବେ ବାହାଘର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଗାଡ଼ିମଟର ବ୍ୟବହାର ନ ଥିଲା । କେବଳ ପାଲିକି ସବାରାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା । ଏହାକୁ ଗଡ଼ଡ଼ମାନେ କାନ୍ଧରେ କାନ୍ଧେଇ ନେଉଥିଲେ । ଆଜିକାଲି ସେ ପରମ୍ପରାର ବିଲୋପ ହୋଇଗଲାଣି । ତାଙ୍କ ଗ୍ରାମରେ ବିବାହ ଉତ୍ସବଟି ଶାନ୍ତି ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇସାରିବା ପରେ ତା’ ପରଦିନ କନ୍ୟାକୁ ନେଇ ଆମେ ଜଗତସିଂହପୁର ଫେରି ଆସିଲୁ । ଭାଇଙ୍କ ବସା ବଡ଼ ନ ଥିବାରୁ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବଙ୍କ ଗହଳି ବେଶୀ ଲାଗୁଥିଲା । ମୋ ମାସର ମୁଣ୍ଡପଟା ଖରା ପରିବେଶକୁ ଆଛୁରି ଅସହ୍ୟ କରି ଦେଉଥିଲା । ସେହି ସମୟରେ ମୁଁ ଏକ ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ଆମ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅଫିସରୁ ପାଇଲି । ଲେଖାଥିଲା “ଇଲେକ୍ସନ ଅର୍ଜେଣ୍ଟ ।” ଘରର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ବାରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ୨୧-୦୫-୧୯୬୧ରେ ସମ୍ବଲପୁର ଫେରି ଆସିଲି । ନିର୍ବାଚନ ବିଷୟରେ ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ କିଛି ଜାଣି ନ ଥିଲି । ପ୍ରିଜାଇଡ଼ିଂ ଅଫିସର ଭାବରେ ମୋର ଡିୟୁଟି ପଡ଼ିଥିଲା । ଆଜିକାଲି ପରି ନିର୍ବାଚନ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ସେବେ ଶେଷ ନ ହୋଇ ଚାରିଦିନ ଲାଗୁଥିଲା । ମୋର ଏତେବଡ଼ କ୍ୟାରିରରେ ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ରହୁଥିବାରୁ ମୋତେ ଭୟ ଲାଗୁଥିଲା । ମୋ ବସାକୁ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଚାଳକପର ଘର । ସେଥିରେ ପୁନ, ତା’ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଟୁକି, ମା’ ଏବଂ ଛୋଟ ପୁଅ ବୈକୁଣ୍ଠ ରହୁଥିଲେ । ପୁନ ନିକଟସ୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲ ପାଖରେ ଥିବା ପଲଟଣ ନାମକ କୁଅରୁ ଭାରରେ ପାଣି ବୋହି ପାଖ ବନ୍ଧୁରେ ଦିଏ । ତା’ର ବୁଢ଼ାମା’ ସବୁ ସମୟରେ ମୋ ବାରଣ୍ଡାରେ ବସି ଘର ଜଗିବା କାମ କରିଥାଏ ।

ସକାଳେ ମୋର ଫିଲ୍ମ କାମ ଓ ଅପରାହ୍ନରେ ସବ୍ ଡିଭିଜନ୍ ଅଫିସ୍ କାମ କରିବାକୁ ପଡୁଥାଏ । ଅଫିସ୍ ଛୁଟି ହେଲା ପରେ ମୁଁ ଓ ମୋର ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଶାନ୍ତ ରଥ ସମ୍ବଲପୁରର ଗୋଲ ବଜାର ଛକ ନିକଟରେ ଥିବା ଟାଉନ୍ ହୋଟେଲରେ ବରା ଆଉ ହାଉସ୍‌ଫୁଲ୍ ଖାସାମାସଂ ଖାଇ ଫେରୁ । ସେତେବେଳେ ଗୋଟେ ବଡ଼ ବରାଗ ମୂଲ୍ୟ ଥିଲା ମାତ୍ର ୧୦ ପଇସା । ସମ୍ବଲପୁରରେ ଦୁଇଟି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ ଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଗୋଲ ବଜାରରେ (ଗେଜଟି), ଅନ୍ୟଟି ଥାନା ପାଖରେ ‘ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଟକିଜ୍’ । ଆମେ ଦୁଇବନ୍ଧୁ ସମୟ ସୁବିଧା ଦେଖି ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଯାଉ ।

ମୋତେ କ୍ୟାରିର ମିଳିଯିବାରୁ ବୋଉ ଓ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପାଖକୁ ଆଣିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲି । ତେଣୁ ଏ ବିଷୟରେ ଭାଇଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠି ଲେଖି ଜଣାଇଲି । ଭାଇ ମୋ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । ତେଣୁ ମୁଁ ଗାଁକୁ ଯାଇ ବୋଉ ଓ ଚୁକୁନାକୁ ସାଙ୍ଗରେ

ଆଣି ତା ୧୫.୦୮.୧୯୬୧ ରିଖରେ ସମ୍ବଲପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ସେଦିନ ସେଠାରେ ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ହେଉଥାଏ ।

ଏହାରି ଭିତରେ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ସ୍ୱାଇଁବାବୁଙ୍କର ବଦଳି ହୋଇ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ତେଜାନାଳ ନିବାସୀ ଧନେଶ୍ୱର ସାହୁ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସମ୍ବଲପୁର ବସଷାଣ୍ଡ ଟିକେଟ୍ କାଉଣ୍ଟରର ଗୋଟିଏ ନକ୍ସା କରି ସେ କାମର କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ମିଷ୍ଟର ଚାଉଲାଙ୍କୁ ଦେଇ ଏସ୍.ଡି.ଓ.ଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାକୁ କହିଥିଲି । ନକ୍ସାଟିକୁ ଦେଖି ଏସ୍.ଡି.ଓ. ତାଙ୍କ ରୁମ୍‌କୁ ଡାକିଲେ । ସେହି କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ନକ୍ସାଟିକୁ ଚିରି କହିଲେ ଏହାକୁ ଠିକ୍ ଆକୃତିରେ କରିଆଣ । ସେଦିନ ତାଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ମୋତେ ବହୁତ ଖରାପ ଲାଗିଥିଲା । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ଫେରିବା ପରେ ମୋ ରୁମ୍‌ରେ ବସି କାନ୍ଦି ପକାଇଥିଲି । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ମୋ ପାଖକୁ ଆସି ବୁଝାଇ କହିଥିଲେ, ଦେଖ ତୁମେ ମୋ ପୁଅ ବୟସର । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ତୁମେ ମୋ କ୍ଲାଉଁ ଧରଣୀଧର ପ୍ରଧାନଙ୍କର ଜଣେ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ । ଏ ବୟସରେ ତୁମକୁ ଅନେକ କାମ ଶିଖିବାର ଅଛି । ନୂଆ ନୂଆ ଚାକିରିରେ ଏହିପରି ଭୁଲ୍ ଭଟକା ହୋଇଥାଏ । ଯଦି ମୂଲରୁ ଭୁଲ୍‌କୁ ସଂଶୋଧନ କରି ନ ନେବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ସେହି ଭୁଲ୍ ତୁମକୁ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇପାରେ । ସେ ପୁଣି କହିଲେ, ଅବଶ୍ୟ ଠିକାଦାର ସମ୍ମୁଖରେ ମୋର ଏପରି କରିବାର ନ ଥିଲା । ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ସେଦିନ ବହୁତ ଲଜିତ ହୋଇଥିଲି । ସେ ଜଣେ ଏପରି ଲୋକ ଥିଲେ, କୌଣସି ଭୁଲ୍ କାମକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଉ ନ ଥିଲେ । ରାସ୍ତା କାମ ହେଉ କି କୋଠା କାମ, ସବୁ କାମକୁ ନିଜେ ଯାଇ ତନ୍ତତନ୍ତ କରି ପରୀକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ।

କିଛିଦିନ ପାଇଁ ବୋଉ ଗାଁକୁ ଯାଇଥିଲା । ମଝିରେ ଭାଇ ବୋଉକୁ ନେଇ ସମ୍ବଲପୁର ଆସିଲେ । ଆସିବା ପରେ ମୁଁ ବୋଉ ଓ ଭାଇଙ୍କୁ ଦେଖି ଭାରି ଖୁସି ହୋଇଗଲି । ରାତିରେ ଭାଇ ମୋତେ ଗୋଟେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ଯେ ମୁଁ ନୂଆସାହିକୁ ଭାଙ୍ଗି ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷୀଘର କରିବାକୁ । ବୋଉ ମଧ୍ୟ ଏ କଥାରେ ସହମତି ପ୍ରକାଶ କଲା । କିନ୍ତୁ ମୋର ଆର୍ଥିକ ପରିସ୍ଥିତି ଏପରି ଥିଲା ଯେ ମୁଁ ଏଥିରେ ସହଜରେ ରାଜି ହୋଇପାରୁ ନ ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଭାଇଙ୍କ କଥାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ମୋର ପଡ଼ୋଶୀ ଚିନ୍ତାମଣି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କଠାରୁ ଏକ ହଜାର ଟଙ୍କା ଧାର ସୂତ୍ରରେ ଆଣି ଭାଇଙ୍କୁ ଦେଲି । ଏହା ଥିଲା ୧୯୬୨ ମସିହାର କଥା । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ସେତେବେଳେ ଗର୍ଭବତୀ ଥିବାରୁ ଭାଇ ବୋଉକୁ ମୋ ପାଖରେ ଛାଡ଼ି ତାଙ୍କ ଚାକିରିକୁ ଫେରିଗଲେ ।

ବୋଉ ଆସିବାର କିଛିମାସ ପରେ ଗାଁକୁ ଯାଇ କିଛି ଆବଶ୍ୟକ ଜିନିଷ ଓ ଭାଉଜକୁ ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ରୁ ଆଣିବା ପାଇଁ କହିଲା । ପ୍ରସବ ସମୟ ପାଖେଇ ଆସୁଥିବାରୁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଛାଡ଼ି ଯିବାକୁ ମୋର ବିବେକ ବାଧା ଦେଉଥିଲେ ବି ମୋତେ ବାଧହୋଇ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଗାଁରୁ ଫେରି କଟକ ରେଳ ଷ୍ଟେସନରେ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଦ୍ଵିଜବର ଦାସଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ ଜିନିଷକୁ ରଖିଦେଇ ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ଟ୍ରେନ୍ ଯୋଗେ ବାହାରି ଗଲି । ଯିବାବେଳେ ମୋର ପକେଟମାର୍ ହୋଇଗଲା । ପାଖରେ କେବଳ ଟ୍ରେନ୍ ଟିକେଟକୁ ଛାଡ଼ି ଆଉ କିଛି ବି ନ ଥିଲା । କ'ଣ କରିବି, ଭାଇଙ୍କର ଛୋଟ ପିଲାଟିକୁ ମୁଁ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଦେଖିବି । ଖାଲି ହାତରେ କ'ଣ ଯିବି ? ଏପରି ଚିନ୍ତିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବାବେଳେ ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ବରକୁ ଦାଦା ମୋର ସେଠାରେ ଦେଖା ହୋଇଗଲେ । ସେ ସେଠାରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲେ । ମୁଁ ତାକୁ ସମସ୍ତ କଥା କହିଲି । ସେଠାରୁ ଆମେ ଦୁହେଁ ଭାଇଙ୍କ ବସାକୁ ଗଲୁ । ତା' ପରଦିନ ଭାଉଜ ଓ ତାଙ୍କ ଛୋଟ ଝିଅକୁ ନେଇ କଟକ ଫେରିଲି । ଆସିବାବେଳେ ଭାଇ ମୋ ହାତରେ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲେ । ଭାଉଜକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣି ସମ୍ବଲପୁରରେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ପହଞ୍ଚି ଶୁଣିଲି ସମ୍ବଲପୁର ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପୁଅଟିଏ ହୋଇଛି । ସେଦିନ ପୁଅକୁ ଦେଖି ମନେ ମନେ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଥିଲି ଓ ଭଲରେ ଭଲରେ ପ୍ରସବ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ଉଗ୍ରବାନକୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଥିଲି । ମୋର ଅନୁପସ୍ଥିତରେ ଆମର ପଡ଼ୋଶୀ ଚିନ୍ତାମଣି ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିବାରୁ ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଚିରରଣୀ । ପୁଅଟି ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା ୧୯୬୨ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ୧୨ ତାରିଖ ଶୁକ୍ରବାର ଦିନ । ରାଣି ନକ୍ଷତ୍ର ମାନ, ଭରର ଭାଦ୍ର, ୨୬/୧୨, ନାମ ଆଶିଷ, ତାଙ୍କ ନାମ ମୁନା । କିନ୍ତୁ ଆମେ ତାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ବାପି ବୋଲି ତାକୁ । ପୁଅର ଏକୋଇସିଆ ସରିଯିବା ପରେ ଭାଉଜ ଭାଇଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଫେରିଗଲେ ।

ମୁଁ ସମ୍ବଲପୁରରେ ରହିଥିବାବେଳେ ସୁପରିନଟେଷ୍ଟି ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ହାରାକୁଦରେ ଥିଲା । ଇଂ. ପି. ସି. ଦାସ ଓ ତାଙ୍କ ପରେ ଇଂ. ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଗୁପ୍ତା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଯନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ପରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଟି ସମ୍ବଲପୁରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇ ଆସିଲା । ସେତେବେଳକୁ ସୟଦ ମମତାଜ ଅଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଯନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଆସିଯାଇଥିଲେ ।

ସମ୍ବଲପୁରରେ ପ୍ରଥମ କରି ବି. ଏଡ୍ ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ତତ୍କୁର ଗୌରାଖ୍ୟାମ ମହାନ୍ତି ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ସେ ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ଜଣାଶୁଣା ଶିକ୍ଷାବିତ୍ । ତାଙ୍କରି ସମୟରେ ସମ୍ବଲପୁରର 'ମୋତିଝର' ନାମକ ଏକ

ମୁସଲମାନ ବସ୍ତି ନିକଟରେ ବି.ଏଚ୍ କଲେଜ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଚାଲିଥାଏ । କଲେଜର ଛାତ୍ର ପଢ଼ିବା କାମ ହେବାର ଥାଏ । କଷ୍ଟାକୃତ ଥିଲେ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦା ଜଗତାଶ ପ୍ରସାଦ ଲାଠି । ସେ ସମୟକୁ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ତାଙ୍କ ପୁଅ ବିଭାଘର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଛୁଟିନେଇ ତେଜାନାଳ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ଲୋକ । ପାଖରେ କେବଳ ଜଣେ ମାତ୍ର ଖୁର୍ଚ୍ଚସରକାର ଥାଏ । ସାହସର ସହିତ ଛାତ୍ରର ଜଳେଇ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ସେହି ସମୟରେ ଚାଉନା ତା'ର ସୀମା ବିବାଦ ନେଇ ଭାରତ ଉପରେ ଆକସ୍ମିକ ଆକ୍ରମଣ କରିଦେଲା । ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରଚାର ହୋଇଗଲା ଚୀନ୍-ଭାରତ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ବୋଲି । ଏହା ଥିଲା ୧୯୬୨ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସର କଥା । ଘରେ ମୋର ନବଜାତ ଶିଶୁପୁତ୍ର । ମୁସଲମାନ ବସ୍ତି ନିକଟରେ କାମ କରୁଥାଏ । ଚିନ୍ତା କଲି ମୋର କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଭୁଲ୍ ଥିଲା । କାମ ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ବସା ଆଡ଼େ ଯାଇ ଟିକେ ନଜର ପକାଇ ଆସୁଥିଲି । ବସା ପାଖରେ ଥିବା ପୁନ (ପାଣିବାଲା)କୁ ମଧ୍ୟ ସତର୍କ ରହିବାକୁ କହି ଆସୁଥିଲି । ସମ୍ବଲପୁର ଡାକବଜାରା ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରେ ଥିଲା । ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶର କିଛି ଅଂଶକୁ କଟାଯାଇ ସେଠାରେ District After care Shelter ଅର୍ଥାତ୍, ୱାଫ୍ କ୍ୱାର୍ଟର ତିଆରି ହେଉଥିଲା । ସେଠାରେ ରାଜମିସ୍ତ୍ରୀ ଭାବେ କିଛି ବିହାରୀ ମୁସଲମାନ କାମ କରୁଥିଲେ । କାମରେ ଭୁଲ୍ ଥିବା ଦେଖି କାମକୁ ଠିକ୍ରେ କରିନେବାକୁ ତାଙ୍କୁ କହି ଆସିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ପୁଣି ସେମାନେ ସେହି ଭୁଲ୍ କାମ କରିଥିବା ଦେଖି ମୁଁ ରାଗରେ କାମଟିକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିବାବେଳେ ମିସ୍ତ୍ରୀଟି ମୋ ଗୋଡ଼କୁ ଧରି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ କହିଲା ସାର୍ ମୁଁ ମୋ ନିଜ ହାତରେ ରଢ଼ିଥିବା କାମକୁ ଆପଣ ଏମିତି ଗୋଡ଼ରେ ଭାଙ୍ଗନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ମୋ ଭୁଲକୁ ଏଥର ସଜାଡ଼ି ନେବି । ମୋ କାମଟିକୁ ଆପଣ ହାତରେ ନ ଭାଙ୍ଗି ଗୋଡ଼ରେ ଭାଙ୍ଗିଲେ ମୋ ଛାତିକୁ ମାଡ଼ ମାରିବା ଭଳି ଲାଗୁଛି । ତା'ର ଏଇ କେଜପଦ କଥା ମୋ ମନକୁ ସେଦିନ ବୋହଲେଇ ଦେଇଥିଲା । ଫେରିବାବେଳେ ତା' ପିଠିରେ ହାତମାରି କହି ଆସିଲି “ଦେଖ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆଉ ଏପରି ଭୁଲ୍ କାମ କେବେ କରିବୁ ନାହିଁ ।” ଏହା ଥିଲା ମୋ ଚାକିରି ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଶିକ୍ଷା ।

ସମ୍ବଲପୁରରେ ଥିବା ସମୟରେ ମୋ ଶାଳୀ ଖୁଆ ଏବଂ ତା'ର ଫେଲୁ ମାମୁଁ ମୋ ପାଖକୁ ବୁଲିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ମୋ ଶାଳୀ ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁରରେ ଏସ୍.ଡି.ଏମ୍. କଲେଜରେ ପାଠ ପଢୁଥିଲା । ମାମୁଁ ମଧ୍ୟ କଟକ ଶ୍ରୀରାମ ଚନ୍ଦ୍ର ମେଡିକାଲ

କଲେଜରେ ଡାକ୍ତରୀ ପାଠ ପଢୁଥିଲେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ମିଶିକରି ଗୋଲ ବଜାର ସ୍ଥିତ ସିନେମା ହଲକୁ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ପୁଅ ମୋର ଧାରେଧାରେ ଚାଲିବା ଆରମ୍ଭ କରୁଥାଏ । ସିନେମା ଟିକେଟ ଆଣିସାରିବାବେଳକୁ ଦେଖେ ତ ପୁଅ ନାହିଁ । ପୁଅ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ବୋଲି ସମସ୍ତେ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଆମେ ବେଶୀ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର କାରଣ, ସେ ସମୟରେ ସମ୍ବଲପୁରରେ ବହୁତ ପିଲା ଚୋରୀ ହେଉଥାଏ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର କାନି ଧରି ବାଲକୋନାରୁ ସିଡିରେ ତଳକୁ ଆସୁଛି । ସେ ଭଦ୍ର ମହିଳା ଜଣକ ଆମର ବ୍ୟସ୍ତତା ଦେଖି କହିଲେ ପିଲାଟି ତା' ମା' ଭାବି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ପଳେଇ ଯାଇଥିଲା । ଏମିତି ବି ବେଳେବେଳେ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ମନରେ ଅନ୍ୟ କିଛି ଭାବନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ମନେମନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଥିଲି । ମୁଁ ରହୁଥିବା ପ୍ଲାନଟି ବୃକ୍ଷହିଲ୍ ନାମରେ ପରିଚିତ ଥିଲା ।

୧୯୬୪ ମସିହାର କଥା । ରାଜ୍ୟପାଳ ସମ୍ବଲପୁର ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସିବେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଡିୟୁଟି କରିବା କଥା । ସେତେବେଳେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭବତୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ସମ୍ବଲପୁର ମେଡିକାଲରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେଇ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବୋଉକୁ ଛାଡ଼ି ମୁଁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଡିୟୁଟିରେ ବାହାରି ଗଲି । ରାଜ୍ୟପାଳ ବିଦାୟ ନେବା ପରେ ମୁଁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଫେରି ଦେଖିଲି ମୋର ଗୋଟିଏ କନ୍ୟା ସନ୍ତାନ ହୋଇଛି । ଭଲରେ ଝିଅ ଜନ୍ମ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ଖୁସି ହେଲି ସତ, ହେଲେ ପୁଅ ଜନ୍ମବେଳକୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ନ ଥିଲି କି ଏବେ ଝିଅ ଜନ୍ମବେଳକୁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିପାରିଲି ନାହିଁ । ଏହା ସବୁଠାରୁ ମୋତେ କଷ୍ଟ ଦେଉଥିଲା । କଥାରେ ଅଛି ‘ଛାଡ଼ି ପିତୃ କାର୍ଯ୍ୟ କର ରାଜ କାର୍ଯ୍ୟ ।’ ମନେ ମନେ ଭାବିଲି ଯାହାହେଉ ‘ଅରକ୍ଷିତକୁ ଦଇବ ସାହା’ ହେବା ଭଳି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଭଗବାନ ସହାୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ୧୯୬୪ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସ ୨୭ ତାରିଖ ସୋମବାରରେ ଝିଅ ଜନ୍ମ ହେଲା । ଗାଣି-ନକ୍ଷତ୍ର ୧୫/୭ (ତୁଳା-ସ୍ବାତୀ) ଜାତକ ନାମ ପୁଷ୍ପା ଓ ତାଙ୍କ ନାମ ଗାନା ।

୧୯୬୪ ମସିହା ମେ ମାସରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ସର୍ବ ଭାରତୀୟ କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନ ଚାଲିଥିଲା । ଏତିକିବେଳେ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କ୍ରମେ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ଯଦୁମଣି ମହାପାତ୍ର ଓ ଏସ୍.ଡି.ଓ କୁମ୍ଭପାଣି କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ସହିତ ଗୋଟିଏ ପିକଅପ୍ ଭ୍ୟାନରେ ସକାଳୁ ସମ୍ବଲପୁରରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲୁ । ଅନୁଗୁଳର ୨୦ କିଲୋମିଟର ପୂର୍ବରୁ ଆମ ଗାଡ଼ିଟି ଦୁର୍ଘଟଣା ଗ୍ରସ୍ତ ହେଲା । ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ

କାହାର କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇନାହିଁ । ଫେରିବାର କିଛିଦିନ ପରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଜବାହରଲାଲ୍ ନେହରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନ ସାରି ଦିଲ୍ଲୀ ଫେରିବା ପରେ ତାଙ୍କର ତା ୨୭.୦୫.୧୯୬୪ ରିଖରେ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏହା ଆମ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଥିଲା ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁଃଖଦ ଘଟଣା ।

ସମ୍ବଲପୁରର କେତୋଟି ପ୍ରଧାନ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ମଧ୍ୟରେ ଶୀତଳ ଷଷ୍ଠୀ ଓ ନୂଆଖାଇ ପର୍ବ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ । ଶୀତଳ ଷଷ୍ଠୀ ପର୍ବଟି ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା ଦିନ ଶୁଭାରମ୍ଭ ହୁଏ । ଏଥିରେ ଶିବ ଓ ପାର୍ବତୀଙ୍କର ବିବାହ କରାଯାଏ । ଏହା ଖୁବ୍ ବିଶାଳ ଭାବରେ ପାଳନ କରାଯାଏ । ସେହିପରି ନୂଆଖାଇ ପର୍ବ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପର୍ବ । ଏଥିରେ ଘରେ ଘରେ କ୍ଷୀରିପିଠା କରାଯାଏ । ସବୁରି ଘରେ ନୂଆ ଚାଉଳରେ ନାନା ପ୍ରକାରର ନୈବେଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ମା' ସମଲେଶ୍ବରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଭୋଗ ଲାଗି କରାଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରେ ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ନୂତନ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରି ଏହି ଉତ୍ସବକୁ ପାଳନ କରିଥାଆନ୍ତି । ସମ୍ବଲପୁରୀ ତାଳଖାଇ ଗୀତର ତାଳେ ତାଳେ ସମସ୍ତେ ନାଚନ୍ତି । ଖୁସି ଓ ଆନନ୍ଦର ସାମା ନ ଥାଏ । ଏହି ଗୀତଗୁଡ଼ିକୁ ଓଡ଼ିଶା ତଥା ଓଡ଼ିଶା ବାହାରର ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ।

ସେବେ ସୁନାର ଦର ଏକ ଭରିକୁ ମାତ୍ର ୭୫ ଟଙ୍କା ଥିଲା । ପେଟ୍ରୋଲ୍ ଲିଟର ପିଛା ଟ ୧.୫୦ ପଇସା ଥିଲା । ଡିଜେଲ୍ ଲିଟରକୁ ୭୫ ପଇସା । ପୁରୁଷ ମୂଲିଆର ଦିନକୁ ମଜୁରି ଟ ୧.୫୦ ପଇସା ଥିବାବେଳେ ମହିଳା ମୂଲିଆର ମଜୁରି ଥିଲା ମାତ୍ର ୭୫ ପଇସା ।

ସେଠାକାର ଭାଷା ଓ ସଙ୍ଗୀତ ମୋତେ ଭାରି ଭଲଲାଗେ । ସମ୍ବଲପୁରରେ ମୋର ଚାକିରି ଜୀବନ ପ୍ରାୟ ୪ ବର୍ଷ ଛଅମାସ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେତିକିବେଳେ ମୋର ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ବଣାଇଁ ସର୍ବତ୍ତିଭିଜନକୁ ବଦଳି ହୋଇଗଲା । ବଣାଇଁ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଗରୁ ଅବଗତ ଥିଲି । ସେଠାରେ ମୋର ମଉସା ରାଧାମୋହନ ମହାନ୍ତି ସିଭିଲ୍ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ଥିଲେ । ଏହା ଏକ ଜଙ୍ଗଲ, ପାହାଡ଼ ଓ ଖଣି-ଖାଦାନର ଅଞ୍ଚଳ । ଯେହେତୁ ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ରାଷ୍ଟ୍ରାଘାଟର ଏଡ଼େ ସୁବିଧା ନ ଥିଲା ଓ ଯିବାଆସିବା କରିବାକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀରେ ତଙ୍ଗା ଯୋଗେ ନଦୀ ପାର ହେବାକୁ ପଡୁଥିଲା, ତେଣୁ ମୁଁ ସ୍ଥିର କଲି, ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏତେ ଅସୁବିଧାରେ ସେଠାକୁ ନେବା ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ଗାଁକୁ ନେଇ ଛାଡ଼ିଆସିବି । ପରେ ହୁଏତ ସୁବିଧା ହେଲେ ମୋର ବଦଳି ଅନ୍ୟତ୍ର କରାଇବାକୁ

ଚେଷ୍ଟା କରିବି । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ମୁଁ ସ୍ଥିର ରହିଲି ଓ ୧୯୬୫ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ୯ ତାରିଖରେ ମୋର ଦାୟିତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗାଁରେ ଛାଡ଼ିବା ପରେ ତା’ ପରଦିନ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇ ସେଠାରେ ମଉସାଙ୍କୁ ଦେଖାକରି ସମସ୍ତ କଥା କହିଲି । ସବୁକଥା ଶୁଣିସାରିବା ପରେ ମଉସା କହିଲେ, ତୁ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଜଏନ୍ କର । ସେ ସ୍ଥାନଟି ବହୁତ ଭଲ । ତୋର ସେଠାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନାହିଁ । ମୁଁ କ’ଣ କରିବି କିଛି ଚିନ୍ତା ନ କରି ଗାଁକୁ ପଳାଇ ଆସିଲି । ସେ ସମୟରେ ଗାଁରେ ଆମର କୋଠାଘର କାମ ଚାଲିଥାଏ । ଭାବିଲି ଛୁଟିରେ ରହି ଘରକାମ କିଛି ଆଗେଇ ନେବାକୁ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ମୋର ଛୁଟି ଦରଖାସ୍ତ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇଦେଲି । ଗାଁରେ ରାତି କରି ଭାଇ ଭଉଁ ପୋଡ଼ାଇ ଥିଲେ । ଧନ ଜେନା ରାଜ ମିସ୍ତ୍ରୀ ଭାବେ କାମ କରୁଥିଲେ । ଆମ ଘରର ଛାତ ତଳେଇ ହେବ ବୋଲି କିଛି ଲୁହାଛଡ଼ ଆଣିବାକୁ ମୁଁ କଟକ ମାଲଗୋଦାମକୁ ଯାଇଥିଲି । ଭାଇ ମଧ୍ୟ ଆସି ଆଉ କିଛି ଲୁହାଛଡ଼ ଓ କାଠବହୁଳ କିଣି ଗୋଟିଏ ଟ୍ରକରେ ଲୋଡ଼ କରାଇ ଦେଇ ତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ରାମ ପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ପୁଅ ଏକୋଇଶିଆକୁ ଚାଲିଗଲେ । ମୋ ଜିନିଷ ସହ ଆମ ଅଞ୍ଚଳର ଆଉ କେତେଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଜିନିଷ ମଧ୍ୟ ସେହି ଟ୍ରକରେ ଲୋଡ଼ ହୋଇଛି । ରାତି ପାହିଲେ ଟ୍ରକ୍ କଟକ ଛାଡ଼ିବ । ତେଣୁ ସେଦିନ ରାତିଟି ମୁଁ କଟକର ଛତ୍ର ବଜାରରେ ଗୋଟିଏ କାଠ ବେଞ୍ଚ ଉପରେ କଟାଇଲି । ମୁଣ୍ଡତଳେ ଚମଡ଼ା ବ୍ୟାଗଟି ରଖି ମୁଁ ବିଶ୍ରାମ କରିଥାଏ । ସେତେବେଳକୁ ବହୁତ ରାତି ହୋଇସାରିଥାଏ । ମୁଁ ଶୋଇଛି କି ନାହିଁ ଗୋଟିଏ ଲୋକ ମୋ ମୁହଁ ପାଖରେ ଆସି ହାତ ବୁଲାଇ ପରୀକ୍ଷା କରୁଥାଏ । ସେ ବୋଧେ ଭାବୁଥିଲା ମୋ ମୁଣ୍ଡ ତଳେ ଥିବା ବ୍ୟାଗରେ ଟଙ୍କା ଥିବ । ସେ ଏପରି କାହିଁକି କରୁଛି ଭାବି ମୋ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ଓ ଭୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ତେଣୁ ମୁଁ ହଠାତ୍ ଉଠିପଡ଼ି ତାକୁ ପଚାରିଲି “କିହୋ’ ଭାଇ କ’ଣ ହେଲା କି ?” ସେ ମୋତେ କିଛି ନ କହି ସେଠାରୁ ପଳାଇଗଲା । କଟକର ଖତରନାଥ ଜାଗା ମଧ୍ୟରୁ ଛତ୍ର ବଜାରଟି ଗୋଟିଏ । ଅତୀତରେ ଏହି ବଜାରରେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଟଙ୍କା ଲୁଟ୍ କରିବା ପାଇଁ ହତ୍ୟା ଭଳି ଜଘନ୍ୟ ଘଟଣା ଘଟିଥିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି । ସେଦିନ ରାତିରେ ଭାଗ୍ୟ ଭଲ ଥିଲା, ମୋର କିଛି ଅଘଟଣ ଘଟିନାହିଁ ।

ବଣାଇଁଗଡ଼

ଛୁଟିରୁ ଫେରି ମୁଁ ସମ୍ବଲପୁର, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଦେଇ ରାଉରକେଲାରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ରାଉରକେଲା ଉଦିତ ନଗରରେ ରହୁଥିବା ଆମ ଗାଁ'ର ସୁଦର୍ଶନ ପୁରାଣଙ୍କ ବସାରେ ରହି ଖୁଆପିଆ କରି ପୁଣି ରାଉରକେଲା ଓ ବଣାଇଁ ବସରେ ଆସି ତୁମୁକେଲା ଡଙ୍ଗା ଘାଟରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ସେ ସମୟରେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀ ଉପରେ ପକ୍କାପୋଲ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ବସରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଗୋଟିଏ ଡେକ୍‌ଲି ଗଛମୂଳରେ ବସିପଡ଼ିଲି । ଦେଖିଲି ବିରାଟ ଗଭୀର ନଦୀ । ଏହା ଓଡ଼ିଶାର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଧାନ ନଦୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ । ଏହା ଓଡ଼ିଶାର ଦ୍ଵିତୀୟ ବୃହତ୍ତମ ନଦୀ । ଏହାର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ୭୯୯ କିଲୋମିଟର । ନଦୀଟିକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ମୋ ମନରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଭୟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଗଲା । ଭାବିଲି, କ'ଣ ହେଲା ! ମୁଁ ଏଠାରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଧରି ରହିବି କିପରି ? ଏହା ଥିଲା ନଭେମ୍ବର ମାସର କଥା । ପୁଣି ବର୍ଷାଦିନ ଅଛି । ଏହି କଥା ଭାବି ଭାବି ମୁଁ ସେଦିନ ସେଠାରେ କାନ୍ଦି ପକାଇଥିଲି । ହଠାତ୍ ମୋ ପାଖକୁ ଆସି ଜଣେ ଲୋକ କହିଲା—“ଆଜ୍ଞା ଆପଣ କ'ଣ ବେହେରାବାବୁ ଓଭରସିୟରଙ୍କ ଜାଗାରେ ନୂଆ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି କି ?” ଅନୁମାନ କଲି ସେ ଆମର ଲୋକ ହୋଇଥିବେ । କେହି ଭଦ୍ରଲୋକ ବସରେ ଆସୁଥିବା ସମୟରେ ମୋର ପରିଚୟ ପାଇ ଖବରଟି ଆମ ଲୋକକୁ ଦେଇଛନ୍ତି । ଲୋକଟିକୁ କହିଲି ହଁ । ତା'ପରେ ତାକୁ ପଚାରିଲି ଆଜ୍ଞା କହିଲ, ବର୍ଷା ଦିନରେ ଏ ନଦୀ ବହୁତ ଭୟଙ୍କର ହୋଇଯାଉଥିବ । ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—“ଆଜ୍ଞା ହଁ ।” ମୋର ବେତିଙ୍ଗ ଓ ସୁଟକେସ୍ ମୁଣ୍ଡାଇ କହିଲା ଆସନ୍ତୁ ଯିବା । ନଦୀରେ ଅସ୍ଥାୟୀ ରାସ୍ତାକାମ ହେଉଥାଏ । ବହୁତ ଲୋକ କାମରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । କାମର ଦାୟିତ୍ଵରେ ଥିବା କୃଷକମାନେ ନାୟକଙ୍କ ସହିତ ସେଠାରେ ମୋର ଦେଖା ହୋଇଗଲା ।

ବଣାଇଁଗଡ଼ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କଠାରୁ କିଛି ସୂଚନା ପାଇ ତତ୍କାଳେ ବସି ନଦୀ ପାର ହୋଇ ବଣାଇଁଗଡ଼ ବାହାରିଲୁ । ନଦୀ ପାର ହେବାପରେ କୁଳରେ ଥିବା ବାଣେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇ ବଣାଇଁରେ ପ୍ରବେଶ କଲି । ସେଠାରେ କୌଣସି ଚିକ୍କା ଚାଲୁ ନ ଥାଏ । ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ପ୍ରଥମେ କ୍ୟାସିୟର ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ବସାରେ ରହିଲି । ସେ ଅବିବାହିତ ଥିଲେ, ତେଣୁ ଏକା ରହୁଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମପୁରର ବାସିନ୍ଦା ।

୧୯୬୫ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୨୨ ତାରିଖରେ ସେଠାରେ ଜଏନ୍ କଲି । କଟକର ଶ୍ରୀ ମହାବୀର ସାମନ୍ତରାୟ ସେଠାରେ ସହକାରୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଭାବେ କାମ କରୁଥିଲେ । ବେହେରାବାବୁ ସେଦିନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ସମସ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ କରାଇ ଦେଇଥିଲେ । ବଣାଇଁ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସବ୍ଡିଭିଜନ୍ । ବଣାଇଁ ରାଜାଙ୍କ ରାଜବାଟୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀକୂଳରେ । ଏହିଠାରୁ ସ୍ଥଳପଥରେ ଯିବାକୁ ଏକମାତ୍ର ରାସ୍ତା ବଣାଇଁ ବାରକୋଟ । ଘନଜଙ୍ଗଲ, ପାହାଡ଼-ପର୍ବତ ଓ ଛୋଟ ଛୋଟ ନଦୀ-ନାଳଘେରା ମଧ୍ୟରେ । ଏହି ରାସ୍ତାଟି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀର ଦକ୍ଷିଣ ପାଖ ଦେଇ ବାରକୋଟଠାରେ ଏନ୍.ଏଚ୍. ୬ରେ ମିଶିଛି । ରାସ୍ତା କଟା ଥିଲା ଓ ନଦୀ-ନାଳମାନଙ୍କରେ ପୋଲ ନ ଥିଲା ।

ମୁଁ ସେଠାରେ ଜଏନ୍ କରିବା ପରେ ବେହେରାବାବୁ ସମସ୍ତ କାମର ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରେ ବଣାଇଁଗଡ଼ର ସଦର ମହକୁମାରେ କୌଣସି କାମ ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କ କାମ ମଧ୍ୟରେ ମୁଖ୍ୟ କାମ ଥିଲା ବାରକୋଟ ଦାଝିଙ୍ଗ ରୋଡ଼, ଯାହାକି ବ୍ରହ୍ମଣୀ ନଦୀର ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ କଲେଜପୋଷି, ଟେନ୍ଦୁ ବାରସୁଆଁ ଛକଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ବାରକୋଟଠାରେ ଏନ୍.ଏଚ୍. ୬ରେ ମିଶିଛି । ରାସ୍ତାର ଦୂରତା ୨୪ ମାଇଲ ବା ୪୨ କିଲୋମିଟର । ମୁଁ ଆସିବା ପରେ ଲହୁଣୀପଡ଼ାଠାରୁ କଲେଜପୋଷି ଛକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୪ କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା ଆମ ଅଧୀନକୁ ଆସିଥିଲା ।

ମୁଁ ଆଉ ନୃସିଂହ ବେହେରା ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଲଲେଇ ତଙ୍ଗାଘାଟିରେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀକୁ ପାର ହୋଇ ଉକ୍ତ ରାସ୍ତାର ବାରକୋଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାଇକେଲରେ ଯାଇ ରାସ୍ତାରେ ହେଉଥିବା କାମ ସବୁ ତଦାରଖ କଲୁ । ଗଲାବେଳେ ବେହେରାବାବୁଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ରାସ୍ତାରେ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ କାମ ତାଙ୍କର ରହଣୀ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଛି । କାମ ମଧ୍ୟରେ ମାଟି କାମ, ୧୦୮ଟି ଛୋଟ ବଡ଼ କଲ୍ତର୍ବ, ୧୪ଟି ମାଇନର୍ ବ୍ରିଜ୍ ଓ ତିନୋଟି ମେଜର ବ୍ରିଜ୍ । ଏଥିସହିତ ଉକ୍ତ ରାସ୍ତା ପାଇଁ ଦରକାର ହୋଇଥିବା

ମେଟାଲଗ୍ରୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇ ରାସ୍ତାର ଦୁଇପାର୍ଶ୍ୱରେ ସଜା ହୋଇ ରଖାଯାଇଥିଲା । କାମରୁ ବଳିଥିବା ୧୦-୧୨ ଟନ୍ ଲୁହାରତ, କିଛି ଖାଲି ସିମେଣ୍ଟ ବସ୍ତା ବାରକୋଟ ଷ୍ଟୋରରେ ଗଚ୍ଛିତ ଥିଲା । ବେହେରାବାରୁ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଜିନିଷର ହିସାବ ଦେଇଦେଲେ ।

କାମ ଶେଷ ହେବା ସମୟକୁ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ବାରକୋଟ ଷ୍ଟୋରରେ ରହିଲୁ । ରହିବା ପାଇଁ ସେଠାରେ ସବୁ ସୁବିଧା ଥିଲା । ଷ୍ଟୋରଟିର କିଛିଟା ଅଶୀକୁ ନବାକରଣ କରାଯାଇ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ରହିବା ପାଇଁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଷ୍ଟୋରଟି ବାରକୋଟ ବଜାରଠାରୁ କିଛି ଦୂରରେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀର ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଗୋଟିଏ ଥାନା ଆଉ ତାନ୍ତ୍ରଖାନା ତା' ପାଖରେ ଥିଲା । ବଜାର ବୋଇଲେ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ତା' ଓ ଜଳଖିଆ ଦୋକାନ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀର ଦୁଇପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଏକ ପୋଲ ଦ୍ୱାରା ସଂଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା । ବ୍ରିଜଟି ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା । ନଦୀର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଏକ ଡାକବଙ୍ଗଳା ଥିଲା । ସେଠାରେ ସେଦିନ ରାତିରେ ରହି ସକାଳେ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ବଣାଇଁ ଫେରିଆସିଲୁ । ମୋ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯିବାକୁ ସବୁବେଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀ ପାର ହୋଇ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ବେଳେବେଳେ ମୋତେ ଢୁମକେଲା, ଲଲେଇଘାଟ ନଚେତ ଯାଆଁଲା ଘାଟ ଦେଇ ପାର ହେବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ବର୍ଷାଦିନରେ ନଦୀ ପାର ହେବା ବଡ଼ କଷ୍ଟ ଥିଲା । ବର୍ଷାଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଗାଁକୁ ଯାଇ ବୋଉ ଓ ମୋ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବଣାଇଁ ନେଇଆସିଲି । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ବେହେରାବାରୁ କ୍ୱାର୍ଟର ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସେତେବେଳକୁ ମୋ ଜିନିଷପତ୍ର ସମ୍ବଲପୁରରୁ ଆସି ଯାଇଥିଲା ।

କିଛିଦିନ ପରେ ବଣାଇଁଗଡ଼ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିଲା । ସେଠାକାର ପରିବେଶ ମଧ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ଥିଲା । ଲୋକଗ୍ରୁଡ଼ିକ ସରଳ ପ୍ରକୃତିର । ଅଫିସରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୁସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ମୋ କ୍ୱାର୍ଟରଟି ସମ୍ବଲପୁର ଘର ପରି ଯଦିଓ ବଡ଼ ନ ଥିଲା, ତଥାପି କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା । ମଧୁବ୍ରହ୍ମ ନାମକ ଜଣେ ପିଅନ୍ ଘରର ରୋଷେଇବାସ କରୁଥିଲା । ତା' ଘର ବଣାଇଁଗଡ଼ଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଥିଲା । ବଣାଇଁ ନିକଟତମ ସହର ହେଲା ରାଉରକେଲା । ଏହା ଜଣ୍ଡାତ ନଗରୀ ନାମରେ ପରିଚିତ । ବଣାଇଁର ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଜିନିଷ ପ୍ରାୟତଃ ରାଉରକେଲାରୁ ଆସିଥାଏ । ଏଠାରୁ କିଛି ଦୂରରେ ବେଦବ୍ୟାସ । ସେଠାରେ ଏକ ଶିବମନ୍ଦିର ଅଛି । ସେହି ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟାସ ସଂସ୍କୃତ ମହାଭାରତ

ଲେଖୁଥିଲେ । ଏହି ସ୍ଥାନଟି ତୀର୍ଥ ସ୍ଥାନ ଭାବେ ସୁଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରିଛି । ସେଥିପାଇଁ ଏହି ସ୍ଥାନକୁ ବହୁତ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ଆସନ୍ତି । ବେଦବ୍ୟାସ କୋଏଲ ଓ ଶଙ୍ଖ ନଦୀର ମିଳନ ସ୍ଥଳୀରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହି ସ୍ଥାନରୁ ନଦୀଟି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀ ନାମରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛି । ୧୯୫୮ ମସିହାରେ ରାଉରକେଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି କାରଖାନା ସହରଟି ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ ଭାବେ ପରିଚିତ । ଏହି ନଦୀ ଯୋଗୁଁ ତଳି ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରବଳ ବନ୍ୟା ହୁଏ । ବହୁ ଧନ, ଜୀବନ ନଷ୍ଟ ହୁଏ । ଏହାକୁ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି । ମୁଁ ସେଠାରେ ଚାକିରି କରୁଥିବା ସମୟରେ ବର୍ଷାଦିନରେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀର ଅତି ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଦେଖୁଛି । ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼କୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ ଏହି ନଦୀର ଭୂମିକେଲା ଘାଟ ଦେଇ ନଦୀ ପାର ହେବାପରେ ବସ୍ ଯୋଗେ କିମ୍ବା ଅଫିସ୍ ଗାଡ଼ିରେ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ବଣାଇଁଗଡ଼ ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟିଏ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । ବଣାଇଁର କୋଇଡ଼ା, ବାରସୁଆଁ, ଟେନ୍ସାରେ ଉନ୍ନତ ଧରଣର ଲୁହାପଥର ରହିଛି । ବଣାଇଁର ଏହି ଲୁହାପଥର କେବଳ ରାଉରକେଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହାଛଡ଼ା ଏହି ଖଣି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ଛୋଟ ବେସରକାରୀ ଲୁହା କାରଖାନା ରହିଛି । ଭାରତରେ ବଣାଇଁ ଲୁହାପଥର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିପାରିଛି । ଏଠାରେ ଖଣ୍ଡାଧାର ଜଳପ୍ରପାତ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ଭାବେ ସୁପରିଚିତ । ଏହି ଜଳପ୍ରପାତଟି କଲେଜପୋଷି-ବାରକୋଟ୍, ରାସ୍ତାର ଲଲେଇ ଛକଠାରୁ ମାତ୍ର ୧୨ କିଲୋମିଟର । ଏହି ସ୍ଥାନଟି ମୋ ଅଧ୍ୟାନରେ ଥିବାରୁ ଏଠାକୁ ମୁଁ ଅନେକବାର ଯିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । ପ୍ରପାତର ନିମ୍ନ ଭାଗକୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ, ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ ପ୍ରଥମେ ଚଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼େ । ଏଥିପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ ଆଦିବାସୀ ଲୋକଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ପାହାଡ଼ ଉପରୁ ତଳକୁ ପଡୁଥିବା ପାଣି ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ବଡ଼ ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏହି ସ୍ଥାନଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋରମ । ଏହି ସ୍ଥାନକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଦେଶବିଦେଶରୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ବୁଲି ଆସନ୍ତି । ନିଜେ ନ ଦେଖିଲେ ଏହାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିହେବ ନାହିଁ । ଅନେକ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଜଳପ୍ରପାତଟି ଦେଖାଯାଉଥିବାରୁ ଦୂରରେ ଥିବା ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଆନ୍ତି । ଜଳପ୍ରପାତର ଦୃଶ୍ୟ ଏତେ ମନୋରମ ଯେ, ଏହାକୁ ଦେଖୁଥିବା ଦର୍ଶକମାନେ ସ୍ଥାନଟିକୁ ଛାଡ଼ିଯିବାକୁ ମନ ବଳାନ୍ତି ନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ ସେଠାକୁ ଯିଏ ଯାଇଛି ସେ ତା'ର ଆନନ୍ଦରେ ଭୋକ-ଶୋଷ ଭୁଲିଯାଇଛି । ବୋହି

ଯାଉଥିବା ପାଣିରେ ସେଠିକାର ବାସିନ୍ଦାମାନେ ନାନା ପ୍ରକାରର ଫସଲ କରନ୍ତି । ସେଠି ହୋ', ଓରାମ, ଭୂୟାଁ ଓ ଭୂମିଜ ଜାତିର ଆଦିବାସୀମାନେ ଅଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଭାରି ସରଳ ମଣିଷ । ଅର୍ଥସ୍ୱ ତରଫରୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏଠାରେ ଅନେକଥର ବଣଭୋଜି କରିଛୁ ।

ମୋତେ ମାସକୁ ପ୍ରାୟ ୪ କିମ୍ବା ୫ ଥର ବାରକୋଟ୍ ଷୋରରେ ରହିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଜଗବନ୍ଧୁ ନାମକ ଜଣେ ଷୋରର ଚୌକିଦାର ଓ ଗୋପୀନାଥ ତ୍ରିପାଠୀ ବୋଲି ଜଣେ ଓ୍ୱାର୍କସରକାର ସେଠାରେ ରହୁଥିଲେ । ଦିନକର ଘଟଣା । ବେହେରାବାବୁଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ପ୍ରଥମକରି ମୁଁ ବାରକୋଟ୍ ଷୋରରେ ରାତିଯାପନ କରିଥିଲି । ରାତିରେ ଖାଇସାରିବା ପରେ ମୋ ରୁମ୍‌ରେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲି । ଗୋପୀ ତ୍ରିପାଠୀ ତା' ରୁମ୍‌କୁ ଗଲା । ଜଗୁ ଚୌକିଦାର ତା'ର ଚିରାଚରିତ ତଙ୍ଗରେ ହାତରେ ଲଣ୍ଠନ ଓ ଠେଙ୍ଗା ଧରି ମୋର ଶୋଇବାଘର ଦରଜା ପାଖରେ ଜଗି ବସିଲା ଓ ମୋତେ କହିଲା, ଆଜ୍ଞା ! ଆପଣ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ କବାଟକୁ ଭିତରପଟୁ ବନ୍ଦ କରିଦିଅନ୍ତୁ ।

ମୁଁ କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ଶୋଇଗଲି । ରାତି ପ୍ରାୟ ତିନିଟା ! ମୋତେ ନୁପୁରର ରୁଣୁଝୁଣୁ ଶବ୍ଦ ଭଳି କିଛି ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ପ୍ରଥମେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି ବୋଲି ଭାବି ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବପରି ସେହି ଏକାଭଳି ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ଜଣେ ନର୍ତ୍ତକୀ ନୃତ୍ୟ କରିବା ପରି ଅନୁଭବ କଲି । ଭୟରେ ଜଗୁ ଜଗୁ ବୋଲି ପାଟି କରିବାରୁ ଦୁଇଜଣଯାକ ଆସି ପଚାରିଲେ କ'ଣ ହେଲା କି ବାବୁ ? ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣା କହିଲି । ସେତେବେଳକୁ ମୁଁ ଭୟରେ ଥରୁଥାଏ । ଏବେ ସେ ଘଟଣାକୁ ମନେପକାଇ ଲେଖିବାବେଳକୁ ମୋ ଦେହ ଶୀତେଇ ପଡୁଛି । ମୋ'ଠାରୁ ସମସ୍ତ କଥା ଶୁଣିସାରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଏ ବିଷୟରେ ମୋତେ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ନୀରବତା ମୋତେ ଆହୁରି ଅଧିକ ସନ୍ଦେହ ଭିତରକୁ ଟାଣିନେଲା । ଅନୁମାନ କଲି, ସେମାନେ ବୋଧେ ମୋତେ କିଛି କଥା ଲୁଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ବାଧ୍ୟ କରିବାରୁ ସେମାନେ କହିଲେ, ଆଜ୍ଞା ! ଏପରି ଶବ୍ଦ ଆମେ ସବୁଦିନେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଉ । ଏ ଶବ୍ଦ, ସମ୍ଭୂଷରେ ଥିବା ଭଗ୍ନ ବଙ୍ଗାଳୀ ଆସିବାପରି ଲାଗେ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଆମେ ଭାରି ଭୟ କରୁଥିଲୁ । କିନ୍ତୁ ଏବେ ଆଉ ଭୟ ଲାଗୁନାହିଁ । ଏହା ଆମର ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ତା'ଛଡ଼ା ସେ ବି ତ ଆମର କିଛି କ୍ଷତି କରୁନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମେ ବା ଡରିବୁ କାହିଁକି ? ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ ସେହି ଭଗ୍ନ ବଙ୍ଗାଳୀ ଗୋଟିଏ ରଙ୍ଗାମହଲ

ଥିଲା । ପାର୍ଶ୍ବବର୍ତ୍ତୀ ରାଜାମାନେ ସେଠାରେ ନାନାପ୍ରକାରର ଅପକର୍ମ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟର କୌଣସି ଝିଅ ଘରଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିବାର ଖବର ପାଇଲେ, ରାଜାମାନେ ସେହି ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଆଣି ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି । ରାଜାମାନେ ସେମାନଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଲଗାଇ ରାଜ୍ୟର ବଛା ବଛା ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଆଣି ଏହି ରଜମହଲରେ ନାଚଗୀତ ସାଜକୁ ସୁରାପାନ କରି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଅମାନୁଷ୍ଟିକ ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି ।

ମୁଁ ବଣାଇଁରେ ଜଏନ୍ କରିବାବେଳକୁ ବସନ୍ତ କୁମାର ପଣ୍ଡା ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଆର. ଆଣ୍ଡ ବି. ଡିଭିଜନ୍‌ର ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । କିଛି ମାସ ପରେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଡ଼଼ ଦିଲ୍ଲିପ ଚନ୍ଦ୍ର ପଣ୍ଡା ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଆସିଲେ । ସେ ସମ୍ବଲପୁରର ବାସିନ୍ଦା । ସେ ଆସିବାବେଳକୁ ବଣାଇଁରେ ଥିବା ଏସ.ଡି.ଓ. ମହାବୀର ସାମନ୍ତରାୟଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଡ଼଼ ଶିଶିର କୁମାର ପତି ଆସିଥିଲେ । ସେ ବି ସମ୍ବଲପୁରର ବାସିନ୍ଦା । ତୃତୀୟରେ କୁଟିଣ୍ଡା ଓଭରସିୟର ଡ଼଼ କାଳିଚରଣ ବେହେରା ସମ୍ବଲପୁରୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଥିଲେ । ଦିଲ୍ଲିପ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ସମ୍ବଲପୁରୀ ମାନିଆ ପ୍ରବଳ ମାତ୍ରାରେ ଥିଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଦୁର୍ବଳତା ଥିଲା ।

ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ସେ ବଣାଇଁ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସି ମୋ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଲହୁଣୀପଡ଼ାଠାରୁ କଲେଜପୋଷି ଛକଦେଇ ବାରକୋଟ୍‌ଠାରେ ଏନ୍.ଏଚ୍.-୬କୁ ସଂଯୋଗ କରୁଥିବା ରାସ୍ତାକୁ ପରିଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ଶିଶିର ପତି ଏସ.ଡି.ଓ., ମୁଁ ଓ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ ଥିଲୁ । ପୂର୍ବରୁ କହିଛି ସେ ରାସ୍ତାର ସମସ୍ତ କାମ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା । କେବଳ ମେଟାଲିଙ୍ଗ୍ ଓ ପିଚୁ କାମ ବ୍ୟତୀତ ରାସ୍ତାର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ବରେ ମେଟାଲ ଗାଦି ଦେଖି ସେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା—“ଏସବୁ କେବେ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇଛି, କାମ କାହିଁକି ବନ୍ଦ ହୋଇଛି ?” ଏମିତି ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ । ଏସ.ଡି.ଓ.ଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଉଚିତ ମନେକଲି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପଣ୍ଡା ସାର୍ କହିଲେ, “ଦାସବାବୁ ଏସ.ଡି.ଓ. ନୁଆ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି, ଆପଣ କୁହନ୍ତୁ ?” ତେଣୁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଲି । ମୁଁ ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖୁଥିବା ରାସ୍ତାର ରୋଡ୍ ଚାର୍ଜ୍ (ଭୁଡିଡି) ତାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲି । ସେଥିରେ ରାସ୍ତାର ସମସ୍ତ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ କିଲୋମିଟରରେ କେଉଁଠି କଲରଟ୍, କେଉଁଠି ମାଇନର ବିଜ୍ କେଉଁଠି ମେଜର ବିଜ୍ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି ତା’ର ବି ସମସ୍ତ ସୂଚନା ନାନା ରଙ୍ଗଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ରାସ୍ତାର ସମସ୍ତ କଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ବୁଝାପଡ଼ିବ । କିଛି ବାଟ ଯିବାପରେ ପଣ୍ଡା ସାର୍ କହିଲେ,

ତାଳନ୍ତୁ ବାରକୋଟ୍, ତାକବଜାଳାରେ ବସି ଏସବୁ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ସେଠାରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା । ଖାଇସାରି ଟିକେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲେ । ତା’ ପିଇବାବେଳକୁ ରାସ୍ତା କାମ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହେଲା । ସାରକୁ ଭୂତିତ୍ରତି ଭଲରେ ବୁଝାଇ ଦେଲି । ମୋର ଅନୁଭବ ହେଲା ସେ ମୋ କଥା ଭଲରେ ବୁଝିପାରିଲେ ବୋଲି । ସବୁକଥା ସାରିବା ପରେ ସାର ବାହାରିଲେ ଫେରିବାକୁ ।

ଦିଲ୍ଲିପ ପଣ୍ଡା ଦେବଗଡ଼ର ବସନ୍ତ ନିବାସରେ ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ଥରେ ତାଙ୍କର ବଣାଇଁ ଗ୍ରସ୍ତ ସମୟରେ ସପ୍ତାକ ବସନ୍ତ ନିବାସରେ ରହିବାକୁ ଚାହିଁଲେ । ବସନ୍ତ ନିବାସ ଓ ଲଳିତବସନ୍ତ ସମ୍ବଳପୁର ତିଭିଜନ ଅଧୀନରେ ଥିବାରୁ ଆମେ ଦେବଗଡ଼ର ଏସ୍.ଡି.ଓ. ହରିହର ଦାଶଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ନିବାସକୁ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାମରେ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲୁ । ଏହାସହିତ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୋଷେୟା ଯୋଗାଡ଼ କରିଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ କହିଥିଲୁ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୋଷେୟା ଯୋଗାଡ଼ ହୋଇ ନ ପାରିବାରୁ ସେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଭଲ ରୋଷେୟା ଦେବାକୁ କହିଥିଲେ । ଦେବଗଡ଼ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ପଠାଇଥିବା ରୋଷେୟାକୁ ଗୋଟିଏ ପଇତା ପିନ୍ଧାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ତାକୁ କିଛି ସମୟ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଆଚରଣ ଓ ଚଳଣି ବିଷୟରେ ବୁଝାଇଥିଲୁ । ଲୋକଟି ଦେଖିବାକୁ ଗୋରା ଓ ସୁନ୍ଦର । ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଯେକେହି ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲି କହିବାରେ ମୋଟେ ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ଖାଲି ଯାହା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଚଳଣି ମେଳ ଖାଇଲେ ହେଲା । ସେ ଆମ କଥା ମାନି ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶରେ ରୋଷେଇ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଆମେ ମନେ ମନେ ଭୟ କରୁଥାଉ କାଳେ କେତେବେଳେ କଥାଟି ଧରା ପଡ଼ିଯିବକି ! କିନ୍ତୁ ମଝିରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସମସ୍ୟା ଉଠୁଜିଲା । ପଣ୍ଡାବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମଝିରେ ମଝିରେ ଯାଇ ରୋଷେଇ ଘରେ ତଦାରଖ କରୁଥାଆନ୍ତି । ସେ ଯେତେବେଳେ ରୋଷେଇ ଘରକୁ ପଶି ଯାଆନ୍ତି ଆମ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଶୁଖିଯାଏ । ଏମିତି ଏକ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ଆମେ କ’ଣ କରିବୁ ଭାବିପାରୁ ନ ଥିଲୁ । କେମିତି ଏ କାମ ଭଲରେ ଭଲରେ ସରିଯିବ ସେଥିପାଇଁ ବାଣେଶ୍ୱର ମହାଦେବଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ସ୍ମରଣ କରୁଥାଉ । ହେ ପ୍ରଭୁ ! ଏ ମହା ବିପଦରୁ ରକ୍ଷାକର । ଯାହା ଯେମିତି ହେଉ ଭଗବାନଙ୍କ କରୁଣାରୁ ରୋଷେଇ ଓ ଖୁଆପିଆ ଭଲରେ ଭଲରେ ହେଇଗଲା ।

ଖାଇସାରି ସମସ୍ତେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଆମେ କେହି ରାତିରେ ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇପାରି ନ ଥିଲୁ । ସକାଳ ହେଲା । ଜଳଖିଆ ଖାଇସାରି ପଣ୍ଡା ସାର ମୋତେ

ତାକିଲେ । କ’ଣ କରିବି ! ସାର୍ କ’ଣ ଜାଣିଦେଲେ କି ଆଉ ? ଧରାପଡ଼ିଯିବା ଭାବି ଭୟ କରି । ପତିବାବୁକୁ ମଧ୍ୟ ତକାଗଲା । କହିଲେ କାଗଜ କଲମ ଧରି ଯିବାପାଇଁ । କହିଲେ, ଲେଖା ମୋର ଜନ୍ମପେକ୍ସନ୍ ନୋଟ୍ । କାହାକୁ ତାକୁଛଡ଼ି ମୁଁ ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ଦେଖୁଲି ମୋତେ ଇସାରା ଦେଇ ଲେଖିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି । ସେତିକିବେଳକୁ ମୁଁ ଧରାପଡ଼ିଯିବା କଥାକୁ ଭାବି ଭୟରେ ଥରୁଥାଏ । ସେ ଜଂରାଜୀରେ ତାକିଲେ ଓ ମୁଁ ଲେଖିଚାଲିଲି । ଲେଖିବା ସମୟରେ ଭୟରେ ମୋର କଲମ ରହିଯାଉଥିବାରୁ ସେ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ । ମଝିରେ ମଝିରେ କଷ୍ଟିଆ ଶବ୍ଦର ବନାନ ମଧ୍ୟ କହି ଦେଉଥିଲେ । ଲେଖା ସରିଲା, ମୋ ଦେହରୁ ଝାଳ ବାହାରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେମାନେ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଫେରିଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ଗଲା ସମୟରେ ପଣ୍ଡା ସାରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ରୋଷେୟାକୁ ପାଖକୁ ଡାକି ଖୁସିରେ ବକ୍ସିସ୍ ଦେଲେ । ଗଲାବେଳେ କହିବାକୁ ଭୁଲି ନ ଥିଲେ ଯେ, କାଲି ରାତିରେ ରୋଷେଇଟି ଭାରି ଭଲ ହୋଇଥିଲା । ଏମିତି ଏକ ବିରାଟ ଅସତ୍ୟର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ଜଣଙ୍କ ଧାର୍ମିକ ଭାବନାରେ ବିଶ୍ୱାସଯାତକତା କରିଥିବା ଯୋଗୁ ମୁଁ ମୋ ନିଜକୁ ବାରମ୍ବାର ଧକ୍କା କରୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ ଯେ, ମହାଭାରତରେ ଧର୍ମରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଘଟଣାକୁ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମାର୍ଗଦର୍ଶନରେ କହିଲେ, “ନରେ ବା ଗୁଞ୍ଜରେ ଅଶ୍ୱଥମା ହତ”, ସେପରି ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଘଟଣାର ସମାଧାନ ନିମନ୍ତେ ଏହା କରିଛି ।

ଥରେ ମୁଁ ମୋ ମାସରେ ଖଣ୍ଡାଧାର ରାସ୍ତାକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି କାମ ଶେଷକରି ଲଲେଇ ଘାଟରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ସମୟ ପ୍ରାୟ ଅଡ଼େଇଟା ହୋଇଥିବ । ପ୍ରବଳଖରା ଓ ଗରମରେ ଦେହ ପୋଡ଼ି ଯାଉଥାଏ । ଦେଖୁଲି ଘାଟରେ କେହି ନାଉରିଆ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ବାର-ତେର ବର୍ଷର ବାଳକ ତା’ର ହୁଲିଡ଼ଜାଟି ଧରି ଖେଳୁଛି । ପିଲାଟିକୁ ପଚାରିଲି ଆରେ ବାବୁ ! ତୁ ତଜା ଚଳାଇ ପାରୁଛୁ ? ସେ ହଁ ଭରିବାରୁ ପ୍ରଭୁ ବାଣେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ତା’ ତଜାରେ ବସିଲି । ମନରେ ଅହେତୁକ ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କା । ତଜାରେ ମୋର ସାଜକେଲକୁ ଲଦିଦେଇଥିଲି । ତଜା ଚାଲିଲା । ସେ ସମୟରେ ନଦୀରେ ସ୍ରୋତ ଓ ପାଣି କମ୍ ଥିଲା । କିଛିବାଟ ଗଲାପରେ ତଜାରେ ପାଣି ପଶିବାରୁ ତଜାଟି ନଦୀରେ ବୁଡ଼ିଗଲା । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ନଦୀ ଭିତରେ ପଡ଼ିଗଲି । ମୋ ପୋଷାକ ସବୁ ଓଦା । ଚପଲ ପାଣିରେ ଭାସିଗଲା । ପିଲାଟି ସହିତ ମିଶି ସାଜକେଲଟିକୁ ପାଣିରୁ ବାହାର କରି କୁଳକୁ ଆଣିଲା । ତାକୁ କିଛି ପଇସା ଦେଇ ଘରକୁ ଫେରିଲି । ଯେତେବେଳେ ଭୋକ ଓ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପ୍ରବଣ ଖରାବ ତାଟି ।

ପାଦତଳ ତତଲା ବାଲିରେ ପୋଡ଼ି ପକାଉଥାଏ । ସେଥିରେ ପୁଣି ଶୁଖିଲା ବାଲିରେ ସାଇକେଲକୁ ଗଡ଼ାଇ ଗଡ଼ାଇ ଆଣିବାର ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ସେ କଥା କହିଲେ ନ ସରେ । ଘରେ ପହଞ୍ଚିବାବେଳକୁ ମୋ ପାଦରେ ଫୋଟକା ହୋଇସାରିଥାଏ । ବାଲିର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ତାତିରେ ଗୋଡ଼ ପୋଡ଼ାଜଳା କରୁଥାଏ । ଭୂମକେଲା ତଙ୍ଗା ଘାଟଟି ବଣାଇଁ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ଅଧୀନରେ ପରିଚାଳିତ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଘାଟ ନିଲାମ ହୁଏ । ତା'ର ପରିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ଠିକାଦାର ନିଯୋଜିତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ପ୍ରତିବର୍ଷ ବଣାଇଁର ଜଣେ ବାସିନ୍ଦା ସେହି ଘାଟର ନିଲାମ ଧରିଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଜଣେ ଆଦିବାସୀ ଯୁବ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କୁ ସରକାରୀ ନିୟମ ଅନୁଯାଇ ଘାଟର ନିଲାମ ଦିଆଗଲା । ଇଂ. ମହନ୍ତ ଲହୁଣୀପଡ଼ା ପାଖାପାଖି ଗାଁର ବାସିନ୍ଦା ଥିଲେ । ନଦୀଟି ବଣାଇଁ ପଟକୁ ଅଧିକ ଗଭୀର ଥିଲା । ନଭେମ୍ବର ମାସବେଳକୁ ବଣାଇଁ ପଟକୁ ନଦୀରେ ପାଣିଥାଏ ଏବଂ ଭୂମକେଲା ଘାଟ ପାଖଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଖିଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ଭୂମକେଲାର ଶୁଖିଲା ନଦୀରେ ତାଳପତ୍ର, ମାଟିବାଲି ଓ ମୋରମ ପକାଯାଇ ଗୋଟିଏ ଆସ୍ଥାୟୀ ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ କରାଯାଏ । ଆଉ ବଣାଇଁ ପଟରେ, ଯେଉଁଠାରେ ପାଣିଥାଏ ସେପଟେ ତିନୋଟି ତଙ୍ଗାକୁ ଯୋଡ଼ି ଗୋଟିଏ ଭାସମାନ ପୋଲରାସ୍ତା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ଏହି ରାସ୍ତା ହୋଇସାରିବା ପରେ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ଏସ୍.ଡି.ଓ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପରେ ଏହା ଉପରେ ଗାଡ଼ି ମଟର ଯାତାୟତ କରିପାରିବ ବୋଲି ସେ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଦେବାପରେ ଯାଇ ସାଧାରଣ ଜନତା ଯିବାଆସିବା କରନ୍ତି । ଏହି ରାସ୍ତାରେ ଦୁଇଟକିଆଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଚାରିଟକିଆ ଯାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବାଆସିବା କରିଥାଏ । ପ୍ରଥମ କରି ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ଗାଡ଼ି ରାସ୍ତାଟିର ଶୁଭାରମ୍ଭ କରେ ।

ରାସ୍ତାର ଶୁଭାରମ୍ଭ ହୋଇଯିବା ପରେ ଇଞ୍ଜିନିୟର, କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ମହନ୍ତବାରୁ ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଜଳପାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ । ସେହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ବଣାଇଁର କେତେକ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ସମସ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଲହୁଣୀପଡ଼ାରୁ ବଡ଼ବଡ଼ ଦାମିକା ରସଗୋଲା, ଖିରା ସହିତ ଅନାନ୍ୟ ବହୁ ପ୍ରକାରର ମିଠାଏ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଇ ଅତିଥିମାନଙ୍କୁ ଆପ୍ୟାୟିତ କରାଯାଉଥିଲା । ତିସେମ୍ବର ମାସର ଶୀତୁଆ ସନ୍ଧ୍ୟା । ନିର୍ମଳ ଆକାଶ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି ଭାସାତଙ୍ଗା ଉପରେ ବସି ନଦୀର ଏକୂଳ ସେକୂଳ ହୋଇ ଘୁରିବୁଲୁଥାଉ । ଧୀରେ ଧୀରେ ସଞ୍ଜ ନଇଁ ଗାଡ଼ିର ଆଗମନ ହେଲା । ତା'ରି କୋଳରେ ସବୁ ଅନ୍ଧାର ମିଳେଇଗଲା । ପୋଲରେ ବସିଥିବା ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ମିଠା ଖାଇବାରେ ମସଗୁଲ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସେହି ସ୍ବଚ୍ଛ ନିର୍ମଳ ଜହ୍ନ ରାତିକୁ, ନୀଳ

ପାଇ ଆସୁଥିଲେ । ବାକିଆ ଅର୍ଥ ସେ ଏକକାଳୀନ ପାଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ଜଗତସିଂହପୁର ଘରଟିକୁ ତିଆରି କରିପାରିଥିଲେ ।

୧୯୨୪ ମସିହାରେ ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭୟଙ୍କର ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ବଙ୍ଗଳାରୁ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହୋଇ ସର୍ବସ୍ୱ ହରାଇ ତଡ଼ାଖାଇ ପଳାଇ ଆସୁଥିବା ହିନ୍ଦୁ ଶରଣାର୍ଥୀଙ୍କ ଟ୍ରେନ ଅଟକିଲା ରାଉରକେଲା ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ । ସେମାନେ ଯାଉଥିଲେ ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟ । ସେମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଓ ଶୋକାକୁଳ ପରିସ୍ଥିତି ଦେଖି ହିନ୍ଦୁ ଓ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନମାନେ ସଫଟବଦ୍ଧ ଭାବେ ସ୍ଥାନୀୟ ମୁସଲମାନଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କଲେ । ଏଥିରେ ଶହ ଶହ ମୁସଲମାନ ଭାଇମାନେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ସବୁ ଲୁଟ୍‌ପାଟ ହୋଇଗଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ନାଁରେ ଟ୍ରକରେ ବୋହିଆଣି ବଣାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୁରୁଣ୍ଡିଆ ବ୍ଲକ୍‌ର ଗୋଟିଏ ଜଙ୍ଗଲରେ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ହତ୍ୟା କରାଗଲା । କୁହାଯାଏ ଯେ ଏସବୁ କାର୍ଯ୍ୟର ପୁରୋଧା ଥିଲେ ରାଉରକେଲାର ନାମି ଦାମୀ ହୋଟେଲର ଜଣେ ମାଲିକ । ସେ ପୁଣି ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ । ଏହି ସମୟରେ ବଣାଇଁଗଡ଼ରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ମୁସଲମାନ ପରିବାରକୁ ନିଜର ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ସାହସର ସହିତ ସେମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଯୋଗାଇ ଦେଇପାରିଥିଲେ ବଟବାବୁ । ୧୯୨୪ ମସିହାରେ ମୁଁ ସମ୍ବଲପୁରରେ ଥିବା ସମୟରେ ଦଙ୍ଗା ହୋଇଥିଲା । ସେବେ କେବଳ ଏଭଳି ଦଙ୍ଗା ବିଷୟରେ ଯାହା ଶୁଣିଥିଲି ମାତ୍ର । ସେବେ ବେହେରାବାବୁ ଜଣେ ମୁସଲମାନ ପରିବାରର ଛୋଟ ପୁଅ ‘ପିଆକୁ’କୁ ତାଙ୍କ ବସାରେ ଦଙ୍ଗା ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୁଚାଇ ରଖିଥିଲେ । ୧୯୨୫ ମସିହାରେ ମୁଁ ବଣାଇଁଗଡ଼କୁ ଆସିବା ପରେ ମୋର ବନ୍ଧୁ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ ଓ ନୃସିଂହ ବେହେରାଙ୍କଠାରୁ କିଛି ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଥିଲି । ପିଆକୁର ମା’ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ୍ଷ ଭାବେ ମୁଁ ଏହି ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଶୁଣିଛି । ସେ ଯେତେବେଳେ ଏ ବିଷୟରେ କହୁଥିଲେ କାନ୍ଦି ପକାଉଥିଲେ । ପିଆକୁର ମା’ ମୁସଲମାନ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ କିନ୍ତୁ ଚାଲିଚଳନ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ପରି । ସେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଆମ ବସାକୁ ଆସି ଗପସପ କରନ୍ତି ।

ବଟକୃଷ୍ଣବାବୁ ଜଣେ ଶିକାରୀ । ତାଙ୍କର ଶିକାର କରିବାରେ ବହୁତ ସୌକ୍ଷ୍ମ ଥାଏ । ବେଳେବେଳେ ସେ ପାଖ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଶିକାର କରିବାକୁ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ମୋତେ, ନାୟକ ବାବୁ ଓ ଏସ୍.ଡି.ଓ.ଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି । ସେ ଜଙ୍ଗଲରେ କିପରି ବନ୍ଧୁକ ଚାଳନା କରି ଶିକାର କରନ୍ତି ତାହା ମୁଁ ଦେଖିଛି । ହରିଣ, ଠେକୁଆ,

ସମ୍ଭର, କୁଟୁରା ଭଳି ଜୀବଙ୍କୁ ଶିକାର କରିବାର ମୁଁ ଦେଖୁଛି । ଶିକାର କରିଥିବା ମାଂସକୁ ସେ ବଣାଙ୍ଗର କେତେକ ଅଫିସର ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରକୁ ପଠାଇ ଥାଆନ୍ତି ଆଉ ସତର୍କ କରାଇ କହିଥାନ୍ତି ଯେ ଏ କଥା କାହାରିକୁ ନ କହିବା ପାଇଁ । ମୋତେ ଏସବୁ ଜଙ୍ଗଲୀ ମାଂସ ଖାଇବାକୁ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗେନାହିଁ । ଶିକାର ସମୟର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ ।

ଆମ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର କର୍ମଚାରୀମାନେ ଜାନୁଆରୀ ୨୬ ଓ ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ତାରିଖରେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀ କୂଳରେ ଥିବା ତାଙ୍କ ବଙ୍ଗଳାରେ ଭୋଜି କରନ୍ତି । ଥରେ ଜାନୁଆରୀ ୨୬ ତାରିଖରେ ବଙ୍ଗଳାରେ ଭୋଜି ହେଉଥିବା ସମୟରେ କିଛି ପଣାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ସେ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିଲେ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ । ସେଦିନ ଆମ ନାୟକବାବୁଙ୍କ ପିଅନ୍ ରୋଷେଇ କରୁଥିଲା । ପଟ୍ଟନାୟକବାବୁ, ନାୟକବାବୁ, ପତିବାବୁ ଓ ମୁଁ ମିଶି ରୁମ୍‌ରେ ତାସ ଖେଳୁଥିଲୁ । ସେତିକିବେଳେ ପଣା ଆସିଲା, ସମସ୍ତେ ପିଇଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେଥିରୁ କିଛି ପଣା ପିଇଥିଲି । କିଛି ସମୟ ପରେ ରୋଷେଇ ସରିଲା । ଖୁଆପିଆ ହେଲା । ସେଦିନ ଥାଏ ସୋମବାର । ମୁଁ ଆମିଷ ଖାଏ ନାହିଁ । ସାଧା ଆଇଟମ୍ ବହୁତ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ମୁଁ ଟିକେ ଅଧିକା ଖାଇ ଦେଇଥିଲି । ଖାଇବାର କିଛି ସମୟ ପରେ ମୋର ପେଟ ଫୁଲିଗଲା ପରି ଲାଗିଲା । ମୋତେ ଭଲ ନ ଲାଗିବାରୁ ମୁଁ ଶୋଇଗଲି । ବେଶୀ ଖରାପ ଲାଗିବାରୁ କ୍ୟାସିୟର ପଟ୍ଟନାୟକବାବୁଙ୍କୁ ଡକାଇ ମୋ ଦେହ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ବୋଲି କହିଲି । ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇଥାଏ, ହାତଗୋଡ଼ ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଥାଏ । ପଟ୍ଟନାୟକବାବୁ ମୋ ବିଷୟରେ ପତିବାବୁ ଓ ନାୟକବାବୁଙ୍କୁ କହିବାକୁ ଯିବାବେଳକୁ ସେମାନେ ନିଶାରେ ଇଆଡୁ ସିଆଡୁ କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ ଗପୁ ଥାଆନ୍ତି । ଦେହ ବହୁତ ଖରାପ ଲାଗିବାରୁ ସେ ମୋତେ ଆମ ବଙ୍ଗଳା ପାଖରେ ଥିବା ଜଣେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ନିକଟକୁ ନେଲେ । କିନ୍ତୁ ରାତି ଅଧିକ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ସେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ । ମୋତେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନେଇଗଲେ । ସେ ସମୟରେ ଡାକ୍ତର ତାଙ୍କ ବସାରେ ନ ଥିଲେ । ପାଖରେ ଥିବା ଜଣେ ମହିଳା ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଡାକିବାରୁ ସେ ଭୟରେ କବାଟ ଖୋଲିଲେ ନାହିଁ । ସେ ବିବାହ କରି ନ ଥିଲେ ଓ ନିଜ ଭଉଣୀ ସହିତ ରହୁଥିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଡାକ୍ତର ଚୌଧୁରୀ ଜଳିଡ଼ି ଆସିବାରୁ ମୋର ଚିକିତ୍ସା କରାଗଲା ଓ ପରେ ମୋତେ ବସାରେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଦେହ ମୋର ସୁସ୍ଥ ହୋଇଯିବା ପରେ ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି କି ନାୟକବାବୁ ପଣାରେ ଭାଙ୍ଗ ମିଶାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଏପରି ଏକ ଭୁଲ କାମ କରିଥିବାରୁ ନାୟକବାବୁ ଦୁଃଖପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ବଳରାମ ରାଉତ, ଓ.ଏ.ଏସ୍. ବଣାଇଁର ସିଜିଲ୍ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବଦଳି ହୋଇଯିବା ପରେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ମିଶ୍ର, ଆଇ.ଏ.ଏସ୍. ଅଫିସର ବଣାଇଁକୁ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ମୋ ବୋଉ ପ୍ରାୟତଃ ମୋ ପାଖରେ ରହୁଥିଲା । ମୁଁ ବଣାଇଁରେ ରହୁଥିବା ସମୟରେ ମୋର ଶାଳୀ ନିରୁପମା ଦାସ (ଖୁଆ) ସମ୍ବଲପୁରରେ ବି.ଏଡ୍ କରୁଥାଏ । ମଝିରେ ମଝିରେ ସେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସୁଥିଲା । ବୋଉ, ଖୁଆ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ମୁଁ ରାଉରକେଲା ବେଦବ୍ୟାସ, ଦେବଗଡ଼ର ପ୍ରଧାନପାଟ ଜଳପ୍ରପାତ, ଖଣ୍ଡାଧାର ଜଳପ୍ରପାତ, ବସନ୍ତ ନିବାସ, ଲଳିତ ବସନ୍ତ ପରି ଅନେକ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ବୁଲାଇ ନିଏ ।

ବଣାଇଁରେ ରହିବା ସମୟ ଭିତରେ ମୋର ଦୁଇଟି କନ୍ୟା ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରଥମଟି ୧.୧୨.୧୯୬୬ ମସିହାରେ ମାର୍ଗଶୀର ମାସର ପ୍ରଥମ ମାଣବସା ଗୁରୁବାର । ତାଙ୍କ ନାମ ରଖିଲୁ କୁନିଝିଅ । ପଞ୍ଜିକୃତ ନାମ ଲୀନା ଦାସ । ତା'ର ରାଶି ନକ୍ଷତ୍ର ୭/୪ ପୁନର୍ବଶୁ, କର୍କଟ । ଦ୍ଵିତୀୟ କନ୍ୟାଟି ଭୂମିଷ୍ଠ ହୋଇଥିଲା ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ ଦିନ । ୧୯୬୮ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ପନ୍ଦର ତାରିଖ ଗୁରୁବାର । ତା'ର ରାଶି ନକ୍ଷତ୍ର ୨/୧, ଦ୍ଵିଜା-ମେଷ । ସ୍ଵାଧୀନତା ଦିବସରେ ଓ ହରିଜନ୍ମରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବାରୁ ତା'ର ନାମ ରହିଥିଲା ସ୍ଵାଧୀନା ।

ବଣାଇଁରେ ଭଲ ପନିପରିବା ମିଳେ । ସେଠାରେ ଯେଉଁ ପରିବା ଉତ୍ପାଦନ ହୁଏ ତାହା ସାମ୍ବାହିକ ହାଟରେ ବିକ୍ରୀ ହୁଏ । ସେଠିକା ଚାଉଳର ଭାତ ବହୁତ ସ୍ଵାଦିଷ୍ଟ । ସେହି ଚାଉଳକୁ ‘କାନ୍ଦରାଝାଲି’ ଚାଉଳ ବୋଲି ସେମାନେ କୁହନ୍ତି । ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀରେ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ବହୁତ ପରିମାଣରେ ଧରାହୁଏ । ସେ ମାଛ ଭାରି ମିଠା । ସେହି କାରଣରୁ ଆମେ ସେ ମାଛ ଖାଇବାକୁ ବହୁତ ଆଗ୍ରହ କରୁ । ତେଣୁ ସେଠିକାର ଗୋଟିଏ ‘ଝରା’ ପରିବାରକୁ ମାଛ ଦେବାକୁ ନାଗୁଆ କରିଦେଇଥାଉ । ସୋମବାର ଓ ଗୁରୁବାରକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଦିନମାନଙ୍କରେ ସେ ମାଛ ଆଣିଦିଏ । ମୋ ପରି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ବି ମାଛ ଖାଇବାକୁ ବହୁତ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ମାଛ ନାଗୁଆ ପରିବାରକୁ ବର୍ଷକୁ ଖଣ୍ଡେ ଶାଢ଼ି ଓ ଗୋଟିଏ ଧୋତି ଦିଆଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଯେବେ ମାଛ ଦିଅନ୍ତି ତାହାର ଉପଯୁକ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଇଦିଆଯାଏ ।

ବଣାଇଁର ପର୍ବପର୍ବାଣୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଚଇତି ପର୍ବ ଓ ଦଶହରା ପର୍ବ ଖୁବ୍ ଧୂମ୍‌ଧାମ୍‌ରେ ପାଳନ କରାଯାଏ । ଦଶହରା ଅପେକ୍ଷା ସେଠାରେ ଚଇତି

ପର୍ବକୁ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଏ । ତେଣୁ ସେହି ପର୍ବକୁ ଜାକଜମକରେ ପାଳନ କରାଯାଏ । ଏହି ଉତ୍ସବଟି ଚକ୍ରତ୍ର ମାସସାରା ପାଳନ କରାଯାଏ । ସେହି ସମୟରେ କଟକ ଜିଲ୍ଲାରୁ ବହୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅପେରା ପାର୍ଟି ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଲୋକମାନଙ୍କର ମନୋରଞ୍ଜନ କରନ୍ତି ।

ମହିଳା ତାଳୁର ବିଧିକା ସରକାରଙ୍କ ବଦଳି ହୋଇଯିବା ପରେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଶୁଶୀଳା ଦେବୀ ଆସିଲେ । ସେ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ବିଜ୍ଞାନପୁର ପରିବାରର । ତାଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କ ଛୋଟ ପୁଅ ବବୁଲ, ଚାକରାଣୀ ଓ ଗୋଟିଏ ଆଲସିସିଆନ୍ କୁକୁର ରହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ତାଳୁର । ଶୁଶୀଳା ଦେବୀ ତାଙ୍କ ତାଳୁରୀ କାମ ସାରି ପ୍ରାୟତଃ ଆମ ବସାକୁ ବୁଲିବାକୁ ଆସନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବସା ଓ ଆମ ବସା ମଧ୍ୟରେ ଆମ କ୍ୟାସିୟରଙ୍କ ବସା । ଏହିପରି ଯିବାଆସିବା ଦ୍ୱାରା ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କର ଭଲ ଦୋସ୍ତି ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେଠାରେ ମୋର ରହିବା ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ କେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋର ବଦଳି ଆଦେଶ ଆସିଯିବ ଭାବି ମୁଁ ମୋର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଗାଁରେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଆସିଲି । ସେ ସମୟକୁ ମଧୁ ବୋଲି ମୋ ପିଅନ୍ ଓ ଶଶ୍ୱର ମହନ୍ତ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପିଲା ଥିଲା । ପିଲାମାନେ ଗାଁରେ ଥିବା ସମୟରେ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ମିଳିଲା କି, ମୋ ସାନଝିଅ ସ୍ୱାଧୀନାର ଦେହ ବହୁତ ଖରାପ । ମୋତେ ଏ ଖବର ମିଳିବା ପରେ ବହୁତ ଖରାପ ଲାଗିଲା । ତେଣୁ ତୁରନ୍ତ ମୁଁ ଛୁଟି ନେଇ ଗାଁକୁ ବାହାରିଲି । ମୋ ବଡ଼ଭାଇ ସେତେବେଳକୁ କଟକ ବକ୍ସିବଜାର ପୋଲିସ୍ ହେଡ଼କ୍ୱାର୍ଟରରେ କାମ କରୁଥାଆନ୍ତି । ମୁଁ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲି । ଭାଇଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଘଟଣା କହିଲି । ଦିନ ତିନିଟା ବେଳକୁ ଗାଁକୁ ବାହାରିଲି । ସେତେବେଳକୁ ଆକାଶ ଘନ ଅନ୍ଧକାର ଘୋଟି ବର୍ଷା ଆସିବାର ସୂଚନା ମିଳୁଥାଏ । ଏହା ଦେଖି ଭାଇ ଓ ଭାଉଜ ମୋତେ ବାରଣ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ଗାଁକୁ ଯିବାକୁ କଟକ ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡକୁ ବାହାରିଗଲି । ସେ ସମୟରେ କଟକ ରେଳଷ୍ଟେସନ ପାଖରେ ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡ ଥିଲା । ମୁଁ ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚିବାବେଳକୁ ମେଘ ପବନ ଘୋଟିଆସୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ମୁଁ କଟକ ମାଛଗାଁ ବସରେ ବସିସାରିଥିଲି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକି ମୁଁ ବସରେ ନାରବରେ ବସି ଗାଁକୁ ଫେରିଲି । ଜଗତସିଂହପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ସେଠାରେ ଦୋକାନ ବଜାର ସବୁ ବନ୍ଦ ହୋଇସାରିଥାଏ । ଏତେ ପବନ ହେଉଥିଲା ଯେ, ଗଛମାନଙ୍କରୁ ତାଳପତ୍ର ସବୁ ଛିଣ୍ଡି ପଡୁଥିଲା । ଗାଡ଼ି ଅଟକିଲା । ସେଠାରେ

ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଭାବିଲି କ'ଣ କରିବି । ମନରେ ଆସିଲା, ଛୁଆଟାର ଯଦି ବେଶି କିଛି ଦେହ ଖରାପ ହୋଇଥିବ ତେବେ ତା'ର ମା' ତାକୁ ମାମୁଁ ଘରକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଆଣି ଆସିଥିବ । ପୁଣି ଭାବିଲି ନା ! ସେ ଗାଁରେ ଥିବ । କାରଣ ସେଦିନ ଥିଲା ଧବଳେଶ୍ବର ମହାଦେବଙ୍କର ବଡ଼ ଓଷା । ବିବାହ ପରଠାରୁ ଏହି ଓଷାକୁ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ପାଳନ କରୁଥିଲା । ଶେଷରେ ନିଷ୍ଠରି ନେଲି ଗାଁକୁ ଯିବି । ରାସ୍ତା ସବୁ ଶୁନ୍‌ଶାନ୍ । ମୁଁ ଆସୁଥିବା ବସରେ ଆମ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରାୟ ଛଅ ସାତଜଣ ଯାତ୍ରୀ ଥିଲୁ । ବସ ବାଲିକୁଦା ମସଜିଦ୍ ନିକଟସ୍ଥ ବାଉରୀବନ୍ଧୁ କାଠଗୋଲା ନିକଟରେ ଅଟକିଲା । ବର୍ଷା କିଛି ମାତ୍ରାରେ କମି ଯାଇଥାଏ । ବସରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦେଖିଲି ସେଠାରେ ବାଉରୀବନ୍ଧୁ ସାର୍ ଅଛନ୍ତି । ସେ ମୋର ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ । ମୋତେ ଦେଖି ପଚାରିଲେ—“ହଇରେ ତୁ ଏ ସମୟରେ !” ମୁଁ ସାର୍‌ଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ନମସ୍କାର କଣାଇଁ ମୋର ସମସ୍ତ ଘଟଣା କହିଲି । ତା'ପରେ ଗାଁ ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲି । ସମୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ଛଅ କି ସାତଟା ହେବ । କିନ୍ତୁ ମେଘ ବର୍ଷା ଯୋଗୁଁ ରାତି ଅନେକ ପରି ଲାଗୁଥାଏ । ପାଖରେ ମୋର ଗୋଟେ ଆଚାଟି, ତା'ଢିତରେ ପ୍ୟାସ୍‌ସାର୍ଟ, ସିଗାରେଟ୍, ଦିଆସିଲି ଓ ଗୋଟେ ବଡ଼ ଟର୍ଟ ଲାଇଟ୍ ଥାଏ । କାଠଗୋଲାଠାରୁ ଆମ ଗାଁ ପ୍ରାୟ ଚାରି କିଲୋମିଟର ହେବ । ପାଖରେ ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲ । ଗାଁକୁ ସେ ସମୟରେ ଭଲ ରାସ୍ତା ନ ଥିଲା । ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ମୁସଲମାନ ବସ୍ତି ଓ ବାଉଁଶ ବଣ । ବର୍ଷା ପବନ ଯୋଗୁଁ ବାଉଁଶ ସବୁ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ମାଡ଼ି ଆସିଥାଏ । କଷେମକ୍ଷେ ସେସବୁକୁ ଆଡ଼େଇ ଆଡ଼େଇ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଲି । ଅନ୍ଧାରରେ କିଛି ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଉ ନ ଥାଏ । ଏପରି ଅସୁବିଧାରେ ମୁଁ ଆସି ନାଗପୁର ଗାଁ ପାଖ ଜାଗୁଲେଇ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ସେଠାରେ ମା'ଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି କିଛି ସମୟ ଅଟକିଲି । ହାତରେ ଟର୍ଟ ଓ ଆଉ ଗୋଟେ ହାତରେ ଆଚାଟି ଧରି ମୁଁଠିରେ ରୁମାଲଟିକୁ ବାନ୍ଧି ଆଗକୁ ଚାଲିଲି । ଯିବାବେଳେ ମୋ ସ୍କୁଲ ସମୟର ସମସ୍ତ କଥା ମନେ ପଡୁଥାଏ । ପାଟଣା ଗାଁର ତାଳଗଛ ଦେଖିଲେ ମନରେ ଭୟ ଆସୁଥିଲା । ତା'ପରେ ଆମ ଗାଁ ମଶାଣି, ଯାହାକୁ କି କଷ୍ଟଦଣ୍ଡା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଆମ ପରିବାରର କୌଣସି ଲୋକ ମରିଗଲେ ଏହି ମଶାଣିରେ ତାଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ଜଳିଥାଏ । ତା'ପରେ ମାଇନର ସ୍କୁଲ । ମୁଁ ସେହି ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢୁଥିଲି । ସ୍କୁଲ ପରେ ମଲରା ପୋଖରୀ ଆଉ ତାକୁ ଲାଗି ମଲରାଦଣ୍ଡା । ଏହି ଦଣ୍ଡା ଏକ ଭୟଙ୍କର ଜାଗା । ବର୍ଷା ହୋଇଥିବାରୁ ବର୍ଷା ପାଣି ସବୁ ନାଳରୁ ଯାଇ ପୋଖରୀରେ ପଶୁଥାଏ । ସେହି ଉଠା ପାଣିରେ ମାଗୁର ମାଛମାନେ ଲାଜୁଡ଼ ବାଡ଼େଇ ଧାଡ଼ିବାନ୍ଧି ପାଣିର ପ୍ରତିକୂଳ ସ୍ରୋତରେ

ଉଠୁଥିବାର ଦେଖାଗଲା । ମୁଁ ଲୋଭ ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ମୋ ପିନ୍ଧା ଯୋତାରେ ବାଡ଼େଇବାକୁ ଲାଗିଲି । ମାଛ ତ ମଲାମାହିଁ କିନ୍ତୁ ପାଣି ଭିତରେ ଆଗାତି ଓ ଟର୍ଚ୍ଚ ପଡ଼ିଗଲା । କ’ଣ କରିବି ଭୟ ଲାଗୁଥାଏ । ପିଲାଦିନର ଭୂତପ୍ରେତଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଥାଏ । ସାହସର ସହିତ ଆଗାତି ଓ ଟର୍ଚ୍ଚଟିକୁ ପାଣିରୁ ଆଣିଲି । ଭାଗ୍ୟ ଭଲ ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଟର୍ଚ୍ଚଟି ଜଳିଲା ।

ଗାଁ ଠାକୁରାଣୀ କାଉଶୁଣୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଆସିଗଲା । ମା’ଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆଟିଏ ମାରି ଗାଁ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲି । ସେତେବେଳକୁ ଗାଁ ପୁରାପୁରି ଶୂନ୍ୟ ଥିଲା । ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ବୋଉ ବାଣ୍ଟ କବାଟ ଖୋଲିଲା । ବୋଉ ଦେଖୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସମସ୍ତ କଥା କହିଲା । ତୁକୁନା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଧରି ଜଗତସିଂହପୁର ବାପଘରକୁ ସକାଳୁ ଯାଇଛି ବୋଲି କହିଲା । ସେଦିନ ରାତିରେ ବଡ଼ଓଷା ପାଇଁ ପଣା ହୋଇଥିଲା । ପଣା ପିଇ ଶୋଇଗଲି ଓ ତା’ ପରଦିନ ଜଗତସିଂହପୁର ବାହାରିଗଲି । ଦେଖିଲି ଝିଅ ଦେହ ଭଲ ଅଛି । ଝିଅର ଦେହ ଭଲ ହୋଇଯିବାରୁ ମୁଁ ବଣାଇଁ ଫେରିଗଲି । ବଣାଇଁରେ ମୋ ପିଲାମାନେ ନ ଥିବାବେଳେ ପିଅନ୍ ମଧୁ ଓ ଈଶ୍ବର ମୋର ବହୁତ ଯତ୍ନ କରୁଥିଲେ । ଏପରିକି ଡାକ୍ତରାଣୀ ଶୁଶୀଳା ଦେବୀ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ବଣାଇଁରୁ ମୋର ଭୁବନେଶ୍ବର କ୍ୟାପିଟାଲ କନଷ୍ଟ୍ରକସନ ଡିଭିଜନ ଦୁଇକୁ ବଦଳି ହେବାରୁ ମୁଁ ଇଂ ଭୁବନେଶ୍ବର ପ୍ରଧାନଙ୍କୁ ସେଠିକାର ଦାୟିତ୍ବ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ଜିନିଷପତ୍ର ଧରି ୧୯୭୦ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସ ୨୩ ତାରିଖରେ ବଣାଇଁ ଛାଡ଼ିଲି । ସେଠାରେ ରହିବାର ଆନନ୍ଦ ମୋ ବଦଳି ପରେ ବି ଖୁବ୍ ମନେପଡ଼ିଲା । କାରଣ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ସେ ଯାଗାକୁ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲି ସତ, ହେଲେ ସେହି ସ୍ଥାନଟି ମୋତେ ଏପରି ମଧୁରତା ଦେଲା ଯେ ମୋର ସବୁଠାରୁ ସେ ଜାଗାଟି ଅତି ପ୍ରିୟ ହୋଇଗଲା । ସେଠାରେ ମୋର ବହୁତ ଘଟଣା ଦୁର୍ଘଟଣା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି କେଜାଣି ସେ ସ୍ଥାନଟି ମୋତେ ବହୁତ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ବଣାଇଁ ଛାଡ଼ିବା ସମୟରେ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବାଣେଶ୍ବର ମହାଦେବଙ୍କୁ କୋଟି କୋଟି ପ୍ରଣାମ କରି ସେ ସ୍ଥାନରୁ ଦୁଃଖଦ ବିଦାୟ ଦେଲି ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ବଦଳି

ବଣାଇଁ ଛାଡ଼ିବା ପରେ ମୁଁ କଟକ ଆସି ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ବସାରେ ରହିଲି । ଭାଇଙ୍କ ବସାରେ ମୋ ଜିନିଷପତ୍ର ରଖି ଗାଁକୁ ଚାଲିଗଲି । ତା’ପରେ ମୁଁ ୧୯୭୧ ଜାନୁଆରୀ ୧ ତାରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦୁଇନମ୍ବର ଡିଭିଜନରେ ଜଏନ୍ କଲି । ଦୁଇ ନମ୍ବର ଡିଭିଜନ ଅଫିସ୍‌ଟି ସେବେ ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବିଲ୍‌ଡିଙ୍ଗର ଦ୍ୱିତୀୟ ମହଲାରେ ଥିଲା । ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ବ୍ରଜ ମୋହନ ସାହୁ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଟିକୁ ନାଲିକୋଠା ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ଏହି ବିଲ୍‌ଡିଙ୍ଗରେ ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସହିତ ଅଧୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା । ସେ କୋଠାଟି ଏବେ ସରକାରଙ୍କ ସଚିବାଳୟର କିଛି ଅଙ୍ଗ ଭାବେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛି ।

ମୋ ସହିତ ମୂରଲୀଧର ନାୟକ ଓ ତାଜମହଲ ହୋସେନ୍ ସବ୍‌ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଇଞ୍ଜିନିୟର ହିସାବରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ଅଫିସ୍‌ରେ ସେପରି କିଛି କାମ ନ ଥିଲା ।

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଜଣେ ବିଧବା ମହିଳା ପିଅନ୍ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ନାଁ ବସନ୍ତ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ । ସେ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିବା ପରେ ଗୋଟିଏ ଆଲମିରା କନ୍ଦିରେ କେହି ନ ଦେଖିବା ପରି ଶୋଇପଡ଼େ । ଫାଇଲ୍‌ଟି ନେବାପାଇଁ କହିଲେ କୁହେ—“ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥାଉ, ମୁଁ ପରେ ନେଇଯିବି ।” ପାଣି ମାଗିଲେ କୁହେ—“ପାଖ ମାଠିଆରେ ଅଛି ନେଇ ପିଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।” ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଯୋଗୁଁ ତାକୁ କିଛି କହିପାରୁ ନ ଥିଲା ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଘରଭଡ଼ା ପାଇ ନ ଥିବାରୁ ମୁଁ ଭାଇଙ୍କ ବସାରୁ କଟକରୁ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲି । ଏହାରି ଭିତରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ତିନି ନମ୍ବର ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ପଡ଼ିଆର

ପୁରୁଣା ଏମ୍.ଏଲ୍.ଏ. କ୍ଲାଟର ନିକଟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ଘର ଭଡ଼ାରେ ନେଲି । ମାସକୁ ଭଡ଼ା ଥିଲା ୬୦ ଟଙ୍କା । ଘର କହିଲେ ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ଛୋଟ ଛୋଟ ରୁମ୍ । ବାରଷାର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଛୋଟିଆ ରୋଷେଇ ଘର ଥିବାବେଳେ ଅନ୍ୟ ପଟରେ ଷ୍ଟୋର ରୁମ୍‌ଟିଏ ଥିଲା । ଅଗଣାରେ ଉଠା ପାଇଖାନା ଓ ଖୋଲା ଗାଧୁଆ ଘର । ଅଗଣାରେ ଗୋଟିଏ ଆମ୍ବଗଛ ଓ କଦଳୀ ଗଛ ଥିଲା । ପୂର୍ବରୁ ଏହି ଘରେ ଏମ୍.ଏଲ୍.ଏ. ରହୁଥିଲେ । ଘର ଠିକ୍ ହୋଇଯିବା ପରେ କଟକରୁ ମୋର ଜିନିଷପତ୍ର ଓ ଗାଁରୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇଆସିଲି । ଗାଁରୁ ପୁଅ ଓ ବଡ଼ଝିଅର ଟିପି ନେଇଆସି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଖାରବେଳନଗରସ୍ଥିତ ଅପର ପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି ।

ସରକାରୀ ଚାକିରିଆମାନେ ନିଜର ଘର ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ରଣ ନିଅନ୍ତି । ସେହି ସବୁ ଫାଇଲ୍ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଥାଏ । ମୁଁ ଫାଇଲ୍‌କୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପରେ ତାକୁ ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇଦିଏ । ଆମ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ତଳ ମହଲାରେ ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ହୋଇଥାଏ । ସେଠାରେ ମୋର ଜଣେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗ ସାଧୁଚରଣ ସେନାପତି ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଭାବରେ କାମ କରୁଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ହାତସ୍ ବିଲ୍‌ଡିଙ୍ଗ୍, ଲୋନ୍, ଫାଇଲ୍ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲା । ମୁଁ ସେ ଫାଇଲ୍‌କୁ ଯାଞ୍ଚ କରି ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଦେଲି । ଦୁଇଦିନ ପରେ ସେ ଫାଇଲ୍‌ରେ କୌଣସି ଟିପ୍ପଣୀ ନ ଦେଇ ଫାଇଲ୍‌ଟିକୁ ଫେରାଇଦେଲେ । ମୁଁ ପୁନରାୟ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କ ଟେବୁଲ୍‌କୁ ଫାଇଲ୍‌କୁ ପଠାଇଦେଲି । ଭାବିଥିଲି ଭୁଲ୍‌ବଶତଃ ମୋ ପାଖକୁ ଫେରିଆସିବି । ଦିନେ ସାଧୁ ସାର୍ ମୋତେ ତାଙ୍କ ରୁମ୍‌କୁ ଡକାଇ ପଠାଇଲେ । ପଚାରିଲେ ଏ ଭଦ୍ର ଲୋକଟି କିଏ । ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେଲି ସେ ମୋର ଜଣେ ସାଥୀ ଓ ତଳ ମହଲାରେ ଥିବା ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗର ସହକାରୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ । ମୋ'ଠାରୁ ଉତ୍ତର ଶୁଣିସାରିବା ପରେ ସେ କହିଲେ—“କାହିଁ ସେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ମୁଁ କେବେ ଦେଖିନାହିଁ କି କେବେ ସେ ଦେଖା କରିବାକୁ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କଠାରୁ ଏପରି କଥା ଶୁଣି ସେଦିନ ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲି । ତା'ପରଠାରୁ ଫାଇଲ୍‌ଟି କେବେ ମୋ ପାଖକୁ ଫେରିନାହିଁ ।

୧୯୭୦ ମସିହା ବେଳକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ସେପରି କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ୟାରେଡ୍ ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ନ ଥିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦୁଇ ନମ୍ବର ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡ ଓ ତିନି ନମ୍ବର ସ୍ଥିତ ମୁଖ୍ୟ ତାଳଘର ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଡ଼ିଆ ଥିଲା । ସେଠାରେ ପିଲାମାନେ କ୍ରିକେଟ୍

ଖେଳୁଥିଲେ । ଜାନୁଆରୀ ୨୬, ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ସମୟରେ କେବଳ ପ୍ୟାରେଡ୍ ହେଉଥିଲା ଓ କେତେବେଳେ କେମିତି ରାଜନୈତିକ ଦଳମାନଙ୍କର ସଭାସମିତି ହେଉଥିଲା । ପଡ଼ିଆରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅବାଧ ପ୍ରବେଶ ଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଯେତେବେଳେ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହେଲେ ସେ ସେହି ପଡ଼ିଆକୁ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ବିୟୋଗ ପରେ ଇନ୍ଦିରାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରି ସୁନ୍ଦର ପାର୍କଟିଏ କରିଦେଲେ । ତାହାର ନାମ ରଖାଗଲା ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ ପାର୍କ ।

ସେହି ମାସରେ ମୋର ଜଣେ ସାନଭାଇର ବାହାଘର ଉତ୍ସବକୁ ମୁଁ ଯିବାକୁ ଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ଦୁଇ ନୟର ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ବସକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଉ । ମୁଁ ବଣାଇଁରେ ଥିବା ସମୟରେ ଦୁଇଟି ବାଘନଖ କିଣିଥିଲି । ତାକୁ ଗୋଟିଏ ସୁନାର ଲକେଟ କରି ମୋ ସାନଝିଅ ସ୍ବାଧୀନା ବେକରେ ପକାଇ ଦେଇଥିଲୁ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଦାଦା ସେଠାରେ ଦେଖା ହୋଇଯିବାରୁ ଆମେ ଜଳଖିଆ ଖାଇବାକୁ ପାଖ ଦୋକାନକୁ ଗଲୁ । ମୋ ସାନଝିଅକୁ ମୁଁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇଥାଏ । ଜଳଖିଆ ଖାଇ ସେଠାରୁ ଫେରିବା ବେଳକୁ ଦେଖିଲି ତା’ ବେକରେ ସେ ଲକେଟଟି ନାହିଁ । ବହୁତ ଅନୁତାପ କଲି । ଥରେ ମୁଁ କଞ୍ଚନା ଛକରୁ ଆସୁଥିବା ସମୟରେ ହୋଟେଲ ପୁଷ୍ପକ ନିକଟରେ ଇଂ ସି.ଭି.କେ. ମୂର୍ତ୍ତୀ ମୋତେ ପାଠ ପଢ଼ାଇଥିବା ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ସହିତ ଅଚାନକ ଦେଖା ହୋଇଗଲା । ସେ ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭଲଲୋକ ଓ ଭଲ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ଦୁଇ ତିନିଜଣ ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିପାରି ନମସ୍କାର ହେଲି । ସେ ପ୍ରଥମେ ମୋତେ ଚିହ୍ନିପାରିଲେ ନାହିଁ । ମୁଁ ପରିଚୟ ଦେଲି ଓ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପାଠ ପଢୁଥିଲି ବୋଲି କହିଲି । ସେ ମୋର ଭଲ ମନ୍ଦ ପଚାରି ବୁଝିଲେ । କେଉଁ ଜାଗାରେ ସବୁ କାମ କରିଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତ କଥା କହିଲି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏଣ୍ଟିମେଟର ହିସାବରେ କାମ କରୁଛି ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିଲି । କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତା କଲାପରେ କହିଲେ—“ଆପଣଙ୍କୁ କେନ୍ଦୁଝରକୁ ବଦଳି ହେଲେ ଆପଣ ସେଠାକୁ ଯିବେ ?” ସେଠାରେ ଏନ୍.ଏଚ୍-୬ରେ କାମ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଡିଭିଜନ୍ ଖୋଲାଯାଇଛି । ଆଉ ନିଜେ ସେ ଡିଭିଜନର ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ । କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତାକରି ମୁଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହେଲି । ମୋ’ଠାରୁ ହଁ ଶୁଣିବା ପରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଗୋଟିଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଦେଲା, ଯାହାକୁ ଦେଖି ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ସେ ମୋ ଉତ୍ତରରେ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଗଲେ ।

ମୋତେ କହିଲେ, “ତେବେ ଆପଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରୁହନ୍ତୁ, ଏଇ ସପ୍ତାହକ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣଙ୍କୁ କେନ୍ଦୁଝର ପୋଷ୍ଟିଂ ଆଦେଶ ମିଳିଯିବ । ପରେ ଜାଣିଲି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଗପ ହେଉଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେନ୍ଦୁଝରର ନିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ମୋ ଅଧ୍ୟାପକ ମୋତେ ପରିଚୟ କରାଇଦେଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ସେଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଲି । ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ ବୋଉ ଓ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ଜଣାଇଲି । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଦୂରବାଟ ହେଉଥିବାରୁ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଠପଢ଼ାରେ ଅସୁବିଧା ହେବା କାରଣରୁ ବୋଉ ଏବଂ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଟୁକୁନା ଅମଙ୍ଗ ହେଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରେ ସେମାନେ ରାଜି ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ସତକୁ ସତ ସପ୍ତାହକ ମଧ୍ୟରେ କେନ୍ଦୁଝରକୁ ମୋର ବଦଳି ଆଦେଶ ଆସିଗଲା । ଇଂ ମୂରଲୀଧର ନାୟକଙ୍କୁ ମୁଁ ମୋର ଦାୟିତ୍ବ ହସ୍ତାନ୍ତର କଲି । ସେଦିନ ଥିଲା ୧୯୭୧ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସ ୩୧ ତାରିଖ ।

କେନ୍ଦୁଝର ବଦଳି

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ସୁବିଧା କରି ମୁଁ କେନ୍ଦୁଝର ବାହାରିଲି । ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଯାଇ ଯାଜପୁର ରୋଡ୍‌ରେ ଓହ୍ଲାଇ ସେଠାରୁ କେନ୍ଦୁଝର ବସ ଧରିଲି । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କେନ୍ଦୁଝରର ଦୂରତା ୨୩୫ କି.ମି । ସେଠାକୁ ଯିବାବେଳେ ଘଞ୍ଚିଜଙ୍ଗଲ ପଡ଼େ । ବାଟରେ ମା' ଡାରିଣୀଙ୍କ ପୀଠ । ପୀଠଟି ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୧୮୫ କିଲୋମିଟର । ମା' ଡାରିଣୀ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଶାଳଗଛ ମୂଳରେ ପୂଜା ପାଉଥିଲେ । ଆଜିକାଲି ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ମନ୍ଦିର ହୋଇଗଲାଣି । ମୁଁ କେନ୍ଦୁଝରରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ଡାକବଙ୍ଗଳାରେ ରହିଲି ।

୧୯୭୨ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୧୦ ତାରିଖ ଦିନ ମୁଁ ଏନ୍.ଏଚ୍. ଡିଭିଜନରେ ଜଏନ୍ କଲି । କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଟି କଲେଜ ଛକରେ ଗୋଟିଏ ଉଡ଼ାଘରେ ଥିଲା । ସେ ଡିଭିଜନର ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ସି.ଭି.କେ ମୂର୍ତ୍ତୀ । ଏସ୍.ଡି.ଓ. ଥିଲେ ଉତ୍ତଳ କୁମାର ଚାନ୍ଦ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଟି ସୃଷ୍ଟି ହେବାର ମୂଳ କାରଣଟି ହେଲା, କଲିକତାରୁ ବମ୍ବେ ଯାଉଥିବା ରାସ୍ତା, ଯାହାକୁ ନମ୍ବର ୬ ଜାତୀୟ ରାଜପଥ ବୋଲି କୁହନ୍ତି, ତା'ର ପ୍ରଶସ୍ତିକରଣ ଓ ସୁଦୃଢ଼ୀକରଣ ହେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ମୋତେ କେନ୍ଦୁଝର ସବ୍‌ଡିଭିଜନ ଅଧୀନରେ ରହି କେନ୍ଦୁଝରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୧୨ କିଲୋମିଟର ଦୂରରତାରେ ଥିବା ଠାକୁର ଡିହାଠାରେ କାମ କରିବାକୁ କୁହାଗଲା । ଦୁଇଦିନ ମଧ୍ୟରେ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ନିକଟରେ ଶଙ୍କରା ହୋଟେଲ ପାଖରେ ଥିବା ଏକ କଲୋନୀରେ ଘରଟିଏ ଉଡ଼ାରେ ନେଇ ସେଠାରେ ରହିଲି । କେନ୍ଦୁଝର ଟାଉନ୍ ପରେ କୁଡ଼ିଆ ଘାଟି । ସେହିଠାରୁ ହିଁ ରାସ୍ତାର ଦୁଇପାର୍ଶ୍ୱରେ ପାହାଡ଼ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ମୋ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା କାମର ଠିକା ପାଇଥିଲେ କେନ୍ଦୁଝରର ଭଗବାନ ଲାଲ୍ ରାଠୋର । କାମର

ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି, ଠିକାଦାରଙ୍କୁ ସପ୍ତାହକର କାମ ଦେଇ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେବାକୁ ଆସିଲି । ସେଠାରୁ ପିଲାମାନଙ୍କର ଟି.ସି ଆଣି କେନ୍ଦୁଝର ଧୋବାଡ଼ିଆ ସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି । ସ୍କୁଲଟି ମୋ ବସା ପାଖରେ ଥିଲା । ମୋ କାମ କରିବା ସ୍ଥାନଠାରୁ ଶୁଆକାଟି ଛକ ଦୁଇ କିଲୋମିଟର । ଅନେକ ସମୟରେ ଶୁଆକାଟିଠାରୁ କେନ୍ଦୁଝର ଦେଇ ଲୁହାପଥର ପାରାଦ୍ୱୀପ ଯାଏ । ସେ ରାସ୍ତାଟି ବଡ଼ ଦୁର୍ଗମ ଥିଲା । ଶୁଆକାଟିରେ ପ୍ରାୟତଃ ସବୁ ସମୟରେ ଖାଇବାକୁ ମିଳେନାହିଁ । ଦିନେ ଦିନେ ତା' ଆଉ ପାଉଁରୁଟି ଖାଇ କାମ ଚଳେଇ ଦେବାକୁ ହୁଏ । କାମ ଆରମ୍ଭରୁ ସେଠାରେ ବହୁତ ବାଧାବିଘ୍ନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପାହାଡ଼ ଭିତର ଦେଇ କାମ କରିବାକୁ ପଡୁଥିବାରୁ ସମୟେ ସମୟେ ଜଙ୍ଗଲୀ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ମୋ ଶାଳୀ ବି.ଏଚ୍ ପାସ୍ କଲାପରେ ୧୯୭୦ ମସିହାରେ ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷୟତ୍ରୀ ଚାକିରି କରିଥିଲା । ଚାକିରି କରିବାର କିଛିବର୍ଷ ପରେ ୧୯୭୨ ମସିହା ଜୁଲାଇ ୧୩ ତାରିଖରେ ତା'ର ବାହାଘର ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରେ ଥିବା ତା' ମଉସାଙ୍କ ଘରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲା । ସେ ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେବାପାଇଁ ମୁଁ ଓ ମୋ ପିଲାମାନେ ଆସିଥିଲୁ । ସଙ୍ଗରେ କୃଷ୍ଣ ଓ ଅର୍ଜୁନ ନାମରେ ଦୁଇଟି ପିଲା ନେଇଥିଲି । ବିବାହ କାମ ସାରି ମୁଁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଦିନ ଗୋଟାଏରେ କେନ୍ଦୁଝର ବାହାରିବା ବେଳକୁ ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ଆସିଲା । ଘରେ ସମସ୍ତେ ଯିବାକୁ ମନା କରୁଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ କାହାରି କଥା ନ ମାନି ସାହସର ସହ ବାହାରି ଆସିଲି । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଓ କଟକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବଳରୁ ଅତି ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ହେବାରୁ ମୁଁ ବାଧାହୋଇ କଟକରେ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲି । କଟକରେ ଥିବା ମୋ ପିତୃସା ଶ୍ୱଶୁର ଜପକୃଷ୍ଣ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଘରେ କିଛି ସମୟ କଟାଇଲୁ । ବର୍ଷା କମିଯିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ବାରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ କେନ୍ଦୁଝର ବାହାରି ଆସିଲି । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ବର୍ଷା ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ମାଡ଼ି ଆସିଲା । କଟକ ପାଣିକୋଇଲିର ଅଧିକାଂଶ ରାସ୍ତା ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବା ଉପରେ । ଯାକପୁର ରୋଡ଼ରେ ପହଞ୍ଚି ଆମେ ଶୁଣିଲୁ ଯେ, ଆନନ୍ଦପୁର ପରେ ରାସ୍ତାରେ ଘାଇହୋଇ ସବୁ ଯାନବାହନ ଯିବା ଠପ୍ ହୋଇଯାଇଛି । ଏ ଖବର ଶୁଣି ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ । କ'ଣ କରିବି ? ମୋ ପାଖରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ପିଲା । ହଠାତ୍ ମୋ ମନକୁ ଆସିଲା ଭଗବାନବାବୁଙ୍କର ଯାକପୁର ରୋଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ଶେଷହାଉସ୍ ଅଛି । ପଚାରି ପଚାରି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣଙ୍କୁ ମୋର ପରିଚୟ ଦେବାରୁ ସେ ଆମକୁ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ରାତିରେ ଖାଇବା କ'ଣ ? କାରଣ ବର୍ଷା ଯୋଗୁଁ ସେଠିକାର ଦୋକାନ ବଜାର ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଶେଷରେ ଅନ୍ୟ

କୌଣସି ଉପାୟ ନ ପାଇ ସାଥରେ ନେଇଥିବା ମିଠା ଓ କିଛି ଖାରା ଖାଇ ଶୋଇଲୁ । ସେ ରାତିଟି ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟାରୁ ଭଲରେ କଟିଲା । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଆମେ ଆନନ୍ଦପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲୁ । କିଛିବାଟ ଯିବାପରେ ଦେଖିଲୁ ରାସ୍ତାରେ ଏକ ବିରାଟ ଘାଟ । ପାଣି ଟିକେ କମ୍ ହେବାରୁ ସେଠାରେ ଲୋକେ ଘାଟ ବନ୍ଧାଇବା କାମରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଲୋକମାନଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଗାଡ଼ିମାନଙ୍କୁ ଏପାଖରୁ ସେପାଖକୁ ପାରି କରୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ଘଟଣା ସ୍ଥଳକୁ ଗଲି । ସେଠାରେ କାମ କରୁଥିବା ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କୁ ମୋର ପରିଚୟ ଦେଇ ଅସୁବିଧା ବିଷୟରେ କହିବାରୁ ସେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆମ ଜିପକୁ ପାରି କରାଇଦେଲେ । ଘଟଣା ପାଖାପାଖି ପହଞ୍ଚିବା ଭିତରେ ଆମ ଗାଡ଼ିଟି ଖରାପ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଓ ମୋ ସହିତ ଥିବା ଦୁଇଟି ପିଲା କୃଷ୍ଣ ଓ ଅର୍ଜୁନ ମିଶି ଘଟଣା ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ଡାକବଜାଳାକୁ ଠେଲି ଠେଲି ନେଇଗଲୁ । ଗାଡ଼ିଟି ସକାଡ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିବାରୁ, ମୁଁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ସେଠିକାର ଚୌକିଆକୁ ଗାଡ଼ି ଭୋଜନ ନିମନ୍ତେ ରୋଷେଇ ସାମଗ୍ରୀ ଆଣିବାକୁ ପଇସା ଦେଇ ପଠେଇଲି । ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ କେନ୍ଦୁଝର ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀ ଏନ୍.ଏନ୍. ପଣ୍ଡା, ଏସ୍.ଡି.ଓ ଜ୍ଞାନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ଓଭରସିୟର୍ ଅଶ୍ଵିନୀ ମହାନ୍ତି ସେଠାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେମାନେ ମୋତେ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା ସହ କହିଲେ— “ଦାସବାବୁ! ଏ ବଜାଳାରେ ରହିବା ନିରାପଦ ନୁହେଁ । କାରଣ ଏଠାରେ ଅନେକ ସମୟରେ ସାପ ବାହାରିବ ।” ତାଙ୍କଠାରୁ ଏପରି କଥା ଶୁଣିବା ପରେ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିଲି ଓ ମା’ ତାରିଣୀଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କଲି । ମନେ ପଡ଼ିଗଲା “ବିପଦ କେବେ ଏକୁଟିଆ ଆସେ ନାହିଁ । ସାଙ୍ଗରେ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ନେଇ ଆସିଥାଏ ।” ମୋର ଅସହାୟତାକୁ ଦେଖି ମହାନ୍ତିବାବୁ କହିଲେ— “କେନ୍ଦୁଝରରୁ ଯାତ୍ରୀ ନେଇ ଘାଟ ପାଖରେ ଛାଡ଼ି ଖାଲି ବସ ଫେରୁଛି । ଆପଣ ସେହି ବସରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ କେନ୍ଦୁଝର ଫେରିଯାଆନ୍ତୁ ।” ତାଙ୍କରି କଥାନୁସାରେ ମୁଁ ଗାଡ଼ିକୁ ରଖିଦେଇ କେନ୍ଦୁଝର ଫେରିଆସିଲି ଓ ଗାଡ଼ି ମାଲିକଙ୍କୁ ସବୁକଥା ଜଣାଇଲି ।

ବାହାଘର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରୁ ଫେରିବା ପରେ ମୁଁ ଶଙ୍କରା ହୋଟେଲ ପାଖ କଲୋନୀରୁ ଘର ଛାଡ଼ି ମାଜନିଂ ସ୍କୁଲ୍ ଛକ ଲାବଣ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଖରେ ଥିବା ଜିଡ୍ କଲୋନୀରେ ରହିଲି । ସେଠାରେ ମୋ ପଡ଼ୋଶୀ ଥିଲେ ରବି ନାରାୟଣ ଦାସ । ରବି ଦାସ ସେ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ଷ୍ଟେଟ୍ ଟ୍ରାନ୍ସପୋର୍ଟରେ ମ୍ୟାନେଜର ଥିଲେ । ତା’ ଛଡ଼ା ମୋର ଜଣେ ସ୍କୁଲ୍ ସାଙ୍ଗ କଣିଆଁ ନିବାସୀ ତାନ୍ତ୍ର ଶକ୍ତିଦାନନ୍ଦ କାନୁନ୍ଗୋ କେନ୍ଦୁଝର ତାନ୍ତ୍ରଖାନାରେ

ଟି.ବି ବିଭାଗରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପୁରୁଷ ଖଣ୍ଡେ କିଣି ସେଠାରେ ଘରଟିଏ କରିବାର ବହୁଦିନରୁ ସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲା । ବହୁ ଘାତପ୍ରତିଘାତ ସତ୍ତ୍ୱେ କଷ୍ଟନା ଏରିଆର ଶବର ସାହିରେ ଜମି କିଣିଲି । ତାହା ଥିଲା ୬୭ ଡିସିମିଲ (୨୯୧୯ ବର୍ଗଫୁଟ) ଜାଗା । ୪୪୨୨ ଟଙ୍କାରେ ୧୯୭୪ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ ୧୧ ତାରିଖରେ ସ୍ଥାନୀୟ ବଡ଼ଗଡ଼ ନିବାସୀ ଶ୍ରୀ ଗୋଲକ ବିହାରୀ ଗଜେନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରୁ ଏହି ଜାଗା କିଣି ତା'ର ଚାରିପାଖରେ ମାଙ୍କଡ଼ା ପଥରରେ ପାଚେରୀ କରିବା ସହିତ କୁଆଟିଏ ମଧ୍ୟ କଲି ।

ମୁଁ କେନ୍ଦୁଝରରେ ପ୍ରାୟ ସାତେ ତିନିବର୍ଷ ରହିବା ପରେ ଶୁଆକାଟିଠାରେ କ୍ୱାର୍ଟର ଖାଲି ହେବାରୁ ୧୯୭୫ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଶୁଆକାଟିକୁ ଚାଲି ଆସିଲି । ଶୁଆକାଟି କେନ୍ଦୁଝରଠାରୁ ୧୪ କିଲୋମିଟର । ସେଠାରେ ଏନ୍.ଏଚ୍.ର ଗୋଟିଏ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍ ଥିଲା । ଟି.ଆର୍.ଡବ୍ଲୁ ହାଇସ୍କୁଲ ଏବଂ ଗୋଟିଏ କନ୍ୟାଶ୍ରମ, ବାଳିକା ଉଚ୍ଚବିଦ୍ୟାଳୟ ଥିଲା । ପୁଅ ଆଉ ଝିଅର ହାଇସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି ଏବଂ ଛୋଟ ଦୁଇ ଝିଅଙ୍କୁ ଯୁପି ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ାଇଲି । ହାଇସ୍କୁଲରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଆଦିବାସୀ ପିଲାମାନେ ପଢ଼ୁଥିବାବେଳେ ଖୁବ୍ କମ୍ ଅଣଆଦିବାସୀ ପୁଅଝିଅ ପଢ଼ୁଥିଲେ । ହାଇସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଦାସ । ତାଙ୍କ ପରେ ଆସିଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର । କନ୍ୟାଶ୍ରମରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଦୁଇଜଣ ସମ୍ପର୍କୀୟା ଭଉଣୀ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଜଣେ ବାସନ୍ତୀ ମହାନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ସ୍ନେହାଁ ମହାନ୍ତି । ଛୁଟି ଦିନମାନଙ୍କରେ ସେମାନେ ପ୍ରାୟତଃ ଆମ ବସାକୁ ଆସନ୍ତି । ଶୁଆକାଟିରେ ଆମ ଏନ୍.ଏଚ୍. କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବ୍ୟତୀତ ଗୋଟିଏ ଡାକ୍ତରଖାନା, ପଶୁ ଡାକ୍ତରଖାନା, ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ୍, ମାଇନିଂ ଓ.ଏମ୍.ସି. ଅଫିସ୍ ସହ ଷାଫ୍ କ୍ୱାର୍ଟରଗୁଡ଼ିଏ ଥିଲା । ଓ.ଏମ୍.ସି.ର ମ୍ୟାନେଜର ଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ । ଶୁଆକାଟି ସବ୍‌ଡିଭିଜନର ଏସ.ଡି.ଓ. ଥିଲେ ନାରାୟଣ ପ୍ରସାଦ ନାୟକ । ସେ ମୋର ଜଣେ ଭଲ ସାଙ୍ଗ । ଆମେ ଦୁଇଜଣ ଦୁଇଟି ପାଖାପାଖି କ୍ୱାର୍ଟରରେ ରହୁଥିଲୁ । ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଆସିଲେ ଯଦୁମଣି ସାହୁ । ଏସ୍.ଡି.ଓଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆନନ୍ଦ ଚରଣ ନାୟକ, ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଗିରି, ସାହୁ ବାବୁ, ଏବଂ ମୁଁ ଏଠାରେ ସର୍ବାଧିକ୍ଷାତ୍ୱ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଥିଲୁ । ଏନ୍.ଏଚ୍. ଅଫିସ୍ ଷାଫ୍ କ୍ୱାର୍ଟର ଗୋଦାମ ଘର ଇତ୍ୟାଦି ସବୁ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଅଫିସ୍ କ୍ୱାର୍ଟର ସମ୍ମୁଖରେ ଜାତୀୟ ରାଜପଥ ଡିଆରି ଚାଲିଥାଏ । ରାସ୍ତାର କିଛି ଦୂରରେ ବୁଦୁବୁଦିଆ ଜଙ୍ଗଲରେ ଝରଣାଟିଏ କଳକଳ ହୋଇ ବହି ଯାଉଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଉଦୟ ହେଉଥିବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ ସହିତ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ନିକଟସ୍ଥ ପାହାଡ଼ର ଶିଖରକୁ

ଛୁଇଁ ଅସ୍ତରାମୀ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍କର ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚିତାକର୍ଷକ ଓ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ମନେହୁଏ । ଶୁଆକାଟି ମାଲେରିଆ ପ୍ରବଣ ଓ ଆଦିବାସୀ ବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଧରଣର ଲୁହାପଥର ପାଇଁ ତା'ର ଗୁରୁତ୍ବ ରହିଛି । ଦୈନିକ ସେଠାରୁ ଶହ ଶହ ସଂଖ୍ୟାର ଲୁହାପଥର ବୋଝେଇ ଟ୍ରକ ପାରାଦ୍ୱୀପ ବନ୍ଦରକୁ ଯାଉଛି । ସେଠାକାର ବାସିନ୍ଦା ହେଲେ—‘କୋଲ୍’, ‘କୁଆଙ୍ଗ’, ‘ମୁଣ୍ଡା’ ଓ ‘ଭୂୟାଁ’ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ଅଣଆଦିବାସୀ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଘର କହିଲେ ଛଣାଛପର ଆଉ କେତେକ ନରିଆ ଟାଙ୍ଗାଲିର । ଆଦିବାସୀମାନେ ପ୍ରାୟତଃ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି । ସକାଳୁ ହାଣ୍ଡିଆ ପିଇ କାନ୍ଧରେ ଟାଙ୍ଗିଆ ପକେଇ ବଣକୁ ବାହାରି ଯାଆନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲରେ ଯାହାକିଛି ଫଳମୂଳ ମିଳେ ତାକୁ ଖାଇ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଝରଣାରେ ଗାଧୋଇ ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି । ମୋ କ୍ୱାର୍ଟର ପାଖରେ ଦଶବାରଟା ଘର ଥିଲା । ସେଥିରେ ମୁଣ୍ଡା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର କିଛି ପରିବାର ରହୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡା ଥିଲା ଚନ୍ଦରା ମୁଣ୍ଡା । କୁଡ଼ିଆ ଘରଗୁଡ଼ିକ ମାଟି ଓ ପଥରରେ ତିଆରି । ଘରର କାନ୍ଥକୁ ରଙ୍ଗମାଟି ଓ ଗୋବରରେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଲିପନ୍ତି । ତେଣୁ ସେ ଘରଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିବାକୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର । ରାତିହେଲେ ଘରର ପୁରୁଷ, ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପିଲାମାନେ ହାଣ୍ଡିଆ ହେଉ କି ମହୁଳି ପିଇ ଗୀତଗାଇ ନାଚନ୍ତି । ବାଦ୍ୟର ତାଳେତାଳେ ଗୀତଗାଇ ଧାଙ୍ଗଡ଼ା ଓ ଧାଙ୍ଗେଡ଼ି ପରସ୍ପରର କାନ୍ଧରେ ହାତ ପକାଇ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି । ତାକୁ (ଗଡ଼ଜାତ ନୃତ୍ୟ) କହନ୍ତି । ସେମାନେ ବହୁତ ସରଳ ବିଶ୍ୱାସୀ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ସରଳତାକୁ ନେଇ ଯଦି କେହି ବିଶ୍ୱାସ ଘାତକତା କରେ ତେବେ ସେମାନେ ତା'ର ଜୀବନ ନେବାକୁ ପଛାନ୍ତି ନାହିଁ । ଯଦି କେହି ସେମାନଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସଭାଜନ ହୁଏ ତେବେ ସେମାନେ ତା' ପାଇଁ ଜୀବନ ଦେଇଦିଅନ୍ତି । ସେଠାରେ କାମ ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସହ ମିଶିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । ଶୁଆକାଟିରେ ରତ୍ନକାଳୀନ ଫଳ—“କେନ୍ଦୁ, ଆମ୍ବ, ପଣସ, କାଜୁ, ବରକୋଳି, ଜାମୁକୋଳି, ଖୁରି କୋଳି ବ୍ୟତୀତ ସେଠାରେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ କ୍ଷୀର, ଦହି, ଛେନା, ଘିଅ ଓ ମହୁ ମିଳେ । କେବଳ ଏତିକି ନୁହେଁ ନାନାପ୍ରକାରର ଜଙ୍ଗଲୀ ମାଂସ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ମିଳେ, କିନ୍ତୁ ତାହା ସବୁ ସମୟରେ ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ ଖାସି ମାଂସ ବିକ୍ରି ହୁଏ । କିଲୋ ପିଛା ମାତ୍ର ତିନି ଟଙ୍କା । ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ସବୁ କେନ୍ଦୁଝରରୁ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼େ । ଶୁଆକାଟିର କିଛି ଦୂରରେ କାଞ୍ଚପାଣି ଅଛି । ସ୍ଥାନଟି ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତ ଉପରେ ଥିବାବେଳେ ତା' ଚାରିପାଖରେ ଘଞ୍ଚଜଙ୍ଗଲ ଘେରିଛି । ମାଲେରିଆ ମଶାଙ୍କର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ

ବେଶୀ । ବର୍ଷାଦିନରେ ସେଠାରେ ପ୍ରବଳରୁ ଅତିପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ହୁଏ । ଶୀତ ଦିନରେ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟଧିକ ଶୀତ ହୁଏ । ଏପରିକି ବରଫପାତ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଗରମ ଦିନମାନଙ୍କରେ ସେ ସ୍ଥାନରେ ମୋଟେ ଗରମ ଜଣାପଡ଼େ ନାହିଁ । ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋରମ ଓ ଚିତାକର୍ଷକ । ପାଖରେ କୁଆଁର ସରକାରୀ ପାର୍ମ । ପାର୍ମ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ଝରଣା ଅଛି । ସେହି ଝରଣା ପାଣି ପାର୍ମରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହି ପାର୍ମରେ ନାନାପ୍ରକାରର ପନିପରିବା ଓ ଫଳଚାଷ କରାଯାଏ ।

କେନ୍ଦୁଝର ଏକ ଅନୁନ୍ନତ ଆଦିବାସୀ ବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳ । କେବଳ ଯେ ଜଙ୍ଗଲ ପାହାଡ଼ଘେରା ସେକଥା ନୁହେଁ ବରଂ ଏଠାରେ ବହୁ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ରହିଛି । ଯାହାକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଦେଶ, ବିଦେଶର ଲୋକମାନେ ଆସନ୍ତି । ଧାର୍ମିକ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କ ଭିତରେ କେନ୍ଦୁଝର ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର, ବିଷ୍ଣୁ ମନ୍ଦିର, ପଞ୍ଚବଟୀ ଦେଓଗାଁର କପିଳେଶ୍ବର ମନ୍ଦିର, ଘଟଗାଁର ମା' ତାରିଣୀ ପୀଠ, କେନ୍ଦୁଝରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୬୦ କିଲୋମିଟର ଦୂରତାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଚମ୍ପୁଆ ସବଡ଼ିଭିଜନ୍‌ର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଠାକୁରାଣୀ ଓ ମୃଗା ମହାଦେବଙ୍କର ମନ୍ଦିର ଦେଖିଲେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ଲାଗେ । କେନ୍ଦୁଝରଠାରୁ ୨୮ କିଲୋମିଟର ଦୂରତାରେ ସାତାବନ୍ଧୁ ଅବସ୍ଥିତ । କଥାଟିଏ ଶୁଣାଯାଏ, ରାମାୟଣର ଦୁଇ ଚମତ୍କାର ଚରିତ୍ର ଲବ ଓ କୁଶ ସେଠାରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ।

କେନ୍ଦୁଝର ରାସ୍ତାର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ବରେ ସାନଘାଗରା ଜଳପ୍ରପାତ ଦେଖିହୁଏ । ସ୍ଥାନଟି କେନ୍ଦୁଝରଠାରୁ ମାତ୍ର ୬ କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଜଳପ୍ରପାତଟି ବେଶୀ ବଡ଼ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଦୃଶ୍ୟଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋମୁଗ୍ଧକର ଓ ରମଣୀୟ । ଏହାର ଦୃଶ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଓ ରାଜ୍ୟ ବାହାରର ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ବେଶୀ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଥାଏ । ସ୍ଥାନଟିର ଆକର୍ଷଣ ଏତେବେଶୀ ଯେ, ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ପ୍ରୟୋଜକମାନେ ଏହି ସ୍ଥାନକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ଇଂ ଗୋବିନ୍ଦ ତେଜଙ୍କର 'ରାମାୟଣ' ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ସୁଟିଂ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ସେହିଠାରେ ଥିଲି ଓ ସୁଟିଂ ହେବାର ଦେଖିଲି । ବଡ଼ଘାଗରା ଜଳପ୍ରପାତଟି ସାନଘାଗରାଠାରୁ ୬ କିଲୋମିଟର ଦୂରତାରେ ଆଗକୁ ଗଲେ ପଡ଼େ । ମାଛକାଳଣୀ ନଦୀର ଦୁଇପାର୍ଶ୍ବରେ ପର୍ବତକୁ ସଂଯୋଗ କରି ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ତ୍ୟାମ୍ବ କରାଯାଇଛି । ଏହିଠାରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉତ୍ପାଦନ ହେବା ସହିତ ଚାଷବାସ ନିମନ୍ତେ ଜଳସେଚନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଜଳପ୍ରପାତ ବ୍ୟତିର ମୃଗା ମହାଦେବ ଓ ହାଣ୍ଡିଉଙ୍ଗାଠାରେ ମଧ୍ୟ ଛୋଟ ଛୋଟ ଜଳପ୍ରପାତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଗୋନାସିକା ଏକ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ । ଏହା କେନ୍ଦୁଝରଠାରୁ ୪୫ କିଲୋମିଟର ଜାତୀୟ ରାଜପଥର

ବାମପାର୍ଶ୍ବରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହିଠାରେ ବ୍ରହ୍ମେଶ୍ବର ମହାଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ରହିଛି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀ ଓ ବିଶ୍ରାମଗାର ରହିଛି । ମନ୍ଦିରର କିଛି ଦୂରତାରେ ଥିବା ଗୋନାସିକା ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶରେ ଏକ ଗୁମ୍ଫା ରହିଛି । ସେହିଠାରୁ ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ଝରଣା ବାହାରି ମନ୍ଦିର ନିକଟରେ କିଛି ବାଟ ଗୁପ୍ତ ହୋଇ ପୁଣି ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ନଦୀଟିଏ ହୋଇ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛି । ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ବାହାରିଥିବା ନଦୀର ନାମକରଣ କରାଯାଇଛି ବୈତରଣୀ । ଗୋନାସିକା ପାହାଡ଼ରୁ ବୈତରଣୀ ନଦୀ ବାହାରିଥିବାରୁ ଅନେକ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କୁ ଏହି ସ୍ଥାନଟି ବିଶେଷ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଥାଏ । ବୈତରଣୀ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରମୁଖ ନଦୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ । ଏହାର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ୩୬୫ କିଲୋମିଟର । ଏହି ନଦୀକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଗଙ୍ଗା କୁହାଯାଏ ।

ଶୁଆକାଟିଠାରୁ ବାଣୀପାଳ ବ୍ଲକ୍ ଦେଇ ତୁବୁରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାସ୍ତାଟି ଫୁଡ଼ ଫର୍ ୬୩ର୍କ ଯୋଜନାରେ ଆମ ଅଧୀନକୁ ଆସିଥିଲା । ଏହି ରାସ୍ତାଟି ଯୋଡ଼ା ଓ ବଡ଼ବିଲକୁ ସଂଯୋଗ ହୋଇଛି । ଶୁଆକାଟିଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୪୫ କିଲୋମିଟର ଗଲେ ରାସ୍ତାର ବାମପାର୍ଶ୍ବରେ ପଡ଼େ ଖଣ୍ଡାଧାର ଜଳପ୍ରପାତ । ନିକଟସ୍ଥ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତ ଉପରୁ ଏକ ବୃହତ୍ ଜଳସ୍ରୋତ ପର୍ବତର ନିମ୍ନଭାଗରେ ଥିବା ବଡ଼ ପୋଖରୀ ସଦୃଶ ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼େ । ସ୍ଥାନଟି ଅତୀବ ରମଣୀୟ ଓ ଚିତାକର୍ଷକ । ଜଳପ୍ରପାତଟି ବଶାଙ୍ଗ ଖଣ୍ଡାଧାର ଜଳପ୍ରପାତ ପରି । କିନ୍ତୁ ଏତିକି ତପାତ୍ ଯେ, ବଶାଙ୍ଗ ଖଣ୍ଡାଧାରରେ କିଛିବାଟ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ସେପରି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ ।

୧୯୭୮ ଏପ୍ରିଲ ୧୬ ତାରିଖ ଅପରାହ୍ନ ସାଢ଼େ ଚାରିଟା । କେନ୍ଦୁଝର ଘସିପୁରା ବ୍ଲକର ପୁରୁଣା ବାନ୍ଧଗୁଡ଼ା ଗ୍ରାମ ନିକଟସ୍ଥ ଧନେଇ ପାହାଡ଼ରେ ହଠାତ୍ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଏକ ଘୂର୍ଷିଝଡ଼ । ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ଭିତରେ ସବୁ ଓଲଟପାଲଟ ହୋଇଗଲା । ଖବର ମିଳିଲା ଏହି ଘୂର୍ଷିଝଡ଼ରେ ପ୍ରାୟ ୧୨୦ରୁ ଅଧିକ ପରିବାର କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛି ଓ ୧୮୨ ଜଣଙ୍କର ପ୍ରାଣହାନି ଘଟିଛି । ଘୂର୍ଷିଝଡ଼ର ପ୍ରଭାବ ଏପରି ଥିଲା ଯେ କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ ଗୋରୁ, ଗାଈ, ଘର ଓ ଗଛପତ୍ର ସବୁ ଆକାଶକୁ ଉଠାଇନେଲା । ଏପରିକି ପୋଖରୀର ପଙ୍କ, ପାଣି ଓ ମାଛମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଉପରକୁ ନେଇ ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଫିଙ୍ଗିବାର ଲୋକମାନେ କୁହାକୁହି ହେଲେ । ଆମେ ସେ ଘଟଣା ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ପରେ ପୁଣି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଘଟଣା ସାମ୍ନାକୁ ଆସିଲା । ଚାରିଆଡ଼େ ପ୍ରଚାର ହେଲା--“ଆକାଶରୁ ଝାଇଲାବ୍ ପଡ଼ିବ ।” ସବୁଲୋକ ମରିଯିବେ ବୋଲି ଏକ ଭୟଙ୍କର ଗୁଜବ ପ୍ରଚାର ହେଲା । ସେତେବେଳେ ଏହି ଗୁଜବକୁ ଶୁଣି ଲୋକମାନେ ଆତଙ୍କିତ

ହୋଇପଡ଼ିଥିଲେ । କେତେକ ଆଦିବାସୀ ଲୋକ ଘରଦ୍ବାର ଛାଡ଼ି ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପାହାଡ଼କୁ ଲୁଚିବାକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଆଉ କେହି କେହି ନିଜର ପାଲିତ ପଶୁ ଛେଳି, ମେଣ୍ଟା, କୁକୁଡ଼ାକୁ ମାରି ଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ରାତିସାରା ଅନିଦ୍ରା ରହିଲୁ । କିଏ ଭଜନ କାର୍ତ୍ତନ କଲେ ତ କିଏ ଭାଗବତ ବା କିଏ ପୂଜାପାଠ । ଆଉ ବା କିଏ ଦୀପ ଜଳାଇ ଈଶ୍ବରଙ୍କୁ ଆରାଧନା କଲେ ।

୧୯୭୯ ମସିହାରେ ମୋ ପୁଅ ଶୁଆକାଟି ହାଇସ୍କୁଲରୁ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାସ କଲା । ମୋ ମାମୁଁ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦାସ ଜଗତସିଂହପୁରର ଆର୍.ଆର୍.ବି.ର ଏସ୍.ଡି.ଓ. ଥିଲେ । ତାଙ୍କରି ପାଖରେ ପୁଅକୁ ରଖି ପାଠ ପଢ଼ାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲି । ଶାଳୀ ‘ଶୁଆ’ ବାଲିକୁଦା ହାଇସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କରୁଥିଲା । ତେଣୁ ବଡ଼ଝିଅକୁ ତା’ ପାଖରେ ରଖିଲି ଓ ସେହି ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଇଲି । କାରଣ ମୋର ବଦଳି ସମୟ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ମୁଁ ଏସବୁ କାମକୁ ଆଗରୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏହା ଭିତରେ ବୋଉର ଦେହ ଖରାପ ହେବା ଖବର ପାଇବାରୁ ମୁଁ ପୁଅକୁ କହି ଗାଁରୁ ବୋଉକୁ ମୋ ପାଖକୁ ନେଇଆସିଲି । ବୋଉ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ମୁଁ ତା’ର ଚିକିତ୍ସା କରାଇଲି । କିଛିଦିନ ଭିତରେ ବୋଉର ଦେହ ଟିକେ ଭଲ ବାଟକୁ ଚାଲିଆସିଲା ।

କେନ୍ଦୁଝର ରାଜବାଟୀ କୁଟିଆଘାଟି ପାଦଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଘାଟି ଉପରେ ଥିବା ଜାତୀୟ ରାଜପଥରେ ଠିଆହୋଇ ଦେଖିଲେ ରାଜବାଟୀକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଖିହୁଏ । ରାଜବାଟୀ ଭିତରକୁ ମୁଁ ଓ ମୋର କେତେଜଣ ସାଙ୍ଗ ବୁଲି ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଛୁ । ତା’ ଭିତରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କୋଠରୀ ଭଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ତ ଆଉ କିଏ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା । ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲେ ଭୟ ଲାଗୁଥିଲା । ସେସବୁ ବୁଲି ଦେଖିସାରିବା ପରେ ବ୍ୟାସକବି ଫକୀର ମୋହନ ସେନାପତିଙ୍କ ପ୍ରଜା ବିଦ୍ରୋହ ସମୟର କଥା ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ମ୍ୟାନେଜରୀ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ସେଠିକାର ଭୂମିମାନେ ୧୯୯୧ ମସିହାରେ ଏକ ବଡ଼ଧରଣର ବିଦ୍ରୋହ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଜାବିଦ୍ରୋହର ନେତୃତ୍ବ ନେଇଥିଲେ ଧରଣୀଧର ଭୂୟାଁ ନାମକ ଯୁବକ । ଫକୀର ମୋହନଙ୍କ ଚତୁରତାରୁ ପ୍ରଜାବିଦ୍ରୋହ ଆଗକୁ ବଢ଼ିପାରି ନ ଥିଲା । ପଣ୍ଡିତ ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ ତାଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀରେ ପ୍ରଜାବିଦ୍ରୋହର ନେତୃତ୍ବ ନେଇଥିବା ଧରଣୀଧର ଭୂୟାଁଙ୍କ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି— “ତାଙ୍କ ଛାତ୍ର ସମୟରେ ସେ ଓ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଦିନେ ପୁରୀ ବି.ଏନ୍.ଆର୍. ହୋଟେଲ ପାଖରେ ଥିବା ଦରିଆ ମହାବୀରଙ୍କ ପାଠରେ ଗୋଟିଏ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ପାଣି ନ ଥିବା କୂଅ ଭିତରେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ଲୋକ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖିଲେ । କୂଅଟି ଶୁଖିଲା ଥିଲା

ଓ ଏଡ଼େ ଗଭୀର କୁଅରେ ପଡ଼ି ମଧ୍ୟ ଜୀବିତ ରହିଥିବା ଦେଖି ଉଭୟେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ତା’ପରେ ସେମାନେ ଜାଣିଲେ ଯେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି କେନ୍ଦୁଝର ଗଡ଼ଜାତ ପ୍ରଜା ବିପ୍ଳବର ନେତା ଧରଣୀଧର ଭୂୟାଁ । ଏହାର କେତେବର୍ଷ ପରେ ସେ ଆଜି ଅଞ୍ଚଳର ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶ ବୁଢ଼ା ମୂଳରେ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିଥିବାର ଖବର ମିଳିଲା ବୋଲି କୁହାଗଲା ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଘରଟିଏ କରିବାର ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସାକାର କରିବା ପାଇଁ ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଜାଗା କିଣିବାର ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଘରଟିଏ କରିବାକୁ ସମୟ ମୋତେ ସାଥୁ ଦେଉ ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ଦିନେ ମନସ୍ଥ କଲି ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ଆଉଟ୍ ହାଉସ୍ ନିର୍ମାଣ କରିବି । ପ୍ରଥମେ ପିଲାଛୁଆଙ୍କୁ ନେଇ ସେ ଘରେ ରହିଗଲା ପରେ ମୋନ୍ ବିଲିଡିଂ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଘରର ପ୍ଲାନ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କଲି । ପ୍ଲାନଟି କରିବା ସମୟରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋତେ ବହୁତ ସହଯୋଗ କଲେ । କମ୍ ଜାଗାରେ କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚରେ କିପରି ସୁନ୍ଦର ଘରଟିଏ ହୋଇପାରିବ ସେଥିପାଇଁ ଆମକୁ ଅନେକ ରାତି ଅନିଦ୍ରା ହୋଇ ପ୍ଲାନଟି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଦିନେ ମନକୁ ଛୁଇଁଲା ପରି ପ୍ଲାନର ପ୍ରାଥମିକ କାମ ଶେଷ କରି ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବି.ଆର୍.ଆଇ.ଟି. ଅଫିସ୍‌ରେ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଆମ ଗାଁର ଜଣେ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଇ ସୁଶାନ୍ତ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ ସେ ଅଫିସ୍‌ରେ ଦେଖା ହେଲେ । କୁଆଡ଼େ ଆସିଛନ୍ତି କି ବୋଲି ମୋତେ ପଚାରିବାରୁ ମୁଁ ତାକୁ ସବୁକଥା କହିଲି । ସେ ତା’ର ଟିକେ ରାଜନୀତିଆ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଭଲ ସମ୍ପର୍କ ରଖୁଥାଏ ଓ ନିଜେ ଜଣେ ନେତା ପରି ଜଣାଯାଏ । ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ରାଜନେତା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୁରେଶ କୁମାର ରାଉତରାୟଙ୍କ ପରି ନେତାଙ୍କର ସେ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ । ତା’ଠାରୁ ଏପରି କଥା ଶୁଣି ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିଲା । ମୋ ଘରର ପ୍ଲାନଟି ମଧ୍ୟ ସେ କରାଇଦେବାକୁ କହିବାରୁ ମୁଁ ରାଜି ହେଲି ଓ ଖୁସି ହେଲି ।

ତା’ପରେ ସେ ମୋ’ଠାରୁ ଘରର ପ୍ଲାନଟି ନେଇ ମୋତେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ କହିଲା—“ଭାଇ ତୁମେ ଘର କାମରେ ଆଗେଇ ଯାଅ, ମୁଁ ଏସବୁ ଅଫିସ୍ କାମ ଓ କାଗଜପତ୍ର କାମ କରିସାରି ତୁମ ପାଖକୁ ପଠାଇଦେବି । ତା’ଠାରୁ ଭରସା ପାଇ ମୁଁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ତା’ ମାଉସୀ ଘରେ ଛାଡ଼ି ପ୍ରଥମେ ଆଉଟ୍ ହାଉସ୍ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ଟୁକୁନା ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ମାସ ରହି କାମଟିକୁ ଶେଷ କରାଇଥିଲା । ଘର କାମରେ ତା’ର ମଉସା ମାଉସୀ ଓ ତା’ ଭାଇମାନେ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ ସହଯୋଗ କରିଥିଲେ । ଘର କାମଟି ସରିଯିବାରୁ ମୋ ମନରେ ଟିକେ ସାହସ ଆସିଲା ।

ପ୍ଲାନଟି ୧୯୮୦ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୪ ତାରିଖରେ ବି.ଆର୍.ଆଇ.ଟି. ଅଫିସରେ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ଦାଖଲ କରିଥିଲି । ୧୯୮୦ ମସିହା ମେ ୨୫ ତାରିଖରେ ପ୍ଲାନଟି ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇ ମୋ ପାଖକୁ ଫେରିଆସିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଟୁକୁନା ଫେରିବା ପରେ ତା’ର ଦେହ ଖରାପ ହେଲା । ସେତେବେଳକୁ ମୋ ପରିବାରର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ମାଲେରିଆରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, କେବଳ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ।

ବୋଉର ଚିକିତ୍ସା ସ୍ଥାନୀୟ ଡାକ୍ତର ସାମନ୍ତରାୟବାବୁ ଓ କେନ୍ଦୁଝରରେ ରହୁଥିବା ଡାକ୍ତର ପି.ସି. ଦାସଙ୍କ ପାଖରେ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତା’ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । ଦିନେ ହଠାତ୍ ବୋଉର ଦେହ ଖରାପ ହେବା ସହିତ ଟୁକୁନାର ଦେହ ମଧ୍ୟ ଖରାପ ହେଲା । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କ ରକ୍ତ ନମୁନା ନେଇ କେନ୍ଦୁଝର ସଦର ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଇବାକୁ ଦେଇଥିଲି । ଡାକ୍ତର ଯେତେବେଳେ ରକ୍ତ ପରୀକ୍ଷା କରି ମୋ ହାତକୁ ରିପୋର୍ଟଟି ବଢ଼ାଇଦେଲେ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ପଚାରିଲି—“ରିପୋର୍ଟରେ କ’ଣ ବାହାରିଲା ?” ସେ ମୋତେ ଚାହିଁଲେ ଓ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ—“ଆପଣ କେଉଁ କାମ କରନ୍ତି ଆଉ କେଉଁଠି ରୁହନ୍ତି ?” ତା’ପରେ ଡାକ୍ତର ପଚ୍ଚନାୟକ ମୋତେ କହିଲେ—“ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ମାଲେରିଆ ନେଗେଟିଭ୍ ବାହାରିଥିବାବେଳେ ମା’ଙ୍କର ଲିକୋନିଆ ଆସିଛି ।” ମୁଁ ଲିକୋନିଆ କ’ଣ ପଚାରିବାରୁ ସେ ମୋତେ ସ୍ପଷ୍ଟ କଲେ—“ବ୍ଲଟ୍ କ୍ୟାନ୍ସର ।” ତାଙ୍କଠାରୁ ଏହା ଶୁଣି ମୁଁ ହତବାକ୍ ହୋଇ ତଳେ ବସିପଡ଼ିଲି । ଡାକ୍ତର ମୋତେ ସାନ୍ତ୍ୱନାଦେଇ କହିଲେ—“ଆପଣ ତୁରନ୍ତ ତାଙ୍କୁ କଟକ ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନେଇଯାଆନ୍ତୁ ।” ସେଠାରୁ ଫେରି କେନ୍ଦୁଝରରେ ଗୋଟିଏ ଟ୍ୟାକ୍ସିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ପରଦିନ ବାଟରେ ମା’ ତାରିଣୀଙ୍କୁ ନଡ଼ିଆଟିଏ ଭୋଗ ଲଗାଇ ବୋଉର ଦେହ ଭଲ ହୋଇଯାଉ ବୋଲି ଗୁହାରି କଲି । ତା’ ମୁଣ୍ଡକୁ ମୋ କୋଳରେ ରଖି ତା’ ପାଟିରେ ମା’ଙ୍କର ପାଦୁକ ଦେଲି । ମୁଣ୍ଡରେ ତା’ର ମା’ଙ୍କର ଛଡ଼ାଫୁଲକୁ ଛୁଆଜ୍ ମା’ଙ୍କ ପାଖରେ ନେହୁରା ହେଲି ମୋ ବୋଉକୁ ବଞ୍ଚାଇ ଦେବାକୁ । ମୁଁ ତା’ ପାଟିରେ ପାଦୁକ ଦେବାପରେ ସେ ଭୋକିବାର ମୁଁ ଦେଖୁଛି । ଗାଡ଼ିଟି ଯେତିକି ଦୁର୍ଗନ୍ଧରେ ଯାଉଥାଏ ଏପଟେ ମୋ ହୃଦୟନୀୟ ସେତିକି ବେଗରେ ବଢ଼ି ଚାଲିଥାଏ । ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କାରେ ମୋ ମନ ଭିତରକୁ ଅନେକ ଅଶୁଭ କଥା ପଶି ଆସୁଥାଏ । ପିଲାଦିନର ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ମନେପଡ଼ି ମୋ ଆଖିରେ ଲୁହ ଆସିଯାଉଥାଏ । କଟକରେ ଭାଇଙ୍କ ବସାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ, ଭାଇ ତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ଓ ମୁଁ ମିଶି ବୋଉକୁ କଟକ ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନେଇଗଲୁ ।

କିଛି ସମୟ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପରେ ତାଙ୍କର ବୋଉକୁ ମୃତ ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲେ । ତାଙ୍କରକଠାରୁ ଏପରି କଥାଟି ଶୁଣିଲା ପରେ ମୋତେ ଲାଗିଲା ଯେପରି ଆକାଶଟା ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଛିଣ୍ଡି ପଡୁଛି । ପିଲାଦିନେ ମୋର ସାନଭାଇକୁ ହରାଇଲି, ତା'ପରେ ବାପାଙ୍କୁ ହରାଇଲି ଓ ଆଜି ଶେଷରେ ବୋଉକୁ ବି ମୋତେ ହରାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ବୋଉ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ମା'ଛେଉଣି ହୋଇଗଲି ମୁଁ । ଭଗବାନଙ୍କର ଏ କି ବିଚିତ୍ର ଲୀଳା ? ପିଲାଦିନେ ବାପାଙ୍କ ସ୍ନେହଶ୍ରବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ଥିଲି । ଯାହା ଟିକେ ବୋଉଠାରୁ ପାଉଥିଲି ତାହା ବି ଆଜି ଠାକୁର ମୋ'ଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ । ସେ ମୋର ବାପା ଓ ମା' ସବୁକିଛି ଥିଲା । ପିଲାଦିନର ବାପଛେଉଣିଟି ଆଜି ମା' ଛେଉଣି ହେଇଗଲା । ଏହି ଦୁଃଖଦ ଘଟଣାଟି ଥିଲା ୧୯୮୦ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ ୧୧ ତାରିଖ ସାବିତ୍ରୀ ଅମାବାସ୍ୟା ପୂର୍ବଦିନର କଥା ।

ତା'ପରେ ବୋଉର ମରଣଗୀତକୁ ନେଇ ଭାଇଙ୍କ ବସାକୁ ଫେରିଲୁ । କଟକରେ ଥିବା ଆମର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଗାଁକୁ ଆସିଲୁ । ସମସ୍ତ ବିଧିବିଧାନରେ ଗାଁ ଶ୍ମଶାନରେ ଶବସ୍ଥଳାର କଲୁ । ବଡ଼ଭାଇ ମୁଖାଗ୍ନି ଦେଲେ । ସବୁଦିନ ପାଇଁ ବୋଉର ପାର୍ଥବ ଶରୀର ଆମ ଆଖିଆଗରୁ ଅପସରି ଗଲା । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଅନନ୍ତ ନୀଳଆକାଶ ଓ ତଳେ ଉତ୍କଳ ଜନନୀର କୋଳରେ ବୋଉର ଚିତା ! ଦିନେନା ଦିନେ ଏହି ଅବସ୍ଥା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନରେ ଆସିବ । ଏମିତି ଏକ ଶ୍ମଶାନ ବୈରାଗ୍ୟର ଭାବନା ମଧ୍ୟ ମନ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରୁଥାଏ । ସେତିକିବେଳେ କବିବର ରାଧାନାଥ ରାୟ ଲେଖୁଥିବା କଥାଟି ମୋ ମନ ଭିତରକୁ ଆସେ ଆସେ ପଶିଆସିଲା—

“କେହି ରହିନାହିଁ ରହିବେ ନାହିଁଟି ଭବରଙ୍ଗ ଭୂମି ତଳେ,
ସର୍ବେ ନିଜ ନିଜ ଅଭିନୟ ସାରି ବାହୁଡ଼ିବେ କାଳ ବଳେ ।”

ବାସ୍ତବରେ କବିଙ୍କ ଭାବନା ସତ୍ୟ, ଏହା ହିଁ ବାସ୍ତବ । ବୋଉର ସଂସ୍କାର କାମ ଶେଷ କରି ତା' ପରଦିନ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଗାଁକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଶୁଆକାଟି ଫେରିଲି । ବର୍ଷା ଦିନ ହୋଇଥିବାରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଳ୍ପବୟସ୍କ ବର୍ଷା ହେଉଥାଏ । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ ବୋଉର କାମବେଳକୁ ବର୍ଷା ହେଲେ ସବୁକାମ ଅତୁଆ ହୋଇଯିବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତା'ର ଦଶାହ ଓ ଏକାଦଶାହ ଦିନ ବର୍ଷା ହେଲାନାହିଁ । ତା' କାମଟି ସୁରୁଖୁରୁରେ ହୋଇଗଲା ।

ମୁଁ ଗାଁରେ ଥିବା ସମୟରେ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ମହିଳା ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ସାନପୁଅ ସଞ୍ଜୟ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ୧୯୮୦ ମସିହା ଜୁନ୍ ୨୩ ତାରିଖରେ

ବିମାନ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ୩୩ ବର୍ଷରେ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଗଲା । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଗାଁରେ ଛାଡ଼ି ୨୪ ତାରିଖରେ ଶୁଆକାଟି ଫେରିଆସିଲି । ବାଟରେ ରାତିସାରା ମୋ ପିଲାଦିନର କଥା ସବୁ ମନେପଡୁଥାଏ । ଗାଡ଼ିରେ ବସିଥିବାବେଳେ ବୋଉର ଦେହାନ୍ତ କଥାଟି ମନେପଡ଼ିଗଲେ ମୋତେ ଖୁବ୍ କାନ୍ଦ ଲାଗୁଥାଏ । ମନକୁ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ମୋ ପାଖରେ ଆଉ ବା କିଏ ଅଛି ? ଯିଏ ତ ସବୁ କଥାରେ ସାହସ ଓ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦିଏ ସିଏ ଚାଲିଗଲା । ତେଣୁ ମନକୁ ବୁଝାଇବା ସକାଶେ ମନେ ପକାଇଲି ଅତିବଡ଼ି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ କଥା—“ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ମଣ୍ଡଳେ ଦେହ ବହି, ଦେବତା ହେଲେ ବି ମରଇ ।” କିନ୍ତୁ ବୋଉ କଥା ମନେ ପକାଇ ତା’ ସ୍ମୃତିକୁ ଝୁରି ଝୁରି ମୋ ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସୁ ନ ଥାଏ ।

ବୋଉ ଚାଲିଗଲା ପରେ ମୋତେ ଆଉ ଶୁଆକାଟିରେ ରହିବାକୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥିଲା । ପାଖରେ କେବଳ ପିଅନ ବିଶୋଇ ଓ ଲାଲୁ ବୋଲି ଆଉ ଗୋଟିଏ ପିଲା ଥିଲା । ଇଂ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଯଦୁମଣି ସାହୁ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ମୋର ପଡ଼ୋଶୀ ଭାବରେ ରହୁଥିଲେ । ଏହାରି ଭିତରେ ମୋର ବଦଳି ଆଦେଶ ପାଲଲହଡ଼ା ଏନ୍.ଏଚ୍. ଡିଭିଜନକୁ ଆସିଗଲା । ମୁଁ ବି ମନେ ମନେ ମୋର ବଦଳି ହୋଇଯିବା କଥାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲି ।

ଶେଷରେ ୧୯୮୦ ଅଗଷ୍ଟ ୨୩ ତାରିଖରେ ଶ୍ରୀ ଅବଧୂତ ସାହୁଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ବ ହସ୍ତାନ୍ତର କଲି । ମୁଁ ୧୯୭୨ ଜାନୁଆରୀ ୧୦ ତାରିଖଠାରୁ ୧୯୮୦ ଅଗଷ୍ଟ ୨୩ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାରେ ରହିଲି । ତାହା ଭିତରେ ମୋତେ ବହୁ ଘାତପ୍ରତିଘାତ ଦେଇ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ସବୁଠାରୁ ଦୁଃଖଦ ଘଟଣା ହେଉଛି, ଶୁଆକାଟିରେ ମୋ ବୋଉର ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଯିବାର ଦୁଃଖକୁ ମୁଁ ସାରାଜୀବନ ଭୁଲିପାରିବି ନାହିଁ ।

ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ବୁଝିପାରୁଛି ଯେ, ଜନ୍ମ ହେବାର ଅର୍ଥ ଦିନେ ନା ଦିନେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଭେଟିବାକୁ ହୁଏ । ସେଥିପାଇଁ ତ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୀତାରେ କହିଲେ—

“ଜାତସ୍ୟ ହି ଧୂବୋ ମୃତ୍ୟୁଧୂବଂ ଜନ୍ମ ମୃତସ୍ୟତ ।
ତସ୍ମାଦପରିହାର୍ଯ୍ୟେଽର୍ଥ ନ ତ୍ଵଂ ଶୋଚିତୁମର୍ହସି ।”

ପାଳଲହଡ଼ାକୁ ବଦଳି

କେନ୍ଦୁଝରରୁ ଆସିବା ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଆଉଟ୍ ହାଉସ୍‌ରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ରହିଲି । ବଡ଼ଝିଅ ବି.ଜେ.ବି ଜଲେଜରେ ପଢ଼ିଲା । ସାନ ଦୁଇଝିଅ ଦୁଇନମ୍ବର ବାଲିକା ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢ଼ିଲେ । ପିଲାମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଯେହେତୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ନେଇଥିଲେ ତେଣୁ ମୁଁ ଘରକାମ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲି । ସେହି କାରଣରୁ ପାଳଲହଡ଼ା ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ମୋର ଛୁଟି ଦରଖାସ୍ତ୍ରଟି ପଠାଇଦେଲି । ସେତେବେଳେ ସିମେଣ୍ଟର ଘୋର ଅଭାବ ଥିଲା । ସିଭିଲ୍ ସପ୍ଲାଇର ଅଫିସ୍‌ରେ ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ପ୍ଲାନଟିକୁ ଦେଖାଇଲେ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚବସ୍ତ୍ରା ସିମେଣ୍ଟ ପରିମିଟ୍ ମିଳୁଥିଲା । ଘରର ପାଚେରୀ ହେବା ସମୟରେ ସିମେଣ୍ଟ ବସ୍ତ୍ରାର ମୂଲ୍ୟ ମାତ୍ର ୬ ଟଙ୍କାରେ ସତ୍ୟନଗରରୁ କିଣୁଥିଲି । ତା'ପରେ ବସ୍ତ୍ରାକୁ ୧୪ ଟଙ୍କା ଓ ପରେ ୨୮ ଟଙ୍କାରେ କିଣି ଘରକାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ଛାତ ପଡ଼ିବା ସମୟରେ ସିମେଣ୍ଟର ନିଅଣ୍ଟିଆ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମୁଁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ବ୍ଲକ୍‌ରେ ବସ୍ତ୍ରାକୁ ୬୦ ଟଙ୍କାରେ କିଣିଲି । ମାଙ୍କଡ଼ା ପଥର ଖଣ୍ଡକୁ ମାତ୍ର ଏକ ଟଙ୍କାରୁ ଏକଟଙ୍କା ପଚାଶ ପଇସା ଥିଲା ଓ ମୂଲିଆ ମଜୁରି ମଧ୍ୟ ବହୁତ କମ୍ ଥିଲା । ଘର କାମରେ ଅନେକ ଅର୍ଥ ଦରକାର ହେଉଥିବାରୁ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ସ୍ଥିତ 'କୋଅପରେଟିଭ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ'ରେ ମୋ ଜମିର ସମସ୍ତ କାଗଜପତ୍ର ବନ୍ଧକ ରଖି ୭୫ ହଜାର ଟଙ୍କା ରଣ ଆଣିଲି । ଘର କାମର ଶେଷ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆହୁରି କିଛି ଅର୍ଥର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିବାରୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ସୁନା ଗହଣା ବନ୍ଧକ ଦେଇ ସହାୟ୍ ନଗର 'ଷ୍ଟେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ'ର ଏକ ଶାଖାରୁ ୧୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ରଣ କରିଥିଲି । ସେତେବେଳେ ସେ ବ୍ୟାଙ୍କର ମ୍ୟାନେଜର ଥିଲେ ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଯିଏକି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ପିତୃସା ।

ମୁଁ ହୁଟିରେ ପ୍ରାୟ ୧୦୫ ଦିନ ରହି ଘରର ଛାତକାମ ଶେଷ କରି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାମର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ମୁଁ ପାଲଲହଡ଼ା ଜଏନ୍ କରିବାକୁ ଗଲି । ୧୯୮୦ ଡିସେମ୍ବର ୧୫ ତାରିଖ ସକାଳ ୧୦ଟା ୩୦ ମିନିଟ୍ରେ ଏନ୍.ଏଚ୍. କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ପହଞ୍ଚି ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ମୋ ଜଏନ୍ ଟିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରି । ମୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ନନ୍ଦୀଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଜଏନ୍ କଲି । ସେ କ୍ବାର୍ଟର୍ ଛାଡ଼ି ନ ଥିବାରୁ ମୁଁ ବଙ୍ଗଳାରେ ରହିଲି । ସେଠାରେ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ଥିଲେ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ସାମଲ ।

ତାଳଚେରଠାରୁ ସମଲ, ଖମାରଦେଇ ପାଲଲହଡ଼ା ରାସ୍ତାର ଉନ୍ନତିକରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଭାରତ ସରକାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ବାରୋପ କରୁଥିଲେ । ସେଥିନେଇ ପଣ୍ଡା ସାର୍ ମୋତେ ଭୁବନେଶ୍ବର ଏନ୍.ଏଚ୍. ଟିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଇ ସେଠାକାର ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ପାଲଲହଡ଼ାର କାମଗୁଡ଼ିକ କିପରି ଶୀଘ୍ର ହୋଇପାରିବ ତା'ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ କହିଲେ । ମନେ ମନେ ଖୁସି ହେଲି, କାରଣ ମୁଁ ଚାହୁଁଥିଲି ଭୁବନେଶ୍ବର ଯିବାପାଇଁ । ସେହି ଖୁସିରେ ଭାବିଲି ଯାହାହେଉ କଥାରେ ଅଛି—“ମଲ୍ଲ ଖୋଜୁଥିଲା କାକର ପାଣି, ବଜାଦ କହିଲା ପିଇ ତୋରାଣି ।” ସେବେ କିନ୍ତୁ ଗମନାଗମନର ବହୁତ ଅସୁବିଧା ଥିଲା । ପାଲଲହଡ଼ାଠାରୁ ସମଲାର ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀଘାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାସ୍ତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଚନୀୟ ଥିଲା । କୌଣସି ନଦୀ କିମ୍ବା ନାଳରେ ପକ୍କା ପୋଲଟିଏ ବି ହୋଇ ନ ଥିଲା । ପାଲଲହଡ଼ାଠାରୁ ‘କାଞ୍ଜି’ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ବସ ଖରାଦିନେ ସମଲ ଦେଇ ତାଳଚେର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବାଆସିବା କରୁଥିଲା । ସେବେ ସମଲଠାରେ ବ୍ୟାରେଜ୍ କାମ ନୁଆ ନୁଆ ଆରମ୍ଭ ହେଉଥାଏ । ବର୍ଷାଦିନରେ ପାଲଲହଡ଼ାରୁ ଭୁବନେଶ୍ବର ଯିବା ବଡ଼ କଷ୍ଟକର ଥିଲା ।

ଭୁବନେଶ୍ବର ଟିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ମୋତେ ଜଂ ପ୍ରତାପ ସାମଲଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଯେହେତୁ ସେ ଆମ ଡିଭିଜନ୍ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିଲେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ କାମ କରିବା ସମୟରେ ମୋର ତାଙ୍କ ସହ ଭଲ ସମ୍ପର୍କ ହୋଇଗଲା । ମୋ ପାଇଁ ସେଠାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଭଲ ସୁଯୋଗ ଥିଲା ଯେ, ତୁଇଁ ସୁପରିନ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଥିଲେ ନୃସିଂହ ଚରଣ ବେହେରା । ୧୯୬୫ ମସିହାରେ ମୁଁ ଯାହାକିଠାରୁ ବଣାଇଁରେ ଦାୟିତ୍ବ ନେଇଥିଲି । ତେଣୁ ମୋତେ କାମ କରିବାରେ ବହୁତ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ମିଳିଗଲା । ଭୁବନେଶ୍ବରରେ ରହି ଟିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ କାମ କରିବା ସମୟରେ ମୋ ଘରକାମ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି । ଟିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ

କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ କାମ ସରିଯିବା ପରେ ମୁଁ ପାଲଲହଡ଼ା ଫେରିଗଲି । ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କାମର ଅଗ୍ରଗତି ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେଲି । ଏହିପରି ଅଫିସ୍ କାମରେ ମୋତେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବାକୁ ପଡୁଥାଏ ।

ମୁଁ ଶୁଆକାଟିରୁ ଘରର କାମ କରିବାକୁ ଗୋଟିଏ ପିଲା ଆଣିଥିଲି । ତା' ନାଁ ରାମ । ଖାଇପିଇ ମାସକୁ ସେ ୧୫୦ ଟଙ୍କା ନେଉଥିଲା । ଆମ ଘରର କାମ ସହିତ ନୂଆ ହୋଇ ତିଆରି ହେଉଥିବା ଘରକାମରେ ମଧ୍ୟ ସେ ସହଯୋଗ କରୁଥିଲା । ସେ ପିଲାଟି ଗରିବ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ବିଶୁଷ୍ଟ ଓ ପରିଶ୍ରମୀ ପିଲା ଥିଲା । ସେ ଆମ ଘରକାମରେ ସହଯୋଗ କରୁ କରୁ ନିଜେ ସେଣ୍ଟିଂ ମିଷ୍ଟା ବନିଯାଇଥିଲା । ତା'ର ନିଷ୍ଠା ତାକୁ ଗୋଟେ ଭଲ ମିଷ୍ଟା କରାଇବାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗ କଲା ।

ସେଠାରେ ଥିବା ସମୟରେ ଖମାରଠାରୁ ପାଲଲହଡ଼ା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା କେତେକ ଛୋଟ-ବଡ଼ ପୋଲର ସର୍ବେ କାମ ମୋତେ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଏପରିକି ବ୍ରିଜ୍ ବୋରିଂ କାମ ମଧ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ରାସ୍ତାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଫିସରମାନେ ଘନ ଘନ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସୁଥିଲେ । ଅନେକ ସମୟରେ ଅନଗୁଳ ଏନ୍.ଏଚ୍.ସର୍କଲର ଅଧିକ୍ଷଣାୟକ ଜଳନ୍ତର ବେହେରା ପାଲଲହଡ଼ା ଡାକବଙ୍ଗଳାରେ ରାତ୍ରିଯାପନ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ କେନ୍ଦୁଝର ଏନ୍.ଏଚ୍.ର ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଶ୍ରୀନିବାସ ପଟ୍ଟନାୟକ ମଧ୍ୟ ଆସି ରହୁଥିଲେ । ନନ୍ଦାବାବୁ ଘର ଛାଡ଼ିବା ପରେ ଯାଇ ମୁଁ ସେ ଘରେ ରହିଲି । ପାଖ କ୍ୱାର୍ଟରରେ ସେଠ୍‌ବାରୁ ରହୁଥିଲେ । ସାମ୍ନା କ୍ୱାର୍ଟରରେ ନିର୍ବାହୀଯନ୍ତ୍ରୀ ପଣ୍ଡା ସାର୍ ରହୁଥିଲେ । ପିଲାମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରହୁଥିବାରୁ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ବଙ୍ଗଳା ପାଖରେ ଥିବା ଫରେଷ୍ଟ ରୋଜ୍ ଅଫିସ ନିକଟସ୍ଥ ସାହୁ ହୋଟେଲରେ ସେଠ୍‌ବାରୁ ଓ ମୁଁ ଖାଉଥିଲୁ । ସେଠାରେ ଖାଇବାରେ ଅସୁବିଧା ହେବାରୁ ଆମେ ଦୁହେଁ ମିଶି ରବି ନାମକ ପିଲାଟିଏ ରଖି ରୋଷେଇ କରି ଖାଇଲୁ । ରବି ଥିବା ସମୟରେ ମୋର ଶଳା ଅକ୍ଷୟ ମହାନ୍ତି ତା'ର ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋର ବଡ଼ଝିଅ ଗୀତାକୁ ସଙ୍ଗରେ ଆଣି ଦିନ ଗୋଟିଏବେଳେ ମୋ ବସାରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ସେଦିନ ସାପ୍ତାହିକ ହାଟ ଥିବାରୁ ଘରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପରିବା ଥିଲା । ସେଦିନ ସମସ୍ତେ ମିଳିମିଶି ରୋଷେଇ କରିଥିଲେ । ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ସେମାନେ ତାଳଚେର ଫେରିଗଲେ ।

ଆମ ଉଚ୍ଚାଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଛଡ଼ା ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଏମ୍.ଓ.ଏସ୍.ଟି. ଅଫିସରମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସନ୍ତି ।

ପାଳଲହଡ଼ାରେ ରହିବା ସମୟରେ ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଭୋଜନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଉ ତାହା ଖାଇ ସେମାନେ ବହୁତ ଖୁସିହୋଇ ଫେରନ୍ତି । ଗଲାବେଳେ କହିଯାଆନ୍ତି ବାଃ... ଓଡ଼ିଶାର ଖାଇବା ଖୁବ୍ ଭଲ ।

ମୋର ପିଲାମାନେ ଯେତେବେଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରହୁଥିଲେ ସେବେ ମୋର ପୁଅ ମାତ୍ରାସରେ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପଢୁଥିଲା । ପାଖରେ ଶାଶୁ ଆସି ରହୁଥିଲେ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଦେହ ଖରାପ ହେବାରୁ ମଉସା କଟକ ନେଇ ତାଙ୍କର ରଘୁନାଥ ସାହୁଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଚିକିତ୍ସା କରାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦେହ ଖରାପ ହେବାରୁ ମୋର ଶାଶୁ ଜଣେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ତୁକୁନାର ଜାତକ ଦେଖାଇ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ, ତାଙ୍କର ମାର୍ଜିତଶା ରହିଛି । ଖବର ପାଇ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇ ଦେଖିଲି ତାଙ୍କର ଦେହ ବହୁତ ଖରାପ ଥିଲା । ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ତାଙ୍କ ଦେହ ଟିକେ ଭଲ ହୋଇଯିବାରୁ ମୁଁ ପାଳଲହଡ଼ା ଫେରିଆସିଲି । ସେହି ସମୟରେ ‘କୋଣାର୍କ ଟି.ଭି.’ ନୂଆ ନୂଆ ହୋଇ ବଜାରକୁ ବିକ୍ରୀ ହେବାକୁ ଆସିଥାଏ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବ୍ଲକ୍ ଆଣ୍ଡ ହ୍ୱାଇଟ୍ ଟି.ଭି. କିଣି ଘରେ ଦେଇଆସିଲି । ପରେ ଶୁଣିଲି ତୁକୁନାର ଦେହ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲ ହୋଇଗଲାଣି ।

ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ମଟରସାଇକେଲଟିଏ କିଣିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଅଗ୍ରୀମ ୬ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆଣିଥିଲି । ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ବାରକୋଟର ବଳାଶା ଗ୍ରାମର ମହେଶ୍ୱର ସାହୁ କୋଟାରେ ପାଇଥିବା ନୂଆ ବଜାଇ ସୁପର୍ ସ୍ପୋର୍ଟିବ୍ ବିକ୍ରୀ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ମୁଁ ବଣାଇଁରେ ଥିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ସହ ମୋର ପରିଚୟ ଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ଯୋଗାଯୋଗ କରି ୧୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଇ ୧୯୮୩ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୨୫ ତାରିଖରେ ସ୍ପୋର୍ଟିବ୍ ବିକିଣିଲି । ଗାଡ଼ିଟିକୁ ଆଣିବାକୁ ମୁଁ ବାରକୋଟ୍ ଯାଇଥିଲି । ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ଗାଡ଼ି ଚଳାଇ ନ ଥିଲି । ଗାଡ଼ି ବିଷୟରେ ମୋର କୌଣସି ଧାରଣା ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଗାଡ଼ିଟି ଆଣିବା ସମୟରେ ମହେଶ୍ୱର ସାହୁ ମୋତେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା ବିଷୟରେ କିଛି ଧାରଣା ଦେଲେ । ତାଙ୍କରି ସୂଚନା ଅନୁସାରେ ଗାଡ଼ିକୁ ଚଳାଇ ବାରକୋଟ୍‌ଠାରୁ ପାଳଲହଡ଼ା ପ୍ରାୟ ୨୫ କି.ମି. ରାସ୍ତା ସାହସର ସହିତ ପଳାଇ ଆସିଲି ।

ପାଳଲହଡ଼ାରେ ଥିବା ସମୟରେ ସେଠିକାର ବିଶେଷ କିଛି ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ନ ଥିଲି । ମାଙ୍କଡ଼ା ନଦୀ କୂଳରେ ଗୋଟିଏ ଶିବ ମନ୍ଦିର ରହିଛି । କେବେ କେବେ ମୁଁ ସୋମବାରରେ ସେହି ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଇଥାଏ । ପାଳଲହଡ଼ା ଗାଁରେ ‘ମା’ କୁଣ୍ଡେଇ ବେରା’ ଠାକୁରାଣୀ ଗଛ ମୂଳରେ ଥିବା

ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ମନ୍ଦିରରେ ପୂଜା ପାଉଥିଲେ । ସେଠାରେ କେବେ କେବେ ମୁଁ ପହଞ୍ଚି ମା'କୁ ଭକ୍ତିପୂର୍ବ ପ୍ରଣାମ କରେ ।

ପାଳଲହଡ଼ା ଗୋଟିଏ ସିରିଲ୍ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍ ଥିଲା ଓ ତେଜାନାଳ ଜିଲ୍ଲା ଅଧୀନରେ ଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଅନୁଗୁଳ ଜିଲ୍ଲା ହେବାରୁ ତା' ଅଧୀନକୁ ଚାଲିଗଲା । ପୂର୍ବରୁ ପାଳଲହଡ଼ା ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । ରାଜାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ସମୟରେ ବ୍ୟାସକବି ଫକୀର ମୋହନ ସେନାପତି କିଛି ବର୍ଷ ପାଇଁ ସେଠାରେ ଦେଖାନ ଥିଲେ । ଆମ ଅଫିସଠାରୁ କିଛିବାଟ ଦୂରତାରେ ମାଲ୍ୟଗିରି ପର୍ବତ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହାର ପାଦଦେଶ ଦେଇ ୬ ନମ୍ବର ଜାତୀୟ ରାଜପଥ ଯାଇଛି । ମାଲ୍ୟଗିରିର ଉଚ୍ଚତା ୧୧୮୮ ମିଟର । ଏହା ଓଡ଼ିଶାର ଉଚ୍ଚତମ ପର୍ବତ ନାମରେ ପରିଚିତ । ମୋର ପାଳଲହଡ଼ା ଯିବା ବହୁପୂର୍ବରୁ ଆମ ଗାଁର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ମହାନ୍ତି ସେଠାରେ ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ଅଧୀନରେ ଓଭରସିୟର୍ ଭାବରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ବଡ଼ମାମୁଁ ନୃସିଂହ ଚରଣ ଦାସ ପାଳଲହଡ଼ାରେ ପଶୁ ଡାକ୍ତର ଥିଲେ ।

ଇତି ମଧ୍ୟରେ ମୋର ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ବଦଳି ଆଦେଶ ଆସିଗଲା । ଖବରଟି ଶୁଣି ମୁଁ ସେଦିନ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଥିଲି । ସେଠାକାର ସମସ୍ତ କାମ ଶେଷକରି ମୁଁ ଇଂ ଡିପାଠାବାବୁଙ୍କୁ ୧୯୮୩ ଜୁଲାଇ ୩୧ ତାରିଖରେ ମୋର ଦାୟିତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିଲି । ପୂର୍ବରୁ ମୋର ଜିନିଷପତ୍ର ଆମ ଗ୍ରାମ ନିକଟ ନାଗପୁର ବାସିନ୍ଦା ବିଷ୍ଣୁ ଚରଣ ସାହୁ, ଯେ କି ଆମ ଅଫିସ୍‌ରେ ପିଅନ୍ ହିସାବରେ କାମ କରୁଥିଲା, ତାକୁ ମୋର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଠିକଣା ସହିତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେଇ ବସରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପଠାଇ ଦେଇଥିଲି । ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ମୋର ନମ୍ବର ବିହୀନ ନୂଆ ସ୍କୁଟର ଧରି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବାକୁ ମନସ୍ଥ କରିଥିଲି । ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆମ ଓର୍ଡ଼ରକାର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନାୟକଙ୍କୁ ଆଣିବାକୁ କଥା ହୋଇଥିଲା ।

୧୯୮୩ ଅଗଷ୍ଟ ୧ ତାରିଖର ସକାଳୁ ବଡ଼ ସାହସର ସହିତ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ କେନ୍ଦୁଝର ବାଟ ଦେଇ ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲି । ମୁଁ ନୂଆ ନୂଆ ଗାଡ଼ି ଚଲାଉବା ଶିଖୁଥାଏ । ପାଖରେ ଗାଡ଼ି ଚଲାଉବାର ଲାଜସେନ୍ଦ୍ର ନ ଥାଏ କି ଗାଡ଼ି ଚଲାଉବାର ଧାରଣା ବି ନ ଥାଏ । ଏପରିକି ଗାଡ଼ିର ଷ୍ଟେପିନ୍ ବଦଳାଇବା ମଧ୍ୟ ଜାଣି ନ ଥାଏ । ପାଳଲହଡ଼ା ଛାଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ସକାଳ ୬ଟା ସମୟରେ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ 'ମା' କୁଣ୍ଡେଇ ବେରା' ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲି । ସେ ସମୟରେ ସେଠାକାର ଦେହୁରୀ (ପୂଜକ)

ଆସି ନ ଥିଲେ । ମୁଁ ମନ୍ଦିରର ଛୋଟ କବାଟ ଫାଙ୍କଦେଇ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଦତଳେ ଗୋଟିଏ ଶହେ ଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍ ରଖି ପାଦୁକ ପାଇ ମୋର ଗୁହାରୀ ଜଣାଇ ଅଫିସ୍ ପାଖରୁ ସୁରେନ୍ଦ୍ରକୁ ପଛରେ ବସାଇ ନୂଆ ଡିଆରି ହୋଇଥିବା ୬ ନମ୍ବର ଜାତୀୟ ରାଜପଥରେ କୁନ୍ତଳା କାଣ୍ଡିପାଣି ଶୁଆକାଟି ଦେଇ କେନ୍ଦୁଝର ଅଭିମୁଖେ ମା'ଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲି ।

ମନରେ ଅସରନ୍ତି ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କା । କ'ଣ କରିବି ? ଦୁର୍ଗମ ଗିରିପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବି କିପରି ? ବର୍ଷାଦିନ, ବାଟରେ କାଞ୍ଚିପାଣି ଘାଟି । ଘାଟିରେ ଅନେକ ଅଙ୍କାବଙ୍କା ରାସ୍ତା । ମୁଣ୍ଡ ଉପରଦେଇ ଉସାବାଦଲ । ରାସ୍ତା ମଧ୍ୟ ଭଲ ଦିଶୁ ନ ଥାଏ । ରାସ୍ତାର ବାମପାର୍ଶ୍ବରେ ଉଚ୍ଚା ଉଚ୍ଚା ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ । ଡାହାଣପାର୍ଶ୍ବରେ ବିରାଟ ଉପତ୍ୟକା ଲମ୍ବିଛି । ଟିକିଏ ଅସାବଧାନ ହେଲେ ତଳକୁ ଖସି ବଞ୍ଚିବାର ଆଶା କମ୍ । ମୁଣ୍ଡରେ ହେଲମେଟ୍ ନାହିଁ । ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ଡାକି ଡାକି ଆସି କାଞ୍ଚିପାଣିରେ ପହଞ୍ଚି ଆମ ବଙ୍ଗଳାରେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ରହି କେନ୍ଦୁଝର ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲୁ । ବାଟରେ କୁଆଁର ଫାର୍ମ, ଗୋନାସିକା ପାଖଦେଇ ଆସି ଶୁଆକାଟିଠାରେ ପହଞ୍ଚି ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ମୋର ପୂର୍ବ କ୍ବାର୍ଟରଆଡ଼େ ଥରେ ଆଖି ବୁଲାଇଆଣି ପଛଦିନର ଦୁର୍ଦ୍ଦିନଶା ତଥା ସ୍ମୃତି ଅନୁଭୂତିକୁ ମନେପକାଇ, ‘ଦୁଡ଼ିଆଘାଟି’ ପାର ହୋଇ ଆସି କେନ୍ଦୁଝରର ପଞ୍ଚାବୀ ଛକରେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ । ସମୟ ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ନ ହେବ । ସର୍ଦ୍ଦାର ହୋଟେଲରେ ଚା’ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଭୁବନେଶ୍ବରକୁ ବାହାରିଗଲୁ । କେନ୍ଦୁଝରରୁ ଭୁବନେଶ୍ବରର ଦୂରତା ୨୩୫ କିଲୋମିଟର । କେନ୍ଦୁଝରରୁ ୫୦ କିଲୋମିଟର ବାଟ ଆସିବାପରେ ଘଟଗାଁ ମା’ ତାରିଣୀ ମନ୍ଦିର । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ମା’ଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ମୁଁ ଆଗକୁ ଚାଲିଲି । ସେହିଠାରୁ ଭୁବନେଶ୍ବର ଆଉ ୧୮୫ କିଲୋମିଟର ବାଟ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଘଟଗାଁ ପରେ ଆନନ୍ଦପୁର, ଯାଜପୁର ରୋଡ୍ ଦେଇ ପାଣିକୋଇଲି ଛକରେ ପାଞ୍ଚ ନମ୍ବର ଜାତୀୟ ରାଜପଥରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ସେଠାରୁ ଆସି ଦିନ ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ଦୁଇଟାରେ ଚଣ୍ଡିଖୋଲ ଛକରେ ପହଞ୍ଚି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁ । ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନଟି ୫ ନମ୍ବର ଜାତୀୟ ରାଜପଥ ଏବଂ ପାରାଦ୍ୱୀପ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ରାସ୍ତାର ମିଳନ ସ୍ଥଳ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ । ଚଣ୍ଡିଖୋଲ ଛକରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ମହାବିନାୟକ ମନ୍ଦିର । ଏହା ଏକ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ । ପଞ୍ଚାବୀ ଜବାରେ ଖାଇସାରି ସେଠାରେ ଥିବା ଖଟିଆରେ ଶୋଇ ମୁଁ ମନେ ମନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥାଏ “କିପରି ମୋ ପରି ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନଭିଜ୍ଞ ଲୋକ ବିନା ହେଲମେଟ୍ ଓ ବିନା ଲାଇସେନ୍ସରେ ନୂଆହୋଇ ସ୍କୁଟର ଚଳାଇ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ବାଟ

ଅତିକ୍ରମ କରି ଭଲରେ ଭଲରେ ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲା ?” ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲି । ମନରେ ପ୍ରବଳ ଉତ୍କଣ୍ଠା ଥାଏ ଯେ, କିପରି ଘରେ ପହଞ୍ଚିବି । ବାକି ରହିଲା ୭୧ କିଲୋମିଟର । ବାଟରେ ଛତିଆଠାରେ ସୁରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଠାକୁର ଦର୍ଶନ କରାଇ କଟକ ବାଟେ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ଟା ସମୟରେ ପହଞ୍ଚି ଏକ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ମାରି ‘ମା’ କୁଣ୍ଡେଇ ବେରା’ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆଟିଏ ମାରି କହିଲି— “ରଖେ ହରି ତ ମାରେ କିଏ ।” କିପରି ଏ ଉଠାଣି ଗଡ଼ାଣି, ଅଙ୍କାବଙ୍କା ରାସ୍ତା ପାର ହୋଇ ମୁଁ ଭଲରେ ଭଲରେ ଆସି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଗଲି ଏକଥା ଭାବିଲେ ଆଜି ବି ମୋ ଦେହ ଶୀତେଇ ଉଠେ । ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ବିଷ୍ଣୁ ମୋର ସବୁ ଜିନିଷପତ୍ର ନେଇ ତା’ ଗାଁ ନାଗପୁରକୁ ଚାଲି ଯାଇଥାଏ । ସୁରେନ୍ଦ୍ରକୁ ପାଲଲହଡ଼ା ଫେରିଯିବାର ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେଇ ପଠାଇଦେଲି । ଏହା ହିଁ ଥିଲା ୧୯୮୩ ଅଗଷ୍ଟ ୧ ତାରିଖରେ ଘଟିଥିବା ମୋ ଜୀବନର ଏକ ଦୁଃସାହସିକ ଯାତ୍ରା ତଥା ଅଭୁଳା ସ୍ମୃତି ।

ଦ୍ଵିତୀୟବାର ଭୁବନେଶ୍ୱର ବଦଳି

ମୋର ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ଦ୍ଵିତୀୟଥର ପାଇଁ ବଦଳି ହେଲା । କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ମେଞ୍ଜେନାନ୍ସ୍ ଡିଭିଜନ୍ ନମ୍ବର ଦୁଇରେ ୧୯୮୩ ଅଗଷ୍ଟ ୧୦ ତାରିଖରେ ଯୋଗଦେଲି । ସେଠାରେ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଶ୍ରୀରାମ ସେଠ୍, ଏସ୍.ଡି.ଓ, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମହାନ୍ତି ଥିଲେ । ଜଏନ୍ ପରେ ମୋ ବିଭାଗରେ ମୋତେ କୌଣସି କାମ ଦିଆଗଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ଏବଂ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖାକରି ଏ ବିଷୟରେ ଜଣାଇଲି । ଫଳ କିଛି ନ ହେବାରୁ ମୁଁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ଅଧିକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଦ୍ମଲୋଚନ ଦଣ୍ଡପାଟ୍ଟଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କଲାପରେ ଷୋର ସେକ୍ଟରକୁ ମୋର ବଦଳି ଆଦେଶ ହେଲା । ଆଦେଶ ହେବାପରେ ମୁଁ ସି.ସି. ଡିଭିଜନ୍ ନମ୍ବର ଦୁଇ ଅଧୀନରେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରମୋଦ କୁମାର ମିଶ୍ରଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ୧୯୮୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୯ ତାରିଖରେ ଜଏନ୍ କଲି । ଆମର ବଡ଼ ବଡ଼ ଷ୍ଟକ୍‌ୟାର୍ଡ ଥିଲା । ତା' ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଭୁବନେଶ୍ୱର ମାଲଗୋଦାମର ଅତି ନିକଟରେ ଥିଲା । ଯେଉଁଥିରେ କି ଲୁହାଛଡ଼ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୁହା ସରଞ୍ଜାମ ରହୁଥିଲା । ଦ୍ଵିତୀୟଟି ଏଫ୍.ସି.ଆଇ. ଗୋଦାମ ପାଖରେ ଥିଲା । ସେଥିରେ ଇଟା, ପିଚୁ ଇତ୍ୟାଦି ରହୁଥିଲା । ତୃତୀୟଟି ଆମ ଅଫିସ୍ ପରିସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । ଏଠାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୋଦାମ ଘର ଥିଲା । ଯେଉଁଥିରେ କି ସିମେଣ୍ଟ, ରଙ୍ଗ, ହାଉସ୍ ଫିଟିଙ୍ଗସ୍ ଇତ୍ୟାଦି ରଖାଯାଇଥିଲା । ତିନୋଟି ଯାକ ଗୋଦାମକୁ ଜଗିବା ପାଇଁ ଆମର ଚୌକିଦାର ଦିନରାତି ପାଳି ଅନୁଯାୟୀ କାମ କରୁଥିଲେ । ସେକ୍ଟର ଅଫିସ୍‌ରେ ଦୁଇଜଣ ବରିଷ୍ଠ ଓ ଜଣେ କନିଷ୍ଠ ଷୋରକିପର ରହି ଷୋରର ଷକ୍ ଆକାଉଣ୍ଟ ଦେଖୁଥିଲେ । ନିମାଇଁ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଣ୍ଡା ବରିଷ୍ଠ ଥିବାବେଳେ ଶ୍ରୀ ଅଶୋକ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ କନିଷ୍ଠ ଷୋରକିପର ଭାବେ କାମ କରୁଥିଲେ । ଜଣେ ମହିଳା ପିଅନ

ବସନ୍ତ ଶ୍ରୀରାମନ । ୧୯୭୧ ଓ ୭୨ ମସିହାରେ ଏହି କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ସେ ପିଅନ୍ ଥିବା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଗରୁ ସୂଚନା ଦେଇଛି । ଏପରି ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ରହି ସେ ଡିଜିଟାଲ ଓ ସବ୍‌ଡିଜିଟାଲ ଅଫିସକୁ ଡାକ ଧରି ଯିବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ମହିଳା ପିଅନ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଷ ପିଅନ ଦେବାକୁ ମୁଁ ମୋର ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲି । କିଛି ଫଳ ହେଲାନାହିଁ । ତେଣୁ ରମେଶ ଦାସ ନାମକ ଜଣେ ଡି.ଏଲ୍.ଆର୍. ଚୌକିଦାରକୁ ଅଫିସର ଡାକ ନବାଆଣିବା କାମରେ ନିଯୋଜିତ କଲି । ମୁଁ ଜଏନ୍ କରିବା ସମୟରେ ଶ୍ରୀ ପାତବାସ ପଣ୍ଡା ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଥିଲେ । ହରେରାମ ହୋତା ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ପଦ୍ମଲୋଚନ ଦଣ୍ଡପାଟ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଇଂ ପ୍ରମୋଦ ମିଶ୍ରଙ୍କଠାରୁ ଷ୍ଟୋର ଷ୍ଟେସନର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ସେଠାରେ ମାତେ ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ସେଠାକାର ପରିବେଶ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ମୁଁ ସତର୍କତାର ସହିତ କାମ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଉପରେ ତାଙ୍କ ନଜର ରଖିବାକୁ ଯାଇ ଅଚାନକ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ତଦାରଖ କଲି । ଭୁବନେଶ୍ୱର ସତ୍ୟନଗରର ବିଶେଷ କରି ମାଲଗୋଦାମ ଅଞ୍ଚଳର ଏକ ଖତରନାକ ଜାଗା । ସବୁ ଚୋରି ଡକାୟତି ଏହିଠାରୁ ହିଁ ହୋଇଥାଏ । ସବୁ ଘଟଣା ଜାଣି ମଧ୍ୟ ମୁଁ ରାତି ବାରଟା ସମୟରେ ସୁଟର ଧରି ଡିନୋଟି ଯାକ ଷ୍ଟୋରରେ ନିଯୁକ୍ତି ଥିବା ଚୌକିଦାରମାନଙ୍କର କାମ ତଦାରଖ କରିଥିଲି । ଯାହାଫଳରେ କି ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଭୟ ଓ କ୍ରୋଧ ଜନ୍ମିଲା । ପ୍ରତିଶୋଧ ପରାୟଣ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଅସାଧୁ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋତେ ହଇରାଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ସେହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଦିନ ଦୁଇପ୍ରହରରେ ମୁଁ ଘରକୁ ଖାଇବାକୁ ବାହାରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋ ସୁଟର ଚକାରୁ ହାଝା ଖୋଲି ଦେଉଥିଲେ । ଏହିପରି ଅନେକ କିଛି ମୋତେ ହଇରାଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ସେମାନେ ଶେଷରେ ବିଫଳ ହେଲେ । ମୁଁ ଏହି ବିଭାଗରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ୧୯୮୩ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୧ ତାରିଖରେ ମୋର ସିଲେକ୍ସନ୍ ଗ୍ରେଡ୍‌କୁ ପ୍ରମୋଶନ ହେଲା ଏବଂ ମୁଁ ସେହିଠାରେ ହିଁ ରହିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନର ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଆପଣ ଦେଖୁଥିବା ନିର୍ମାଣ ସୌଧର କାମ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନବକିଶୋର ରଥଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ହୋଇଛି । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାମଟି କୌଣସି ଠିକାଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରା ନ ଯାଇ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟାଲି କାମ କରାଯାଇଥିଲା । ସେବେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବସନ୍ତ କୁମାର ବିଶ୍ୱାଳ ଆମ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ରଥ ସାରଙ୍କୁ ମୁଁ ଯେତିକି ଜାଣିଛି ଓ ବୁଝିଛି ସେ ଜଣେ ହୁସିଆର ଓ

ପାରିବାର ଇଞ୍ଜିନିୟର ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରଖର ଧୃଶକ୍ତି ଥିବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିପାରିଛି । ମୁଁ ଷ୍ଟୋର ଅଫିସରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଷ୍ଟୋରକୁ ଆସି ଷ୍ଟୋରର ଭଲମନ୍ଦ ବୁଝନ୍ତି । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ସେ ଷ୍ଟୋରରେ ଗଚ୍ଛିତ ଥିବା ଜିନିଷର ପରିମାଣ ବିନ୍ଦୁକାର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ ମଗାଇ ସେଥିରୁ ଦେଖୁଥାଆନ୍ତି ।

ପାଲଲହଡ଼ାର ଚାକିରି କାଳରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଦେହ ବହୁତ ଖରାପ ଥିଲା । ସେତିକିବେଳେ ତାଙ୍କର ମା' ଜାତକ ଦେଖାଇବାରୁ ପଣ୍ଡିତ ଜାତକ ଗଣନା କରି କହିଥିଲେ ତାଙ୍କର ମାର୍କଦଶା ପଡ଼ିଛି । ସେହି କାରଣରୁ ମୋ ଧର୍ମପତ୍ନୀ ସବୁବେଳେ କହିଲେ ଯେ ବଡ଼ଝିଅର ବାହାଘର ଶୀଘ୍ର କରାଇଦେବା । ମୋତେ ସେ ବିଷୟରେ ଅନେକବାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଲେ । ସେତିକିବେଳେ ମୋ ବଡ଼ଝିଅ ବି.ଜେ.ବି କଲେଜରେ ବି.ଏ ଶେଷବର୍ଷ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାର ଥାଏ । ମୋର ଜଣେ ଭିଣୋଇଁ ପ୍ରଥମକରି ଝିଅର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଥିଲେ । ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଥିଲା କଟକର ଡି.ଜି.ପି. (ଡାଇରେକ୍ଟର ଜେନେରାଲ ଅଫ ପୋଲିସ) କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଏକ୍ସକ୍ୟୁସିଭିଭ୍ ଅଫିସର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରେକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ଶ୍ରୀ ବିଭୂତି ପଟ୍ଟନାୟକ । ବି.ଏସ୍‌ସି ପାଶ୍ କରି ସର୍ବେଷ୍ଟ ପୋଷ୍ଟରେ ରାଉରକେଲାରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲେ । ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଦୁଇପକ୍ଷ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । ଝିଅର ବି.ଏ ଶେଷବର୍ଷ ହୋଇଥିବାରୁ ତା'ର ପରୀକ୍ଷା ପରେ ବିବାହ ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ରଖୁଥିଲି । 'ବିଧିର ବିଧାନ' ଏପରି ହେଲା ବାହାଘର ତିଥି ଝିଅର ପରୀକ୍ଷା ଦିନରେ ହିଁ ସ୍ଥିର ହେଲା । ମୋ ପରିବାରର ଏହା ଥିଲା ପ୍ରଥମ ମାଙ୍ଗଳିକ କର୍ମ । ଏ ବିଷୟରେ ମୋର ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ଅଧିକ ଅଭିଜ୍ଞତା ନ ଥିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ମୁଁ ନୂଆ ଲୋକ ଥିଲି । ଏହି ସମୟରେ ମୋର ବନ୍ଧୁ ଓ ସହକର୍ମୀ ରଘୁନାଥ ପଣ୍ଡା, ଯିଏ କି ମୋ ସହିତ ଆମ ଅଫିସରେ କାମ କରୁଥିଲେ, ସେ ମୋତେ ବାହାଘର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଯାହାହେଉ ଭଗବାନଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ଝିଅ ବାହାଘରର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ମୋର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଓ ସାଙ୍ଗସାଥୀମାନଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ୧୯୮୪ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୨୧ ତାରିଖରେ ଭଲରେ ଭଲରେ ହୋଇଗଲା ।

ବାହାଘର କାମ ସରିଯିବା ପରେ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ନିତିଦିନିଆ କାମ । ଷ୍ଟୋର କାମ ସହିତ ମୋ ଅଧିକାଂଶ କେତେକ ବିଲଡିଂ ଏବଂ ରାସ୍ତା କାମ ଥିଲା । ସେଥି ମଧ୍ୟରେ ୬ ନମ୍ବର ସ୍ଥିତ ଡାକ୍ତରଖାନାର ଆଉଟ୍‌ଡୋରର ପ୍ରଥମ ମହଲା ଇନ୍‌ଡୋର ଓର୍ଡ଼, ଅର୍ଥପେଡିକ୍ ଓର୍ଡ଼ର ପ୍ରଥମ ମହଲା, ସତ୍ୟନଗର ସ୍ଥିତ ଟେକ୍ସାଇଲସ

ବିଲୁପ୍ତିର ଉପର ମହଲା ଏବଂ ନିର୍ମାଣସୌଧର ପଛପାଖରେ ଉତ୍କଳ ସଙ୍ଗୀତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଦୁଇମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ ଛାତ୍ରାନିବାସ । ରାସ୍ତାକାମ ହିସାବରେ ସକ୍ତିବାଳୟ ମାର୍ଗର ୯ ନମ୍ବର ସ୍ଥିତ ନିକୋ ପାର୍କଠାରୁ ୫ ନମ୍ବର ଜାତୀୟ ରାଜପଥ ଛକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାସ୍ତାର ପ୍ରସସ୍ତିକରଣ କାମ । ମୋର ଜଗତସିଂହପୁର ନିବାସୀ ଫଗୁ ଚରଣ ପଣ୍ଡା ନାମରେ ଜଣେ ଯୁବ ଠିକାଦାର ଥିଲେ । ରାସ୍ତାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ବିହାର ନିକଟରେ ଥିବା ଏକ ନଳା ଉପରେ ଗୋଟିଏ ୬ ମିଟର (୨୦) ଫୁଟର ପକ୍ଷ ପୋଲର ନିର୍ମାଣ କାମ ଚାଲିଥାଏ । ୧୯୮୫ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସ ୮ ତାରିଖରେ ପୋଲର ଛାତ ତଳେଇ କାମ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ଚାରିଟା ସମୟକୁ ଶେଷ ହୋଇପାରିଥିଲା । ଛାତ ତଳେଇ କାମ ମୁଁ ଏବଂ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଜିତ୍ ମୁଖାର୍ଜୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ହୋଇଥିଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ରଥ ସାର୍ ମଧ୍ୟ ଆସି କାମ ତଦାରଖ କରି ଫେରିଯାଇଥିଲେ । ଛାତ ତଳେଇ ଶେଷ ହେବାପରେ ମୋର ସାନଭାଇ ବାଦଲର ବାହଘରକୁ ଜଟଣୀ ଯିବାର ଥାଏ । ମୋର ପିଲାମାନେ ବାହାଘର ପାଇଁ ଆମ ଗାଁକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲେ । ମୁଁ ବସାକୁ ଫେରି ଫେସ୍ ହୋଇ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଜଟଣୀ ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଗଲି । ରାତି ୮ଟା ସମୟରେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲି ଓ ଭୋଜିଖାଇ ବସିଥିବାବେଳେ ହଠାତ୍ ବର୍ଷାପବନ ମାଡ଼ି ଆସିବାରୁ ଖାଇବାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ତେଣୁ ବର୍ଷାପବନ ଟିକେ କମିଯିବାରୁ ଭୋଜିଖାଇ ମୋର ଜଣେ ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ସହିତ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲି । ଦିନଯାକ କାମକରି ହାଲିଆ ହୋଇପଡ଼ିଥିବାରୁ ରାତିରେ ଗାଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ସକାଳ ୬ଟା ସମୟ ହେବ, ଆମ କଲିଂବେଲ୍ ବାରମ୍ବାର ବାଜିବାର ଶବ୍ଦରେ ମୁଁ ଉଠିପଡ଼ି ଦେଖେ ତ ଅଫିସର ଜଣେ ଚୌକିଦାର ଅଧମ ସ୍ୱାଇଁ ଠିଆ ହୋଇଛି । ପଚାରିବାରୁ କହିଲା, ସାର୍ ! କାଲି ତଳେଇ ହୋଇଥିବା ପୋଲଟି ଗତକାଲି ରାତ୍ରିର ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ପାଣିରେ ଭାସିଯାଇଛି । ମୁଁ ହଠାତ୍ ଏକଥା ଶୁଣି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କ'ଣ କରିବି କିଛି ଠିକ୍ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ଅଧମକୁ କହିଲି ତୁ ଶୀଘ୍ର ଆମ ଷ୍ଟାଫ୍‌ଙ୍କୁ ଖବର ଦେ, ଯେପରି ସେମାନେ ତୁରନ୍ତ ପୋଲ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚନ୍ତି । ତା'ପରେ ମୁଁ ଷ୍ଟୁଡ଼ର ଧରି ପୋଲ ପାଖକୁ ବାହାରିଗଲି । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖେ ତ ଏକ ବିରାଟ ଜନଗହଳି । ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଛାତଟି କେଉଁ କେଉଁଠାରେ ଦବିଗଲା ପରି ଲାଗୁ ନ ଥିଲା । ପୋଲର କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇ ନ ଥିଲା । କେବଳ ପୋଲର ତଳେଇ ଛାତଟିକୁ ଧରି ରଖୁଥିବା କାଠ ସେଣ୍ଡର୍ ବହୁ ସବୁ ପାଣିରେ ଭାସିଯାଇଛି । ଛାତଟି କୌଣସି ସପୋର୍ଟ ବିନା ସ୍ଥିର ରହିଛି । ଏହି ସମୟକୁ ଆମର ଅଜିତ ମୁଖାର୍ଜୀ ଏସ୍.ଡି.ଓ., ନବ ରଥ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ, ବଶୀଂଧର ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ, ଅଧୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ ପୋଲ ପାଖକୁ ଆସିଯାଇଥିଲେ ।

ଲୋକମାନେ ଭାସି ଯାଇଥିବା କାଠବହୁ ଆଣି ପୁନରାୟ ସେଞ୍ଚରିଂ କାମ ସାରିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ଏହି ସମୟକୁ ବର୍ଷା ସହିତ ପାଣିସ୍ରୋତର ପ୍ରକୋପ ବହୁ ପରିମାଣରେ କମି ଯାଇଥାଏ । ପାଖ କଲୋନୀ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ କହିବାନୁସାରେ ରାତ୍ରିରେ ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ହେବାରେ ନାଲର ଉପର ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଏକ ନଡ଼ାଛପର ଛାତ ପାଣି ସ୍ରୋତରେ ଭାସିଆସି ପୋଲ ପାଖରେ ଅଟକି ଯିବାରୁ ପାଣି ସବୁ ତଳକୁ ବୋହି ନ ଯାଇ ଉପରକୁ ଉଠିବା ଦ୍ଵାରା ନିକଟସ୍ଥ ଘରମାନଙ୍କରେ ପାଣି ପଶିବାରୁ କଲୋନୀର ବାସିନ୍ଦାମାନେ ପୋଲ ତଳେ ଠେସ ଲାଗିଥିବା କାଠର ବହୁକୁ ପୋଲ ଛାତରୁ ଖସାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଯାହାଫଳରେ ପୋଲରେ ପାଣି ଛାଡ଼ିଗଲା । ମୁଁ ଛାତର ଉପର ତଳକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି, ଛାତର କୌଣସି ଅଣ ଦବିବା କିମ୍ବା ଫାଟ ହେବାର କିଛି ହିଁ ଲକ୍ଷଣ ନ ଥିଲା । ତଥାପି ଅଫିସରଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ ପୋଲର ତଳେ ଛାତର ଲେବୁଲ ରେକର୍ଡ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆମକୁ ରାତିସାରା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଯାହାହେଉ ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ପୋଲ ଛାତର କିଛି କ୍ଷତି ହୋଇ ନ ଥିଲା । ୧୯୮୫ ମସିହା ଜୁଲାଇ ୯ ତାରିଖରେ ଏପରି ଏକ ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ୧୯୮୬ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ମାସ ୧ ତାରିଖରେ ଜୁନିୟର ଇଞ୍ଜିନିୟରରୁ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଇଞ୍ଜିନିୟର ପୋଷ୍ଟକୁ ପଦୋନ୍ନତି ହୋଇ ଚିଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଆର୍.ଆର୍.ବି. କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ବଦଳି ହେଲା । ଷ୍ଟୋରରେ ଅନେକ କାମ ବାକି ଥିବାରୁ ପୁନରାୟ ମୋତେ ଇଂ ରଘୁନାଥ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ସହକାରୀ ଯନ୍ତ୍ରା ହିସାବରେ ପୋଷ୍ଟିଂ କଲେ । ୧୯୮୬ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୧୦ ତାରିଖରେ ଇଂ ଭରତଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର ଷ୍ଟୋରରେ ଜିଏନ୍ କରିବା ପରେ ମୁଁ ମୋର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ଵ ତାଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି କେବଳ ରାଷ୍ଟ୍ରା ଏବଂ ବିଲ୍ଡିଂ କାମ ମୋ ଦାୟିତ୍ଵରେ ରଖିଥିଲି ।

ଭୁବନେଶ୍ଵରର ନିର୍ମାଣ ସୌଧ ପଛ ପାଖ ଉତ୍କଳ ସଙ୍ଗୀତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରା ନିବାସ କାମ ୧୯୮୮ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୬ ତାରିଖରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସଏଡ୍ ଆଲମସ୍ ଅଲ୍ଲୁ ନାମକ ଜଣେ ଯୁବ ଇଞ୍ଜିନିୟର ସେ କାମର ଠିକା ନେଇଥିଲେ । ଆଲମସ୍ ଅଲ୍ଲୁ ଥିଲେ ପୂର୍ବତନ ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ ମମତାଜ୍ ଅଲ୍ଲୁଙ୍କ ଭିଣୋଇଁ ଇଂ ସୌକତ୍ ଅଲ୍ଲୁଙ୍କ ସାନଭାଇ ଅମାର ଅଲ୍ଲୁଙ୍କ ପୁଅ । ଏହି କାରଣରୁ ତାଙ୍କର ବେଶ୍ ଖାତିର ଥିଲା । ୧୯୮୯ ମସିହା ଦଶହରା ବେଳକୁ ମୁଁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବାଙ୍ଗୋଲୋର ବୁଲି ଯିବାପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲି, ତେଣୁ ଅଫିସରୁ ଆଗତୁରା ଅନୁମତି ନେଇଆସିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର କଥା ଯେ ମୁଁ ଯିବାଦିନରେ ହଠାତ୍ ବିଲ୍ଡିଂର ଛାତ ତଳେ ଛାତ ହେବାର

ସ୍ଥିର ହେଲା । ଅବଶ୍ୟ ତଳେଇ କାମର ପ୍ରସ୍ତୁତି ମୁଁ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଶେଷ କରିଥିଲି । ତେଣୁ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ତଳେଇ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥିଲି । ପାଖରେ କେବଳ ଜେଜ ଇଂ ବ୍ରଜ ବିହାରୀ ନନ୍ଦ ଓ ଖୁର୍ଦ୍ଧା ସରକାର ଦଣ୍ଡପାଣି ନାୟକ ପରେ ଏସ୍.ଡି.ଓ. କାନୁନ୍‌ଗୋବାବୁ ଓ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ପଣ୍ଡାବାବୁ ଆସି ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । କାମ କିପରି ଶୀଘ୍ର ଶେଷ ହେବ କେବଳ ସେହି ଚିନ୍ତାରେ ମୁଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡୁଥିଲି । ଦଶହରା ଥିବାରୁ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରକୁ ବିଲ୍ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ମୁଁ ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଦେଇଥିଲି । କାମ ସରିଯିବା ପରେ ମୁଁ ବିଲ୍‌ଟିକୁ ଅଫିସ୍‌ରେ ଦାଖଲ କରି ଘରକୁ ଫେରିଲି । ସେ ସମୟକୁ ମୋର ପିଲାମାନେ ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇସାରିଥିଲେ । ସେଦିନ ରାତି ସାଢ଼େ ୯ଟାବେଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ରେଳଷ୍ଟେସନରେ କରମଣ୍ଡଳ ଏକ୍ସପ୍ରେସରେ ବସିଲୁ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଅ ଓ ଦୁଇଝିଅ, ଶଳା ଅକ୍ଷୟ, ତା' ସ୍ତ୍ରୀ, ଦୁଇଝିଅ ଓ ତା'ର ସାନଭାଇ ଠେପୁ ଏବଂ ତା'ର ନବ ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀ ରାନାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆରମ୍ଭ କଲି ବାଙ୍ଗୋଲୋର ଯାତ୍ରା ।

ଆମେ ଚେନାଇରେ ପହଞ୍ଚି ସେଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ବାଙ୍ଗୋଲୋର ପହଞ୍ଚିବା ପରେ, ହୋଟେଲରେ ନିତ୍ୟକର୍ମ କରି ଟ୍ୟାକ୍ସିରେ ବାଙ୍ଗୋଲୋର ବାହାରିଲୁ । ବାଙ୍ଗୋଲୋରର କର୍ଷାତକ (ମହାଶୂର) ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ । ଆମ ଦେଶର ସୁନ୍ଦର ପରିମଳ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ ସହର ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ । ଏହାକୁ ଉଦ୍ୟାନ ନଗରୀ ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ଏଠାର ଜଳବାୟୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର । ଏ ସହରଟି ଗୋଟିଏ ଶୀତତାପ ସହର ପରି ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । ଆଇ.ଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ସାରାଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିପାରିଛି । ତିନିଦିନ ରହିବା ଭିତରେ ପ୍ରଥମେ ଦେଖିଲୁ ଟିପ୍ପୁ ସୁଲତାନଙ୍କ ରାଜପ୍ରାସାଦ । ଏହା ହାଇଦର ଅଲ୍ଲାଙ୍କ ସମୟରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଟିପ୍ପୁ ସୁଲତାନଙ୍କ ରାଜୁତି ସମୟରେ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା । ତାହା ଗୋଟିଏ ଦୁଇ ମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ ସୁରମ୍ୟ ମହଲ । ଏହାର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଲା ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାଠରେ ଓ ନାନା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟରେ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଛି । ପ୍ରାସାଦଟିର ଭିତରକୁ ବୁଲି ଦେଖିବାକୁ ଆମକୁ ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା । ସେଠାରେ ହାଇଦର ଅଲ୍ଲା ଓ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଟିପ୍ପୁ ସୁଲତାନଙ୍କର ଅନେକ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ସଂରକ୍ଷିତ କରି ରଖାଯାଇଛି । ଦେଖିଲେ ଲାଗିଲା ଏହା ଗୋଟିଏ ବିଶାଳ ବିଳାସମୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଗରିମାମୟ ଇତିହାସର କଥାକୁ ବୁଝିହୁଏ । ବାଙ୍ଗୋଲୋର ବିଧାନସୌଧକୁ ଦେଖିବାର କଥା । ତାହା ଏକ ଚାରି ମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ ଆଡ଼ମ୍ବରପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଙ୍ଗାଳିକା, ଯାହା ୧୯୫୬ ମସିହାରେ ତତ୍କାଳୀନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କେ.

ହନୁମନ୍ତିଆଙ୍କ ସମୟରେ କରାଯାଇଥିଲା । ସମ୍ଭୁଷରେ ଏକ ମନଲୋଭା ଉଦ୍ୟାନ କରାଯାଇଛି । ଉଦ୍ୟାନଟି ବିଧାନସୌଧକୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର କରୁଛି ।

ବାଙ୍ଗାଲୋରର ବଟାନିକାଲ୍ ଗାର୍ଡେନ୍ ଏକ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଜାଗାରେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ସେ ସମୟର ଶାସକ ହାଇଦର ଅଲୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏହି ଗାର୍ଡେନ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ତାଙ୍କର ସୁପୁତ୍ର ଟିପୁ ସୁଲ୍ତାନଙ୍କ ରାଜୁତି ସମୟରେ କ୍ରମବିକାଶ ହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶର ପ୍ରମୁଖ ସୁନ୍ଦର ବଟାନିକାଲ୍ ଗାର୍ଡେନ୍‌ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିପାରିଛି । ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ ପ୍ରଚୁର ସଂଖ୍ୟାରେ ବିରଳ ବୃକ୍ଷ । ଏହାଛଡ଼ା ପଦ୍ମଫୁଲଭରା ସୁଲଳିତ ପୁଷ୍ପରିଣୀ, ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗର ସୁଗନ୍ଧମୟ ଫୁଲର ମନଲୋଭା ବଗିଚା ଏବଂ ନାନା ରକମର ହରିଣମାନଙ୍କର ସମାବେଶ । ମହାରାଜାଙ୍କର ବାଙ୍ଗାଲୋର ରାଜପ୍ରାସାଦକୁ ବାହାରୁ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ଆମ୍ଭେମାନେ ପାଇଥିଲୁ । କିନ୍ତୁ ତା' ଭିତରକୁ ଯାଇପାରି ନ ଥିଲୁ । ଏହାର ନିର୍ମାଣ ଶୈଳୀ ଅତି ଚମତ୍କାର । ବାଙ୍ଗାଲୋର ସହର କିଛିମାତ୍ରାରେ ବୁଲି ଯାହାସବୁ ଦେଖିଲୁ ଆଉ ଅନୁଭବ କଲୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ମନରୁ କେବେ ଲିଭିବ ନାହିଁ । ବାଙ୍ଗାଲୋରକୁ ଉଦ୍ୟାନ ନଗରୀ କହିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ମୋର ହୃଦୟଙ୍ଗମ ହୁଏ ।

ସେଠାରୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ବସ୍ ଯୋଗେ ମହାଶୂର ହୋଇ ଉତ୍କାମଣ୍ଡ (୫.ଟି) ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କରିବା ସମୟରେ ବାଟରେ ଆମର ଗାଇଡ୍ ସେଠାକାର ନୂଆ ନୂଆ ତଥ୍ୟ ସବୁର ସୂଚନା ଦେଇଚାଲିଥାଏ । ଏହା ଭିତରେ ଆମେ ମହାଶୂରରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲୁ । ମହାଶୂର ରାଜପ୍ରାସାଦକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆମେ ବାହାରିଲୁ । ତାହା ଏକ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟମୟ ତିନି ମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ ବିଶାଳ ରାଜପ୍ରାସାଦ, ଯାହାର ଉପରି ଭାଗର ଗମ୍ଭୀରଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଖଚିତ ରାଜମୁକୁଟ ସଦୃଶ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୁଏ । ରାଜପ୍ରାସାଦର ମୁଖ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ ଥିଲା ତାହାର ‘ଦରବାର ହଲ୍’ । ଏହାର ସିଲିଂ କଲ୍ୟାଣ ମଣ୍ଡପର ବେଲଜିୟମ୍ ଗ୍ଲାସ୍ । ସେଠାକାର ପ୍ରଧାନ ଦର୍ଶନୀୟ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ଦୁଇଶହ କେଜି ଓଜନରେ ନିର୍ମିତ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ସିଂହାସନ, ଯାହା ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଥରରେ ଖଚିତ ହୋଇ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଛି । ସେହି ମୂଲ୍ୟବାନ, ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ସିଂହାସନଟି କେବଳ ଉତ୍ସବରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାଛଡ଼ା ରାଜ ପରିବାରରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ସମୂହ ମଧ୍ୟ ସେହି ସମୟରେ ଦେଖିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଏ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଦଶହରା ସମୟରେ ସେଠାକୁ ଯାଇଥିବାରୁ ସେହି ବହୁମୂଲ୍ୟ

ରାଜକୀୟ ବସ୍ତୁ ସବୁକୁ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲୁ । ରାଜପ୍ରାସାଦର ନିରାପରା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେଠାରେ ସବୁ ସମୟରେ ବନ୍ଧୁକଧାରୀ ପୋଲିସ୍ ମୁତୟନ ଥିଲେ । ମହାଶୂର ପ୍ୟାଲେସ ବୁଲି ଦେଖିବା ପରେ ଆମେମାନେ ‘ଚାମଡ଼ି’ ନାମକ ଏକ ସୁଉଚ ପର୍ବତ ଉପରେ ଥିବା ଚାମୁଣ୍ଡେଶ୍ୱରୀ ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲୁ । ଏହା ମହାଶୂର ସହରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୧୩ କି.ମି. । ମନ୍ଦିରରେ ଚାମୁଡ଼ି ଠାକୁରାଣୀ ପୂଜା ପାଆନ୍ତି । ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଥିବା ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ହେଲେ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ବସ କିମ୍ବା କାରରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ମହାଶୂର ସହରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୨୦ କି.ମି. ବାଟ ଗଲେ କ୍ରିଷ୍ଣାରାଜ ସାଗରତ୍ୟାମ୍ ପଡ଼େ । ତ୍ୟାମ୍ବଟି କାବେରୀ ନଦୀର ହେମାବତୀ ନଦୀ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଟିରଥା ନଦୀର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏମ୍. ବିସେଶ୍ୱରାୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତ୍ୟାମ୍ବର ନକ୍ସା ଓ ତାହାର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ଏହି ଅତୁଟପୂର୍ବ କାର୍ଯ୍ୟ ସାରା ଦେଶର ଯନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବିସ୍ମୟ କରିଛି । ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭିଛନ୍ତି । ସେହି କାରଣରୁ ଆମ ଦେଶରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୫ ତାରିଖରେ ପଡୁଥିବା ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ଦିବସକୁ ଇଞ୍ଜିନିୟରସ୍ ଦିବସ ଭାବରେ ପାଳନ କରାଯାଏ । ଏହି ତ୍ୟାମ୍ବଟି ୧୯୩୨ ମସିହାରେ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥିଲା । ତ୍ୟାମ୍ବର ଉପର ମୁଣ୍ଡରେ ଏକ ବିରାଟ ଜଳଭଣ୍ଡାର ସଜିକୁ ଖୁବ୍ ଆକର୍ଷିତ କରେ । ଆମେ ତ୍ୟାମ୍ବର କିଛିବାଟ ଆଗକୁ ଯାଇ, ପଛକୁ ଫେରିଆସିଲୁ । କାରଣ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଆସୁଥାଏ । ତ୍ୟାମ୍ବର ପାଦଦେଶରେ ବୃନ୍ଦାବନ ଗାର୍ଡେନ୍ । ତାହା ଏକ ବିରାଟ ସମତଳ ଭୂମିରେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ବାସ୍ତବରେ ସେହି ଉଦ୍ୟାନଟି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଓ ମନଲୋଭା । ଉଦ୍ୟାନରେ ଥିବା ଘାସ ଗାଳିଚାଟି ଏତେ କୋମଳ ଯେ, ଯେକେହି ବି ସେଠାରୁ ଫେରିବାକୁ ମନ କରିବ ନାହିଁ । ନାନା ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଫୁଲ ଓ ତା’ର ବାସ୍ମାରେ ଭ୍ରମଣକାରୀମାନେ ମୁଗ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି । ତା’ ସହିତ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ନାନାରଙ୍ଗର ବିଜୁଳିବତୀର ସାଜସଜ୍ଜା ବଗିଚାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣୀୟ କରେ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ବଗିଚା ଭିତରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଜଳ ଉତ୍ସର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିବାବେଳେ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ସଙ୍ଗୀତ ଭ୍ରମଣକାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

କିଛି ସମୟ କଟାଇ ଆମେ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଆସିଲୁ । ତା’ ପରଦିନ ସକାଳୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଉଦ୍‌କାମଣ୍ଡ (ଓ.ଟି) ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କଲୁ । ସେପଟର

ରାସ୍ତା ଭଲ ନ ଥିଲା । ସେହି କାରଣରୁ ଯିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେଲା । ଓ.ଟି, ତାମିଲନାଡୁର ନୀଳଗିରି ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବସ୍ଥିତ । ମହାଶୂରଠାରୁ ଓ.ଟି ଯିବାକୁ ହେଲେ ନୀଳଗିରି ପାହାଡ଼ କଡ଼େ କଡ଼େ ଗୋଟିଏ ଅଣଓସାରିଆ ନାଲିଗୋଡ଼ି ରାସ୍ତାରେ ବିପଦ ସଙ୍କୁଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ରାସ୍ତାର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ବରେ ସୁନ୍ଦର ନୀଳଗିରି ପର୍ବତମାଳା । ରାସ୍ତାର ବାମ ପାର୍ଶ୍ବରେ ଏକ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଗଭୀର ଉପତ୍ୟକା । ଟିକିଏ ଅସାବଧାନତା ହେଲେ ଜୀବନ ବିପଦଆଡ଼କୁ କୋଉ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଟାଣି ହୋଇଯିବ ସେକଥା କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେହି ରାସ୍ତାରେ ଯିବା ସମୟରେ ଆମେ ଭୟରେ କେବଳ ଈଶ୍ବରଙ୍କ ଉପରେ ଭରସା କରି ଗଲୁ । ବସ ଚାଳକ ବି ଏତେ ସାବଧାନତାର ସହ ସେହି ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଥାନ୍ତି ତାଙ୍କର ସାହସ ଓ ନିଷ୍ଠାପରତାକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ନ ଦେଇ ରହିହେବ ନାହିଁ । ଏହିପରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଯାଇ ବସଟି ହିଲ୍ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଗୋଟେ ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସ ମାରି ଟିକେ ସେଠାରେ ବସିଲୁ । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଞ୍ଚଟା ହୋଇସାରିଥାଏ । ସେଠାରେ ଥିବା ହୋଟେଲମାନଙ୍କରେ ଆଗରୁ ଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ରହିସାରିଥିଲେ । ଆମକୁ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଗୋଟିଏ ଦୁଇତାଲା ହୋଟେଲରେ ରହିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଲା । ରାତିରେ ସେଠାରେ ବିଶ୍ରାମ କରି ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଓଟି ସହରକୁ ବୁଲି ବାହାରିଲୁ । ସେହି ନୀଳଗିରି ପାହାଡ଼ରେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ତା' ବଗିଚା ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ସେହି ସ୍ଥାନର ବିଶେଷ ଆକର୍ଷଣଟି ହେଉଛି ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଯେପରି ବାଦଲଗୁଡ଼ିକ ଘସିହୋଇ ଯାଉଥିବାର ଅନୁଭବ ହେବ । ମୁଠିକାର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟକର ଜଳବାୟୁର ଆନନ୍ଦ ନେବାକୁ ଦେଶବିଦେଶରୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଆସୁଛନ୍ତି । ବହୁ ମନୋମୁଗ୍ଧକର ସ୍ଥାନଟିଏ ସତରେ । ଯେଉଁମାନେ ବ୍ୟସ୍ତବହୁଳ ଜୀବନ ଓ ବହୁ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ରୁହନ୍ତି ସେମାନେ ସେଠାରେ ରହି ନିଜର ବ୍ୟସ୍ତତାକୁ ଲାଘବ କରି ଫେରନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ସେହି ସ୍ଥାନ ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତା ଓ ଦୁଃଖକୁ ଭୁଲାଇ ଦେବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଥାଏ । ସେହି କାରଣରୁ ସେଠାରେ ସବୁ ସମୟରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଭିଡ଼ ଜମାନ୍ତି । ଏଠାରେ ବହୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ସୁଟିଂ ହୋଇଛି । ଏହିଠାରେ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥିବା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କଥା ଶୁଣିଲେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରେମୀମାନେ ଉତ୍କଣ୍ଠାର ସହ ସେହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି । ଆମେ ସେଠାରେ ଦୁଇଦିନ ରହି ଓଟି ଲୋକ, ବଟାନିକାଲ୍ ଗାର୍ଡେନ୍, ଗୋଲାପ ବଗିଚା, ରାଜଭବନ, ଫିସିଂ, ବୋଟିଂ ଓ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବୁଲି ଦେଖିଲୁ । ଓଟି ହ୍ରଦରେ ପିଲାମାନେ ବୋଟିଂ କରି ଖୁବ୍ ମଜା ଉଠାଇଥିଲେ । ତା'ପରେ ସେଠାରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା

ସମୟରେ କୋଏମ୍ବାରୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ଆମ ବସରେ ଥିବା କେତେକ ଯାତ୍ରୀ କୋଡ଼ାଇ କେନାଲ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ଫେରିବାବେଳେ ଦେଖିଲୁ ଓଟିକୁ ଯିବା ସମୟରେ ଯେପରି ବିପଦ ସଙ୍କୁଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଯାଇଥିଲୁ ସେପରି ଫେରିବାବେଳେ ହେଲା । ତେଣୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ଫେରୁଥିଲୁ । ବସରେ ଭରପୁର ଲୋକ । ବର୍ଷା ହେଉଥାଏ । ଛାତରୁ ପାଣି ଗଳୁଥାଏ । କହିବାକୁ ସାହସ ହେଉ ନ ଥାଏ । କାରଣ ଭାଷା ହିଁ ଆମପାଇଁ ବାଧକ ସାଜୁଥିଲା । ସକାଳ ଆଠଟାବେଳକୁ ଆମେ କୋଏମ୍ବାରୁରେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ । ସେଠାରୁ ସିଧା ଚେନ୍ନାଇ ଯାତ୍ରା କଲୁ । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ରାତି ବିଶ୍ରାମ କରିବା ପରେ ତା' ପରଦିନ ଆମେ ମାରିନା ବିର୍ ଏବଂ ଆକ୍ୟୁରିୟମ୍ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଲୁ । ଏହା ଏକ ସୁନ୍ଦର ବାଲୁକା ବେଳାଭୂମି । ଏହାକୁ ପୃଥିବୀର ଦ୍ଵିତୀୟ ବେଳାଭୂମି ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ଏହି ବେଳାଭୂମିରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଅଜାଲିକା ନିର୍ମାଣ ହୋଇଛି, ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ଯେକୌଣସି ଲୋକ ବିସ୍ମୟ ହେବ ହିଁ ହେବ । ତା' ଛଡ଼ା ତାମିଲନାଡୁର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ସି.ଏନ୍. ଆନ୍ନାଦୁରାଇ ଏବଂ ଏମ. ଜି. ରାମଚନ୍ଦ୍ରନଙ୍କର ସ୍ମୃତିସ୍ତମ୍ଭ ଦେଖିଲୁ । ସେଠାରୁ ଆମେ ଗୋଲଡେନ ବିର୍ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ଏହି ବେଳାଭୂମିଟି ଆମକୁ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ଆନନ୍ଦିତ କଲା । ତା'ର ଆକର୍ଷଣରେ ଗୋଟେ ତୁମ୍ଭକାୟତା ଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ମନ ଓ ହୃଦୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାନ୍ଧି ହୋଇଯାଉଥିଲା । ସେହି ସ୍ଥାନଟି ଭ୍ରମଣ କରିସାରିବା ପରେ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଲୁ । ତା' ପରଦିନ ପିଲାମାନେ ମାର୍କେଟିଂ କରିବାକୁ ବାହାରିଗଲେ । ସେମାନେ ତାଙ୍କର ମନ ପସନ୍ଦର ଜିନିଷ କିଣିସାରିବା ପରେ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ଵର ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କରୁଣାରୁ ଭଲରେ ଫେରିଆସିଲୁ । ଏହା ଥିଲା ମୋ ଚାକିରି ଜୀବନରେ ଦଶହରା ଛୁଟି କଟାଇବାର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କଥା ।

ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର

୧୯୯୦ ମସିହା ଜୁଲାଇ ୨୭ ତାରିଖରେ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ବଦଳି ହୋଇ ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ହେଡ୍ କ୍ୱାର୍ଟରରେ ଜଏନ୍ କଲି । ସେବେ ଉକ୍ତ ସବ୍‌ଡିଭିଜନର ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଜଞ୍ଜିନିୟର ଥିଲେ ଶ୍ରୀ ରବି ନାରାୟଣ ଷଡ଼ଙ୍ଗା । ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ ସିଂହ । ୧୯୯୦ ମସିହା ଜୁଲାଇ ୩୧ ତାରିଖରେ ରବିବାରୁ ମୋତେ ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ତାଙ୍କ ନୂଆ ଜାଗା କଟକକୁ ଚାଲିଗଲେ । ମୁଁ ସେଠାରେ ଜଏନ୍ କରିବାର କିଛିଦିନ ପରେ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସିଂହଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ କୃଷ୍ଣ ବେହେରା ୧୯୯୦ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୭ ତାରିଖରେ ଜଏନ୍ କଲେ । ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁରର ବିଧାୟକ ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମଲ୍ଲିକ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିବା ସମୟରେ ପ୍ରଥମେ ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁରରେ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ଡିଭିଜନ୍ ସୃଷ୍ଟି କଲେ । ତା'ର ପ୍ରଥମ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବସନ୍ତ କୁମାର ପଣ୍ଡା ।

୧୯୮୨ ମସିହାରେ ମୋର ମାମୁଁ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦାସ ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଏସ୍.ଡି.ଓ ଥିବାବେଳେ, ପୁଅ ତାଙ୍କରି ପାଖରେ ରହି କଲେଜରେ ପଢୁଥିଲା । ତାଙ୍କ ସମୟରେ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଏସ୍.ପି. ଗନ୍ତାୟତ ଓ ଆର୍.ଇ.ଓ ସବ୍‌ଡିଭିଜନର ଏସ୍.ଡି.ଓ ଥିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ କୃଷ୍ଣ ବେହେରା । ମୋର ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ବଦଳି ହେବାପରେ ଦିବ୍ୟସିଂହବାବୁଙ୍କର କଟକ ପୂର୍ବ ବିଭାଗକୁ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଭାବେ ବଦଳି ହେଲା । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କର ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଡିଭିଜନକୁ ସିଂବାବୁଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ବଦଳି ଆଦେଶ ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ସମୟରେ ଡିଭିଜନ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଚାରିଜଣ ଯାକ ଏସ୍.ଡି.ଓ ମିଶି ବେହେରାବାବୁଙ୍କ ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ପୋଷ୍ଟକୁ ବ୍ୟତିକ୍ତ କରିଦେଇଥିଲେ । ଗୋପାଳ ବେହେରାଙ୍କ ପୁନରାୟ ସିଂ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ପୋଷ୍ଟିଂ ହେବାର ଆଦେଶ

ଆସିବା କଥା ଶୁଣି ଚାରିଜଣ ଯାକ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ନିଜ ନିଜର ବଦଳି କରାଇ ନେଇଥିଲେ । ଜଗତସିଂହପୁରରେ କିଛିଦିନ କାମ କରିବା ପରେ ମୁଁ ଏସବୁ ବିଷୟରେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି । ବଦଳି ହୋଇଯାଇଥିବା ଚାରିଜଣ ଏସ୍.ଡି.ଓ.ଙ୍କର କାମକୁ ବେହେରାବାବୁ ତଦାରଖ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ସେଠାକୁ ନୂଆହୋଇ ଯାଇଥିବା ଏସ୍.ଡି.ଓ.ମାନଙ୍କୁ ଏହି କାରଣରୁ ଗୋଟିଏ ଅପ୍ରାତିକର ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ସିଂହବାବୁଙ୍କ ଅଧିନରେ ମୁଁ ଦାୟିତ୍ବ ନେବାର ମାତ୍ର କେତୋଟି ଦିନ ପରେ ୧୯୯୦ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୧ ତାରିଖ ବୁଧବାର ଦିନ ବାଲିକୁଦାଠାରୁ ଏକ କିଲୋମିଟର ଦୂରତାରେ ଥିବା ବାଲିକୁଦା-ନାଉଗାଁ ରାସ୍ତାର ଅଞ୍ଚିରା ଗ୍ରାମ ନିକଟରେ ଅଳକା ନଦୀ ଉପରେ ତିଆରି ହେଉଥିବା ପକ୍ସ ପୋଲ ପରିଦର୍ଶନରେ ଯାଇଥିଲି । ପାଖରେ ଥିଲେ ବାଲିକୁଦା ଜେଜ ଅରକ୍ଷିତ ଭୋଇ, ଯୁବ ଜଞ୍ଜିନିୟର କଣ୍ଟାକୂର ମାଖନ ମୁରାରୀ ନାୟକ । କାମଟି ଥିଲା ୬ ମିଟର ଲମ୍ବ (୨୦ ଫୁଟ) ଲମ୍ବର ତିନିଗୋଟି ସ୍ଥାନ ବିଶିଷ୍ଟ । କାମଟିର ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ଥିଲା ୨୦୬୯୪୦୦-୦୦ କାମଟିର ଅବଧି ଥିଲା ୨୦.୧୨.୧୯୮୯ରୁ ୧୯.୧୨.୧୯୯୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ମୁଁ ଜଏନ୍ କରିବା ସମୟକୁ ପୋଲଟିର ସମସ୍ତ ଖର୍ଯ୍ୟକାମ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥାଏ । କେବଳ ଛାତ ପଡ଼ିବା କାମ ବାକି ଥାଏ । ସେହି କାମକୁ ମୁଁ ସୁତାରୁ ରୂପେ ପରିଚାଳନା କରି ସମାପ୍ତ କଲି ।

ମୁଁ ଜଗତସିଂହପୁରକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିବାର କିଛି ମାସ ପରେ ମୋତେ ସରକାରୀ ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଜଗତସିଂହପୁର ଏସ୍.ଡି.ଏମ୍. କଲେଜ ଏବଂ ଜଗତସିଂହପୁର ଏନ୍.ଏ.ସି ଜଞ୍ଜିନିୟର ହିସାବରେ ଦାୟିତ୍ବ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏନ୍.ଏ.ସି. କାମଗୁଡ଼ିକ ଅତି ନିମ୍ନମାନର । ଯାହାକୁ କୁହନ୍ତି ଝାବଡ଼ କାମ । କଲେଜର କାମକୁ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ମୋତେ ଉଭୟ ସଂସ୍ଥାରୁ ପାରିଶ୍ରମିକ ମିଳିଥିଲା । ୧୯୯୧ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ୫ ତାରିଖ ଗୁରୁବାର ଦିନ ଭାରତର ତତ୍କାଳୀନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଆସିବାର ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ହେଲା । ସେଥିପାଇଁ ଜଗତସିଂହପୁର ଯୋଗଧାରୀଠାରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ହେଲିକେପ୍ଟର ଅବତରଣ କରିବା ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ କରାଗଲା । ଏସବୁ କାମ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ବିଭାଗ ତଥା ଗୁଜରା ବିଭାଗର ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଉଥିଲା । ଏହାର ଦାୟିତ୍ବ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଗୋପାଳ ବେହେରାଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଗୋପାଳବାବୁ ଅକ୍ଲଡ୍ ପରିଶ୍ରମ କରି ଏସବୁକୁ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ କରିଥିଲେ । ସେବର ଜଗତସିଂହପୁରର ବିଧାୟକ ଥିଲେ ବିଷୁଚରଣ ଦାସ । ଉପକିଲ୍ଲାପାଳ ଥିଲେ ରଶ୍ମିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ ।

ଏସ୍.ଡି.ପି.ଓ. ଥିଲେ ଜଣେ ଯୁବ ଆଇ.ପି.ଏସ୍. ଅଫିସର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ଉପାଧ୍ୟାୟ । କଟକର ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଥିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରଘୁନାଥ ମିଶ୍ର । ଠିକ୍ ସମୟରେ କାମ ଶେଷ ହୋଇଗଲା । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଯୋଗାଧାରିଠାରେ ଅବତରଣ କରି ଦୁଇ ତିନି ମିନିଟ୍ ଭିତରେ ଭାଷଣ ଶେଷକରି ଫେରିଗଲେ । ୧୯୯୧ ମସିହା ମେ ମାସ ୧୮ ତାରିଖରେ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୟାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ ଜଗତସିଂହପୁରର ରେଭୁଆ ଗ୍ରାମଠାରେ ଗୋଟିଏ ସଭାରେ ଭାଷଣ ଦେବାକୁ ଆସିବାର ଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ସେଠିକାର ହେଲିପ୍ୟାଡ୍ ପେଣ୍ଡାଲ୍ ଓ ବାରିକେଡର ଦାୟିତ୍ବ ମୋତେ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଭାଷଣ ଦେଉଥିବା ସକାଳ ୧୧ଟା ୩୦ ମିନିଟ୍ ସମୟରେ ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ଓ ପବନ ହେବାରୁ ସଭା ଶେଷ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଫେରିଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ।

୧୯୯୧ ମସିହା ଜୁନ୍ ୧୨ ତାରିଖ ବୁଧବାର ଦିନ ସକାଳ ୧୧ଟା ସମୟରେ ନାଉଗାଁର ତେରିକି ଗ୍ରାମରେ, ବାଲିକୁଦାର ଆୟଶାଳଠାରେ ସମୟ ୧୧ଟା ୪୫ ମିନିଟ୍ରେ ଏବଂ ଅଳକା କଲେଜରେ ସମୟ ୧୨ଟା ୩୦ ମିନିଟ୍ରେ ସାଧାରଣ ସଭାରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଭାଷଣ ଦେବାର ଥାଏ । ଗୋପାଳବାରୁ ମୋ ଅଞ୍ଚଳର ସମସ୍ତ ସଭାସ୍ଥଳ ବୁଲିଆସିଲେ ଓ ପରେ କଟକ ଦାୟିତ୍ବରେ ରହିଲେ । ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସଭାସ୍ଥଳରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ସମ୍ଭବ ନ ହେବାରୁ ଜେଜମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ସଭାସ୍ଥଳର ଦାୟିତ୍ବ ଦେଇ ମୁଁ ନିଜେ ବାଲିକୁଦାର ଆୟଶାଳ ମଣାଣି ପଡ଼ିଆରେ ୧୯୯୧ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ ୧୧ ତାରିଖ ରାତିଟା ସେହିଠାରେ ହିଁ କଟାଇଲି । ସେହି ରାତିରେ ମୁଁ ସଭାସ୍ଥଳର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସୁରୁଖୁରୁରେ କରାଇ ପାରିଥିଲି । ସେହି ରାତିରେ ମୋତେ ଯେପରି ମଣାମାନଙ୍କର ଆକ୍ରୋଶର ଶିକାର ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ସେକଥା ମୋର ସାରା ଜୀବନ ମନେ ରହିବ ।

ମୋର ମଧ୍ୟମା କନ୍ୟା ଲୀନା ଦାସ ବାଣୀବିହାରରୁ ସାଇକୋଲୋଜିରେ କୃତିତ୍ବର ସହିତ ପୋଷ୍ଟଗ୍ରାଜୁଏଟ୍ କରି କିଛିଦିନ ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ବର ରାଜାରାଣୀ ଇଂରାଜୀ ମିଡିୟମ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କରୁଥିଲା । ତା'ପରେ ପିୟରଲେସ୍ କମ୍ପାନୀରେ କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ତା'ର କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ସୁନ୍ଦର ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଇଂ ପ୍ରଫୁଲ କୁମାର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ଶ୍ରୀ ସଞ୍ଜୀବ କୁମାର ମହାନ୍ତି, ଚାଟାର୍ଡ୍ ଏକାଡେମିକ୍ସ ସହିତ ୧୯୯୧ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସ ୯ ତାରିଖରେ ବିବାହ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୀନା ତା'ର ଏହି ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ତା' ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଫାର୍ମରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ । ତା'ର ଦୁଇଟି ଝିଅ ।

କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ମାଖନ ମୁରାରୀ ନାୟକ ଅଞ୍ଜିରା ପୋଲ କାମରେ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥର ଚିଲିକ୍ ପାଇଁ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ତିନିଟା ଛାତ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ଛାତ ତଳାଇ ପରେ ତା'ର ସ୍ଥଗିତ ଥିବା ଅର୍ଥ ତାକୁ ପେମେଣ୍ଟ କରିଯିବ ବୋଲି ଗୋପାଳବାବୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ କେତେକ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ମାଖନ ମୁରାରୀ ନାୟକଙ୍କୁ ୧୯୯୧ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସର ୨୭ ତାରିଖରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ, ଆମ ଅଫିସ୍ ସମ୍ମୁଖରେ ଅନଶନରେ ବସାଇ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ସେଦିନ ଏକ ଜରୁରୀ କାମରେ ମୁଁ ନାଉଗାଁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲି । ଗୋପାଳବାବୁ ମଧ୍ୟ ସେଦିନ ଜଗତସିଂହପୁରରେ ଉପସ୍ଥିତ ନ ଥିଲେ । ମୁଁ ଦୁଇଟା ସମୟରେ ଘରକୁ ଖାଇବାକୁ ଯିବାବେଳେ କେତେକ ଲୋକ ମୋ ଜିପ୍ସକୁ ଅଟକାଇଲେ ଓ ଗାଡ଼ିରୁ ମୋତେ ଓହ୍ଲାଇବା ପାଇଁ କହିଲେ । ଦେଖିଲି ସେ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆମ ବାଲିକୁଦା ଜେଜ ଶ୍ରୀ ଅରକ୍ଷିତ ଭୋଇ ଆଉ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ନାୟକବାବୁଙ୍କ ଭାଗୁଆଳୀ ବିଷ୍ଣୁ ଚରଣ ବାରିକ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଅନଶନ କରୁଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ଗଲି । ଦେଖିଲି ନାୟକବାବୁ ବେକରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଫୁଲମାଳ ପକାଇ ବସିଛନ୍ତି । ପେମେଣ୍ଟ ବନ୍ଦ ପାଇଁ ମୋତେ ଦାୟି କରି, ଅନେକ ଗାଳିଗୁଲଜ କଲେ । କିଛି ସମୟ ସେମାନେ ହୋ-ହାଲ୍ଲୁ କରିବା ପରେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଆମୂଳଚୂଳ କହିବାରୁ ସେମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କଲେ । ମୋ'ଠାରୁ ସବୁକଥା ଶୁଣିବା ପରେ ଟିକେ ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଲେ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ସାବୁନା ଦେଇ କହିଲି—“ଦେଖନ୍ତୁ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଗୋପାଳବାବୁ ଆସିଲେ ସ୍ଥଗିତ ଥିବା ଅର୍ଥକୁ ଚିଲିକ୍ କରିବାକୁ ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କରିବି । କିନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ ମୋତେ କଥା ଦିଅନ୍ତୁ, ଆଜିଠାରୁ କାମ ବନ୍ଦ ନ କରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବାଜିଥିବା କାମ ଶେଷ କରିବେ । ସେମାନେ ମୋ କଥା ମାନିଲେ । ଆଉ ମାଖନବାବୁ ଏକ ଗ୍ଲାସ୍ ଫଳରସ ପିଇ ଅନସନ ଭାଙ୍ଗିଥିଲେ ।

ମୋ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ରାଜକିଶୋର ମଲ୍ଲିକ ନାମରେ ଜଣେ ହରିଜନ ଯୁବକ ଏନ.ଏମ୍.ଆର୍. ପିଅନ ହିସାବରେ କାମ କରୁଥିଲା । ପିଲାଟି ଦେଖିବାକୁ ସୁସ୍ଥ ସବଳ, କିନ୍ତୁ ସେ କାମଚୋର ଥିଲା । ମାସକୁ ସେ ଦୁଇ ତିନିଦିନ କେବଳ ଦରମା ପାଇବାର ପୂର୍ବରୁ ଅଫିସ୍‌କୁ ଆସିଥାଏ । ଆଉ ଦରମା ଗଣ୍ଡାକ ପାଇସାରିବା ପରେ ତା'ର ଆଉ ଅଫିସ୍ ଆସିବା ଦରକାର ପଡ଼େନାହିଁ । ମୋର ଜଗତସିଂହପୁର ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ତା'ର ଏହି ପ୍ରକାର କାମ ଚାଲିଥିଲା । ପୂର୍ବରୁ ତା' ନାମରେ ଅନେକ ଅଭିଯୋଗ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ ତା'ର ଦରମା କଟାଯାଉଥିଲା । ସେ ଆଉ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏପରି

ଭୁଲ୍ କରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଲିଖିତ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ମଧ୍ୟ ଦେଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ପୁନରାୟ ସେହି ଭୁଲ୍ କାମ କରେ । ମୁଁ ତା'ର ବଦଳି କରିବା ପାଇଁ ଅନେକଥର ଲେଖି ଆମ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଜଣାଇଥିଲି । ସେ ସ୍ଥାନୀୟ ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଷ୍ଣୁ ଦାସଙ୍କୁ କହି ବନ୍ଦ କରିଦିଏ । ଏପରି ହେଲା ଯେ ଶେଷକୁ ଜଗତସିଂହପୁରର ପୂର୍ବତନ ବିଧାୟକ, ସାଂସଦ ତଥା ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବତନ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମଲିକ ମୋ ପାଖକୁ ସ୍ୱ-ହସ୍ତ ଲିଖିତ ଏକ ପତ୍ର ପଠାଇଥିଲେ । ଚିଠିଟିର ଅବିକଳ ନକଲ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ କରାଗଲା ।

ଗୋବିନ୍ଦପୁର, ତା-୩୦-୦୯- ୧୯୯୧, ପ୍ରିୟ ଦାସବାବୁ !

ନମସ୍କାର । ପତ୍ରବାହକ ରାଜକିଶୋର ମଲିକ ମୋର ଅତି ଜଣାଶୁଣା । ସେ ବହୁଦିନ ଧରି ଆପଣଙ୍କ ବିଭାଗରେ ଏନ୍.ଏମ୍.ଆର୍ ଭାବରେ କାମ କରିଆସୁଛି । ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ଏହା ମଧ୍ୟରେ ତାକୁ ବାହାର କରାଯାଇଛି । ସେ ଜଣେ ହରିଜନ ଓ ବିଶେଷ ଅଭାବୀ ଲୋକ । ତାକୁ ପୁନଃ ଚାକିରିରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବାକୁ ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଅଛି । ଏହା ଆପଣ ବିନମ୍ରରେ ବିଚାରକୁ ନେବେ । ଏହା ହିଁ ମୋର ଅନୁରୋଧ ।

॥ ଜାତି ॥

ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମଲିକ, ଜଗତସିଂହପୁର, ତା-୩୦-୦୯-୧୯୯୧

୧୯୯୨ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୧ ତାରିଖରେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଆମ କଟକ ଅଧିକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁଙ୍କର ଏକ ଟେଲିଫୋନ୍ ପାଇଲି, ଜଳସେଚନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୟ ମହାପାତ୍ର ଓ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନଳିନୀ କୁମାର ମହାନ୍ତି କଟକ ପାରାଦ୍ୱୀପ ରାସ୍ତାର ତାରପୁରଠାରେ ମହାନଦୀ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପକ୍ସ ପୋଲର ଶୁଭ ଦେବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଆପଣ ତାରପୁରଠାରେ ଶୀଘ୍ର ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ । ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଶୀଘ୍ର ବାହାରିବାକୁ କହି ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲି । ଆମେ ତାରପୁର ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଗଲୁ । ସେଦିନ ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ଓ ପବନ ହେଉଥାଏ । ତାରପୁର ନିକଟର ମହାନଦୀ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାବେଳକୁ ଏସ୍.ଡି.ଓ ଶ୍ରୀ ଅଭୟ କୁମାର ଦାସ, ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ କୃଷ୍ଣ ବେହେରା, ଅଧିକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ, ଦୁଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ନଳିନୀ କୁମାର ମହାପାତ୍ର ଓ ବିଜୟ ମହାପାତ୍ର ଏବଂ ପୋଲର ନିର୍ମାଣ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଶ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଦାସଙ୍କ ସହିତ ତାରପୁର ଉପସ୍ଥିତ

ଥିଲେ । ସେଠାକାର ନଦୀକୁଳିଆ ପବନ ସହିତ ବର୍ଷା ଓ କୋହଲା ପାଗରେ ସମସ୍ତେ ଶୀତରେ ଥରୁ ଥାଆନ୍ତି । ସେହି ପାଗରେ ତାରପୁରଠାରେ ମହାନଦୀ ଉପରେ ଏକ ପକ୍ଷୀ ପୋଲ ତତ୍କାଳୀନ ଜଳସେଚନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୟ କୁମାର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ୧୯୯୨ ଜାନୁଆରୀ ୧ ତାରିଖରେ ଭିତ୍ତିପ୍ରସ୍ତର ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । କାମଟି ଜଳସେଚନ ଓ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ମିଳିତ ଆର୍ଥିକ ଅନୁଦାନରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଥିଲା । ସେ ସମୟରେ କାମଟିର ଆର୍ଥିକ ଅଟକଳ ଥିଲା—୦୬,୦୭, ୦୪, ୬୦୦-୦୦ ଟଙ୍କା । କାମଟିର ନିର୍ମାଣ ଦାୟିତ୍ଵରେ ଥିଲେ ଇଷ୍ଟ ଇଣ୍ଡିଆ କନଷ୍ଟ୍ରକସନ୍ ପ୍ରାଇଭେଟ ଲିମିଟେଡ୍, ଯାହାର ମାଲିକ ଥିଲେ ପ୍ରଫୁଲ ଦାସ ।

୧୯୯୨ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧ ତାରିଖରେ ଓଡ଼ିଶାର ତତ୍କାଳୀନ ମହାମାନ୍ୟ ରାଜ୍ୟପାଳ ଡାକ୍ତର ଯଜ୍ଞଦତ୍ତ ଶର୍ମା ମହୋଦୟଙ୍କର ନାଉରୀ ହାଇସ୍କୁଲରେ ଏକ ବିଜ୍ଞାନ ମେଳାରେ ଯୋଗଦେବାର ଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଞ୍ଚ କିଲୋମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅସ୍ଥାୟୀ ପରିଶ୍ରାଗାର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା । କାରଣ ରାଜ୍ୟପାଳ ଜଣେ ମଧୁମେହ ରୋଗୀ ଥିଲେ ।

କଣିଆଁ ନାଗପୁର ଟ୍ରେନେଜକଟ୍ ଉପରେ ଥିବା ଅସ୍ଥାୟୀ କାଠପୋଲ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷୀ ପୋଲ ୧୯୯୨ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ୍ ୧୦ ତାରିଖରେ ଶୁଭାରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । କାମଟି ଜଣେ ଯୁବ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଶ୍ରୀ ବିରଞ୍ଚି ନାରାୟଣ ପ୍ରଧାନ ଠିକା ନେଇଥିଲେ । କାମଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାର ଶେଷ ତାରିଖ ୧୯୯୨ ଅକ୍ଟୋବର ୯ ତାରିଖ ଥିଲା । କାମଟିର ଅଗ୍ରଗତି ବିଶେଷ ସତ୍ୟୋଷଜନକ ନ ଥିବାରୁ କାମଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟରେ ହୋଇ ନ ପାରିବାର ସନ୍ଦେହ କାରଣରୁ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନେକ ଅଭିଯୋଗ ଆମ ବିଭାଗରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଶେଷରେ କାମଟି ଆମ ବିଭାଗ ହାତକୁ ନେଇଥିଲା । ସେ କାମଟି ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ସେଠାକାର କେତେକ ସ୍ଵାର୍ଥପର ଗୋଷ୍ଠୀ ଏକ ଅପ୍ରାତିକର ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ । କାରଣଟି ଥିଲା ଯେ, ସେମାନଙ୍କୁ କାମଟି ଦିଆ ନ ଯାଇ କାହିଁ ସରକାର ନିଜେ କରୁଛି । ଅନେକ ବୁଝାଇବା ପରେ ସେମାନେ ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଲେ ।

ଜଗତ୍ ସିଂହପୁର ଡାକବଜାର ନିକଟରେ ଏକ ତିନିମହଲା ବିଶିଷ୍ଟ କୋଠାଘରଟିଏ ରହିଛି । ଯାହାକୁ କମ୍ପୋଜିଟ୍ ବିଲ୍ଡିଂ ବୋଲି କହୁଥିଲେ ସେବେ ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ଵିତୀୟ ମହଲାରେ ଜଗତ୍ ସିଂହପୁରର ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟ ମହଲାରେ ଏସ୍.ଡି.ଓ (ଆର୍.ଆଣ୍ଡ.ବି.) କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଥିଲା । ଏହି

କୋଠାଟି ଜଗତସିଂହପୁରର ସଦର ମହକୁମାର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଓ ସୁନ୍ଦର କୋଠା ଭାବେ ପରିଚିତ ଥିଲା ।

ମୋର ପିଲାମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରହୁଥିବାରୁ ମୁଁ ଏକା ଏତେ ବଡ଼ ଘରେ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲି । ରୋଷେଇ କରିବାକୁ ମୋ ପାଖରେ ରବି ସାହୁ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପିଲା ଥିଲା । ତା' ଘର ନାଉଗାଁ ପାଖରେ । ପିଲାଟି ଧାରସିର ଓ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଥିଲା ।

ଏହା ଭିତରେ ଆମ ବିଭାଗର ଫକୀରପଡ଼ା ସବ୍‌ଡିଭିଜନର ଏସ୍.ଡି.ଓ. ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଭୟ କୁମାର ଦାସଙ୍କର ବଦଳି ଆଦେଶ ଆସିଲା । ତା ୨୭.୬.୧୯୯୨ ରିଖରେ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ମୁଁ ଫକୀରପଡ଼ା ଯାଇ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦାସଙ୍କଠାରୁ ଉକ୍ତ ସବ୍‌ଡିଭିଜନର ଦାୟିତ୍ୱ ତା ୩୦.୬.୧୯୯୨ ରିଖରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲି । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଇଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ଏସ୍.ଡି.ଓ. ହୋଇ ଆସିବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ୧୯୯୨ ଅଗଷ୍ଟ ୨୪ ତାରିଖରେ ସେଠାକାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟିତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିଲି ।

ମୁଁ ଜଗତସିଂହପୁରରେ ଜୀବନ୍ କରିବା ପରେ ସେଠାରୁ ପାଞ୍ଚ କିଲୋମିଟର ଦୂରତାରେ ଆଳିପିଙ୍ଗଳ ଗ୍ରାମ ନିକଟରେ ଦେବୀ ନଦୀ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ଥାବିତ ଗୋଟିଏ ହାଇଲେଭୁଲ୍ ବ୍ରିଜ୍‌ର ବାକି ଥିବା ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ସର୍ତ୍ତେ କାମ ଶେଷକରି ତା'ର ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ କରି ଏପରିକି, ପୋଲଟିର ଟେଣ୍ଡର କାମ କରାଇଥିଲି । ଉକ୍ତ କାମଟିର ସେ ସମୟରେ ମୂଲ୍ୟ ଥିଲା ୩, ୧୮, ୮୧.୦୦୦-୦୦ଟଙ୍କା । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଦ୍ମଚରଣ ପାତ୍ର ଉକ୍ତ ପୋଲ କାମକୁ ଠିକା ନେଇଥିଲେ । ୧୯୯୨ ମସିହାର ନଭେମ୍ବର ମାସ ୨୩ ତାରିଖ ସକାଳୁ ମୋର ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷକରି ଜଗତସିଂହପୁରକୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ମୋର ଶାଳୀ ଝାନସୀ ମହାନ୍ତି ଓରଫ ଗୁନୁ, ଫୋନ୍ କରି ଜଣାଇଥିଲା—“ଭାଇ ଏସ୍.ଇ. (ଅଧ୍ୟକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ) ଆଜି ଆଳିପିଙ୍ଗଳ ପୋଲ ପରିଦର୍ଶନରେ ଯାଉଛନ୍ତି ।” ତା'ଠାରୁ ଖବର ପାଇ ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଗତସିଂହପୁର ଅଭିମୁଖେ ବସ ଯୋଗେ ବାହାରି ଆସିଲି । ଆସିବା ସମୟରେ କଟକ ବିଦ୍ୟାଧରପୁର ଧାନ ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ର ନିକଟରେ ରାସ୍ତାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବରୋଧ କରିଦିଆଯାଇଥାଏ । ଗାଡ଼ି ଚଳାଚଳ ବନ୍ଦ ହୋଇଥାଏ । ଲୋକମାନେ ରାସ୍ତାରେ ଟାୟାର ଜାଳି ବିକ୍ଷୋଭ କରୁଥାନ୍ତି । ମୁଁ ଉପାୟ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ବସରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ଟ୍ରେକରରେ ଜଗତସିଂହପୁର କଲେଜ ଛକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ଦେଖୁଲି ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅବସ୍ଥା । ବହୁ କ୍ଷଣରେ ସେଠାକୁ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଶୁଣିଲି ଗୋପାଳବାବୁ ମୋ ଅଫିସ୍‌ରୁ ବ୍ରିଜ୍‌ର

ଆବଶ୍ୟକୀୟ କାଗଜପତ୍ର ଧରି ଆଳିପିଙ୍ଗଳ ଦେବୀ ନଦୀ ପାଖକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ଯାହାହେଉ ମୁଁ ଆଳିପିଙ୍ଗଳରେ ସେମାନେ ପହଞ୍ଚିବାର କିଛି ସମୟ ପରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ମୋର ଆସିବାରେ ଡେରି ହେବାର କାରଣ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲି, କିନ୍ତୁ ଅଧୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୌକତ ଅଲ୍ଲା ମୋର କୌଣସି କଥାକୁ ଶୁଣି ନ ଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ରିଜ୍‌ର ସାଇଟ୍ ପ୍ଲାନର ନକ୍ସା ସହ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ କାଗଜପତ୍ର ଦେଖାଇଲି । ବ୍ରିଜ୍ ସାଇଟ୍ ପରିଦର୍ଶନ କରି ଏସ୍.ଇ. କଟକ ଫେରିଗଲେ । ଏହି ଘଟଣା ପରେ ମୋତେ ଗୋପାଳବାବୁ କହିଲେ—“ ଦାସବାବୁ ଏସ୍.ଇ. ଚାହୁଁଛନ୍ତି କି ବ୍ରିଜ୍ କାମଟିକୁ ରୋର୍ଡ୍‌ସ୍ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ ନମ୍ବର ଦୁଇ ଅଧୀନକୁ ନେଇଯିବାକୁ ।” ହଠାତ୍, କଥାଟା ଶୁଣି ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଥିଲି କ’ଣ ହେଲା ସାର୍ ! ମୋର ଆସିବାରେ ଡେରିହେଲା ବୋଲି ନା ମୋ କାମରେ କିଛି ଭୁଲ୍‌ଭାଲ୍ ହେଲା ବୋଲି ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଗଲା ? ଏପରି ଏକ ଆକସ୍ମିକ ଚିନ୍ତାଧାରା ତାଙ୍କ ମନକୁ ଆସିବାର କାରଣ ମୁଁ କିଛି ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ ! ଆପଣଙ୍କୁ କ’ଣ ଅଲ୍ଲା ସାହେବ କିଛି ସୂଚନା ଦେଇଛନ୍ତି କି ? ବେହେରାବାବୁ କହିଲେ—“ ନାଁ ସେପରି କିଛିନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ସବ୍‌ଡିଭିଜନରେ ବହୁତ କାମ ଥିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆପଣ ସବୁ ସମୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହୁଛନ୍ତି । ସେଥିରେ ପୁଣି ଆପଣଙ୍କର ହେଡ୍‌କ୍ୱାର୍ଟର୍‌ସ୍ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ ହୋଇଥିବାରୁ ଆପଣ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ରହିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଏସବୁକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏସ୍.ଇ. ଏପରି ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥାଇପାରେ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ରୋର୍ଡ୍‌ସ୍ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍ ନମ୍ବର ଦୁଇର ଏସ୍.ଡି.ଓ. ବାଇଧର ସାହୁଙ୍କ ସବ୍‌ଡିଭିଜନରେ ସେପରି ବିଶେଷ କିଛି କାମ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ବ୍ରିଜ୍ କାମରେ ଅଧିକ ସମୟ ଦେଇପାରିବେ ବୋଲି ଅଲ୍ଲା ସାହେବଙ୍କର ଧାରଣା ହୋଇଥାଇପାରେ ।” ବେହେରାବାବୁଙ୍କଠାରୁ ସେପରି କିଛି ସନ୍ତୋଷଜନକ ଉତ୍ତର ନ ପାଇ ମୁଁ ରୁପ୍ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କଲି । ଭାବିଥିଲି ଆମ ଟିଏଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମୁରଲୀଧର ଶତପଥୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ମୁଲ୍‌ରୁ ସମସ୍ତ କଥା କହିବି ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ସମୟରେ ସେ ଅଡ଼ସ୍‌ପୁର ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଚିକିତ୍ସିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ଏସବୁ ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଉଚିତ ମନେ କରି ନ ଥିଲି । ଘଟଣାର କିଛିଦିନ ପରେ ମୁଁ ଏବଂ ଗୋପାଳବାବୁ ଅଡ଼ସ୍‌ପୁର ଯାଇ ଶତପଥୀ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ବୁଝିଲୁ । କିନ୍ତୁ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ନ ଥିବାରୁ ସେସବୁ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କୁ କହିବାକୁ ମୋର ବିବେକ ବାଧା ଦେଇଥିଲା । ଏପରି ଏକ କଠୋର ନିଷ୍ପତ୍ତି ହଠାତ୍ କାହିଁକି ନିଆଗଲା ତା’ର କାରଣ ପ୍ରଥମେ ମୁଁ କିଛି ବୁଝି ପାରି ନ ଥିଲି । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୌକତ ଅଲ୍ଲା ପ୍ରଥମେ କଟକର ଅଧୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରା ହୋଇ ଦାୟିତ୍ୱ

ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ, ସୌଜନ୍ୟତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୁଁ ଏବଂ ଗୋପାଳବାବୁ ତାଙ୍କ ଭୁବନେଶ୍ୱରସ୍ଥିତ ବାସଭବନରେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେ ମୋର ପରିଚୟ ନେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍କଳ ସଙ୍ଗୀତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରୀ ନିବାସ କାମ ବିଷୟରେ ପଚାରି ବୁଝିଥିଲେ । ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କହିଛି କି ଉକ୍ତ କାମଟି ତାଙ୍କର ସାନଭାଇ ଅମାର୍ ଅଲ୍ଲୁଙ୍କ ପୁଅ ମହମଦ୍ ଆଲମସ୍ ଅଲ୍ଲୀ ଠିକା ନେଇଥିଲେ । କାମର କେତେକ ମାଟେରିଆଲସ୍ ସରକାରଙ୍କୁ ଫେରସ୍ତ ନ ଦେବାରୁ ମୁଁ ତା'ର ମୂଲ୍ୟ ତାଙ୍କ ବିଲରୁ ବାଦ୍ କରିଦେଇଥିଲି । ପଛକଥା ମନେ ପକାଇ ଅଲ୍ଲୀ ସାହେବ କହିଥିଲେ କି ତୁମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇ ସେ ବିଲରେ ହୋଇଥିବା ଚିକିତ୍ସାକର୍ମକୁ କାଟିଦିଅ । ଯେହେତୁ ମୁଁ ମୋ କାମଟିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇଆସିଛି ତେଣୁ ମୁଁ ସେକଥା ଆଉ କରିପାରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୋର ଅକ୍ଷମତା ପ୍ରକାଶ କଲି । ଭାବିଲି ଅଲ୍ଲୀ ସାହେବ ମୋ ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ପରାୟଣ ହୋଇ ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଛନ୍ତି । ନଚେତ୍ ଆଉ ଏକ କାରଣ ହୋଇପାରେ କି କଣ୍ଡାକୂର ପଦ୍ମଚରଣ ପାତ୍ର ନେଇଥିବା ଅଧିକାଂଶ ବଡ଼ ବଡ଼ କାମକୁ ଇଂ ବାଇଧର ସାହୁଙ୍କୁ ଜେଜ୍ ଥିବା ସମୟରେ ଏବଂ ସେ ଏସ୍.ଡି.ଓ. ହେବାପରେ ମଧ୍ୟ ବଦଳି କରାଇ ନେଇଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମଧୁଚନ୍ଦ୍ରିକା ବି ଏହାର ଏକ କାରଣ ହୋଇପାରେ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ମୋର ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ ବେହେରାଙ୍କ ନୀରବତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସନ୍ଦେହ କରିଥିଲି କି, ଏଥିରେ ବି ତାଙ୍କର ଅଦୃଶ୍ୟ ହାତ ଥାଇପାରେ ।

ଦୁଃଖର କଥା ଯେ, ମୋ ଉପର ଅଫିସରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ ମୋତେ ୧୯୯୩ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୬ ତାରିଖରେ ପୋଲିଟିର ସମସ୍ତ କାଗଜପତ୍ର ଶ୍ରୀ ବାଇଧର ସାହୁ ଏସ୍.ଡି.ଓ.ଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଦେଲି । ମୋର ଜେଜ୍ ଶ୍ରୀ ସର୍ବେଶ୍ୱର ପ୍ରଧାନ ସେହି ପୋଲି ନିର୍ମାଣ କାମର ତଦାରଖ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ଘଟଣାଟି ଚିପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିବାରୁ ସେ ଗୋପାଳ ବାବୁଙ୍କୁ କୈଫିୟତ ମାଗିଲେ କି କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜଗତସିଂହପୁରଠାରୁ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚ କିଲୋମିଟର ଅନ୍ତରରେ ଥିବା ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାମକୁ କଟକର ଏସ୍.ଡି.ଓ.ଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଦିଆଗଲା । ଯାହାହେଉ ପରିଶେଷରେ ଆଲିପିଙ୍ଗଲ ଦେବୀ ନଦୀର ବ୍ରିଜ୍ କାମଟି ପୁଣି ଜଗତସିଂହପୁର ସବ୍ଡିଭିଜନ୍‌କୁ ୧୯୯୪ ମସିହା ଫେବୃଆରୀ ୮ ତାରିଖରେ ଆସିଗଲା । ୧୯୯୩ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୬ ତାରିଖରେ ଯେଉଁଦିନ ଜଗତସିଂହପୁର ସବ୍ଡିଭିଜନ୍‌କୁ ଆଲିପିଙ୍ଗଲ ଦେବୀ ନଦୀର ପୋଲ କାମଟି

ଚାଲିଯାଇଥିଲା ସେଦିନ ମୁଁ ନିଜେ ନିଜକୁ ବଡ଼ ଦୋଷୀ ଭାବିଥିଲି । ବିନା କାରଣରେ ବିନା ଦୋଷରେ ମୋ'ଠାରୁ ମୋ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା କାମଟିକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେବା ଦ୍ଵାରା ସେଦିନ ମୋ ସ୍ଵାଭିମାନକୁ ବହୁତ କଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା । ମୋର ବିଶ୍ଵାସ ଥିଲା ଯେ, ମୁଁ ଏହିଠାରେ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଡେରିରେ ହେଲେ ବି ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ନ୍ୟାୟ ମିଳିବ । କାମଟା ଚାଲିଯିବା ପରେ ବି ମୁଁ କୌଣସି ବିଧାୟକ କିମ୍ବା କୌଣସି ରାଜନୈତିକ ଚାପ ପକାଇ ନାହିଁ । ସ୍ଥାନୀୟ ବିଧାୟକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କାହାରିକୁ ଗୁହାରି କରି ନ ଥିଲି । ମୁଁ କେବଳ ଇଶ୍ଵରଙ୍କ ଉପରେ ଭରଷା କରିଥିଲି । ଯଦିଓ ବାଲିକୁଦା ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଉମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ଵାଇଁଙ୍କୁ ଜାଣିଥିଲି ଓ ତାଙ୍କ ସହ ମୋର ଭଲ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା, ବିଧାୟକଙ୍କର ପୂର୍ବ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନଳିନୀ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସହ ବହୁତ ଭଲ ସମ୍ପର୍କ ମଧ୍ୟ ଥିବା କଥା ମୋତେ ଜଣା ଥିଲା ତଥାପି ବି ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କିଛି କହି ନ ଥିଲି । ମୋର ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଅଖଣ୍ଡ ବିଶ୍ଵାସ ଥିଲା । ଧର୍ମ ଉପରେ ମୋର ଆସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ଭଗବାନ କେବେ ବି ଅନ୍ୟାୟ ସପକ୍ଷରେ ଯିବେନାହିଁ । ଦିନେନା ଦିନେ ନ୍ୟାୟ ଓ ସତ୍ୟର ସୁରକ୍ଷା ଦେବେ ଆଉ ଧର୍ମର ବିଜୟ କରାଇବେ । ସେଇଥିପାଇଁ କୁହାଯାଇଛି—“ଯାହାକୁ ରଖିବେ ଅନନ୍ତ କି କରିପାରେ ବଳବନ୍ତ ।”

ପୋଲିଟି ମୋ ଅଧ୍ୟାନକୁ ଆସିଯିବା ପରେ କାମ ଠିକ୍‌ଠାକୁ ଚାଲିଲା । କାମ ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନଟି ପାଖ ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସେଠାକୁ ଯାଇ କାମର ତଦାରଖ କରିଆସୁଥିଲି । ଆମ ଜେଜ ଇଂ ସର୍ବେଶ୍ଵର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରାୟତଃ ସେଠାରେ ରହି କାମକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଦେଖାଉଛନ୍ତି କରିପାରୁଥିଲେ ।

୧୯୯୩ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୧ ତାରିଖରେ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓଡ଼ିଶାର ୧୩ଟି ଜିଲ୍ଲାକୁ ୩୦ଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ପରିଣତ କରି ଘୋଷଣା କଲେ । ସେହି ସମୟରେ ଜଗତସିଂହପୁର ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଜିଲ୍ଲାର ମାନ୍ୟତା ଲାଭକଲା । ଆମେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ମାତ୍ର ୬ଟି ଜିଲ୍ଲା ଥିଲା । ପ୍ରଥମରେ ୬, ଦ୍ଵିତୀୟରେ ୧୩ ଓ ପରେ ୩୦ଟି ଜିଲ୍ଲା ହେଲା । ଜିଲ୍ଲା ଘୋଷଣା ପରେ ଜଗତସିଂହପୁରର ପ୍ରଥମ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବସନ୍ତ କୁମାର ମହାନ୍ତି । ସେ ଆମ ପୂର୍ବ ବିଭାଗ ଡାକବଜାରରେ ରହୁଥିଲେ । କମ୍ପୋଜିଟ୍ ବିଲ୍‌ଡିଂରେ ଚାଲିଥିବା ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଟିକୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଗଲା । ପୂର୍ବପରି ମୁଁ ସେହି କୋଠାର ତୃତୀୟ ମହଲାରେ ରହିଲି ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ନୂଆ ହୋଇ ୧୭ଟି ଜିଲ୍ଲା ଘୋଷଣା ହେବା ପରେ ୧୯୯୩ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୩ ତାରିଖରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଜଗତସିଂହପୁରକୁ ନୂଆ ଜିଲ୍ଲା ହିସାବରେ ଉଦଘାଟନ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ।

ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ମୋର ସାନଝିଅ ପାଇଁ ହଠାତ୍ ଏକ ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଲା । ସେ ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଥିଲା କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ନୋଆ ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ କାନୁନ୍‌ଗୋଙ୍କର ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁତ୍ର ଶ୍ରୀ ନଳିନୀ କାନୁନ୍‌ଗୋ, ଯିଏକି ସେ ସମୟରେ ସାଉଦି ଆରବ ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ରିୟାଦର ଏକ କମ୍ପାନୀରେ ମ୍ୟାନେଜର ଭାବେ କାମ କରୁଥିଲେ । ଉଭୟ ପରିବାର ବୁଝାମଣା ହୋଇ ବିଭାଘର ୧୯୯୩ ମସିହା ମେ ମାସ ୪ ତାରିଖକୁ ସ୍ଥିର ହେଲା ଓ ସ୍ଥିରାକୃତ ତାରିଖରେ ବାହାଘର ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ତେଣୁ ସେମାନେ ରିୟାଦରେ କିଛିବର୍ଷ କାମ କରିବା ପରେ ସେଠାରୁ ଆସି ଓମାନର ରାଜଧାନୀ ମାସ୍କଟରେ କିଛିବର୍ଷ ଚାକିରି କରି ବର୍ତ୍ତମାନ କାନାଡାରେ ସ୍ଥାୟୀ ବାସିନ୍ଦା ହୋଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ର କାନାଡାର ଟରୋଣ୍ଟୋ ବିଶ୍ଵବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଛି ।

ମୋ ପୁଅର ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନେକ ସ୍ଥାନରୁ ଆସୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମୋର ଚିନି ଝିଅମାନଙ୍କର ବିଭାଘର ପରେ ଏହା କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କରିଦେଇଥିଲି । ପୁଅ ମଧ୍ୟ ତାହାହିଁ ଚାହୁଁଥିଲା ।

ପୁଅ ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜାବୀ ପରିବାରର ଝିଅକୁ ବିବାହ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ତା' ମା' ପାଖରେ ରଖିଥିଲା । ପୁଅ ଝିଅ ପରସ୍ପରକୁ ଭଲପାଇ ବିବାହ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଝିଅଟି ସ୍ଥାନୀୟ ବି.ଜେ.ଇ.ଏମ୍. ସ୍କୁଲରୁ ପାଶ୍ କରି ଲାବେଲା ଲେଡିଜ୍ ବିଡ଼ିଟ୍ ପାର୍କରୁ ବିଡ଼ିଟ୍‌ସିଆନ୍ କୋର୍ସ କରିଥାଏ । ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଝିଅଙ୍କର ବାପା ମା' ଉଭୟ ରାଜି ହୋଇଯାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଝିଅର ଦାଦା ଓ ତା'ର ପରିବାରର ସଦସ୍ୟମାନେ ଏବଂ ମୋର ବଡ଼ଭାଇ ଏପରି ଏକ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରି ନ ଥିଲେ । ବିଭାଘର ଭୁବନେଶ୍ଵରର ଆର୍ଯ୍ୟ ସମାଜରେ ହେବାକୁ ସ୍ଥିର ହେଲା । ସେ ସମୟରେ ଆର୍ଯ୍ୟ ସମାଜର ମୁଖ୍ୟ ପୁରଧା ଥିଲେ ମୋର ଜଣେ ଚିତ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରିୟବ୍ରତ ଦାସ । ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ପୁଅ ଏବଂ ଝିଅ ତାଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରି ବାହାଘରର ନୀତି ନିୟମ ସବୁ ବୁଝି ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସହିତ ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ୧୯୯୩ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୨୨ ତାରିଖରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ

ପ୍ରିୟବ୍ରତ ଦାସଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ସମସ୍ତ ଘଟଣା ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇଥିଲା । ବାହାଘର ୧୯୯୩ ମସିହା ମେ ମାସର ୮ ତାରିଖକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦିନରେ ଆର୍ଯ୍ୟ ସମାଜର ରୀତିନୀତି ଅନୁସାରେ ବିବାହ ସୁରୁଖୁରୁରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା ।

ମୋର ଜଗତସିଂହପୁରରେ ଥିବା ସମୟରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଜଳ ବିହାରୀ ବାଜପେୟୀ ଭାରତର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଆସି କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବଙ୍ଗଳାରେ ରହିଥିଲେ । ମୁଁ ସେଠାରେ ତାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲି । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଜଣେ ଶାନ୍ତ, ସରଳ, ମିଷ୍ଟଭାଷୀ ସ୍ୱଭାବର ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ।

ଗୋପାଳବାରୁଙ୍କର ବେଳେବେଳେ ଏକତାଟିଆ ଶାସନ ମତେ କେବଳ ନୁହେଁ ଅନ୍ୟ ତିନିଜଣ ଏସ୍.ଡି.ଓ.ଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇଛି । ସେ ସବୁ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏଠାରେ ବେଶୀ କିଛି ଲେଖିବାକୁ ଉଚିତ୍ ମନେ କରୁନି । ସମୟେ ସମୟେ ତାଙ୍କର ଭୁଲ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆମକୁ ଓ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇଥାଏ । ସେହିପରି ଅନେକ କାମ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକର ଉଦାହରଣ ମୁଁ ଏଠାରେ ଲେଖୁଛି; ଆଲିପିଙ୍ଗଲ ଖଜୁରା ରାସ୍ତାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଶାପାଣୀ ବିଦ୍ୟାପୀଠ । ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ପିତୁକାମ ପାଇଁ ଟେଣ୍ଡର ହୋଇ ଏଫ୍. ୨ ଏଗ୍ରିମେଣ୍ଟ ଅନୁସାରେ ସେଠାକାର ଜଣେ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନାୟକବାବୁ କାମ କରୁଥିଲେ । ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ସେ କାମଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ନ ପାରିବାରୁ ବିଭାଗ ତରଫରୁ ଅନେକ ନୋଟିସ୍ ଦେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ରୁପ୍ ରହିଥିଲେ । ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଯାତାୟତରେ ବହୁ ଅସୁବିଧା ହେବାରୁ ଅନେକ ଅଭିଯୋଗ ଆସିଲା । ମୁଁ ସେଥିପାଇଁ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରକୁ ଫାଇନାଲ୍ ନୋଟିସ୍ ଦେବାପାଇଁ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରି ଚିଠି ଲେଖିଲି ଏବଂ ଶେଷରେ ତାହାହିଁ ହେଲା । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାରିଖରେ କାମ ପାଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ଫାଇନାଲ୍ ମେଜରମେଣ୍ଟ ବହିରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରି ମୁଁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନାୟକବାବୁଙ୍କୁ ମୋ ଅଫିସରୁ ମଧ୍ୟ ଚିଠିଲେଖି ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲି । ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଲେଖୁଥିଲି କି, ଯଦି ଆପଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ ଓ ସମୟରେ କାମ ପାଖରେ ନ ରୁହନ୍ତି ତେବେ ଆମ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଫାଇନାଲ୍ ମେଜରମେଣ୍ଟ ରେକର୍ଡ୍ କରାଯାଇ ବିଲ୍ ଦାଖଲ ହୋଇଯିବ । ଉକ୍ତ ଚିଠିର ଏକକିତା ନକଲ ମୁଁ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗୋଚରାର୍ଥେ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲି । ସେଥିରେ ମୁଁ ଲେଖୁଥିଲି ଯେ, ଯଦି କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ଆମ ଫାଇନାଲ୍ ମେଜରମେଣ୍ଟ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ

ନ ହୁଅନ୍ତି କିମ୍ବା ଚିଠିର କୌଣସି ସତ୍ୟୋଷଜନକ ଉତ୍ତର ନ ଦିଅନ୍ତି ତେବେ ତାକୁ
 ଦିଆଯାଇଥିବା କାମର ଅନୁମତି ପତ୍ରକୁ ବାଟିଲ କରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସୁବିଧାକୁ
 ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆମେ ତାହା ପୁନଃ ଟେଣ୍ଡର ଜଗାଇ ନେବା ଉଚିତ୍ ହେବ । ଜେଜ୍ ଶ୍ରୀ
 ସର୍ବେଶ୍ୱର ପ୍ରଧାନ ବି ମୋ କଥାକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଚିଠିରେ ଲେଖି
 ଜଣାଇବା ପରେ ମଧ୍ୟ ତା'ର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନ ହେବାରୁ ମୁଁ ଓ ଜେଜ୍
 ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରଧାନଙ୍କରୁ ଯାଇ ଅନେକବାର ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି କହିଲୁ । କିନ୍ତୁ
 ସେ ଆମର କୌଣସି କଥାକୁ ବା ଅନୁରୋଧକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେନାହିଁ । ଦାସଙ୍କରୁ
 ବୋଲି ଜଣେ ଯୁବ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରଙ୍କୁ ବାକିଥିବା କାମ ସବୁକୁ କେ ୨ ଏଗ୍ରିମେଣ୍ଟରେ
 (କାମର ମୂଲ୍ୟ ମାତ୍ର ଦଶ ହଜାର ମଧ୍ୟରେ) କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । କାମ କିଛି
 ଆଗେଇବା ପରେ ପୂର୍ବ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନାୟକ ଏ ବିଷୟରେ ଲେଖି ଭିଜିଲାନ୍ସକୁ
 ଦେଇଦେଲେ । ଜଗତସିଂହପୁର ଭିଜିଲାନ୍ସ ଇନସ୍ପେକ୍ଟର ଜେନାଙ୍କରୁ ମୋ ବଡ଼
 ଭାଇଙ୍କର ସହକର୍ମୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଆଗରୁ ଭଲ ପରିଚୟ ମଧ୍ୟ ଥିଲା ।
 ସେ ମୋତେ ଏ ବିଷୟରେ ଫୋନ୍‌ରେ କିଛି ନ କହି ଆମ ଅଫିସ୍‌କୁ ଆସି ଏ
 ବିଷୟରେ କହିଲେ । ତାଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ପାଇ ଗୋପାଳଙ୍କୁ
 ଜଣାଇଲି । ପରେ କଥାଟା ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଗଲା ଯେ, ଭିଜିଲାନ୍ସ ଅଫିସର
 କାମର ଆରମ୍ଭରୁ ସବୁକଥା ଖୋଲତାଡ଼ ହେଲା । ଆମ ଅଫିସ୍‌କୁ କୈଫିୟତ ମଗାଗଲା ।
 କଥାରେ ଅଛି—“ବଡ଼ ଥିଲେ ବିଚାରି ସାନ ଥିଲେ ପଚାରି” କାମ କଲେ କୌଣସି
 ବିପଦ ଆସେନାହିଁ । ଆମ ସାନମାନଙ୍କର କଥାକୁ ଯଦି ସେ ବିଚାରକୁ ନେଇଥାଆନ୍ତେ
 ତେବେ ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଆମକୁ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ି ନ ଥାଆନ୍ତା । ଭିଜିଲାନ୍ସ ତଦନ୍ତ କରି
 ଲେଖିଲା, କାମଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ସେସିଫିକେସନ୍‌ରେ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଜଣକର କାମକୁ
 ସମାପ୍ତ ନ କରି ସେହି ରିଟ୍‌ରେ ଅନ୍ୟଜଣଙ୍କୁ କିପରି, କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ, କାହା
 ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଦିଆଯାଇଛି ? ଏହି କାରଣରୁ ଆମ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ବଡ଼ରୁ ସାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ସମସ୍ତେ ହଇରାଣ ହେଲେ ।

ମୋତେ ଏପରି କାମ ମୋଟେ କରିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେନା । ଏହିସବୁ କଥା
 ପାଇଁ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ବଡ଼ ଚିନ୍ତାରେ ରହୁଥିଲି । କଥାଟି ଏପରି ହେଲା ଯେ, ଦିନେ
 ପୂର୍ବତନ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମଲ୍ଲିକ ଆମ ଡାକବଜାରକୁ ଆସି
 ମୋତେ ଏବଂ ଗୋପାଳଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଉପୁଜିଥିବା ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ
 ଚାହିଁଲେ । ସେ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପୂର୍ବ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ନାୟକଙ୍କୁ ଆଣିଥିଲେ । ଆକାଉଣ୍ଟ

ଅଫିସର ଶ୍ରୀ ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ସେନାପତି ଆସି ଆମ ସହିତ ଯୋଗଦେଲେ । ଅନେକ ସମୟ ଆଲୋଚନା ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ହେବାପରେ ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଗଲା ଯେ, ନାୟକବାରୁ କାମ କରିଥିବା କାମର ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ସହିତ ବାକିଥିବା କାମର ଶତକଡ଼ା ପନ୍ଦର ଭାଗ ଲାଭ ବାବଦକୁ ଅଧିକା ଦିଆହେବ । ତାଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ ହେବନାହିଁ । କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ମଧ୍ୟ ତା’ ଡରଫରୁ ସେ କାମ କରିଥିବାର ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ପାଇଗଲେ ବୋଲି ମେଜରମେଣ୍ଟ ବହିରେ ତଥା ଫାଇନାଲ୍ ବିଲ୍ ଉପରେ ଲେଖିଦେବେ । ତୁଳ୍ତି ମୁତାବକ ବାହାରେ ଆଉ କୌଣସି ଦାବା କରିବେ ନାହିଁ । ଏହି ଘଟଣାଟି ଘଟିଥିଲା ୧୯୯୩ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ୧୦ ତାରିଖରେ । ବେହେରାବାରୁଙ୍କ ରହଣି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଏକ ଅପ୍ରାତିକର ପରିସ୍ଥିତି ଉପୁଜିଥିଲା, ଯାହାକି ତତ୍କାଳୀନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମୁରଲୀଧର ଶତପଥୀ ବେହେରାବାରୁଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ମୁଁ ଜଗତସିଂହପୁରରୁ ବଦଳି ହେବାପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି କି ବେହେରାବାରୁ ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ସଚିବ ଥିବାବେଳେ ଭିଜିଲାନ୍ସ କେସ୍ ଫାଇଲକୁ ପୁରାପୁରି ବନ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ । ମୋର ଚାକିରି କାଳ ଭିତରେ ଭିଜିଲାନ୍ସ ତଦନ୍ତ ହେବା ପ୍ରଥମ ଆଉ ଶେଷ ।

ଜଗତସିଂହପୁର ନିକଟସ୍ଥ କଣ୍ଟାପାଲି ଗ୍ରାମ ପାଖରେ ଅଲକା ନଦୀ ପଠାରେ ଏକ ମିନି ଷ୍ଟିମ୍ପର ନିର୍ମାଣ ହେବାର ଯୋଜନା ହୋଇ କାମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ତା’ର ସର୍ତ୍ତେ କାମ ଜେଜ ସର୍ବେଶ୍ୱର ପ୍ରଧାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିଲା । ଷ୍ଟିମ୍ପରଟି ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବତନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଘାଟନ ହେବାର ଥାଏ । ୧୯୯୪ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୭ ତାରିଖରେ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇ ଷ୍ଟିମ୍ପର ନାମଫଳକ ଆଣି ତୁରନ୍ତ ଜଗତସିଂହପୁରକୁ ଫେରିଆସିଲି । ୧୯୯୪ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୯ ତାରିଖରେ ତତ୍କାଳୀନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜଗତସିଂହପୁର ଷ୍ଟିମ୍ପର ଭିଡିପ୍ରସ୍ତର ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ଷ୍ଟିମ୍ପର ନାମ ରଖାଯାଇଥିଲା ‘ଅଲକା’ । ସେହି ନାମାନୁସାରେ ‘ଅଲକା ଷ୍ଟିମ୍ପର’ ବୋଲି ନାମ ଫଳକଟିଏ ସେହିଠାରେ ଲାଗିଲା ।

ଉକ୍ତ ଦିନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ସଭାରେ ମାନ୍ୟବର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ପୌରୋହିତ୍ୟରେ, ପର୍ଯ୍ୟଟନ, କ୍ରୀଡ଼ା ଓ ଯୁବକଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗର ମାନ୍ୟବର

ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅନଙ୍ଗ ଉଦୟ ସିଂହଦେଓ ସମ୍ମାନିତ ଅତିଥି ଓ ସଭାପତିତ୍ବ କରୁଥିଲେ ମାନ୍ୟବର ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଷ୍ଣୁ ଚରଣ ଦାସ । କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶେଷ କରି ଅତିଥିମାନେ ଫେରିଗଲେ । ଜଗତସିଂହପୁରରେ ଏପରି ଏକ ସୁନ୍ଦର ଷ୍ଟାଡ଼ିୟମ୍ ନିର୍ମାଣ ହେବା ଯୋଗୁଁ ସାରା ସହର ଓ ଏହାର ଆଖପାଖର ଲୋକମାନେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ମୋ ପୁଅ ଚାକିରି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁ ନ ଥିବାରୁ ସେ ପ୍ରଥମେ ତା'ର ସହପାଠୀ ବିନୟ କୁମାର ଦାସଙ୍କ ସହ ମିଶି ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । କମ୍ପାନୀର ନାମ ଥିଲା—“ଜି. ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କନ୍ସଲ୍ଟାଣ୍ଟି ଆଣ୍ଡ କନ୍ସ୍ଟ୍ରକ୍ସନ୍ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ।” ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ମାଉସୀ ମା' ଛକରେ ଗୋଟିଏ ଭଡ଼ାଘରେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରେ ସେମାନେ ରେଲଓ୍ବେ ଷ୍ଟେସନର ଅଞ୍ଚଳରେ ଇଂ ଷ୍ଟାଡ଼ିଶ୍ଚ ତତ୍ତ୍ୱ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଘରେ ପୁରୁ ନମ୍ବର ୧୩୮ଏ ରେ କଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ପୁଅ ତା'ର ଏକ ନୂଆ କମ୍ପାନୀ ଆରମ୍ଭ କରି ତା' ମା' ନାମରେ କମ୍ପାନୀର ନାମ ରଖିଲା—“ଏସ୍. ବି. କନ୍ସଲ୍ଟାଣ୍ଟାନ୍ସୀ ଆଣ୍ଡ କନ୍ସ୍ଟ୍ରକ୍ସନ୍ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ।” କମ୍ପାନୀର ଚେୟାର ପରସନ୍ ହେଲେ ତା'ର ମା' ସ୍ୱେଦ୍ଧବାଳା ଦାସ । ପୁଅ କମ୍ପାନୀର ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ରହିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି କମ୍ପାନୀର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଟି ତିନି ନମ୍ବର ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ପଡ଼ିଆ ପାଖରେ କାମ କରୁଛି ।

କନ୍ଦରପୁର ମାଛଗାଁ ରାସ୍ତାରୁ ବାହାରିଥିବା ବାଲି ଉର୍ତ୍ତରୀ ଶିଖରଘାଟ ରାସ୍ତାର ଦୂରତା ୧୮ କି.ମି. । ଜଗତସିଂହପୁରଠାରୁ ଶିଖରଘାଟ ରାସ୍ତା ୨୭ କି.ମି. । ବାଲିକୁଦା ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଉମେଶ୍ଚ ତତ୍ତ୍ୱ ସ୍ୱାଇଁ ପୂର୍ବମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନଳିନୀ ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଆଣି ଶିଖରଘାଟଠାରେ ଗୋଟିଏ ସଭା ମାଧ୍ୟମରେ ଜଗତସିଂହପୁର ଏବଂ ପୁରୀ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଗମନାଗମନ କରିବାର ସୁବିଧାକୁ ଆଖିରେ ରଖି ଦେବା ନଦୀ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ପଲ୍ଲୀ ପୋଲ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଗଲେ । ପୋଲ ନିର୍ମାଣ ହେବା କଥା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମାନ୍ୟବର ମନ୍ତ୍ରୀ ସେଠାରେ ନଡ଼ିଆ ଭାଙ୍ଗିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ହାତରେ ନଡ଼ିଆ ଭଙ୍ଗା ହେବାପରେ ଲୋକମାନେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଗଲେ ଯେ, ଦେବା ନଦୀରେ ନିଶ୍ଚୟ ପଲ୍ଲୀ ପୋଲ ନିର୍ମାଣ ହେବ । ଏହି କାରଣରୁ ଉପସ୍ଥିତ ଲୋକମାନେ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ । ସେଦିନ ସେମାନଙ୍କର ଖୁସି କହିଲେ ନ ସରେ । ସେହି ଖୁସିରେ ଉଭୟ ରାଜନେତା ପରସ୍ପରକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବାର ମୁଁ ଦେଖୁଛି । ଏପରିକି ମାନ୍ୟବର ମନ୍ତ୍ରୀ ସେଦିନ ମାନ୍ୟବର ବିଧାୟକଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦରେ କୁଣ୍ଡାଇ ଉପରକୁ ଟେକି ଧରିଥିଲେ । ଉପସ୍ଥିତ ଲୋକଙ୍କର କରତାଳି ଓ ହୁଲହୁଲିରେ

ସ୍ଥାନଟି ଫାଟିପଡୁଥିଲା । ମୁଁ ସେଦିନ ଅନୁଭବ କରିଥିଲି ଦୁଇ ରାଜନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଭଲପାଇବାକୁ ।

ସେହି ଦୁଇ ରାଜନେତାଙ୍କର ଆଉ ଏକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଥିଲି ମାନ୍ୟବର ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଉମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱାଇଁଙ୍କ ମାତୃ ବିୟୋଗର ଦଶାହ ଉତ୍ସବରେ । ବିଧାୟକଙ୍କ ନିଜ ଗାଁ ମାଛଗାଁଠାରେ ଗୋଟିଏ ଶୋକାକୁଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଉଭୟେ ଯେପରି ପରସ୍ପରକୁ କୋଳାକୋଳି ହୋଇ ଆଖିରୁ ଧାରଧାର ଲୁହ ଗଡ଼ାଉଥିଲେ, ସେଥିରୁ ଦୁଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଭିତରେ ଥିବା ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା, ନିବିଡ଼ତା ଓ ବିଶ୍ୱାସନୀୟତା ସ୍ପଷ୍ଟ ବାରିହୋଇ ପଡୁଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ବିଧାୟକଙ୍କ ମାତୃ ବିୟୋଗ ଏକ ଦୁଃଖଦ ଘଟଣା, କିନ୍ତୁ ଦୁଇ ରାଜନେତାଙ୍କର ଆପଣାପଣକୁ ଉପସ୍ଥିତ ଲୋକେ ଦେଖି ନିଶ୍ଚୟ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥିବେ । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିବା ସମୟରେ ଜଗତ୍ ସିଂହପୁର ପୂର୍ବରୁ ପାକନପୁରଠାରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗାଡ଼ିଟି ଖରାପ ହେଲା । ସେତିକିବେଳକୁ ମୁଁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥାଏ । ଗାଡ଼ିଟି ଖରାପ ହେବାର ଦେଖି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲି ଜଗତ୍ ସିଂହପୁରର ଡାକବଙ୍ଗଳା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ ଗାଡ଼ିରେ ଯିବାପାଇଁ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଗାଡ଼ିଟି ଠିକ୍ ହୋଇଯିବାରୁ ସେ ମୋତେ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଗଲେ । ସେହି ସ୍ୱଳ୍ପ ସମୟର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଭିତରେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ଗଠନମୂଳକ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରିଥିଲି ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ମହାଶୟ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଯିବା ପରେ ଶିଖରଘାଟରେ ଦେବୀ ନଦୀ ଉପରେ ପୋଲ ନିର୍ମାଣକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ । ସେହି କାରଣରୁ ଆମ ଚିଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଅଧୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଓ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଘନ ଘନ ଶିଖରଘାଟ ପୋଲର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସ୍ଥାନକୁ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସି କାମ ବିଷୟରେ ପୂଜ୍ଞାନୁପୂଜ୍ଞ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ । ଶେଷରେ ଚିଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ନିଜେ ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସି ପୋଲର ଆଲାଇନମେଣ୍ଟ ଏବଂ ଆପ୍ରୋଚ ରାସ୍ତାର ସ୍ଥାନକୁ ଅନୁମୋଦନ କରି କାମର ଏକ୍ସିମେଣ୍ଟ ତୁରନ୍ତ ତିଆରି କରି ତା'ର ଆନୁସଙ୍ଗିକ କାଗଜପତ୍ର ଧରି ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । କେଜମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ପୋଲ ଓ ରାସ୍ତାର ଏକ୍ସିମେଣ୍ଟ ଏବଂ ଟେଣ୍ଡର ସିଦ୍ଧ୍ୟୁତ୍ତ୍ୱ ଏକ ସମୟରେ ତିଆରି କରି ୧୯୯୪ ମସିହା ମେ ମାସ ୭ ତାରିଖରେ ମୁଁ ଚିଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ତଦାରଖ କରାଇ ନେଇଥିଲି । ସେଠାରେ

ଥିବା ଏକ୍ସିମେଟର ଶ୍ରୀ ଏନ୍. ମିନା ରାଓ ଏବଂ ଶ୍ରୀମତୀ ସୁଜାତା ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏସବୁ କାମ କରିଥିଲି । ମୁଁ ସମ୍ବଲପୁରରେ ଥିବାବେଳେ ରାଓବାବୁ ମୋର ସହକର୍ମୀ ଥିଲେ ଓ ସୁଜାତା ମହାନ୍ତି ମୋର ସାନ ଶଳାଭାଉଜି ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ପୋଲ ନିର୍ମାଣର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କାମ ହୋଇପାରିଥିଲା । ଏପରିକି D.T.C.N.ର ଆପ୍ତଭାଲ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ପୋଲ ଏବଂ ଆସ୍ପୋଟ ରାସ୍ତାର ଏକ୍ସିମେଟର (ପ୍ରାକ୍ କଲନ) ଥିଲା ୧୨,୫୦,୦୦,୦୦୦-୦୦ଟଙ୍କା (ମୋଟ ବାରକୋଟି ପଚାଶ ଲକ୍ଷ ।)

ଜଗତସିଂହପୁରଠାରୁ ନାଉଗାଁ ରାସ୍ତାରେ କୋକିଡ଼ିଆ ଛକରୁ ବାର କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା ଗଲେ ଗୋବରୀ ନଦୀ କୂଳରେ ଗାରେଇ ନାମକ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ବୁଦ୍ଧିଆ ବାବାଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ପଡ଼େ । ସେଠାରେ ଏକ ବରଗଛ ମୂଳେ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରା ପୂଜା ପାଉଥିଲେ । ସମୟକ୍ରମେ ଗଛଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ବାବା ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଅନୁସାରେ ଏକ ମାଙ୍କଡ଼ା ପଥରରେ ମନ୍ଦିରଟିଏ ନିର୍ମାଣ କରାଇଲେ । ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଓ ଗୋପାଳବାବୁ ଆମ ରାସ୍ତା କାମର ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯିବା ସମୟରେ ଆମେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଦେଖୁଛୁ । ଏପରିକି ବାବାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ଆମେ ସେଠାରେ ପ୍ରସାଦ ପାଇଥାଉ । ସେହି ମନ୍ଦିରର ବିଶେଷତ୍ଵ ହେଲା ସେଠାରେ ପୂଜା ପାଉଥିବା ତିନି ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କର ହାତ ଓ ଗୋଡ଼ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ । ସେହି କାରଣରୁ ସେଠାକୁ ଓଡ଼ିଶା ଓ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରୁ ଅନେକ ଭକ୍ତ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆସୁଥିଲେ । ଏଠାକୁ ଦର୍ଶନରେ ଆସୁଥିବା ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ମହାପ୍ରସାଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ମୁଁ ଥରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ତାଙ୍କ ଭଉଣୀ ମିଶି ସେଠାକୁ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ସେଠାକାର ମହାପ୍ରସାଦ ସେବନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲୁ । ଶୁଣାଯାଏ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ତାଙ୍କର ଜଣେ ଭକ୍ତ ଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କରି ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ସେ ରାସ୍ତା କାମ ହୋଇପାରିଥିଲା । ଦିନେ ଆମ ଚିଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ରାସ୍ତା କାମର ପରିଦର୍ଶନରେ ଯାଇ ବୁଦ୍ଧିଆ ବାବାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲେ । ଏହାରି ଭିତରେ ଗୋପାଳ ବେହେରାଙ୍କ ଅଧୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରାକୁ ପ୍ରମୋଶନ ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ବଦଳି ଆଦେଶ ଆସିଗଲା । ଶାନ୍ତ ନୂଆ ଜାଗାରେ ଜଏନ୍ କରିବାକୁ ଯାଇ ସେ ମୋତେ ଡିଭିଜନ୍‌ର ଦାୟିତ୍ଵ ଦେଇ ୧୯୯୪ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ ୧୩ ତାରିଖରେ ଦସ୍ତଖତ କରି ଜଗତସିଂହପୁରକୁ ବିଦାୟ ନେଲେ । ଯିବା ବାଟରେ ଚିଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ଅଫିସରେ ସୁପାରିଶ

କରିଦେଇଗଲେ କି କଟକ ସର୍ବ୍ବତ୍ତିଜନର ସହକାରୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରବୀନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ, ଯିଏକି ମୋ ପୂର୍ବରୁ ଜଗତସିଂହପୁରର ଏସ୍.ଡି.ଓ. ଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ଜଗତସିଂହପୁରର ଦାୟିତ୍ବ ଦିଆଯାଉ । କିନ୍ତୁ ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମୁରଲୀଧର ଶତପଥୀ ତାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଦେଇ ମୋ ନାମରେ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ଡିଡିଜନର ଦାୟିତ୍ବ ଦେବାକୁ ଆଦେଶ କରିଦେଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ଗୋପାଳବାବୁ ଜଗତସିଂହପୁର ଆସିଥିବାବେଳେ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ୧୯୯୪ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ ୧୮ ତାରିଖରେ ଏକ ବିଦାୟ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଭୋଜିର ଆୟୋଜନ କଲୁ ।

ଗୋପାଳବାବୁ ଅଫିସ୍ ଛାଡ଼ିବା ସମୟକୁ ପ୍ରାୟ ଅର୍ଥ ଜମା ବିଶେଷ କିଛି ନ ଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର କର୍ମଚାରୀମାନେ କିପରି ଦରମା ପାଇବେ ସେ ବିଷୟରେ ମୁଁ ମୋର ଅଧୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇଲି । ତାଙ୍କରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ମୁଁ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜ୍ଞାନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରୁ ମାତ୍ର ୭୦,୦୦୦-୦୦ ଟଙ୍କାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିଆଣି ଆମ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର କିଛି କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଦରମା ଦେବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିଥିଲି । ଏହା ଥିଲା ୧୯୯୪ ମସିହା ଜୁନ୍ ୨୫ ତାରିଖର ଘଟଣା ।

୧୯୯୪ ଜୁଲାଇ ୧ ତାରିଖ ଦିନ ମୋତେ Works department memo No- 14299 Date-01.07,1994 Under Secretary ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଏସ୍.ଏନ୍. ମିଶ୍ରଙ୍କ ଦସ୍ତଖତରେ ଜଗତସିଂହପୁର ଆର୍.ଆଣ୍ଡ.ବି. ଡିଡିଜନର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟିତ୍ବ ବହନ କରିବାର ଆଦେଶ ଆସିଲା । ଆଦେଶନାମାଟି ପାଇବା ପରେ ମୁଁ ସେଦିନ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଯାଇଥିଲି । ମନେ ମନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇଲି । ଆଲିପିଜଳ ପୋଲଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଡିଡିଜନର ଦାୟିତ୍ବ ନେବା ପଛରେ ମୋ ପଛରେ ଯେଉଁ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରାଯାଉଥିଲା ତାହାର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଲା । କଥାରେ ପରା ଅଛି—“ଅରକ୍ଷିତକୁ ଦଇବ ସାହା ।” ମୋ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାର କୂଳନ୍ତ ଉଦାହରଣ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ଶେଷରେ ୧୯୯୪ ଜୁଲାଇ ୧ ତାରିଖରେ ମୁଁ ଜଗତସିଂହପୁରର ଆର୍.ଆଣ୍ଡ.ବି. ଡିଡିଜନର ଦାୟିତ୍ବ ଗ୍ରହଣ କରି କାମରେ ଲାଗିଲି । ଏହା ମୋ ଜୀବନର ଏକ ସାମୟିକ ସଫଳତା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଏଥିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସି ଅନୁଭବ କରିଥିଲି ।

୧୯୯୪ ଜୁଲାଇ ୪ ତାରିଖରେ ଟ୍ରିବ୍ୟୁନାଲରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇଥିଲି । ସେହି ସମୟରେ ମୁଁ ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମୁରଲୀଧର ଶତପଥୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ

କରି ମୋର ଡିଭିଜନ୍ କାମ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ସମୟରେ ଡିଭିଜନ୍‌ର ଷ୍ଟାଫ୍ ଓ ଠିକାଦାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ (letter of credit) ନେବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲି । ସେ ଯାହାହେଉ ମୋ ଡିଭିଜନ୍‌କୁ ପ୍ରାୟ ୫,୦୦,୦୦୦/- ଟଙ୍କାର ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ଏଲ୍.ସି. ଆଦେଶ କରିଦେଲେ ।

୧୯୯୪ ଜୁଲାଇ ୧୨ ତାରିଖରେ ମୁଁ ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଶିଖରଘାଟ ଦେବା ନଦୀ ପୋଲ ନିର୍ମାଣ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ ଆକାଉଣ୍ଟସ ଅଫିସର ଶ୍ରୀ ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ସେନାପତିଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇଯାଇଥିଲି । ଡିଭିଜନ୍‌ର କାମ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ଶେଷରେ ସେ ପୁନରାୟ ଆଉ ୫,୦୦,୦୦୦/- ଟଙ୍କାର ଏଲ୍.ସି. ଦେଇଥିଲେ । ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଛୋଟ ଛୋଟ ପେମେଣ୍ଟ ହୋଇ ପାରିଥିଲା ।

୧୯୯୪ ଜୁଲାଇ ୧୪ ତାରିଖ ରାତିରେ ଦେବା ନଦୀରେ ଭୟଙ୍କର ବନ୍ୟା ଆସିବା ଦ୍ୱାରା ଘଡ଼ିମୁଳଠାରେ ରାତି ଦୁଇଟାରେ ଏକ ବିରାଟ ଘାଇ ହେବାରୁ ଜଗତସିଂହପୁର ନାଉଗାଁ ବାଲିକୁଦା ଅଞ୍ଚଳରେ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଧାନ ଫସଲ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିରହି ଏକ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କଲା । ବନ୍ୟାର ଅନେକ ଘରଦ୍ୱାର ନଷ୍ଟ ହେଲା । ଅଧିକାଂଶ ରାସ୍ତାରେ ଘାଇ ହୋଇ ଯାନବାହନ ଚଳାଚଳ ପ୍ରାୟତଃ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସେ ସମୟରେ ଆମର ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଘନ ଘନ ଟେଲିଫୋନ୍ । ଜଗତସିଂହପୁରର ଅବସ୍ଥା କିପରି ତୁରନ୍ତ ଜଣାଅ । ଡିଭିଜନ୍‌ର ଅବସ୍ଥା ବୁଝି ଉପର ଅଫିସରମାନଙ୍କୁ ସେହି ଅନୁସାରେ ଅବଗତ କରାଇବାକୁ ପଡୁଥାଏ । ଜଗତସିଂହପୁରରେ ପ୍ରବଳ ବନ୍ୟା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ାଙ୍କୁ ରେଗୁଲାର ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ହିସାବରେ ମୋ ସ୍ଥାନରେ ପୋଷ୍ଟିଂ କରାଯାଇଥିଲା । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା ଜଗତସିଂହପୁରର ନୂଆ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ହିସାବରେ ୧୯୯୪ ଜୁଲାଇ ୧୮ ତାରିଖରେ ଜଏନ୍ କଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସେହିଦିନ ଡିଭିଜନ୍‌ର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ମୋର ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍‌ରେ ପୂର୍ବ ପରି ରହିଲି । ପରିଡ଼ାବାବୁ ଜଏନ୍ କରିବା ସମୟକୁ ପ୍ରାୟତଃ ଅଧିକାଂଶ ରାସ୍ତାରେ ଘାଇ ହୋଇ ଯାନବାହନ ଚଳାଚଳ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ନାଉଗାଁ ରାସ୍ତା ବିଶେଷ ଭାବରେ କ୍ଷତି ହୋଇଥାଏ । ସେ ରାସ୍ତାରେ ବିରାଟ ଘାଇ ଉପରେ ଏକ ଅସ୍ଥାୟୀ କାଠପୋଲ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ସେ କାମଟି ତାରପୁରଠାରେ ହେଉଥିବା ମହାନଦୀ ଉପରେ ପୋଲର କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ଶ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା । ଜଗତସିଂହପୁରର ବନ୍ୟା

ଅବସ୍ଥା ସୁଧୁରିବା ପୂର୍ବରୁ ପୁଣି ସେହି ଘଡ଼ିମୁଳଠାରେ ଦେବୀ ନଦୀରେ ବନ୍ୟା ଜଳରେ ୧୯୯୪ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୩୦ ତାରିଖରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ୭ଟା ସମୟରେ ଏକ ଘାଇ ହୋଇ ଜଗତସିଂହପୁରର ଲୋକମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥାକୁ ଆହୁରି ସଙ୍କଟାପନ୍ନ କରିଦେଇଥିଲା ।

୧୯୯୪ ଅଗଷ୍ଟ ୩୧ ତାରିଖରେ ମୁଁ ଚିଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ କର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଇଥିଲି ଦେବୀ ନଦୀର ଶିଖରଘାଟଠାରେ ହେବାକୁ ଥିବା ପୋଲର ଟେଣ୍ଡର ଓପନିଂ କାମରେ । କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ଓପନିଂ ତାରିଖ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ମୁଁ ଫେରିଆସୁଥିଲି । ବାଟରେ ଫେରିବାବେଳକୁ କଟକଠାରେ ଶୁଣିଲି ଯେ, ମୋ ସ୍ଥାନରେ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଦାସଙ୍କୁ ସହକାରୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ରଖାଯାଇ ମୋତେ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ବଦଳି କରାଯାଇଛି ।

୧୯୯୪ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୫ ରେ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଦାସଙ୍କୁ ମୁଁ ଦାୟିତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ୧୯୯୪ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୬ ତାରିଖ ଦିନ ବଜାଜ୍ ସୁପର୍ ଷ୍ଟୋର ନମ୍ବର-୩.ଆର୍.ଏକ୍ସ. ୮୪୫୮ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲି । ଜଗତସିଂହପୁରରେ ମୁଁ ସହକାରୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ୧୯୯୦ ଜୁଲାଇ ୨୭ ଠାରୁ ୧୯୯୪ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୫ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋଟ ଚାରିବର୍ଷ ୧ ମାସ ୧୦ ଦିନ ରହିଲି । ଆଉ ସେହି ସମୟରେ ଡିଭିଜନ୍‌ର ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଭାବେ ୧୯୯୪ ଜୁନ୍ ୧୩ ଠାରୁ ୧୯୯୪ ଜୁଲାଇ ୧୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋଟ ଏକ ମାସ ୫ ଦିନ ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଲି ।

ଜଗତସିଂହପୁରରେ ମୋର ଚାକିରି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ମୋତେ ବହୁ ଘାତପ୍ରତିଘାତ ଦେଇ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲେ ବି ମୁଁ ମୋର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସୂଚାରୁ ରୂପେ ପରିଚାଳନା କରିପାରିଛି ବୋଲି ମୋର ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହୁଏ । ଜଗତସିଂହପୁରରେ ରହିବା ସମୟରେ ଅନେକ ଖଟା-ମିଠାର ଅନୁଭୂତିକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲି । ଏହା ଲେଖିବାବେଳେ ମୁଁ ସତ୍ୟତା ଉପରେ ଯେତିକି ଦୃଷ୍ଟି ରଖୁଛି ସମ୍ପର୍କିତ ଯେଉଁ କଥାଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଲେଖାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୋର ଅନୁଭବ ହୋଇଛି ସେ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଅଣଦେଖା କରିଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛି । “ମୋ ଲିଖିତ ସତ୍ୟ ପ୍ରିୟ ।” ତେଣୁ ସତ କଥା ହେଲେ ବି ତାହା ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ ।

ଜାତୀୟ ରାଜପଥ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ମୋର ବଦଳି ହେବାଟା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ସଦୃଶ ଥିଲା । କାମର ବ୍ୟସ୍ତତା ଓ ଅଧିକ ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ ତଥା ମାନସିକ ଚାପ ହେତୁ ମୋର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଘୋର ଅବନତି ହେଉଥିଲା । ମୋର ବହୁମୁତୁ ଓ ଉଚ୍ଚ ଚକ୍ରଚାପ ରୋଗ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଏସବୁର ଚିକିତ୍ସା କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଅଫିସରେ କ'ଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏକମାସ ଛୁଟିରେ ରହିଲି । କିଛିଦିନ ପାଇଁ ବିଶ୍ରାମ ମିଳିଗଲା ।

ତା'ପରେ ମୁଁ ୧୯୯୪ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସର ୫ ତାରିଖରେ କ'ଣ କଲି । ସେଠାକାର ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଡି.କେ. ନାୟକ ଥିଲେ । ସେ ମୋତେ ଡିକାକନିଂ ଓ ପ୍ଲାନିଂ ଡିଭିଜନ୍‌କୁ ପୋଷ୍ଟ କରିଦେଲେ । ସେଠାରେ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ଇଂ ଦିଲୀପ କୁମାର ପାଲ । ସେଠାରେ ମୋର ପରିଚିତ ଲୋକ ହିସାବରେ ଥିଲେ ଇଂ ପ୍ରତାପ ସାମଲ ଏବଂ ଇଂ ମୂରଲୀଧର ନାୟକ । ତେଣୁ ସେଠାରେ କାମ କରିବାରେ ବିଶେଷ କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା । ଅଫିସରେ ରହିବା ଦ୍ୱାରା ମୋତେ ସମୟ ମିଳୁଥିଲା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଯତ୍ନ ନେବାକୁ । ମୁଁ ଅଫିସରେ ରହିବା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ମୋ ପୁଅ ବାପିର, ୧୯୯୫ ମସିହା ଜୁନ୍ ୧୫ ତାରିଖ ଗୁରୁବାର ସନ୍ଧ୍ୟା ୭ଟା ସମୟରେ ପ୍ରଥମ ପୁତ୍ର ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ହେଲା । ବହୁଦିନ ପରେ ଆମ ଘରକୁ ନୂଆ ଅତିଥିଏ ଆସିଥିବାରୁ ଆମ ପରିବାରରେ ଆନନ୍ଦର ଲହରୀ ଖେଳିଗଲା ଓ ଘରଟି ଉତ୍ସବ ମୁଖରିତ ହୋଇଗଲା । ୧୯୯୮ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ ମୋ ପୁଅ ବାପି କିଣିଥିବା

ନୂଆ ଟାଟାସୁମୋ ଗାଡ଼ିରେ ଆମ ପରିବାର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ଭାଇଜାର ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ସାଥରେ ଥିଲେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଟୁକୁନା, ପୁଅ-ବୋହୂ, ନାତି, ମୋ ଶାଳୀ, ତା' ଝିଅ ଟୁପୁଲି ଏବଂ ଆମ ଘରେ କାମ କରୁଥିବା ଝିଅ ତପି ଓ ଗାଡ଼ି ଚାଳକ ହରି । ସେଠାକାର ଷ୍ଟିଲପ୍ଲାଟ୍ ସହିତ ସମୁଦ୍ର ବେଳାଭୂମି ଓ ଅନେକ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ବୁଲି ଦେଖିଲୁ । ଶେଷରେ ସାମାନ୍ତଳ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଭଲରେ ଭଲରେ ଫେରି ଆସିଲୁ । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ ଲିଭ୍ ଟ୍ରାଭେଲ୍ କନସେସନ୍‌ରେ ନିଜ ଅର୍ଜିତ ଛୁଟି ନେଇ ସରକାରୀ ନିୟମାନୁସାରେ ଜଣେ ସରକାରୀ ଚାକିରିଆ ତା' ପରିବାର ସହିତ ଭାରତର ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇପାରିବ । ଯିବାଆସିବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖର୍ଚ୍ଚ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ମିଳିଥିବାରୁ ଏହାର ସୁଯୋଗ ନେବାକୁ ପ୍ରାୟତଃ ସମସ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ।

ସେହିପରି ସରକାରଙ୍କ ଏହି ଯୋଜନାର ସୁଯୋଗ ନେବାକୁ ଯାଇ ସସାକ ଦ୍ୱାରକା ଯିବାପାଇଁ ଟ୍ରେନରେ ଟିକେଟ୍ କରି ସମସ୍ତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିସାରିଥିବା ସମୟରେ ସାଙ୍କର ହଠାତ୍ ଦେହ ଖରାପ ହେବାରୁ ଆମେ ଆଉ ସେଠାକୁ ଯାଇପାରି ନ ଥିଲୁ । ଏହି ଘଟଣା ପରେ ମୁଁ ଦ୍ୱାରକା ଯିବାକୁ ଅନେକବାର ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଚାହିଁଛି ବା ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ବୁଲିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଛି ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ କରୁଣାରୁ ପୂରଣ ହୋଇପାରିଛି । କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱାରକା ଯିବା ଘଟଣା ଥିଲା ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ।

ସେହିବର୍ଷ ଆମ ପରିବାରର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ଟାଟା ସୁମୋରେ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ଦଶହରା ପୂର୍ବରୁ କଲିକତା ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ଆମେ ଖଡ଼ଗପୁର ପାର ହେବାପରେ କଲିକତାକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଜାତୀୟ ରାଜପଥରେ ପ୍ରବଳ ଭିଡ଼ ହୋଇଥିବାରୁ ଆମେ ସେଠାରୁ ଫେରିଆସି ଖଡ଼ଗପୁରର ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲରେ ରହିଲୁ । ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ବର୍ତ୍ତମାନ ଜିଲ୍ଲାର ନଲହାଟ ନାମକ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ମୋର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କଲିକତା କେବେ ଆସି ନ ଥିଲି । ପ୍ରବଳ ଜନଗହଳିର ଭିଡ଼ ଭିତରେ ଭିକ୍ଟୋରିଆ ମେମୋରିଆଲ୍ ହଲ୍, ବେଲୁରମଠ, ଦକ୍ଷିଣ କାଳୀ, ଉତ୍ତର କାଳୀ, ଚିଡ଼ିଆଖାନା, ମ୍ୟୁଜିୟମ୍, ପ୍ଲାନେଟୋରିୟମ୍ ବୁଲି ଦେଖିଲୁ । ଆମେ ପ୍ଲାନେଟୋରିୟମ୍ ଦେଖିବା ସମୟରେ ମୋର ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ କେହି ମୋର ସମସ୍ତ ଟଙ୍କାକୁ ପକେଟମାର୍ କରିଦେଲା । କଲିକତାରେ ମୋ ନାତିର ଦେହ ଅସୁସ୍ଥ ହେବାରୁ ଆମେ ମାୟାପୁରୀ ଯାଇ ନ ପାରି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲୁ ।

୧୯୯୯ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ୩୧ ତାରିଖରେ ଆମ ଚିତ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଜାପାନାବାବୁ, ଏକ୍ସକ୍ୟୁସିଭିଭ୍ ଅଫିସର ପାତ୍ରବାବୁ ଏବଂ ମୁଁ ଏକ ସମୟରେ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେଲୁ । ୧୯୬୧ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ୩୧ ତାରିଖଠାରୁ ୧୯୯୯ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ୩୧ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାୟ ୩୮ ବର୍ଷ ଚାକିରି ଜୀବନ କାଳରେ ମୋର ବହୁ ଚିକ୍ତ ଅନୁଭୂତି ହୋଇଛି । ଚାକିରି କରିବା କେତେ ଯେ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ଯେ ନ ଜାଣିଛି ସେ ବୁଝିବା କଷ୍ଟ ହେବ । କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ମୁଁ ମୂରଲୀଧର ନାୟକଙ୍କୁ ମୋର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି “ଚାକିରି ଜୀବନରୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଅବସର ନେଲି ।” କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ତଳକୁ ଫେରିବାବେଳକୁ ତଳେ ମୋର ପୁଅ ଗାଡ଼ିଧରି ଠିଆ ହୋଇଛି ମୋତେ ଘରକୁ ପାଛୋଟି ନେବାପାଇଁ । ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ମୁଁ ଘରକୁ ଫେରିଲି । ହରି ଭ୍ରାଜଭର ମୋ ସ୍ମୃତି ଧରି ଆମ ପଛେ ପଛେ ଆସିଲା । ଯେଉଁଦିନ ମୁଁ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେଲି ସେଦିନ ମୋ ପୁଅ ମୋତେ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଆଜୀବନ ସଦସ୍ୟ କରାଇ କେତେଖଣ୍ଡ ଗୀତା ଓ ଭାଗବତ ପରି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁସ୍ତକ ଉପହାର ଦେଲା । ମନେ ମନେ ଭାବିଲି ଯାହାହେଉ କେହି ତ ଜଣେ ମନର କଥା ବୁଝିପାରୁଛି । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି ସେ ମୋତେ କ’ଣ ଉପହାର ଦେଲା ସେଇଟା ଯେତିକି ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ ସେ କ’ଣ କିଣିପାରିଛି ସେଇଟି ସବୁଠାରୁ ବଡ଼କଥା । ସେ ଅନ୍ୟ କିଛି ବି ଉପହାର ଭାବରେ ଦେଇପାରିଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେ ବହି ଦେଲା କାହିଁକି ? ପୁଣି ଗୀତା ଓ ଭାଗବତ ବହି । ଏହି କାରଣରୁ ମୁଁ ମୋ ପୁଅର ସଂସ୍କାର ବିଷୟରେ ଯାହା ଅନୁମାନ କରିଥିଲି ସେଦିନ ତାହା ଆହୁରି ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ।

ମୁଁ ପ୍ରଥମ କରି ଯେଉଁଦିନ ଚାକିରିରେ ନିଯୁକ୍ତି ହେଲି ସେଦିନ ମୋ ମନରେ ଯେତିକି ଖୁସି ଓ ଆନନ୍ଦ ଆସିଥିଲା ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେବା ଦିନରେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଦୁଃଖ ଓ ବିଷାଦରେ ମୋର ମନ ସେତିକି ବିଚଳିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ସମୟରେ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ମୋ ଆଖିରୁ ଦୁଇଧାର ଲୁହ ନିରିଡ଼ି ପଡ଼ିଥିଲା ସେହି ଚିର ନମସ୍ୟ କର୍ମଭୂମି ଉପରେ । ମୁଁ ଅବସର ନେବାବେଳକୁ ମୋ ଉପରେ ସେପରି କିଛି ବଡ଼ ଦାୟିତ୍ୱ ନ ଥିଲା । ଈଶ୍ୱରଙ୍କ କରୁଣାରୁ ମୋ ଚାକିରି ଜୀବନ କାଳ ମଧ୍ୟରେ ମୋର ତିନି ଝିଅ ଓ ପୁଅର ବାହାଘର ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେବାର ୬ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ କରାଇ ଦେଇଥିଲି । ଅଫିସରୁ ଫେରି ଘରେ ଯାହା ଦେଖିଲି ମୁଁ ମୋ ଆଖିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ଘରେ ମୋତେ ସ୍ୱାଗତ କରିବାକୁ ଏକ ବିରାଟ ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥିଲା । ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ, ଝିଅ, ବୋହୂ, ନାତିନାତୁଣୀମାନଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଫୁଲତୋଡ଼ା

ଓ ମିଠା ଧରି ମୋ ଆସିବାର ଅପେକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୁଣ୍ଣ ସହିତ ଥିଲେ । ବାସ୍ତବରେ ମୁଁ ସେଦିନର ସେହି ଉତ୍ସବକୁ ଓ ଭାବବିହ୍ୱଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଭୁଲିପାରିବି ନାହିଁ । ମୁଁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ସେମାନେ ପ୍ରଥମେ ମୋତେ ଫୁଲତୋଡ଼ାଟି ଧରାଇ ଦେଇ ପାଟିରେ ମିଠା ଖୋଇ ପ୍ରଣାମ କରି ଘର ଭିତରକୁ ପାଛୋଟି ନେଲେ । ମୁଁ ଘର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ସମୟରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋ ବେକରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ସୁନାଚେନ୍ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଆଜି ସିନା ମୋ ପ୍ରିୟ ମଣିଷଟି ମୋ ପାଖରେ ନାହିଁ ହେଲେ ସେ ଦେଇଥିବା ତାଙ୍କର ସେହି ଆଦରର ଉପହାରଟିକୁ ମୁଁ ଦୀର୍ଘ ୧୮ ବର୍ଷ କାଳ ଗଳାରେ ପକାଇ ତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି । ଯାହା ଆଜି ବି ମୋର ମନେପଡ଼େ ତାହା ହେଲା ତାଙ୍କର ସେଦିନର ଆନନ୍ଦର ଭାଷା ଓ ପଦ୍ମକଢ଼ି ଓଠର ହସ । ଯାହାହେଉ ଅବସର ସମୟରେ ମୋର ସାନଝିଅ ସ୍ୱାଧୀନା ଆରବ ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ରିଆଦ୍‌ରୁ ଆସି ଆମ ଘରେ ଥାଏ । ଦୀର୍ଘ ୩୮ ବର୍ଷ ଚାକିରି ଜୀବନ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ମୁଁ ଫେରିଛି ଖୋଲା ଆକାଶର ଏକ ମୁକ୍ତ ବିହଙ୍ଗ ପରି ।

ମହାବାତ୍ୟା

ଅବସର ପୂର୍ବରୁ ପୁଅ ପୁରୀରେ ହୋଟେଲ ହଲିଡେ ରିସୋର୍ଟସରେ ଏକ ରୁମ୍ ବୁକ୍ କରିଥିଲା । ୧୯୯୯ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୧ ତାରିଖରେ ମୁଁ ଓ ତା'ର ମା' ମିଶି ତା' ଗାଡ଼ିରେ ପୁରୀ ଯାଇ ସେ ହୋଟେଲରେ ରହିଲୁ । ସେତେବେଳେ ତା'ର ପୁରୀରେ 'ସେଣ୍ଟି ହଟ୍' ନାମରେ ଏକ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ କାମ ଚାଲିଥାଏ । ମୋ ବଡ଼ଭାଇ ବିଭୂତି ପଟ୍ଟନାୟକ ମଧ୍ୟ ପୁରୀରେ ଆର୍.ଆଇ. ଭାବରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସେଠାରେ ରହୁଥିଲେ । ଆମେ ରହୁଥିବା ହୋଟେଲଟି ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଥିବାରୁ ପାଖରୁ ସମୁଦ୍ରର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥାଏ । ସେହି ହୋଟେଲରେ ରହୁଥିବା ଅତିଥିମାନେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଝାଉଁଟି ଦେଇ ସମୁଦ୍ର କୂଳକୁ ବୁଲିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି । ସମୁଦ୍ର କୂଳ ବେଳାଭୂମିର ମଜା ନେଇ ପୁଣି ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଆସନ୍ତି । ସେଠାରେ ଦୁଇଦିନ ରହିବା ପରେ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲୁ । ପୁଣି ଆଉଥରେ ସପରିବାର ପୁରୀ 'ଡାଲ୍‌ମିଆ ହେଟେଲ'ରେ ରହିଲୁ । ହୋଟେଲର ବାଲକୋନୀରେ ବସି ଅନନ୍ତସାଗରର ନାଲ ଦରିଆକୁ ଦେଖିଲେ ତା'ର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଆନନ୍ଦ କେହି କେବେ ଛାଡ଼ି ଆସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ ନାହିଁ । ସକାଳ ୭ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସ୍ଥାନୀୟ ନୋଲିଆମାନେ ଗଭୀର ସମୁଦ୍ରରେ ଯେପରି ନିର୍ଭୀୟରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି ତାହା ଦେଖିଲେ ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ । ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଆବେଗମୟ ବି । ସେମାନେ ଶହଶହ ହୁଲି ଡଙ୍ଗାରେ ମାଛମାରି ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଗଦା କରିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ୧୯୯୯ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ୧୭ ତାରିଖରେ ଭୀଷଣ ବର୍ଷା ଓ ପବନ ହୋଇ ଦକ୍ଷିଣ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରବଳ କ୍ଷତି ଘଟାଇଲା । ତା'ପରେ ସେହି ମାସର ୨୯ ତାରିଖ ଶୁକ୍ରବାର ଦିନ ଓଡ଼ିଶାର ଉପକୂଳ ଜିଲ୍ଲା ପୁରୀ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା, କଟକ, ଜଗତସିଂହପୁର, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ଗଞ୍ଜାମରେ

ପ୍ରବଳରୁ ଅତି ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ସାଙ୍ଗକୁ ୨୬୦ କିଲୋମିଟର ବେଗରେ ପବନ ବହିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ଏହା ବାତ୍ୟାରୁ ମହାବାତ୍ୟାର ରୂପ ନେଇ ବହୁ ଜନଜୀବନ ନଷ୍ଟଭ୍ରଷ୍ଟ କଲା । ବହୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅନେକ କାଳରୁ ଯୁକ୍ତ ଟେକିଥିବା ମହାଦ୍ରୁମ ସବୁ ଉପୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । କେଉଁଠି ବଢ଼ିପାଣିରେ ସପରିବାର ଭାସିଗଲେ ତ କେଉଁଠି ଘରଦ୍ବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଣିରେ ମିଳାଇଗଲା । କେହି କାହାର ଠିକଣା ପାଇଲେ ନାହିଁ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ଥାନରେ ଗଛ ପଡ଼ି ଘରଦ୍ବାର ନଷ୍ଟଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିବାବେଳେ, କେଉଁଠି କେଉଁଠି ଘାଇ ହୋଇ ଗାଁ ଭସାଇ ନେଲା । ବାତ୍ୟାର ପ୍ରକୋପ ଏପରି ଥିଲା ଯେ, କେଉଁଠି ବାପା ହାତରୁ ପୁଅ ଖସିଯାଇ ପାଣିରେ ଭାସିଗଲା ତ କେଉଁଠି ସ୍ବାମୀ ହାତରୁ ସ୍ତ୍ରୀ । ରାସ୍ତା ସାରା ବଡ଼ବଡ଼ ଗଛମାନ ଉପୁଡ଼ିପଡ଼ି ରାସ୍ତା ଅବରୋଧ କରିଥିବାରୁ ଯାନବାହନ ଚଳାଚଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଠପ୍ ହୋଇଗଲା । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଖୁଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକ ପବନରେ ମୋଡ଼ିମୋଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିରହିଲେ ତ କେଉଁଠି ତାର ଛିଣ୍ଡି ରାସ୍ତାରେ ପଡ଼ିରହିଲା । ଏହି କାରଣରୁ ପ୍ରାୟ କିଛିଦିନ ଧରି ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂଯୋଗ କଟିଯିବାରୁ ସାରା ରାଜ୍ୟ ଅନ୍ଧାରରେ ରହିଲା । ନଡ଼ିଆ ଗଛ ସବୁ ମୋଡ଼ିହୋଇ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଲୋକମାନେ ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇ ହାହାକାର କଲେ । ଟେଲିଫୋନ୍ ସଂଯୋଗ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇଯିବାରୁ କାହାରି ସହିତ କାହାର ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାର ସୁଯୋଗ ରହିଲା ନାହିଁ । ସମସ୍ତ ଧନଜୀବନ ବିପନ୍ନ ହୋଇଗଲା । ଲୋକମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବେସାହାରା ହୋଇଗଲେ । ରାଜ୍ୟର ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ଧାରରେ ହତସନ୍ତ ହେଲା । ବିକଳରେ ଲୋକମାନେ ତ୍ରାହିତ୍ରାହି ଡାକିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର ଏପରି ଜାତୀୟ ବିପତ୍ତି ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ହଲ୍ଚଳ କରିଦେଲା । ଯେଉଁଦିନ ମହାବାତ୍ୟାର ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ସେଦିନ ରାତିରେ ଆମେ ଭୟରେ ଶୋଇ ପାରି ନ ଥିଲୁ । ମୁଁ କେବଳ ଭୟଭୀତ ନୁହେଁ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି ମଧ୍ୟ । ଜୀବନରେ ଏତେବଡ଼ ଦୈବାଦୁର୍ବିପାକର ସମ୍ମୁଖୀନ କେବେ ବି ହୋଇ ନ ଥିବା ଯେକେହି ମଣିଷ ଭୟଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିବା ସ୍ବାଭାବିକ । ସେଦିନ ରାତିରେ ବର୍ଷାର ପ୍ରକୋପ ଏପରି ଥିଲା ଯେ, ଆମ ଘରର ସିଡ଼ିଘର କବାଟ ବାଟଦେଇ ବର୍ଷାପାଣି ଘର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲା । ଆମ ଘରର ପଛପାଖରେ ଥିବା ମହାପାତ୍ରବାବୁଙ୍କର ଚାକୁଣ୍ଡା ଗଛର ତାଳ, ପୁଅ ଶୋଇବା ଘରର ଝରକାର ତାଳା ଉପରେ ପଡ଼ିବାରୁ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନଷ୍ଟଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ଥିବା ମାଟି ଘରଗୁଡ଼ିକ ନଷ୍ଟଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ଗାଁ ସ୍କୁଲ ବାରଣ୍ଡାରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ପରିବାର ଆମ ଘର ବାରଣ୍ଡାରେ ଓ ସିଡ଼ି ଘରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲେ ।

କାହା ଘରେ କ'ଣ ବା ଥିଲା ? କିଏ ବା କେତେ ଦିନର ଖାଦ୍ୟ ରଖିଥିଲା ଯେ, ଖାଇ ପାରିଥାଆନ୍ତେ । ଯିଏ ଯାହା ଅଳ୍ପବହୁତ ଖାଦ୍ୟ ଘରେ ରଖିଥିଲେ ତାକୁ ବାଣ୍ଟିକୁଣ୍ଡି ଖାଇଲେ । ସମସ୍ତେ ଯିଏ ଯୋଉଠି ପାରିଲେ ତାକୁ ହିଁ ଆଶ୍ରା କରି ରହିଲେ । କେହି ବି ପଦାକୁ ବାହାରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଆଉ ଯାହା ଘରେ ଥିଲା କାହାର ସବୁ ଭାସିଗଲା ତ ଆଉ କାହାର ପାଣିଲେ ଓଦା ହୋଇଗଲା । ଗାଁର ଗରିବଗୁରୁବା ଲୋକମାନେ ସାହି ପଡ଼ିଶାର କୋଠାଘରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲେ । ସେମାନେ ଯାହା ଖାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଳ୍ପ ବହୁତେ ଦେଇ ନିଜେ ଖାଉଥିଲେ । ଏହି ଘଟଣାଟି ସେତେବେଳେ ମାନବିକତାର ପରୀକ୍ଷା କରାଇଦେଲା । ଶତ୍ରୁ-ମିତ୍ର ସବୁ ଏକାକାର ହୋଇଗଲେ ।

୧୯୯୯ ଅକ୍ଟୋବର ୨୮ରେ ମୋ ବଡ଼ଝିଅ ତା'ର ମା' ଦେହ ଖରାପ ଥିବାରୁ ପୁରୀରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିଲା । ମା' ତା'ର ସେଦିନ ରହିଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିଥିଲା । ହେଲେ ସେ ରହି ନ ଥିଲା । କାରଣ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ଏକା ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଥିବାରୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ସେ ପୁରୀ ଫେରିଯାଇଥିଲା । ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ସେଦିନ ସେ ଫେରିଯାଇ ନ ଥିଲେ ମହାବାତ୍ୟାରେ ପଡ଼ି ଆମ ଘରେ ରହିଯାଇଥାନ୍ତା ଓ ସେପଟେ ପିଲାମାନଙ୍କ କଥା ବହୁତ ଅତୁଆ ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା ।

ବାତ୍ୟା ପରେ ଚାରିଆଡୁ ନୂଆ ନୂଆ ଖବର ଆସିବାକୁ ଲାଗିଲା । ରାସ୍ତାଘାଟ ସବୁ ବନ୍ଦ । ରେଳ ଚଳାଚଳ ବି ଠପ୍ । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସରବରାହ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ । କୌଣସି ଖବର କାହାରି ପାଖକୁ ପଠାଇବାର ଉପାୟଟିଏ ବି ନ ଥାଏ । ପାଣି ସମ୍ପାଦନ ବି ବନ୍ଦ । କାହାରି ଘରେ କିଛି ବି ଖାଦ୍ୟ କି ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ନ ଥାଏ । ବିଶେଷକରି ପାରାଦ୍ୱୀପ, ଏରସମା, ବାଲିକୁଦା, ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଆଦି ବାହ୍ୟ ଜଗତରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହେବା ସହିତ ଅନେକ ଧନଜୀବନ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିବାର ଖବର ଲୋକମୁଖରେ ପ୍ରଚାରିତ ହେଉଥିଲା । ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଏ ମହାବିପଦରୁ ଉଧାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ଓ ସ୍ଥାନୀୟ ଜନସାଧାରଣ ମିଳିମିଶି ରାସ୍ତାଘାଟ ସଫା କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ଡ. ଗିରିଧର ଗମାଙ୍ଗ । ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶର ତତ୍କାଳୀନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରବାବୁ ନାଇଡୁଙ୍କ ସରକାର ଓଡ଼ିଶାକୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ସାହାଯ୍ୟର ହାତ ବଢ଼ାଇଦେଲେ । ବହୁ ପରିମାଣରେ ଖାଦ୍ୟ ଓ ନିତ୍ୟବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ପଠାଇଦେଲେ । ତାଙ୍କର ସହଯୋଗକୁ ଏବେବି

ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ଭୁଲିପାରି ନାହାନ୍ତି । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ସେଠାରୁ ତାଙ୍କର ଦକ୍ଷ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପଠାଇ ବଡ଼ବଡ଼ ମେସିନ୍‌ରେ ଉତ୍ପତ୍ତି ପଡ଼ିଥିବା ଗଛମାନଙ୍କୁ କାଟି ରାସ୍ତା ସଫା କରିଦେଲେ ।

ଆମ ଗାଁ ପାରାଦ୍ଵୀପଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଥିବାରୁ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରହି ଗାଁର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହୋଇଥିବ ଭାବି ଚିନ୍ତିତ ଥାଉ । ଖବର ଆସୁଥାଏ ପୁରୀ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଦଶପୁଟର ପାଣି । ଏସବୁ ଖବର ଶୁଣି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଉପାୟ ନ ପାଇ ମୁଁ ୩୦ ତାରିଖ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଟର୍ଜ ଲାଇଟ୍ ଧରି ବି.ଏମ୍.ସି ପାଖରେ ଥିବା ପୁରୀ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବସଷାଣ୍ଡକୁ ଯାଇଥିଲି । ସେଠାରେ କିଛି ଖବର ନ ପାଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ରେଳଷ୍ଟେସନ୍‌କୁ ଆସିଲି । ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ପୁରୀର ଅବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ କେହି କିଛି କହିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଜଣେ ପୋଲିସ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ହେବାରୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ଖବର ପାଇଲି ଯେ, ପୁରୀରେ ସେପରି କିଛି ହୋଇନାହିଁ । ଆପଣ ଯାହା ଶୁଣୁଛନ୍ତି ତାହା ସବୁ ଗୁଜବ । ଏକଥା ଶୁଣି ଟିକେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି ଓ ଏ ବିଷୟରେ ଘରେ କହିବାରୁ ସମସ୍ତେ ଟିକେ ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମନ ନ ବୁଝିବାରୁ ପୁଅ ପୁଣି ତା' ସାଙ୍ଗ ଡିଡୁକୁ ମଟର ସାଇକେଲରେ ପଠାଇ ପୁରୀରେ ଝିଅର ଖବର ବୁଝି ଆସିବା ପରେ ସବୁ ଶାନ୍ତ ହେଲା ।

ରାସ୍ତା ସଫା ହେବାପରେ ମୁଁ, ମୋ ପୁଅ ଓ ପୁତୁରାମାନଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆମ ଗାଁ ଅଲୋବୋଳ ଗଲୁ । ସେଠାରେ ମହମବତୀ, ଚୁଡ଼ା, ଗୁଡ଼, କିରାସିନି, ଦିଆସିଲି ବାଣିଲୁ । ଆମ ଗାଁ ଘର, ମାଟି ଓ ଚାଳଛପର ଥିବାରୁ ତାହା ବାତ୍ୟାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା । ଆଉ ଯେଉଁ କୋଠାଘରଟି ଆମର ଥିଲା ସେଥିରେ ଆମ ସାହିର ଓ ହରିଜନ ସାହିର କିଛି ଲୋକମାନେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲେ । ଗାଁର ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଆମ ମହାନ୍ତି ସାହିର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ମୋ ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ହୋଇ ଲୁହ ଗଡ଼ିପଡୁଥିଲା । ମୋ ପିଲାବେଳର ଗାଁ ଓ ସାହିର କଥା ସେବେ ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ବାତ୍ୟାରେ ହଜାର ହଜାର ଗୃହପାଳିତ ପଶୁମାନଙ୍କର ଜୀବନ ହାନି ଘଟିଲା । ଗାଈଗୋରୁମାନେ ମରିପଡ଼ି ନଈ ନାଳରେ ଭାସୁଥିଲେ । କଟକରୁ ପାରାଦ୍ଵୀପ ଗଲାବେଳେ ବାମ ପଟରେ ଯୋଉ ତାଳଦଣ୍ଡା କେନାଲ ପଡ଼େ ସେଥିରେ ତ ପାଣିରେ ଦଳ ଭାସିଲା ପରି ଗୋରୁଗାଈ ଓ ମଣିଷ ଭାସୁଥିଲେ । ସରକାରୀ ହିସାବାନୁସାରେ ପାରାଦ୍ଵୀପ ଓ ଏରସମା ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାୟ ୧୦ ହଜାରରୁ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରାଣହାନୀ

ଘଟିଛି । କିନ୍ତୁ ସରକାରୀ ହିସାବଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରାଣହାନୀ ଘଟିଛି ବୋଲି ବେସରକାରୀ ତଥ୍ୟ ଖବରକାଗଜରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଶାର ଏ ଭୟଙ୍କର ମହାବାତ୍ୟା ବିଭୀଷିକାର ରୂପ ସାରା ପୃଥିବୀରେ ଚହଲ ପକାଇଲା । ସେହି କାରଣରୁ ପ୍ରାୟ କେତେକ ଦେଶରୁ ଓଡ଼ିଶାକୁ ସାହାଯ୍ୟ ସହଯୋଗ ମିଳିବାରେ ଲାଗିଲା । ଏପରିକି ଆମ ଦେଶର କେତେକ ରାଜ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ଯେଉଁ ଜିଲ୍ଲାର ଗାଁ ବିଶେଷ ଭାବେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥିଲା ସେହି ଗାଁମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ପୌଷ୍ୟପୁତ୍ର ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ତା'ର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କଲେ । ଯିଏ ଏହି ମହାବାତ୍ୟାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରରେ ଦେଖିଛି ସେ ହିଁ ଏହାର ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥା ବୁଝିପାରିବ, ମହାବାତ୍ୟାର ରୂପ କେତେ ଭୟଙ୍କର ହୋଇପାରେ !

ସେତେବେଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ୧୫ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଜୁଳି ନ ଆସିବାରୁ ସରକାରୀ ପାଣି ଯୋଗାଣ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଆମ ଘରେ କୁଅଟିଏ ନ ଥିବାରୁ କାମ କରୁଥିବା ଝିଅ ତପି ଆମ ପଡ଼ୋଶୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଓଙ୍କ କୁଅରୁ ପାଣି ଆଣି ଆମକୁ ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିବାର କଥା ଏବେ ବି ମୋ ମନରୁ ପାଶୋର ହୋଇପାରିନାହିଁ କି ତା'ର ଉପକାର ଆମେ ସାରା ଜୀବନ ଭୁଲି ପାରିବୁ ନାହିଁ । ପାଣିର ଏହି ଅସୁବିଧାକୁ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ନେଇ ମୁଁ ତା ୦୭.୧୨.୧୯୯୯ରିଖରେ ଆମ ଅଗଣାରେ ଏକ ବୋରଡ଼େଲ୍ କଲି । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ମୁଁ ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳର ବାସିନ୍ଦା ହିସାବରେ ମୋ ଜୀବନରେ ଅନେକ ଝଡ଼, ବର୍ଷା, ବନ୍ୟା ଓ ବାତ୍ୟା ଦେଖିଛି । ଏପରିକି ୧୯୫୫ ମସିହାର କାଠଯୋଡ଼ି ନଦୀର ଦଳେଇଘାଇ ଭାଙ୍ଗିବା, ୧୯୮୨ର ବନ୍ୟା ଓ ୧୯୯୪ ମସିହାର ଦେବୀ ନଦୀର ଘଡ଼ିମୁଲଠାରେ ହୋଇଥିବା ଘାଇର ଦୃଶ୍ୟ ବି ଦେଖିଛି । ହେଲେ ଏପରି ଏକ ପ୍ରଳଙ୍କରୀ ବାତ୍ୟା ମୋ ଦେଖିବାରେ ପ୍ରଥମ ।

ବିୟୁଟି ପାର୍ଲର୍

ପୂର୍ବରୁ କହିଛି ମୋ ବୋହୂ ଜଣେ ବିଭବସିଆନ୍ । ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଅଶୋକ ନଗରସ୍ଥିତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଟଣୀ ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଭାଗୀରଥ ବଡ଼ଜେନାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଘର ଭଡ଼ାନେଇ ତା' ସାଙ୍ଗ ବେବା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ସହ ଲେଡିଜ୍ ବିୟୁଟିପାର୍ଲର୍ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ପୁଅର ବିହାଘର ପରେ, ଭେନସିନ୍ ହୋଟେଲ୍ ପାଖରେ ଏକ ଭଡ଼ାଘରେ ସେ ତା'ର ନିଜସ୍ବ ପାର୍ଲର୍ ଆରମ୍ଭ କଲା । ପାର୍ଲର୍ଟିର ନାମ ରଖାଗଲା—‘ଓମେନ୍ ସିକ୍ରେଟ’ । ୨୦୦୦ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ତାରିଖରେ ବୋହୂର ନୂଆ ପାର୍ଲର୍ ଓଲିଭର୍ଟର ସିନେ ତାରକା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ଓ ଉଷଣୀ ମିଶ୍ରଙ୍କ ହାତରେ ଉଦଘାଟନ ହୋଇଥିଲା । ମାନସୀ ଓ ସ୍ନିତା ଦୁଇଟି ଟ୍ରେନିଂପାସ୍ତ ଝିଅ ବିଭବସିଆନ୍ ଭାବେ ନିୟୁକ୍ତି ପାଇଥିଲେ । ସେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭଦ୍ର ଏବଂ ବିଶ୍ବସ୍ତ ଥିଲେ ।

ବୋହୂ ଗୋଟିଏ ବିଭବସିଆନ୍ ଖୋଲି କାମ କରିବାଟାକୁ ମୋର କେତେକ ଆପଣାର ଲୋକ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରି ନ ଥିଲେ । ସେ ସମୟରେ ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଓ ଅନୁଭବ କରିଛି କାହାରି କଥାକୁ ଭୂକ୍ଷେପ ନ କରି ବୋହୂ ସପକ୍ଷରେ ମୋ ସ୍ବାକ୍ଷର ଦୃଢ଼ ସମର୍ଥନ ଥିଲା । ସେ ମୋତେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ ଆମେ ଯଦି ସେମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବା ତେବେ ଆମର କ୍ଷତି ହେବ । (ପୁଅ) ଯାହା କରିଛି ତାହା ଠିକ୍ କରିଛି । ଆଉ ତା'ର ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ହିଁ କରିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାକୁ ମୋ ସ୍ବା ସକାରାତ୍ମକ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଆନ୍ତି । ପୁରୁଣାକାଳିଆ ଢଙ୍ଗ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କମ୍ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଜଣେ ଶାଶୁ ହିସାବରେ ସେ ବୋହୂକୁ ତା'ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ବାଧୀନତା ଦେଇଥିଲେ । ତା' ଖୁସିରେ ସେ ଡ୍ରେସ୍ କିମ୍ବା ଶାଢ଼ି ପିନ୍ଧିପାରୁଥିଲା । ସେଥିରେ ସେ

କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର ମୁଁ କେବେ ବି ଦେଖିନାହିଁ କି ଶୁଣିନାହିଁ । ତାଙ୍କରି ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ନିଜେ ବୋହୂକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆମ ଭ୍ରାତୃଭର ହରି ମାଧ୍ୟମରେ ତାକୁ କାର୍ ଶିଖାଇବାରେ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ । ତା' ପାର୍ଲର ଯିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ସେକେଣ୍ଡହାଣ୍ଡ ଫିଆର୍ କାର୍ ଏନ.ଜି. ୧୧୮ କିଣାହୋଇ ଆସିଥିଲା । ଆଜିକାଲି ଏହିପରି ଶାଶୁ ବୋହୂଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ବା ବୁଝାମଣା ଖୁବ୍ କମ୍ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ତା'ର ନିଜେ ନିଜେ କାର୍ ଚଳାଇ ପାର୍ଲର ଯିବାଆସିବା କରିପାରୁଛି ଓ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ନିଜେ ଠିଆ ହୋଇପାରିଛି ।

ପଢ଼ୀଙ୍କ ବିୟୋଗ

ମୁଁ କେନ୍ଦୁଝରରେ ଥିବା ସମୟରେ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଘରର କାମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ସେହିଦିନଠାରୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଦେହ ଖରାପ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । କାରଣ ସେ ମୋ ସହିତ କେନ୍ଦୁଝରରେ ରହୁଥିବାବେଳେ ତାଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ମାଲେରିଆ ଜ୍ୱର ହେଉଥିଲା । ପ୍ରକୃତରେ କେନ୍ଦୁଝରର ଶୁଆକାଟି ହେଉଛି ଏକ ମାଲେରିଆ ପ୍ରବଣ ଅଞ୍ଚଳ । ତାଙ୍କର ବାରମ୍ବାର ଦେହ ଖରାପ ହେବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କଟକରେ ତାଙ୍କର ରଘୁନାଥ ସାହୁ ଓ ମେଡିସିନ୍ ସେସାଲିଷ୍ ରାଜ କିଶୋର ଦାସଙ୍କ ପାଖରେ ଚିକିତ୍ସା କରାଉଥିଲି । ତାଙ୍କ ପରାମର୍ଶକ୍ରମେ ସେହି ଔଷଧକୁ ସେ ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ମୋ ବିବାହ ପରେ ଦେଖୁଛି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ସବୁ ଓଷା ବ୍ରତ କରନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୋମବାରରେ ସେ ମୁଣ୍ଡଧୋଇ ଗାଧାନ୍ତି । ବିଶେଷକରି କାର୍ତ୍ତିକ ମାସରେ ସେ ଧବଳେଶ୍ୱରଙ୍କ ବଡ଼ଓଷା କରନ୍ତି । କାର୍ତ୍ତିକ ମାସସାରା ସେ ମୁଣ୍ଡ ଧୋଇ ଗାଧୋଇବା ଦ୍ୱାରା ତା'ପର ମାସରେ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ କାଶ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ କିଛିଦିନ ପରେ କାଶ କମିଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ବେଳେବେଳେ କବିରାଜି କିମ୍ବା ହୋମିଓପାଥି ଔଷଧ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଘରବଜଦ' ବହି ପଢ଼ି ନିଜର କବିରାଜି ଚିକିତ୍ସା କରନ୍ତି । ତା'ଛଡ଼ା ସେ ମୋ ସହିତ ମିସି ଫରେଷ୍ଟପାର୍କ ନିକଟରେ ଥିବା ରଥବାବୁଙ୍କ ଯୋଗଶିକ୍ଷା ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ମାସକୁ ମାତ୍ର ୨୫ ଟଙ୍କା ଦେଇ ସଭ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ । ସେଠାକୁ ପ୍ରାୟ ତିନିମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୋଗଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ତାହାଦ୍ୱାରା ସେଠାରେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସୁଥିଲା । ବିଶେଷକରି ତାଙ୍କର ଅଣ୍ଡାରେ ହେଉଥିବା ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭଲ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଏହାଛଡ଼ା ସେ ଆକ୍ୟୁପ୍ରେସର ଚିକିତ୍ସା ବି କରୁଥିଲେ । ଏହାପରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର କାଶ ଦିନକୁ ଦିନ ଖୁବ୍ ବଢ଼ିବାରେ

ଲାଗିଲା । କାଶ ଭଲ ହେବାର ନାଁ ଧରିଲା ନାହିଁ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଅନେକ ମେଡିସିନ୍ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କୁ ଦେଖାଇବା ପରେ ମୁଁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ତାଙ୍କୁ କଟକ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଉଷା ହସ୍ପିଟାଲରେ ଦେଖାଇବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲି । ସେଥିପାଇଁ ମୋ ମଝିଆ ଭାଇ ସଞ୍ଜୀବ ମହାନ୍ତି (ବାବୁନି)ଙ୍କ କାରରେ ତାଙ୍କୁ କଟକ ନେଇ ଆମେ ତାଙ୍କର ଦେବେନ୍ଦ୍ର ମହାରଣାଙ୍କୁ ଦେଖାଇଥିଲୁ । ରୋଗୀକୁ ଦେଖିବା ପରେ ସେ କେତେକ ଟେଷ୍ଟ କରାଇବାକୁ ଆମକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଏବଂ ରିପୋର୍ଟ ପାଇବା ପରେ ତାଙ୍କୁ ବସାରେ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ କହିଲେ । ଟେଷ୍ଟ କରାଇବା ସମୟରେ ଟେଷ୍ଟ କରୁଥିବା ଡାକ୍ତର ପଟ୍ଟନାୟକ ମୋତେ ପଚାରିଲେ ଏପରି କାଶ କେବେଠାରୁ ହେଉଛି ? ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଆରମ୍ଭରୁ ସମସ୍ତ କଥା କହିଲି । ମୋ କଥା ଶୁଣି ସାରିବା ପରେ ସେ ମୋତେ କହିଲେ—“ତାଙ୍କର ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍‌ରେ ଅସୁବିଧା ରହିଛି ।” ଆପଣ ଡାକ୍ତର ମହାରଣାଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ ଦେଖାନ୍ତୁ । ଏ ବିଷୟରେ ସେ ଆପଣଙ୍କୁ ସବୁକଥା ବୁଝାଇଦେବେ । ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ ଦେଖାଇବା ପରେ, ସେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଔଷଧ ଲେଖିଦେଇ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ, ଏହି ଔଷଧ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଖାଆନ୍ତୁ । ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ତାଙ୍କର ବେଶିକିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇନି । ଏଥିପାଇଁ ଆପଣମାନେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବେନି । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ମୋତେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଦେଖା କରୁଥିବେ । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ନେଇ ଘରକୁ ଫେରିଲୁ ।

ଫେରିବା ପରେ ପୁଅ ଓ ଭାଇଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଶହୀଦନଗରର ‘କେୟାର୍ ହସ୍ପିଟାଲ୍’ ହୃଦ୍‌ରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଡାକ୍ତର ପି.କେ ପ୍ରଧାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲି । ତାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସାରେ ରହିବାରୁ ଟୁକୁନାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ କିଛିମାତ୍ରାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବାର ଅନୁଭବ ହେଲା । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସାରେ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଆସିଗଲା । ଡାକ୍ତର ପ୍ରଧାନଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ ମୁଁ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଟେଷ୍ଟ ଫରେନ୍ସପାର୍କଠାରେ ଥିବା ‘ଅଶୋକା ଡାଇଗନୋସିସ୍ ସେଣ୍ଟର’ରେ କରାଉଥିଲି । ସେଣ୍ଟରର ମାଲିକ ଥିଲେ କଟକ ବଡ଼ ମେଡିକାଲ୍ ନିଦାନ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ଡାକ୍ତର ପରିଜା । ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଭଲ ସମ୍ପର୍କ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ସମସ୍ତ କଥା ଜଣାଇବା ପରେ ସେ ମୋତେ ଡାକ୍ତର ଟ୍ରମ୍ପେଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ଡାକ୍ତର ଟ୍ରମ୍ପେ ସେହି ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସେଣ୍ଟରକୁ ରୋଗୀ ଦେଖିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ । ପୂର୍ବରୁ ସେ କଟକ ବଡ଼ ମେଡିକାଲ୍‌ରେ ହୃଦ୍‌ରୋଗ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ଥିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କରି ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଡାକ୍ତର ଟ୍ରମ୍ପେଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କଲି । ସେ ରୋଗୀକୁ

ଓ ରିପୋର୍ଟକୁ ଦେଖିପାରିବା ପରେ କହିଲେ ରାତିମତ ଔଷଧ ଖାଆନ୍ତୁ କିଛି ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର ନାହିଁ । ଏହା ଭଲ ହୋଇଯିବ ।

ଏହାରି ଭିତରେ ମୋର ଦେହ ଖରାପ ହେଲା । ଜଗତସିଂହପୁରରେ ଥିବା ସମୟରେ ମୋର ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପ ଓ ମଧୁମେହ ରୋଗ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଏହାପରେ ମୁଁ ଓ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟେ ମିଶି ଡାକ୍ତର ପ୍ରଧାନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାରୁ ସେ ମୋର ଇସିଜି, ଟି.ଏମ୍.ଟି., ଇକୋ ଟେଷ୍ଟ କରାଇବା ପରେ କହିଲେ ଆପଣଙ୍କର ଏଞ୍ଜିଓଗ୍ରାଫ ଟେଷ୍ଟ ହେବା ଦରକାର ପଡୁଛି । ଏହି ପରୀକ୍ଷାଟି ଓଡ଼ିଶାରେ ନ କରାଇ ଏହାକୁ ହାଇଦ୍ରାବାଦର ନାମପଲ୍ଲୀ ସ୍ଥିତ କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲରେ କରାଇବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ପୂର୍ବରୁ ସେ ସେଠାରେ ଡାକ୍ତର ଭାବରେ କାମ କରୁଥିଲେ ଓ ସେଠାରେ ଡାକ୍ତର ସମସ୍ତ ଡାକ୍ତର ପରିଚିତ ବୋଲି କହିଲେ । ଆପଣ ସେହିଠାରେ ଦୁଇଜଣ ପରୀକ୍ଷା କରାଇନେବା ଭଲହେବ ବୋଲି କହିବାରୁ ଆମେ ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲୁ ।

ଯେହେତୁ ଡାକ୍ତର ପ୍ରଧାନ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲରେ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଇଦେବା କଥା କହିଥିଲେ ତେଣୁ ଆମ ମନରେ ଆଉ କୌଣସି କିନ୍ତୁ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ଘରକାମ କରିବାକୁ ଥିବା ଝିଅ ତପିକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ସେଠାକୁ ଯିବାର ସ୍ଥିର କଲୁ । କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳକୁ ମୋର ଦ୍ଵିତୀୟ ଝିଅ ଲୀନାର ୨୦୦୦ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସ ୨୩ ତାରିଖରେ ଝିଅଟିଏ ଜନ୍ମ ହେବାରୁ ଆମେ ତା’ ପରଦିନ ୨୪ ତାରିଖରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ଗଲୁ । ଆମେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ କେବିନ୍‌ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ସମସ୍ତ ପରୀକ୍ଷା ହେଲା । ଡାକ୍ତର ପି.ଭି. ରାଘବ ରାଜୁ ଓ ଡାକ୍ତର ଭି. କରାନି ମୋର ଏଞ୍ଜିଓଗ୍ରାଫ କରିଥିଲେ । ସେଠାର ମୁଖ୍ୟ ଡାକ୍ତର ସୋମା ରାଜୁ ମୋର ପରୀକ୍ଷା ହେବାପରେ ମୋତେ ଦେଖି କହିଲେ—“ଆପଣଙ୍କର ସେପରି ବେଶୀ କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ ।” ଡାକ୍ତରମାନେ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ କଥାସବୁ କେବଳ ମୋ ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ । କଟକ ଡାକ୍ତର ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍‌ରେ ଅସୁବିଧା ଅଛି ବୋଲି କହିଥିଲେ, ହେଲେ ଏମାନେ କ’ଣ ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ଅଛି ବୋଲି କହିବାରୁ ମୋ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ମୁଁ ଭାବିଲି, ବୋଧେ ଡାକ୍ତରମାନେ ମୋତେ କିଛିକଥା ଲୁଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସହିତ ବି ମୋ ପୁଅ ବୋହୂ ସେହି ଏକା କଥା କହୁଥିଲେ ଯେ, ରିପୋର୍ଟରେ ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି ବୋଲି । ଏହି

କାରଣରୁ ମୋ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ଘନୀଭୂତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆମେ ସେଠାରେ ତା ୨୮.୦୪.୨୦୦୦ ରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହି ତା ୨୯.୦୪.୨୦୦୦ ରିଖରେ ଡିସ୍‌ଚାର୍ଜ୍ ହେଲୁ । ଆମର ଫେରତା ଟିକେଟ୍ ତା ୦୪.୦୫.୨୦୦୦ ରିଖରେ ଥିବାରୁ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ମୋ ସ୍ବାଜର ମାମୁଁ ଝିଅ ଉତ୍ତରୀ (ନିଲୁ ମାମୁଁଙ୍କ ଝିଅ) ଅପି, ଯିଏକି ସେଠାରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲେ, ତାଙ୍କ ବସାରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଦିନ ରହି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ସେଠାରୁ ଫେରିବା ପରେ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ତାଙ୍କର ପ୍ରଧାନଙ୍କ ପାଖରେ ଚିକିତ୍ସାରେ ରହିଲୁ ।

ମୁଁ ମୋର ଜୀବନୀ ଲେଖିବାକୁ ବିଚାର କରିଥିବାବେଳେ କିଛିକୁ ବି ଛାଡ଼ିଯିବାକୁ ଉଚିତ ମନେ କରୁନି । ଆମ ଘରେ କାମ କରିବାକୁ ଆସିଥିବା ଝିଅ ତପି ବିଷୟରେ କିଛିକଥା ଲେଖିବାକୁ ଉଚିତ ମନେ କରୁଛି । ମୁଁ ୧୯୯୪ ମସିହାରେ ଜଗତସିଂହପୁରରେ ଥିବା ସମୟରେ ତପିକୁ ଆମ ଘରେ କାମ କରିବାକୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା । ଝିଅଟିର ଗୁଣ ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ । ସେ ସରଳ, ସଜୋଟ, ବିଶ୍ୱାସୀ ଏବଂ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ସ୍ୱଭାବର ଥିଲା । ସେ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଭାଇଭାଉ, କଲିକତା, ପୁରୀ ଏବଂ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ଯାଇଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ କାମ କରୁଥିବାରୁ ତାକୁ ଆମେ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଥାଉ । କିନ୍ତୁ ସେ ଏପରି ପିଲାଟିଏ, ଯେପରି ଆମ ପରିବାର ଜଣେ । ତେଣୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲୁ । ବୁଲିବାକୁ ହେଉ କିମ୍ବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ କାରଣରୁ ହେଉ ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁଆଡ଼େ ଆମେ ଯାଇଛୁ ତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେବାକୁ ଭୁଲିନାହିଁ ।

ତପିର ଥରେ ପେଟରେ ବହୁତ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେବାରୁ ତାକୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲୁ । ପରୀକ୍ଷା କରାଗଲା ପରେ ଜଣାଗଲା ତା'ର 'ଆପେଣ୍ଡିସାଇଟ୍' ହୋଇଛି । ସେହି କାରଣରୁ ତାକୁ ଆମେ ୬ ନମ୍ବର କ୍ୟାପିଟାଲ ହସ୍ପିଟାଲରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଡାକ୍ତର ପି.ବି. ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପରେସନ କରାଇଲୁ । ସେ ବିବାହଯୋଗ୍ୟା ହୋଇଯିବାରୁ, ତା' ପରିବାର ଲୋକେ ଆମ ଘରୁ ତା ୦୪.୦୬.୨୦୦୦ ରିଖରେ ତାକୁ ନେଇଯାଇଥିଲେ । ତା'ପରେ ପବିତ୍ର ବେହେରା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପିଲା ଆମ ଘରକାମ ପାଇଁ ତା ୬. ୮. ୨୦୦୦ ରିଖରେ ଆସିଲା ।

ପୁଣି ମୋ ସ୍ବାଜ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଖରାପକୁ ନେଇ ଆମ ପରିବାରରେ ଚିନ୍ତା ବଢ଼ିଲା । ସେ ହାଇଦ୍ରାବାଦରୁ ଫେରିବା ପରେ ଯେତେପ୍ରକାର ଔଷଧ ଖାଇଲେ ବି ତାଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲାନାହିଁ । ତାଙ୍କ କାଶର ପରିଣାମ ଏପରି ହେଲା,

ଶେଷରେ କଫରେ ରକ୍ତ ପଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଦେଖିଲେ ଓ ତାଙ୍କ କଫକୁ ତାଙ୍କର ପରିଜାଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ବନ୍ଦେ ପଠାଗଲା । ମୋର ମନେଅଛି ତା ୧୩.୦୯.୨୦୦୧ ରିଖରେ ତାଙ୍କ କଫରେ ରକ୍ତ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ପ୍ରଧାନ କେବଳ ମୋତେ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଇ ଚାଲିଆଥାନ୍ତି । ମୁଁ ଏଥିରେ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିବାରୁ ସେ ମୋତେ କଳିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲର ମେଡିସିନ୍ ବିଶେଷଜ୍ଞ ତାଙ୍କର ସମୀର ସାହୁଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ତାଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ଆମେ ଟୁକୁନାକୁ କଳିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲରେ ତା ୨୨.୦୯.୨୦୦୧ରେ ଭର୍ତ୍ତି କଲୁ । ସେଠାରେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ କିଛିଟା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ଦେହ ଟିକେ ଭଲ ହୋଇଯିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ତା ୦୩.୧୦.୨୦୦୧ରେ ଘରକୁ ନେଇଆସିଥିଲୁ । ଘରକୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଔଷଧ ନିୟମିତ ଖାଇବାକୁ ଅଣାଗଲା ଓ ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅମ୍ଳଜାନ ଦେବାକୁ କୁହାଗଲା ।

ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ ପୁଅ ଅମ୍ଳଜାନ ସିଲିଣ୍ଡର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂରକ୍ଷାମ କିଣିଆଣିଲା । ପୁଅ ମା'କୁ ଅତି ଉତ୍ତମ ଭାବେ ସେବା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କୌଣସି ଦିନ ତା' ମା'ର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଜିନିଷର ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଆଣିବାରେ କେବେ ଅବହେଳା କରିନାହିଁ । ବହୁ ସମୟରେ ତାଙ୍କର ସାହୁଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରି ତା' ମା'ର ଚିକିତ୍ସା ଚାଟିମତ କରୁଥିଲା । ବୋହୂ ଓ ବଡ଼ଝିଅ ରୀନା ଉଭୟ ମିଶି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଦେହ କିପରି ଶୀଘ୍ର ଭଲ ହେବ ସେଥିପାଇଁ କୌଣସି ଏକ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ, ନିକଟସ୍ଥ କୁଆଖାଇ ନଦୀ କୂଳରେ ଏକ ଯଜ୍ଞପାଠର ଆୟୋଜନ କରିଥିବାର ଖବର ମୁଁ ବିଳମ୍ବରେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି । କାରଣ ମୋ ବୋହୂ ତା'ର ଶାଶୁଙ୍କୁ ବହୁତ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ସେମାନେ ହୁଏତ ଭାବିଥାଇ ପାରନ୍ତି ପୂଜା କଲେ ମା'ର ଗ୍ରହ ଶାନ୍ତି ହେବ । ସେ ଆରୋଗ୍ୟ ହେବ । ଏସବୁ ମୁଁ ଅନୁମାନ କରିବାର କାରଣ, ସେମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ତା'ର ଜାତକ ଧରି ବହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଉଥିଲେ ।

ଟୁକୁନାର ଦେହ ଏତେ ଗୁରୁତର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ କେବେ କାହାରି ଉପରେ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିନାହାନ୍ତି । ଯେମିତିକା ଲୋକ ହେଉ ରୋଗରେ ପଡ଼ିରହିଲେ ସେ ଚିଡ଼ିଚିଡ଼ି ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଏସବୁ କେବେ ବି ଦେଖିବାକୁ ପାଇନାହିଁ । କେବଳ ସେ ଏତିକି ଆଶା କରୁଥିଲେ ଯେ, ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଜଣେ ନିଜର

ଲୋକ ସବୁ ସମୟରେ ରହୁ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମଝିରେ ମଝିରେ ବସି ତାଙ୍କୁ ଭଲ ଲଗିବା ପରି କିଛି କଥା କହୁଥିଲି । ଆଉ ତୁମର କ’ଣ ଦରକାର ବୋଲି ପଚାରୁଥିଲି । ସେ କହୁଥିଲେ କେବଳ ମୋ ପାଖରେ କେହି ଜଣେ ବସି ଗପସପ କଲେ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି କି କଥାଟି ସତ୍ୟ । କାରଣ ରୋଗୀଟି ପାଖରେ ବସି ତା’ ମନ ଭୁଲାଇବା ପରି କିଛି କଥା କହିଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଭୁଲି ଯାଇପାରିବ । ଯେପରି ଡାକ୍ତରଙ୍କ କିଛି ସାନ୍ତ୍ବନାମୂଳକ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ରୋଗୀ ଉପଶମ ପାଏ । ଏ କଥାକୁ କେବଳ ଅନୁଭବୀ ହିଁ ବୁଝିପାରେ ।

ତୁକୁନାର ଗୋଡ଼ ବିଷା ହେବା ସହ ପ୍ରବଳ କାଶ ହେଉଥିଲା । ‘ତପି’ ଥିବା ସମୟରେ ସେ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ମୋଡ଼ି ଦେଉଥିଲା । ପବିତ୍ର ଆସିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେ ସେହି କାମ କଲା । ଦିନରେ କି ରାତିରେ ତାଙ୍କୁ ନିଦ ହେଉ ନ ଥିଲା । ସେହି କାରଣରୁ ସେ ବହୁତ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଖାଦ୍ୟ ଖାଉ ନ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ଦେହ ଦୁର୍ବଳ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ ବିଷା ଏପରି ହେଉଥିଲା ଯେ, ମୁଁ ଅନେକ ଡେରି ରାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଗୋଡ଼ ଆଉଁସି ଦେଉଥିଲି । ମୁଁ ପାଖରେ ବସି କଷ୍ଟ ସହି ନ ପାରି ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ଆଉଁସି ଦେଉଥିବା ସମୟରେ ସେ ମୋତେ ବାରଣ କରି କୁହନ୍ତି—“କାହିଁକି ତୁମେ ମୋତେ ଏତେ ବଡ଼ ପାପରେ ଭାଗୀ କରୁଛ ? ଯେଉଁ ସମୟରେ ମୁଁ ତୁମର ସେବା ଓ ଯତ୍ନ କରିବା କଥା ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳକୁ ଭଗବାନ ମୋତେ ଏପରି ଦୃଷ୍ଟରେ ଦୃଷ୍ଟିତ କଲେ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଟିକେ ସେବା କରିବା କଥା । କିନ୍ତୁ ସେ କାମରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲି । ଆଉ ତୁମେ ପୁଣି ମୋ ସେବା କରୁଛ । ଛି... ଏ ଜୀବନ ରହିଲେ କେତେ ବା ନ ରହିଲେ କେତେ ! ବରଂ ଏ ପାପୀ ଜୀବନଟା ଶୀଘ୍ର ଚାଲିଯାଉ । ମୋ ଦେହ ଖରାପ ହେବା ଦିନଠାରୁ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ତୁମେ ଖୁବ୍ ମାନସିକ ଚିନ୍ତାରେ ରହୁଛ । ଚିନ୍ତା କରିବାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ । ତୁମେ ବା ଆଉ ଜୀବନରେ ଅଧିକ କ’ଣ କରିପାରିଥାଆନ୍ତ ? ଭୁବନେଶ୍ବର ଭଳି ଜାଗାରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖଣ୍ଡେ ସୁନ୍ଦର ଘର କରିଛ । ପୁଅ ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ରଣ ରଖୁନାହିଁ । ଝିଅମାନଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର ବର ଓ ଘର ଦେଖି ବିବାହ କରାଇଛ । ସେମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଦେଇଛ । ସାରା ଜୀବନ ଏକାକୀ ସଂଗ୍ରାମୀୟ ଜୀବନ ଜାଇଁଛି । ସତ୍ୟ ଓ ନିଷ୍ଠାପରତାରେ ଜୀବନକୁ ଉଚିତ୍ ମାର୍ଗରେ ପରିଚାଳନା କରିଛ । ତେବେ କୁହ ତୁମେ କାହିଁକି କ’ଣ ପାଇଁ ଏତେ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇପଡ଼ିଛ ? ଦେହ ଥିଲେ ରୋଗ ଅଛି । ସେପରି ମୋର ଗୋଟେ କ’ଣ

ହୋଇଛି ତ ହେଉ । ମୁଁ କ’ଣ ଭଲ ହୋଇଯିବି ନାହିଁ ଯେ, ତୁମେ ସବୁବେଳେ ମନଦୁଃଖ କରୁଛ । ନା... ତୁମେ ଏପରି ହେଲେ ପିଲାମାନଙ୍କ ମନରେ ବହୁତ ଦୁଃଖ ହେବ । ମୋ ରାଣ ! ତୁମେ ମୋ କଥା ରଖି ଆଉ ଏପରି ମୋତେ ପାପରେ ଭାଗାଦାର କରନାହିଁ” ବୋଲି କହି ମୋ ହାତକୁ ଜାବୋଡ଼ି ଧରି ପକାଉଥିଲେ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କର କୌଣସି କଥାକୁ ଭ୍ରଷ୍ଟେଇ କରେନାହିଁ । ମୁଁ ମୋ କାମ କରିଚାଲେ । ଆଉ ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ କୁହେ—“ଦେଖ ଚୁକୁନା ! ସ୍ବାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ବୃତ୍ତର ଦୁଇଟି ପାଖୁଡ଼ା ମାତ୍ର । ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ବାମୀର ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ । ଉଭୟଙ୍କର କୌଣସି କିଛି ବି ହୋଇଗଲେ ପରସ୍ପରକୁ କଷ୍ଟ ଲାଗେ ।

“ମୋ ଦେହ ଭଲ ହେଉନାହିଁ ବୋଲି ବହୁତ ଚିନ୍ତା କରୁଛ । ତୁମେ ବା ଆଉ କ’ଣ କରନ୍ତି ଯେ, ତୁମ ଶକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଯଥେଷ୍ଟ ଚେଷ୍ଟା କଲଣି । ପୁଅ, ବୋହୂ, ଝିଅ, କୁର୍ତ୍ତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଯାହା ଭାଗ୍ୟରେ ଥିବ ହେବ ତ ହେଉ । ଏତେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିବାର କ’ଣ ଅଛି ? ଦେହ ଥିଲେ ତ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅଛି । ସେଥିରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର କ’ଣ ବା କାରଣ ? ଏ ସଂସାରରେ କେବଳ ମୋର କ’ଣ ରୋଗ ଆଉ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଛି । ମୋର ଭାଗ୍ୟ ଯେ, ସମସ୍ତେ ମୋତେ ବହୁତ ସେବା କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ହତଭାଗିନୀଟା କାହାର କିଛି କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି ନାହିଁ । ବରଂ ତୁମେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ବହୁତ କିଛି କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛ । ତୁମେ ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ ଭାଗ୍ୟବାନ ମଣିଷ । ମୁଁ ତୁମର ଏପରି ସେବା ପାଇବା ଅପେକ୍ଷା ମରିଯିବାଟା ବହୁ ଗୁଣରେ ଭଲ । ତୁମେ ଭାବୁଛ ନା ମୋର କ’ଣ ହୋଇଯିବ । ହେଉ ! ମରିବା ବଞ୍ଚିବା କାହା ହାତରେ ନାହିଁ । ସବୁ ସେଇ କରୁଣାମୟ କରୁଣାକର ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ।” ପୁଣି ସେ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ—“ଏ ଦୁନିଆଁରେ ଯଦି ବଡ଼ ବଡ଼ ତାନ୍ତ୍ରିକଙ୍କର ଔଷଧରେ ସବୁ ରୋଗ ଭଲ ହୋଇଯାଉଥାଆନ୍ତା ତେବେ କୌଣସି ଧନୀ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ ବା କୋଟିପତି ଲୋକ ମରନ୍ତେ ନାହିଁ ତ ? ଯାଅ ତୁମେ ଶୋଇବ ଯାଅ” କହି କଡ଼ ଲେଉଟାଇଲେ । ତାଙ୍କ କଥାରେ ମୋର ଆଖି ଛଲଛଲ ହୋଇଯାଉଥାଏ । କାଳେ ସେ ଦୁଃଖ କରିବେ ବୋଲି ଲୁହକୁ ଆଖିରେ ଅଟକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲି । ଆଉ ତାଙ୍କ କଥାର ବାସ୍ତବତାକୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି । ମୁଁ ପୁଣି ତାଙ୍କ ପାଖରେ କିଛି ସମୟ ବସି ରହିବାରୁ ସେ ପୁଣି ମୋତେ ବୁଝାଇବାକୁ ଲାଗି, କବିବର ଗାଧାନାଥ ରାୟଙ୍କର କବିତାଟିକୁ ମନେ ପକାଇ କହିଲେ—“କେହି

ରହିନାହିଁ ରହିବେ ନାହିଁଟି ଭବରଙ୍ଗ ଭୂମି ତଳେ, ସର୍ବେ ନିଜ ନିଜ ଅଭିନୟ ସାରି
 ବାହୁଡ଼ିବେ କାଳ ବଳେ ।” ପ୍ରକୃତରେ ଏ ସଂସାରର ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଆମେ ଜଣେ
 ଜଣେ ଅଭିନେତା ଅଭିନେତ୍ରୀ କେବଳ ମାତ୍ର । ଯେତେବେଳେ ଅଭିନୟ ମରିଯାଏ
 ସେତିକିବେଳେ ଆମର ଏ ସଂସାରରୁ କାମ ସରିଯାଏ । ସମସ୍ତେ ସଂସାରରୁ ବିଦାୟ
 ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଏ କଥାକୁ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମଧ୍ୟ ଗୀତାରେ ଖୁବ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ
 ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହିଛନ୍ତି । ଯିଏ ଏ ସଂସାରରେ ଜନ୍ମ ହେବ ତା’ର ମୃତ୍ୟୁ
 ସୁନିଶ୍ଚିତ ହେବ ହିଁ ହେବ ।”

ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ସେଦିନ ଏପରି ବାସ୍ତବଧର୍ମୀ କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ହତବାକ୍ ହୋଇଗଲି ।
 ଅହେତୁକ ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କାରେ ମୋ ଦେହ ଶୀତେଇ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ନିର୍ଜୀବ ଓ ନିଷ୍ଠୁର
 ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି । କିଛି ସମୟ ମୋର କଣ୍ଠରୋଷ୍ ହୋଇଗଲା । ହଠାତ୍ ସେ ମୋତେ
 ହଲାଇଦେଇ କହିଲେ—“ଏ କ’ଣ ଭାବୁଛ ? ଯାଉନ ଶୋଇବ !” ମୁଁ ତାଙ୍କ ଡାକରେ
 ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ରାଜ୍ୟରୁ ଫେରିଆସିଲି ଓ ପଚାରିଲି କ’ଣ କହିବ ? ସେ କହିଲେ—“ହଁ
 କହିବାର ତ ଅନେକ କିଛି ଅଛି । ସେଥିପାଇଁ ସମୟ କ’ଣ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା
 କରିବ ?” ସେତେବେଳେ ସେ ଆମ ବିଗତ ଚାଳିଶ ବର୍ଷର ସଂଗ୍ରାମମୟ ଯାତ୍ରାର
 ଅନେକ ସ୍ମୃତି ଅନୁଭୂତିକୁ କହିବା ସହ ଆଉ କିଛି ଅକୁହା କଥାକୁ ମଧ୍ୟ ମୋ ପାଖରେ
 ବଖାଣି ବସିଲେ ଓ କହୁ କହୁ ମୋ ହାତଧରି ପିଲାଟି ପରି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୁଁ
 ତାଙ୍କର ଏପରି ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଦେଖି ଧର୍ଯ୍ୟହରା ହୋଇ କାନ୍ଦି ପକାଇଥିଲି । ମୁଁ
 ସେଦିନ ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କା ଭିତରେ ରହି ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲି ହେ ଭଗବାନ !
 ମୋତେ ଏ ବିପଦରୁ ଉଧାର କର । ସେ ସମୟକୁ ପ୍ରାୟ ରାତି ପାହି ପାହି ଆସୁଥିଲା ।
 କାଉମାନେ କା’ କା’ ରାବଦେଇ ସଭିଙ୍କୁ ସକାଳ ହେବାର କଥାକୁ ମନେପକାଇ
 ଦେଉଥିଲେ । ମନ୍ଦିରରେ ଘଣ୍ଟ ଘଣ୍ଟା ଓ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନୀ ଶୁଣାଯାଉଥିଲା । ପକ୍ଷୀମାନେ
 ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହରେ ଜିଟିଟି ମିଟିଟି ଶବ୍ଦକରି ଉଡ଼ିବୁଲୁଥିଲେ । ମୁହଁ ଧୋଇ କିଛି
 ସମୟ ପାଇଁ ନିଷ୍ପେକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିରହି ମୁଁ ବୁକୁନା କହିଥିବା କଥାକୁ ମନେ
 ପକାଇ ଝୁରି ହେଉଥିଲି । ପୁଅ ସକାଳୁ ମା’କୁ ଦେଖାକରି ତା’ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଅବସ୍ଥା
 ପଚାରି ବୁଝିଲା । ମା’ର ଖାଲିପେଟ ଔଷଧ ଓ ତା’ପରେ ଖାଇସାରିବା ପରର
 ଔଷଧ କଥା ବୁଝିଦେଇ ନିଜ କାମରେ ବାହାରିଗଲା । ବୋହୂ ସେହିପରି ଶାଶୁଙ୍କର
 ଖାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ତାଙ୍କୁ ଗାଧୋଇବା ଓ ତାଙ୍କର ଖାଇବା ପରର ଔଷଧ
 ଖିଆଇ ଦେଇ ପାଲିରକୁ ବାହାରି ଶେଲେ ।

ତା ୦୭.୧୨.୨୦୦୧ ରିଖ ଗୁରୁବାର ଦିନ ନାତି ସ୍କୁଲକୁ ଯିବା ପରେ ପୁଅ ବୋହୂ ତାଙ୍କ କାମସାରି ଚୁକୁନାର ଔଷଧ ଓ ଖାଇବା କଥା ବୁଝିଦେଇ ନିଜ ନିଜ କାମରେ ବାହାରିଗଲେ । ଘରେ କେବଳ ମୁଁ ଆଉ ଘରକାମରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ପିଲା ପବିତ୍ର । ମୁଁ ଓ ପବିତ୍ର ଚୁକୁନାଙ୍କ ପାଖେ ପାଖେ ଥାଉ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଆଉ କେତେକ ଔଷଧ ଦରକାର ପଡ଼ିବାରୁ ମୁଁ ଅପରାହ୍ଣ ସାଢ଼େ ଗୋଟାଏ ବେଳକୁ ବାପୁଜାନଗରର ଆଶାର୍ବୀଦ ମେଡିକାଲ୍ ଷୋରୁକୁ ଯାଇ ଔଷଧ ଆଣି ଘରକୁ ଫେରିଥିଲି । ତାଙ୍କର ଦେହ ଖରାପ ହେବା ପରଠାରୁ ସେ ଭଲରେ କିଛି ଖିଆପିଆ କରୁ ନ ଥିଲେ । ଆମେ ଖାଇ ନ ଥିବାରୁ ଖାଇବାକୁ ବସିଲୁ । ଖାଇସାରିବାବେଳକୁ ତାଙ୍କର ବହୁ ଯୋରରେ କାଶ ହେଲା । ତା’ ସହିତ କଳା କଳା ଝାଡ଼ା ବି ହେଲା । ଚୁକୁନାର କଳା ଝାଡ଼ା ହେବାର ଦେଖି ମୋ ବୋଉର କଳା ଝାଡ଼ା ହେବାକଥା ମନେପଡ଼ିଗଲା । ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ଭାରି ଭୟ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କର ଦେହ ବେଶୀ ଖରାପ ହେବାରୁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ କଲିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲକୁ ନେଇଗଲୁ ।

ଚୁକୁନା ଘରୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଯିବା ସମୟରେ ଘରର ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଥିଲେ । ସିଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇବା ସମୟରେ ମୁଁ ଦେଖୁଛି ସେ ନିର୍ଭୟରେ ଓ ବିନା ଆଶଙ୍କାରେ ଘରୁ ବାହାରୁଥିଲେ । ସେ ଘରୁ ସିଡ଼ିରେ ଓହ୍ଲାଇଥିବାବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଏକ ଅସ୍ୱାଭାବିକତାର ତେଜ ଦେଖୁଲି । ନିରାଶାର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ମୁଁ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇ ନ ଥିଲି । ପୁଅର ଗାଡ଼ିରେ ସେ ବସିଲାବେଳେ ମୋତେ କହିଲେ— “କିଛି ଡରିବାର ନାହିଁ । ମୁଁ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଭଲହୋଇ ଘରକୁ ଫେରିବି ।” କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପରେ ଶୁଣିଲି ସେ ତାଙ୍କ ବୋହୂକୁ ଗଲାବେଳେ କହି ଯାଇଥିଲେ—“ଆଜିଠାରୁ ବାପା ତୋତେ ଲାଗିଲେ ।”

ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପହଞ୍ଚି ତାଙ୍କୁ ଷ୍ଟେଟରରେ ନେବାବେଳେ ମୋତେ ପାଖକୁ ଡାକି ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟ କଥା ହେବାପରେ ପାଣି ପିଇବାକୁ ମାଗିଲେ । ମୁଁ ତୁରନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ପାଣି ପିଆଇ ଦେଇଥିଲି । ଏହାହିଁ ଥିଲା ତାଙ୍କ ମୋ ଭିତରେ ଶେଷଦେଖା ଓ ଶେଷ କଥାବାର୍ତ୍ତା । ତା’ପରେ ତାଙ୍କୁ ଆଇ.ସି.ୟୁ.କୁ ନେଇଗଲେ । ତା’ ଭିତରକୁ ଆମକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ଆମେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାରୁ ଡାକ୍ତର ସାହୁ କହିଲେ କିଛି ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ କାଲି ତାଙ୍କ କ୍ୟାବିନ୍‌କୁ ପଠାଯିବ । ମୁଁ ସେଠାରେ ରହିବାକୁ କହିବାରୁ ପୁଅ ମୋତେ ଘରକୁ ପଠାଇଦେଇ ପୁଅ ଓ ବ୍ରାଉଜର ସେଠାରେ ରହିଲେ ।

ମୋର ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ସେଠାରେ ତାକୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଛାଡ଼ିଆସିଥିବାରୁ ମୋ ମନକୁ ନାନାପ୍ରକାରର ଅଶୁଭ ଭାବନା ଆସୁଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ମୋ ମନ ଭାରି ବିଚଳିତ ହେଉଥାଏ । ମୋତେ ମୋତେ କିଛି ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉ ନ ଥାଏ କି ଆଖିକୁ ନିଦ ବି ଆସୁ ନ ଥାଏ । ମୁଁ ଘରକୁ ଫେରିଆସି ପୋଷାକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନ କରି ସେହିପରି ବିଛଣା ଉପରେ ପଡ଼ିରହିଥାଏ । ମନରେ ଅହେତୁକ ଭୟ ଆଉ ଆଶଙ୍କା ଆସୁଥିବାରୁ ଭୋକ ଓ ନିଦ ହେବ ବା କୁଆଡୁ ? ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ ଏବେ ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? କାହିଁକି ମୋ ମନ ଭିତରଟା ଘାଣ୍ଟି ଚକଟି ହେଉଛି । ଏତେ ଭୟ ଓ ନିରାଶାବୋଧ ଲାଗୁଛି କାହିଁକି ? ରାସ୍ତାରେ ଶ୍ୱାନମାନଙ୍କର ବିକଟ କ୍ରୟନ ମୋର ଭୟର ପରିସୀମାକୁ ବହୁଗୁଣରେ ବଢ଼ାଇ ଦେଉଥାଏ । ମୁଁ ସେଇମିତି ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିରହି ଛାତକୁ ଚାହିଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକୁଥାଏ । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି କି ଯେପରି ମୋ ପାଖରେ କିଏ ଜଣେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଓଲଟିପଡ଼ି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ମୋ ବୋହୂ ସୋନି ମୋ ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହୁଛି—“ବାପା, ବୋଉ ଚାଲିଗଲେ!” ତା’ କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ଯେପରି ଘରର ଛାତ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଛିଣ୍ଡିପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ତା’ କଥାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଥିଲି ତୁମେ କ’ଣ କହୁଛ ତାହା ତୁମେ ଚିନ୍ତା କରିପାରୁଛ ତ ? ସେ ସମୟରେ ମୁଁ ଏକପ୍ରକାର ମୂକ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲି । ପୁନରାୟ ସେ ଥରିଥରି କହିଲେ, ବାପା ! ଆପଣଙ୍କ ପୁଅ ଫୋନ୍ କରି ମୋତେ ଖବର ଦେଲେ ଓ ଗାଡ଼ି ଆପଣଙ୍କୁ ନେବାପାଇଁ ଆସୁଛି । ଏ କ’ଣ ହେଲା ! ଭଗବାନ କାହିଁକି ମୋ ସହିତ ଏପରି ଅବିଚାର କଲେ ? ମୁଁ କ’ଣ ଦୋଷ କରିଥିଲି । ଜୀବନ ସାରା ଓଷା ବ୍ରତ କରିବାର କ’ଣ ଏହି ପୁରସ୍କାର ? ମୁଁ ଏକପ୍ରକାର ସ୍ତାଣୁ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲି । ସୋନି କହିଲା—“ବାପା ଗାଡ଼ି ଆସିଗଲା ।”

ଗଲି ! ସେଠାରେ ଯାହା ଦେଖିଲି ତାକୁ ଭାଷାରେ କ’ଣ ବା ଲେଖିବି ? ଯେତେ ବାଡ଼େଇପିଟି ହୋଇ ମୁଣ୍ଡ କଟାଡ଼ିଲେ କ’ଣ ଗଲା ଲୋକ ଆଉ ବାହୁଡ଼ି ଆସିବ ? ଜନ୍ମ ଥିଲେ ମୃତ୍ୟୁ ଅଛି । ଏହା ଧୂବ ସତ୍ୟ । ଦିନେ ପୂର୍ବରୁ ଏହିପରି ଏକ ନାତିବାଣୀ ରୋଗସମ୍ଭାରେ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତୁକୁନା ମୋତେ କହିଥିଲେ । ହେଲେ କ’ଣ କରିବି ? ଅବୁଝା ମନ । ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ମନ ମୋର ଏପରି ଏକ ଧୂବ ସତ୍ୟକୁ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁନାହିଁ । ହୃଦୟକୁ ପାଷାଣ କରି ତାଙ୍କର ପାର୍ଥୀବ ମରଣରାଜକୁ ଧରି ବାପା ମଞ୍ଚ ଘରକୁ ଫେରିଲୁ ।

ହଠାତ୍ ଏପରି ଏକ ଦୁଃଖଦ ଖବର ପାଇ ସାଇପଡ଼ୋଶୀ ଘର ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ପ୍ରକୃତରେ ଯେତେ ବଡ଼ ପାଷାଣ ହୃଦୟର ବ୍ୟକ୍ତି ହେଲେ ବି ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ତା'ର ହୃଦୟ ଦୁଃଖରେ ନିଶ୍ଚୟ ଡରିଯିବ । ସେ ଥିଲେ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଅତି ଆପଣାର ଟୁକୁନା ଅପା । ଆବାଳ ବୃଦ୍ଧ ବନାତା ସମସ୍ତଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ କଥା ଆହାଃ... ସତରେ କ'ଣ ଏତେ କମ୍ ବୟସରେ ସେ ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ? କଥାରେ ଅଛି ପ୍ରାଣୀର ଭଲମନ୍ଦ ବାଣୀ ମରଣ କାଳେ ତାହା ଜାଣି । ପ୍ରକୃତରେ ମୃତ୍ୟୁ ଯେତିକି ସତ୍ୟ ସେତିକି ନିଶ୍ଚୁର ମଧ୍ୟ ।

ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଅନୁସାରେ ଟୁକୁନାଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ୨୦୦୧ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସ ୦୬ ତାରିଖ ଗୁରୁବାର ରାତ୍ର ତିନିଟା ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍‌ରେ ହୋଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ମୃତ୍ୟୁ ରାତି ବାରଟା ପରେ ହୋଇଛି ସେହି ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରମାଣପତ୍ରରେ ମୃତ୍ୟୁ ତାରିଖ ୨୦୦୧ ଡିସେମ୍ବର ୦୭ ତାରିଖ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ଆମର ହିନ୍ଦୁ ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ସ୍ବାମୀ ଜୀବିତ ଥାଇ ୩ ଯଦି ସ୍ବର୍ଗବାସ କରେ ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ଧ୍ୟ ମରଣ ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ଶ୍ମଶାନକୁ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ଘରେ ତାଙ୍କୁ ଗାଧୋଇ, ନୂଆ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧାଇ, ମଥାରେ ସିନ୍ଦୂର, ପାଦରେ ଅଳତା ଲଗାଇ ଅନ୍ଧ୍ୟ ବେଶରେ ସଜାଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧ କରିଥିଲି କି, ଯେପରି ତାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳରୁ ଏକ ପ୍ରକାର ଜ୍ୟୋତି ବାହାରି ସୂଚନା ଦେଉଥିଲା— “ନା... ସେ କେବେ ମରି ନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଏବେ ବି ଜୀବିତ ଅଛନ୍ତି ।” ଘରେ କାମ ଶେଷ ହେଲା । ତଳେ ଛଅଖଣ୍ଡ କାଠରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା କୋକେଇରେ ଶୁଆଇ ଦେଇ ହରିବୋଲ ହୁଳହୁଳି ଉଚ୍ଚାରଣ ପୂର୍ବକ ଶଙ୍ଖ ବାଦ୍ୟ ଧ୍ବନୀରେ ତାଙ୍କ ପାର୍ଥୀବ ମରଣରାତ୍ରରେ ନାନା ପ୍ରକାରର ସୁଗନ୍ଧମୟ ଫୁଲରେ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରି ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ‘ସ୍ବର୍ଗଦ୍ବାର ରଥ’ ନାମକ ଏକ ଶବବାହକ ଗାଡ଼ିରେ ନିଆଯିବାବେଳକୁ ମୁଁ ତା'ର ଆଗେ ଆଗେ ଖଇ କଉଡ଼ି ବୁଣି ବୁଣି ଯାଉଥିଲି । ସେ ସମୟର ଶୋକାକୁଳ ପରିବେଶ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୃଦୟ ବିଦାରକ ଥିଲା । ଏହା ହିଁ ଥିଲା ୨୦୦୧ ଡିସେମ୍ବର ମାସ ୭ ତାରିଖରେ ଟୁକୁନାଙ୍କର ହାତଗଢ଼ା ସେହି ମାଟିବୈକୁଣ୍ଠ ଏମ୍.ବି. ଭବନରୁ (ସ୍ନେହବାଲା ଭବନ) ପୁରୀର ମହାତୀର୍ଥ ସ୍ବର୍ଗଦ୍ବାର ଅଭିମୁଖେ ମହାଯାତ୍ରା ।

ଆମ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଲୋକମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଭାବନା ରହିଛି ଯେ, ପୁରୀ ସ୍ବର୍ଗଦ୍ବାରରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶବ ସଜ୍ଜାର ହେବ ତା'ର ସ୍ବର୍ଗପ୍ରାପ୍ତି ହେବ ଓ ଏ ମାୟା

ସଂସାରରେ ତା'ର ହୋଇଥିବା କର୍ମ ବନ୍ଧନରୁ ସେ ଅତିରେ ମୁକ୍ତି ପାଇ ନିର୍ବାଣତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ହେବ । ଏହି ବିଶ୍ୱାସ କାରଣରୁ ପ୍ରାୟତଃ ଆମେ ପୁରୀ ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରକୁ ଆମର ପ୍ରିୟଜନମାନଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହେବାପରେ ନେଇଥାଉ । ସେହିପରି ଟୁକୁନାଙ୍କର ଶବକୁ ଆମେ ପୁରୀ ନେଇ ସକ୍ରୀର କଲୁ । ସେଠାରେ ତାଙ୍କର ମରଣରୀତି ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଯୁଦ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା ଓ ବିଧି ମୁତାବକ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହେବାପରେ ପୁଅ ଆଶିଷ (ବାପି) ମୁଖାଗ୍ନି ଦେଲା । ପୁଅଠାରୁ ଅଗ୍ନି ପାଇବା ପରେ ପ୍ରକୃଳିତ ହୋଇ ଅଗ୍ନିଶିଖା ଆକାଶାଭିମୁଖ ହେବାରେ ଲାଗିଲା । ଜଣାଗଲା ଯେପରି ସେ ତାଙ୍କ ପୁଅର ହାତରୁ ନିଆଁ ପାଇବା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର କେତୋଟି ମିନିଟ୍‌ରେ ସମସ୍ତ କଥାର ଅବସାନ ଘଟିଲା ।

ମୁଁ ସେହି ଶ୍ମଶାନଘାଟରେ ଟୁକୁନା ବିଦାୟ ନେଉଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଥାଏ । ମୁଁ ଦେଖୁଥାଏ ସେ କିପରି ହସି ହସି ମହା ଆନନ୍ଦରେ ଆମଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଉଛନ୍ତି । ସେ ମୋ'ଠାରୁ ଯେତିକି ଅନ୍ତର ହେଉଥାଆନ୍ତି ତାଙ୍କ ମୋ ଭିତରେ ଥିବା ଅତୀତର ସ୍ମୃତିମାନେ ମୋତେ ସେତିକି ନିକଟତର କରିଦେଉଥାଆନ୍ତି । ମୁଁ ବସି ଭାବୁଥାଏ ସେ କିପରି ବିଦାୟ ନେବା ପୂର୍ବଦିନର ବିଳମ୍ବିତ ରାତିରେ ମୋତେ ଅନେକ ଦାର୍ଶନିକ କଥା ଓ ବାସ୍ତବ କଥାସବୁ କହିଗଲେ ଥାଉ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଉଥିଲେ । ସବୁ ସମସ୍ୟାର କିପରି ସମାଧାନ କରିବାକୁ ସାହସ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସତରେ ମୋ ବାପାଙ୍କର ଯେଉଁଦିନ ବିଯୋଗ ହୋଇଗଲା ସେଦିନ ବୋଉ ମୋ ପାଖରେ ରହି ମୋତେ ସାହସ ଦେଉଥିଲା । ଆଉ ବୋଉ ଯେଉଁଦିନ ମରିଗଲା ସେଦିନ ଟୁକୁନା ମୋ ପାଖରେ ରହି ମୋତେ ସାହସ ଦେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏବେ ଟୁକୁନା ଚାଲିଗଲା ପରେ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକା, ଏକୁଟିଆ ହୋଇଗଲି । ମୁଁ ନିଃସଙ୍ଗ ହୋଇଗଲି ଓ ହୋଇଗଲି ନିଃସହାୟ । କାହା ପାଖରେ ବା ମୋର ଦୁଃଖ ବଖାଣିବି । କାହା ଆଗରେ କହିବି ମୋର ଜନ୍ମ ପରାଜୟର କଥା । କାହା ଆଗରେ ଗାଇବି ତାଙ୍କ ଓ ମୋ' ହଜିଲା ଅତୀତ ସ୍ମୃତି ଓ ବିସ୍ମୃତି ଗର୍ଭରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଇଥିବାର ଗାଥା । କାହାର ଫୁଲପକା କାନିପଣତରେ ଅଜାଡ଼ି ଦେବି ଆଖୁଲା ଆଖୁଲା ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଭଲପାଇବା ଓ ରାଗ-ରୁଷା । ମନେ ମନେ ଝୁରି ହେଉଥାଏ, ବିପଦ ବେଳରେ ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତ ବୁଦ୍ଧିର କଥା । ବାସ୍ତବରେ ସେ ମୋର ଜୀବନସାଥୀ ପରି ସାଥୁଟିଏ ଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ମୋ' ପ୍ରାଣର ପ୍ରାଣ । ତାଙ୍କର ଅନେକ ପରାମର୍ଶ ମୋତେ ସଫଳତାର ଆଲୋକ ଦେଖାଇଛି । ତାଙ୍କର ହସ ଆମ ବଗିଚାରେ ଫୁଲ ଫୁଟାଇଛି । ତାଙ୍କରି ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁରେ ଘରର କାନ୍ଥରେ ଝୋଟି ପଡ଼ିଛି ।

ତାଙ୍କ ରକ୍ତମାସରେ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଛି ଏ ଘର । ତାଙ୍କରି ନୀତି, ଆଦର୍ଶ ଓ ପ୍ରେରଣାରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ଡେଶରେ ଲାଗିଛି ପର । ଏତେ ଆପଣାର ମଣିଷ ନିମିଷକ ମଧ୍ୟରେ ସବୁ ଛାଡ଼ିଛନ୍ତି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆମକୁ ପର କରିଦେଇ ଗଲେ ଯେ, ଗଲେ... । କେମିତି ଭୁଲିବି ତୁମ ତ୍ୟାଗ ତପସ୍ୟାକୁ ? କେମିତି ମୁଁ ମଶାଣି ଭୂଇଁରୁ ତୁମର ମୁଠାଏ ପାଉଁଶ ନେଇ ଘରକୁ ଫେରିବି । ଝିଅମାନେ ବୋଉ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ପଚାରିଲେ କହିବି କ’ଣ ? ଗଲ ତ ଯାଅ ! ଏଡ଼େ ଅଭିମାନ କରି ଗଲ କାହିଁକି । ତୁମେ କେବେ କ’ଣ ମୋତେ ଏକା ଛାଡ଼ି ଯାଇଛ ? ଆଜି ତୁମର କ’ଣ ହେଲା ? କାହିଁକି ମୋତେ ଏକା କରିଦେଇ ଚାଲିଗଲା ? ଫେରିବାର ସମୟଟି କହିଦେଇ ଗଲନି । ତୁମେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଫେରିଆସିବାର କଥା କହି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଇଥାଆନ୍ତି ।

ଏମିତି ପାଗଳଙ୍କ ପରି ମୁଁ କ’ଣ କ’ଣ କଥାସବୁ ଭାବୁଥାଏ । ମନକୁ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ମନ ବୁଝୁ ନ ଥାଏ । ସେହି ଆଗପଛ ବିଚାର ଭିତରେ ମନ ଭିତରକୁ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତଗୀତାର ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ୨୨ ଶ୍ଳୋକଟି ମନେ ପଡ଼ିଗଲା—“ବାସାଂସି ଜୀର୍ଣ୍ଣାନି ଯଥା ବିହାୟ ନବାନି ଗୃହଣାତି ନରୋଽପରାଣି । ତଥା ଶରୀରାଣି ବିହାୟ ଜୀର୍ଣ୍ଣାନ୍ୟନ୍ୟାନି ସଂଯାତି ନବାନି ଦେହୀ ।” ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଯାଇ କହୁଛନ୍ତି—କେହି ମରନ୍ତି ନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟ ଯେପରି ତା’ର ପୁରୁଣା ବସ୍ତ୍ରକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ନୂତନ ବସ୍ତ୍ର ଧାରଣ କରେ, ସେପରି ଆତ୍ମା ଶରୀର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ନୂତନ ଶରୀର ଧାରଣ କରେ । କାରଣ ଶରୀରର କେବଳ ବିଲୟ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ତାହା ଆତ୍ମାର ନାହିଁ । ସେହି ଅଧ୍ୟାୟର ୨୩ ଶ୍ଳୋକରେ ମଧ୍ୟ ଭଗବାନ କହିଲେ ଯେ, ଆତ୍ମାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହତ କରିହେବ ନାହିଁ । ସେ ଅମର, ତାକୁ ଅସ୍ତରେ ନୁହେଁ, ପାଣି, ଅଗ୍ନି ବା ପବନରେ ବି ନୁହେଁ, କୌଣସି ଉପାୟରେ ସେ ହତ ହେବନାହିଁ । ତେଣୁ କେହି ମରନ୍ତି ନାହିଁ କେବଳ ସବୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ । “ନୈନଂ ଛିନ୍ଦନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରଣି ନୈନଂ ଦହତିପାବକଃ । ନ ଚୈନଂ କେଦୟନ୍ତଆପୋ ନ ଶୋଷୟତଃ ମାରୁତ ।”

ହଠାତ୍ କାହାର ଡାକରେ ମୁଁ ମୋ ଭାବନା ରାଜ୍ୟରୁ ଫେରିଆସିଲି । କିଏ ଡାକିଲା ବୋଲି ଦେଖିବାବେଳକୁ ମୋ ବଡ଼କୁଇଁ (ବିଭୂତି) । ସେ କହିଲେ, ବାପା ଏଠାକାର କାମ ସରିଲା, ଚାଲନ୍ତୁ ଫେରିଯିବା । ଦୁଇ ତିନିଜଣ ଅସ୍ତି ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ରହି ଆଉ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଫେରିଆସିଲୁ । ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିବା ପ୍ରିୟଜନଙ୍କର ଆମ ସମାଜିକ ପ୍ରଥାନୁଯାୟୀ ୧୧ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାନା ବିଧିବିଧାନରେ ସମସ୍ତ

କ୍ରିୟାକର୍ମ କରାଯାଏ । ତା'ପରେ ସବୁ ଘଟଣାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେବ । ଏହା ହିଁ ତ ଜୀବନ ନା ଆଉ କ'ଣ ?

ଘରକୁ ଫେରିଲୁ । ସାମାଜିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ କାମ ସୁରୁଖୁରୁରେ ହୋଇଗଲା । ତାଙ୍କର ଫଟୋ ବନ୍ଧେଇ କରି କାନ୍ଦୁରେ ଟଙ୍ଗାଇ ଦିଆଗଲା । ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ଫୁଲମାଳ ଟଙ୍ଗାଇ ବିଜୁଳିବତୀର ଦୀପଟିଏ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଲଗାଇ ଦିଆଗଲା । ସବୁ ଠିକ୍ ହେଲା ଯେ, ଯେଉଁ ଦୀପ ଲିଭିଗଲା ତାକୁ ଜଳାଇବ କିଏ ? ସେ ତ ଥିଲା ହୃଦୟର ଦୀପ । ମୋ ଜୀବନ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲା । ତଥାପି ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି ଓ ତାଙ୍କରି ସ୍ମୃତିକୁ ମନେ ପକାଇ ଦିନ କାଟୁଛି ।

ଶାଶୁଙ୍କର ଅଭୁଲା କାର୍ତ୍ତିକ ମନେ ରଖିବାର ପ୍ରୟାସ କରି ମଝିଆ ଭାଇଁ ଶ୍ରୀ ସଞ୍ଜୀବ କୁମାର ମହାନ୍ତି ଶୋକବାର୍ତ୍ତାରେ ଅଶ୍ରୁଳ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଜଣାଇଁ ଲେଖିଛନ୍ତି— “An intimate experience with a great soul”

Making everyone smile she landed on this earth in 1941 with a soft cry, left every one crying on 6th December 2001, while she said a laughing good bye.

Born in a rich family, married and settled very happily, blessed with four kids and seven grand kids, always positive minded, affectionate, considerate and stylish, appeared like a seasonal flower and vanished leaving its seeds.

She shouldered all the responsibilities of house hold, encouraged all kids, kids in laws and grand kids for their studies and profession throughout her life.

She was a good daughter, a better daughter-in-law, best mother and mother-in-law, other than any outstanding house wife.

Her activities were not restricted to the walls of her husband's Govt. quarter only, organizing the shelter for the whole family, choosing suitable matches for kids she contributed with her husband more than equally.

Any one had the opportunity to come in contact with her at any point of time, can never forget the warmth of such experience by any chance, for the rest of life.

Her kids claim their mother was unique and was able to support any thing that was humanly possible, now without the hard disk, how the family computer is going to be workable.

She became my mother-in-law in mind ninety one, from then I was privileged to get the affection of two mothers instead of one.

I have witnessed her as a complete human being and finished all her duties in a row.

I am confident from here she has only gone to heaven and must have landed there by now.

Babuni

11th December, 2001

ତା ୧୭.୧୨.୨୦୦୧ ଗିଖ ରବିବାର ଦିନ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଏକାଦଶାବ୍ଦ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେହି କାରଣରୁ ଆମେ ଇଂଗ୍ରାଜୀ ଓ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ବାଦପତ୍ରମାନଙ୍କରେ ତାଙ୍କର ଫଟୋ ସହିତ ବିୟୋଗ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲୁ । ସେହି ଅଶ୍ରୁଳ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳିଟିକୁ ପଢ଼ି ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ମୋ ପାଖକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପତ୍ର ଦେଲେ । ଆଉ ସେଥିରେ ଅମରଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି କାମନା କରିବା ସହିତ ଶୋକାକୁଳ ପରିବାରବର୍ଗଙ୍କୁ ସମବେଦନା ଜଣାଇଥିଲେ । ତା' ଛଡ଼ା ମୋତେ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେବାକୁ ଯାଇ ସେ ଗାତାରୁ ଅନେକ କଥା କହି ବୁଝାଇଥିଲେ । ଆଉ ପରିଶେଷରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଅନୁରୋଧ କରି କହିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡିଏ ବ୍ରହ୍ମ ପୁରାଣ ଦାନରେ ଦେବାପାଇଁ । ତାହା ପୁଣି ତାଙ୍କ ଯୋଗେ ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇ ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ସେ ସେହି ବହିଟି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି ନିମିତ୍ତ ନିତ୍ୟ ପାଠ କରିବେ ବୋଲି ଲେଖିଥିଲେ । ସେଥିରେ ସେ ତାଙ୍କର ଠିକଣାରେ ଲେଖିଥିଲେ—ଅଲେଖ ମହାରାଜା, ସା/ପୋ-ମାସରା, ଜିଲ୍ଲା-ଯାଜପୁର, ପିନ୍- ୭୫୫୦୧୨, ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ଶେଷରେ ଲେଖିଥିଲେ ଚିଠି ପାଇ ଚିଠି ଦେବ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କର ଚିଠିଟି ପଢ଼ି ଏକନୟନ ହାତରୁ ବହି ଖଣ୍ଡିଏ ମଗାଇ ଆଣି ଦକ୍ଷିଣା ସହିତ ଡାକଯୋଗେ ପଠାଇଦେଲି । କିନ୍ତୁ ତା' ପରେ ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ପୁଣି ଲଗାତର ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଚିଠି ଲେଖି ସେଥିରେ ଆହୁରି ଅନେକ ପୁରାଣ ବହି ମଗାଇ ପଠାଇବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କର ହାବଭାବ ଦେଖି ଆଉ କୌଣସି ବହି ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇଲି ନାହିଁ । ଏବେବି ତାଙ୍କର ସେ ଚିଠି ମୁଁ ସାଇତି ରଖିଛି ।

ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ କାମ ସରିଲା । ଘରୁ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନେ ବିଦାୟ ନେଲେ । ଗହଳି ଚହଳି ଭାଙ୍ଗିଲା । ପୁଅ-ବୋହୂ ନିଜ ନିଜର କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲେ । ଶାଶୁଜର କାମ ସରିବା ପରେ ଯେଉଁଦିନ ବୋହୂ ଘରୁ ପ୍ରଥମ କରି ତା' ପାର୍ଲରକୁ ବାହାରିଲା ସେଦିନ ପବିତ୍ରକୁ କହିଲା ସେ ଦୁଇପ୍ରହର ଖାଇବା ସେଠାରେ ଖାଇଦେବ । ତେଣୁ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ବେଳ ହେବାରୁ ମୋ ପାଇଁ ଖାଇବାକୁ ବାଡ଼ି ପବିତ୍ର ମୋତେ ଡାକିଲା ବାବୁ ! ଆପଣ ଆସନ୍ତୁ ଖାଇବେ, ମାତାମ୍ କହିଛନ୍ତି ସେ ସିଆଡ଼େ ଖାଇଦେବେ । ମୁଁ ଖାଇବା ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସିଲି । କିନ୍ତୁ ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲାନାହିଁ । କାରଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଖାଇବା ଟେବୁଲ ପାଖରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ବସି ଖାଉ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ମୁଁ ଏକୁଟିଆ । ଭାରି ମନେ ପଡ଼ିଲା ଟୁକୁନାର କଥା । ମୁଁ କାମରୁ ନ ଫେରିବା ଯାଏଁ ସେ ମୋତେ ଖାଇବା ଟେବୁଲରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ । ମୁଁ ଫେରିଲେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ବସି ସମସ୍ତେ ହସଖୁସିରେ ଖାଉ । ହେଲେ ଆଜି ମୁଁ ଏକା । ମନ ବହୁତ ଖରାପ ଲାଗିଲା । ମୁଁ ଖାଇବା ଜାଗାରୁ ଉଠିଗଲି । କହିଲି ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଲାଗୁନି । ସିଧା ଶୋଇବା ଘରକୁ ଯାଇ ମନଭରି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲି । ଭାବିଲି ଦିନ ଥିଲା ଗହଳି ଚହଳିରେ ଫାଟିପଡୁଥିଲା କାନ । କିନ୍ତୁ ଆଜି କେହି ନାହିଁ, ମୁଁ ଏକା କେବଳ ଏକା । ମୋତେ ଭାରି ଏକଲା ପଣଟା କଷ୍ଟ ଦେଉଥିଲା । ତେଣୁ ମୋତେ ନିରାଶାବୋଧ ଅନୁଭବ ହେଉଥିବା କାରଣରୁ ମୁଁ ଟିକେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଥିଲି ।

ବୋହୂ ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ ପବିତ୍ର ବୋଧେ ସମସ୍ତ କଥା ତାକୁ କହିଲା । ତେଣୁ ତା' ପରଠାରୁ ସେ ସବୁଦିନ ଖାଇବା ସମୟରେ ମୋ ସହିତ ଖାଇବା ଟେବୁଲରେ ବସି ଖାଇଲା । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଘରକୁ ଫେରି ମୋ ସହିତ ବସି ଖାଉଛି । କୌଣସି ଦିନ ସେ ମୋତେ ଆଉ ଖାଇବା ଟେବୁଲରେ ଏକା ଛାଡ଼ିଦେଇ ନାହିଁ ।

ବଡ଼ ଭଉଣୀର ବିୟୋଗ

ଆମେ ଭାଇଭଉଣୀ ମିଶି ତିନିଜଣ । ପ୍ରଥମେ ଭାଇ, ଦ୍ଵିତୀୟରେ ଭଉଣୀ ଓ ତୃତୀୟରେ ମୁଁ । ମୁଁ ତାକୁ ମିନିଅପା ବୋଲି ଡାକୁଥିଲି ସତ, ପ୍ରକୃତରେ ତା' ନାଁ ଥିଲା ମେନକା । ବାପା ତାକୁ ଗେହ୍ଲା କରିଥିବାରୁ ଭାରି ଅଭିମାନୀ ହୋଇଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବାପାଙ୍କ ବିୟୋଗ ପରେ ଆମର ଆର୍ଥିକ ପରିସ୍ଥିତି ଖରାପ ହୋଇଯିବାରୁ ବୋଉ ତାକୁ ଆଗକୁ ଆଉ ବେଶୀ ପାଠ ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ଦେଲାନାହିଁ । ତେଣୁ ମିନିଅପା ପାଠ ଛାଡ଼ିବା ପରେ ବୋଉକୁ ଘରକାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲା । ବହୁତ ସ୍ନେହୀ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଟିକେ ଟିକେ କଥାରେ ମାନଅଭିମାନ କରେ ସେ । ବିଶେଷକରି ରଜ ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୂଜାପାର୍ବଣ ସମୟରେ ତା' ପାଇଁ ମନମୁତାବକ ପୋଷାକ ଯଦି ଆସୁ ନ ଥିଲା ତେବେ ଭାରି ରୁଷ୍ଟ ଥିଲା । ଭଲ ରୋଷେଇ କରିପାରୁଥିଲା । କାହାର ଦେହ ଖରାପ ହେଲେ ସେବାରେ ଲାଗିଯାଉଥିଲା । ମୋତେ ବେଶୀ ଭଲ ପାଉଥିଲା ଓ ଭଲମନ୍ଦ ବୁଝୁଥିଲା ।

ମୁଁ ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ତା'ର ବାହାଘର ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ମୋର ଭିଣୋଇଁ ଏଗ୍ରିକଲଚର୍ ବିଭାଗରେ ଏକ୍ସାକ୍ସିସମେଣ୍ଟ ଅଫିସର ଭାବେ ଚାକିରି କରୁଥିଲେ । ସେ ଅବସର ନେବା ପରେ ଭୁବନେଶ୍ଵର ନୂଆପଲ୍ଲୀରେ ନିଜର ଘର ଖଣ୍ଡେ କରି ରହିଲେ । ଭଉଣୀର ତିନି ପୁଅ ଓ ଦୁଇ ଝିଅ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଡ଼ ହେଉଛି ବାବୁ । ଦେଖିବାକୁ ଯେପରି ସୁସ୍ଥସବଳ, ତେଜା ଓ ସୁନ୍ଦର, ଗୁଣରେ ବି ସେମିତି । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର କଥା ହଠାତ୍ ଦିନେ ସେ କେଉଁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା । କେହି କେହି କହିଲେ ଏବେ ପିଲାଚୋରି ହେଉଛି । କେହି ତାକୁ ଚୋରି କରି

ନେଇଯାଇଥାଇପାରେ । ଏ କଥାକୁ ନେଇ ନାନା ପ୍ରକାର ଗୁଜ୍ଜବ ହେଲା । ଏପରି କି ପିଲାଟିକୁ କୌଣସି ତାତ୍ତ୍ୱିକ କାଳୀଙ୍କ ନିକଟରେ ବଳି ପକାଇବାକୁ ନେଇଥିବ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କିଏ କିଏ କହିଲେ । ଭଉଣୀ ତା' ପାଇଁ ବହୁତ ପୁରୁଷାଂଶୁ ଓ ନାନା ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲା । କିନ୍ତୁ କିଛି ଲାଭ ହେଲାନାହିଁ କି ପୁଅର କୌଣସି ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଭଉଣୀ ବହୁତ ଦୁଃଖ ଓ ମନସ୍ତାପରେ ରହିଥାଏ । କେବଳ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକି ଡାକି ପୁଅର ଫେରିବା ବାଟକୁ ଚାହିଁରହିଥାଏ । ପୁଅ ଚିନ୍ତା କରି କରି ସେ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଦେହ ଦିନକୁ ଦିନ ବେଶୀ ଖରାପ ହେବାରୁ ତାକୁ କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ଓ ପରେ କଟକ ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ହୃଦରୋଗ ବିଭାଗରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଗଲା । ମୁଁ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ମୋ ସହିତ ମୋ ପୁଅ ବି ଯାଇଥିଲା । ମୋ ପୁଅର ସାଙ୍ଗ ଡାକ୍ତର ରଜତ କୁମାର ମହାନ୍ତି କଟକ ବଡ଼ମେଡିକାଲରେ ଡାକ୍ତର ଥିଲେ ।

ଡାକ୍ତର କହିଲେ ତୁରନ୍ତ ହାର୍ଟ ଅପରେଶନ ହେବା ଦରକାର । ଏଥିପାଇଁ ଅନେକ ଅର୍ଥ ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ ଆମେ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହରେ ଲାଗିଲୁ । ଭଗବାନଙ୍କ କରୁଣାରୁ ଅର୍ଥ ଯୋଗାଡ଼ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଓ ମୋ ଭଣଜା 'ବୁବୁ' ହୃଦରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ବେହେରାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ସମସ୍ତ କଥା କହିଥିଲୁ । କିଛି ଡରିବାର ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ଆମକୁ କହିଥିଲେ । ଅପରେଶନ ପୂର୍ବରୁ ହୃଦରୋଗ ବିଭାଗରେ ତିନିଦିନ ରହିଥିଲେ । ମୁଁ ଓ ପୁଅ ମିଶି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଯାଉଥିଲୁ । ମୁଁ ଯାହା ଦେଖୁଲି ସେଠାକାର ପରିବେଶ ଭାରି ଅପରିଷ୍କାର । ସେଠାରେ ଭଲଲୋକ ବି ରୋଗୀ ପାଲଟିଯିବ । ରୋଗ ଶଯ୍ୟାରେ ଥାଇ ମିନିଅପା ଅନେକଥର ପଚାରିଛି, ଭାଇ ଏଇ କଟକରେ ଥାଇ ମୋତେ ଟିକେ କାହିଁକି ଦେଖିବାକୁ ଆସୁନାହାନ୍ତି ? ମୋର କେତେବେଳେ କ'ଣ ହୋଇଯାଇପାରେ । ମୁଁ ଏଠାରେ ପଡ଼ିଛି ବୋଲି କ'ଣ ସେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ନା କ'ଣ ? କାହିଁକି କେଜାଣି ଭାଇଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ମୋର ଭାରି ଜହ୍ନା ହେଉଛି ।

ଏହାରି ଭିତରେ ୨୦୦୨ ମସିହା ମେ ୭ ତାରିଖ ସକାଳ ୮ଟାରେ ଅପରେଶନ ହେବାର ସ୍ଥିର ହେଲା । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିଲୁ । ଅପାକୁ ଅପରେଶନ ରୁମ୍‌କୁ ନିଆଗଲା । ଡାକ୍ତର ରଜତ ମହାନ୍ତି ମଧ୍ୟ ଭଉଣୀ ସହିତ ରହିଲେ । ମଝିରେ ମଝିରେ ବାହାରକୁ ଆସି ଡାକ୍ତର ରଜତ କହୁଥାଆନ୍ତି—

“ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି, କିଛି ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର ନାହିଁ ।” ସେତେବେଳକୁ ଦିନ ଦୁଇଟା ହୋଇଗଲାଣି । ଅପରେଶନ କରୁଥିବା ଡାକ୍ତର ବାହାରକୁ ଆସି ଆମକୁ କହିଲେ ଅପରେଶନ ଭଲରେ ହୋଇଗଲା । ରୋଗୀ ବହୁତ ଭଲ ଅଛି । ଆପଣମାନେ ଖୁଆପିଆ କରନ୍ତୁ । ଭିଣୋଇଁ ଖାଇବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଜିଦ୍ ଧରିବାରୁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାସୁଝା କରି ସାଙ୍ଗରେ ଖାଇବାକୁ ନେଲୁ । ବମ୍ବେ ହୋଟେଲରେ କେବଳ ନିରାମିଷ ଖାଦ୍ୟ ମିଳେ । ଖାଇବା ସମୟରେ କାହିଁକି କେଜାଣି ମୋ ମନ ଭିତରକୁ ଭୟ ଓ ପାପ କଥା ଗୁଡ଼ାଏ ଚାଲି ଆସୁଥାଏ । ଖାଇସାରି ଫେରିଲୁ । କିଛି ସମୟ ପରେ ରୋଗୀକୁ ଅପରେଶନ ରୁମରୁ ଆଇ.ସି.ୟୁ.କୁ ନିଆଗଲା । ସେତିକିବେଳ ଅପାର ଅବସ୍ଥା କିପରି ଅଛି ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ଡାକ୍ତର କହିଲେ ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି । କିଛି ସମୟ ପରେ ଜଣେ ଡାକ୍ତର ବାହାରକୁ ଆସିଲେ । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲେ—“ସତତେଷା କଳାପରେ ବି ରୋଗୀକୁ ବଞ୍ଚାଇ ହେଲାନାହିଁ ।” ସେ କଥା ଶୁଣିବା ପରେ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଗୋଟେ ଚଡ଼କ ପଡ଼ିବା ଭଳି ଅନୁଭବ ହେଲା । କାନ୍ଦବୋବାଳିରେ ସେ ସ୍ଥାନ ଫାଟିପଡ଼ିଲା । ଭିଣୋଇଁଙ୍କୁ ଆୟତ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେଉ ନ ଥିଲା । କିଛିଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଏହିପରି ଏକ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଥିବାରୁ ପୁଅ ମୋତେ ତୁରନ୍ତ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପଠାଇଦେଲା । ପୁଅ ସେଠାରେ ରହି ମରଣରୀରକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆଣିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କଲା ।

କଟକରୁ ମିନିଅପାକୁ ନୂଆପଲ୍ଲା ସ୍ଥିତ ବସାକୁ ଅଣାଗଲା । ସେଠାରେ ମୁଁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲି । ସେତେବେଳକୁ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲେ । ତାକୁ ବିଧିବିଧାନରେ ଅହ୍ୟରାଣୀ ସଜାଇ ପୁରୀ ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରକୁ ନିଆଗଲା । ରାତିନାତି ଅନୁସାରେ ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହେଲା । ତୁକୁନା ଓ ମିନିଅପା କେବେ ନଣନ୍ଦ ଭାଉଜ ଭଳି ଚଳିବା ମୁଁ ଦେଖିନାହିଁ । ସେ ଦୁଇ ଭଉଣୀ ଭଳି ଚଳୁଥିଲେ । ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ଆପଣାପଣ ଥିଲା । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ବିୟୋଗ ହେବାପରେ ଅପା ମୋତେ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇଆସୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବଡ଼ ହତଭାଗା । ତା’ ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧାରୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲି ।

ହୃଦରୋଗର ପ୍ରାକ୍ ସୂଚନା

କୁହାଯାଏ ବିପଦ ଯେତେବେଳେ ଆସେ, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇକି ଆସେ । ଯେପରି ଆରମ୍ଭରୁ ମୋର ସାନଭାଇ, ବାପା, ବୋଉ, ଦାଦାପୁଅ ଭାଇ ତାଙ୍କର କମଳଲୋଚନ ଦାସ ଓ ପରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଟୁକୁନା ଓ ଭଉଣୀ ମିନିଅପାକୁ ହରାଇ ଏକୁଟିଆ ଜୀବନଯାପନ କରୁଛି । ଆଗରୁ ମୋର ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚତାପ, ମଧୁମେହ ଓ ଗ୍ୟାଷ୍ଟ୍ରିକ୍ ରୋଗ ଥିଲା । ଏବେ ଏସବୁ ଘଟଣା ଘଟିବା ପରେ ମୋ ରୋଗର ମାତ୍ରା ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା । ତା ୩.୧୦.୨୦୦୫ ରିଖ ଦିନ ହଠାତ୍ ମୋର ଯେଟ ଫୁଲିଯାଇ ଖୁବ୍ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେବାରୁ ତାଙ୍କର ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖାକଲି । ସେ ମୋତେ ‘ପେଣ୍ଡୋସାଇଡ୍’ ବଟିକା ଦେଲେ । ତାକୁ ଖାଇବା ପରେ ବି ଯନ୍ତ୍ରଣା ନ କମିବାରୁ ବୋହୂ ମୋତେ ନେଇ ତାଙ୍କର ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାରୁ ସେ ମୋତେ ଗୋଟେ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ ଦେଲେ । ଫେରିବା ବାଟରେ ମୋ ଦେହ ଆହୁରି ଅଧିକ ଖରାପ ହୋଇଗଲା । ସବୁ ଅନ୍ଧାର ଦିଶୁଥାଏ, ଅଚେତ ହେବାଭଳି ଅନୁଭବ ହେଉଥାଏ । ଦେହ ବେଶୀ ଖରାପଆଡ଼କୁ ଗତି କରିବାରୁ ବୋହୂ ମୋତେ ‘ହାଇଟେକ୍’ ମେଡିକାଲକୁ ନେଇ ପୁଅକୁ ଖବର ଦେଲା । ସେଠାରେ ହୃଦରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ତାଙ୍କର ପି.କେ. ପ୍ରଧାନ ଦେଖାହେଲେ । ସେ ମୋର ଓ ଟୁକୁନାର ଆଗରୁ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିଲେ । ସେଠାରେ ମୋର ସେ ତୁରନ୍ତ ଆର୍ଡ଼ମିଶନ କରାଇଦେଲେ । ସେଠାରେ ମୋତେ ରାତିରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ତା’ ପରଦିନ ମୋ ଯେଟ ଉପରକୁ ଗୋଟେ ରେକର୍ଡ୍ ଯନ୍ତ୍ର ବାନ୍ଧିଦେଇ ମୋତେ ଘରକୁ ପଠାଇଦେଇ କହିଲେ—“ଦୁଇଦିନ ପରେ ପୁଣି ଆସି ଦେଖା କରିବ ।”

ଦୁଇ ଦିନପରେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାରୁ ମୋ ଦେହରେ ଲଗା ଯାଇଥିବା ରେକଡ଼ ଯନ୍ତ୍ରଟିକୁ ବାହାର କରି ସେମାନେ ତାକୁ ହାତଦ୍ୱାରାଦର କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲକୁ ପଠାଇଦେଲେ । ତା ୧୩.୧୦.୨୦୦୫ ରିଖରେ ଟେଷ୍ଟ ରିପୋର୍ଟ ଆସିବାରୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରଧାନ କହିଲେ—“ଆପଣଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପେସ୍‌ମେକର ଲାଗିବା ଦରକାର ପଡ଼ୁଛି । ସେ ବିଷୟରେ ପଚାରିବାରୁ କହିଲେ—“ହୃତପିଣ୍ଡଟି ଚାଲିବାରେ ଶିଥିଳ ହୋଇଗଲେ ହୃତପିଣ୍ଡକୁ ଠିକ୍‌ରେ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟାଟେରୀ ଲଗାଇବାକୁ ପଡ଼େ ।” ଏହି ବ୍ୟାଟେରୀକୁ କୃତ୍ରିମ ହୃତପିଣ୍ଡ ଚାଳକ ଯନ୍ତ୍ର ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏସବୁ କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ବହୁତ ଭୟଭୀତ ହୋଇଗଲି ।

ଏ ବିଷୟରେ ଆଉ ଅଧିକ ଜାଣିବା ପାଇଁ ମୁଁ କଟକ ବଡ଼ ମେଡିକାଲର ପୂର୍ବତନ ମୁଖ୍ୟ ହୃଦ୍‌ରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଡାକ୍ତର ଜେ.ପି. ଦାସ ଓ ହୃଦ୍‌ରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ପ୍ରଫେସର ଡାକ୍ତର ଏସ୍.ଏନ୍. ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କଲି । ପରେ କଲିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲରେ ଡାକ୍ତର ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ସାହୁ ହୃଦ୍‌ରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାରୁ ପୂର୍ବରୁ ଡାକ୍ତର ପ୍ରଧାନ ଯାହା କହିଥିଲେ ଡାକ୍ତର ସାହୁ ସେହି କଥା କହିଲେ । ସେତେବେଳେ ପୁଅ ବୋହୂ ମୋ ପାଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଶେଷରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଗଲା ପେସ୍‌ମେକର ଲାଗିବ । ଡାକ୍ତର ସାହୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଭଲ କମ୍ପାନୀର ପେସ୍‌ମେକର ବିଷୟରେ ଆଉ ତା’ର ଦରଦାମ ବିଷୟରେ ଆମ ସହିତ ଆଲୋଚନା କଲେ । ତାଙ୍କ ପରାମର୍ଶକ୍ରମେ “St Judg Medical” କମ୍ପାନୀର ପେସ୍‌ମେକର ଲଗାଇବାର ସ୍ଥିର ହେଲା ।

ଡାକ୍ତର ସାହୁଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ମୋ ତାହାଣ ପାଖ ଛାତିରେ ତା ୧୫.୧୧.୨୦୦୫ ରିଖ କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ କଲିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲରେ ହିଁ ପେସ୍‌ମେକର ରୋପଣ କରାଗଲା । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଥିବା ସମୟରେ ମଝିଆ ଝିଅର ଶୁଶୁର ଇଂ ପ୍ରଫୁଲ କୁମାର ମହାନ୍ତିଙ୍କର ତା ୧୭.୧୧.୨୦୦୫ ରିଖରେ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ମୋର ଦେହ ଖରାପ ଥିବା ଖବର ପାଇ ସାନଝିଅ ସ୍ୱାଧୀନା ‘ଓମାନ’ର ରାଜଧାନୀ ‘ମସ୍କଟ’ରୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିଲା । ମୁଁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ତା ୧୯.୧୧.୨୦୦୫ ରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଲି । ମୋତେ ଦେଖିବାକୁ ପୁଅ ବୋହୂ, ନାତି ନାତୁଣୀ ଓ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବମାନେ ଆସୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ସେବାଯତ୍ନକୁ ମୁଁ ଯେତେ ପ୍ରସଂସା କଲେ ବି କମ୍ ପଡ଼ିବ । ଏହା ବଦଳରେ ତାଙ୍କୁ ବା ଆଉ କ’ଣ ଦେଇପାରିବି, କେବଳ ହୃଦୟରୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଚିଟିଏ ଛଡ଼ା !

ତା ୨୬.୧୦.୨୦୧୫ ରିଖରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଚିତାରଖକୁ ପୁଅ ଓ ବୋହୂ ଆହ୍ଲାବାଦ ଯାଇ ତ୍ରିବେଣୀ ଘାଟରେ ବିସର୍ଜନ କରି ପୁରୀ ଦେଇ ଘରକୁ ଫେରିଥିଲେ । ମା'ର ଆତ୍ମା କିପରି ଶାନ୍ତି ପାଇବ ପୁଅ ସେ ବିଷୟରେ ସବୁବେଳେ ଚିନ୍ତିତ ଥିଲା । ତେଣୁ ତା'ର ଅସ୍ତି ନେଇ ସେମାନେ କର୍ମକାଣ୍ଡ ରୀତି ନୀତି ଅନୁସାରେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ କଲେ ।

ପେସମେକର ଲାଗିବା ପରେ ମୁଁ ଟିକେ ସୁସ୍ଥ ଅନୁଭବ କଲି । କିନ୍ତୁ ମନରେ ଅହେତୁକ ଭୟ ହେଉଥାଏ କାଳେ କୋଉଠି ପଡ଼ିଯିବି କି । ଆମ ଘର କାମ କରିବାକୁ ଆସିଥିବା ତପି ତା' ଗାଁକୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ଘରର କାମ ଆମ ପାଇଁ ବହୁତ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇଲା । କିଛିଦିନ ପରେ ପବିତ୍ର ବେହେରା ନାମକ ପିଲାଟିଏ ଘର କାମ କରିବାକୁ ଆସିଲା । ସେ ବି ଦିନେ ବିବାହ କରିବାକୁ ତା ୨୭.୦୩.୨୦୦୬ ରିଖରେ ତା'ର ଗ୍ରାମ ଅସ୍ତରଙ୍ଗକୁ ଚାଲିଗଲା । ଯାହାହେଉ ସେ ଦୁଇଟି ପିଲା ଆମର ବହୁତ ସେବା କରିଥିବାରୁ ଆମେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସି । ପ୍ରକୃତରେ ସେମିତି ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଓ ସେବାକାରୀ ପିଲା ଏ ସମୟରେ ଆଉ ମିଳିବା ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । ଆମକୁ ତ ଗୋଟେ ପରେ ଗୋଟେ ଦୁଃଖ ଆସିବାରେ ଲାଗିଛି । ଏହା ଆମର ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲାଣି । ତେଣୁ ପୁଣି ଏହାରି ଭିତରେ ଆମ ପରିବାରରେ ଆଉ ଏକ ଅଘଟଣ ଘଟିଲା । ମୋର ଦାଦା ପୁଅ ବଡ଼ଭାଇ ତା ୧୫.୦୪.୨୦୦୬ ରିଖରେ ଅକସ୍ମାତ୍ ଆମମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ।

ଦେଶ ବିଦେଶରେ ଭ୍ରମଣ

ତା ୧୫.୦୫.୨୦୦୬ ରିଖରେ ପୁଅ ସାଙ୍ଗରେ କଲିକତା ଯାଇଥିଲି । ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲେ ବୋହୂ ସୋନି ଓ ନାତି ପପୁଲା । ଆମେ କଲିକତା ବୁଲି ସେଠାରେ କେତେକ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ଦେଖିଲୁ । ଅବଶ୍ୟ ପୁଅର ସେଠାରେ କିଛି କାମ ଥିଲା । ଆମ ବୁଲାବୁଲି ଭିତରେ ତା'ର କାମ ମଧ୍ୟ ସରିଯାଇଥିଲା । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଫ୍ଲାଇଟ୍‌ରେ ଫେରିଥିଲୁ । ଫ୍ଲାଇଟ୍, ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ସେଠାକାର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କର କେତେଗୁଡ଼ିଏ କାଜବା କଟକଣା ମାନିବାକୁ ହୁଏ । ସେହି ସମୟରେ ନିରାପତ୍ତା ଅଧିକାରୀମାନେ ମୋର ପେସ୍‌ମେକର ଲଗାଇଥିବାର ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲେ । ଏହା ମୋର ପ୍ରଥମ ଯାତ୍ରା ହୋଇଥିବାରୁ ସିଟ୍‌ବେଲ୍ଡ କିପରି ବନ୍ଧାଯାଏ ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି । ପୁଅ ମୋତେ ସେସବୁ ବତାଇ ଦେଇଥିଲା । ପ୍ରଥମରେ ମୋତେ ଭାରି ଡର ଲାଗୁଥିଲା । ଫ୍ଲାଇଟ୍ ଟେକଫ୍ କରିବା ସମୟରେ ଭୀଷଣ ଶବ୍ଦରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ମୁଁ ମୋ କାନରେ ତୁଳା ଦେଇ କାନକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲି । କଲିକତା ବୁଲିସାରି ଆମେ ସେଠାରୁ ରାତି ୭ଟା ୩୦ରେ ବାହାରି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରାତି ୮ଟା ୧୫ ମିନିଟ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ । ଆକାଶମାର୍ଗରୁ କଲିକତା ସହର ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଖୁବ୍ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ଏହା ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ଥିଲା ।

ସାନଝିଅ ସ୍ୱାଧୀନା ଆରବ ଦେଶର ରାଜଧାନୀ 'ରିଆଦ୍'ରେ ରହୁଥିବା ସମୟରେ ଆମକୁ ସେଠାକୁ ବୁଲିଯିବାକୁ ବହୁବାର ଅନୁରୋଧ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ଅସୁବିଧା ବଶତଃ ଆମେ ସେଠାକୁ ବୁଲିବା ପାଇଁ ଯାଇପାରି ନ ଥିଲୁ । ରିଆଦ୍‌ରେ କିଛି ବର୍ଷ ରହିବା ପରେ କ୍ୱାଙ୍ଗ୍ ସେ ସ୍ଥାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି 'ଓମାନ୍'ର ରାଜଧାନୀ 'ମସ୍କଟ୍'ରେ ଚାକିରି କଲେ । ସେ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ବାରମ୍ବାର

କହୁଥିଲେ । ଏହା ଭିତରେ ଆମର ‘ମସକଟ୍’ ଯିବା ପାଇଁ ‘ଭିସା’ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲା । ପୁଅ, ବୋହୂ, ନାତି ଓ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ତା ୨୧.୦୭.୨୦୦୬ ରିଖରେ ରାତି ଟ୍ରେନ୍‌ରେ କଲିକତା ଯାଇ ତା’ ପରଦିନ ୧୧ଟା ସମୟରେ ନେତାଜୀ ସୁବାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ‘ମସକଟ୍’ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ‘ଭାରତୀୟ’ ସମୟ ଓ ‘ମସକଟ୍’ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅଡ଼େଜ ଘଣ୍ଟାର ଫରକ । ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଆକାଶ ମାର୍ଗରେ ବହୁ ଉଚ୍ଚରେ ଉଡୁ ଥିବାରୁ ମନରେ ଅନେକ ଅବାସ୍ତବ କଥା ଆସୁଥାଏ । ଉଗ୍ରବାନଙ୍କୁ ଡାକି ଡାକି ଆମେ କେତେବେଳ ‘ମସକଟ୍’ର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଗଲୁ ସେକଥା ଜାଣି ହେଲାନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅତିଥି ସେବିକାଙ୍କ ସୂଚନା ମିଳିବାରୁ ଆମେ ଜାଣିଲୁ । ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଶେଷରେ ଆମର ଫ୍ଲାଇଙ୍ଗ୍ ‘ମସକଟ୍’ ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ଏୟାରପୋର୍ଟରେ ଅବତରଣ କଲା । ଦେଖିଲି ସେଠାର ବିମାନବନ୍ଦରଟି ବହୁତ ବଡ଼ ଓ ସୁନ୍ଦର । ଫ୍ଲାଇଙ୍ଗରୁ ଓହ୍ଲାଇ ବେଶ୍ କିଛି ସମୟ ଆମକୁ ସେଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । କାରଣ କେତେକ ଆନୁସଙ୍ଗିକ କାରଜପତ୍ର ସେଠାକାର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ନ ଥିଲା । ଆମର ବାହାରକୁ ଯିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେବାରୁ ମୋ ମନରେ ଭୟ ଆସୁଥାଏ । ନୂଆ ଜାଗା, ନୂଆ ପରିବେଶ, ସେଥିରେ ପୁଣି ଭାଷାର ବଡ଼ ସମସ୍ୟା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଆମେ ବାହାରକୁ ଆସିଲୁ । ସେଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ଝିଅ, ଭାଇ ଓ ନାତିକୁ ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିବାରୁ ମୁଁ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲି । ସେମାନେ ଆମକୁ ଫୁଲତୋଡ଼ା ଦେଇ ସ୍ୱାଗତ କଲେ । ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା ଝିଅ, ଭାଇ ରହୁଥିବା ସ୍ଥାନ ‘ଓରରସେଟ୍’ ଅଭିମୁଖେ । ଆମେ ଆସିବାର ଖବର ପାଇ କଲୋନୀର ଲୋକମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଆଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନାରେ ଆମେମାନେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇଗଲୁ । ସେ କଲୋନୀରେ ରହୁଥିବା ୧୬ଟି ପରିବାର ମଧ୍ୟରୁ ୧୫ଟି ପରିବାର ହେଉଛନ୍ତି ଭାରତୀୟ । କେବଳ ଗୋଟିଏ ପରିବାର ‘ଓମାନି’ ଥିଲେ ।

ବସାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲି କଲୋନୀଟି ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ । ପାହାଡ଼ରେ କୌଣସି ବୃକ୍ଷଲତା ଦେଖିଲି ନାହିଁ । ପାହାଡ଼ର ରଙ୍ଗ ଦେଖିବାକୁ ବାଦାମୀ । ଘରଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ତୁପ୍ପେକ୍ ପରି । ବସାରେ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ଖାଇବା ପରେ ଝୁଲୁ (ଭାଇ) ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ନିକଟସ୍ଥ ‘କନ୍ଦାବ’ ବେଳାଭୂମି ଆରବ ସାଗର ତୀରର ଏକ ବିସ୍ତୃତ ରମଣୀୟ ସ୍ଥାନକୁ ବୁଲାଇବାକୁ ନେଇଗଲେ । ନିକଟରେ ଅନେକ ପାହାଡ଼ ପର୍ବତର ଦୃଶ୍ୟ । ଏଠାରେ ‘ଆରବସାଗର’ରେ ପୁରୀ ‘ବଙ୍ଗୋପସାଗର’

ପରି ବଡ଼ ବଡ଼ ଲହଡ଼ି ଆସେନାହିଁ । ସମୁଦ୍ର ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର ହେଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଯିବାକୁ ମନା କଲି । କ୍ୱାଙ୍ଗ ସେଠାକାର ଓମାନି ଭାଷାରେ ବୋର୍, ଚାଳକ ସାଙ୍ଗରେ କଥା ହେବାପରେ ବୁଢ଼ା ବୋର୍ମ୍ୟାନ୍ ଇସାରା ଦେଲା, କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ବୋର୍ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟକୁ ଚାଲିଲା । ସେ ଆମକୁ ସମୁଦ୍ରରେ ଅନେକ ଦୂରକୁ ନେଇଗଲା । ସମୁଦ୍ରରେ ଶାନ୍ତ ଓ ସ୍ଥିର ନୀଳ ଜଳରାଶି, ତା' ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ବଡ଼ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଭିତର ଦେଇ ଆମକୁ ଆରପାରିକୁ ନେଇଗଲା । ସେଠାରେ ଆମେ ବୁଲିଲୁ । ବସିବା ସମୟରେ ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ଦୀର୍ଘଦିନ ତଳର ସେହି ଅଭୁଳା ସ୍ମୃତି । ବଣାଙ୍ଗର ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀରେ ନାବିକ ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ନୌକା ପୋଲରେ ବସି ଗ୍ରୀଷ୍ମରତ୍ନରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବିହାର କରୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ । ଆଜି କିନ୍ତୁ ସେହିପରି ଏ ନୀଳ ଦରିଆରେ ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ନୌକାରେ ବସି ଭ୍ରମଣ କରିବା ସମୟରେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର କିରଣରେ ପାହାଡ଼ ଶିଖରର ଉଭାସିତ ଦୃଶ୍ୟ ମନକୁ ଡୁପ୍ପ କଲା । ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ନୌକାରେ ଭ୍ରମଣ କରିବା ମୋ ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଆସିଗଲା । ଆମେ ଫେରିବା ସମୟରେ ଦେଖିଲୁ କୌଣସି ଏକ ହିନ୍ଦୀ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ସୁଟିଂ ହେଉଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ । ବସାକୁ ଫେରିବା ବାଟରେ କେତକ ମନଲୋଭା ଦୃଶ୍ୟର ଫଟୋ ଉଠାଇଲୁ ।

ଝିଅ ବସାଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୧୫ କିଲୋମିଟର ଦୂରତାରେ ଥିବା 'କରନିଟ୍ ପାର୍କ' ବୁଲିବାକୁ ଗଲୁ । ରାସ୍ତା ସଙ୍କୁଚିତ ଥିବାରୁ ଆମର ଗାଡ଼ି ରଖିବାକୁ ବହୁତ ଅସୁବିଧା ହେଲା । ବିଶେଷକରି ଏଠାରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ବହୁ ଜନସମାଗମ ହୁଏ । ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ଆରବ ସାଗରର କିଛି ଅଶଂ ସହର ମଧ୍ୟକୁ ପଶି ଆସିଥିବା ପରି ଲାଗେ । ରାସ୍ତା ଆଉ ସମୁଦ୍ରର କୂଳେ କୂଳେ ଏକ ବିରାଟ ଗ୍ରାନାଇଟ୍ ପଥର ଖଚିତ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରାଚୀର । ସାଗର ଭିତରେ ଅନେକ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଜାହାଜ ଲଙ୍ଗର ପକାଇ ରହିଥିଲା । ତାହା ଏକ ପୋତାଶ୍ରୟ ପରି ଅନୁଭବ ହେଲା । ଏହି ସ୍ଥାନଟି କିଛି ମାତ୍ରାରେ ବନ୍ଦେର ମେରାଇନ୍ ଡ୍ରାଇଭ୍ ଭଳି ଅନୁଭବ କଲି । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ସ୍ଥଳପଥରେ ଦୁବାଇ ଯିବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର କଥା ଆମକୁ ଭିସା ପାଇବାରେ ସମସ୍ୟା ଦେଖାଦେବାରୁ ଆମେ ଯାଇପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଦୁବାଇ ଯିବାର ଆଶା ଆଶାରେ ହିଁ ରହିଗଲା ।

ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ଥିବା ସୁଦୀର୍ଘ ପ୍ରାଚୀରର କଡ଼େ କଡ଼େ ସୁସଜ୍ଜିତ ଲାଇଟ୍‌ପୋଷ୍ଟ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଆଲୋକରେ ଝଲସୁଛି । ନିକଟସ୍ଥ ଛୋଟ ଛୋଟ ପାହାଡ଼ ଉପରେ

ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଲାଜତ୍ପୋଷର ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ଆଲୋକ ସେଠାକାର ପରିବେଶକୁ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର କରିଥାଏ । ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଓ ମନୋମୁଗ୍ଧକର । ପୋତାଶ୍ରୟର ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ରାସ୍ତା ଥିବାବେଳେ ଅପର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ‘କରନିତି ପାର୍କ’ । ତାହା ଏକ ବିରାଟ ସମତଳ ଭୂମିରେ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଛି । ବାସ୍ତବରେ ଉଦ୍ୟାନଟି ଖୁବ୍ ମନୋରମ । ସବୁଜ ଘାସର ଗାଳିତା ଓ ଦେଶବିଦେଶର ନାନାରଙ୍ଗର ଫୁଲ ଓ ତା’ର ସୁଗନ୍ଧମୟତା ବିଶ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରେ । ତା’ ଛଡ଼ା ନାଲି ନେଳୀ ବିଜୁଳି ବତାର ଝିଲିଫିଲି ଆଲୁଅ ସହ ଜଳ ଉତ୍ସାନଙ୍କର ସଜୀବ ସଭିକର ମନମୁଗ୍ଧ କରେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ପାର୍କର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ ଯେପରି ଆମେ ପରା ରାଜଜ ଭିତରେ ଅଛୁ । ପିଲାମାନଙ୍କର ମନ ମୋହିବା ପରି ସବୁ ଜିନିଷ ସେଠାରେ ଉପଲବ୍ଧ । ତେଣୁ ଏଠାରେ ସନ୍ଧ୍ୟାଠାରୁ ଅନେକ ରାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକମାନେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଆନନ୍ଦରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ଆମେ ସେଠାରେ କିଛି ସମୟ ଅତିବାହିତ କରି ଫେରିଲୁ ।

‘ସତୀ ବିର୍’, ଉକ୍ତ ବେଳାଭୂମିଟି ମସ୍କଟ୍ ସହରଠାରୁ ୧୦ କି.ମି ଦୂରତାରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହା ଏକ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ବେଳାଭୂମି । ଏହାର ସମାପରେ ଲମ୍ବିଯାଇଥିବା ଦୀର୍ଘକାୟ ପିରୁ ରାସ୍ତାର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ଲଗାହୋଇଥିବା ଖଜୁରୀ ବୃକ୍ଷ ରାସ୍ତାର ଶୋଭାବର୍ଦ୍ଧନ କରୁଥାଏ । ସମୁଦ୍ରରେ ସେପରି ବଡ଼ ବଡ଼ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ରାସ୍ତାର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଦୋକାନଘର ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟକିଛି ଦେଖିବାର ନ ଥିଲା । ସେଠାକାର ବେଳାଭୂମିର ସୁନ୍ଦରତାକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କର ଅଭାବ ଥିଲା ପରି ଅନୁଭବ ହେଲା । ଅବଶ୍ୟ ଆମେ ଏଠାକୁ ଦିନ ସାଢ଼େ ଗୋଟାଏ ମଧ୍ୟରେ ଯାଇଥିଲୁ । ଏଥିପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ଆମେ ଏଠାରେ ନିର୍ଜନତା ଅନୁଭବ କରିଥିଲୁ । ‘ମସ୍କଟ୍’ରେ ଥିବା ସମୟରେ ଆମେମାନେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବେଳାଭୂମିକୁ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ବିର୍ ନାମଟି ମୋର ମନେନାହିଁ । ଚର୍ଚ୍ଚିତ ସ୍ଥାନଟିର ଦୂରତା ପ୍ରାୟ ଦୁଇଶହ କିଲୋମିଟର ହେବ । ଯିବା ବାଟରେ ସହରଠାରୁ ୨୫ କ.ମି ବାଟ ଗଲେ ସେଠାକାର His Majesty sultan quboos Bin seidଙ୍କର ରାଜପ୍ରାସାଦ ମୁଖ୍ୟରାସ୍ତାର ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚଶହ ମିଟର ଦୂରତାରେ ଅବସ୍ଥିତ । ମୁଖ୍ୟରାସ୍ତାରେ ଏକ ବିରାଟ ଗୋଲେଇ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏହି ବୃତ୍ତାକାର

ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବିରାଟକାୟ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ମୂର୍ତ୍ତି ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିବାର ଉପାୟ ନ ଥିବାରୁ ଭାବିଲି ତାହା କୌଣସି ପୂର୍ବତନ ଶାସକଙ୍କର ହୋଇଥାଇପାରେ । ସେହି ବୃତ୍ତାକାରଟି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଫୁଲ ଗଛରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଭିତ । ରାସ୍ତାର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ସେହିପରି ନାନା ଜାତିର ଫୁଲଗଛ ରାସ୍ତାର ଶୋଭାମଣ୍ଡଳ କରୁଥାଏ । ଏଠାକାର ଦୃଶ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ କଷ୍ଟକର । ଦୂରରୁ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଉଥିବା ସେହି ବିଶାଳ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟମୟ ରାଜପ୍ରାସାଦର ସୁନ୍ଦରତାକୁ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଉପଭୋଗ କରି ଫେରିଲୁ ।

‘ମସ୍କଟ୍’ର ରାଜପଥ ପ୍ରାୟତଃ ସବୁ ଚାରିଆଡ଼ିଆ ଏବଂ ଛଅଆଡ଼ିଆ । ରାସ୍ତାର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଖଜୁରୀ ଗଛ । ପାଖରେ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଫୁଲଗଛମାନ ଶୋଭିତ । ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ସବୁ ସି.ସି.ଟି.ଭି କ୍ୟାମେରା ଓ ଅନେକ ପେଟ୍ରୋଲ ପମ୍ପ । ନିକଟରେ ବିଶ୍ରାମାଗାର, ରେଷୁରାଣ୍ଟ ଓ ଛୋଟ ବଡ଼ ଦୋକାନ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ‘ଫିଲିଂ ଷ୍ଟେଶନ’ରେ ମହିଳା ଓ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ପରିସ୍ରାଗାର ରହିଛି । ଇତିମଧ୍ୟରେ ଆମେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଦେଖିଲୁ ଯେ, ବିରଟି ସେପରି ଖାସ୍ ନ ଥିଲା । ସମୁଦ୍ରରେ କିଛି ମାତ୍ରାରେ ଢେଉ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । କେତେକ ଲୋକ ସମୁଦ୍ରରେ ବୋଟିଂ କରୁଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ପିଲାମାନେ ବୋଟିଂ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମନା କରିଥିଲି । କିଛି ସମୟ ଏଠାରେ କଟାଇବା ପରେ ଆମେମାନେ ବସାକୁ ଫେରିଆସିଲୁ ।

ତା’ପର ଦିନ ଆମେ Wahiba sandsକୁ ବୁଲିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲୁ । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ବାହାରିଗଲୁ । ଆମେ ଏକ ପ୍ୟାକେଜ୍‌ରେ ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲୁ । ପ୍ୟାକେଜ୍‌ରେ ଥିଲେ କେବଳ ଆମ ପରିବାର । ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇଥିଲେ ରହମାନ ନାମକ ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଓ ଅଭିଜ୍ଞ ଡ୍ରାଇଭର୍ । ସେ ଭାରତର ବାସିନ୍ଦା । ଘର ତା’ର କେରଳରେ । ଜାତିରେ ଥିଲା ସେ ମୁସଲମାନ । ରଙ୍ଗରେ କଳା ଓ ଜଣେ ସୁସ୍ଥସବଳ ଯୁବକ । ସେ ହିନ୍ଦୀ, ଇଂରାଜୀ, ଓମାନୀ ଏବଂ ନିଜର ମାତୃଭାଷା ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଭାବରେ କହୁଥିଲା । ସ୍ଥାନଟି ‘ମସ୍କଟ୍’ଠାରୁ ୨୫୦ କି.ମି. । ଏହା ‘ମସ୍କଟ୍’ର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସ୍ଥାନ । ‘ଓମାନ’ ହେଉଛି ଗଲଫ୍ କଣ୍ଠି । ଏହା ଉପସାଗରୀୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ । ‘ଓମାନ’ର ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥାନ ମରୁଭୂମି । ତେଣୁ ବାଲିରେ ଚାଲିବା ଭଳି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗାଡ଼ି ନେଇଥିଲୁ । ବାଲିଗଦା ବାଟଦେଇ ଯିବାବେଳେ ଡ୍ରାଇଭର୍ ହିଁ ରାସ୍ତା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରନ୍ତି ।

ବାଲି ମଧ୍ୟଦେଇ ଲମ୍ବିଥିବା ଅଜୀବଜୀବୀ ରାସ୍ତାରେ ରହମନ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବଢୁଥାଏ । ଯେଉଁଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ କେବଳ ବାଲିଗଦା ଓ ବାଲିର ପାହାଡ଼ ଦେଖାଯାଏ । ଟିକିଏ ଅସାବଧାନତା ରହିଲେ କେତେବେଳେ ଯେ ମୁଣ୍ଡ ଗାଡ଼ିର ହୁଡ଼ରେ ବାଜି ପାଟିଯିବାର ଭୟ ଅଛି । ମୋର ଯେହେତୁ ‘ପେସମେକର’ ଲାଗିଛି ତେଣୁ ମୋତେ ଭୟ ଲାଗୁଥାଏ । ଏ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଗରୁ ରହମନକୁ ଜଣାଇ ଦେଇଥାଏ । ସେ କିନ୍ତୁ କହୁଥାଏ—“କିଛି ଭୟ କରିବାର ନାହିଁ, ଆପଣ ନିର୍ଭୟରେ ବସନ୍ତୁ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବି ।”

ମଝିରେ ଦେଖୁଲୁ କିଛି କିଛି ଘର । ତା’ପରେ ଆଉ କିଛି ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ଆମେ ପକାଉଠା ହୋଇ ସେଠାରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ । ସ୍ଥାନଟିକୁ ଦେଖି ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଆତମିତ ହୋଇଗଲି । ସ୍ଥାନଟିକୁ କିଏ ସମତଳ କଲାପରି ଲାଗୁଥିଲା । ତା’ ନିକଟରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ବାଲିର ପାହାଡ଼ । ସ୍ଥାନଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲୋକାରଣ୍ୟ ହେଇଥିଲା । ତା’ର ନିମ୍ନଭାଗରେ ଥିବା ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳରେ କିଛି କୋଠାଘର ଦେଖୁଲୁ । ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ଏକ ବିରାଟ କଲୋନୀ । ଆଣ୍ଡା ରଖିବାକୁ ଖଜୁରୀ ଗଛର ବାହୁଜା ଛାତ ଉପରେ ପକାଇଛନ୍ତି । କଲୋନୀଟି କେବଳ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କ ରହିବା ପାଇଁ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ ଅଛି, ଯାହା ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କ ଖାଇବା ପିଇବାରେ ସହଯୋଗ କରୁଥିଲା । ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ସବୁଦେଶର ଖାଦ୍ୟ ମିଳେ । ଆମ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ଆମେ ‘Whiba sands’ ଏକ ତାଖ ପାହାଡ଼ର ଶିଖରକୁ ଯିବାକୁ ବାହାରିବା ସମୟରେ ମୁଁ ଅମଙ୍ଗ ହେଲି । ସେ ପାହାଡ଼ର ଆକାର-ପ୍ରକାର ଦେଖି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୟଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ଏହାର ଗଠନ ଅତ୍ୟୁତ ପ୍ରକାରର । ସେଠାକୁ ଆମ ଆଗରୁ ଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କୁ ତଳୁ ଆଇ ଦେଖିଲେ ସେମାନେ ଅତି ଛୋଟ ଛୋଟ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ । ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ ଏକ ପ୍ରକାରର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗାଡ଼ିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଯାହା କେବଳ ବାଲିରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଚାଲିଯାଇପାରେ ।

ରହମନ ଡାକିଲା ଆଜ୍ଞା ଗାଡ଼ି ତୟାର । ଆସନ୍ତୁ ଯିବା । ମୁଁ ରୋକ୍‌ଠୋକ୍ ମନା କଲି । କହିଲି ମୋତେ ଭୟ ଲାଗୁଛି । ରହମନ କହିଲା—“ଅକଲ୍ ଆସନ୍ତୁ । ଆପଣ ମୋ ପାଖରେ ନିର୍ଭୟରେ ବସନ୍ତୁ । ଆପଣ ଜାଣିପାରିବେ ନାହିଁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଶିଖରରେ ଆଶ୍ୱପିଛୁଳାକେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବି ।” ତା’ କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା, ମୁଁ ରହମନ୍ ପାଖରେ ବସିଲି । ଆମେ ପାହାଡ଼ର ଶିଖରକୁ ଉଠିଲୁ । ମୁଁ ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ମନେ

ମନେ ଭଗବାନକୁ ସ୍ମରଣ କରୁଥାଏ । ଅଜାବଜା, ପକାଉଠା ହୋଇ ଗାଡ଼ି କେତେବେଳେ ପାହାଡ଼ର ଶିଖରରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା ଜାଣି ହେଲାନାହିଁ । ଆମ ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ଅନେକ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଥିଲେ । ଜୀବନରେ କେବେ ବି ମୁଁ କଞ୍ଚନା କରି ନ ଥିଲି, ଏପରି ଏକ ଅଗମ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ କେବେ ଆସିପାରିବି । ସେ ସମୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ସମୟ । ଅନେକ ଦେଶବିଦେଶରୁ ସେଠାରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଆସି ସେଠାକାର ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲେ । ସେ ସମୟର ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ଦୃଶ୍ୟ ବାସ୍ତବରେ ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ । ସେଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେମାନେ ରହି ତା’ର ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟକୁ ମନଭରି ଉପଭୋଗ କଲୁ ।

ଏଥର ଫେରିବାର ସମୟ । ପ୍ରାୟତଃ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ସେଠାକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ କିମ୍ବା ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେଖିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଫେରିବା ପରେ ଆମ ନାମରେ ବୁକ୍ ହୋଇଥିବା ସେହି କଲୋନୀର ରୁମ୍‌କୁ ଗଲୁ । ରୁମ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ବିଶେଷ ବଡ଼ ନ ଥିଲେ ବି ରହିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଉ ନ ଥିଲା । ତିନିଟି ରୁମ୍‌ରୁ ଗୋଟିଏରେ ଦୁଇ ନାତି ଓ ମୁଁ ରହିଲୁ । ଖଟ ବଦଳରେ ଗୋଟିଏ ସିମେଣ୍ଟ ପିଣ୍ଡ ଥିଲା । ଶୋଇବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ୍ୟ ବିଛଣା ଥିଲା । ରୁମ୍ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଭଲ ପାଇଖାନା ଥିଲା । ଆମେ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ତା’ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ପୁଣି ବୁଲି ବାହାରିଲୁ ।

ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କ ମନୋରଞ୍ଜନ କରିବା ପାଇଁ ସେଠିକାର ପାରମ୍ପରିକ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ଵାରା ସଙ୍ଗୀତ ପରିବେଷଣ କରାଯାଏ । ଏକ ବିରାଟ ସୁନ୍ଦର ସିମେଣ୍ଟ ଚଟାଣ ଉପରେ କିଛି କାର୍ପେଟ୍ ପଡ଼ିଥାଏ । ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଫଳ ଖାଇବା ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥାଏ । ସେସବୁ ଦର୍ଶକ ବା ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥାଏ । ସଙ୍ଗୀତକୁ କିଛି ସମୟ ଶୁଣିଲି । ପରିବେଶ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ଥିଲା । ରାତି ଅନେକ ହୋଇଯିବାରୁ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟକୁ ଯାଇ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସାରି ରୁମ୍‌କୁ ଚାଲିଗଲୁ । ଶୋଇବା ସମୟରେ ଭାବୁଥାଏ—“ଏ ବିରାଟ ମରୁଭୂମି ଉପରେ ସତରେ କ’ଣ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ ?” ବାସ୍ତବରେ ଏହାକୁ ତାରିଫ୍ କରିବା କଥା । ରାତି ସାରା ସେଠାରେ ଗହଳି ଗହଳି ଲାଗି ରହିଥାଏ । କାରଣ ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେଖିବାକୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥାଆନ୍ତି । ଆମେ ଆଉ ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ ନାହିଁ । ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାଲିରେ ଖେଳିବାକୁ ଏକ ପ୍ରକାରର ମଟରସାଇକେଲ୍‌ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ପିଲାମାନେ ଖେଳି ଖୁବ୍ ମଜା ଉଠାଇଲେ । ଫେରିବା ସମୟ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ମନପସନ୍ଦର ଜଳଖିଆ ଖାଇ ‘ମସ୍କଟ୍’ ଫେରିଲୁ ।

ପିଲାବେଳେ ମରୁଭୂମି ବିଷୟରେ ପଢୁଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମରୁଭୂମି କ'ଣ ଓ ସେ ସ୍ଥାନ କେମିତି ତାହା ଦେଖି ନ ଥିଲି । ଯାହାହେଉ ଦେଖିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଳିଲା । ସେହି ମରୁଭୂମି ଅଞ୍ଚଳରେ ଭାରତୀୟ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ଅନେକ ଫଟୋ ଉତ୍ତୋଳନ ହେବାର କଥା ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲି । ବାଟରେ ଫେରିବାବେଳେ ରହମାନ ଆମକୁ ସେମିତି ଏକ ଯାଗାକୁ ନେଇଗଲା । ଦେଖିଲୁ ସେଠାରେ ଏକ ଛୋଟ ଘର । ସେ ଘର ଉପରେ ଖଜୁରୀ ଗଛର ବାହୁଜା ବିଛା ହୋଇଛି । ରହମାନ ଗାଡ଼ି ଅଟକାଇ ସେ ଘର ଭିତରକୁ ଗଲା । ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଗାଡ଼ି ପାଖକୁ ଆସି ଘରୁ ଆଣିଥିବା ପାନୀୟ ଗ୍ଲାସ୍ ରହମାନକୁ ଦେଲା । ସେ ତାହା ପିଇ ଦେଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଆମକୁ ପିଇବା ପାଇଁ ରହମାନକୁ ଈସାରା ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ରହମାନ ମନାକଲା । ରହମାନ ତାଙ୍କ ଭାଷାରେ ତାକୁ କ'ଣ କହିଲା କେଜାଣି ସେ ସଲାମ୍ କରି ଫେରିଗଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା । ମରୁଭୂମିରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଘର । ସେ ଚଳୁଛି କିପରି ? ଖାଉଛି କ'ଣ ? ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ସେ ଯୋଗାଡ଼ କରୁଛି କିପରି ? ପଢ଼ିବା ସମୟରେ 'ବେଦୁଜନ୍' ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଯାଯାବର ଜାତିର ନାମ ଶୁଣିଥିଲି । ଏ କ'ଣ ସେହି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ? ଏମିତି ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ମନକୁ ଆସୁଥିଲା । ସେଠାରୁ ଆମେ ଘରକୁ ଫେରିଲୁ । ସମସ୍ତେ ହାଲିଆ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ଘରେ ରୋଷେଇ ନ କରି ଭାରତୀୟ ରେଷୁରାଣ୍ଡରୁ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ମଗାଇ ଖାଇଲୁ । ଏହିପରି ଥିଲା ମୋର Whiba sandsର ଅଭିଳାଷ ଅନୁଭୂତି ।

ଉପସାଗରୀୟ ଦେଶ 'ଗଲଫ୍ କଷ୍ଟ୍ର' ମଧ୍ୟରୁ 'ଓମାନ' ଅନ୍ୟତମ । ଏହାର ରାଜଧାନୀ 'ମସ୍କତ' । 'ଓମାନ'ର ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥାନ ମରୁଭୂମି । ଏଠାରେ ରାଜତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ଚାଲିଥାଏ । ମୁଁ ସେଠାରେ ଥିବା ସମୟରେ ସେଠାକାର ଶାସକ ଥିଲେ His Majesty sultan quboos Bin seid । ଶୁଣିଲି ସୁଲ୍ତାନଙ୍କ ବୟସ ମାତ୍ର ୪୦ ବର୍ଷ । ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶାନ୍ତ, ସରଳ, ବିଳାସୀ ଓ ସୁଶାସକ । ତାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳରେ ଏବଂ ସରକାରୀ ଦସ୍ତରରେ ଅନେକ ଭାରତୀୟ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲେ । 'ଓମାନ'ର ସରକାରୀ ଭାଷା 'ଆରବିକ୍' । ସେଠାରେ ପ୍ରଚଳିତ ମୁଦ୍ରା 'ଓମାନିରିୟଲ୍' । ମୁଁ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ଗୋଟିଏ 'ଓମାନିରିୟଲ୍'ର ମୂଲ୍ୟ ଭାରତୀୟ ମୂଲ୍ୟରେ ୧୧୨ ଟଙ୍କା । ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ସମୟକ୍ରମେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ । 'ଓମାନ' ହେଉଛି ତୈଳ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ । ତୈଳ ବ୍ୟବସାୟ ଉପରେ ଦେଶର ଅର୍ଥନୈତିକ ଭାରସାମ୍ୟକୁ ରକ୍ଷା କରାଯାଏ । ତୈଳ ଉତ୍ପାଦନ ହେତୁ ଦେଶ ଉପସାଗରୀୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବେଶ୍ ଅର୍ଥନୈତିକ ସୁଚ୍ଛଳତାରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଛି ।

‘ଓମାନ’ରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ‘ଇସ୍ଲାମ’ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଲୋକମାନେ ବସବାସ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆଜିକାଲି ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଦେଶର ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ବିଶେଷ କରି ସେଠାରେ ଭାରତର ଗୁଜୁରାଟୀ ଲୋକମାନେ ବ୍ୟବସାୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ବହୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ରେଷୁରାଣ୍ଡ କରି ଭଲ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରିପାରୁଛନ୍ତି ।

‘ଅଟୋ’, ‘ମଟରସାଇକେଲ୍’ କିମ୍ବା ‘ସାଇକେଲ୍’ଟିଏ ଦେଖିଲି ନାହିଁ । କେବଳ ବହୁ ଦାମିକା କାର୍ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଆମ ଦେଶର ଲୋକଙ୍କ ପରି ସେମାନେ ପ୍ରାତଃଭ୍ରମଣରେ ବାହାରନ୍ତି । ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ବହୁତ ପରିଷ୍କାର । ଆମ ଦେଶ ପରି ସେଠାର ରାସ୍ତାରେ ଗୋରୁଗାଈ କିମ୍ବା କୁକୁର ବୁଲିବା ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ପରିବେଶ ଉପରେ ସେମାନେ ବହୁତ ସଚେତନ । ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲୁ ‘ମସକଟ୍’ ପୃଥିବୀର ଦ୍ଵିତୀୟ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ସହର । ପୃଥିବୀର ପ୍ରଥମ ପରିଷ୍କାର ସହର ସିଙ୍ଗାପୁର ।

‘ମସକଟ୍’ ସହରର ସବୁ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଭାରତର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଗୁଜୁରାଟୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ ବେଶୀ । ଦୁଇ ତିନୋଟି ହିନ୍ଦୁ ମନ୍ଦିର ରହିଛି । ମୁଁ ସେଠାକୁ ଝିଅକୁଞ୍ଜଙ୍କ ସହିତ ପୂଜା କରିବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲି । ଝିଅର ବୟା ପାଖରେ ଶିବ ମନ୍ଦିରଟିଏ ଅଛି । ସେଠାକୁ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଇଥିଲୁ । ଅନ୍ୟ ମନ୍ଦିର ଦୂରରେ ଥିବାରୁ ଗାଡ଼ିରେ ଯାଇଥିଲୁ । ସରକାରୀ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ହିନ୍ଦୁ ମନ୍ଦିରର ଉଚ୍ଚତା ସେଠାର ମସଜିଦଠାରୁ ଯେପରି ଅଧିକ ନ ହୁଏ ସେଥିପ୍ରତି ଖୁବ୍ ସତର୍କ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ । ତେଣୁ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଦେଶର ମନ୍ଦିର ପରି ବେଶୀ ବଡ଼ ନୁହେଁ । ସେହି ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳନା ଓ ପୂଜାପାଠ ଖୁବ୍ ଭଲ । ସେମାନେ ବହୁତ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ।

କୁଞ୍ଜଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମୁଁ ଦୁଇ ତିନିଥର ପରିବା ଆଣିବାକୁ ଯାଇଥିଲି । ସେଠାରେ ପରିବା, ମାଛ ଓ ମାଂସ ଆମ ଦେଶ ପରି ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ବିକ୍ରି ହୁଏନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଶାତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କୋଠରୀରେ ମିଳେ । ସେଠିକାର ପରିବା ବଜାର ଦେଖିଲି କିନ୍ତୁ ଆମ ଦେଶର ତାଜା ପନିପରିବା ଭଳି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ସେପରି ମୋଡେ ଥରେ ପିଲାମାନେ ସଫିମଲ୍‌କୁ ବୁଲାଇ ନେଇଗଲେ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ କେତୋଟି ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯାହା ଦେଖିଲି, ଆମ ଦେଶର ମଲ୍‌ଠାରୁ ସେ ବହୁଗୁଣରେ ଉନ୍ନତ । ମଲ୍ ଭିତରଟି ଖୁବ୍ ପରିଷ୍କାର । କାଉଣ୍ଟରରେ ଓମାନୀର ସୁନ୍ଦରୀ ମହିଳାମାନେ

ନିଜ ପାରମ୍ପରିକ ବେଶଯୋଷାକରେ ଆସାନ୍ତି । ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ମାର୍ଜିତ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜ ମାତୃଭାଷା ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଇଂରାଜୀ ଓ ହିନ୍ଦୀ କହୁଥିବାର ଦେଖି ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ମୟ ହେଲି । ମଲ୍ ଭିତରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଆଧୁନିକ ଶୈଳୀଲକ୍ଷ ଅଛି । ମୋର ଯେହେତୁ କମ୍ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପରିସ୍ରା ହୁଏ ତେଣୁ ମୁଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଏ ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ପରିସ୍ରାଗାର ଖୋଜିଥାଏ ଓ ତା' ପାଖାପାଖି ଥାଏ । ତେଣୁ ସେଠାରେ ମୁଁ ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଖି ବହୁତ ଖୁସି ହେଲି ।

ପୁଅର ଜଣେ ସ୍କୁଲ ସାଙ୍ଗର ବଡ଼ଭାଇ ମାଜନିଂ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପାସ୍ କରି 'ଓମାନ'ରେ ଚାକିରି କରୁଥାଆନ୍ତି । ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କର ତାଙ୍କ ସହିତ ଭଲ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ଆମେ ଆସିଥିବାର ଖବର ପାଇବା ପରେ ସେ ଆମକୁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ କରିବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲେ । ଆମେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ମୁଁ ଦେଖିଲି ତାଙ୍କୁ ମିଳିଥିବା ବଙ୍ଗଳାଟି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁସଜ୍ଜିତ ହୋଇଛି । ତାହା ଏପରି ମନ ମୁଗ୍ଧକର ଯେ, ଘରଟି ଦେଖିଲେ ଲାଗୁଛି କୌଣସି ଏକ ପ୍ରାସାଦ ଭଳି । ଆମ ଦେଶର କୌଣସି ଆଇ.ଏ.ଏସ୍. କିମ୍ବା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବଙ୍ଗଳା ମଧ୍ୟ ସେପରି ନୁହେଁ । ଅନେକ ଦିନର ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଆ ପରିବାର ମିଳିଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ଖୁସି ଯେ, କହିଲେ ନ ସରେ । ସେମାନେ ଆମ ସହିତ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ଓଡ଼ିଆରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ । ଖାଇସାରି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଉ କିଛି ସମୟ କଟାଇ ଫେରିଲୁ ।

ଝିଅ ରହୁଥିବା କଲୋନୀରେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ଆଠୋଟି ଲେଖାଏଁ ତୁପ୍ପେକୁ ଘର । କଲୋନୀରେ ମୋଟ ୧୬ଟି ଘର । ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶରେ ୧୬ଟି କାର୍ ପାର୍କିଂ ସ୍ଥାନ । କଲୋନୀରେ ୧୫ଟି ପରିବାର ଭାରତୀୟ । ତେଣୁ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ସମୟରେ ମିଳିମିଶି ପର୍ବଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରନ୍ତି । ମୁଁ ଥିବା ସମୟରେ ବଡ଼ଦିନ ପର୍ବ ପଡ଼ିଥିଲା । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି ପର୍ବକୁ ଖୁବ୍ ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ପାଳନ କଲୁ ଓ ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥିବା ଭୋଜିରେ ଯୋଗ ଦେଲୁ ।

ଝିଅ ଘରେ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲୁ । ଦିନେ ମୋ ପୁଅର ପୁଅ ଓ ଝିଅର ପୁଅକୁ ସେମାନଙ୍କର ମା'ମାନେ ତଳ ଘରେ ଗପସପ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ଡାକିବାରୁ ମୋର ଦୁଇଜଣ ନାତି ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ି ହୋଇ ଉପରୁ ତଳକୁ

ଯିବା ସମୟରେ ମୋ ପୁଅର ପୁଅଟିର ଶିଡ଼ିରେ ଗୋଡ଼ ଖସିଯିବାରୁ ସେ ପଡ଼ିଗଲା । ତା’ ମୁଣ୍ଡରେ ଗଭୀର ଆଘାତ ଲାଗିଲା । ବହୁତ ରକ୍ତସ୍ରାବ ହେଲା । ଭାଇ ତାକୁ ମେଡିକାଲ୍ ନେଇ ସିଟି ସ୍କାନ୍ କରିବାରୁ ଜଣାଗଲା ସେପରି କିଛି ବିପଦ ନାହିଁ । ପିଲାଟି ଠିକ୍ ଅଛି । ଏହି ଘଟଣା ଘଟିବା ସମୟରେ ମୋ ମନରେ ଗଭୀର ଆଘାତ ଲାଗିଲା । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଡରି ଯାଇଥିଲି । କାରଣ ଆମର ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ଜନ୍ମଦିନ ଉତ୍ସବରେ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଥିବାରୁ ସେବେଠାରୁ ଆଉ କାହାର ଜନ୍ମଦିନ ପାଳନ କରାଯାଉ ନ ଥିବାର ମୁଁ ମୋ ପିଲାଦିନରୁ ଦେଖୁଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ଆଜିର ଆଧୁନିକ ପିଲାମାନେ ଏ ସବୁକୁ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ କହି ମାନନ୍ତି ନାହିଁ । ସେହି କାରଣରୁ ମୋ ପୁଅର ପୁଅ ଜନ୍ମ ତାରିଖ ଯଦିଓ ଜୁନ୍ ୧୫ରେ ପଡ଼େ, କିନ୍ତୁ ଆମେ ଜାନୁଆରୀ ୧ ତାରିଖ ନୂଆ ବର୍ଷରେ ପାଳନ କରୁ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ତାରିଖରେ ନ କରି ଏପରି କରିବା ଦ୍ୱାରା କିଛି ଅସୁବିଧା ହୁଏନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବାରୁ ଆମେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇଥିଲୁ । ତେଣୁ ନାତିର ଜନ୍ମଦିନଟି ୨୦୦୭ ମସିହାର ଜାନୁଆରୀ ୧ ତାରିଖ ଦିନ ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ସେହି କଲୋନୀର ସମସ୍ତ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ପାଳନ କଲୁ ।

ସେଠାରେ ରହିବାର ସମୟ ସରିଆସିଲା । ଫେରିଯିବାକୁ ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲୁ । ରାତି ଭୋଜନ ଶାନ୍ତ ସାରିଦେଇ ଆମେ ଝିଅ ଭାଇଙ୍କ ସହିତ ତା ୭.୧. ୨୦୦୭ ଗିଖରେ ‘ମସ୍କଟର୍’ ବିମାନ ବନ୍ଦରକୁ ଆସିଲୁ । ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ଝିଅ ଭାଇ ଓ ନାତି ମନଦୁଃଖରେ ଫେରିଲେ ।

ଆମକୁ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଓ ନାତି ବୁଲାବୁଲି କରୁଥିବା ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଦୋକାନରେ ତରୁତରୁ ବେଲୁ ଦେଖିଲି । ନାତି ସେ ଖେଳ ଦେଖିବାକୁ ବହୁତ ଭଲପାଏ । ତା’ ପାଇଁ ସେଇଟି କିଣିବାକୁ ମୁଁ ସେ ଦୋକାନରେ ବସିଥିବା ତରୁଣୀଙ୍କୁ ଜୀରାଜୀରେ ପଚାରିଲି ବେଲୁର ଦାମ୍ କେତେ ? ସେ କିନ୍ତୁ ମୋତେ ହିନ୍ଦୀରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା । ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି । ଆମେ ଭାରତୀୟ ବୋଲି ସେ କିପରି ଜାଣିଲା ? ଏ କଥାଟି ମୋତେ ଅଧିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଲା । ମୁଁ ଭାବିଲି ବୋଧହୁଏ ଭାରତୀୟ ମୁସଲମାନ ମହିଳା ହୋଇଥିବେ ? ସେ ମୋତେ ‘ଓମାନିରିୟଲ’ରେ କହିଲା—“ସାତଶହ ଟଙ୍କା ।” ମୁଁ ତାକୁ ଏକ ହଜାର ଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍ଟିଏ ବଢ଼ାଇଲି । ସେ ମୋତେ ତିନିଶହ ଟଙ୍କା ଫେରସ୍ତ କଲା । ଫ୍ଲାଇଟ୍ ଟାଇମ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଆମେ ‘ଓମାନ’କୁ ବିଦାୟ ଜଣାଇ ବିମାନରେ ପ୍ରବେଶ କଲୁ ଓ କଲିକତା ‘ସୁଭାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବିମାନ ବନ୍ଦର’ରେ ରାତି ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ

ତିନିଟା ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ତା'ପର ଦିନ ଟ୍ରେନ୍ ଯୋଗେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ଏହା ହିଁ ଥିଲା ମୋ ଜୀବନର ପ୍ରଥମ 'ଓମାନ୍' ସହରକୁ ବୁଲିଯିବାର କଥା ।

ଆମ ଘରେ କାମ କରୁଥିବା ଯିଲା ପବିତ୍ରର ବାହାଘର ପରେ ତା' ବୋହୂକୁ ମୁଁ ଓ ପୁଅ ତା ୧୫.୭.୨୦୦୭ ରିଖରେ ଦେଖିବାକୁ ତା' ଗାଁ ଅସରଙ୍ଗ ଯାଇଥିଲୁ । ବୋହୂର ମୁହଁ ଚାହାଣୀ ଭାବରେ ଶାଢ଼ି, ସୁନାମୁଦି, ସୁନା କାନିଆଳ ଓ ରୂପାର ପାଇଁଜି ଦେଇଥିଲୁ । କାରଣ ବିୟୋଗ ପୂର୍ବରୁ ତୁକୁନା କହିଯାଇଥିଲେ ପବିତ୍ର ବିବାହ କଲେ ତା' ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଏସବୁ ଦେବାକୁ ।

ମୋ ଭଉଣୀର ବିୟୋଗ ପରେ ଭିଶୋଇଁଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଦିନକୁ ଦିନ ବିଗିଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଅନେକ ଦିନ ଧରି 'କର କିଲିକ'ରେ ଚିକିତ୍ସିତ ହେଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ବିଶେଷ କିଛି ଉନ୍ନତି ହେଲାନାହିଁ । ଶେଷରେ ତାଙ୍କର ତା ୧୯.୯.୨୦୦୭ ରିଖରେ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଏହା ମୋ ଜୀବନରେ ଆଣିଦେଲା ଆଉ ଏକ ଦୁଃଖଦ ଘଟଣା ।

କିଛିଦିନ ପରେ 'ଗୋଆ' ବୁଲିଯିବାର ସ୍ଥିର ହେଲା । ପୁଅ ବୋହୂ, ନାତି ଏବଂ ମୁଁ ତା ୨୨.୧୨.୨୦୦୭ ରିଖରେ 'ବମ୍ବେ' ବାହାରି କୁହୁ ସ୍ଥିତ ଏକ ହୋଟେଲରେ ରହି ତା' ପରଦିନ କିଙ୍ଗ୍‌ଫିସର ଫ୍ଲାଇଟ୍‌ରେ 'ଗୋଆ ଡାବୋଲିନ୍ ବିମାନ ବନ୍ଦର'ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେଠାରୁ ଗୋଆର ରାଜଧାନୀ 'ପାନାଜୀ' ୩୦ କି.ମି । 'ପାନାଜୀ'ରେ ହୋଟେଲ ସବୁ ବୁକ୍ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ଆମେ ସେଠାରୁ ୧୫ କି.ମି ଦୂରତାରେ ଥିବା 'କାଲାନଗୁଟେ' ବିଚ୍ ନିକଟରେ 'ହୋଟେଲ ହଲିଡେ ରିସର୍ଟ'ରେ ରହିଲୁ । ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ମାସ ହୋଇଥିବାରୁ ସବୁ ହୋଟେଲ ବୁକ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଖୁଆପିଆ କରି ଆମେ 'କାଲାନଗୁଟେ' ସମୁଦ୍ର ବେଳାଭୂମିକୁ ବୁଲି ବାହାରିଲୁ । ସ୍ଥାନଟି ଖୁବ୍ ଲୋକାରଣ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଗଭୀର ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ବୋଟିଂ କରିବା ସହିତ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ସମୁଦ୍ର ବୋଲାଭୂମିର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦିଗରେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଦୃଶ୍ୟରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଯାଉଥିଲେ । ସେପରି ଦୃଶ୍ୟର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । 'ବେଲାଭୂମି'କୁ ଲାଗି ଆହୁରି ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ 'ବେଲାଭୂମି' ଥିବାରୁ 'କାଲାନଗୁଟେ ବେଲାଭୂମି'କୁ 'ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଭ ବେଲାଭୂମିର ରାଣୀ' ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ଦିନଗାତି ଦେଖିବିଦେଖିବୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଭ୍ରମଣ କରିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ବିଦେଶୀ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟେ ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ପାଣିରେ ପହଁରୁଥିବାର ଦେଖିଲୁ ।

ଲାଗିଲା ଯେପରି ଆମେ ନଈ କିମ୍ବା ପୋଖରୀରେ ଗାଧୋଉଛୁ ବା ପହଁରୁଛୁ । ସେଠାର ସମୁଦ୍ରରେ ଉତ୍ତାଳ ତରଙ୍ଗ ନ ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସେଠାରେ କିଛି ଭୟ ଲାଗୁ ନ ଥିଲା । ସେମାନେ ସମୁଦ୍ରରେ ଗାଧୋଉଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କର ବେଶପୋଷାକ କାହିଁକି କେଜାଣି ମୋତେ ପସନ୍ଦ ହେଲାନାହିଁ । ଅନେକ କିନ୍ତୁ ସେ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଦେଖିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ । ସେଠାରେ କିଛି ସମୟ ବିତାଇ କିଛି ସ୍ମୃତି ଓ ଅନୁଭୂତିକୁ ନେଇ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଲି ।

ତା ୨୪.୧୨.୨୦୦୭ ରିଖରେ ଆମେ ସେଠାରୁ ୬୦ କି.ମି ଦୂରତାରେ ଥିବା ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳ ଓ ‘ବଟାନିକାଲ୍ ଗାଡେନ୍’ ଦେଖି ବାହାରିଲୁ । କିଛି ବାଟ ଯିବାପରେ ଡ୍ରାଇଭର୍ ଆମକୁ ଏକ ଘଞ୍ଚଜଙ୍ଗଲ ଓ ଦୁର୍ଗମ ଗିରି ପଥଦେଇ ‘ବଟାନିକାଲ୍ ଗାଡେନ୍’କୁ ନେଇଗଲା । ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ କିଛିବାଟ ଚାଲିବା ପରେ ଏକ ପାହାଡ଼ିଆ ନାଳ ଦେଖିଲୁ । ନାଳରେ ପାଣି ଥିଲା କିନ୍ତୁ ବିଶେଷ ସ୍ରୋତ ନ ଥିଲା । ନାଳ ଉପରେ ଗୋଟିଏ କାଠର ପୋଲ, ପୋଲ ପାର୍ ହେବାପରେ ସେଠାକାର କିଛି କର୍ମଚାରୀ ସେମାନଙ୍କର ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କୁ ସୁବାସିତ ଫୁଲମାଲ ପିନ୍ଧାଇ ସ୍ବାଗତ କରି ପାଛୋଟି ନେଲେ । ନାଳ କୂଳରେ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଖୋଲା ରେଷୁରାଣ୍ଡର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ସେଠାକାର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଜଣଙ୍କ ପିଛା ଦୁଇଶହ ଟଙ୍କା ନେଇ ସେଠାରେ ଗଛିତ ଥିବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସ୍ବାଦିଷ୍ଟ ଫଳ ଓ ଚା, କଫି ସହିତ ନିଜ ନିଜ ପସନ୍ଦର ଖାଦ୍ୟ ଖାଇପାରୁଥିଲେ । ସେଠାରେ ସବୁ ନିରାମିଷ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ପାଖରେ ବହିଯାଉଥିବା ନାଳରେ ରଜାବେରଙ୍ଗର ଛୋଟ ବଡ଼ ମାଛ ଖେଳୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଥାଏ । ବିଷୁବ, ପାଉଁରୁଟି ମାଛ ଖେଳୁଥିବା ପାଣିରେ ପକାଇଲେ ସେମାନେ ତାହା ଖାଇବା ଲୋଭରେ କୂଳକୁ ଚାଲିଆସୁଥିଲେ । ଯାହାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦଦାୟକ । ସେ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଛୋଟ ପିଲାମାନେ ଦେଖି ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ପାଇଲେ । ଆମକୁ ସେଠାକାର ଗାଇଡ୍ ବଗିଚା ଭିତରକୁ ନେଇ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗଛକୁ ଦେଖାଇ ତାହାର ଔଷଧୀୟ ଗୁଣ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ । ନାନା ପ୍ରକାରର ଉପାଦେୟ ଓ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ ସବୁ ଅନେକ ଥିବାରୁ ଓ ବଗିଚାଟି ବହୁତ ବଡ଼ ହୋଇଥିବାରୁ ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଲି ଦେଖିବା ସମ୍ଭବ ହେଲାନାହିଁ । ବଗିଚାରୁ ଫେରି ଆମେ ରେଷୁରାଣ୍ଡରେ ଖାଇ ବିଶ୍ରାମ ନେଲୁ । ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲୁ ସତ, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ପ୍ରବଳ ଜନଗହଳି ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ସ୍ବାଦିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଭାବେ ପରିବେଷଣ କରିଥିଲେ

ଯେ ସେ କଥାର ଉପମା ଦେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେଠାକାର ଶାନ୍ତ ପରିବେଶ ଓ
 ସ୍ବାଦିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ସାଙ୍ଗକୁ ଲୋକମାନଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କୁ ଚାପଯୁକ୍ତ
 କରିବାରେ ସହାୟକ ହେଉଥିବ ବୋଲି ମୋର ହୃଦବୋଧ ହେଲା । ସମୟ ଅଭାବରୁ
 ଆମର ପୂର୍ବ ଯୋଜନାରେ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଆମେ ଫେରିଆସିଲୁ । ଫେରିବା
 ସମୟରେ ଡ୍ରାଇଭର ଆମକୁ ଗୋଟିଏ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିରହିଥିବା କୋଠରୀକୁ
 ଦେଖାଇ କହିଲା ଏହା ‘ଲତାମଙ୍ଗେଷ୍ଟର’ଙ୍କ ପୈତୃକ ସ୍ଥାନ । ସେଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ
 ଦୁର୍ଗକୁ ନେଇ କହିଲା ଏହା ‘ଆଖୁଆଡ଼ା ଦୁର୍ଗ’ । ଦୁର୍ଗର ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଗଡ଼ଖାଇ
 ରହିଛି ଓ ତା’ ଉପରକୁ ଏକ ସୁଉଚ ପ୍ରାଚୀର ରହିଛି । ଦୁର୍ଗର ପ୍ରବେଶଦ୍ବାରରେ ଏକ
 ପୋଲ ଓ ସେହି ପୋଲକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପରେ ଏକ ବିରାଟ ଲୁହା ଗେଟ୍ । ତା’
 ଦୁଇପାର୍ଶ୍ବରେ ଦୁଇଟି ବିରାଟ ବିରାଟ କମାଣ । ଯାହାକି ଦର୍ଶାଉଥିଲା ସେ ସମୟରେ
 ପ୍ରତିରକ୍ଷା କରିବାର ଦକ୍ଷତା ସମ୍ପର୍କରେ । ଗେଟ୍‌ର ଦୁଇପାର୍ଶ୍ବରେ ଦୁଇଜଣ ବନ୍ଧୁକଧାରୀ
 ଦରଘାନ । ସେଠାରେ ଟିକଟ୍ କାଟି ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲୁ । ଦେଖିଲୁ ଛୋଟ ବଡ଼
 ହୋଇ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କୋଠରୀ । ଉପଯୁକ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ଅଭାବରୁ ତାହା ନଷ୍ଟ ହେବା
 ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଯାଇଥିଲା । ଦୁର୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ପର୍ଯ୍ୟଟକ । ଦୁର୍ଗର ଉପରେ
 ଠିଆହେଲେ ଆରବ ସାଗରର ସୁନ୍ଦର ବେଳାଭୂମି ଦେଖିଲୁ । ସେଠାରେ ଅତୀତର
 ଶାସକମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧାସ୍ତ୍ର ଅର୍ଦ୍ଧଭଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ସଜ୍ଜିତହୋଇ ରଖାଯାଇଛି । ଗାଇଡ଼ର
 ସମୟ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ଆମେ ଫେରିଲୁ । ଫେରିବା ବାଟରେ ପଇଡ଼ପାଣି ପିଇ
 ଅଳ୍ପ ସମୟ ବିଶ୍ରାମ କରି ‘ପାନାଜୀ’ ଫେରିଲୁ । ‘ପାନାଜୀ’ ନିକଟରେ ଥିବା ‘ମିରାମାର
 ଓ ଗୋଡେନ୍ ପ୍ଲାମ୍‌ଟନ୍‌ଗୋଡେଡ୍ ବିଟ୍’ ଦେଖିଲୁ ।

ତା’ ପରଦିନ ବଡ଼ଦିନ ପଡ଼ିଥିଲା । ‘ପାନାଜୀ’ଠାରୁ ୧୦ କି.ମି ଦୂରତାରେ
 ଥିବା ‘ପୁରୁଣା ଗୋଆ’ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ଜତିହାସ ପୃଷ୍ଠା ଲେଉଟାଇଲେ ଯାହା
 ଜଣାପଡ଼େ—“ ୧୪୪୮ ମସିହାରେ ସୁଦୂର ପୂର୍ବଗାଈର ‘ଭାସକୋଡ଼ାଗାମା’ ନାମରେ
 ଜଣେ ନାବିକ ସମୁଦ୍ର ପଥରେ ଆସି ଭାରତକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ । କାଳକ୍ରମେ
 ସେମାନେ ଗୋଆକୁ ତାଙ୍କ ଅଧୀନକୁ ନେଇ ରାଜଧାନୀ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଶାସନ
 କାଳରେ ସେମାନେ ସେଠାରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଚର୍ଚ୍ଚ (ଗାର୍ଜୀ) ଓ ଦୁର୍ଗ ସ୍ଥାପନ
 କରିଥିଲେ । ସେଠାକାର ଆଦିମ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ସରଳତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ
 ସେମାନଙ୍କୁ ‘ଖ୍ରୀଷ୍ଟ’ ଧର୍ମରେ ଦାକ୍ଷିତ କଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ
 ଛୋଟ ବଡ଼ ‘ଗାର୍ଜୀ’ ସ୍ଥାପନ କଲେ । ସେହି ‘ଗାର୍ଜୀ’ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଆମେ ଗୋଟିଏ

ବଡ଼ ‘ଗାର୍ଜୀ’ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲୁ । ଏକ ବିରାଟ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ‘ଗାର୍ଜୀ’ଟି ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ତାହା ବହୁ ପୁରାତନ ହୋଇଥିଲେ ବି ତାହାର ଗଠନଶୈଳୀ ବହୁତ ଆକର୍ଷଣୀୟ । ଏହାକୁ ‘ରୋମାନ କାଥୋଲିକ୍’ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଏକ ପର୍ଯ୍ୟଟନସ୍ଥଳୀ ବୋଲି କୁହନ୍ତି, ଯେଉଁଠାରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଦର୍ଶନାର୍ଥେ କାଟରେ ନିର୍ମିତ ଏକ କଫିନରେ ‘ସେଣ୍ଟ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ଜାଭିୟର’ଙ୍କର ମରଣଗାର ଅକ୍ଷତ ଅବସ୍ଥାରେ ରଖାଯାଇଥିବାର ବିଶ୍ୱାସ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କ ମନରେ ଜନ୍ମାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସ୍ଥାନଟି ଅତୀବ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ । ସେଠାରୁ ଫେରି ବାଟରେ ଅନେକ କୀର୍ତ୍ତିରାଜି ଦେଖିଲୁ । ଆମ ଦେଶର ୨୯ଟି ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ‘ଗୋଆ’ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଛୋଟ ରାଜ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଏହି ରାଜ୍ୟର ସାକ୍ଷରତା ଆମ ରାଜ୍ୟଠାରୁ ଅନେକ ଗୁଣରେ ବଡ଼ । ‘ଗୋଆ’ ଛୋଟ ରାଜ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ବି ଭାରତର ଏହା ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଓ ବିଶିଷ୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସ୍ଥଳୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହି ରାଜ୍ୟ ଦେଶର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହ କରିପାରୁଛି । ବିଶେଷକରି ଏହି ରାଜ୍ୟଟି କେବଳ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ସିଂହ ଭାଗ ରାଜସ୍ୱ ଆୟ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରୁଛି । କେତେକ ସ୍ଥାନ ବୁଲି ଦେଖିବା ପରେ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଆସିଲୁ ।

ସେଦିନ ରାତିରେ ଆମେ ହୋଟେଲରେ ରହିଲୁ । ଯେହେତୁ ସେଦିନ ବଡ଼ଦିନ ଥିଲା ତେଣୁ ସେଠାରେ ସମସ୍ତ ହୋଟେଲ ଓ ସହରର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ନାନା ରଙ୍ଗର ଆଲୋକମାଳାରେ ସୁସଜ୍ଜିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ବଡ଼ଦିନ ପର୍ବ ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ ସବୁଠାରେ ପ୍ରାୟ ନାନା ଉତ୍ସବର ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥିଲା । ଆମେ ଯେଉଁ ହୋଟେଲରେ ଥିଲୁ ସେଠାରେ ବି ସେପରି ମହାଆଡ଼ମ୍ବରରେ ବଡ଼ଦିନ ଉତ୍ସବଟିକୁ ପାଳନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନାନା ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ଆମେ ସେଥିରେ ଯୋଗଦେଲୁ ଓ ତା’ର ଆନନ୍ଦକୁ ମନଭରି ଉପଭୋଗ କଲୁ । ଅନେକ ରାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାଚଗୀତର ଆସର ଚାଲିଥିଲା । ଆମେ କିନ୍ତୁ ମଝିରେ ସେଠାରୁ ବାହାରିଆସି ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ଭୋଜନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଦୁଇଜଣ ବାଲେଶ୍ୱର ଅଞ୍ଚଳର ପିଲା ସେଠାରେ କାମ କରୁଥିବାର ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲୁ । ଆମେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଆସିଥିବାର ଜାଣି ସେମାନେ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଯାଇଥିଲେ । କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେମାନେ ଆମଠାରୁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଆମର ଗୋଆ ବୁଲିବା ସରିଗଲାଣି, ଆସନ୍ତା କାଲି ଓଡ଼ିଶା ଫେରିଯାଉଛୁ । ସେମାନେ ଆମକୁ ପଚାରିଥିଲେ ଆମେ କ’ଣ ସବୁ ବୁଲି ଦେଖିଲୁ । ଆମେ ବୁଲିଥିବା ସ୍ଥାନ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲୁ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଦୁଃଖପ୍ରକାଶ କରି

କହିଲେ—“ଆପଣ ‘ଗୋଆ’ ଆସି ତିନିଦିନ ରହିଲେ, ହେଲେ ‘ଦୁଧସାଗର
 ଜଳପ୍ରପାତ’ ବୁଲି ଦେଖିଲେ ନାହିଁ?” ସେ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରିବାରୁ
 କହିଲେ—“ତାହା ‘ପାନାଜୀ’ଠାରୁ ମାତ୍ର ୬୦ କି.ମି ଦୂରତା । ତାହାରି ଉପରେ ହିଁ
 ବେଶ୍ ଅନୁପମ ଭାବରେ ଏହି ପୋଲ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ‘ଗୋଆ’ର ଏହା
 ହେଉଛି ସର୍ବବୃହତ୍ତମ ରେଳ ଯୋଗାଯୋଗ ସେତୁ । ‘ଦୁଧସାଗର’ ହେଉଛି ଭାରତର
 ଦ୍ଵିତୀୟ ବୃହତ୍ତମ ଜଳପ୍ରପାତ ।” ପିଲା ଦୁଇଜଣଠାରୁ ‘ଦୁଧସାଗର’ ବିଷୟରେ ଶୁଣିବା
 ପରେ ମନଦୁଃଖ ହେଲା । ଭାବିଲି ଆମର ଅଜ୍ଞତା କାରଣରୁ ଆମେ ଏପରି ସୁନ୍ଦର
 ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ଦେଖିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲୁ । ବଡ଼ଦିନଟିକୁ ଏ ବର୍ଷ ଆମେ ‘ଗୋଆ’ରେ
 କଟାଇଥିବାବେଳେ ଆମେ ‘ମସ୍କଟ’ରେ ଝିଅ ଘରେ ଥିବାବେଳେ ମଧ୍ୟ ବଡ଼ଦିନଟିକୁ
 ଗତବର୍ଷ ସେଠାରେ ପାଳନ କରିଥିଲୁ । ‘ଗୋଆ’ରୁ ଆମେ ତା ୨୬.୧୨. ୨୦୦୭
 ରିଖରେ ‘କିଙ୍ଗ୍‌ଫିସର’ ବିମାନରେ ବମ୍ବେ ଫେରିଲୁ ।

‘ବମ୍ବେ ଜୁହୁ’ରେ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ରହି ଅନେକ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସ୍ଥଳୀ ଦେଖିଲୁ । ମୁଁ
 ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ‘ବମ୍ବେ’ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲି । ‘କମଳା ନେହରୁ
 ପାର୍କ’ ହେଉ କି ‘ହୋଟେଲ ଡାକ୍’ କିମ୍ବା ‘ମାଲବାର ହିଲ୍’, ମୁଁ ୧୯୬୦ ମସିହାରେ
 ଯାହା ଦେଖିଲି ସେଥିରେ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ପରେ ଆମେ ସେଠାରେ
 ‘ସିବିବିନାୟକ’ଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୁଯୋଗକୁ ହାତଛଡ଼ା କରି ନ ଥିଲୁ । ଏହା
 ହେଉଛି ‘ବମ୍ବେ’ବାସୀଙ୍କର ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତା, ଯେଉଁଠାରେ ଆମ ‘ପୁରୀ
 ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ’ ପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମୟରେ ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଗହଳି ଚହଳି
 ଲାଗିରହିଥାଏ । ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଆମେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଅତି ନିକଟରୁ ଦର୍ଶନ କରିବାର
 ସୁଯୋଗ ପାଇଲୁ । ତା’ପରେ ଆମେ ‘ହାଜୀ ଅଲ୍ଲା’ ଯାଇଥିଲୁ । ଏହା ସମୁଦ୍ର କୂଳରୁ
 ପାଞ୍ଚଶହ ମିଟର ଦୂରତାରେ ଆରବସାଗରେ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି । ଏହା
 ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ମସଜିଦ୍ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏଠାକୁ ସବୁ ଧର୍ମର ଲୋକେ
 ଯାଇପାରୁଥିଲେ । ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଏକ ପୋଲ ମାଧ୍ୟମରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ । ସେଠାରେ
 ସମୁଦ୍ରର ଗଭୀରତା ବେଶୀ ନୁହେଁ । ସମୁଦ୍ର କୂଳଗୁଡ଼ିକ ଅପରିଷ୍କାର ଓ ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ ।
 ଦର୍ଶକମାନଙ୍କର ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ଓ ଶୃଙ୍ଖଳା ପାଇଁ ଏକ ପୋଲିସ୍ ଫାଣ୍ଡିର ବ୍ୟବସ୍ଥା
 କରାଯାଇଛି । ସେ ସ୍ଥାନଟିକୁ ଆମେ ବୁଲିସାରି ଫେରିଆସିଲୁ । ପିଲାମାନେ ସେହି
 ସ୍ଥାନଟିରେ ବୁଲିବାବେଳେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଉଥିଲେ । କାରଣ ତାହା ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ
 ଥିଲା । ଭାରତର ଅତି ଲୋକପ୍ରିୟ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଅଭିନେତା ‘ଅମିତାଭ ବଚନ’ଙ୍କ ବଙ୍ଗଳା

ଦେଇ ଆମେ ଏକ ଚଳାବାଟେ ଛୁଇଁ ପ୍ରିତ ସମୁଦ୍ର ବେଳାଭୂମି ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଓ ସୁଦୀର୍ଘ ବେଳାଭୂମି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଏହି ସ୍ଥାନଟି ଲୋକାରଣ୍ୟ ହୋଇଯାଏ । ‘ବମ୍ବେ’ ଭଳି ଅତି ବ୍ୟସ୍ତବହୁଳ ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିବା ଲୋକେ କାମ ଶେଷ କରି ଅପରାହ୍ନରେ ଏଠାରେ ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ତାଙ୍କ ପିଲାଛୁଆଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣି, ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟର ଆନନ୍ଦ ନେଇ ସାରାଦିନର ଜଞ୍ଜାଳରେ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିବାର ଥକ୍କା ମେଣ୍ଟାନ୍ତି । ଯେହେତୁ ଆମ ଓଡ଼ିଶାର ସମୁଦ୍ର ପରି ଏଠାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ତେଉ ନାହିଁ ତେଣୁ ଅନେକ ଲୋକ ସମୁଦ୍ର ଗଭୀରକୁ ପ୍ରବେଶ କରି ମନ୍ଥା ନିଅନ୍ତି । ବେଳାଭୂମି ନିକଟରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଫାଷ୍ଟପୁଡ଼ ଦୋକାନ । ସେଠାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଚୌକିରେ ବସି ଆମେ ଫାଷ୍ଟପୁଡ଼ ଖାଉଥିବା ସମୟରେ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ଅସ୍ତରାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ‘ମସ୍କଟ’ର ‘ଝାହିବା ସେଣ୍ଟସ୍’ର ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ କଥାକୁ ମନେପକାଇ ତା’ର ସ୍ମୃତିଚାରଣ କରୁଥିଲି । ଏହି ସମୟରେ ଆକାଶରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଉଡ଼ାଯାହାକ ଉଡୁଥିବାର ଦେଖି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନାତି ଗଣୁଥାଏ । ସେତେବେଳକୁ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ଆମେ ସେହି ଚଳାବାଟରେ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଆସିଲୁ । ତା ୨୮.୧୨.୨୦୦୭ ରିଖରେ ବିମାନ ଯୋଗେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲୁ ।

‘ବମ୍ବେ’ରୁ ଫେରିବାର କିଛିଦିନ ପରେ ବଡ଼ଝିଅ ଗାନାଳ ଶାଶୁଙ୍କର ତା ୧୧.୨.୨୦୦୮ ରିଖରେ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ସେହିବର୍ଷ ମୋତେ ସିଙ୍ଗାପୁର ବୁଲିବାକୁ ଯିବାକୁ ପୁଅ ବୋହୂ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ମୋର କେତେକ ଅସୁବିଧା କାରଣରୁ ସିଙ୍ଗାପୁର ଯାଇପାରିଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ପୁଅ ବୋହୂ ଓ ନାତି ତା ୭.୫.୨୦୦୮ ରିଖରେ ‘ସିଙ୍ଗାପୁର’, ‘ମାଲେସିଆ ଜେଟି’ ବୁଲିସାରି ତା ୧୬.୫.୨୦୦୮ ରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲେ ।

୧୯୯୮-୯୯ ମସିହାରେ ପୁରୀର ସିପସରୁବାଳିଠାରେ ପୁଅ ଏକ ‘ସ୍ୟାଣ୍ଡି ହଟ୍’ ନାମରେ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଆରମ୍ଭ କରି ମୋର ଜଣେ ପୁତୁରା ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରକାଶକୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇଥିଲା । ତା ୯.୭.୨୦୦୮ ରିଖରେ ତାହା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା । ସେଦିନ ଆମର ସମସ୍ତ ପରିବାର ଲୋକ ଓ ଝିଅ କ୍ଲାଙ୍ଗ, ନାତି ନାତୁଣୀମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ହୃଦରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ

ପୁରୀ ଘର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବାର କିଛିଦିନ ପରେ ତା ୧୩.୭.୨୦୦୮ ରିଖରେ ମୋର ଦେହ ବିଶେଷ ଖରାପ ହେଲା । ସେଦିନ ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କର କିଛି କାମ ଥିବାରୁ ସେମାନେ ଘଣ୍ଟାକ ପରେ ଫେରିବାକୁ କହି ଚାଲିଗଲେ । ସେ ସମୟକୁ ମୁଁ ଓ ନାତି ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କେହି ଘରେ ନ ଥିଲେ । ହଠାତ୍ ମୁଁ ଛାତିରେ ଭୀଷଣ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅନୁଭବ କଲି । ବହୁତ କଷ୍ଟ ଲାଗୁଥାଏ । ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କର ଫେରିବାର ବିଳମ୍ବ ଦେଖି ବାଧାହୋଇ ପୁଅକୁ ସମସ୍ତ କଥା ଫୋନ୍‌ରେ କହିବାରୁ ସେମାନେ ତୁରନ୍ତ ଘରକୁ ଫେରିଆସି ମୋତେ ‘କଳିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲ’କୁ ନେବା ବାଟରେ ଶହୀଦ୍‌ନଗର ‘କେୟାର୍ ହସ୍ପିଟାଲ’ରେ ଡାକ୍ତର ପି.କେ. ପ୍ରଧାନଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ନେଇଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ସେଦିନ ଗୁରୁବାର ଥିବାରୁ ସେ ପୁରୀ କ୍ଲିନିକ୍‌ରେ ଥିଲେ ।

ସେଦିନ ରାତି ୧୧ଟାରେ କଳିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲରେ ଆମେ ଦେଖା କରିବାରୁ ଡାକ୍ତର ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ସାହୁ ପରୀକ୍ଷା କରି କେତେକ ଔଷଧ ଦେଇ ଆସନ୍ତା କାଲି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପରୀକ୍ଷା କରାଇନେବାକୁ କହିଲେ । ପରଦିନ ଦେଖା କରିବାରୁ ଡାକ୍ତର କହିଲେ ଗୋଟିଏ ‘କରୋନାରୀ ଏଞ୍ଜିଓଗ୍ରାଫ’ ପରୀକ୍ଷା ହେବ । ସେ ପରୀକ୍ଷାଟି କ’ଣ ଓ କାହିଁକି କରାଯାଏ ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ସେ ଗୋଟିଏ ଫଟୋଟିଏ ଦେଖାଇ ମୋତେ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଏହା ଏକ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଓ ଅତିନବ ଶଲ୍ୟଚିକିତ୍ସା । ଏହି ଚିକିତ୍ସା ଦ୍ଵାରା ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡକୁ ରକ୍ତସଞ୍ଚାଳନ ବଢ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରୁଛି । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡରେ ରକ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନ ଠିକ୍‌ରେ ହେଉନାହିଁ ବା ଧମନୀ ସଙ୍କୋଚିତ ହୋଇ ରକ୍ତ ଜମାଟ ବାନ୍ଧୁଛି ଓ ଏହାଦ୍ଵାରା ଛାତିରେ ବେଦନା ହେଉଛି, ସେମାନଙ୍କର ଏହି ପରୀକ୍ଷା

କରାଯାଏ । ଏହି ପରୀକ୍ଷାକୁ ହୃତ୍ପିଣ୍ଡ ଓ ଧମନୀର ଫଟୋ ପରୀକ୍ଷା ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ହୃତ୍ପିଣ୍ଡ ଧମନୀର ସିନେମା ଫଟୋ ନିଆଯାଇ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଏ । ପୁଅ-ବୋହୂ ଡାକ୍ତର ସାହୁଙ୍କଠାରୁ ଏ କଥା ଶୁଣି ‘ଏଞ୍ଜିଓଗ୍ରାଫ’ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ ଏବଂ ତା ୧୯.୭.୨୦୦୮ ରିଶ୍ମରେ ଉକ୍ତ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବାର ସ୍ଥିର ହେଲା । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦିନରେ କଲିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲରେ ଡ. ସାହୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ‘ଏଞ୍ଜିଓଗ୍ରାଫ’ କରାଗଲା । ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଦିନ ସେଠାରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଏହି ପରୀକ୍ଷା ହେବାପରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ମୋ ହୃତ୍ପିଣ୍ଡ ଧମନୀରେ ତିନୋଟି ସ୍ଥାନ ସଙ୍କୋଚିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ରକ୍ତପ୍ରବାହ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଛି । ତାହା ବଢ଼ିବଢ଼ି ୮୦ରୁ ୯୯ ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏଥିରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଏହାର ଦୁଇଟି ଉପାୟ ରହିଛି । ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣତା ହୋଇଥିବା ସେହି ସଙ୍କୋଚିତ ସ୍ଥାନକୁ ତେଜ୍ ମହାଧମନୀରୁ ଅନ୍ୟ ଧମନୀ ଦ୍ୱାରା ହୃତ୍ପିଣ୍ଡକୁ ରକ୍ତ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏହି ରକ୍ତନଳୀକୁ ଗୋଟିଏ ବକ୍ସ ଧମନୀରୁ କିମ୍ବା ଗୋଡ଼ରୁ ଗୋଟିଏ ରକ୍ତପ୍ରବାହୀ ଶିରାକୁ କାଟି ସେଠାରେ ଲଗାଇ ଦିଆଯାଏ । ଏହି ରକ୍ତନଳୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ମହାଧମନୀ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଉଥିବା ହୃତ୍ପିଣ୍ଡ ଧମନୀରୁ ଦୂର ଅଶଂକୁ ସେଠାରେ ସଂଯୋଗ କରାଯାଏ । ଫଳରେ ମହାଧମନୀରୁ ନୂଆ ରକ୍ତନଳୀ ହୃତ୍ପିଣ୍ଡ ମାସଫେଶୀକୁ ବିନା ବାଧାରେ ରକ୍ତ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପ୍ରକାର ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାରକୁ ‘ବାଇପାସ୍ ସର୍ଜରୀ’ ବା ‘ଓପନ୍‌ହାର୍ଟ ସର୍ଜରୀ’ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଲା ବିନା ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାରରେ ‘ହୃତ୍ପିଣ୍ଡ ଧମନୀର କଠିନତା’ ରୋଗକୁ ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଇପାରୁଛି । ଏହାକୁ ‘ବାଲୋନ୍ ଅଞ୍ଜିପ୍ଲାଷ୍ଟି’ ଅଥବା ବେଲୁନ୍ ଦ୍ୱାରା ଧମନୀର ମରାମତି ଚିକିତ୍ସା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରକାରର ଚିକିତ୍ସା ଦ୍ୱାରା ରୋଗୀ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରେ ଉପଶମ ପାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ କିଛି ଲୋକଙ୍କର ପୁଣି ପୁର୍ବ ଅବସ୍ଥାକୁ ତାହା ଫେରିଆସିଯାଉଥିବାରୁ ଏହା ଉପରେ ବେଶୀ ଭରସା କରାଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ଏ କଥାକୁ ରୋଗୀମାନେ ଜାଣିବା ଜରୁରୀ ।

ଏହା ଭିତରେ ପୁଅ ତା’ର ସାଙ୍ଗ ଡାକ୍ତର ରଜତ ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲେ—“ସବୁଠାରୁ ଭଲ ହେବ ବମ୍ବେ ‘ଆସିଆନା ହାର୍ଟ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍’କୁ ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ । ସେଠାରେ ଯାଜପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ହୃଦ୍‌ରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଡାକ୍ତର ରମାକାନ୍ତ ପଣ୍ଡା ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ଡାକ୍ତର ପଣ୍ଡାଙ୍କ ସହିତ ପୁଅ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାରୁ ସେ ସମୟ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ । ପୁଅ ସେହି କାରଣରୁ ହାଇଦ୍ରାବାଦର ‘କେୟାର

ହସ୍ପିଟାଲ’ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରୁଥିଲା । ମୋର କିନ୍ତୁ ‘କଳିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲ’ରେ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପୁଅ ମନା କରିବାରୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ମତ ନେଇ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ମୋର ଅପରେସନ୍ କରିବାର ହେଲା । ଡାକ୍ତର ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ସାହୁଙ୍କଠାରୁ ସମସ୍ତ କଥା ଶୁଣିବା ପରେ ପୁଅ ଅପରେସନ୍ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା । ତେଣୁ ତା ୧୦.୮.୨୦୦୮ ରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ବାହାରି ହାଇଦ୍ରାବାଦ ‘ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ବିମାନ ବନ୍ଦର’ରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଆମେ ବାହାରିବା ସମୟରେ ମୋର କେତେକ ବନ୍ଧୁ ମୋତେ ଦେଖାକରି ମୋର ଆରୋଗ୍ୟ କାମନା କଲେ । ଆମେ ବିଦାୟ ନେବା ସମୟରେ ମୋର ବନ୍ଧୁମାନେ କାନ୍ଦି ପକାଇଥିଲେ । ଦୁଃଖର କଥା ସେହି ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ ପାତ୍ରଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଗଲାଣି । ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ‘କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲ’ ପ୍ରାୟ ୪୦ କି.ମି. ଗାସ୍ତା । ଆମେ ହାଇଦ୍ରାବାଦର Exhibition Road ନାମପଲ୍ଲୀ ସ୍ଥିତ ‘କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲ’ର ପାଖାପାଖି ‘ରାଜ୍ ଇଣ୍ଟରନେସନାଲ୍’ ନାମକ ଏକ ହୋଟେଲରେ ପହଞ୍ଚି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସାରି କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲକୁ ଗଲୁ ।

ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଆମେ ସେଠାକାର ମୁଖ୍ୟ ହୃଦ୍‌ରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଡାକ୍ତର ଡି.କେ. କୁମାରଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ମୋର ସମସ୍ତ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିବା ରିପୋର୍ଟ ଓ ‘ଏଞ୍ଜିଓଗ୍ରାମ’ ହୋଇଥିବା ସି.ଡି, ଦେଖାଇଲୁ । ରିପୋର୍ଟ ଦେଖିସାରିବା ପରେ ସେ ମୋତେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କର ପଶ୍ଚର ଉତ୍ତର ଦେବାପରେ ଡାକ୍ତର ଏନ୍.ଭି.ଏନ୍. ବର୍ମା ହୃଦ୍‌ରୋଗ ଶଲ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇଲେ । ଆମେ ଡାକ୍ତର ବର୍ମାଙ୍କୁ ଦେଖାକରି ସମସ୍ତ କାରଣପତ୍ର ଦେଲୁ । ସେ ସମସ୍ତ ରିପୋର୍ଟ ଦେଖିସାରିବା ପରେ କହିଲେ—“ତୁରନ୍ତ ଅପରେସନ୍ ହେବା ଦରକାର ।” ଏହା ପୂର୍ବରୁ କଳିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲର ଡାକ୍ତର ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ସାହୁ ଯାହା କହିଥିଲେ ସେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଏକା କଥା କହିଲେ । କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେ ମୋର ସମସ୍ତ ବାଜଓଡାଟା ନେଇଥିଲେ । ମୋତେ କ୍ୟାବିନ୍ ମିଳିବାରୁ ତା ୧୨.୮.୨୦୦୮ ରିଖରେ ମୁଁ ହୋଟେଲରୁ ଆସି ଅପରାହ୍ନ ଚାରିଟା ଡିରିଶ ମିନିଟ୍‌ରେ ଆଡ୍‌ମିଶନ ହେଲି । କ୍ୟାବିନ୍‌ରେ ରହିବା ସମୟରେ ଡାକ୍ତରମାନେ ନାନା ପରୀକ୍ଷା କରୁଥାଆନ୍ତି । କେଉଁଦିନ ଅପରେସନ୍ କରାଯିବ ଡାକ୍ତରମାନେ ମୋର ମତ ଚାହିଁବାରୁ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ତା ୧୫. ୮. ୨୦୦୮ ରିଖରେ କରିବାକୁ କହିଲି । ଯାହାହେଉ ମୋ କଥାକୁ ସେମାନେ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଏହି ତାରିଖକୁ ମୁଁ ବାନ୍ଧିବାର ମୁଖ୍ୟ କାରଣଟି ହେଲା, ଏହି ଦିନଟି ମୋ

ସାନଟିଆ ସ୍ବାଧୀନାର ଜନ୍ମଦିନ ଥିଲା । ସେ ଦିନଟି ମୋ ପାଇଁ ଶୁଭଦିନ ଭାବି କହିଥିଲି । ସେତେବେଳକୁ ବଡ଼କ୍ବାଇଁ ଶ୍ରୀ ବିଭୂତି ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ମଝିଆ କ୍ବାଇଁ ଶ୍ରୀ ସଞ୍ଜୀବ କୁମାର ମହାନ୍ତି ହାଇଦ୍ରାବାଦ ଆସିସାରିଥାନ୍ତି । ସାନକ୍ବାଇଁ ଶ୍ରୀ ନଳିନୀ କାନ୍ତ କାନୁନ୍‌ଗୋ ସୁଦୂର ‘ମସ୍କଟର୍’ରୁ ଅପରେସନ୍ ଦିନରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ଅପରେସନ୍ ସମୟ ଯେତିକି ପାଖେଇ ଆସୁଥାଏ ମୋ ହାର୍ଟବିଟ୍ ସେତିକି ବଢ଼ିବଢ଼ି ଚାଲୁଥାଏ । ମନଟା ବି ସେତିକି ଅସ୍ଥିର ହୋଇପଡୁଥାଏ । ନିକଟ ଅତୀତରେ ପିଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ମା’କୁ ହରାଇଥିବାବେଳେ ଆଉ ବାପଛେଉଣ୍ଡ ହୋଇଯିବେ ନାହିଁ ତ ? ଏପରି ଅଶୁଭ କଥା ଭାବି ମୋ ମନରେ ଭୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥାଏ । ଭାରୁଥାଏ ଯଦି ଏପରି ଅତିହ୍ନା ସ୍ଥାନରେ ମୋର କିଛି ହୋଇଯାଏ ତେବେ ମୋର ପିଲାମାନେ ବଡ଼ ଅସୁବିଧା ଭୋଗ କରିବେ । ଏପରି ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ମନ ଭିତରକୁ ଆସିବାରୁ ମନ ଭାରି ବିଚଳିତ ହେଉଥାଏ । ଏମିତି ଏକ ଦୋହକିରେ ପଡ଼ି ଶେଷରେ ମୁଁ ସ୍ଥିରକଳି ଯେ ନା ଆଉ ପଛକଥା କିଛି ନ ଭାବି ମନରେ ସାହସର ସହିତ ଅପରେସନ୍ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବି । କଥାରେ ଅଛି “ଦୁଃଖିତାକୁ ତ୍ୟାଗ କରି ଆଗକୁ ଚାହିଁବା ଉଚିତ୍ ।”

ଅପରେସନ୍ ହେବା ଦିନ ତାନ୍ତ୍ରର ସମସ୍ତ କାଗଜପତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିସାରି ଗୋଟିଏ ବଣ୍ଡ ପେପରରେ ମୋ’ଠାରୁ ଦସ୍ତଖତ ନେଇଗଲେ । ସହଯୋଗୀ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଆସି ମୋତେ ହୁଇଲ୍ ଟେୟାରରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ହଲକୁ ନେଲେ । ମୋ ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ୬/୭ ଜଣ ରୋଗୀ ବେଡ଼ରେ ଥିଲେ । ମୋ ସମୟ ହେବାରୁ ମୋତେ ‘ଅପରେସନ୍ ଥିଏଟର’କୁ ନେଇଗଲେ । ମୁଁ ମା’ ଡାରିଣାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ବେଡ଼କୁ ଗଲି । ତା’ ପରର ଘଟଣା କିଛି କହିପାରିବି ନାହିଁ । ତା’ପରେ ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ସକାଳ ୯ ଟାଠାରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଞ୍ଚଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପରେସନ୍ ଥିଏଟରରେ ଥିଲି । ସେଠାରୁ ମୋତେ ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ୍ ଆଇ.ସି.ୟୁ.ରେ ରଖିଲେ । ଅପରେସନ୍ ଭଲରେ ଭଲରେ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ତାନ୍ତ୍ର ବର୍ମା ମୋ ପୁଅକୁ ଫୋନ୍ କରି କହିଦେଲେ । ଆଇ.ସି.ୟୁ. ବାହାରେ ଶୁଭ ଖବର ପାଇବାକୁ ମୋ ପୁଅ ଓ ତିନିକ୍ବାଇଁ ଚାତକ ପରି ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ । ଅପରେସନ୍ ଭଲରେ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ପୁଅ ଭୁବନେଶ୍ବର ଫୋନ୍ କରି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇଦେଲା ।

ମଝିଆକ୍ବାଇଁ ଓ ସାନକ୍ବାଇଁ ତାନ୍ତ୍ର ବର୍ମାଙ୍କ ସହିତ ସବୁ ସମୟରେ ସମ୍ପର୍କ ରଖୁଥିଲେ । ରାତିରେ ମୋଠା ଚେତା ଫେରିଲା । ଦେଖିଲି ମୋ ବେଡ଼ ପଛରେ

କେତେକ ଯନ୍ତ୍ର ରଖାଯାଇଛି । ସେଠାରେ ଦୁଇ ଚାରିଜଣ ଡାକ୍ତର ଉପସ୍ଥିତ ରହି ସେହି ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ଅନୁମାନ କଲି ସେମାନେ ସବୁ ଅପରେସନ୍ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଡାକ୍ତର । ମୋର ଚେତା ଫେରୁଥାଏ ପୁଣି ଚାଲି ଯାଉଥାଏ । ମୁଣ୍ଡ ମୋର ଘୁରିବୁଲୁଥାଏ । ମୋତେ ବହୁତ କଷ୍ଟ ହେଉଥାଏ । ବାମ ଗୋଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବ୍ୟାଣ୍ଡଜ୍, ଛାତିରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବ୍ୟାଣ୍ଡଜ୍ । ସେଥିରେ ପୁଣି ମୋ ଡାହାଣ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ବ୍ୟାଗ୍ ଝୁଲୁଛି । କଡ଼ ଲେଉଟାଇବାକୁ ମନା । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ମୁଁ କେବଳ ଛଟପଟ ହେଉଥାଏ । ଶୋଷ ଲାଗିଲେ ପାଣି ଦେବାକୁ ମନା । ସିଝରମାନେ ପାଣି ବଦଳରେ ତୁଳା ଓଦାକରି ଓଠକୁ ପୋଛି ଦେଉଥାଆନ୍ତି । ଅପରେସନ୍ ଭଲରେ ହୋଇଯିବାରୁ ବଡ଼ଜ୍ଞାଇଁ ଓ ସାନଜ୍ଞାଇଁ ୧୬.୮.୨୦୦୮ ରିଖରେ ଫେରିଗଲେ ।

ପୁଅ ଓ ମଝିଆଜ୍ଞାଇଁ ମୋ ପାଖରେ ରହିଲେ । ଆଇ.ସି.ୟୁ.ରେ ଥିବାବେଳେ ମଝିରେ ମଝିରେ ବାବୁନି ମୋତେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସୁଥାନ୍ତି । ପୁଅକୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଆସିବାକୁ ଭାରି ଭୟ । ଆଇ.ସି.ୟୁ.ରୁ ଆସିବାର ତିନିଦିନ ପରେ ବାବୁନି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଗଲେ । ପାଖରେ ପୁଅ ଏକୁଟିଆ । ଏପାଖ ସେପାଖ ହୋଇ ହାଲିଆ ହୋଇ ପଡୁଥାଏ । ପିଲାଟା ଏକୁଟିଆ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ କାମ କରୁଛି ଦେଖୁ ମୋତେ ଭାରି କଷ୍ଟ ଲାଗୁଥାଏ । କ'ଣ ବା କରିବ ? ତାକୁ ହିଁ ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆଇ.ସି.ୟୁ.ରେ ଥିବା ସମୟରେ ଡାକ୍ତରମାନେ ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ ନେବା ସହିତ ମୋର ଯାହା ଯାହା ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଦରକାର ପଡୁଥାଏ ତାହା ସବୁ ସେମାନେ କରେଇ ନେଉଥାନ୍ତି । ୧୬ ତାରିଖ ଦିନ ମୋତେ ଶୋଷ ଲାଗିବାରୁ, ପାଖରେ ଥିବା ସିଝରକୁ ପାଣି ପିଇବାକୁ ମାଗିବାରୁ ସେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପାଣି ବୋତଲ ଆଣି ସେଥିରୁ ଅଳ୍ପ ପାଣି ପିଇବାକୁ ଦେଇ ସେହି ବୋତଲଟିକୁ ମୋ ପାଖରେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ।

ପାଣି ପିଇ ସାରିବା ପରେ କାହିଁକି କେଜାଣି ମୋତେ ଅଲଗା ଅଲଗା ଲାଗିଲା । ପିଇବାର କିଛି ସମୟ ପରେ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେତିକିବେଳେ ପାଖରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ସିଝରମାନେ ପାଣି ଦେଇଥିବା ସିଝରକୁ କ'ଣଗୁଡ଼ାଏ ଇଆଡୁ ସିଆଡୁ କହିଲେ । ମୋର କିନ୍ତୁ ସେସବୁ କଥାଗୁଡ଼ାକ କିଛି ପରେ ମନେପଡୁ ନ ଥିଲା । ମୋର ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁ ପାଖରେ ଥିବା ରୋଗୀମାନେ ବିରକ୍ତ ହେବାରୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଡାକ୍ତର କାନକୁ କଥାଟା ଚାଲିଗଲା । ସେ ସମୟରେ ବାବୁନି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରି ନ ଥିଲେ । ବାବୁନି ଏସବୁ ଖବର ପାଇ ଡାକ୍ତର ବର୍ମାଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ

କଲେ । ତା'ପରେ କଥାଟା ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଲା । ପରେ ଶୁଣିଲି ଯେଉଁ ପାଣି ମୋତେ ସିଝର ପିଇବାକୁ ଦେଇଥିଲେ ତାହା କେବଳ ଡିୟୁଟି କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ତାହା ରୋଗୀ ପିଇବା ପାଣି ନୁହେଁ । ପରେ ବାବୁନି ସେ ପାଣି ମିଳୁଥିବା ଦୋକାନର ଠିକଣା ନେଇ ଚାରୋଟି ପାଣି ବୋତଲ କିଣି ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲେ । ପରେ ଜଣାଗଲା ସେ ପାଣି ବୋତଲରେ ଏକ ପ୍ରକାରର ନିଶା ଔଷଧ ମିଶିଥାଏ ।

ମୁଁ ଆଇ.ସି.ୟୁ.ରେ ଥିବା ସମୟରେ ଡାକ୍ତର ମୋ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ୟାବିନ୍‌ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ମୋତେ ସେଠାକୁ ନେବାପରେ ସିଝରଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ପୁଅ ଦୋକାନରୁ ଏକ ଧଳାଲୁଗା ଓ ଲୁଙ୍ଗି କିଣିଆଣି ମୋ ଉପରେ ଧଳା ଲୁଗାଟିକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେବାରୁ ସିଝର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେଇଟିକୁ କାଢ଼ିଦେଇ କହିଲେ ଧଳା ନୁହେଁ ଅନ୍ୟ ରଙ୍ଗର ଆଣନ୍ତୁ । ପୁଅ ପୁଣି ବଜାରକୁ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ଏକ ରଙ୍ଗର ଲୁଗା ଆଣି ମୋତେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଲା । ବଡ଼ ଦୁଃଖର କଥା ଯେ କ୍ୟାବିନ୍‌କୁ ନେବାପରେ ମୋ ଦେହ ବହୁତ ଖରାପ ହେବାକୁ ଲାଗିବାରୁ ମୋତେ ପୁଣି ଆଇ.ସି.ୟୁ.କୁ ନିଆଗଲା । ସେ ସମୟକୁ ଆମ ଡ୍ରାଇଭର ପ୍ରକାଶ ବେହେରା ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା । ମୋ ପାଖରେ ରହିବାକୁ ତାକୁ ତକା ଯାଇଥିଲା । ଆଇ.ସି.ୟୁ.ରେ ପୁଣି ମୋତେ ଅକ୍ସିଜେନ୍ ଓ ନାନା ପ୍ରକାରର ପରୀକ୍ଷା କରାଗଲା । ୧୯ ତାରିଖଠାରୁ ପୁଣି ୨୧ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ ସେଠାରେ ରଖାଗଲା । ଦେହ ଟିକେ ଭଲ ହେବାରୁ ପୁଣି କ୍ୟାବିନ୍‌କୁ ନେଇ ଆସିଲେ । ମୁଁ ୧୩୫/ଏଓ କ୍ୟାବିନ୍‌ରେ ରହୁଥିଲି । ଏହାରି ଭିତରେ ପୁଅ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ବୋହୂ ସୋନିକୁ ଓ କଟକରୁ ବଡ଼ଝିଅ ରାନାକୁ ତକାଇଲା । ମଝିଆଁ ଝିଅ ଲାନା ତା'ର ଦୁଇ ଝିଅଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନାତି ସହିତ ଆମ ଘରେ ରହିଲା । ବୋହୂ ଓ ଝିଅ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ପୁଅର ଜରୁରୀ କାମ ଥିବାରୁ ସେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଗଲା । ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ହୋଟେଲ୍‌ରେ ଏକ ରୁମ୍‌ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ପୁଣି ମୋ ଦେହ ଖରାପ ହେବାରୁ ମୋତେ ୨୩ ତାରିଖରେ ଆଇ.ସି.ୟୁ.କୁ ନିଆଯାଇ ୨୬ ତାରିଖରେ କ୍ୟାବିନ୍‌କୁ ଆଣିଲେ । ଏହିପରି ମୁଁ ଏଠାକୁ ସେଠାକୁ ଯିବାଆସିବା କରିବା ଦ୍ୱାରା ମୋ ଦେହ ଦୁର୍ବଳ ହେଲା । ବହୁଦିନ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହିବା ଦ୍ୱାରା ମୁଁ କିଛି ଖାଦ୍ୟ ଖାଇପାରୁ ନ ଥିଲି । ସେଠାକାର ଖାଦ୍ୟ ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ଭଲ ନ ଲାଗିବାରୁ ପୁଅ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିବା ପୂର୍ବରୁ ଡାକ୍ତର ବର୍ମାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ଆମ ଡ୍ରାଇଭର ଦ୍ୱାରା ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଦେବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲା ।

ପ୍ରକାଶ ତା' ରୁମ୍‌ରେ ମୋ ପାଇଁ ନରମ ଉଷ୍ମତା ଭାତ, ଡାଲି ଓ ଆଳୁ ବାଜଗଣ ଚଟଣୀ କରି ଆଣିବାରୁ ମୁଁ ତାହା ଖାଇପାରୁଥିଲି । ପାଖରେ ଥିବା ସିଂହରମାନେ ମୋର ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ ନେଉଥିଲେ ବି ମୋ ଝିଅ ବୋହୂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେବାଯତ୍ନ କରୁଥିଲେ । ସିଂହରମାନଙ୍କର ଔଷଧ ଦେବାରେ ଟିକିଏ ବିଳମ୍ବ ହେଲେ ବୋହୂ ଯାଇ ଡିୟୁଟି ରୁମ୍‌ରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣୁଥିଲେ । ଏପରିକି ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଡାକି ମୋ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରାଇ ନିଅନ୍ତି । ମୋ ଗୋଡ଼, ଛାତିରେ ବ୍ୟାଣ୍ଡେଜ୍ ହୋଇଥିବାରୁ ଓ ପେଟରେ ଗୋଟିଏ ଟିଉବ୍ ଲାଗିଥିବାରୁ ମୁଁ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ବି ହଲ୍‌ଚଲ୍ ହୋଇପାରୁ ନ ଥାଏ । ତେଣୁ ମୋତେ କଷ୍ଟ ହେଉଥାଏ । ସେହିପରି ପ୍ରକାଶ ମଧ୍ୟ ମୋ ସେବାଯତ୍ନରେ କୌଣସି ଅବହେଳା କରିନାହିଁ । ଦେହ ଟିକେ ଭଲ ହୋଇଆସିବାରୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ପ୍ରକାଶ ମୋତେ ଧରି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ବାରଣ୍ଡାରେ ଚଲାଉଲା । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଥିବା ସମୟରେ ଫିଜିଓଥେରାପି ଓ ଯୋଗ ଇତ୍ୟାଦି କରିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ଝିଅ ଓ ବୋହୂ ମୋ ପାଖରେ ଥିବା ସମୟରେ ଡାକ୍ତରଖାନା ପାଖରେ ଥିବା ଶିବ ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ମୋର ଆରୋଗ୍ୟ କାମନା କରି ପାଦୁକ ଆଣି ମୋତେ ଦିଅନ୍ତି । ଏହା ଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ନିତିଦିନିଆ କାମ । ପ୍ରକୃତରେ ଝିଅ ବୋହୂ ଏବଂ ପ୍ରକାଶ ଏପରିକି ମୋ ପୁଅ, ବହୁତ ସେବା କରିଛନ୍ତି । ସୋନିର ସାହସିକତା, ଉପସ୍ଥିତ ବୁଦ୍ଧି ସର୍ବୋପରି ରୋଗୀର ପରିଚର୍ଯ୍ୟାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ସେ ଯେପରି କାଜିବା କଟକଣାରେ କାମ କରେ ତାହା ଦେଖି ମୁଁ ଭାବେ, ବୋଧେ ସେ ପୂର୍ବଜନ୍ମରେ କୌଣସି ଡାକ୍ତର ଅଥବା ସେବିକା ଥିଲା । ପ୍ରକୃତରେ ସେମାନେ ସେଠାରେ ଅନେକ ତ୍ୟାଗ କରି ସେବାଶୁସ୍ତୁଷା କରୁଥିବାରୁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ମୋର ଆନ୍ତରିକ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି ।

୨୦୦୮ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ୧ ତାରିଖରେ ମୋ ପୁଅ ଓ ନାତି ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଆସି ଆମ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ମୋତେ ତା' ପରଦିନ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଡିସ୍‌ଚାର୍ଜ୍ କରିବାର କଥା । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ମୋତେ ଆଉ ଦୁଇଦିନ ଅଧିକା ରଖିଦେଲେ । ଶେଷରେ ମୋର ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ୪ ତାରିଖରେ ଡିସ୍‌ଚାର୍ଜ୍ ହେବାର ସ୍ଥିତି ହେଲା । ସେହି ଅନୁସାରେ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଆୟୁଲାନସରେ ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା । ସେଠାରୁ ବିଦାୟ ନେବା ସମୟରେ ଡାକ୍ତର ଏନ୍.ଭି.ଏନ୍. ବର୍ମା କାଠିଓଥେରାପିକ୍ ସର୍ଜିନ୍,

ଡାକ୍ତର ବି.ଏଚ୍. ଗାଓ, ଡାକ୍ତର ଡି.ଏନ୍. କୁମାର ମୁଖ୍ୟ ହୃଦ୍‌ରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଫେରିବା ସମୟରେ ଡାକ୍ତର ବର୍ମା ମୋତେ କେତେକ ବାରଣ ଓ କଟକଣାରେ ରହିବାକୁ ଉପଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଡାକ୍ତରଖାନାର ସମସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ୟ ପଢ଼ି କାରିବା ପରେ ଆମେ ୪ ତାରିଖ ଦିନ ୧ଟା ସମୟରେ ବିମାନବନ୍ଦରକୁ ଆସିଲୁ । ସେଠାରେ ମୋ ପାଇଁ ହୁଇଲ୍ ଟେୟାରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ମୋର ଦୀର୍ଘ ୨୪ ଦିନର ରହଣୀ ମଧ୍ୟରେ ମୋତେ ଯେ କେତେ କଷ୍ଟ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିଛି ସେକଥା କେବଳ ଅନୁଭବୀ ହିଁ ବୁଝିପାରିବ । ମୁଁ ତ ଯାହା ଦୁଃଖକଷ୍ଟ ଭୋଗିଲି କିନ୍ତୁ ମୋର ପ୍ରିୟଜନମାନଙ୍କୁ ମୋ ଯୋଗୁଁ ନାନା ପ୍ରକାରର ମାନସିକ ଦୁଃଖିତାରେ ପକାଇ କଷ୍ଟ ଦେଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ କ୍ଷମା ମାଗି ନେଉଛି । ଏହି ଅବସରରେ ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି କି ହେ ଠାକୁରେ ମୋ ପରି ଅନ୍ୟ କେହି ଏହି ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ନ ହୁଅନ୍ତୁ ।

ଆମେ ପାଞ୍ଚଜଣ ପୁଅ, ବୋହୂ, ଝିଅ, ମୁଁ ଏବଂ ମୋ ନାତି ପ୍ଲାଇଟରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ । ପ୍ରକାଶ ଟ୍ରେନରେ ଫେରିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ହେଉଥିଲା । ବିମାନବନ୍ଦରରେ ମୋର ଝିଅ, କ୍ୱାଜି, ନାତି, ନାତୁଣୀ ସମେତ ଶୁଭେଚ୍ଛୁମାନେ ପାଛୋଟି ନେବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଘର ଭିତରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମେ ଘର ପାଖରେ ଥିବା ମା' ତାରିଣୀଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ଘରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲି । ମନେ ମନେ କହୁଥିଲି—“ରଖେ ହରି ତ ମାରେ କିଏ ?” କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲରୁ ଫେରିବା ପରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ପୁଅ ମୋର ଫିଜିଓଥେରାପି, ଜନ୍‌ସୁଲିନ ଓ ଯୋଗ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱର କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲର ଡାକ୍ତର କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ହୃଦ୍‌ରୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଚିକିତ୍ସାରେ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଛି ।

ମୁଁ ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରାଉଥିଲି ଓ ପିଲାମାନେ ମୋ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ ନେଉଥିବାରୁ ମୋ ଦେହ ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା ।

ଏହାରି ଭିତରେ ମୋ ବାମ ଆଖିରେ ମୋତିଆ ବିନ୍ଦୁ ହେବାରୁ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ସି.ଆର୍.ପି. ଛକରେ ଥିବା ‘ମିଲେନିୟମ୍ ଆଇ ହସ୍ପିଟାଲ’ରେ ମୋ ଆଖିର କ୍ୟାଟେରେକ୍ଟ ଅପରେସନ ଡାକ୍ତର ଏସ୍.ପି. ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ତା ୧୩.୦୨.୨୦୦୯ ରିଖରେ କରାଗଲା ।

ତା ୨.୫.୨୦୦୯ ରିଖରେ ପୁଅ, ବୋହୂ, ନାତି ଏବଂ ପୁଅର ସାଙ୍ଗମାନେ
 ‘ଦାର୍ଜିଲିଂ’ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ସେମାନେ ସେଠାରେ ବହୁ ସ୍ଥାନ ବୁଲି ଦେଖିବା
 ସହିତ ସେଠାକାର ‘କରୋନେଶନ୍ ବ୍ରିଜ୍’ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଶୁଣିଥିଲି ରାଜା
 ସ୍ୱଷ୍ଟ ଜର୍ଜ ଓ ରାଣୀ ଏଲିଜାବେଥଙ୍କର ରାଜ୍ୟାଭିଷେକ ବା ‘କରୋନେଶନ୍’କୁ ସବୁଦିନ
 ପାଇଁ ମନେରଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ସେତୁର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇ ଏହାର ନାମକରଣ
 କରାଯାଇଥିଲା ‘କରୋନେଶନ୍ ବ୍ରିଜ୍’ ବା ‘ରାଜ୍ୟାଭିଷେକ ସେତୁ’ । ଏକ ବିଶାଳ
 ଧନୁ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ଏହି ସେତୁ । ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ତିସ୍ତା ନଦୀ ଉପରେ ନିର୍ମାଣ
 ହୋଇଥିବା ଏହି ବ୍ରିଜ୍ ଦାର୍ଜିଲିଂ ଏବଂ ଜଲପାଇଗୁଡ଼ିର ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା
 ଆଶୀର୍ବାଦ ହୋଇଯାଇଛି । କାରଣ ଏହି ପୋଲ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର
 ସଂଯୋଗର ମାଧ୍ୟମ । ଯଦିଓ ସେହି ବ୍ରିଜ୍‌ଟିକୁ ମୁଁ ଦେଖିନାହିଁ ତଥାପି ତା’ ଉପରେ
 ଯେଉଁ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିଛି ତା’ରି ଆଧାରରେ ଏ କଥାଟି ଏଠାରେ ଲେଖିବାକୁ
 ଉଚିତ୍ ମନେକଲି । ପିଲାମାନେ ବଡ଼ ଖୁସିରେ ସେହି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ବୁଲାଇବୁଲି କରି
 ତା ୧୧.୫, ୨୦୦୯ ରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲେ । ବଡ଼ ଦୁଃଖର କଥା
 ତା ୨୩.୬.୨୦୦୯ ରିଖରେ ମୋ ବାପା ଦାଦାଙ୍କ ପିଢ଼ିର ଶେଷ ସଦସ୍ୟା
 ଝାଟୁଆ ବୋଉ ଖୁଡ଼ାଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଏହିଠାରେ ଆମ ମହାନ୍ତି ସାହିର
 ଗୋଟିଏ ପିଢ଼ିର ଅବସାନ ଘଟିଲା ।

ଚିଲିକା ଦର୍ଶନ

୧୯୫୯ ମସିହାର ଘଟଣା । ସେ ସମୟରେ ମୁଁ କଟକ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ସ୍କୁଲର ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଷର ଛାତ୍ର । ହଠାତ୍ ଦିନେ ମୋ ମଉସା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଧା ମୋହନ ମହାନ୍ତି, କଟକ ଶିଖରପୁର ବାସଭବନକୁ ଡକାଇ କହିଲେ—“ମୋ ଦେହଶାଶୁଙ୍କ ଦେହ ବହୁତ ଖରାପ । ଶଳା ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦାସ ମଧ୍ୟ ଅସୁସ୍ଥ । ତେଣୁ ସେଠାକୁ ଯିବା ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ନାହାନ୍ତି । ମୁଁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ତୋତେ ପଠାଇବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲି । ତୁ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଆସିବୁ । ଏମିତି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ମନା କରିବାକୁ ଉଚିତ୍ ମନେକଲି ନାହିଁ । ମୋତେ କିଛି ଟଙ୍କା ଆଉ ଠିକଣା ଦେଇ ପଠାଇଦେଲେ । ଠିକଣାଟି ଗଜପତି ଜିଲ୍ଲାର ଗୁମା ବ୍ଲକ୍‌ର ଲିଙ୍ଗା ନାମକ ଏକ ସ୍ଥାନର ଥିଲା ।

କଥା ଦେଇଦେଲି ସତ ! କ’ଣ କରିବି ? ନୂଆ ରାଜଜ ! ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କେବେ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇନାହିଁ । କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତା କରି ସ୍ଥିର କଲି ମୁଁ ଖୋର୍ଦ୍ଧାରୋଡ୍ ଯାଇ ରେଳବାଇରେ ଟି.ଟି.ଆଇ. ଭାବେ କାମ କରୁଥିବା ଗାଁର ଜଣେ ସାଙ୍ଗର ଦାଦା ବାମଦେବ ସ୍ଵାଇଁଙ୍କ ପୁଅ ସୁଶାନ୍ତ କୁମାର ସ୍ଵାଇଁଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେବି । ମୁଁ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରୋଡ୍ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚି ବାମଦେବ ମଉସାଙ୍କୁ ସମସ୍ତ କଥା କହିବାରୁ ସୁଶାନ୍ତକୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଛାଡ଼ିବା ପାଇଁ ସେ ରାଜିହେଲେ । ସୁଶାନ୍ତ ଖୋର୍ଦ୍ଧାରୋଡ୍ ଷ୍ଟେସନରେ ଗୋଟିଏ ଫାଷ୍ଟ୍‌କ୍ଲବ୍ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ବସାଇବା ସମୟରେ ମୁଁ ତାକୁ ପଚାରି ଦେଇ କହିଲି—“ଯା ଟିକେଟ୍ ନେଇଆ ।” ମୋର ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲା ସେ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଯିବାକୁ । କାରଣ ସେଥିରେ ଅଧିକ ପଇସା ପଡ଼େ, କ’ଣ କରିବି ତାକୁ କିଛି କହିଲି ନାହିଁ । କାଲେ ସେ ମନଦୁଃଖ କରିବ । ସେ ନ ଗଲାବୁ ପୁଣି ତାକୁ ପଚାରିଲି—“ହଜରେ ଗଲୁନି ଟିକେଟ୍ କରିଆଣିବାକୁ ?” ସେ କହିଲା—“ଦରକାର ନାହିଁ, ତୁମେ

ତୁମ୍ଭଟାଏ ବସ ।” ମୋତେ ବଡ଼ ଭୟ ଲାଗୁଥାଏ । ଭାବୁ ଭାବୁ ଟି.ଟି.ଆଇ ଆସିଗଲେ । ଆମକୁ ଦେଖି ସେମାନେ ଟିକେଟ୍ ମାଗିବାରୁ ମୁଁ ଘାବରେଇ ଗଲି । କିନ୍ତୁ ସୁଶାନ୍ତ ତା’ ବାପାଙ୍କର ପରିଚୟ ଦେବାରୁ ସେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ । ଟି.ଟି.ଆଇଙ୍କ ଉପର ଅଫିସର ଟି.ଟି.ଆଇ. । ସେ ସମୟରେ ସୁଶାନ୍ତ ବାପାଙ୍କର ବିଶେଷ ସୁନାମ ଥିଲା । ଏ ସବୁ କାରବାର ଦେଖି ମୁଁ ବଡ଼ ଭୟଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ସୁଶାନ୍ତକୁ କହିଥିଲି— “ଦେଖ ! ଏ ସବୁ ଭଲକଥା ନୁହେଁ । ଆମର କ’ଣ ଦରକାର ଥିଲା ଏ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଆସିବା । ମୋ ପାଖରେ ତ ପଇସା ଥିଲା, ଆମେ ସାଧାରଣ ବଗିରେ ଆସିପାରିଥାଆନ୍ତେ ।” ସେ ମୋ କଥାକୁ ଶୁଣି ନ ଶୁଣିବା ପରି ତୁମ୍ଭ ରହିଲା । ଚିତ୍କା କଲି ସୁଶାନ୍ତକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିବା କ’ଣ ଭୁଲ୍ ହେଲା ?

ମୋ ବଡ଼ଭାଇ ଜଗତସିଂହପୁର ଥାନାରେ ଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ କଟକରେ ପଢୁଥିଲି । ସେ ସମୟରେ ମନିବାବୁଙ୍କର ‘ଦିଆସିଲ୍ ଖୋଲ’ ବସ୍ କଟକରୁ ଚାଲୁଥାଏ । ମୋର କଟକ ଆସିବା ଦିନ ମୁଁ ବସ୍ରେ ଚଢ଼ିଲାବେଳକୁ କଣ୍ଡକ୍ତର ମୋତେ ଫୁସ୍ ସିଟ୍ରେ ବସାଇ ଦିଅନ୍ତି । ପଇସା ଦେଲେ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ । କୁହନ୍ତି ଥାନାବାବୁ ଟିକେଟ୍ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ତା’ କଥାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ବସ୍ ଟେକି ହେବା ସମୟରେ କଣ୍ଡକ୍ତର ଟେକି ଅଫିସରଙ୍କୁ କହିଦିଅନ୍ତି ଆଗ ସିଟ୍ରେ (ଥାନା ବାବୁ) ଅତ୍ୟୁତବାବୁଙ୍କ ସାନଭାଇ ବସିଛନ୍ତି । ଏହା ଦେଖି ମୁଁ ବହୁତ ଲଜିତ ହେଉଥିଲି କିନ୍ତୁ ଏ ବିଷୟରେ ଭାଇଙ୍କୁ କିଛି କହିପାରୁ ନ ଥିଲି ।

ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଷ୍ଟେସନରୁ ଆମେ ପଲାସା ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେଠାରୁ ବସ୍ରେ ଗଲୁ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି । ମୋର ଜଣେ ହାଇସ୍କୁଲ ସାଙ୍ଗ କଣିଆ ଗ୍ରାମର ଶକ୍ତିଦାନନ୍ଦ କାନୁନ୍‌ଗୋ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି କଲେଜରେ ଆଇ.ଏସ୍‌ସି ପଢୁଥିଲା । ସେଦିନ ରାତିରେ ତା’ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହି ତା’ ପରଦିନ ‘ଗୁମା’କୁ କିଛି ବାଟ ବସରେ ଯିବାପରେ ସେଠାରୁ ‘ଗୁମା’ ଯାଇଥିବା କେତେକ ଆଦିବାସୀ ଲୋକ ଆମକୁ ପାହାଡ଼ ତପର ବାଟେ ଏକ ପଥୁରିଆ ଚଲା ରାସ୍ତାରେ ‘ଗୁମା ବ୍ଲକ୍’ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବାଟେ ‘ଲିଙ୍ଗା’ରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲେ । ଆମକୁ ଦେଖି ମାଉସୀ କହିଲେ— “ହଇରେ ତୁମେମାନେ କ’ଣ ଏଠି ?” କହିଲି ମାଉସୀ ତୁମର ଦେହ ଖରାପ ଥିଲା ତ ତେଣୁ ତୁମକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆଉ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଯିବାକୁ ମାଉସୀ ଆମକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଯାହା ଅନୁମାନ କରିପାରୁଥିଲି ତାଙ୍କର ଦେହ ପ୍ରାୟ ଭଲ ହୋଇଯାଇଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ

ଆସିବାର କାରଣ କହିଲି । ‘ଗୁମା’ ଓ ‘ଲିଙ୍ଗା’ ସବୁ ହେଉଛି ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳ । ପାହାଡ଼, ପର୍ବତ ଓ ଘଞ୍ଚଜଙ୍ଗଲଘେରା ଦୁର୍ଗମ ଅଞ୍ଚଳ । ସେଠାରେ କନ୍ଧ ଓ ହୋ’ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ ରୁହନ୍ତି । ‘ଲିଙ୍ଗା’ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଆଦିବାସୀ ପଡ଼ା । ନିକଟରେ ଛୋଟ ନଦୀ ବହିଯାଉଥାଏ । କାଁ ଭାଁ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି କୁଡ଼ିଆ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଖୁବ୍ କମ୍ । ସେଠାରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କଦଳୀ ଗଛ ଦେଖିଲି । ଗଛରେ କଦଳୀଗୁଡ଼ିକ ପାଚିଲା ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ ବି ତାକୁ କେହି ତୋଳୁ ନାହାନ୍ତି । ସେଠାକାର ଆଦିବାସୀ ଲୋକମାନେ ବହୁତ ସରଳ ପ୍ରକୃତିର । ଆମକୁ ଦେଖି ସେମାନେ ବହୁତ ଖୁସିହେଲେ । ଜଙ୍ଗଲୀ ଫଳମୂଳ ଆଣି ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ । ପୁରୁଷମାନେ ଗୋଟିଏ ଜଉପୁନୀ ମାରି କାନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ଟାଙ୍ଗିଆ ଧରି ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟକୁ ଯାଇ ଫଳମୂଳ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଛାତିରେ ଓ ଅଣ୍ଟା ତଳକୁ କଳାରଙ୍ଗର କପଡ଼ା ପିନ୍ଧି ଥାଆନ୍ତି । ମହିଳାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପାରମ୍ପରିକ ଗହଣା ସହିତ ଗୁଡ଼ାଏ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ମାଳି ବେକରେ ପକାଇଥାଆନ୍ତି । ମାଉସୀଙ୍କୁ ସେମାନେ ବହୁତ ସ୍ନେହ ଓ ସମ୍ମାନ କରିବା ସହିତ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବାର ଦେଖିଲି । ଆମେ ସେଦିନ ରାତିରେ ରହି ତା’ ପରଦିନ ମାଉସୀଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଆସିବାକୁ କହିବାରୁ ମାଉସୀ କହିଲେ—“ଦେହ ଭଲ ହେଲାଣି ଆଉ କାହିଁକି ଯିବି ?” ପୁଣି ଆମକୁ ଆଉ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ରହିବାକୁ କହୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୋର ପାଠପଢ଼ା ଅଛି କହିବାରୁ ଆଉ ବାଧ୍ୟ କଲେନାହିଁ । ଫେରିବା ସମୟରେ ମାଉସୀ ଆମ ସହିତ ‘ଗୁମା ବ୍ଲକ୍’ ଆସି ବିଡ଼ିଓଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଥିଲେ । ସେ ‘ଗୁମା ବ୍ଲକ୍’ରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ଏପରି ଏକ ପାହାଡ଼, ପର୍ବତ ଘନଜଙ୍ଗଲର ଦୁର୍ଗମ ଅଞ୍ଚଳରେ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ମେଳରେ କିପରି କାମ କରୁଥିଲେ ସେକଥା ମୋତେ ଅସମ୍ଭବ ଲାଗୁଥିଲା । ମାଉସୀ ଆମକୁ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିରେ ଛାଡ଼ି ଫେରିଗଲେ ।

ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିରୁ ଆସି ‘ପଲ୍ଲୀମା’ ରେଳଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଫେରିବା ବାଟରେ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ‘ରମ୍ଭା’ ନାମକ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଚିଲିକାର ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖିଲି । ‘ରମ୍ଭା’ ଚିଲିକା କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଓ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପର୍ବତ । ‘ରମ୍ଭା’ ପର୍ବତ ଅନୁସାରେ ସ୍ଥାନଟିର ନାମ ‘ରମ୍ଭା’ ହୋଇଛି ବୋଲି ଭାବିଲି । ଏଠାରୁ ଚିଲିକା ଦେଖିଲେ ତା’ର ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଡେଇଁଟି ଭଳି ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ । ଚିଲିକାର ନୀଳ ଜଳରାଶି ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟକର କିରଣ ‘ରମ୍ଭା ପର୍ବତ’ ଶିଖରରେ ପଡ଼ି ଏକ ସୁନ୍ଦର ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ସେହି ଦୃଶ୍ୟକୁ ଦେଖି ମୋର

ମନେପଡ଼ିଗଲା ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କ ରଚିତ ‘ଅବକାଶ ଚିନ୍ତା’ରେ “ରେଳ ଉପରେ ଚିଲିକା ଦର୍ଶନ” କବିତାର କିଛି ପଂକ୍ତି ।

“ରହ ରହ କ୍ଷଣେ ବାସ୍ତିୟ ଶକଟ
ଦେଖୁବି ଚିଲିକା ତାରୁ ଚିତ୍ରପଟ
ଚିତ୍ର ମଣେ ଯେଣୁ ନାହିଁ ଅନୁଭବ
ବାସ୍ତବ ବିଶ୍ଳେଷ କି ଏ ଛବି ସମ୍ଭବ ।”

ପ୍ରକୃତରେ କବିମାନେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରିୟ । ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ପୂଜାରୀ ଚିରନ୍ତନ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଠାରୁ ଦୂରେଇଯାଏ ସେତେବେଳେ ତା’ ମନର ଅବସ୍ଥା କ’ଣ ଥାଏ, ତାହା ଗୋପବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କର ସେହି କବିତା ମାଧ୍ୟମରେ ଆମକୁ ସୂଚାଇ ଦିଅନ୍ତି । ‘ଖୋର୍ଦ୍ଧା-ରୋଡ୍’ରେ ସୁଶାନ୍ତ ରହିଗଲା କିନ୍ତୁ ମୁଁ କଟକ ଫେରି ମଉସାକୁ ସମସ୍ତ କଥା କହିବାରୁ ମଉସା ତିକେ ଆଶ୍ଚସ୍ତ ହେଲେ ।

ମୋ ବଡ଼ଭାଇ ଜଂ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦାସଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ମୁଁ ମୋ ପରିବାରକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ୧୯୯୬ ମସିହାରେ ନାରାୟଣୀ ଏବଂ କାଳିଙ୍ଗ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଦର୍ଶନରେ ଯାଇଥିଲୁ । ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲି । ଆମର ବିଚାର ଥିଲା ଆମେ କାଳିଙ୍ଗ ଦର୍ଶନ କରି ନାରାୟଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ବଣଭୋଜି କରି ଫେରିବାକୁ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ ଓ ସମୟରେ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଏକଶହ କିଲୋମିଟର ଦୂରତାରେ ଥିବା ବାଲୁଗାଁରେ ୫ ନମ୍ବର ଜାତୀୟ ରାଜପଥ ଦେଇ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ବାଲୁଗାଁ ହେଉଛି ଚିଲିକାର ମାଛ, କଙ୍କଡ଼ା ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଓ ଶୁଖୁଆ ବ୍ୟବସାୟର ପେଣ୍ଠସ୍ଥଳୀ । ସେଠାରେ ଆମେ ନାରାୟଣୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲୁ । ନାରାୟଣୀ ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ବ୍ରହ୍ମପୁରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୮୦ କି.ମି. ଦୂରତାରେ ପାହାଡ଼, ପର୍ବତଘେରା ଘନଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ । ସେଠାକାର ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋମୁଗ୍ଧକର । ଏହି କାରଣରୁ ନାରାୟଣୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଓ ତା’ର ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଓ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରୁ ଅନେକ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଆସନ୍ତି । ପାହାଡ଼ର ଶିଖରରୁ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଝରଣା କୁଳୁକୁଳୁ ଗାତ ଗାଇ ଗାଇ ପାହାଡ଼ର ନିମ୍ନଭାଗକୁ ବୋହି ଆସୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ସବୁରି ମନକୁ ଆକ୍ଷାଦିତ କରେ । ପାହାଡ଼ର ଝରଣା ପାଖରେ ଆମେ ଆମର ଏକ ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ କରି ବଣଭୋଜିର ଆୟୋଜନ କଲୁ । ଝରଣାରେ ଗାଧୋଇ ନାରାୟଣୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ବାଲୁଗାଁ ‘ବଡ଼କୁଳ’ରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲୁ । ବଡ଼କୁଳ ସ୍ଥାନଟି

ଚିଲିକା କୁଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହା ଏକ ପର୍ଯ୍ୟଟନସ୍ଥଳୀ । ଏଠାରେ ବହୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ସମାଜମାନ ହେଉଥିବାରୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ରହିବା ଓ ଖାଇବା ପାଇଁ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

ଏସିଆ ମହାଦେଶରେ ଚିଲିକା ପ୍ରାକୃତିକ ହ୍ରଦମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବ ବୃହତ୍ତମ । ତା'ର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ବର୍ଷାଋତୁରେ ୧,୧୦୦, ବର୍ଗ କି.ମି. ହେଉଥିବା ବେଳେ ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁରେ ଏହା ଅଧା ହୋଇଯାଏ । ଚିଲିକାର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି, କଙ୍କଡ଼ା ଓ ମାଛ ଖାଇବାକୁ ଭାରି ସୁଆଦ । ବଡ଼କୁଳ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବସ୍ଥିତ । ତା'ର ବେଳାଭୂମି କିଛି ଦୂରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତସନ୍ତ ଅଟେ । କୁଳରୁ ଆମେ କିଛି ବାଟ ପଥର ବନ୍ଧରେ ଚାଲିଚାଲି ପାଞ୍ଜୁର ବୋଟ୍ ଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ଗଲୁ । ସେଠାରେ ଅନେକ ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ବୋଟ୍, ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଆନ୍ତି । ସେହିଠାରୁ ଚିଲିକା ହ୍ରଦର ରମଣୀୟ ଦୃଶ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନଲୋଭୀ । ଚିଲିକାର ନୀଳ ଜଳରାଶି ସହିତ ମାମୁ-ଭଣଜା ପାହାଡ଼ ଓ ଜଟିଆ ଭାଲେରୀ ଚଢ଼େଇହଟା ପାହାଡ଼ ଓ କାଳିଜାଇ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପୀଠ । ପୀଠରେ ସୁନ୍ଦର ଜଙ୍ଗଲ । ତା' ସାଙ୍ଗକୁ ଚିଲିକାର ନୀଳ ଜଳରାଶିରେ ନାନା ରଙ୍ଗର ଚଢ଼େଇମାନେ ଖେଳୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ମୋତେ ଲାଗିଲା ଯେପରି ମୁଁ କେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ରାଜ୍ୟରେ ଘୁରିବୁଲୁଛି । ଏହିସବୁ ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ଆମୁହରା ହୋଇ ମୋ ମନଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା କବିବର ରାଧାନାଥ ରାୟଙ୍କ ରଚିତ ଚିଲିକା କାବ୍ୟର କବିତାଟି—

“ଏତେ ଛବି ଯେଣୁ ଏକା ଧାରେ ଠୁଳ
ଛବିକ ଉତ୍ତଳେ ତୋ ଛବି ଅତୁଳ ।”

ସେହିପରି ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କ ଭାଷାରେ କହିଲେ—

“ଚିତ୍ର ମଣେ ଯେଣୁ ନାହିଁ ଅନୁଭବ,
ବାସ୍ତବେ ବିଶ୍ୱେ କି ଏ ଛବି ଗମ୍ଭୀର ।”

ବାସ୍ତବରେ କବିଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ଅନେକ ତଫାତ୍ ରହିଛି । କବିମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରେମୀ । କବି ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖି ଯାହା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ତାହା ସାଧାରଣ ମଣିଷ କଳିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କବି ଯାହା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ତାକୁ ଲେଖନୀ ମୁନରେ ଏପରି ଭାବେ ପ୍ରକାଶ

କରନ୍ତି ଯେ, ସାଧାରଣ ମଣିଷଟି, ସେହି କାଳଜୟୀ ରଚନାକୁ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ବାସ୍ତବତା ଭିତରକୁ ଆସେ ଆସେ ଟାଣି ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ଏପରି ଅନୁଭବ କରେ ଯେପରି ସେ ସେହି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିସାରିଛି । ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ସେମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ଏପରି ଚିରନ୍ତନ ସାହିତ୍ୟ ରଚନା କରିଯାଇଛନ୍ତି । ଏମିତି ଭାବୁଥିବାବେଳେ, ଆମ ନୌକାଟି ଚିଲିକାର ଦିଗନ୍ତ ବିସ୍ତାରୀ ତରଙ୍ଗାୟିତ ଜଳତଳ ଜଳଚାଣି ମଧ୍ୟଦେଇ କାଳିଜାଲ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଘରଘର ଶବ୍ଦକରି ଆଗେଇ ଚାଲୁଥାଏ । ନୌକାରେ ବସି ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ଚିଲିକାର ପ୍ରାବଲ୍ୟତାକୁ ଦେଖି ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ପଡୁଥିଲି । ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ମୋର କାଳିଜାଲଙ୍କର କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ମନେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବୁଢ଼ା ବାପ ତା'ର ନବବିବାହିତା ଝିଅକୁ ନୌକାରେ ବସାଇ ତା' ଶାଶୁଘରକୁ ନେଇ ଯାଉଥିଲା ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଜଟିଆ ଭାଲେରୀ ପାହାଡ଼ ନିକଟରେ ଏକ ଭୟଙ୍କର ଝଡ଼ ଉଠିଲା । ଝଡ଼ ବତାସରେ ନୌକାଟି ଚିଲିକାର ଗଣ୍ଡ ଦେଶରେ ବୁଡ଼ିଗଲା । ସେହି କଥାକୁ ଅନୁଭବ କରି ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର ତାଙ୍କ କବିତାରେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

“ଭଲକରି ନାଆ ବୁଢ଼ାରେ ନାଉରା
 ଝିଅକୁ ମାଡୁଛି ଡର
 ଗଡ଼େ ଗଡ଼ ଲୋକ ଚାହିଁ ବସିଥିବେ
 ଝିଅ ଯିବ ଶାଶୁଘର ।
 ସୂର୍ଯ୍ୟ ବୁଡ଼ିଗଲେ ନିଃଶବ୍ଦ ଯେବେ
 ହୁଏ ସବୁ ସଞ୍ଜିବେଳେ,
 ଏକା ହୋଇ ଜାଇ ଲୋକେ କୁହନ୍ତିଲୋ
 ବୁଲୁ ଯେ ଥାଏ ପାହାଡ଼େ ।”

ଏହି ଦୁର୍ଘଟଣା ପରେ ଚିଲିକାରେ ତଜା ବାହୁଥିବା ନାବିକମାନେ କୁହନ୍ତି ସଞ୍ଜ ହୋଇଗଲେ କାଳିଜାଲ ପାହାଡ଼ରେ କୌଣସି ଏକ ଅତୃପ୍ତ ଆତ୍ମା କ୍ରନ୍ଦନ କରିବାର ଶୁଣାଯାଏ । ଲୋକମାନେ ଏପରି କରୁଣ କ୍ରନ୍ଦନ ଶୁଣିବା ପରେ ପାରିକୃପ ରାଜାକୁ ଜଣାଇବା ପରେ, ରାଜା ମନ୍ଦିରଟିଏ ତୋଳି କାଳିଜାଲ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପନା କରି ପୂଜାପାଠର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କଲେ ଓ ସେହି ପାହାଡ଼ର ନାମ କାଳିଜାଲ ପାହାଡ଼ ଭାବେ ନାମିତ କଲେ । ତା'ପରେ ଆଉ ସେ କରୁଣ କ୍ରନ୍ଦନ ଶୁଣାଗଲା

ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଯାଉଥାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ବିପଦ ଆପଦରୁ ମା' କାଳିଜାଜ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ବୋଲି ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି । ସେତେବେଳକୁ ଆମର ନୌକା କାଳିଜାଜ ପାହାଡ଼ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ମା'ଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଭୋଗ ଲଗାଇ ଫେରିଲୁ । ମା' ଆମଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରାଇବାକୁ ଭଲରେ ଭଲରେ ନେଇ ଫେରାଇ ଆଣିଥିବାରୁ ମା'ଙ୍କୁ ମୁଁ ଅନେକ ପ୍ରଣତି ଜଣାଇଲି । ଫେରିବା ସମୟରେ ମା' କାଳିଜାଜଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରୁଥାଏ ଓ କବିଙ୍କର ସେହି କାଳିଜାଜ କବିତାର ପଂକ୍ତିଟିଏ ମନେ ପକାଇ ଗୁଣୁଗୁଣୁଥାଏ—

“କାଳିଜାଜ ବଡ଼ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେବତା
କୋଟି କୋଟି ଦଣ୍ଡବତ,
ପାହାଡ଼ର ନାଁ ରାଇଜେ ଖ୍ୟାତିଲୋ
କାଳିଜାଜ ପରବତ ।”

ନୌକା ବଡ଼କୂଳ ଘାଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ବଡ଼କୂଳଠାରୁ ଆମେ ନାରାୟଣୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ଫେରିଆସିଲୁ । କାରଣ ସେଠାରେ ଆମର ବଣଭୋଜି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଭୋଜି ଖାଇ, ବାଲୁଗାଁରୁ ୧୦ କି.ମି. ଦୂରତାରେ ଥିବା ବାଣପୁରରେ ମା' ଭଗବତୀ ଓ ଦକ୍ଷପ୍ରଜାପତିଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲୁ ।

ଦୀର୍ଘ ୧୩ ବର୍ଷ ପରେ ତା ୨୯.୯.୨୦୦୯ ରିଖରେ ମୁଁ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ପୁରୀ ସାତପଡ଼ାର ନୀଳାୟ ଚିଲିକା ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି । ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରୁ ସାତପଡ଼ାର ଦୂରତା ଏକଶହ କି.ମି. । ସାତପଡ଼ା ଯିବା ବାଟରେ ମୁଖ୍ୟ ରାସ୍ତାର ବାମପଟରେ ବାଲିହରଚଣ୍ଡୀ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପୀଠ । ତାହା ଏକ ସୁନ୍ଦର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ଦିର । ମନ୍ଦିରଟି ଏକ ବାଲିସ୍ତୁପ ଉପରେ ଠିଆହୋଇଛି । ବଣଭୋଜି କରିବା ପାଇଁ ଜାଗାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥିବାରୁ ସେଠାରେ ନବବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଗହଳି ଚହଳି ଲାଗିଥାଏ । ଏହି ସ୍ଥାନଟି ଯେହେତୁ ଗୋଟିଏ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ତେଣୁ ସେଠାକୁ ଦେଶବିଦେଶରୁ ବହୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ଆସନ୍ତି । ସେହି ମନ୍ଦିରରେ ପୂଜା ପାଉଥିବା ‘ମା’ ବାଲିହରଚଣ୍ଡୀ’ଙ୍କ ପାଖରେ ଆମିଷ ଭୋଗ ଲାଗିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବାରୁ ଭୋଜି କରିବାକୁ ଏହି ସ୍ଥାନଟିକୁ ଭକ୍ତମାନେ ବେଶୀ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥାନ୍ତି । ନିକଟରେ ତା’ର ପୁଣ୍ୟତୋୟା ଭାର୍ଗବୀ

ନଦୀ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛି । ଜନଶ୍ରୁତି ଅନୁସାରେ ଭୃଗୁମୁନୀ ଏହି ନଦୀ କୂଳରେ ବସି ତପସ୍ୟା କରିଥିବାରୁ ଏହି ନଦୀର ନାମ ଭାର୍ଗବୀ ରଖାଯାଇଛି । ଏଠାରେ ସ୍ନାନ କଲେ ସ୍ୱର୍ଗପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଥାଏ ବୋଲି ଲୋକମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ।

ସେଠାରୁ କିଛିଦୂର ଯିବା ପରେ ବ୍ରହ୍ମଗିରି ପଡ଼େ । ବ୍ରହ୍ମଗିରି ଅଲାରନାଥଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ସ୍ନାନପୂର୍ଣ୍ଣମା ପରେ ତିନିଠାକୁରଙ୍କୁ କୃତ ହୁଏ ତେଣୁ ସେମାନେ ଅନବସର ଘରେ ରହିଥାନ୍ତି, କାରଣ ସେଠାରେ ତାଙ୍କ କୃତର ଉପଚାର କରାଯାଏ । ସେହି ସମୟରେ ଅଲାରନାଥଙ୍କୁ ତିନି ଠାକୁରଙ୍କ ନୀତିରେ ପୂଜା କରାଯାଏ । ବଡ଼ଦେଉଳର ରାତିନାତି ଅନୁସାରେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଲାରନାଥଙ୍କ ପାଖରେ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ସେହି ସମୟରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଭକ୍ତମାନେ ସେଠାରେ ବହୁଳ ଭାବରେ ଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ଭିଡ଼ ଜମାନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟତଃ ଅଲଣା କ୍ଷୀରି ଅଲାରନାଥଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଭୋଗ ହୋଇଥିବାରୁ ଅଲଣା କ୍ଷୀରି ମୁଖ୍ୟ ଭୋଗ ଭାବରେ ବଢ଼ାହୁଏ । ଏହାଛଡ଼ା ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ଯେପରି ନାନା ନୈବେଦ୍ୟରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଉପଚାର କରାଯାଏ ସେପରି ସେଠାରେ କରାଯାଇଥାଏ । ଜନଶ୍ରୁତି ରହିଛି ଯେ, ଅଣବସର ସମୟରେ ଅଲାରନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନ କଲେ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନ ସେଠାରେ ମିଳିଥାଏ । ସେହି କାରଣରୁ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଏଠାକୁ ଆସି ଅଲାରନାଥଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ମହାପ୍ରଭୁ ଅଲାରନାଥ ଆସିଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ପାଦଚିହ୍ନ ଗୋଟିଏ ପଥର ଉପରେ ରହିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଏହା ଭିତରେ ଆମର ଗାଡ଼ି ସାତପଡ଼ାରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲା । ଏହି ସ୍ଥାନଟି ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସ୍ଥାନ । ଚିଲିକାର ମନୋମୁଗ୍ଧକର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଓ ଡଳଫିନ୍ମାନଙ୍କର କୌତୂହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଖେଳ ଦେଖିବାକୁ ଏଠାକୁ ଅନେକ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ବୁଲିବାକୁ ଆସିଥାନ୍ତି । ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କର ସୁବିଧା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ପାରୁଶାଳା ରହିଛି । ଆମେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ପ୍ରଥମେ ପାରୁଶାଳାକୁ ଯାଇ ଫ୍ରେସ୍ ହୋଇ ଓ.ଟି.ଡି.ସି. ପକ୍ଷରୁ ଚିଲିକା ଭ୍ରମଣ ନିମନ୍ତେ ମଟର ଲାଞ୍ଚର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିବା କାଉଣ୍ଟରରୁ ଟିକେଟ୍ ଆଣି ମଟର ଲାଞ୍ଚ ପାର୍କିଂ ସ୍ଥାନକୁ ଗଲୁ । ଆମେ ଲାଞ୍ଚରେ ବସିଲୁ । ଘରଘର ଶବ୍ଦ କରି ଲାଞ୍ଚଟି ଚାଲିଲା ଚିଲିକା ଭିତରକୁ । ଚିଲିକାର ସ୍ୱଚ୍ଛ ନୀଳ ଜଳଚାଶିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ମୁଁ ବିଭୋର ହୋଇପଡ଼ିଲି । ମୁଁ ଲାଞ୍ଚ ଚାଳକ ପାଖରେ ବସିଥାଏ । ସେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଚିଲିକାର ନାନାକଥା ମୋତେ ବୁଝାଇ କହୁଥାଏ । ପୁଣି କ'ଣ ଭାବିଲା କେଜାଣି ମୋତେ କାହିଁକି ପଚାରିଲା—

“ଆଜ୍ଞା ! ଆପଣ କ’ଣ କେବେ ଚିଲିକା ବୁଲିବାକୁ ଆସି ନ ଥିଲେ ?” ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେଲି, “ହଁ । ମୁଁ ଆଗରୁ ବାଲୁଗାଁ ବଡ଼କୁଳର ଚିଲିକା ବୁଲିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଆଜି ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ସାତପଡ଼ାର ଚିଲିକା ବୁଲିବାକୁ ଆସିଛି ।” ଚିଲିକାରେ ଭ୍ରମଣ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମୋର ବିଗତ ଦିନର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଥାଏ । ବଣାଜିଉ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀରେ ପାର ହେବା ସମୟରେ ତଙ୍ଗା ବୁଡ଼ିଯିବା, ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ଦିନରେ ନଦୀ ଦୁଇକୁଳ ଖାଇ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ସ୍ରୋତରେ ଲୋକଙ୍କୁ ଆତଙ୍କିତ କରୁଥିବା ସମୟରେ ବି ମୁଁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀକୁ ପାରି ହୋଇଛି । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଦେଖୁଛି ପୁରିଲା ନଦୀରେ ନାବିକମାନେ କିପରି ଜୀବନକୁ ପାଣିଛଡ଼ାଇ ନୌକା ଚାଳନା କରନ୍ତି । ସେକଥା ମନେପଡ଼ି ମନରେ ବାରମ୍ବାର ଛନକା ପଶୁଥାଏ । ବାସ୍ତବିକ ସେ ସମୟର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଗଲେ ଦେହ ରୋମାଞ୍ଚିତ ହୋଇଯାଉଥାଏ ।

ମନରେ ଅହେତୁକ ଭୟ ଆସୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚିଲିକାର ଗର୍ଭ ଭିତରକୁ ଆମେ ଯେତିକି ପ୍ରବେଶ କରୁଥିଲୁ ତା’ର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ମୁଁ ସେତିକି ହଜି ହଜି ଯାଉଥିଲି । ଚିଲିକାର ଗର୍ଭକୁ ପ୍ରବେଶ କଲାବେଳେ ଯେକୌଣସି ଲୋକ ସେ ମନମୁଗ୍ଧକର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇଯିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଆଉ ମୁଁ ବା ସେଥିରୁ ବାଦ୍ ପଡ଼ନ୍ତି କେମିତି ?

ନାଉରିଆ ଉତ୍ତର ଦେଲା—“ଆଜ୍ଞା ! ଚିଲିକା ହେଉଛି ଆମର ମା’ । ଚିଲିକାରୁ ମାଛ, କଙ୍କଡ଼ା ଧରି ଆମେ ଆମର ପରିବାର ପୋଷୁ । କିଏ ନୌକା ଚଳାଇ ତ କିଏ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ଚିଲିକାର ଇତିବୃତ୍ତି କହି ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରନ୍ତି । ଆଉ ମୁଁ ଏଇ ନୌକା ଚଳାଇ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ଚିଲିକା ଭିତରେ ଓ ଚିଲିକାର ଆରପାରିରେ ଯେଉଁ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ରହିଛି, ତାହା ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଲାଇବା ଦ୍ୱାରା ମୋର ମଧ୍ୟ ସେ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକ ଧାରଣା ହୋଇଗଲାଣି । କେବଳ ନୌକା ଚଳାଇ ଯେ ଆମେ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରୁ ସେକଥା ନୁହେଁ ଆଜ୍ଞା ! ମୁଁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ନୂଆ ନୂଆ ସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣ କରାଇ ଭଲରେ ଭଲରେ ନୌକାକୁ କୁଳରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ମୋ ଉପରେ ଖୁସିହୋଇ ମୋତେ ପୁରସ୍କାର ଭାବେ କିଛି ଅର୍ଥ ଦିଅନ୍ତି ।”

ପଚାରିଲି ଚିଲିକା ଭିତରେ କ’ଣ ସବୁ ଦେଖିବା ଭଳି ଅଛି ? ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—“ଚିଲିକା ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଛୋଟବଡ଼ ପାହାଡ଼ ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାଳିଜାଉ ପାହାଡ଼, ଚଢ଼େଇଗୁହା, ଚିଲିକା ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି । ଚିଲିକାରେ ନାନା ପ୍ରକାରର ଦେଶବିଦେଶର ପକ୍ଷୀଙ୍କ ସମାବେଶ ହୁଏ । ସେମାନଙ୍କ ମଳତ୍ୟାଗ ଦ୍ୱାରା

ଏହି ପର୍ବତ ଧବଳ ବର୍ଷ ଧାରଣ କରିଛି । ସେହିପରି ‘କାଙ୍କଣ ଶିଖରା’ ଚିଲିକା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଏକ ପର୍ବତ । ଏହି ପର୍ବତର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଲା ସେଠାରୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ କାଙ୍କଣ ଫଳ ମିଳିଥାଏ । ପୁରୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଗଛର ପ୍ରଥମ ଫଳ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରକୁ ପଠାଯିବାର ପରମ୍ପରା ଥିବାରୁ କାଙ୍କଣ ଶିଖରାର ପ୍ରଥମ ଫଳକୁ ନାବିକମାନେ ନିଜ ନିଜ ନୌକାରେ ସେଠାରୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରୋଷେଇ ଘରକୁ ପଠାଇଥାନ୍ତି । ଏହି ପରମ୍ପରା ଓଡ଼ିଶାର ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ମୁଁ ପିଲାବେଳେ ଏହି ପ୍ରକାରର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଚଳନ ହେବାର ଦେଖୁଛି । ଏପରି ପର୍ବ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ହେଉଛି ଆମ ନୁଆଖାଇ ପର୍ବ । କାରଣ ଫସଲର ପ୍ରଥମ ଅମଳକୁ ସେମାନେ ଖୁରା, ପିଠା ଓ ନାନା ପ୍ରକାରର ସ୍ୱାଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପ୍ରଥମେ ମା’ ସମଲେଶ୍ୱରୀଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରନ୍ତି ।” ମୁଁ ଯେବେ ପ୍ରଥମ କରି ସମ୍ବଲପୁରରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲି ସେବେ ତାହା ଦେଖୁଛି । ଏହି ପର୍ବଟିକୁ ସେମାନେ ମହା ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ପାଳନ କରନ୍ତି ।

ଚିଲିକାରେ ଥିବା ଅନେକ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜ ମଧ୍ୟରେ ନଳବଣ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦ୍ୱୀପ । ବିଶେଷକରି ଶୀତରତ୍ନରେ ସେହି ସ୍ଥାନର ମହତ୍ତ୍ୱ ବହୁ ପରିମାଣରେ ବଢ଼ିଯାଇଥାଏ । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଲା, ଦେଶବିଦେଶରୁ ଏପରିକି, ସୁଦୂର ସାଇବେରିଆରୁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ନାନା ପ୍ରକାର ଜାତିର ଓ ରଙ୍ଗର ଭ୍ରମଣକାରୀ ଜଳଚର ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ନଳବଣରେ ଏକ ବିରାଟ ପକ୍ଷୀ ସମାବେଶ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଭାରତ ଉପମହାଦେଶରେ ଏପରି ଅଗଣିତ ଜଳଚର ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଏକ ସମାବେଶ ଭାରତର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରାଜ୍ୟରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ ନାହିଁ । ସେହିସବୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ସେହି ସ୍ଥାନଟି ବିଶେଷ ଆକର୍ଷିତ କରେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ବଣଭୋଜି କରିବାର ସ୍ଥାନ । ନଳବଣ ସାତପଡ଼ାଠାରୁ ନୌକାରେ ଅଢ଼େଇ ଘଣ୍ଟାର ବାଟ ।

ସେହିପରି ଚିଲିକାରେ ରାଜହଂସ ନାମରେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଦ୍ୱୀପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତାହା ସାତପଡ଼ାଠାରୁ ନୌକାରେ ଗଲେ ଦେଢ଼ଘଣ୍ଟା ସମୟ ଲାଗେ । ସେଠାରେ ଫରେଷ୍ଟ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ ଏକ ସୁନ୍ଦର ବଙ୍ଗଳା ସହିତ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ରହିବା ପାଇଁ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଅତିଥି ଭବନ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ଯାହାଦ୍ୱାରା ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ସେଠାରେ ଆନନ୍ଦରେ ରାତ୍ରିଯାପନ କରନ୍ତି । ପାଖରେ ବିସ୍ତୃତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଭ ବେଳାଭୂମି । ସେଠାରେ ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟଦୟ ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟର ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ମିଳେ । ତାହା ଏକ ଝାଉଁଟଣା । ସେଠାରେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ସମତଳ ଶୁଷ୍କ ଭୂମି ଥିବାରୁ ଓ ସେଠାରେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଘାସ

ଥୁବାରୁ ହରିଣ ଓ ହରିଣୀମାନେ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବେ ବିଚରଣ କରନ୍ତି । ଏହାକୁ ଦେଖି ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଆମେ ଯେଉଁ ତଙ୍ଗାରେ ଚିଲିକା ଦର୍ଶନରେ ନେଇଥିଲୁ ତା’ର ଚାଳକର ନାମ ଥିଲା ଭରତ । ଭରତ ତଙ୍ଗା ଚଳାଉଥାଏ ଓ ଆମକୁ ଚିଲିକାର ନୂଆ ନୂଆ କଥା କହି କହି ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଉଥାଏ । ମୁଁ ତା’ କଥା ଶୁଣୁଥାଏ ଓ ନୌକା ଚିଲିକାର ନୀଳ ଜଳରାଶିରେ ପାଣିକୁ କାଟି କାଟି ଆଗକୁ ବଢ଼ିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଚିଲିକାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖି ମୁଗ୍ଧ ହେଉଥାଏ । ନୌକାରେ ଯିବା ସମୟରେ ଚିଲିକା ଭିତରେ ସେଠାକାର ମସୃଜୀବାମାନେ ମାଛ ଧରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଜାଲ ଘେରାଇ ଥିବାର ଦେଖିଲି । ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଚିଲିକାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ସହିତ ନୌକା ଚାଳନାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଏହି ଘେରିକୁ ଆମ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଉଚ୍ଛେଦ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ସଫଳତା ପାଇପାରି ନାହାନ୍ତି ।

ଘେରି ବିଷୟରେ ପଚାରିବାରୁ ଭରତ ଦେଲା—“ଆଜ୍ଞା ! ଚିଲିକାରେ ଆମେ ମସୃଜୀବାମାନେ ଏପରି ଘେରିକରି ମାଛ କଙ୍କଡ଼ା ଧରି ପେଟ ପୋଷୁ । ଯଦି ସରକାର ଏହାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିଦେବେ ତେବେ ଆମେ ଚଳିବୁ କିପରି ? ଏଠାରେ ନାନା ପ୍ରକାରର ଘାତପ୍ରତିଘାତକୁ ସାମ୍ନା କରି ଆମେମାନେ ବଞ୍ଚୁଛୁ । ବେଳେବେଳେ ଚିଲିକା ଗର୍ଭରେ ଆମେ ନୌକା ଚାଳନା କରିବା ସମୟରେ ଶାଙ୍କୁଟ ନାମକ ଏକ ଭୟଙ୍କର ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବ ନୌକା ସାମ୍ନାକୁ ଆସି ଆମମାନଙ୍କ ମନରେ ଭୟ ସୃଷ୍ଟି କରାଏ । ଏଠାରେ ମଗରମାଛ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।” ଏହା ବ୍ୟତୀତ ବଡ଼ ଖୁସିର କଥା ହେଉଛି ଯେ, ବର୍ଷସାରା ଡଲଫିନ୍‌ମାନଙ୍କ କୌତୁହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଖେଳ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଡଲଫିନ୍‌ମାନେ ଯେତେବେଳେ ପାଣିରୁ ଉପରକୁ ଡେଇଁ ତାଙ୍କର କୌତୁକିଆ ଖେଳ ଦେଖାନ୍ତି ତାହା ଦେଖି ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ଆନନ୍ଦିତ ହୁଅନ୍ତି । ପିଲାମାନେ ଚିଲିକାକୁ ଡଲଫିନ୍‌ମାନଙ୍କର ଖେଳ ଦେଖିବାକୁ ପରିବାର ସହିତ ଆସନ୍ତି । ସେମାନେ ଏହା ଦେଖି ବହୁତ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି । ଆମେ କିନ୍ତୁ ଚିଲିକାରେ ଯିବା ସମୟରେ କୌଣସି ଡଲଫିନ୍ ଦେଖିବାକୁ ପାଇ ନ ଥିଲୁ । କିନ୍ତୁ ଚିଲିକାର ନୀଳ ଜଳରାଶିରେ ନାନା ଜାତିର ମାଛ ଭାସୁଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ସେହି ମାଛମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଆକାଶ ମାର୍ଗରେ ମାଛରଜା ପକ୍ଷୀ ସମେତ ନାନା ରଜାବେରଜାର ପକ୍ଷୀମାନେ ମାଛମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଝାମ୍ପ ମାରିବାର ଦୃଶ୍ୟ ବହୁତ ରୋମାଞ୍ଚକର ମନେହେଲା । ଏହା ଚିଲିକାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ସୁନ୍ଦରତା କରିବାରେ ସହାୟକ ହେଉଛି ।

ଚିଲିକାର ତୀରେ ତୀରେ ତାରା, ମା' ଭଗବତୀ, ହରଚଣ୍ଡୀ ପ୍ରଭୃତି ଦେବୀମାନେ ଅଧିଷ୍ଠାନ କରିଥିବାବେଳେ ଚିଲିକା ମଧ୍ୟରେ ମା' କାଳିଜାଈ ଠାକୁରାଣୀ ରହିଛନ୍ତି । ଏହାବ୍ୟତୀତ ନାନା ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନର ଜଳ ଚିଲିକାକୁ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିବାରୁ ଏହି ଜଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପବିତ୍ର ହୋଇଥାଏ । ଏହି କାରଣରୁ କବି ତାଙ୍କ 'ଚିଲିକା କାବ୍ୟ'ରେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

“ପବିତ୍ର ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ପାବନ, ତୋ'ଠାରେ ହୋଇଛି ଏହା ସଂଗଠନ ।”

ନାବିକ ତଜା ବାହି ବାହି ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବଢୁଥାଏ । ଚିଲିକାର ଦିଗନ୍ତ ବିସ୍ତାରା ଉତ୍ତାଳ ତରଙ୍ଗାୟିତ ନୀଳ ଜଳରାଶି, ତୀରରେ ସବୁଜ ବନାନୀ, ସୁନାଳ ଆକାଶରେ ଘୁରିବୁଲୁଥିବା ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ପକ୍ଷୀ ସମୂହଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟକୁ ଅପଲକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରାହି ରହିଥିବା ସମୟରେ ହଠାତ୍ ନାଉରାଆ ଡାକିବାରୁ ମୁଁ ମୋ ଭାବନା ରାଜଜରୁ ଫେରି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ଆମ ତଜା ଆସି କୂଳରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଛି । ଚରତର ହୋଇ ତଜାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲି । ଆମେ ତଜାରୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଓହ୍ଲାଇଲୁ ସେଠାରୁ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କିଛି ଦୂରରେ ଚିଲିକା ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ମିଶିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ମିଳନ ସୁଳା ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ସେହିଠାରେ ହିଁ ପ୍ରତିଦିନ ଢଳ ଅଦଳ ବଦଳ ହୋଇଥାଏ । ତାହା ଏକ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ । ଆମେ ଯେଉଁଠାରେ ତଜାରୁ ଓହ୍ଲାଇଲୁ ସେଠାରୁ ସମୁଦ୍ର ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ଦେଖାଯାଏ ଓ ତା'ର ଗର୍ଜନ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ମଧ୍ୟ ଶୁଣାଯାଏ । ଚିଲିକା ତୀରରେ ଆମେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦୋକାନ ଦେଖିଲୁ । ସେଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ତା' ଜଳଖିଆ ଓ ପାନ ସିଗାରେଟ୍ ବିକ୍ରୀ ହେଉଥିବା ଦୋକାନ । ସେହି ଦୋକାନ ମଧ୍ୟରେ ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ, ଦୋକାନ ଥିଲା ଯାହା ମାଛତଜା ଦୋକାନ । ଏହି ଦୋକାନଗୁଡ଼ିକ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଭାବେ ଆକର୍ଷିତ କରେ । ଚିଲିକାରେ ସଦ୍ୟ ଧରା ହେଉଥିବା ମାଛମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଦୋକାନୀମାନେ ତାକୁ ଭାଙ୍ଗି ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି । ଆମେ ଯାହା ଦେଖିଲୁ ସେହି ଦୋକାନମାନଙ୍କରେ ବେଶ୍ ରହଳି ଲାଗିରହିଥାଏ । ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଭଜା ଖାଇବାକୁ ଭାରି ସୁଆଦିଆ ଲାଗେ । ପୁରୀ ବେଳାଭୂମିରେ ଯେପରି ଫେରିବାଲାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ସେପରି ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଗଲା । ଧାବରମାନେ ଚିଲିକାରୁ ଶାମୁକା ସଂଗ୍ରହ କରି ତା' ଭିତରୁ ଚିକ୍‌ମିକ୍ ପଦାର୍ଥ ବାହାର କରି ମୋତି ଭାବରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କୁ ବିକ୍ରୀ କରୁଥିବାର ଦେଖାଗଲା । ସେହିପରି ଦୁଇଟି ରଙ୍ଗର ପଦାର୍ଥକୁ ମୋତି ବିଶ୍ୱାସରେ ଦୁଇଶହ ଟଙ୍କା ଦେଇ ମୋ ବୋହୂ କିଣିଆଣିଥିଲା ।

ସେଠାରେ ଆମେ ମାତ୍ର ୨୦ ମିନିଟ୍ ବିଶ୍ରାମ କରି ସାତପଡ଼ା ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲୁ । ଫେରିବା ସମୟରେ ବର୍ଷା-ପବନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ମୁଁ ଡରି ଯାଇଥିଲି । ବର୍ଷା ପବନ କିଛି ସମୟ ପରେ ଛାଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଆମେ ଫେରିବା ସମୟରେ ଦୁଇ ତିନି ଜାଗାରେ ଡଲଫିନ୍ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ବାସ୍ତବରେ ସେମାନେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଘାଣିରୁ ଉପରକୁ ଡେଇଁବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ମୁଁ ରୋମାଞ୍ଚିତ ହୋଇଗଲି । ଚିଲିକାରେ ଫେରିବା ସମୟରେ ତା’ର ଅତୀବ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଭରା ଦୃଶ୍ୟକୁ ଦେଖି ମନ ତଲ୍ଲାନ ଓ ତନ୍ମୟ ହୋଇଯାଉଥାଏ । ବାସ୍ତବରେ କବିବର ରାଧାନାଥ ରାୟଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚିଲିକା ହେଉଛି ଏକ ମନୋରମ ଓ ଚିରନ୍ତନ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଗନ୍ତାଘର । ତେଣୁ ସେ ତାଙ୍କର ‘ଚିଲିକା କାବ୍ୟ’ରେ ଚିଲିକାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଯାଇ କୁହନ୍ତି—

“ଉତ୍କଳ କମଳା ବିଳାସ ଦୀର୍ଘକା

ମରାଳ ମାଳିନୀ ନାଳାୟୁ ଚିଲିକା

ଉତ୍କଳର ତୁହି ତାରୁ ଅଳଙ୍କାର

ଉତ୍କଳ ଭୁବନେ ଶୋଭାଉ ଝଙ୍କାର ।”

ବାସ୍ତବରେ କବିବର ରାଧାନାଥ ରାୟ ‘ଚିଲିକା କାବ୍ୟ’ରେ ଚିଲିକାର ଯେଉଁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ତାହା ମୁଁ ମୋ ସ୍ମୃତିକ୍ଷୁରେ ଦେଖି ଅଭିଭୂତ ହୋଇଗଲି । ମୁଁ ଚିଲିକାର ଅନୁପମ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ କବିବର ରାଧାନାଥଙ୍କ ରଚନା ସହିତ ତୁଳନା କରି ତା’ର ଆନନ୍ଦରେ ମଗ୍ନ ଥିବା ସମୟରେ ଆମର ଡଙ୍ଗାଟି କେତେବେଳେ ଆସି କୁଳରେ ପହଞ୍ଚି ଗଲାଣି ତାହା ମୁଁ ଜାଣି ପାରି ନ ଥିଲି । ଡଙ୍ଗାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ମୁଁ ଚିଲିକାର ସେହି ଅପୂର୍ବ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇ ରାଧାନାଥଙ୍କ କବିତାରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପଦକୁ ମନେ ପକାଇଲି—

“ମାଗୁଛି ଚିଲିକା ମେଲାଣି ତୋ’ ଠାରେ

ବାହୁଡ଼ିବି ଏବେ ଦାରୁଣ ସଂସାରେ ।”

ଚିଲିକା କୁଳରୁ ଆମେ ବିଦାୟ ନେଇ ବଙ୍ଗଳାକୁ ଫେରିଲୁ । ସେଠାରୁ କାମ ସାରି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରି ଆସିଲୁ ।

ରାମୋଜୀ ଫିଲ୍ମ ସିଟି

ତା ୧୦.୧୧.୨୦୦୯ ରିଖରେ ମୋର ଜଣେ ଦାଦାପୁଅ ସାନଭାଇ ପ୍ରଭାତ କୁମାର ଦାସଙ୍କର ହଠାତ୍ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଏହି ଘଟଣା ମୋତେ ଆଉ ଟିକେ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେଲା । ତଥାପି ମନବଳ ନେଇ ମୁଁ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଲି । ଯେତେ ବାଧାବିଘ୍ନ ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ସବୁକୁ ନିୟତିର ଖେଳ ଭାବି ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଦୁଃଖସୁଖକୁ ସମର୍ପଣ କରି ମୋ ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥରେ ଆଗେଇଯିବାକୁ ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି ।

ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ହୃଦ୍ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା ହୋଇଆସିବା ସମୟରେ ତାନ୍ତ୍ର ବର୍ମା କହିଥିଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସରେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପରୀକ୍ଷା କରାଇନେବାକୁ । ଏତେ ଦୂରକୁ ବାରମ୍ବାର ଆସିହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ କହିଥିଲି । ଭୁବନେଶ୍ୱର କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଇପାରିବି ବୋଲି କହିଥିଲି । ସେ ମୋ କଥାରେ ରାଜିହୋଇ କହିଲେ ଅନ୍ତତଃ ଛ' ମାସରେ ଥରେ ଆସି ପରୀକ୍ଷା କରାଇବାକୁ । ମୁଁ ଆଉ ତାନ୍ତ୍ରଙ୍କ କଥାକୁ ନା କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ଫେରିବା ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲରେ ନିୟମିତ ପରୀକ୍ଷା କରାଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମୋର କେତେକ ଅସୁବିଧା କାରଣରୁ ଆଉ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ତାନ୍ତ୍ର ବର୍ମାଙ୍କ କଥାକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରି ନ ଥିଲି । ଠିକ୍ ସମୟରେ ମୁଁ ସେଠାକୁ ଯାଇପାରି ନ ଥିବାରୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହିତ ତା ୨୨.୧୨.୨୦୦୯ ରିଖରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ଯାଇ କେୟାର ହସ୍ପିଟାଲରେ ତାନ୍ତ୍ର ବର୍ମାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲି । ମୋର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରି ତାନ୍ତ୍ର ବର୍ମା କହିଲେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଠିକ୍ ଅଛି । ଛାତିରେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅପରେସନ ହୋଇଛି ସେଠାରେ ବରଜ ଓ ଫୁଲା ଥିବା କଥା

କହିବାରୁ ଲୋସନ୍‌ଟିଏ ଦେଇ କହିଲେ ଏଇଟା ନିୟମିତ ବ୍ୟବହାର କଲେ କମିଯିବ । କିନ୍ତୁ ସେ ଲୋସନ୍‌ର ଉପକାରିତା ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଡାକ୍ତରଖାନା କାମ ସରିବା ପରେ ରାମୋଜୀ ଫିଲ୍ମ ସିଟି ବୁଲି ବାହାରିଲୁ । ବଡ଼ଝିଅର ବଡ଼ଝିଅ ମୋ ନାତୁଣୀ ‘ଆର୍ଯ୍ୟା’ ସେତେବେଳେ ଏମ୍.ବି.ଏ. ପାଶ୍ କରି ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ଏଚ୍.ଡି.ଏଫ୍.ସି. ବ୍ୟାଙ୍କରେ ସହକାରୀ ମ୍ୟାନେଜର ଭାବରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲା । ତାକୁ ବୁଲିବାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଯାଇଥିଲୁ । ହାଇଦ୍ରାବାଦଠାରୁ ରାମୋଜୀ ଫିଲ୍ମ ସିଟି ପ୍ରାୟ ୨୫ କି.ମି. ଦୂରତାରେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ଘେରା ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ରହିଛି । ସେ ସ୍ଥାନଟିକୁ ଦେଖିଲେ ମନ ଗୋଟିଏ ପରୀ ରାଇଜରେ ଘୁରିବୁଲୁଥିବାର ଅନୁଭବ ହୁଏ । ସେଠାରେ ଅନେକ ଆଧୁନିକ କୋଠାବାଡ଼ି, ରାସ୍ତାଘାଟ, ପାର୍କ ଓ କୃତ୍ରିମ ଝରଣା ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରକୃତରେ ସେଠାରେ ଯେଉଁ ହାତଗଢ଼ା ସବୁଜ ଉଦ୍ୟାନଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ତା’ର ରୂପ, ରଙ୍ଗ ଓ ଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ବଗିଚାରେ ନାନା ଦେଶବିଦେଶର ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଫୁଲଗଛ ଲଗାଯାଇଛି । ତା’ ମଧ୍ୟରେ ଠାଏ ଠାଏ ଥିବା ଜଳଉତ୍ସରୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ଓ ଶୁଣିଲେ ଭ୍ରମଣକାରୀମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦିତ ହୁଅନ୍ତି । ଏଠାରେ ଜାତୀୟ ଓ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ଫିଲ୍ମ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଏ । ଆମେ ସେଠାରେ ଥିବା ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ତେଲୁଗୁ ଫିଲ୍ମ ସୁଟିଂ ହେଉଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ ।

ସିଟିଟିର ଆୟତନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପାଦରେ ଚାଲି ଚାଲି ବୁଲିବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କ ବୁଲିବା ପାଇଁ ବସ୍‌ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ସେଠାରେ ଖାଇବା ପାଇଁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭୋଜନାଳୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ବାସ୍ତବରେ ସେ ସ୍ଥାନଟି ଏପରି ଭାବେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି, ଯାହାକୁ ଜୀବନରେ ଥରେ ବି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବୁଲିଆସିବାର କଥା । ସେଠାରୁ ଆମେ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ଫେରିବା ପରେ ଚାରମିନାର୍ ଗେଟ୍, ହୁସେନ୍ ସାଗର ଲେକ୍, ଗୋଲକୁଣ୍ଡା ଦୁର୍ଗ ବୁଲି ତା ୨୬.୧୨.୨୦୦୯ ରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲୁ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବିଳାତର୍ଥମାନଙ୍କର ‘କ୍ରେଡାର୍’ ନାମକ ଏକ ସଙ୍ଗଠନ ରହିଛି । ସେହି ସଙ୍ଗଠନର କେତେକ ସଭ୍ୟଙ୍କ ପରିବାର ମିଳିତ ଭାବେ ଦୁବାଇ ବୁଲି ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର ହେଲା । ମୋ ପୁଅ ସେହି ସଙ୍ଗଠନର ଜଣେ ସକ୍ରିୟ ସଭ୍ୟ

ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ତା' ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଦୁବାଇ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲା । ୨୦ ଜାନୁଆରୀ ୨୦୧୦ରେ ସେମାନେ ଦୁବାଇ ଯାଇ ୨୬ ଜାନୁଆରୀ ୨୦୧୦ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲେ ।

ତା ୧୬.୫.୨୦୧୦ ରିଖରେ ଆର୍ଯ୍ୟା ପଟ୍ଟନାୟକ (ମାମୁନି)ର (ମୋ ବଡ଼ଝିଅର ବଡ଼ଝିଅ) ଜଗତସିଂହପୁର ନିବାସୀ ଶ୍ରୀ ଦୀପକ କାନୁନ୍‌ଗୋଙ୍କ ସହିତ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବାହାଘର ହୋଇଥିଲା । ବାହାଘରଟି ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ଯେକେହି ଦେଖିଲେ ନିଶ୍ଚିତ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ବାହାଘର ବୋଲି କହିବାକୁ ପଛାଇବେ ନାହିଁ । ସେହି ବାହାଘର ମୋତେ ସବୁଠାରୁ ବହୁତ ଆନନ୍ଦିତ କରିଥିଲା । ମାମୁନି ବାହା ହେବା ସମୟରେ ମୁଁ ଯେତିକି ଖୁସି ହେଉଥିଲି ତା'ର ବିଦାୟ ମୋତେ ସେତିକି ଦୁଃଖ କରିଦେଇଥିଲା ।

ମା' ତାରିଣୀ ମନ୍ଦିର

ଭୁବନେଶ୍ୱରର କଞ୍ଚନା ଅଞ୍ଚଳରେ କଟକ ଓ ପୁରୀ ରାସ୍ତାର ଅନତୀ ଦୂରରେ ଶବର ସାହି ବୋଲି ଗୋଟିଏ ବସ୍ତି କାହିଁ କେବେଠାରୁ ରହିଆସିଛି । ସେହି ବସ୍ତିରେ କେବଳ ଶବର ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ ବସବାସ କରୁଥିଲେ । ୧୯୭୪ ମସିହାବେଳକୁ ସେଠାରେ କାଁ ଭାଁ କେତୋଟି ଅଣଆଦିବାସୀ ଘର ଥିଲା । ତାକୁ ଲାଗି ମ୍ୟୁନିସିପାଲଟିର ଏଲ୍.ପି. ସ୍କୁଲ ଓ କଂସେଇଖାନା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଡ଼ିଆ ଥିଲା । ସେଠାକାର ପରିବେଶ ସେତେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ନ ଥିଲା । ସମୟକ୍ରମେ ସେ ସ୍ଥାନରେ କେତେକ ଲୋକ ଜାଗା କିଣି ଘର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୁଁ ସେଠାରେ କିଣିଥିବା ଜାଗାରେ ୧୯୮୦-୮୩ ମସିହାରେ ଘର ତିଆରି କଲି । କାଳକ୍ରମେ ସେ ସ୍ଥାନର ମହତ୍ତ୍ୱ ବଢ଼ିଲା । ସେଠାରୁ ମାତ୍ର ୫୦୦ ମିଟର ଦୂରତାରେ ଚିନ୍ତାମଣିଶ୍ୱର ମହାଦେବଙ୍କ ମନ୍ଦିର ରହିଛି । ଏହା ଏକ ବହୁ ପୁରାତନ ମନ୍ଦିର ।

ଚିନ୍ତାମଣିଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରକୁ ବର୍ଷାଦିନେ ଯିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରୁ ନ ଥିଲା । କାରଣ ବର୍ଷାଦିନରେ ଯିବାବାଟରେ ପ୍ରବଳ ପାଣି ଜମି ରହିବାରୁ ଭକ୍ତମାନେ ବହୁ ଅସୁବିଧାରେ ପଡୁଥିଲେ । ତେଣୁ ଭକ୍ତଙ୍କ ସୁବିଧା ନିମନ୍ତେ ବଡ଼ଗଡ଼ ନିବାସୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଟ୍ଟସାହାଣୀଙ୍କ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତାରେ କଞ୍ଚନା ପ୍ଲଟ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏକ ଶିବ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇ ପୁରୀ ଗଜପତି ମହାରାଜା ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କ ପବିତ୍ର କରକମଳରେ ତା ୨୯.୨.୨୦୦୧ ରିଖ ସରସ୍ୱତୀ ପୂଜା ଦିନରେ ଉଦଘାଟିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ମନ୍ଦିରଟି ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ଆଖଣ୍ଡଳେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ନାମରେ ନାମିତ ହେଲା । ସେହି ମନ୍ଦିର ନିକଟରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମନ୍ଦିର, ବିମଳା

ମନ୍ଦିର ସହ ହନୁମାନଙ୍କ ମନ୍ଦିର ବି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା । ଏହିସବୁ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବାପରେ ୨୦୦୩ ମସିହା ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନରେ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗିରିଧାରୀ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ଓ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିବାସୀଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଗଲା ।

ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ ଯେ, ପ୍ରାୟ ୪୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ନିକଟସ୍ଥ ବଡ଼ଗଡ଼ ଗ୍ରାମ ନିକଟରେ ଥିବା ମାଙ୍କଡ଼ା ପଥର ଖାଦାନରୁ ପଥର କଟାଯାଇ ଶଗଡ଼ରେ ବୁଝାହୋଇ ଲୋକମାନଙ୍କର ଘର କାମରେ ଲାଗୁଥିଲା । ସେ ସମୟରେ କୌଣସି ଜଣେ ଉଦ୍‌ଲୋକଙ୍କର ଏକ ଗୋଲାକାର ଖୁମ୍ବ ଦରକାର ଥିବାରୁ, ସେହି ବଡ଼ଗଡ଼ ପଥର ଖାଦାନରୁ କଟାହୋଇ ଶଗଡ଼ ଗାଡ଼ିରେ ବୁଝାହୋଇ ଅଣାଯାଉଥିବା ସମୟରେ ତାହା ଅବକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଠାରେ ଶଗଡ଼ରୁ ଖସିପଡ଼ି ଭାଙ୍ଗି ଦୁଇଖଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା । ତାହା ଆଉ ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଭାବି ଶଗଡ଼ିଆ ସେଠାରେ ତାହାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଚାଲିଯାଇଥିଲା । ସମୟକ୍ରମେ ସେ ଗୋଲାକାର ପଥର ଖଣ୍ଡଟି ଆସି ମୋ ଘର ପାଖରେ ଥିବା ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଜେନାଙ୍କ ଘରର ସାମ୍ନାରେ ଥିବା ରାସ୍ତାକଡ଼ର ଅମରିବୁଦା ମୂଳରେ ପଡ଼ିଥିବାର ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି । ସେ ପଥର ଖଣ୍ଡକ କିଏ କେମିତି ରାମବାବୁଙ୍କ ଘର ପାଖକୁ ଆଣିଲା ତାହା କେହି କହିପାରୁନାହାନ୍ତି । ପଥର ଖଣ୍ଡଟି ସେଠାରେ କିଛିଦିନ ପଡ଼ିରହିବା ପରେ ରାମବାବୁ ତାକୁ ନେଇ ନିକଟସ୍ଥ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଗଛମୂଳରେ ସ୍ଥାପନା କରି ସେଥିରେ ଫୁଲ-ସିନ୍ଦୂର ଲଗାଇ ଦେଇଥିଲେ ବୋଲି ସେ କୁହନ୍ତି । ମହିଳାମାନେ ପ୍ରତି ଶନିବାର ଦିନ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଗଛ ପୂଜା କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି । ସେଠାରେ ଏପରି ଏକ ସିନ୍ଦୂରଲଗା ପଥର ଦେଖି ସେମାନେ ଧୂପ, ଦୀପ, ଫୁଲ ଓ ଚନ୍ଦନ ଦେଇ ପୂଜା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ବେଶୁଧର ଭୂୟାଁ ନାମକ ଜଣେ ପାଇପି ମିଷ୍ଟା ପ୍ରଥମେ ଏକ ପଥର ନିର୍ମିତ ମୁଖା ଆଣି ତାକୁ ମା' ତାରିଣୀ ବୋଲି କହି ତାଙ୍କ ଘର ନିକଟସ୍ଥ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ଆଖଣ୍ଡଳେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରରେ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରକାଶ ପାଢ଼ସାହାଣୀ ଅନୁମତି ନ ଦେବାରୁ ସେ ସେହି ପଥର ନିର୍ମିତ ମୁଖାଟିକୁ ଆଣି ଗଛମୂଳରେ ଥିବା ସେହି ଗୋଲାକାର ପଥରରେ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ ଓ ତା'ର ତିନିପାଖରେ ତାରବାଡ଼ ଘେରାଇ ସାମ୍ନାପଟରେ ଟିଣ କବାଟ ଲଗାଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେହିଦିନଠାରୁ ତାକୁ ମା' ତାରିଣୀ ଭାବେ ଲୋକେ ପୂଜା କରିଚାଲିଲେ । ପରେ ଏଠିକାର ବାସିନ୍ଦା ଇଂ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଚୌଧୁରୀଙ୍କ

ପୁଅ ଠାକୁରାଣୀକୁ ଖରା ଓ ବର୍ଷାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଓ ଭକ୍ତମାନେ ସେଠାରେ ଟିକେ ଶାନ୍ତିରେ ବସି ପୂଜାପାଠ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଜବେଷ୍ଟ ଛାତ ଆଉ ଚଟାଣକୁ ଚାଇଲ ପକାଇଦେଲେ । ଏହା ହିଁ ଥିଲା ମା' ତାରିଣୀ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଶୁଣିଥିବା କଥା । ଶ୍ରୀ ଭୂୟାଁ ମା'ଙ୍କର ପୂଜା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଇଥିଲେ । ମୋ ପଡ଼ୋଶୀ କୃଷକମାନେ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ମଝିଆଁ ବୋହୂ ଶ୍ରୀମତୀ ଗାୟତ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର ଠାକୁରାଣୀଙ୍କର ଭୋଗରାଗ ଦାୟିତ୍ବରେ ରହିଲେ ।

ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୦୮ ମସିହାରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ମୁଁ ଚିକିତ୍ସିତ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ମନେ ମନେ ଭାବିଥିଲି କି ମୁଁ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ ମା' ତାରିଣୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ଖାଲି ସ୍ଥାନରେ ଭକ୍ତଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଏକ ସିମେଣ୍ଟ ଚଟାଣ କରିଦେବି । ତା ୦୪.୦୯.୨୦୦୮ ରିଖରେ ଫେରିବା ପରେ, ପୁଅକୁ କହି ତା'ର ସାଙ୍ଗ ଶ୍ରୀ ରଜତ ମହାନ୍ତି କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରଙ୍କ ଦ୍ବାରା ଭକ୍ତ ସ୍ଥାନଟିକୁ ସିମେଣ୍ଟ ଚଟାଣ କରାଇଥିଲି । କାମ ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ପ୍ରାୟତଃ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହୁଥିଲି । ସେ ସମୟରେ ମା'ଙ୍କ ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ଲୋକ ଆସୁଥିଲେ । କୃଷବାବୁଙ୍କ ବୋହୂ ଗାୟତ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର ଯେହେତୁ ମା'ଙ୍କର ଉପଚାର ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିଲେ ସେ ବି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସେଠାକୁ ଆସି ମା'ଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରି ଫେରୁଥିଲେ । ଦିନେ କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଗାୟତ୍ରୀ ମୋତେ କହିଥିଲେ—“ମଉସା ! ମା'ଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାୟୀ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କଲେ କିପରି ହୁଅନ୍ତା ?” ତାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବଟି ମୋ ମନକୁ ଛୁଇଁଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ଭାବିଲି ମନ୍ଦିରଟିଏ ନିର୍ମାଣ କରିବା କେତେ କଷ୍ଟକର କଥା ଆଉ ଅନେକ ଅର୍ଥର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଅର୍ଥ ଆସିବ କୁଆଡୁ ? ପ୍ରକାଶବାବୁଙ୍କର ବଡ଼ ବଡ଼ ପଇସାବାଲା ଲୋକ ଚିହ୍ନାପରିଚୟ ଥିବାରୁ ସେ ସିନା ଗୋଟେ ମନ୍ଦିର ଗଢ଼ିବାରେ ସମର୍ଥ ହେଲେ, କିନ୍ତୁ ଆମେ କିପରି କରିବା ? ମୁଁ ଦେଖୁଛି ନିକଟରେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିବା ଗାଧାକୃଷ୍ଣ ମନ୍ଦିର ପାଇଁ ସେମାନେ କିପରି ହନ୍ତସନ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ମୋ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ସେପରି କେହି ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଆସିନାହାନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଏହି ମନ୍ଦିରକୁ ନିଜର ଭାବି ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା କରିବେ ଓ ଆମେ ମା'ଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାୟୀ ମନ୍ଦିର କରିବାରେ ସଫଳ ହେବା । ମୋ'ଠାରୁ ଏପରି କଥାଶୁଣି, ଗାୟତ୍ରୀ କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା ! ମୁଁ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ କିଛି ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଆମେ ଏଠିକାର ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଏବଂ କିଛି ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଏକାଠି ବସାଇ ଏହା

ଉପରେ ଆଲୋଚନା କଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ? ଆଉ ମୁଁ କ’ଣ ଭାବୁଥିଲି କି ମଉସା ! ବାପିବାବୁ (ଆଶିଷ ଦାସ)ଙ୍କ ସହିତ ଏ ବିଷୟରେ କଥା ହେଲେ କିପରି ହୁଅନ୍ତା ? ସେ ତ ଏଠିକାର ଜଣେ ଯୁବ ବିଳତର । ସେ ଯେଉଁଠାରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି ସେଠାରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମନ୍ଦିର କରିଥିବାର ମୁଁ ଶୁଣିଛି ।” ପ୍ରସ୍ତାବଟି ମନ୍ଦ ନୁହେଁ କହି ବାପିବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଗାୟତ୍ରୀଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲି । ଦିନେ ଗାୟତ୍ରୀ ବାପିବାବୁଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ଏ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲେ । ସମୟ ସୁବିଧା ଦେଖି ସେ ଏ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାକରି କହିବେ ବୋଲି ଗାୟତ୍ରୀଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଥିଲେ ।

କଥାବାର୍ତ୍ତାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଏଠିକାର କେତେକ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ “ମା’ ତାରିଣୀ ଉନ୍ନୟନ ସମିତି” ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ସେଥିରେ ଶବର ସାହିର ଶ୍ରୀ ଫକୀର ଚରଣ ନାୟକ ସଭାପତି, ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଜେନା ସମ୍ପାଦକ ଏବଂ ଶ୍ରୀମତୀ ଗାୟତ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ଥିଲେ । ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରସିଦ୍ ବହି ଛପା ହୋଇ ସମିତିର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟି ଦିଆଗଲା । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ଦୁଃଖର କଥା ଯେ, ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ରସିଦ୍ ବହି ନେଇଥିବା କୌଣସି ସଭ୍ୟ ଅର୍ଥ ପୈଠ କଲେନାହିଁ । ଏପରିକି ସେମାନେ ନେଇଥିବା ବହି ମଧ୍ୟ ଫେରସ୍ତ କଲେନାହିଁ । ଏହି କାରଣରୁ ସମିତିଟି ଏକପ୍ରକାର ସ୍ତାଣୁ ହୋଇଗଲା । ଏପରି ବିଶ୍ୱେଷଲା ହେବାରୁ, ଗାୟତ୍ରୀ ମୋତେ ଏ ବିଷୟରେ ଜଣାଇ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନଟି କିପରି ପୁନରାୟ ସଚଳ ହୋଇପାରିବ ତା’ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ କହିଥିଲି—“ତୁମେ ବାପିବାବୁଙ୍କୁ ପୁଣିଥରେ ସାକ୍ଷାତକରି ଏ ବିଷୟରେ ପରାମର୍ଶ ନିଅ ।” ବାସ୍ତବରେ ସେ ତାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବା ପରେ ବାପିବାବୁ ଗାୟତ୍ରୀଙ୍କୁ ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ ।

ଗାୟତ୍ରୀଙ୍କ କଥା ମନେରଖୁଥିଲେ ବାପିବାବୁ । ଦିନେ ସେଠିକାର ବାସିନ୍ଦାମାନଙ୍କୁ ଏକାଠି କରି ତା ୧୪.୦୨.୨୦୧୦ ରିଖରେ ଏକ ସଭା ଡକାଇଲେ । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ବିଷୟରେ ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ଆଲୋଚନା କଲେ । ଏହି ସଭାରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେଲା, ଯେଉଁମାନେ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣରେ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ସେମାନେ ମନ୍ଦିର ତ୍ରଷ୍ଟ ବୋର୍ଡର ସଭ୍ୟ ରହିବେ ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୦୦ ଟଙ୍କା ହିସାବରେ ସଭ୍ୟ ଚାହା ଦେବେ । ଏହାର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ଭାବେ ରହିବେ ବାପିବାବୁ । ଏଥିରେ

ସଭାପତି, ସମ୍ପାଦକ ରହିବେ ନାହିଁ । ଗାୟତ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର ପୂର୍ବପରି କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ରହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣର ପ୍ଲାନ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ନେଲେ ବାପିବାବୁ । ପୁଣି ନୂତନ ରସିଦ୍ ବହି ଛପାଯାଇ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଚାନ୍ଦା ସଂଗ୍ରହ ନିମନ୍ତେ ବାଣ୍ଟି ଦିଆଗଲା ।

ଦିନେ ବାପି ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣର ପ୍ଲାନ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଏକ୍ସିମେଣ୍ଟ ବାହାର କରିବାକୁ କହିଥିଲେ । ମୁଁ ସେହି ପ୍ଲାନକୁ ଦେଖି ତା'ର ଆକଳନ କରି କହିଥିଲି ଏହା ପ୍ରାୟ ୩,୫୦,୦୦୦ ଟଙ୍କା ହେବ । ଏତିକି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଗଲେ ମନ୍ଦିରଟି ଆମେ ଯେଉଁ ହିସାବରେ ଲଢ଼ା କରିଛେ ନିର୍ମାଣ କରିବାର ପାଇଁ ତାହା ସେପରି ହୋଇପାରିବ ।

ତା ୦୭.୦୭.୨୦୧୦ ରିଖରେ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ସଭା କରାଗଲା । ସେହି ସଭାରେ ମନ୍ଦିରର ପ୍ଲାନ ଓ ତା'ର ଖର୍ଚ୍ଚ ଆକଳନର ହିସାବ ଉପସ୍ଥାପନା କରାଗଲା । ମନ୍ଦିରର ଭୂମିପୂଜା ତା ୧୩.୦୭.୨୦୧୦ ରିଖରେ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଦିନ ହେବାକୁ ସ୍ଥିର କରାଗଲା । ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ଦାୟିତ୍ୱ ପରିତ୍ରାବାବୁ ବୋଲି ଜଣେ ଯୁବ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ହାତରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଗଲା ।

ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ ଅନୁସାରେ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଦିନରେ ମନ୍ଦିରର ଭୂମିପୂଜା ଓ ଲେଆଉଟ୍ କାମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ମନ୍ଦିର କାମ ଆରମ୍ଭ ହେବା ସମୟରେ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦା ଶ୍ରୀ ଗିରିଧାରୀ ମିଶ୍ର ଓ ତାଙ୍କ ପୁଅ 'ଚଗଲା' ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଦାବି କଲେ ଯେ, ତାରଣୀ ମନ୍ଦିର ରାଧାକୃଷ୍ଣ ମନ୍ଦିର ସାମା ଭିତରକୁ ମାଡ଼ିଆସିଛି । ସେମାନେ ଏହି ଘଟଣାକୁ ନେଇ ଏପରି ଅପ୍ରୀତିକର ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କଲେ ଯେ, ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ସେମାନେ ବୁଝିଲେ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଶବ୍ଦର ସାହିର ଶ୍ରୀ ଫକୀର ଚରଣ ନାୟକ ଓ ତାଙ୍କର ସାଥୀମାନେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ମନ୍ଦିରଟି ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଗଛ ମୂଳରେ ହୋଇଥିବାରୁ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଆଶଙ୍କା କରି ଗଛରୁ କିଛି ମୋଟାମୋଟା ଡାଳକୁ କାଟି ଦେବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେଲା । ଗଛରୁ ଡାଳଗୁଡ଼ିକ କାଟିବା ସମୟରେ ମନ୍ଦିରର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଜେନା ଗଛର ଡାଳ କୌଣସି ମତେ କଟାଇ ଦେବେନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ । ଗଛଟିକୁ ସେ ଲଗାଇଛନ୍ତି, ସେଥିରୁ ଡାଳ କାଟିଲେ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବାହା କାଟିଲା ପରି ତାଙ୍କୁ ଲାଗିବ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଏପରି ଅଭିଯୋଗ ଯୋଗୁଁ ମଧ୍ୟ ମନ୍ଦିର କାର୍ଯ୍ୟରେ ବାଧା ଉପୁଜୁଥିବାରୁ ଶବ୍ଦର ସାହିର କିଛି ଯୁବକମାନେ ଆସି ଏଥିରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାରୁ ଏହାର ସମାଧାନ ହେଲା ଓ

ପରେ ଗଛର ତାଳ କଟାଗଲା । ତଥାପି ଆହୁରି କେତେକ ତାଳ କଟାଯାଇପାରି ନ ଥିବାରୁ ଏବେ ବି ସେହି ତାଳଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ଭାବେ ମାଡ଼ିଆସୁଛି ଯେ, ତାହା ନିଶ୍ଚିତ ମନ୍ଦିରକୁ ବିପଦଆଡ଼କୁ ଟାଣିନେବାର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କଲାଣି ।

ବାପିବାବୁ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ବ ନେଇ ଇଟା, ବାଲି, ସିମେଣ୍ଟ, ଲୁହାଛଡ଼ା ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଆଗରୁ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇଥିଲେ । ତା ୦୯.୦୧.୨୦୧୧ ରିଖରେ ମନ୍ଦିର କମିଟିର ମିଟିଂ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ମଚାରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅମରେଶ ଜେନା (ବାଇଁଆ ଜେନା) ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ମନ୍ଦିରକୁ ଦରକାର ପଡ଼ୁଥିବା ସମସ୍ତ ଲୁହା ଗ୍ରାଲ୍ ଯୋଗାଇଦେବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେବା ସହ ମନ୍ଦିରର ଚଟାଣକୁ ଚାଇଲ୍ ବିଛାଇଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ । ଏପରିକି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜେନା ତୁରନ୍ତ ଏହି କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଣେ ମିସ୍ତ୍ରୀ ପଠାଇ ତା'ର ମାପରୂପ କରାଇ ନେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ଦୁଃଖର କଥା ସେ ତାଙ୍କ କଥା ରଖିପାରିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମା' ଚାରିଶାଙ୍କର ଜଣେ ଭକ୍ତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦୁଷାରକାନ୍ତ ଜେନା ଦିନେ ମନ୍ଦିରକୁ ଆସି ଗ୍ରାଲ୍ ବାବଦକୁ ୨୫,୦୦୦ ଟଙ୍କା ଦାନ କରିଥିଲେ । ସେହି ସଭାରେ ଶ୍ରୀମତୀ ଗାୟତ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସମୟରେ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାୟ ୩୨, ୫୦୦ ଟଙ୍କା ଓ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ ରେକର୍ଡ଼ିଂରୁ ସଭାରେ ରଖିଦେଇ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବରୁ ସେ ଅବ୍ୟାହତି ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବାରୁ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ମୋତେ ସେ ଦାୟିତ୍ବଟିକୁ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସେହିଦିନଠାରୁ ମନ୍ଦିରର ସମସ୍ତ ଆୟବ୍ୟୟର ହିସାବ ମୋତେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।

ମନ୍ଦିରର ମୁଖଶାଳାଟି ଛୋଟ ହୋଇଥିଲେ ବି ଦେଖିବାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର । ମୁଖଶାଳାର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ମାତ୍ର ୬୦ ବର୍ଗଫୁଟ୍ । ମା' ଚାରିଶା ବସିବା ସ୍ଥାନଟି ହେଉଛି ମାତ୍ର ୨୮୦ ବର୍ଗଫୁଟ୍ । ମୁଖଶାଳାର ସମ୍ମୁଖ ଓ ତା'ର ଦୁଇପାର୍ଶ୍ବର ନକ୍ସା ଦେଖିବାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନମୁଗ୍ଧକର । ଏହାର ପୃଷ୍ଠଭାଗ ପ୍ଲେନ୍, ଅର୍ଥାତ୍ ଏଥିରେ କିଛି କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇନାହିଁ । ସେଥିରେ ପୂରାତନ ମନ୍ଦିର ପରି ବିଶେଷ କିଛି କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେନାହିଁ । ମନ୍ଦିରଟି ଛୋଟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ନିର୍ମାଣ ଶୈଳୀର ସ୍ବତନ୍ତ୍ରତା ଥିବାପରି ମନେହୁଏ । ଏହାର ସମ୍ମୁଖ ଓ ଦୁଇପାର୍ଶ୍ବ ଦେଖିବାକୁ ଯେପରି ସୁନ୍ଦର ଭିତର ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେପରି ସୁନ୍ଦର । ମନ୍ଦିରର ଚଟାଣ ମୂଲ୍ୟବାନ ଗ୍ରାନାଇଟ୍ ପଥରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବାରୁ ଏହା ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଛି ।

ମନ୍ଦିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମାଣ ହେବାପରେ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଅସ୍ଥାୟୀ ସ୍ଥାନରୁ ଅଣାଯାଇ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ଅନୁସାରେ ଘଣ୍ଟ, ଘଣ୍ଟା, କାହାଳୀ, ହରିବୋଲ ଓ ହୁଳହୁଳୀ ଧ୍ବନିରେ ତା ୧୪.୪.୨୦୧୧ ରିଖି ଗୁରୁବାର ମହାବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି (ପଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତି) ଦିନରେ ବିଧିବିଧାନ ଅନୁସାରେ ହୋମ ଯଜ୍ଞ କରି ନୂତନ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଗଲା । ଉକ୍ତ ଦିନ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପ୍ରିୟ ପଣା ଭୋଗ ଭକ୍ତ ତଥା ଉପସ୍ଥିତ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିଲା । ମନ୍ଦିର କମିଟିର ଆର୍ଥିକ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସମସ୍ତଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ନପ୍ରସାଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ମନ୍ଦିରର ପଛପାଖରେ ପୂଜକମାନେ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଘର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ମୋ ଜାଣତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଧା ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୋଇନାହିଁ ।

ଶିରିଡ଼ି ସାଇ ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନ

ହାଜିରାବାଦରେ ଚିକିତ୍ସା ହେଉଥିବା ସମୟରେ, ବୋହୂ ସୋନି, ବଡ଼ଝିଅ ରାନା ଓ ଭାଇଭଉଁ ପ୍ରକାଶ ରହୁଥିଲେ । ପୁଅ ବାପି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ମୋ ଚିକିତ୍ସାର ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଜରୁରୀ କାମରେ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇଥିଲା । ଦିନେ ବୋହୂ ଓ ଝିଅ କହିଲେ—“ବାପା ! ତୁମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲହୋଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିବା ପରେ ଆମକୁ ଶିରିଡ଼ି ସାଇବାବାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରାଇ ନେଇଯିବ ବୋଲି ଆମେ ବାବାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଛୁ । ମୁଁ ସେଦିନ ସେମାନଙ୍କ କଥାରେ ଆନନ୍ଦରେ ହିଁ କରିଥିଲି । ହାଜିରାବାଦରୁ ଚିକିତ୍ସା ହୋଇ ଫେରିବାର କିଛିଦିନ ବିତିଗଲା । ଦିନେ ମୋ ଦୁଇଝିଅ ଆସିଥିଲେ । ଶିରିଡ଼ି ସାଇବାବାଙ୍କ କଥା ଉଠିଲା । ମୋର ମନେପଡ଼ିଗଲା ଯେ ମୁଁ କଥା ଦେଇଥିଲି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରାଇବାକୁ । ତେଣୁ ‘ଲୋକାମାନ୍ୟ ଡିଲକ୍ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍’ରେ ଶିରିଡ଼ି ଯିବାକୁ ସେଦିନ ସ୍ଥିର ହେଲା ।

ତା ୬.୯.୨୦୧୦ ରିଖ ସୋମବାର ଦିନ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ରେଳ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚି ଶୁଣିଲୁ ଗାଡ଼ି ତା’ର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟରେ ନ ପହଞ୍ଚି ବିଳମ୍ବରେ ଆସିବ । ସେଠାରେ ଅନେକ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ପରେ ସକାଳ ୧୧ଟା ୧୫ ମିନିଟ୍‌ରେ ଟ୍ରେନ୍ ପହଞ୍ଚିଲା । ଆମେ ନିଜ ନିଜ ସିଟ୍‌ରେ ବସିଲୁ । ଟ୍ରେନ୍ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଚାଲିଲା । ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଯାତ୍ରା କରିବା ସମୟରେ ମୋର ଅନୁଭବ ହେଲା, ବାସ୍ତବରେ ପ୍ଲେନ୍ କିମ୍ବା କାରରେ ଯାତ୍ରା କରିବାର ଅନୁଭବ ଅପେକ୍ଷା ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଯାତ୍ରା କରିବାର ଅନୁଭବ ଅଲଗା । କାରଣ ଏଥିରେ ମଜ୍ଜା ମଜିଲିସ୍ କରିବା ଓ ଚଲାବୁଲା କରି ଯାତ୍ରା କରିବା ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦଦାୟକ । ଯିବା ସମୟରେ ଆମେ ତାପ୍ ଓ

ଲୁହ ଖେଳି ସମୟ କଟାଉଥିଲା । ଘର ତିଆରି ସୁଖଲା ଖାଦ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଥିଲା । ଭୋକ ଲାଗିଲେ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଥିବା ଖାଦ୍ୟରୁ ମଝିରେ ମଝିରେ କିଛି ଖାଇ ଆରାମରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିଲା । ମୋ ସାଥରେ ଥିଲେ ବୋହୂ, ଦୁଇଝିଅ ଆଉ ଡ୍ରାଇଭର ପ୍ରକାଶ ।

ତା ୭.୯.୨୦୧୦ ରିଖ ମଙ୍ଗଳବାର ଦିନ ଆମେ ମନମତ ରେଳଷ୍ଟେସନରେ ୨.୩୦ ମିନିଟ୍ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେଠାରୁ ଟ୍ୟାକ୍ସିରେ ଶିରିଡ଼ି ଯାତ୍ରା କଲୁ । ମନମତରୁ ଶିରିଡ଼ି ପ୍ରାୟ ୬୫ କି.ମି.ର ରାସ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଆଜିକାଲି ସିଧାସଳଖ ଶିରିଡ଼ିକୁ ଟ୍ରେନ୍ ଯୋଗାଯୋଗ ହୋଇଗଲାଣି । ଆମେ ଶିରିଡ଼ିରେ ପହଞ୍ଚିବାବେଳକୁ ସେଠାରେ ବର୍ଷା ହେଉଥାଏ । ଆମେ ମନ୍ଦିର ନିକଟରେ ଏକ ହୋଟେଲରେ ରହିଲୁ । ହୋଟେଲରେ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନରେ ବାହାରିଲୁ । ମନ୍ଦିରର ମୁଖ୍ୟ ପାଟକ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲୁ ଭକ୍ତଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଭିଡ଼ । ମୁଁ ଭାବିଲି, ଏଠି ଯେପରି ଭିଡ଼ ହୋଇଛି ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ହୋଇପାରିବ କି ନା ସନ୍ଦେହ । କାରଣ ଏତେ ଭିଡ଼ ଭିତରେ ମୋ ପରି ଜଣେ ବୟସ୍କ ପୁଣି ରୋଗୀ ଲୋକ ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯିବ ବା କେମିତି ? କିନ୍ତୁ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଛାଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ କିପରି ସୁବିଧାରେ ଦର୍ଶନ ହୋଇପାରିବ ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିବା କଥା ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି । ସେଠାରେ ଭିଡ଼ ଥିବାରୁ ମନ୍ଦିରର ପଛଗେଟ୍ ବାଟେ ବେଢ଼ା ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲୁ । ବେଢ଼ା ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ସେଠାରେ ଜଣେ ଭାଇନା ଆମକୁ ପଚାରିଲେ—“ଆପଣ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଆସିଛନ୍ତି କି ?” ପଚରା ପଚରି ସରିବା ପରେ ଜଣାଗଲା, ଆମେ ଯେଉଁ ଭାଇନାଙ୍କ ସହ ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ସୁବିଧାରେ କରିବା ନିମନ୍ତେ କଥା ହେଉଥିଲା ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ଭାଇନା । ଯାହାହେଉ ଭାଇନା ଆମ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ମନ୍ଦିର ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ବସାଇଦେଇ ପୁଣି କିଛି ସମୟ ପରେ ଆମକୁ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀକୁ ନେଇ ବସାଇଦେଲେ । ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ଆଉ ଦୁଇ ତିନିଜଣ ବସିଥିଲେ । ସେଠାରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଚେୟାର ପଡ଼ିଥିଲା । ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ରୁମ୍ ଖୋଲିବା ମାତ୍ରେ ଅଳ୍ପଦୂରରୁ ବାବାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ହୋଇଗଲା । ଭାଇନା ଆମକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଲାଲ୍ ଗୋଲାପ ଫୁଲଦେଇ ବାବାଙ୍କ ନିକଟକୁ ନେଇଗଲେ । ବାବାଙ୍କ ପାଦତଳେ ଫୁଲକୁ ଅର୍ପଣ କଲୁ ଓ ଚରଣ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଲାଭକଲୁ । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ବାବାଙ୍କ ପାଦରେ ଫୁଲ ଅର୍ପଣ କଲି ଓ ତାଙ୍କ ଚରଣ ସ୍ପର୍ଶ କଲି ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ମୋ ଦେହରେ ଏକ ଶିହରଣ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଓ ଐଶ୍ୱରୀୟ ଶକ୍ତି ସମ୍ଭାର ହେବାର ଅନୁଭବ ହେଲା । ବାବାଙ୍କ ପାଦତଳେ

ମୋର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖକୁ ସମର୍ପଣ କରି ଆଶୀର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କଲି । ବାବାଙ୍କୁ ନିକଟରେ ପାଇ ତାଙ୍କ ପଦାରବିନ୍ଦରେ ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରି ପ୍ରଣାମ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇପାରି ଥିବାରୁ ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ବୋଲି ମନେକଲି ।

ବାବାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳରୁ ଏକ ଦିବ୍ୟଜ୍ୟୋତି ବାହାରି ସେଠାରେ ଥିବା ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରୁଥିଲା । ବାବାଙ୍କର ସେହି ଶାନ୍ତ ଓ କାନ୍ତ ମୁଖମଣ୍ଡଳକୁ ଦେଖି ଭକ୍ତମାନେ ପ୍ରଳୁପ୍ତ ହୋଇଯାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବୟବଟି ସୁନାରେ ନିର୍ମିତ ବୋଲି ଭାଜନାକଠାରୁ ଶୁଣିଲି । ବାବାଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ମନ୍ଦିରଟି ମଧ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ତିଆରି ହୋଇଛି । ଏହାଛଡ଼ା ବେଢ଼ା ଭିତରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଛୋଟ ଛୋଟ ମନ୍ଦିରରେ ପୂଜା ପାଉଥିବା ଠାକୁରମାନେ ମଧ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ନିର୍ମିତ ଓ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସୁନାରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଶୁଣିଲି । ସମୟ ହୋଇଗଲା, ଆସନ୍ତୁ ଯିବା ବୋଲି ଭାଜନା କହିଲେ । ବାସ୍ତବରେ ସେ ସ୍ଥାନ ଓ ବାବାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଆସିବାକୁ ମୋର ମୋଟେ ଇଚ୍ଛା ହେଉ ନ ଥାଏ । ସେଠାରୁ ଫେରି ଠାକୁର ବେଢ଼ାରେ ପ୍ରବେଶ କଲୁ । ବେଢ଼ାରେ ଅନେକ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲୁ । ବୁଲିବା ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ନିମ୍ନ ବୃକ୍ଷ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ଶୁଣିଲି ସେହି ବୃକ୍ଷରୁ ବେଳେବେଳେ ଧଳାପତ୍ର ଝଡ଼ିଥାଏ । ଯଦି କୌଣସି ଭକ୍ତ ସେହି ପତ୍ରଟିକୁ ପାଏ ତେବେ ତା'ର ସମସ୍ତ କାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପତ୍ର ପାଇବା ଇଚ୍ଛାରେ ମୋ ବଡ଼ଝିଅ ରାନା ଗଛ ଚାରିପାଖରେ ବୁଲି ଗୋଟିଏ ବି ପତ୍ର ପାଇଲା ନାହିଁ । ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଜଣେ ବାବା ସେଠାରେ ବୁଲୁଥିଲେ । ସେ ପତ୍ରରୁ ଗୋଟିଏ ପାଇଲେ । ଝିଅର ପତ୍ର ପାଇବାର ଉତ୍ତୁକତା ଦେଖି ତାକୁ ପାଖକୁ ଡାକି ସେ ପାଇଥିବା ପତ୍ରଟି ତା' ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଇ କଲ୍ୟାଣ କରି ଚାଲିଗଲେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେ ପତ୍ରଟିକୁ ବାଣ୍ଟିକୁଣ୍ଡି ପ୍ରସାଦ ଭାବରେ ସେବନ କଲୁ । ଠାକୁରଙ୍କ ବେଢ଼ାରେ ବୁଲୁବୁଲି କରୁ କରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସନ୍ଧ୍ୟା ଆରତୀ ଦେଖିବାକୁ ମୋର ଆଗ୍ରହ ଥିଲେ ବି ମୁଁ ସେ ସୌଭାଗ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲି । ବୋହୂ ଓ ଦୁଇଝିଅ ସେ ସୁଯୋଗ ପାଇ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ । ଦର୍ଶନ ପରେ ସେମାନେ ବିଭୂତି ଓ ଭୋଗନେଇ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ସାଇବାବାଙ୍କର ଅନେକ ମନ୍ଦିର ହୋଇଗଲାଣି । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଟଙ୍କପାଣି ରୋଡ଼ରେ ଏକ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ହୋଇଛି । ବାବାଙ୍କର ପରମଭକ୍ତ ଗୁରୁଜୀ ଚନ୍ଦ୍ରଭାନୁ ଶତପଥୀ ଏହି ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରିବାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗ କରିଛନ୍ତି ।

ବାବାଙ୍କର ପ୍ରଚାର କରୁଛନ୍ତି । ‘ଗୁରୁଭାଗବତ’ ଲେଖି ବାବାଙ୍କ ଜୀବନଚରିତ ସମ୍ପର୍କରେ ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ସଚେତନ କରିଛନ୍ତି । ଏବେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବାବାଙ୍କର ଅନେକ ମନ୍ଦିର ଗଢ଼ିଉଠିଛି ଓ ସାଇ ଭକ୍ତଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଚାଲିଛି ।

ତା ୮.୯.୨୦୧୦ ରିଖ ବୁଧବାର ସକାଳ ଆଠଟାରେ ଆମେ ଶନି ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ବାହାରିଲୁ । ଯିବା ବାଟରେ ପୂର୍ବରୁ ସାଇବାବା ରହୁଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ଦର୍ଶନ କଲୁ । ସେଠାରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ମନ୍ଦିର ସବୁକୁ ବୁଲି ଦେଖିବା ପରେ ଆମେ ସେଠାରୁ ସିଧା ଶନି ମନ୍ଦିର ବାହାରିଲୁ । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲୁ କିଛି ଲୋକ ଗେରୁଆ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରି ହାତରେ ପୂଜାସାମଗ୍ରୀ ସହିତ ରାଶିତେଲ ଧରି ଧାଡ଼ିବାନ୍ଧି ଚାଲିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝିଲି, ସେମାନେ ଶନିଦେବଙ୍କ ଦର୍ଶନରେ ଯାଉଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋର ମନହେଲା ମୁଁ ବି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଶନିଦେବଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯିବି । ପିଲାମାନେ ବାରଣ କରୁଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି । ସେ ସମୟରେ ଝିପି ଝିପି ବର୍ଷା ହେଉଥାଏ । ପାଖ ଦୋକାନକୁ ଗଲି । ସେ ମୋତେ କ’ଣ କ’ଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ତା’ର ସମସ୍ତ କଥା ବୁଝାଇଲେ । ଦୋକାନୀଙ୍କୁ କହିଲି ମୁଁ ଦର୍ଶନ କରିବି । ସେ ମୋତେ ଗୋଟେ ନାଲିଆ ଗାମୁଛା ଦେଇ କହିଲେ— “ଆଜ୍ଞା ! ଆପଣ ଏଇ ଗାମୁଛା ନେଇ ପାଖରେ ଥିବା ସମୂହ ଗାଧୁଆ ଘରେ ଗାଧୋଇ ଆସନ୍ତୁ ।” ତାଙ୍କ କଥାନୁସାରେ ମୁଁ ସେ ଗାଧୁଆ ଘରକୁ ଗଲି । ସେଠାରେ ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ଛାତ ଘରେ ପ୍ରାୟ ପଚାଶ କିମ୍ବା ତିରିଶଟି ପାଣିପାଉଁଶ ଲାଗିଛି । ଏକ ସଙ୍ଗରେ ଅନେକ ଲୋକ ଦର୍ଶନକୁ ଯିବାପାଇଁ ତରବରରେ ଗାଧୋଉଛନ୍ତି । ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅଲଗା ଅଲଗା ବ୍ୟବସ୍ଥା । ପାଇଖାନା ବି ଅଲଗା ଥିଲା । ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଶାନ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳାର ସହ ସବୁକଥା ସମାପନ ହୋଇଯାଉଥାଏ । ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ଶନିଦେବଙ୍କ କୃପାରୁ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ କିଲୋମିଟର ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧରେ କାହାରି ଘରେ କବାଟ କି ଝରକା ନାହିଁ । ସେହି ଗାଧୁଆ ଘରେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିବା ପାଇଖାନାରେ ମଧ୍ୟ କବାଟ ନ ଥିଲା । ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚୋରି କି ତକାୟତ ହୁଏନାହିଁ । ଶୁଣିଛି କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ କବାଟ କିମ୍ବା ଝରକା ନାହିଁ ।

ମୁଁ ବି ସେଠାରେ ଗାଧୁଆ ସାରି ଫେରିଲି । ଦୋକାନୀଠାରୁ ଫୁଲ ଓ ପୂଜାସାମଗ୍ରୀ ସହିତ ରାଶିତେଲ ଧରି ଖାଲିପାଦରେ ଚାଲି ଚାଲି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଶହ ମିଟର ରାସ୍ତା ମନ୍ଦିର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲି । ଭକ୍ତମାନେ ତେଲ ଧରି ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ

ହାତରୁ ତେଲ ଢାଳିହୋଇ ରାସ୍ତାରେ ପଡ଼ି ରାସ୍ତାଟି ଖସଡ଼ା ହୋଇଯାଇଥାଏ । ସେ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିବାବେଳେ ସାବଧାନତାର ସହ ନ ଚାଲିଲେ ଗୋଡ଼ଖସି ପଡ଼ିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ବେଶୀ । ହାତରେ ଭୋଗଡ଼ାଲା ଧରି ଖସଡ଼ା ରାସ୍ତାରେ ଚାଲୁ ଚାଲୁ କାଳେ କେଉଁଠାରେ ମୁଁ ପଡ଼ିଯିବି ତେଣୁ ପ୍ରକାଶ ମୋ ପଛେ ପଛେ ଆସୁଥାଏ । ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଏତେବଡ଼ ଖସଡ଼ା ରାସ୍ତାରେ ମୁଁ କିପରି ଏତେ ଦୂରଗତିରେ ଚାଲି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲି ମୁଁ ନିଜେ ବି ଜାଣେନାହିଁ । ଚାଲିବା ସମୟରେ ମୋ ଦେହରେ ଏକପ୍ରକାରର ଶକ୍ତି ଆସିଯାଉଥିବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି । ମୋ ପିଲାମାନେ ଓ ପ୍ରକାଶ ମୁଁ ଏପରି ଚାଲିବାର ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଉଥିଲେ । ଶେଷରେ ମୁଁ ଶନିଦେବଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋତେ କେତେକ କାଜଦାକଟକଣା ବିଷୟରେ କୁହାଗଲା । ମୋ ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ଅନେକ ଭକ୍ତ ଧାଡ଼ିରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ । ମୋ ସମୟ ଆସିବାବେଳକୁ ସେ ସ୍ଥାନଟି ରାଶିତେଲରେ ଜୁଡୁବୁଡୁ । ଟିକିଏ ଅସାବଧାନତା ହେଲେ ପଡ଼ିଯାଇ ହାତଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଯିବାର ଭୟ ଥାଏ । ମୁଁ ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲି । ଖୋଲା ଜାଗାରେ ଶନିଙ୍କର ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ପଥରଖଣ୍ଡ । ତାହା ଏକ ଉଚ୍ଚ ପିଣ୍ଡରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ । ଚାରିପାଖରେ ଷିଲ୍ ପାଇପର ବାଡ଼ । ମୁଁ ଶନିଦେବଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କ ଉପରେ ରାଶିତେଲ ଘସିଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦରେ କୁଣ୍ଡାଇ ପକାଇଲି । ସର୍ବାଙ୍ଗ ମୋର ରୋମାଞ୍ଚିତ ହୋଇଗଲା । ପିଲାମାନେ ମୋର ଫଟୋ ଉଠାଉଥିଲେ । ଠାକୁରଙ୍କ ନିକଟକୁ ସେବେ କେବଳ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଛଡ଼ା ଯାଉଥିଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସେଠାକୁ ଯିବାର ଅନୁମତି ନ ଥିଲା । ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବା ଖାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ସ୍ୱଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟରେ ମନ୍ଦିର ତରଫରୁ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସାଦ ସେବନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ଏ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଶିରିଡ଼ି ସାଇବାବାଙ୍କ ନିକଟରେ ଥିବାର ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲୁ । ଦର୍ଶନ ଶେଷକରି ଆମେ ଶିରିଡ଼ି ଫେରିଆସିଲୁ । ସେଦିନ ରାତି ଆଠଟା ସମୟକୁ ମନମତରୁ ବମେ ଯିବାକୁ ଟିକେଟ୍ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଅନୁସାରେ ଟ୍ୟାକ୍ସିକୁ ମଧ୍ୟ କୁହାସରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ହୋଟେଲରୁ ଫୋନ୍‌କରି ବୁଝିଲୁ, ଆମ ଟ୍ରେନ୍ ଆଠଘଣ୍ଟା ବିଳମ୍ବରେ ଚାଲୁଛି । ତେଣୁ ଆମେ ଆମର ଟିକେଟ୍ ବାତିଲ କରି ବସରେ ଶିରିଡ଼ିରୁ ବମେ ଯିବାର ସ୍ଥିର କଲୁ । ହୋଟେଲକୁ କହି ଆମପାଇଁ ପାଞ୍ଚଟି ଟିକେଟ୍ ସ୍ଲିପିଙ୍ଗ୍‌ରେ କଲୁ । ତାହା ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ମିଳିଲା । ବାଟରେ ବସ ପାସେଞ୍ଜର ଉଠାଇ ଗାଡ଼ିଟିକୁ ପୁରା ଭିଡ଼ କରିଦେଲା । ଏପରିକି ବସରେ ଚଳାଚଳ କରିବାକୁ ବହୁତ ଅସୁବିଧା ହେଲା । ବାଟରେ ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା

ହେଲା । ମନରେ ଭୟ ଆସୁଥାଏ । ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସୁ ନ ଥାଏ । ତା ୯.୯.୨୦୧୦
 ଚିଖ ସକାଳ ୬ଟାରେ ବସ ବମ୍ବେର ଦାଦର ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା ।
 ସେତେବେଳକୁ ଆମର ଟ୍ୟାକ୍ସି ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲା । ମୁଁ ପାଠପଢୁଥିବା
 ସମୟରେ ବମ୍ବେର ସେହି ଦାଦରକୁ ଆସିଥିବା ଦିନ ବିର୍ ରାସ୍ତାରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ
 ଉପସ୍ଥିତିରେ ଏକ ଭୟାନକ ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା । ଦୀର୍ଘଦିନର ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ପୁଣି
 ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଆସିଥିବାରୁ ମୋର ସେଠିକାର କିଛି ସ୍ମୃତି ଅନୁରୂପି ମନେ ପଡ଼ିଥିଲା ।
 ପୂର୍ବରୁ ବମ୍ବେର ଛୁହୁ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ‘ଭିଷ୍ଟି’ ନାମରେ ଏକ
 ହୋଟେଲରେ ଆମର ରହିବାର ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପୁଅ କରିଥିଲା । ଆମେ ହୋଟେଲକୁ
 ଯାଇ ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷକରି ନିକଟରେ ଥିବା ଇଷ୍ଟନ୍ ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଇ ଦର୍ଶନ କରି
 ଫେରିଲୁ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏହିପରି ଏକ ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଦିର ରହିଥିବାବେଳେ ଆମ
 ଜଗତ୍ ସିଂହପୁରର ଅଲୋବୋଲ ନିକଟରେ ଗଦେଇଗିରିରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଇଷ୍ଟନ୍ ମନ୍ଦିର
 ରହିଛି । ମୁଁ ଏହି ସଂସ୍କାର ଜଣେ ଆଜୀବନ ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ ୧୯୯୯ ମସିହାରୁ
 ରହିଆସୁଛି । ସେଠାରୁ ଫେରି ଆମେ ମୁମ୍ବାଇର ପ୍ରଭାଦେବୀଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀ
 ସିଦ୍ଧିବିନାୟକ ଗଣପତି ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ବାହାରିଲୁ । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ପୁଅ,
 ବୋହୂ ଓ ନାତି ସହିତ ଆସି ୨୦୦୭ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ସିଦ୍ଧିବିନାୟକଙ୍କର
 ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲି । ଏଥର ମଧ୍ୟ ଝିଅ, ବୋହୂ ଓ ପ୍ରକାଶ ସହିତ
 ପୁଣିଥରେ ସେହି ଠାକୁରଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି । ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ
 ପ୍ରାନ୍ତରୁ ବମ୍ବେକୁ ଆସୁଥିବା ଲୋକ ନିଶ୍ଚିତ ସିଦ୍ଧିବିନାୟକଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି ।
 ବମ୍ବେର ପର୍ବପର୍ବାଣୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗଣେଷ ପୂଜା ମହାଆଡ଼ମ୍ବରରେ ପାଳିତ
 ହୋଇଥାଏ । ସେଠାରୁ ଫେରି ଆମେ ‘ହାଜିଅଲ୍ଲା’ ଯାଇଥିଲୁ । ଝିଅ, ବୋହୂ ଓ
 ପ୍ରକାଶ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଗଲେ । ପୂର୍ବପରି ଏଥର ବି ମୁଁ ହାଜିଅଲ୍ଲା ଦର୍ଶନ କରିବାରୁ
 ବଞ୍ଚିତ ହେଲି । ପିଲାମାନେ ଦର୍ଶନ କରି ଫେରିବା ପରେ ଆମେ ବମ୍ବେର ମୁଖ୍ୟ
 ପର୍ଯ୍ୟଟନସ୍ଥଳୀ ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ । ସେଠାରେ ‘ଗେଟୱେ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ’, ଯାହାକି
 ଆରବ ସାଗର କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଆରବ ସାଗର ତୀରେ ତୀରେ ମେରାଇନ୍
 ଡ୍ରାଇଭର ଅନତି ଦୂରରେ ଭାରତର ସବୁଠାରୁ ବିଳାସପୂର୍ଣ୍ଣ ତାରକା ହୋଟେଲ ‘ତାଜ୍
 ହୋଟେଲ’ ରହିଛି । ସେହି ଆରବସାଗର କୂଳରେ ଥିବା ମେରାଇନ୍ ଡ୍ରାଇଭ ଓ
 ‘ଗେଟୱେ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ’ ପାଖରେ ସବୁବେଳେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିଡ଼ ଜମେ । ବମ୍ବେର
 ‘କମଳା ନେହରୁ ପାର୍କ’, ‘ମାଲବାର ହିଲ୍’, ‘ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ମନ୍ଦିର’ ସହିତ ‘ବାନ୍ସା ଓଲି

ସି ଲିଙ୍କ' ଦେଖୁଲୁ । ଏହି ବାୟା ଓଲି ସି ଲିଙ୍କକୁ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ସେତୁ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ତାହା ହେଉଛି ଆଠଲେନ୍ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ରିଜ୍, ଯାହାକୁ ହାଜି କେବୁଲ୍ ଜରିଆରେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ଏହାକୁ ବାୟା ଏବଂ ଓଲିର ସଂଯୋଗ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହି ଚମତ୍କାର ସ୍ଥାପତ୍ୟଟି ବମ୍ବେ ପାଇଁ ଆଶୀର୍ବାଦ । କାରଣ ଏହା ଦୁଇ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାପାଇଁ ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ସମୟ ହ୍ରାସ କରିଥାଏ । ଶୋହଲ ମିଲିୟନ ବିନିଯୋଗରେ ଏହି ସେତୁର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ବ୍ରିଜ୍‌ଟିକୁ ୨୦୦୯ ଓ ୨୦୧୦ ମସିହାରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରାଯାଇଛି । ସେତୁଟିକୁ ଭାରତର ସର୍ବବୃହତ ସି ଲିଙ୍କ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ସେହି ସେତୁଟିକୁ ଦେଖୁ ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଚକିତ ହୋଇଯାଇଥିଲି ଓ ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହି ସେଠାରେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ରହି ତା'ର ନିର୍ମାଣଶୈଳୀ ଦେଖି ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି । ଏହା ଦେଖିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କଲିକତାର ହାଓଡ଼ା ସେତୁ ଓ ବିଦ୍ୟାସାଗର ସେତୁକୁ ଦେଖିଥିଲି । ହାଓଡ଼ା ବ୍ରିଜ୍ ବିଶ୍ୱର ଏକ ବିସ୍ମୟ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । କାରଣ ସେହି ସେତୁର ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ବି ଖମ୍ବ ନାହିଁ । ଇଂରାଜୀରେ ତାହାକୁ 'କ୍ୟାଣ୍ଟିଲିଭର' ବୋଲି କୁହାଯାଏ । କାରଣ ତାହା ଗୋଟିଏ ପାଖରୁ ବାହାରି ଅନ୍ୟ ଏକ ପାଖରେ ଶେଷ ହୋଇଛି । କେହି କେହି ତାକୁ ଝୁଲାପୋଲ ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ତାହା ହୁଗୁଳି ନଦୀ ଉପରେ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଛି । ସେହି ସେତୁଟି ହୁଗୁଳି ଓ କଲିକତାକୁ ସଂଯୋଗ କରୁଛି । ତାହା ହେଉଛି ବିଶ୍ୱର ଷଷ୍ଠ ଦୀର୍ଘତମ ସେତୁ । ମୁଁ ପଡ଼ିବାବେଳେ କଲିକତାର ସେହି ଝୁଲାପୋଲ ବିଷୟରେ ପଢୁଥିଲି । କିନ୍ତୁ ୧୯୯୮ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ କଲିକତା ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ହାଓଡ଼ା ସେତୁ ଓ ବିଦ୍ୟାସାଗର ସେତୁକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲି । ଉକ୍ତ ସେତୁଟି ମଧ୍ୟ ହାଜି କେବୁଲ୍ ଜରିଆରେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି ।

ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ସେତୁ ଉପରେ କିଛିସମୟ କଟାଇ ଫେରିବା ବାଟରେ ଡ୍ରାଇଭର ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କେତେକ ଚିତ୍ର ତାରକାମାନଙ୍କର ଘର ଦେଖାଇଦେଲେ । ବୁଲାବୁଲି କରି ଆମେ ଫେରିଆସିଲୁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟକୁ ପିଲାମାନେ ଛୁହୁ ବେଳାଭୂମି ବୁଲିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ଏହି ବେଳାଭୂମିଟି ପ୍ରାୟତଃ ସବୁ ସମୟରେ ଗହଳି ହୋଇଥାଏ । ପରଦିନ ତା ୧୧.୯.୨୦୧୦ ରିଖରେ ଗଣେଷ ପୂଜା ଦିନ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ ସମୟରେ ବମ୍ବେରୁ ପ୍ଲାଇଟ୍‌ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସିଲୁ ।

ବ୍ୟାଙ୍କରେ ପାଞ୍ଚଦିନ

ଶିରିଡ଼ିରୁ ଫେରିବା ପରେ ପୁଅ ମୋତେ କହିଲା ବ୍ୟାଙ୍କକ ବୁଲିଯିବା ପାଇଁ । ମୁଁ ହଠାତ୍ କିଛି କହିପାରିଲି ନାହିଁ । ଟିକେ ଭାବିକି କହିବି ବୋଲି କହିଥିଲି । ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ସିଙ୍ଗାପୁର ଯାଇପାରିବି ନାହିଁ କହି ତା’ ମନରେ ଆଘାତ ଦେଇଥିବା କଥା ଅନୁଭବ କରିଥିଲି । ପୁଣି ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ବ୍ୟାଙ୍କକ ଯିବିନି କହିଲେ କଥାଟା ଭଲ ହେବନାହିଁ ଭାବି ତାକୁ ମୋର ସ୍ପନ୍ନତି ଜଣାଇଲି ।

ବିଶ୍ୱାଳବାବୁ ବୋଲି ପୁଅର ଜଣେ ସାଙ୍ଗର ପରିବାର ଆମ ସହିତ ବ୍ୟାଙ୍କକ ଯିବାର ସ୍ଥିର ହେଲା । ବିଶ୍ୱାଳବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟମା କନ୍ୟା ‘ରୋଜା’ ଏବଂ ପୁଅ ‘ପିଣ୍ଟୁ’ ଆମ ସହିତ ସାମିଲ ହେଲେ । ଆମେ ତା ୧୮.୧୦.୨୦୧୦ ରିଖ ସୋମବାର ଦିନ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନ ବନ୍ଦରରୁ ବାହାରି ହାଇଦ୍ରାବାଦ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ଦିନ ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ସମୟରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ମୁଁ ଏଠାକୁ ପୂର୍ବରୁ ଚାରିଥର ଆସିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି ।

ବ୍ୟାଙ୍କକ ଯିବାର ଫ୍ଲାଇଟ୍ ଯେହେତୁ ରାତି ୧୨ଟା ସମୟକୁ ଥିଲା ତେଣୁ ହାଇଦ୍ରାବାଦର ନାମପଲ୍ଲୀ ସ୍ଥିତ ‘ରାଜ ଇଣ୍ଟରନାସନାଲ୍’ ନାମକ ଏକ ଷ୍ଟାର ହୋଟେଲରେ ପହଞ୍ଚି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କଲୁ । ୨୦୦୮ ମସିହାରେ ମୋର ହାର୍ଟ ଅପରେସନ କରିବାକୁ ଓ ପରେ ୨୦୦୯ରେ ହାର୍ଟ ଚେକିଂ କରିବାକୁ ଆସିଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ଏହି ହୋଟେଲରେ ରହିଥିଲି । ଦିନସାରା ହୋଟେଲରେ ବିଶ୍ରାମ କରି ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସାରି ପୁନରାୟ ବିମାନ ବନ୍ଦରକୁ ଆସିଲୁ । ସେଠାରୁ ରାତି ତିନିଟା ସମୟରେ ଆମେ ଆଇଲାଣ୍ଡର ‘ଆଇ ଏୟାର ଡ୍ରେଜ’ରେ ବ୍ୟାଙ୍କକ ଅଭିମୁଖେ

ଯାତ୍ରାକରି ସକାଳୁ ସେଠାକାର ‘ଶୁଭଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚରମିନାଲ୍’ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେତେବେଳକୁ ପୂର୍ବରୁ ବୁକିଂ ହୋଇଥିବା ଗାଡ଼ି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟାଙ୍କଜର ‘ଅମରା’ ନାମକ ଏକ ଷ୍ଟାର ହୋଟେଲକୁ ନେଇଗଲା । ସେଠାରେ ଆମର ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷକରି ବ୍ରେକଫାଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଯିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କନିଂ ହଲରୁ ଏକ ପ୍ରକାରର ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଥିବାର ଅନୁଭବ କଲି । ତେଣୁ ମୁଁ ଓ ବିଶ୍ୱାଳବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟକିଛି ନ ଖାଇ କେବଳ କିଛି ଫଳ ଖାଇ ଫେରିଥିଲୁ । ତା’ପରେ କେତେକ ପର୍ଯ୍ୟଟନସ୍ଥଳୀ ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଲୁ ।

ଆମ ରୁଟିଂ ଗାଡ଼ିରେ ‘ପମି’ ନାମକ ଏକ ଡିରିଣ୍ଡ ବର୍ଷାୟ ଆଇ ତରୁଣୀ ଗାଇଡ୍ ଥିଲେ । ସେ ଭାରି ଭଦ୍ର ଓ ନମ୍ର ସ୍ୱଭାବର ଓ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ମହିଳା । ସେ ହିନ୍ଦୀ ଜଂରାଜୀ ବୁଝୁଥିଲେ ଓ କହୁଥିଲେ । ୧୯ ତାରିଖ ମଙ୍ଗଳବାର ଦିନ ପ୍ରଥମେ ଭଗବାନ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରାଇବାକୁ ନେଇଗଲେ । ସେ ସ୍ଥାନଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋରମ, ଶାନ୍ତ ଓ ସୁନ୍ଦର ଥିଲା । ମନ୍ଦିରଟି ସେତେବେଳା ବଡ଼ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଖୁବ୍ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଥିଲା । ସେହି ମନ୍ଦିରରେ ଭଗବାନ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ସୁନାରେ ତିଆରି ଏକ ସୁନ୍ଦର ମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଛି । ତାହା ଦେଖିବା ପରେ ମୁଁ ଅଭିଭୂତ ହୋଇପଡ଼ିଲି । ଧ୍ୟାନରତ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଯେକେହି ଦେଖିଲେ ତା’ର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ ଭୁଲି ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ନିଜଆଡ଼କୁ ଟାଣି ନେଇପାରିବ । ସେହି ସୁନାର ମୂର୍ତ୍ତିଟିର ଓଜନ ପ୍ରାୟ ୫୫୦ କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ବୋଲି ପୂଜକଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝିଲି । ତାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳରୁ ଏକ ଅଲୌକିକ ଆଭା ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି । ମନ୍ଦିରର ବାହାର ଓ ଭିତର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଖଚିତ ବୋଲି ସେମାନେ ଆମକୁ ସୂଚନା ଦେଲେ । ଏହାଛଡ଼ା ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ାରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ମଧ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ନିର୍ମିତ । ମନ୍ଦିରରେ କିଛି ସମୟ ବସି ତା’ର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଉପଭୋଗ କଲି ।

ଦର୍ଶନ କରିସାରିବା ପରେ ଆମର ଗାଇଡ୍ ପମି ଆମକୁ ସେଠାରୁ ଆଉ ଏକ ବୁଦ୍ଧ ମନ୍ଦିରକୁ ନେଇଗଲେ । ଏହି ମନ୍ଦିରଟି ପୂର୍ବ ମନ୍ଦିରଠାରୁ ଅଳ୍ପକିଛି ବଡ଼ ହେବାପରି ଅନୁଭବ ହେଲା । ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ାରେ ଏକ ବଡ଼ ହଲ ଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ ଭଗବାନ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଏକ ମୂର୍ତ୍ତି ଶୟନ ଅବସ୍ଥାରେ ତାହାଣ ପାପୁଲିରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି କହୁଣୀରେ ଭରାଦେଇ ଅର୍ଦ୍ଧନିଦ୍ରିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ମୂର୍ତ୍ତିଟିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବୟବ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଖଚିତ ଥିଲା । ବେଢ଼ା ବାହାରେ କିମ୍ବା ଭିତରେ କୌଣସି ପୃଷ୍ଠକ

ଭଣ୍ଡାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । ଭାବିଥିଲି ମନ୍ଦିର ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ କିଛି ପୁସ୍ତକ ମିଳିଗଲେ ମୋ ମନରେ ହେଉଥିବା ଜିଜ୍ଞାସା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । କିନ୍ତୁ ସେପରି କିଛି ହେଲାନାହିଁ । ସେମାନେ ମନ୍ଦିର ବିଷୟରେ ଯାହା କହିଲେ ତାଙ୍କରି କଥାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଫେରିଲି ।

ଗାଜଡ଼ ଆମକୁ ଏକ ହୀରା ଗ୍ୟାଲେରୀକୁ ବୁଲାଇବାକୁ ନେଲେ । ଗ୍ୟାଲେରୀଟି ଏକ ବିରାଟ ଜାଗାରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି । ସେଠିକାର ଆଦବ କାଜଦା ଦେଖି ମୋତେ ଖୁସି ଲାଗିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ଥାଇ ଷୋଡ଼ଶାମାନେ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଉଥାନ୍ତି । ଗ୍ୟାଲେରୀ ଭିତରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମେ ଏକ ଓପାର୍କସପ୍ କୁ ଗଲୁ । ହୀରାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବସ୍ଥାରୁ ଯେଉଁ ସ୍ତର ଦେଇ ମୂଲ୍ୟବାନ ଗହଣା ତିଆରି ହୋଇପାରୁଛି ସେ ସ୍ଥାନ ସେଠିକାର ଜଣେ ଉପଦେଷ୍ଟା ଆମକୁ ବୁଲାଇ ଦେଖାଇଲେ । ପରେ ଆମେ ହୀରା ଗ୍ୟାଲେରୀକୁ ଗଲୁ । ତାହା ଦେଖି ମୁଁ ଅଭିଭୂତ ହୋଇଗଲି । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କେବେ ଏତେବଡ଼ ହୀରା ଗ୍ୟାଲେରୀ ଦେଖି ନ ଥିଲି । ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ହୀରାର ଗହଣା ଦେଖି ମହିଳାମାନେ ଆକୃଷ୍ଟ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କାରଣ ସାଧାରଣତଃ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଗହଣା ପ୍ରତି ଦୁର୍ବଳତା ଥାଏ । ପୁଣି ହୀରାର ଗହଣା ପ୍ରତି ବେଶୀ । ତେଣୁ ପିଲାମାନେ ଗହଣା କିଣିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲେ । ମୁଁ ପୁରା ଗ୍ୟାଲେରୀଟିକୁ ବୁଲି ଦେଖିଲି । ଅକ୍ଷୟିବାରୁ ମୁଁ ଏକ ସୋଫା ଉପରେ ବସିଲି । ମୋ ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ପମି ବସିଥିବାର ଦେଖିଲି । ପିଲାମାନେ ବୁଲିବାଳି ନିଜ ପସନ୍ଦର ଗହଣା ଦେଖିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ । ମହିଳାମାନେ ଶାଢ଼ି ହେଉ କି ଗହଣା ଦୋକାନ, ସେଠାରୁ ସହଜରେ ବାହାରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେଠାରେ ଅବଶ୍ୟ ସେପରି ହିଁ ହେଲା । ସେ ସମୟକୁ ଦିନ ୨ଟା ୩୦ ମିନିଟ୍ ହୋଇସାରିଥାଏ । କ’ଣ କରିବି, ଭୋକ ହେଲାଣି । ଶେଷରେ ବାଧ୍ୟହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ମନେ ପକାଇଦେଲି, ଖାଇବା ସମୟ ହୋଇଗଲାଣି । ଶୀଘ୍ର କାମ ଶେଷ କର । ଗହଣା କିଣାକିଣି ସାରିବାରୁ ଆମେ ହୋଟେଲ ‘ଅମରୀ’କୁ ଫେରିଆସିଲୁ । ‘ଅମରୀ’ ହୋଟେଲ ପାଖରେ ‘ସାଲିମାର’ ନାମକ ଏକ ଭାରତୀୟ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ । ସେଠାରେ ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ତାହା ବିଶେଷ ବଡ଼ ନ ଥିଲା । ସେଠାରେ ମହିଳାମାନେ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସହ ଖାଦ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରୁଥିଲେ । ଏପରି ଏକ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ ମୁଁ କଲିକତାରେ ଦେଖିଥିଲି, ଯେଉଁଠାରେ କି କେବଳ ମହିଳାମାନେ ସେହି ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚାଳନା

କରୁଥିଲେ । ସାଲିମାର ରେଷୁରାଣ୍ଟର କର୍ମଚାରୀମାନେ ହିନ୍ଦୀରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲେ । ସେଇଥିପାଇଁ ବୋଧେ ସେମାନେ ଆମ ମନପସନ୍ଦର ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରୁଥିଲେ । ବାସ୍ତବରେ ଆମ ମନପସନ୍ଦର ଖାଦ୍ୟ ମିଳୁଥିଲା ଓ ତାହା ସ୍ବାଦିଷ୍ଟ ମଧ୍ୟ ହେଉଥିଲା । ଏହା ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ଆମେ ସେଠାରେ ଯେତିକି ଦିନ ରହିଲୁ କେବଳ ସେହି ରେଷୁରାଣ୍ଟରେ ହିଁ ଖାଇବା ପିଇବା କରୁଥିଲୁ । ମାତ୍ର ଥରେ କିମ୍ବା ଦୁଇଥର ଆମେ ବାହାରେ ଖାଇଥିଲୁ । ଖାଇସାରିବା ପରେ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଆସିଲୁ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ଟାକୁ ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦେଖିବାର ଥିଲା । ହୋଟେଲରୁ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଦେଖିଲୁ ଆମର ଗାଡ଼ି ଆସି ନ ଥିଲା । ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲୁ ରାସ୍ତା ଭିଡ଼ ଥିବାରୁ ବାଟରେ ଗାଡ଼ିସବୁ ଅଟକି ରହିଛି । ତେଣୁ କିଛିବାଟ ଚାଲି ଚାଲି ଗାଡ଼ି ଅଟକିଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଫୁଟ୍‌ପାଥରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଡେନ୍ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ପ୍ଲବ୍ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିବାରୁ ମୋତେ ଟିକେ ଚାଲିବାରେ ଅସୁବିଧା ହେଉଥିଲା । ଆମର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦେଖିବାର ସମୟ ପାଖେଇ ଆସୁଥିବାରୁ ଆମକୁ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଚାଲିବାକୁ ପଡୁଥାଏ । ମୁଁ ଧୀରେ ଚାଲୁଥିବାରୁ ବିଶ୍ୱାଳବାବୁଙ୍କ ଝିଅ ଓ ବୋହୂ ମୋ ଦୁଇବାହୁକୁ ଧରି ଚାଲିବାରେ ସହାୟତା କରିବାରୁ ମୁଁ ଆଉଟିକେ ଯୋରରେ ଚାଲିଲି । ବାସ୍ତବରେ ସେମାନଙ୍କ ସହାୟତା ଯୋଗୁଁ ଆମେ ସେଦିନ ଠିକ୍ ସମୟରେ ସେ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ୍ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିବାରୁ ବୋହୂ ଓ ବିଶ୍ୱାଳବାବୁଙ୍କର ଝିଅଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି । ସୋ ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଦେଖିଲି ସେ ସ୍ଥାନଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର । ପ୍ରବେଶ ଓ ପ୍ରସ୍ଥାନ ଦ୍ବାରରେ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଥାଇ ତରୁଣୀମାନେ ସ୍ବାଗତ ଓ ବିଦାୟ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇବାରେ ମୋତେ ଅବହେଳା କରୁ ନ ଥିଲେ । ଆମେ ଦର୍ଶକ ମଞ୍ଚରେ ବସିଲୁ । ମଞ୍ଚଟି ଆକାରରେ ବହୁତ ବଡ଼ ଥିଲା । ଆମ ରବାହୁ ମଣ୍ଡପ ତୁଳନାରେ ସେ ମଣ୍ଡପଟି ଯଥେଷ୍ଟ ବଡ଼ । ସେଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିବା ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଭାରତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସହିତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଥିଲା ପରି ମନେହେଲା । ଯେପରି ଆମ ଇନ୍ଦ୍ରସତ୍ତା, ହାତୀମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ମା' ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଯାଉଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ । ଗାଁର ଚାଳଘର, କ୍ଷେତରେ ଚଷାଭାଇ କାମ କରୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ । ଏପରିକି ବର୍ଷା, ପବନ, ଘଡ଼ଘଡ଼ିର ଦେହଥରା ଗର୍ଜନ ସହିତ ଆହୁରି ଅନେକ ବିସ୍ମୟକର ଦୃଶ୍ୟକୁ ଦେଖି ମୁଁ ଭୁଲିଯାଇଥିଲି ଯେ, ମୁଁ

ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଅଛି ବୋଲି । କଳାକାରମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପାରମ୍ପରିକ କଳାକୁ ମଞ୍ଚରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଦର୍ଶକମାନଙ୍କର ମନ କିଣି ନେଉଥିଲେ । ମଞ୍ଚରେ ଯେଉଁ ଆଲୋକର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନମୁଗ୍ଧକର । ଆମେମାନେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ବସିଥିଲୁ ତା’ ସମ୍ମୁଖରେ ଗୋଟିଏ କୃତ୍ରିମ ଝରଣା କରାଯାଇଥିଲା । ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ଜଣାଯାଉଥିଲା, ଏହା ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ଝରଣାଠାରୁ କିଛି କମ୍ ନୁହେଁ । ବିଶେଷ ଭାବରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଷୋଡ଼ଶୀ ହଠାତ୍ ମୋ ପାଖକୁ ଆସି ମୋ ହାତରେ ଏକ ଦୀପ ଧରାଇଦେଇ ସେହି ଜଳଧାରରେ ଉସାଇ ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । କେବଳ ମୋତେ ଏକା ନୁହେଁ ସେ ଗ୍ୟାଲେରୀରେ ବସିଥିବା ଅନେକ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ହାତରେ ଦୀପ ଧରାଇ ସେହିପରି ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷାକରି ଦୀପଟିକୁ ସେହି ଝରଣାରେ ଉସାଇ ଦେଇଥିଲି । ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଘଣ୍ଟାର ଥିଲା । ସେହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟି ବହୁତ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ଥିଲା । ସେଠିକାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶେଷ ହେବାରୁ ଆମେ ବାହାରକୁ ଆସିବା ପରେ ଥାଇ ଡରୁଣୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଫଟୋ ଉଠାଇଲୁ । ତା’ପରେ ସେଠାରୁ ଫେରି ସାଲିମାର ରେଷୁରାଣ୍ଡରେ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସାରି ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଲୁ ।

ତା’ ପରଦିନ ‘ଓଲ୍ଡ ପାର୍କ’ ବୁଲି ବାହାରିଲୁ । ତାହା ଏକ ବିସ୍ତୃତ ପାର୍କ । ପମି ପ୍ରଥମେ ଆମକୁ ମାଙ୍କଡ଼ ଥିବା ପାର୍କକୁ ନେଇଗଲେ । ସେଠାରେ ନାନା ଜାତିର ଓ ନାନା ରଙ୍ଗର ଛୋଟ ବଡ଼ ମାଙ୍କଡ଼ ଦେଖିଲୁ । ସେ ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ କେବଳ ତାଙ୍କ ଦେଶର ନୁହନ୍ତି । ସେମାନେ ନାନା ଦେଶରୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଗନ୍ତୁକମାନଙ୍କୁ ଖୁସିକରାଇବା ପାଇଁ ଏହା କରିଛନ୍ତି । ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ଗଛରୁ ଗଛକୁ ଡେଇଁ ଖେଳିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ପିଲାମାନେ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ନାନା ଫଳମୂଳ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଖୁସି ହେଉଥାନ୍ତି । ବିଶେଷକରି ସେହି ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପିଲାମାନଙ୍କ ଗହଳି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ପିଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ବହୁତ ଆନନ୍ଦରେ ଓ ନିର୍ଭୟରେ ଖେଳୁଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ତା’ପରେ ଯେଉଁଠାରେ ପକ୍ଷୀମାନେ ଥିଲେ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଗଲୁ । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲୁ ୩ହୁତ ରଙ୍ଗର ଓ ନାନା ପ୍ରକାର ଆଉ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ପକ୍ଷୀ । ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ପିଲାମାନେ ଖୁବ ଖୁସିହେଲେ । ଆଉ ସେମାନଙ୍କର କାକଳୀ

ପରିବେଶକୁ ଏପରି କରିଦେଇଥିଲା ଯେ, ସେଠାରୁ ଛାଡ଼ିଯିବାକୁ ମନ ହେଉ ନ ଥିଲା । ତା'ପରେ ଆମେ ଏକ ବଡ଼ ପୋଖରୀକୁ ଗଲୁ । ସେଠାରେ ନାନା ଜାତିର ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ମାଛମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ପିଲାମାନେ ସେ ମାଛମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ବହୁତ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ । ବାସ୍ତବରେ ସେ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ସମୟର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହି ପାର୍କରେ ଆହୁରି ଅନେକ କିଛି ଦେଖିବାର ଅଛି କହି ଆମ ଗାଜଡ଼ ପମି ଆମକୁ ସେଠାରୁ ଅନ୍ୟଏକ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାକୁ ଇସାରା ଦେଲା ।

ଏସବୁ ଦେଖିସାରିବା ପରେ ପମି ଆମକୁ ଗୋଟିଏ ସଫାରୀକୁ ନେଇଗଲେ । ଯେଉଁଠାରେ କି ବାଘ, ଭାଲୁ, ସିଂହ, ଘୋଡ଼ା, ହାତୀ, ଜେବ୍ରା ଭଳି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁମାନେ ନିର୍ଭୟରେ ଚରାବୁଲା କରୁଥିବାର ଦେଖିଲୁ । ଅବଶ୍ୟ ସେହି ହିଂସ୍ର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବାର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ସ୍ଥାନଟି ଏକ ବିସ୍ତୃତ ଅଞ୍ଚଳ ହୋଇଥିବାରୁ ଗାଡ଼ିରେ ବୁଲିବା ପରେ ବି ଆମକୁ ବହୁତ ସମୟ ଲାଗିଥିଲା । ସେହି ପାର୍କରେ ବୁଲି ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାବେଳେ ମନରେ ଖୁବ୍ ଭୟ ଥିଲା ପୁଣି ଆନନ୍ଦ ବି ଥିଲା । ପାର୍କଟିକୁ ବୁଲିବା ପରେ ଆମେ ସେଠାରେ ଥିବା ଏକ ରେଷୁରାଣ୍ଡରେ ବିଶ୍ରାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଜିରାଫମାନେ ଆସି ସେମାନଙ୍କର ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ବେକକୁ ବାଡ଼ରେ ଘସିଲେ । ତେଣୁ ଆମେ ଭାବିଲୁ କି ସେମାନେ ହୁଏତ ଆମକୁ କିଛି ଖାଦ୍ୟ ମାଗୁଛନ୍ତି । ଆମେ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଥିବା ପାଉଁରୁଟି ଓ ବିସ୍କୁଟ ଖାଇବାକୁ ଦେଲୁ । ସେତେବେଳର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ଦିନ ସାଢ଼େ ଗୋଟାଏ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ଆମକୁ ଭୋକ ହେବାରୁ ପାର୍କ ଭିତରେ ଥିବା ଏକ ବିରାଟ ସୁସଜ୍ଜିତ ମୁକ୍ତାକାଶ ରେଷୁରାଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ନିମନ୍ତେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ନିଜ ନିଜ ରୁଟି ଅନୁସାରେ ଆପଣ ଖାଇପାରିବେ । ଆମେ ଆମର ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲୁ କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ବାଳବାବୁଙ୍କ ପତ୍ନୀ କେବଳ ଫଳ ଖାଇଥିଲେ । ଖାଇସାରିବା ପରେ ଆମେ ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଆସିଲୁ ।

ଆମେ ରହୁଥିବା ହୋଟେଲ ପାଖରେ ଥିବା କେତେକ ଛୋଟ ଛୋଟ ବଜାରକୁ ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ବୁଲିବା ସମୟରେ କେତେକ ମାଲିସ ପାର୍କର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ଶୁଣିଥିଲି ଥାଇଲାଣ୍ଡର ଅଙ୍ଗମର୍ଦ୍ଦନର ସୁନାମ ବାହାର ଦେଶରେ ରହିଛି । ପୁଅ ଗୋଟିଏ ମ୍ୟାସେଜ୍ ପାର୍କରକୁ ବିଶ୍ବାଳବାବୁଙ୍କ ପୁଅ ପିଣ୍ଟୁ, ମୋତେ ଓ ମୋ

ନାତିକୁ ମାଲିସ୍ କରିବାକୁ ନେଇଗଲା । ମୋର ଗୋଡ଼ହାତ ବହୁତ ବିଷା ହୁଏ । ତେଣୁ ମାଲିସ୍ ମୋତେ ବହୁତ ଦରକାର ପଡୁଥିଲା । ସେଠାରେ ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳା ଉଭୟ ମାଲିସ୍ କରନ୍ତି । ମାଲିସ୍ ହୋଇଯିବା ପରେ ମୋତେ ବହୁତ ଆରାମ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ମାଲିସ୍ କରିବା ପରିବେଶ ମୋତେ କାହିଁକି ଭଲ ଲାଗି ନ ଥିଲା । ପୁଅ ସେଠାକାର ପେମେଷ୍ କରିଦେଲା । ପିଲା ଦୁଇଟାଙ୍କୁ ଧରି ମୁଁ ବାହାରକୁ ଆସିଲି । ବଜାରରୁ କିଛି ଜିନିଷ କିଣି ସାଲିମାର ରେଷୁରାଣ୍ଡରେ ରାତି ଭୋଜନ ସାରି ହୋଟେଲକୁ ଫେରିଲୁ ।

୨୧ ତାରିଖ ଗୁରୁବାର ଦିନ ଆମର ଆଉ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ବୁଲିବାର କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ନ ଥିଲା । ପିଲାମାନେ ମାର୍କେଟିଂ କରିବାକୁ ଗାଇଡ଼କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ବାହାରିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ସାଥରେ ଯାଇଥିଲି । ଅନେକ ମାର୍କେଟ୍ ଦେଖିବା ପରେ ପମି ଆମକୁ ‘ଇନ୍ଦ୍ର ମାର୍କେଟ୍’ ନାମକ ଏକ ବୃହତ ସପିଂ ସେଣ୍ଟରକୁ ନେଲେ । ସେଠାରେ କେବଳ ଆଇଲାଣ୍ଡର ନୁହେଁ ବାହାର ଦେଶର ନାନା ପ୍ରକାରର ଆଧୁନିକ ଜିନିଷ ମିଳେ । ତା’ ଭିତରେ ବହୁତ ଗହଳି ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ ତା’ର କିଛି ଆଦିଅନ୍ତ ପାଇଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଗୋଟିଏ ରେଷୁରାଣ୍ଡରେ ବସିଲି । ମୋ ବ୍ୟାଗରେ କିଛି ବିସ୍କୁଟ୍, ପାଣି ବୋତଲ ଓ ଭାରତୀୟ ମୁଦ୍ରା ଥିଲା । ଆଇଲାଣ୍ଡରେ ପ୍ରଚଳିତ ମୁଦ୍ରାକୁ ‘ବାହଟ୍’ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଆମ ଭାରତୀୟ ମୁଦ୍ରାକୁ ଯେପରି ଟଙ୍କା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ପୁଅ ପମିକୁ ମୋର ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ମାର୍କେଟିଂ କରିବାକୁ ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ ଆଉ ପମି ସେଠାରେ ବସି କୋଲଡ୍ରିକ୍ସ୍ ନେଲୁ । ଇନ୍ଦ୍ର ମାର୍କେଟ୍‌ରୁ ପିଲାମାନେ ସପିଂ କରି ଫେରିବା ପରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେଠାରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କରିନେଲୁ । ସେଦିନ ମୁଁ ସେଠାକାର ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ପରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇପାରିଲି ନାହିଁ । ଆମେ ସମସ୍ତ କାମ ଶେଷକରି ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଞ୍ଚଟାବେଳକୁ ଗାଡ଼ି ପାର୍କିଂ ସ୍ଥାନକୁ ଫେରିଲୁ । ସେହିଠାରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରୁପ୍ ଫଟୋ ଉଠାଇଲୁ । ପମି ମଧ୍ୟ ଆମ ସହିତ ଫଟୋ ଉଠାଇଲେ । ମୁଁ ବିଶେଷ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଚକିତ ହୋଇଥିଲି କି ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଫଟୋ ଉଠାଇଥିଲି ପମି ମୋତେ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ କିସ୍ କରିଦେଇଥିଲେ । କେବଳ ମୋତେ ନୁହେଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ରୁମ୍ଭନ କରି ସେ ବହୁତ ଖୁସି ହୋଇଥିଲେ । ମୁଁ ଭାବୁଥାଏ ଆମ ଦେଶରେ ଯଦି ସର୍ବସାଧାରଣରେ ଏ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତା ତେବେ ଆମ ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ନକାରାତ୍ମକ

ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ଦେଖୁଥାନ୍ତେ । ଦେଖିଲି ସେଠିକାର ମହିଳାମାନେ ବହୁତ ଆଡ଼ଭାନସ୍ । ମୋତେ ପମି ଅକଲ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ସେଠାରୁ ଆମେ ଆମ ହୋଟେଲ ‘ଅମରୀ’କୁ ଫେରିଆସିଲୁ ।

ତା’ ପରଦିନ ୨୨ ତାରିଖ ଗୁରୁବାର ସକାଳ ଚାରିଟା ସମୟରେ ହୋଟେଲ ଛାଡ଼ି ଶୁଭଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେଠାରେ ଆମ ପାସ୍‌ପୋର୍ଟରେ ଥିବା ଫଟୋରେ କିଛିଟା ସମସ୍ୟା ଦେଖାଦେଲା । ସେଥିପାଇଁ ଆମର ସେଠାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଫଟୋ ଉଠାଇ ପାସ୍‌ପୋର୍ଟରେ ଲଗାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ହେବାପରେ ଆମେ ସେଠାରୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କରି ସନ୍ଧ୍ୟା ୬ଟାରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ପୁଣି ସେଠାରୁ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫ୍ଲାଇଙ୍ଗ୍‌ରେ ଫେରିଆସିଲୁ ।

ନବକଳେବର ୨୦୧୫

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନୀତିକାନ୍ତି ଅନୁସାରେ ଯେଉଁବର୍ଷ ଯୋଡ଼ା ଆଷାଢ଼ ପଡ଼ିଥାଏ ସେହିବର୍ଷ ହିଁ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ନବକଳେବର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ମୋର ଯାହା ମନେଅଛି ଏହି ଯୋଡ଼ା ଆଷାଢ଼ ୧୯୭୭ ଓ ୧୯୯୬ ମସିହାରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେହିପରି ଏହି ଯୋଡ଼ା ଆଷାଢ଼ଟି ପୁଣି ଦୀର୍ଘ ଅଠର ବର୍ଷ ପରେ ୨୦୧୫ ମସିହାରେ ପଡ଼ିଛି । ଠାକୁରଙ୍କର ନବକଳେବର ଲୀଳାକୁ ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ ନିଜକୁ କେବେ କ୍ଷମା କରିପାରୁ ନାହିଁ ।

ନବକଳେବରର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟି ହେଲା ବନଜାଗ ଯାତ୍ରା । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସେବକମାନେ ଏହି ବନଜାଗ ଯାତ୍ରା କରି ତାରି ଠାକୁରଙ୍କର ନୂତନ ବିଗ୍ରହ ପାଇଁ ଦାରୁ ଠାବ କରିବା । ଏହି ଦାରୁ ସଂଗ୍ରହ କାର୍ଯ୍ୟଟି ବହୁତ କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅନେକ ନୀତିନିୟମ ପାଳନ କରିବା ସହିତ ନାନା ପ୍ରକାରର ବିଧିବିଧାନରେ ଏହା କରାଯାଏ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଆଜ୍ଞାମାଳ ନେଇ ସେବକମାନେ କାକଟପୁରର ମା' ମଙ୍ଗଳାଙ୍କ ନିକଟରେ ଗୁହାରିଆ ପଡ଼ନ୍ତି । ମା'ଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନାଦେଶ ହେବାପରେ ଦାରୁ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଏ । ଯେଉଁ ନିୟ ବୃକ୍ଷଟି ଦାରୁ ଭାବେ ଚୟନ କରାଯାଏ ତାହା କୌଣସି ଏକ ନଦୀ ତଟ, ଶୁଶାନଘାଟ, ଆଶ୍ରମ କିମ୍ବା ଦେବାଳୟ ନିକଟରେ ରହିଥିବା ଦରକାର । ଏହି ବୃକ୍ଷରେ କୌଣସି ପକ୍ଷୀ ବସା ବାନ୍ଧି ନ ଥିବା ଓ ଏହାର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବି ଡାଳ ହଣା ହୋଇ ନ ଥିବା ଉଚିତ । ବୃକ୍ଷର ମୂଳରେ ଉଇଁଛୁଙ୍କା, ହୁଙ୍କାରେ ନାଗସାପ ରହିଥିବା ସହିତ ମୂଳରୁ ପ୍ରାୟ ୧୦ କିମ୍ବା ୧୨ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚତା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଶାଖାପ୍ରଶାଖା ନ ଥିବା ବିଧେୟ । ଏହା ସହିତ ବୃକ୍ଷରେ ଶଙ୍ଖ, ଚକ୍ର, ଗଦା ଓ ପଦ୍ମ ଚିହ୍ନ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହିପରି ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ ଦାରୁବୃକ୍ଷ ଚିହ୍ନଟ

କରିବାକୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସେବକମାନେ ବନଯାଗ ଯାତ୍ରାରେ ବାହାରି ଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଏହି ଯାତ୍ରାରେ ବାହାରିବା ପରେ ପ୍ରଥମ ଦିନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଆଜ୍ଞାମାଳ ପାଇବା ପରେ ସେଦିନ ପୁରୀରେ ରୁହନ୍ତି ଓ ପରେ ସେମାନେ କାକଟପୁର ମା' ମଙ୍ଗଳାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । କାକଟପୁରଠାରେ ଥିବା ଦେଉଳି ମଠରେ ଦାରୁର ସୂଚନା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଅଧିଆ ପଡ଼ନ୍ତି । ୨୦୧୫ ମସିହାର ଏହି ନବକଳେବରରେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଭୁ ସୁଦର୍ଶନଙ୍କର ଦାରୁ ଚିହ୍ନଟ ହେଲା ଭୁବନେଶ୍ୱର ଉପକଣ୍ଠରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିବା କୁଆଖାଇ ନଦୀ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗାଡ଼କଣ୍ଟୁଣିଆ ଗ୍ରାମରେ, ଜଗତସିଂହପୁରର ମା' ଶାରଳାଙ୍କ ପାଠରେ ବଡ଼ଠାକୁର ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କର ଦାରୁ ଚିହ୍ନଟ ହେଲେ ଓ ସେହିଠାରୁ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚ କିଲୋମିଟର ଦୂରତାରେ ଥିବା ଖରିପଡ଼ିଆ ଗ୍ରାମରେ ଏକ ନଦୀକୂଳରେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଦାରୁ ଚିହ୍ନଟ ହେଲେ ଏବଂ ସେହି ଜିଲ୍ଲାର ରଘୁନାଥପୁର ବ୍ଲକର ଅଡ଼ଙ୍ଗ ଗ୍ରାମରେ ମା' ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କର ଦାରୁ ଚିହ୍ନଟ ହେଲେ । ବଡ଼ ସୌଭାଗ୍ୟର କଥା ଯେ, ମୁଁ ତା ୧୬.୪.୨୦୧୫ ରିଖି ଗୁରୁବାର ଦିନ ମୋ ଡ୍ରାଇଭର ମିତୁ ଏବଂ ପବିତ୍ରକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଗାଡ଼କଣ୍ଟୁଣିଆରେ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଦାରୁଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲି । ସେତେବେଳେ ସେଠାରେ ଏତେ ଭିଡ଼ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଆମକୁ ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ଦାରୁଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଦେଖିଲି, ଯେପରି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ମେଳା ଲାଗିଥିଲା । ହରିବୋଲ, ହୁଳହୁଳି ଓ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନୀରେ ସେଠିକାର ଗଗନ ପବନ ମୁଖରିତ ହୋଇପଡୁଥାଏ । ସେହିପରି ମୋ ଦୁଇଝିଅ ଓ ବୋହୂ ତା ୧୯.୪.୨୦୧୫ ରିଖି ରବିବାର ଦିନ ମା' ଶାରଳା ମନ୍ଦିର ନିକଟରେ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଭୁ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କର ଦାରୁଦର୍ଶନରେ ଯାଇ ସେଠାରୁ ଖରିପଡ଼ିଆଠାରେ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁଦର୍ଶନ କରିଥିଲୁ । ପୂର୍ବବର୍ଣ୍ଣିତ ଲକ୍ଷଣରୁ ସେଠାରେ ଆମେ କିଛି ଲକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲୁ । ଏହି ଦୁଇସ୍ଥାନରେ ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଗହଳି ଲାଗି ରହିଥିଲା । ଗାନ୍ଧାଘାଟ ସବୁ ପ୍ରବଳ ଭିଡ଼ ହୋଇଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଅଭାବରୁ ଓ ରାସ୍ତା ଭଲ ନ ଥିବାରୁ ମା' ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ଦାରୁଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଅଡ଼ଙ୍ଗଗଡ଼ ଯାଇପାରି ନ ଥିଲୁ ।

ମୋର ମନେଅଛି, ପିଲାବେଳେ ମୁଁ ଆମ ପରିବାର ସାଙ୍ଗରେ ମା' ଶାରଳାଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯାଇଥିବାବେଳେ ସେହି ନିମ୍ନ ବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ ଥିବା ସିମେଣ୍ଟ ଚଟାଣରେ ବସି ଥିବା ମେଣ୍ଟାଇଛି । ପୂର୍ବରୁ ୧୯୯୬ ମସିହାରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଜିଲ୍ଲାର ଦଧିମାଝି-ଗାଡ଼ିଆରେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା ସମୟରେ ମୋ ଧର୍ମପତ୍ନୀଙ୍କ

ମାମୁଁ ମାଜୁଙ୍କ ସହିତ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଦାରୁବର୍ଣ୍ଣନ କରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭିଥିଲି । ଏଠାରେ କାହାରି ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଥିବ ଯେ ନବକଳେବର କ’ଣ ? ଏହାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଲେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ନାମ ହେଉଛି ‘ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ’ । ଦାରୁ ହିସାବରେ ସେ କ୍ଷୟଶୀଳ ଓ ନଶ୍ୱର । କିନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମ ଭାବରେ ସେ ଅକ୍ଷୟ ଓ ଅବିନଶ୍ୱର । ନବକଳେବରରେ ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ କାର୍ଯ୍ୟ ଏକ ସମୟରେ କରାହୁଏ । କାରଣ (କାଷ୍ଠ ବିଗ୍ରହକୁ) କୋଇଲି ବୈକୁଣ୍ଠରେ ସମାଧି ଦିଆଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ବିଗ୍ରହ ମଧ୍ୟରୁ ବ୍ରହ୍ମକୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇ ନୂତନ ବିଗ୍ରହ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଏ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ବର୍ଷାଯାନ ସେବାୟତଙ୍କ ଆଖିରେ ଅନ୍ଧପୁରୁଳି ବାନ୍ଧି ହାତରେ ମୋଟା କପଡ଼ା ଆବରଣ ପୂର୍ବକ ସମ୍ପନ୍ନ କରାଯାଏ । ଫଳରେ ଯାହାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସମାପନ କରାଯାଏ ସେ ଯେପରି ଏହାକୁ ଦେଖିପାରିବେ ନାହିଁ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ସେଥି ନିମନ୍ତେ ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଏ ବୋଲି ସେବାୟତମାନେ କୁହନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ନବକଳେବର ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହି ନବକଳେବର ସମ୍ପର୍କରେ ଗୀତାର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ୨୨ ଶ୍ଳୋକରେ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବିଷାଦ ଦୂର କରିବାକୁ ଯାଇ କୁହନ୍ତି—

“ବାସାଂସି ଜୀର୍ଣ୍ଣାନି ଯଥା ବିହାରା, ନବାନି ଗୃହଶାନ୍ତି ନରୋଽପରାଣି ।
ତଥା ଶରୀରାଣି ବିହାରା ଜୀର୍ଣ୍ଣାନିନ୍ୟନ୍ୟାନି ସଂଯାତି ନବାନି ଦେହା ।”

ଅର୍ଥାତ୍, ମନୁଷ୍ୟ ଯେପରି ପୁରୁଣା ବସ୍ତ୍ର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ନୂତନ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରେ ସେପରି ଆତ୍ମା ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶରୀର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ନୂତନ ଶରୀର ଧାରଣ କରେ ।

୨୦୧୫ ନବକଳେବରଟି ଘଟଣାବହୁଳ ଥିଲା । କାରଣ ଏହି ସମୟରେ ନାନା ପ୍ରକାରର ବିଦ୍ରାଟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ଶୁଣାଗଲା କେତେକ ଅସାଧୁ ସେବାୟତଙ୍କ ସହିତ କେତେକ ରାଜନେତାମାନେ ମିଶି ନାନା ପ୍ରକାରର ବିଦ୍ରାଟ ରଚି ମୋବାଇଲ୍ ଫୋନ୍‌ରେ ବ୍ରହ୍ମର ଫଟୋଚିତ୍ରକୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରି ବାହାରକୁ ପଠାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଏହା ସତ କି ମିଛ ଆମେ ଜାଣିବା ସମ୍ଭବପର ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଜଗନ୍ନାଥ ସଂସ୍କୃତିର ଅପମାନ ହେବାପରି ଘଟଣା ଘଟିବାରୁ ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରେମୀମାନେ ଏହି ଘଟଣାକୁ ନିନ୍ଦା କଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଭାବାବେଗରେ ଗଭୀର ଆଘାତ ଲାଗିବାର ସୂଚନା ବି ମିଳିଲା । ସେହି ପରଂବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଏକଥା ଜଣା ଯେ ସତ କ’ଣ ଓ ମିଛ କ’ଣ ! ଆମେ ତ ଏହା ମୋବାଇଲ୍‌ରେ ଦେଖିଲୁ ମାତ୍ର, ଆଉବା ଅଧିକ କ’ଣ ଆମେ ବୁଝିପାରିବୁ ? ସବୁ ସେହି ଇଚ୍ଛାମୟଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ହିଁ ହୁଏ ।

ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା

୧୯୭୧ ମସିହାରେ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥିବା ସମୟରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ଦେବସ୍ନାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ପୁରୀ ଯାଇଥିଲି । ସ୍ନାନ ମଣ୍ଡପରେ ସ୍ନାନ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ତିନି ଠାକୁରଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିଥିଲୁ । ଏହାଛଡ଼ା ଆମେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନେକବାର ପୁରୀ ଆସିବା ସମୟରେ ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ାରେ ଥିବା ଦେବାଦେବୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ସହିତ ଆନନ୍ଦ ବଜାରରେ ମହାପ୍ରସାଦ ସେବନ କରି ମା' ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ବିଶ୍ରାମ କରି ବହୁତ ଆନନ୍ଦ ଲାଭକରି ଫେରିଥାଉ । ରଥଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ମନ୍ଦିରରେ ନବମୀ ତିଥିରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭକରିଛି । କିନ୍ତୁ ପୁରୀର ରଥଯାତ୍ରା ମୋ ଜୀବଦଶାରେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ପାରି ନ ଥିବାରୁ ନିଜକୁ ଲଜିତ ମନେକରୁଛି । ଥରେ ମୋର କେତେକ ସାଥୀମାନଙ୍କ ସହିତ ତା ୧୮.୭.୨୦୧୩ ମସିହା ଗୁରୁବାର ଦିନ ପୁରୀରେ ବାହୁଡ଼ାଯାତ୍ରାରେ ରଥାରୁତ୍ତ ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା ଦେଖିପାରି ନ ଥିବାରୁ ମୋର ଅବଶୋଷ ରହିଯାଇଥିଲା । ମୋର ରଥଯାତ୍ରା ଦର୍ଶନ କରିବାର ଆଗ୍ରହ ଦେଖି ପୁଅ ତା'ର ସାଙ୍ଗ ଚିନ୍ମୟ ମିଶ୍ର (ନିଲୁ)କୁ କହି ତାଙ୍କର ମାମୁଁ ଶିଳ୍ପପତି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମହିମାନନ୍ଦ ମିଶ୍ରଙ୍କର ପୁରୀ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଥିବା ଅତିଥି ଭବନରେ ମୋର ରଥଯାତ୍ରା ଦେଖିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଇଥିଲା । ମୁଁ ବହୁତ ଖୁସିରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଯାତ୍ରା ଦେଖିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଇପାରିଲି । ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ପୂର୍ବଦିନ ମୁଁ ପବିତ୍ରକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଶିପସରୁବାଳିରେ ଥିବା ଆମଘରେ ରାତିରେ ରହି ତା' ପରଦିନ ତା ୨୦.୭.୨୦୧୨ ରିଖ ସକାଳୁ ସେହି ଗେଷ୍ଟହାଉସକୁ ଗଲୁ । ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଆମ ପୁରୀ ଘରର କେୟାରଟେକର ସମୀର ଥିଲା । ଆମେ ସେଠାକୁ

ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ଅଟୋ ଓ ପରେ ଗୋଟିଏ ମଟରସାଇକେଲ ଓ ତା'ପରେ ଗୋଟିଏ ଚିକ୍କା ମାଧ୍ୟମରେ ସେହି ଗେଷ୍ଟହାଉସରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ମୋର ହାର୍ଟ ଅପରେସନ ପରେ ମୁଁ ଏସବୁ ଗାଡ଼ିରେ ବସିବାକୁ ଭୟ କରୁଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଠାକୁରଙ୍କ ଘୋଷଯାତ୍ରା ଦେଖିବାର ନିଶା ମୋତେ ଏପରି ଭାବରେ ଘାରିଥିଲା ଯେ ଭୟ ଓ କଷ୍ଟକୁ ଭୁଲିଯାଇଥିଲି । ଗେଷ୍ଟହାଉସରେ ଉକ୍ତମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଖାଦ୍ୟର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଉକ୍ତମାନେ ବସିଥିବା ସ୍ଥାନର ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ବୃହତ ଟେଲିଭିଜନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଆମେ ଉକ୍ତଶ୍ୱର ସହିତ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଆଗମନକୁ ଦେଖିବାର ଅପେକ୍ଷାରେ ଥାଉ ।

ଟିଭି ପରଦାରେ ଠାକୁରଙ୍କ ପହଞ୍ଚି ବିଜେଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଛେରାପହରା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ନୀତିକୁ ଦର୍ଶନ କଲୁ । ସେତେବେଳକୁ ପୁରୀ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଜନସମୁଦ୍ର । ହରିବୋଲ, ହୁଳହୁଳି, ଶଂଖ ଧ୍ବନୀ, ସଂକୀର୍ତ୍ତନ, ଗୋଟିପୁଅ ନୃତ୍ୟ, ବନାଟି ବୁଲାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ନାନାପ୍ରକାର ବାଦ୍ୟ ଓ ଘଣ୍ଟନାଦରେ ଉଛୁଳି ପଡୁଥାଏ ପୁରୀ ସହର । ପ୍ରଥମେ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କ ରଥ କିଛିବାଟ ଟଣାହୋଇ ଆସିବା ପରେ ବାଟରେ ଅଟକିଗଲା । ସେତେବେଳକୁ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ମନ୍ଦିର ପ୍ରଶାସନ ରଥଟଣାକୁ ତା' ପରଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥଗିତ ରଖିଲେ ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲେ । ଏହି ଖବର ଶୁଣି ମନଦୁଃଖରେ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରିଗଲୁ । ରଥ ଆମଠାରୁ ବହୁଦୂରରେ ସିଂହଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ଥିଲା । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ବାଟ ଚାଲି ଚାଲି ଠାକୁରଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ ଥିଲା । ମୁଁ ପୁରୀପୁରି ଆଶା ଛାଡ଼ିଦେଇଥିବାବେଳେ ପବିତ୍ର, ସମୀର ଓ ତା'ର ସାଥୀ ମୋତେ ସାହସ ଦେଇ ରଥପାଖକୁ ନେଇଯିବା ପାଇଁ ଭରସା ଦେଲେ । ସେମାନେ ପରସ୍ପର ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଘେରା ତିଆରି କରି ସେହି ଭିଡ଼ ଭିତରେ ମୋତେ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କ ତାଳଧ୍ବଜ ରଥ ନିକଟକୁ ନେଇ ଦୂରରୁ ଠାକୁରଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରାଇ ଦେଇଥିଲେ । ରଥର ଚାରିପାଖରେ ପୋଲିସ୍ମାନଙ୍କର ଘେରା ଥିବାରୁ ରଥକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାର ସୁଯୋଗ ନ ଥିଲା । ସେହିପରି ମୁଁ ଦର୍ପଦଳନରେ ମା' ସୁଭଦ୍ରା ଓ ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥରେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିପାରିଥିଲି । ରଥ ଉପରେ ଠାକୁରମାନଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରିବା ପରେ ମୋ ମନରେ ଏକ ପ୍ରକାରର ଆତ୍ମତୃପ୍ତି ହେଲା । ପଣ୍ଡିତମାନେ କୁହନ୍ତି—

“ଦୋଳାୟ ଦୋଳଗୋବିନ୍ଦଂ ମଞ୍ଚେଷୁ ମଧୁସୂଦନ,
ରଥେତୁ ବାମନଦୃଷ୍ଟା ପୁର୍ନଃଜନ୍ମ ନଳଭ୍ୟତେ ।”

ଯଦି କୌଣସି ଭକ୍ତ ରଥ ଉପରେ ଚଢ଼ୁଛନ୍ତି ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦର୍ଶନ କରେ ତେବେ ତା'ର ଆଉ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ହୁଏନାହିଁ । ଏହା ଭକ୍ତ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦର୍ଶନ ହୋଇଥିବାରୁ ଏଥିରେ ଅନେକ ଭକ୍ତଙ୍କର ଭିଡ଼ ହୁଏ । ସେହିପରି ଯେତେବେଳେ ଠାକୁରମାନେ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଘରେ ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶନ କଲେ ଏହି ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ । ମୋର ବହୁଦିନର ଅଭିଳାଷ ଉଗ୍ରବାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିବାରୁ ଠାକୁରଙ୍କୁ କୋଟି କୋଟି ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇ ଘରକୁ ଫେରିଲି ।

ପରଦିନ ଫେରିବା ବାଟରେ ମାଳତୀପାଟପୁରଠାରେ ୨୦୧୫ ମସିହାରେ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥିବା ନୂତନ ବସଷାଣ୍ଡ ବୁଲି ଦେଖୁଥିଲି । ବାସ୍ତବିକ ମୁଁ ବଞ୍ଚୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁରୀର ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ରଥଯାତ୍ରା ୨୦୧୬ର ସେହି କେତେକ୍ଷର ସ୍ମୃତି ଅନୁଭୂତିକୁ କେବେ ବି ଭୁଲିପାରିବି ନାହିଁ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିପାରିବି ନାହିଁ ସେହି ପିଲା ଦୁଇଜଣ ପବିତ୍ର ଓ ସମାରକ୍ଷ ସାହାଯ୍ୟ ସହଯୋଗକୁ, ସେମାନେ ମୋତେ ଯେପରି ଭାବରେ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡର ଭିଡ଼ ଭିତରେ ନେଇ ରଥରେ ଠାକୁର ଦର୍ଶନ କରାଇଥିଲେ । ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ସୁଖଶାନ୍ତିରେ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ କଟାନ୍ତ କେବଳ ଏତିକି ପ୍ରାର୍ଥନା । ଆଉ ପୁଅର ସାଙ୍ଗ ନିଲୁର ସହଯୋଗ ନ ମିଳିଥିଲେ, ମୋର ସଞ୍ଜ ନଇଁ ଆସୁଥିବା ବୟସବେଳେ କ'ଣ ରଥଯାତ୍ରା ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇପାରିଥାନ୍ତି ? ଯାହାହେଉ ତାଙ୍କର ସହଯୋଗରୁ ମୁଁ ଏପରି ମହାର୍ଯ୍ୟ ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିପାରିଲି । ତେଣୁ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିକଟରେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କ ଜୀବନକୁ ସରସ ସୁନ୍ଦର କରନ୍ତୁ ।

ଶେଷାନ୍ତେ ମୁଁ ଏତିକି କହିବାକୁ ଚାହିଁବି ଯେ ଏହା ବୋଧେ ମୋ ଜୀବନର ପ୍ରଥମ ଓ ଅନ୍ତିମ ରଥଯାତ୍ରା ଦେଖିବାର ଘଟଣା । ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ।

ନାତିର ଜର୍ମାନ ଯାତ୍ରା

ପୁଅର ଏକମାତ୍ର ପୁଅ ‘ଅନିସ’ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନାମ ‘ଗୁଡୁ’ ମୋ ନାତି । ୧୯୯୫ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ ୧୫ ତାରିଖ ପବିତ୍ର ରଜ ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ସେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କଲା । ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଘରକୁ ଛୋଟ ଛୁଆଟିଏ ଆସିଥିବାରୁ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଓ ପରିବାରରେ ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ । ସ୍ନେହରେ ତାକୁ ତା’ର ବାପା ମା’ ଗୁଡୁ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ମୁଁ ତାକୁ ଟେଲରେ ପୁପୁଲା ବୋଲି ଡାକୁଥିଲି । ତା’ଜେଜେ ମା’ ତାକୁ ଧନିଆ ବୋଲି ଡାକନ୍ତି । ଛୋଟବେଳେ ସେ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଖେଳଣା କାରରେ ଖେଳିବାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ତା’ ବାପା ମା’ କିମ୍ବା ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲେ, ତା’ ପାଇଁ ଖେଳଣା କାର୍ ଆଣନ୍ତି । ତା’ର ଗୋଟିଏ ଭଲଗୁଣ ଥିଲା, ସେ କେବେହେଲେ ଖେଳଣାକୁ ଭାଙ୍ଗେ ନାହିଁ ବରଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସାଇତି ରଖିବାକୁ ଭଲପାଏ । ଏବେ ବି ତା’ର ସେହି ଖେଳଣା ପ୍ରାୟ ଅଧବସ୍ଥାଏ ସାଇତା ହୋଇ ରହିଛି ।

ପିଲାଟି ଦିନରୁ ସେ ତା ବାପା ମା’ଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ମୋ ସହିତ ଓ ତା’ ଜେଜେମା’ ସହିତ ବିଶେଷ ଭାବେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିଲା । ତା’ ମାମା କୌଣସି କାମରେ ବାହାରକୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ସେ ଆମପାଖରେ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ଥାଏ । ତା’ର ସବୁକାମ ଜେଜେମା’ ଓ ଘର କାମରେ ଥିବା ତପି କରୁଥିଲେ । ତପି ଗୁଡୁକୁ ବହୁତ ଭଲପାଉଥିବାରୁ ଆମେ ବାହାରକୁ ବୁଲିଗଲେ ତପିକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଯାଉ ।

ନାତିର ବାଲ୍ୟଶିକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ସ୍ଥାନୀୟ କେଦାରଗୌରୀ ମନ୍ଦିର ନିକଟସ୍ଥ ସେଣ୍ଟ ଜାଭିୟରସ୍ ସ୍କୁଲରେ । ସେଠାରେ ସେ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ତା’ର ଜେଜେମା’ ଓ ମୁଁ ଆମ ଗାଡ଼ିରେ ନବାଆଣିବା କରୁଥିଲୁ । ସେଠାରେ ସେ ଚତୁର୍ଥ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ପଡ଼ିବା ପରେ ଫୁଲନଖରାଠାରେ ଥିବା ଡି.ପି.ଏସ୍. ସ୍କୁଲରେ ପଞ୍ଚମ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡରୁ ପାଠାପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ କଲା । ସେଠାରେ ସେ ଦ୍ଵାଦଶ କ୍ଲାସ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ତା'ର ସେଠାରେ ଅନେକ ସାଥୀ ହୋଇଗଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲେ ଅନୁଭବ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଓ ଗୋପାଳ ସାଗର । ସେମାନେ ତା'ର ଅତି ପ୍ରିୟ ସାଙ୍ଗ ହୋଇଗଲେ । ତେଣୁ ସେମାନେ ବେଳେବେଳେ ଆମ ଘରକୁ ଆସି ରାତିରେ ରହି ମଜା ମଜିଲିସ୍ କରି ଫେରନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ସେ ପିଲାଗୁଡ଼ିକ ଅତି ଭଦ୍ର ଓ ନମ୍ର ସ୍ଵଭାବର । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଭବ ହେଉଛି ନାତିର ବେଷ୍ଟ ଫ୍ରେଣ୍ଡ । ନାତି ଭାରି କ୍ରିକେଟ ପ୍ରିୟ । ସେ ପାରାମାଉଣ୍ଟ କ୍ଲବରେ କିଛିବର୍ଷ କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳିଛି । ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆର କ୍ରିକେଟ ଟିମର କ୍ୟାପଟେନ ରିକ୍-ପର୍ସିଙ୍ଗରର ସେ ବହୁତ ବଡ଼ ଫ୍ୟାନ୍ ହୋଇଯାଇଛି । ତା'ର ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଖେଳରେ ବହୁତ ରୁଚି ଥିଲା । ୨୦୦୧ ମସିହାରେ ଜେଜେମା' ଚାଲିଯିବା ପରେ ସେ ବିଶେଷ ଭାବେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଥିଲା । ତା' ପରଠାରୁ ସେ କଲେଜ ପଢ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ ପାଖରେ ରାତିରେ ଶୋଉଥିଲା ।

ଡିପିଏସ୍‌ରୁ ଯୁକ୍ତ ଦୁଇ କମର୍ସରେ ପାସ କରିବା ପରେ ସେ ଭୁବନେଶ୍ଵରର ସାଇ ଇଣ୍ଟରନାସନାଲ୍ କଲେଜ ଅଫ୍ କମର୍ସ ଏବଂ ଇକୋନମିକ୍‌ସ୍‌ରେ ପଢ଼ି କମର୍ସରେ ଯୁକ୍ତ ତିନିରେ କୃତିତ୍ଵର ସହିତ ପାଶ୍ କଲା । ମୁଁ ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରୁଛି । ମୋର ପ୍ରଥମକରି ଗୋଟିଏ ପୁଅ ତା'ପରେ ତିନିଝିଅ । ନାତି ନାତୁଣୀ ହୋଇ ସାତଜଣ । ମୋ ବଡ଼ ଝିଅର ତିନିଝିଅ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଡ଼ଝିଅ ହେଉଛି ଆର୍ଯ୍ୟା ପଟ୍ଟନାୟକ (ମାମୁନି) । ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂରେ ଏମ୍‌ଟେକ୍ କରିଥିବା ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ପୁଅ ସହିତ ବାହାଘର ହୋଇଯିବା ପରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ତା' ସ୍ଵାମୀ ସହିତ ରହୁଛି । ତା'ର ସ୍ଵାମୀ ଗୋଟିଏ କମ୍ପାନୀରେ ଚାକିରି କରୁଥିବାବେଳେ ସେ ଗୋଟିଏ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପନା କରୁଛି । ଦ୍ଵିତୀୟ ଝିଅ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ପଟ୍ଟନାୟକ । ସେ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂରେ ବିଟେକ୍ କରିଛି । ବିଟେକ୍ ଓ ଏମ୍‌ବିଏ କରିଥିବା ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ପୁଅକୁ ବିବାହ କରି କଲିକତାରେ ଉଭୟେ ଚାକିରି କରିଛନ୍ତି । ତୃତୀୟ ଝିଅ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣା ପଟ୍ଟନାୟକ (ଝୁନ୍‌) । ସେ ମଧ୍ୟ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂରେ ବିଟେକ୍ କରି ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ ଗୋଟିଏ କମ୍ପାନୀରେ ଚାକିରି କରୁଛି । ମୋ ଦ୍ଵିତୀୟ ଝିଅ ଲୀନା । ତା'ର ଦୁଇଟି ଝିଅ । ବଡ଼ଝିଅ ଶିତଳ ମହାନ୍ତି । ସେ ବି.କମ୍ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଜେନେରାଲ୍ ଇନ୍‌ସୁରାନ୍ସରେ ସର୍ଭେୟର କୋର୍ସ କରିବା ସହିତ ଏଲ୍.ଏଲ୍.ବି ମଧ୍ୟ କରିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ତା ୨୨.୪.୨୦୧୭ ରିଖରେ ବମ୍ବେ ଯାଇ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ସେ ରୂପରେ ଯେପରି ଗୁଣରେ ବି ସେପରି । ତା'ର ସାନ ଭଉଣୀ ବୁବୁଲି । ବିଜେବି କଲେଜରେ କମର୍ସରେ ଯୁକ୍ତ ଦୁଇର

ପ୍ରଥମବର୍ଷ ପରୀକ୍ଷା ଦେଉଛି । ସେ ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର, ହେଲେ ଟିକେ ଉଚ୍ଚତାରେ କମ୍ । ମୋ ଡୂତାୟ ଝିଅ ସ୍ବାଧୀନା । ତା'ର ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ପୁଅ—କୌଶିକ କାନୁନ୍‌ଗୋ । ସେ ତା' ବାପା ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ କାନାଡାରେ ରହି ବର୍ତ୍ତମାନ ଟରୋଣ୍ଟୋ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢୁଛି । ସେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲେ ମାମୁଁଘରେ ରହିବାକୁ ବେଶୀ ଭଲପାଏ । ମାମୁଁ ମାଜି ତା'ର ବେଷ୍ଟ ଫ୍ରେଣ୍ଡ । ସେ ପିଲାବେଳୁ ବିଦେଶରେ ରହୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ କହିବାରେ ତା'ର କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହୁଏନାହିଁ । ସେ କଖାରୁଫୁଲ ଭଜା ଓ ଖୁରଗଜା ଖାଇବାକୁ ଓ କ୍ୟାଟ୍ରି ଟକୋଲେଟ୍ ଖାଇବାକୁ ବହୁତ ଭଲପାଏ । ସେ ଯେବେ କାନାଡା ଫେରେ ସେବେ ସେହି କ୍ୟାଟ୍ରି ଟକୋଲେଟ୍‌ରୁ ଗୁଡ଼ାଏ ନେଇକି ଯାଏ ।

ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ନାତି ନାତୁଣୀମାନେ ମୋ ସହିତ ଥିବା କରନ୍ତି । ସେମାନେ ମୋ ସହିତ ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଟେଲକୁ ଯାଆନ୍ତି । ମୋ ଫେୟାର, ମାରିୟନ୍, ସାଣ୍ଡି ଟାଣ୍ଡର ଓ ସ୍ୱସ୍ତିପ୍ଲାଜାକୁ ଯାଇ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଓ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ କରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ପିଲାମାନଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ଅତୁଟ ଭଲପାଇବାକୁ ଦେଖି ମୁଁ ବହୁତ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରିଛି । ଆଜି କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆଉ ତାହା ଦେଖିବାକୁ ପାଉନାହିଁ । କାରଣ ପିଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଜଣ ବିବାହ ହୋଇଗଲେଣି । ଜଣେ ବିଦେଶରେ ଥିବାବେଳେ ଆଉ କିଏ ପାଠପଢୁଛି ତ କିଏ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ଯେତେବେଳେ ପିଲାମାନଙ୍କ କଥା ମନେପଡ଼େ ସେତେବେଳେ ମୋତେ ବହୁତ ଦୁଃଖ ଲାଗେ । ଯେତେ ଦୁଃଖ ଲାଗିଲେ ବି ସେମାନଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ପଛା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିବାରୁ ମୁଁ ଆଉ ସେମାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ଆଶା କରୁନାହିଁ । ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ସେମାନେ ସର୍ବଦା ଆରୋଗ୍ୟ ରୁହନ୍ତୁ ଓ ଭାଗ୍ୟବାନ ହୁଅନ୍ତୁ । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ ସୁଖ ଓ ଶାନ୍ତିରେ ବିତୁ । ସମସ୍ତେ ଧନଧାନ୍ୟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିବା ସହିତ ପରୋପକାର କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ସଭିଙ୍କର ପ୍ରିୟଭାଜନ ହୁଅନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଏପରି ଶୁଣ ଆଚରଣ କରନ୍ତୁ, ଯେପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦାହରଣ ହେବେ । ଏହା କରିପାରିଲେ ମୋ ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ସହିତ ମୋ ଆତ୍ମା ଶାନ୍ତି ପାଇବ ।

ନାତି ଗୁରୁ କମର୍ସରେ ଯୁକ୍ତ ତିନି ପାଶ୍ କରିବା ପରେ ସେ ବାଙ୍ଗାଲୋର କମଙ୍ଗଲମ୍ ସ୍ଥିତ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଯୁନିଭର୍ସିଟିରେ ପି.ଜି.ଡି.ଏମ୍. କରିବା ପାଇଁ ତା ୩.୫.୨୦୧୬ ମସିହାରେ ଯୋଗ ଦେଇଛି । ସେହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ନିକଟରେ ଏସ୍.ଜି.ପାଲିଆଠାରେ ଏକ ଘର ଭଡ଼ାରେ ନେଇ ସେଠାରେ ରହି ପାଠ ପଢୁଛି । ରୋଷେଇ କରିଦେବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଜଣେ ରୋଷେୟାକୁ ନିଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ।

ନାତି ସେଠାରେ ପାଠପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପରେ ମୁଁ ଓ ଆମ ଘରେ କାମ କରୁଥିବା ପବିତ୍ରକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ତା ୧୮.୧୦.୨୦୧୬ ରିଖ ଦଶହରା ସମୟରେ ତା' ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲି । ସେଠାରେ ରହୁଥିବା ସନ୍ତୋଷ ଓ ପବିତ୍ରକୁ ନେଇ ବାଙ୍ଗାଲୋରର କେତେକ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ବୁଲାଇ ଦେଖାଇଥିଲି । ତା'ପରେ ତା ୨୨.୧୦.୨୦୧୬ ରିଖରେ ମୁଁ ଓ ମୋ ନାତି ବାଙ୍ଗାଲୋରରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫ୍ଲାଇଟ୍‌ରେ ଫେରିଥିଲୁ ।

ନାତି ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ସମୟରୁ ହିଁ ତା'ର ଜର୍ମାନରେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ କଲେଜ ତରଫରୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇସାରିଥିଲା । ସେଠାରେ ସେ ପ୍ରାୟ ଦଶମାସ ପଢ଼ିବା ପରେ ତା ୧୩.୦୩.୨୦୧୭ ରିଖରେ ତା'ର ଜର୍ମାନ ଯିବାର ସ୍ଥିର ହେଲା । ସେ ବିଦେଶ ପଢ଼ିବାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ମୋ ପୁଅବୋହୂଙ୍କ ସହିତ ତାକୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଯାଇଥିଲି । ରାତି ୮ ଟାରେ ସେ କାମ୍ପାଣିଡା ବିମାନ ବନ୍ଦର ଛାଡ଼ି ଜର୍ମାନ ଯାତ୍ରା କରିଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଜର୍ମାନର SCHWIENFRUT WURZBURG ସ୍ଥିତ F.H.Y.W.S ଯୁନିଭରସିଟି ଅଫ୍ ଆପ୍ଲାଏଡ୍ ସାଇନ୍ସରେ MBA IN INTERNATIONAL BUSINESS WITH EUROPE ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଛି । ନାତି ସହିତ ତା'ର କଲେଜରୁ ୨୦ ଜଣ ଛାତ୍ର ଓ ୧୬ ଜଣ ଛାତ୍ରୀ ସେଠାକୁ ପଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଯାଇଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯୁନିଭରସିଟି ତରଫରୁ ରହିବାର ସବୁ ସୁବିଧା କରାଯାଇଛି । ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ନିଜେ ନିଜେ ସେମାନଙ୍କର ରୋଷେଇବାସ କରିବା ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାମ କରୁଛନ୍ତି । ଦୁଃଖ ଲାଗୁଛି, ଯିଏ ପିଲାଦିନରୁ ନିଜ ହାତରେ ନ ଖାଇ ତା'ର ମା' ହାତରେ କଲେଜରେ ପଢ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖାଇଆସୁଥିଲା ସେହି ପିଲା ଆଜି ବିଦେଶରେ ତା'ର ସାଥୀମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ରୋଷେଇ କରିବା ସହିତ ବାସନ ମଜା କାମ କରୁଛି । ସେ ନିୟମିତ ଘରକୁ ଫୋନ୍ କରୁଛି ଏବଂ ଫଟୋ ମଧ୍ୟ ପଠାଉଛି ।

ଏଠାରେ ଏତିକି କହିବି କି ଅନିସ୍ (ଗୁଡୁ) ଜର୍ମାନ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ବୟସରୁ ତା'ର ବାପ ମା'ଙ୍କ ସହିତ ବିଦେଶର ଅନେକ ଜାଗା ଭ୍ରମଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । ସେଥିମଧ୍ୟରେ ୨୦୦୬ରେ ଓମାନର ରାଜଧାନୀ ମସ୍କଟ୍ ସହର, ୨୦୦୮ରେ ସିଙ୍ଗାପୁର, ଜେଟିଙ୍ଗ, ୨୦୧୦ରେ ଦୁବାଇ, ବ୍ୟାଙ୍କକ୍, ୨୦୧୧ରେ ହଂକଂ, ମକାଓ, ୨୦୧୨ରେ ଯୁରୋପର ଲଣ୍ଡନ, ପ୍ୟାରିସ୍, ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡ, ପିସା, ଫୋରିନ୍, ରୋମର ଭାଟିକାନ ସିଟି ଏବଂ ରେକିମ୍ ଏବଂ ୨୦୧୪ରେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା ଓ ୨୦୧୫ରେ ଶ୍ରୀଲଙ୍କା ।

ଉପସଂହାର

ମୁଁ ପ୍ରଥମରୁ କହିଛି ଆତ୍ମଜୀବନୀ ଲେଖିବାର ସ୍ୱହା ମୋର ନ ଥିଲା । ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ି ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନ ଓ ପ୍ରିୟଜନଙ୍କ ଅନୁରୋଧକୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇଁ ମୋର ଏହି ଆତ୍ମକାହାଣୀ ଲେଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି । ଏହି ଆତ୍ମକାହାଣୀଟିକୁ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ଏଥିରେ ଥିବା ତୃଟି ବିରୁଦ୍ଧକୁ ଆପଣଙ୍କ ବଡ଼ପଣରେ କ୍ଷମା କରିବାକୁ ମୋର ବିନମ୍ର ନିବେଦନ ।

ଆତ୍ମଜୀବନୀ କେବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏନାହିଁ । ଜୀବନ ଯାତ୍ରାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେଉ ପଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ଆତ୍ମଜୀବନୀର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଅନେକ ଜ୍ଞାନୀ, ଗୁଣି ଓ ମହାପୁରୁଷମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନୀ ଲେଖୁଥିବା ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଯାତ୍ରାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେଉ ପଡ଼ିଯାଇଥିବାରୁ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବୟସର ଅତିମ ଚରଣରେ ପାଦ ଥାପିଥିବାବେଳେ, ଏ ମାୟା ସଂସାରରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ ପରଂବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ନିକଟରେ ସଶ୍ରବ ଓ ଭକ୍ତିପୂର୍ବ ପ୍ରଣିପାତ ଜଣାଇ ମୋର ଏହି ଜୀବନ କାହାଣୀକୁ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାରେ ଏଇଠି ଛାଡ଼ିଯାଉଛି ।

ଶେଷରେ ମୋର ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନ ଓ ପାଠକ ପାଠିକାମାନଙ୍କୁ ଆନ୍ତରିକ କୃତଜ୍ଞତା ଓ ସଦିଚ୍ଛା ଜଣାଇ ବିଦାୟ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ଏତିକି ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି—

“ସର୍ବେ ଭବନ୍ତୁ ସୁଖୀନଃ, ସର୍ବେସନ୍ତୁ ନିରାମୟା,
ସର୍ବେ ଭଦ୍ରାଣା ପଶ୍ୟନ୍ତୁ, ମା’ କର୍ଣ୍ଣେ ଦୁଃଖଭାଗ ଭବେତ୍ ।”

ଜ୍ଞ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଦାସ

ଜନ୍ମ : ୧୦. ୦୮. ୧୯୩୭

ଗ୍ରାମ : ଅଳାବୋଳ, ବାଲିକୁଦା
ଜଗତସିଂହପୁର, ଓଡ଼ିଶା

ଏସ୍.ବି. ଇନ୍ଟର, ସରକାରୀ ଲେନ୍

କଳ୍ପନା ଏରିଆ, ବୁଦ୍ଧେଶ୍ୱରୀ

ଭୁବନେଶ୍ୱର ୭୫୧୦୦୬

Digitized by srujanika@gmail.com

Diploma Engineers 1960

Friends Forever

- Gobardhan Dora ● Pramod Ch. Mohanty ● Debendra Ku. Giri
- Bansidhar Mohanty ● R. N. Mohapatra ● Brahmananda Das
- Mrutyunjaya Dash ● Narayan Pr. Nayak ● Ramahari Mohanty
- Antaryami Dash ● Debaraj Dash ● Raghunath Panda
- Dayanidhi Swain ● Harihar Mishra ● Dhaneswar Mohapatra